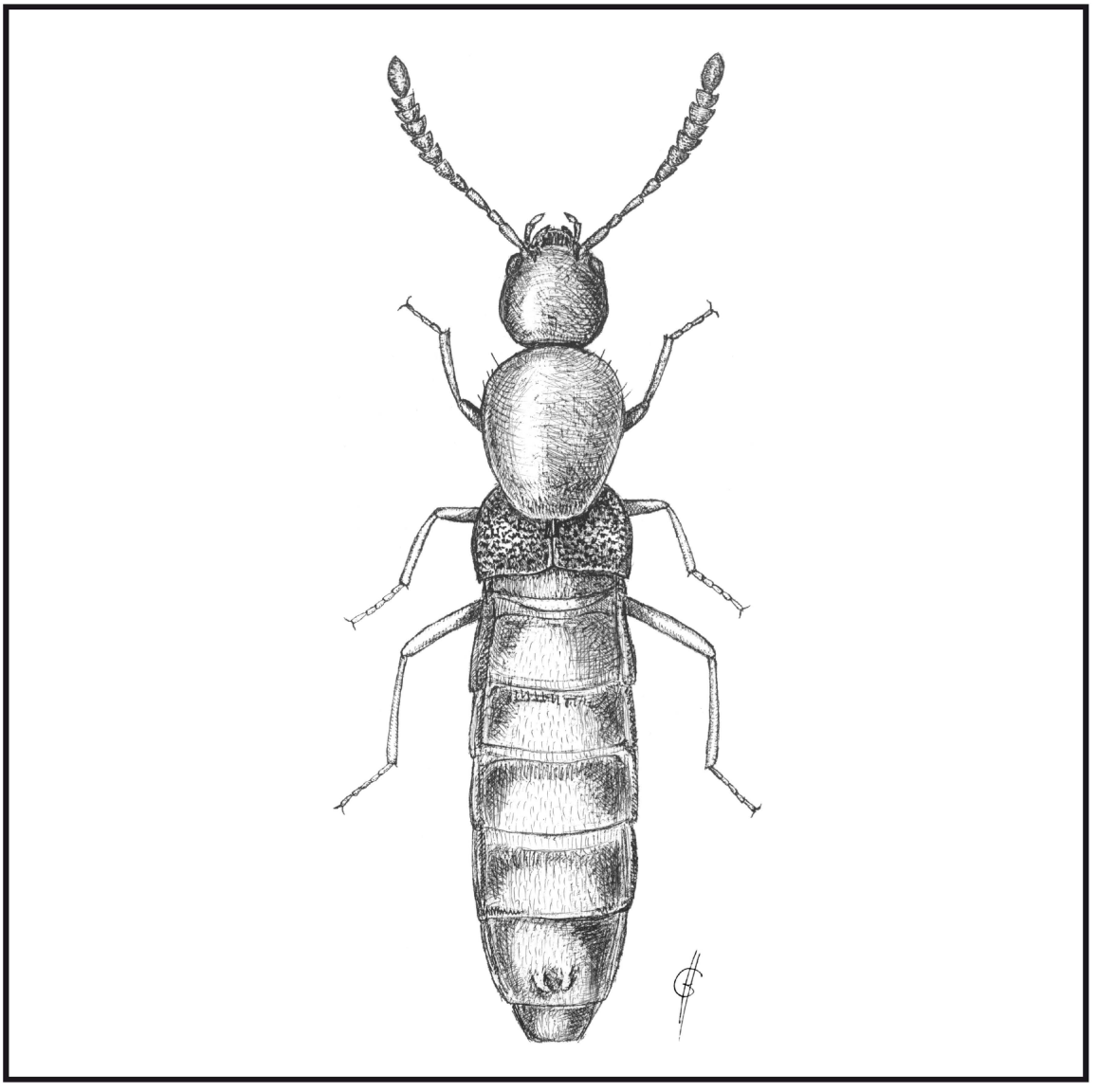
Ádám László és Hegyessy Gábor

Adatok a Zempléni-hegység, a Hernád-völgy, a Bodrogköz, a Rétköz és a Taktaköz holyvafaunájához (Coleoptera)

Adatok a Zempléni-hegység, a Hernád-völgy, a Bodrogköz, a Rétköz és a Taktaköz holyvafaunájához (Coleoptera)

Ádám László és Hegyessy Gábor

Adatok a Zempléni-hegység, a Hernád-völgy, a Bodrogköz, a Rétköz és a Taktaköz holyvafaunájához (Coleoptera)

Sátoraljaújhely
2001

A sátoraljaújhelyi Kazinczy Ferenc Múzeum Füzetei V.
Szerkeszti: Fehér József

Információk Északkelet-Magyarország természeti értékeiről III.

A kiadást támogatták:
Zempléni Környezetvédelmi Egyesület,
Abaúj-Zemplén Értékeiért Közhasznú Egyesület,
Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány

A borítón:
kövi humuszholyva (*Ditroposipalia chyzeri*)
(Hegyessy Gábor rajza)

A kötet megjelenésének időpontja:
2001. november 15.

Publication date:
15. November, 2001

© Ádám László és Hegyessy Gábor, 2001

ISBN 963 00 8645 X
HU ISSN 1416-9443 5

Bevezetés

Ebben a dolgozatban a Zempléni-hegység, a Hernád-völgy, a Bodrogköz, a Rétköz és a Taktaköz területén gyűjtött holyvák (679 faj) lelőhelyadatait soroljuk fel. Húsz fajt (*Bisnius corvinus*, *B. pseudoparcus*, *B. rufimanus*, *Astenus rutilipennis*, *Polychara lygaea*, *Demosoma brachypterum*, *D. soror*, *Ilyobates mech*, *Atheta subquadrata*, *Philhygra tmolosensis*, *Plataraea nigriceps*, *Anopleta corvina*, *A. strupiana*, *Taxicera sericophila*, *Calischnopoda exarata*, *Pisalia flavicornis*, *Euryusa optabilis*, *Schinomosa gracilis*, *Tachyporus caucasicus*, *Deliphrosoma prolongatum*) első ízben említünk Magyarország területéről. (További 20 faj, ezek szintén újak a magyar faunában, az ország más tájairól került elő: *Kenonthus laevicollis*, *Gabrius toxotes*, *Parerichsonius signaticornis*, *Raphirus semiaeneus*, *Typhlolinus azuganus*, *Hemistenus carpathicus*, *Maurachelia roubali*, *Derocala longitarsis*, *Platyola austriaca*, *Actophylla varendorffiana*, *Philhygra scotica*, *Liogluta pagana*, *Brundinia meridionalis*, *Trichiusa immigrata*, *Pleurotobia magnifica*, *Phymatura brevicollis*, *Placusa incompleta*, *Tachyporus quadriscopulatus*, *Hesperophilus baudii*, *Acidota crenata*.) A munkában négy új nemzetség (Sepedophilini, Blediini, Aploderini és Phloeonomini), valamint egy új nem (*Teratobledius*) leírása is szerepel. Ezen kívül egy junior elsődleges homonimát (*Metastenus* Ádám, 1987, nec Walker, 1834) pótló új névről (*Metatesnus* nom. n.), illetve két új szinonimáról értesülhetünk (a *Chilomorpha* Krása, 1914 név a *Derocala* Mulsant et Rey, 1875 junior szubjektív szinonimája, illetve a *Nehemitropia* Lohse, 1971 név a *Hemitropia* Mulsant et Rey, 1874 junior objektív szinonimája). A holyvák iránt érdeklődők jó hasznát vehetik a 24–35. oldalon közölt magyar nyelvű határozókulcsnak, amely magában foglalja a Kárpát-medencében előforduló holyvafélék valamennyi családját és alcsaládját, és bizonyos mértékben még a lárvák felismerését is lehetővé teszi.

A kutatás történetével, a holyvafélék rendszerezésével, elterjedésével, a vizsgált terület jellemző fajaival, a holyvafauna őstörténetével, a természetvédelemmel, illetve az élőhelyekkel, életmóddal kapcsolatos szövegrészeket Ádám László írta. A gyűjtési adatok összeállításában a két szerző közösen vett részt. A gyűjtőhelyek és a gyűjtési módszerek leírása Hegyessy Gábor munkája.

A holyvafauna kutatásának áttekintése

A zempléni tájak* holyvafaunájáról az első adatokat Mocsáry (1875), Biró (1883), Chyzer (1885*a*, 1885*b*, 1885*c*), illetve (Kuthy 1897) munkáiban találjuk. A századforduló után megjelent első és egyben utolsó jelentősebb adatforrás Csiki (1942) dolgozata: a Füzérradvány környékén gyűjtött bogarak jegyzéke. Állattani irodalmunkban ezt követően csak igen szórványosan közöltek újabb adatokat Sátoraljaújhely tágabb környezetéből. A legteljesebb felsorolást – mind a zempléni tájak, mind a Kárpát-medence tekintetében – Székessy (1938*a*, 1938*b*, 1939*a*, 1939*b*, 1939*c*, 1939*d*, 1940, 1943) tette közzé. (Cikkso-

* Munkánkban, az egyszerűség kedvéért, mindenütt a „zempléni tájak" kifejezést használjuk, a vizsgált terület azonban magában foglalja az abaúji, borsodi és szabolcsi tájak egy részét is.

rozata – eltérően az előzőektől – csak holyvákkal foglalkozik, munkája azonban befejezetlen maradt.) Székessy az addig ismert faunisztikai adatok nagy részét felsorolja, az általunk vizsgált területről eredeti, illetve újabb adatokat azonban alig említ.

Az elmúlt években, évtizedekben (kisebb-nagyobb megszakításokkal) folytatódott a zempléni tájak faunisztikai feltárása. A gyűjtők mindenekelőtt a Zempléni-hegységre összpontosították erőiket; a Hernád-völgy, a Bodrogköz, a Rétköz és a Taktaköz kívül esett érdeklődési területükön. A közelmúltban ez a helyzet megváltozott: Hegyessy Gábor gazdag és változatos anyagot gyűjtött ezeken a vidékeken is.

A századforduló előtt gyűjtött anyag egy része a Magyar Természettudományi Múzeum bogárgyűjteményében van elhelyezve. A még meglévő példányok döntő többsége Chyzer Kornél gyűjteményéből származik, és Biró Lajos közvetítésével került a budapesti intézetbe. Az az anyag, amelyet Mocsáry Sándor említ (nagyobbrészt Kaszás Ferenc és Zsufa Pál gyűjtése) valószínűleg elveszett, illetve megfelelő cédulázás hiányában biztosan nem azonosítható. A századforduló után gyűjtött anyag nagy része szintén a budapesti múzeumban található: a Füzérradvány környékéről, illetve a Zempléni-hegységből származó bogarak többsége stb. (Mindezek feldolgozására, illetve az adatok ellenőrzésére, közzétételére itt nem kerülhetett sor.) Jelentős bogáranyag van még a sátoraljaújhelyi Kazinczy Ferenc Múzeum gyűjteményében (Hegyessy Gábor gyűjtése); néhány példány pedig a Bakonyi Természettudományi Múzeumban (Zirc), a József Attila Tudományegyetemen (Szeged), a Mátra Múzeumban (Gyöngyös), illetve Gulyás Attila (Garadna) és Kutasi Csaba (Oroszlány) gyűjteményében található.

A holyvák gyűjtési módszerei, gyűjtőhelyei

A holyvák hazánk szinte minden biotópjában megtalálhatók, éppen ezért kutatásuk, gyűjtésük módszerei ugyancsak sokfélék. Az általunk vizsgált területen többet is alkalmaztunk ezek közül. Az egyelések sokféle módját teljességében lehetetlen felsorolni, itt csak főbb típusaikat vázoljuk. Nagyon sok holyva él nedves környezetben, ezért patakok, folyók, tavak és mocsarak partján a talaj megtaposása, megöntözése, az itt felhalmozódott szerves törmelékek megmozgatása, a vízparti növényzet átnézése több tucat faj biztos megtalálását eredményezheti. A szárazabb gyepekben a zsombékok között, a lekaszált növényzet alatt, a talaj repedéseiben, a legelő állatok trágyájában, elhullott madarak és emlősök tetemein számos fajuk táplálkozik: vadászik, pl. a legyek nyüveire. Az erdei gombák, az avar szintén sok fajuknak ad otthont. Néhány specialista holyva faágak, törzsek kérge alatt él. Néhányuk a hangyák bolyaiban is megtalálja táplálékát.

Az abaúji, zempléni és szabolcsi faunakutatások során – elsősorban a területen élő *futóbogarak* (*Carabidae*) feltérképezését tűzve ki célul – többféle tömeggyűjtési módszert is alkalmaztunk, az itt tárgyalt holyvák melléktermékként kerültek elő. A *fűhálózás* viszonylag kevés holyvafaj megtalálását eredményezte; ezek is leginkább a késő délutáni, esti hálózásoknál jöttek. Az alkonyati, éjszakai *fénycsapdázás* sok érdekes, nappal rejtett közegben tartózkodó állat jelenlétét igazolta. Ez a módszer azonban nem mutatta meg az állat jellemző táplálkozó- és szaporodóhelyeit, hiszen repülve attól jelentős távolságokra is eljuthattak. Legtöbbször fehér és ultraibolya fényű fénycsöves elemlámpák fehér lepedőre vonzott holyváit egyeltük, automata fénycsapdát csak Sátoraljaújhely májuskúti szőlői közt

üzemeltettünk. Olykor a város közterületi lámpái, kivilágított kirakatai is szolgáltattak egy-egy példányt. A különféle növényzetű gyepes és erdős területeken etilén-glikolos és ecetes *talajcsapdák*at is működtettünk. Ezek, a több hónapos vegetációs periódusban, jelentős számú talajon mozgó holyvafajt eredményeztek, a néhány (5–10) kirakott pohár ellenére is. Az apró, néhány mm-s állatok, így a holyvák gyűjtésének is egyik legeredményesebb módszere az *avarrostálás*. Klasszikus esetben az erdei avar és a talaj felső részének rostálása és futtatása a jellemző, de mi kipróbáltuk ezt a technikát más szerves anyagoknál is. Szárazodó trágyából, istállótrágyából, komposztból, korhadó fákból, gombákból, mohák közül ugyanúgy érdekes fajok kerültek elő, mint az árvízi uszadék alapos átvizsgálása során. Ezeket a módszereket legtöbbször késő ősszel, télen, vagy kora tavasszal alkalmaztuk.

Az alább felsorolt gyűjtőhelyek rövid leírása után zárójelben közöltük az adott helyszínen alkalmazott tömeggyűjtések fő típusainak rövidítését (*avarrostálás = ar*, *fénycsapdázás = fcs*, *fűhálózás = fh*, *talajcsapdázás = tcs*). Ahol ilyen rövidítést nem alkalmaztunk, ott a holyvák egyeléssel kerültek begyűjtésre.

A lelőhelyek közötti tájékozódás megkönnyítése végett az 1. ábrán vázlatosan feltüntettük a vizsgált terület jellegzetes pontjait: településeit, vizeit.

A gyűjtőhelyek felsorolásakor általában az országosan hivatalosnak elfogadott *Magyarország Földrajzinév-tára* (Földi 1980, 1981) köteteiben szereplő neveket használtuk. Sok esetben viszont ennél pontosabban adtuk meg a terület nevét, ekkor a *MÉM Földügyi és Térképészeti Hivatalának 1:10000 léptékű térképeit* vettük figyelembe. Ez utóbbi alkalmazásakor (*) jelet tettünk a földrajzi név után. Ha a példányon található lelőhelycédulán az itt felsorolt földrajzi névtől eltérő, azzal egyértelműen nem azonosítható név szerepel, akkor itt [] zárójelben közöltük az eredeti alakot is. Amennyiben az eredeti cédula lelőhelyadatának egyik tagjaként földrajzi egység neve (pl. Zempléni-hg., Sátor-hg., Hernád-völgy stb.) található, abban az esetben ezt nem írtuk ki külön. A nevek helyesírásbeli változataira nem tértünk ki.

Zempléni-hegység

Abaújszántó – ***Aranyos-völgy***: A baskói útelágazásnál gyertyános tölgyessel borított hegyoldal aljában égeres lápfolt van. Az út túloldalán, az *Aranyos-patak* partján égeres, füzes növényzet alakult ki. (*ar*, *fh*, *tcs*) – ***Kassi-szőlő***: Művelt és felhagyott szőlők a *Krakó* hegy délies kitettségű alsó részén. (*fh*, *tcs*) – ***Sátor-hegy***: Déli oldalán magasra hatolnak a szőlők, de teteje rendkívül fajgazdag növényzetű: sziklagyepek, néhány tölgybokorral tarkított lejtősztyepek borítják. Északi oldalára feketefenyvest ültettek. (*fh*, *tcs*) – ***Sötét-máj***: Idősebb gyertyános tölgyes állt itt, az *Aranyos-patak* völgyére néző oldalon, az elmúlt években azonban tarra vágták. (*tcs*)

Alsóregmec – ***Debrai-forrás****: A *Mikóháza* határában húzódó, legelőként használt *Devra-* vagy *Derva-völgy* leromlott növényzetű. Oldalait lent főleg akácos és feketefenyves, feljebb gyertyános tölgyes erdők borítják. Patakján a forrás mellett tavat duzzasztottak. – ***Fedormalom***: A *Bózsva* gázlóként használt szakaszának partja kavicsos és agyagos. Éger és fűz bokrok, fák nőnek helyenként. A zúgó melletti részt kikövezték. – ***Nagy-Dubinka***: A gyors folyású *Bózsva* partján égeres-füzes bokrok állnak, mellette ló- és birkalegelő van. (*fh*)

Arka – ***Boldogkőváraljai-patak***: A falut elhagyó patak partjait égeresek kísérik. A kutatás idején, nyáron a mederben nem folyt a víz, csak a mélyedésekben maradt meg. (*fh*, *tcs*)

Bodrogszegi – ***Cigány-hegy***: A szőlőkkel övezett tölgyes és gyepes részek növényfajokban gazdagok. A hegy oldalában kőbánya van. (*fcs*)

Boldogkőváralja – ***Boldogkővár***: A hegy keleti oldalán, a kőbánya szélén néhány feketefenyő és akác senyved a meredek, sziklakibúvásos gyepekben. (*fh*, *tcs*) – ***Tekeres-patak***: A kutatás a hosszú völgyből kilépő patak égeres partján folyt. Nyár közepén a mederben nem folyt a víz, csak mélyedésekben maradt meg. (*tcs*)

Bózsva – ***Farkas-völgy***: A hegyoldalt gyertyános tölgyes borítja, a patakpart égeres és füzes. Helyenként kisebb-nagyobb kaszálók és legelők vannak.

Erdőbénye – ***Magita*** [= *Sajgó*]: Az olaszliszkai *Sajgó*val szemközti meredek, a pataktól a szőlőkig tartó, bokrokkal tarkított gyepes domboldal. (*fh*) – ***Mély-patak***: Gyertyános tölgyesek között kanyarog a keskeny patak. (*ar*, *fh*)

Filkeháza – ***Bisó***: A falu előtt a patakot füzesek kísérik, mellettük rontott gyepek és vegyes sarjerdők vannak. (*fh*, *tcs*)

Füzér – ***Bodó-rétek****: A *Lászlótanyár*a vezető út mellett, a bükkös zónában fenyves facsoportokkal tarkított virággazdag kaszálórétek vannak. (*fh*) – ***Drahos***: Nyereg helyzetű zsombékos, virággazdag rét, amely több helyen nyíresedik, gyertyánosodik. Tiszta időben Kassáig is el lehet innen látni. (*fh*) – ***Hosszú-bérc***: Északi kitettségű oldalának savanyú talaján gyertyános tölgyes él. A kőgörgeteg-lejtőn áfonyás-mohások telepedtek meg. (*ar*, *tcs*) – ***Lászlótanya***: Montán bükkösök között a kastély köré parkot telepítettek. Mesterséges tó is van itt. (*ar*, *fh*) – ***Nagy-Milic***: A *Zempléni-hegység* legmagasabb pontja (895 m), amely a szlovák határvonalon található. Bükkösök veszik körül. (*ar*) – ***Németki-dűlő****: A *Nagy-patak* bal partján égeresek, füzesek állnak, egykori legelők, kaszálók kísérik e sávot a bükkösben átívelő hídtól egészen a faluig. (*fh*, *tcs*) – ***Piszkés-tető****: Az egyetlen hazai feketelonc élőhely, amelyet egykor Csapody Vera talált meg. Ő adta a hely nevét is, emiatt mások sokáig nem tudták ellenőrizni az adatát. A feketelonc csenevész bokrai az erdészeti út szélén állnak. A kőtörmelékes lejtőn gyertyánok, bükkök, berkenyék élnek. (*ar*, *tcs*) – ***Remete-hegy***: Zárt bükkös borítja a csúcs környékét, aljnövényzete minimális. (*tcs*) – ***Torok****: A *Hollóházá*ra vezető műút mellett, a vadászház közelében gyertyános tölgyesek és kaszálórétek vannak. (*fh*) – ***Várhegy***: Tetején a hegység legszebb andezit sziklagyepjei találhatók, alján bolygatott, vegyes erdők nőnek. (*tcs*)

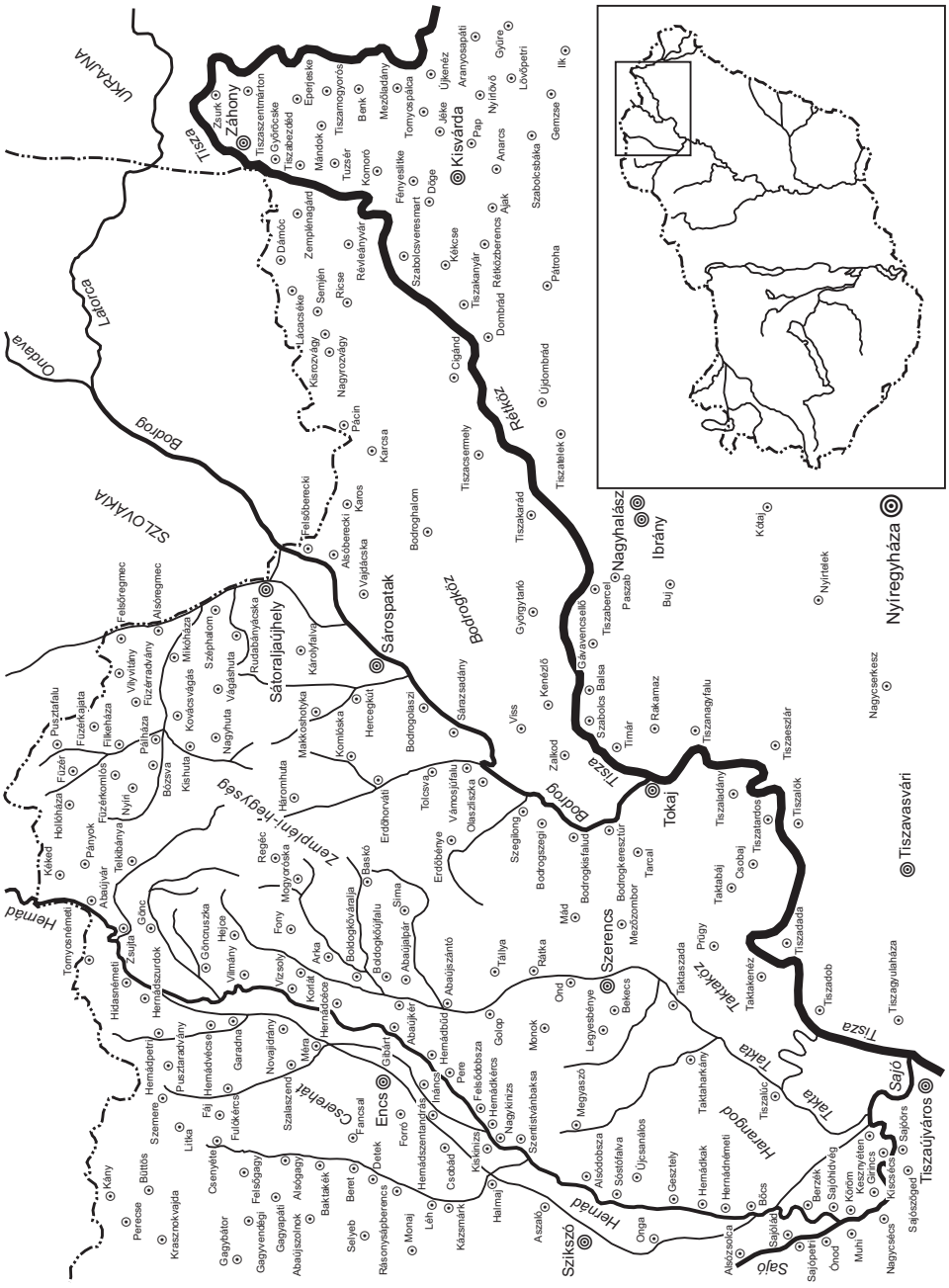
Füzérkajata – ***Kis-Büdös-tó****: A *Korom-hegy* lapos hátán, áfonyás aljnövényzetű tölgyesben található ez a kb. négyzet alakú tavacska. – ***Nagy-Büdös-tó****: A *Korom-hegy* lapos hátán hosszúkás vízállás található, melynek partján középkorú kocsánytalan tölgyes tenyészik.

Füzérradvány – ***Arborétum*** [= *Károlyi-kastély*]: Francia típusú park, amelyben egykori golfpályát, tavat, idős hazai és egzotikus fákat, cserjéket láthatunk. (*ar*, *fcs*, *fh*, *tcs*) – ***Korom-hegy***: A hegytömb kisebbik, az *Arborétum*hoz közeli része, amelyen fiatal erdeifenyves telepítés van.

Háromhuta – ***István-kút***: Idős, áfonyás aljnövényzetű nyíres, gyertyános, bükkös, patak menti magaskórós társulások, mesterséges tó, virággazdag gyepek találhatók itt. (*fcs*,

1. ábra: A vizsgált terület vázlatos térképe (eredeti)

fh, *tcs*) – ***Mlaka-rét****: Zsombékos, nedves, hegyi kaszálórét, amelyben szép nyíres facsoportok láthatók. (*fh*, *tcs*) – ***Óhuta***: Településrész. – ***Sólyom-kő-tető***: Gyöngyvessző-cserjés sziklapárkány a kőtörmeléklejtő-erdőből kiemelkedve. (*fcs*, *fh*)

Kéked – ***Hálaisten-tető***: Gyertyános tölgyesekbe vágtak itt széles nyiladékot. – ***Kékedfürdő***: A településrészen található fürdő parkja mellett kis patak folyik. (*fcs*, *tcs*) – ***Leshegy***: A műút mellett bükkösök vannak. (*ar*)

Kishuta – ***Gilevár***: Savanyú talaján tölgyesek, gyertyános bükkösök települtek. – ***Kemence-patak***: *Kemencepatak* településrész vasúti megállója közelében virággazdag nedves rétek láthatók a kiszélesedett patakvölgy alján. A műút szélén idős kocsányos tölgyek állnak sorban. A *Kishutá*n is átfolyó patak partja kavicsos. (*fh*)

Komlóska – ***Cserepes-kút***: Gyertyános tölgyesek, kisebb bükk állományok, luc ültetvények vannak a *Hotyka-patak* jobb oldali oldalvölgyénél. (*fh*) – ***Hotyka-patak***: Gyertyános tölgyes veszi körül a völgyet, közvetlenül a patak partján égeres, füzes, mellette luc ültetvény van. (*fh*, *tcs*) – ***Nagy-Láz****: A hegy északkeleti lábát gyertyános tölgyes borítja. (*tcs*) – ***Sáros-völgy****: Bükkös, gyertyános tölgyes borítja, a patak mellett égerfák állnak. (*tcs*)

Kovácsvágás – ***Boglyodka***: Virággazdag rétek vannak a dombra vezető út mellett. (*fh*) – ***Nagy Pál kút****: Bükkös, gyertyános tölgyes, fenyves, égeres és kaszálórét is van a forrás körül. (*fh*) – ***Négyszappan***: Fehérlő vánkosmohával borított savanyú talajú bükkös, az út szélén szeder- és málnabokrok teremnek. (*ar*, *fh*) – ***Tehénkosár***: Idős tölgyes fás-legelő, sok kecskefűz és rezgőnyár újulat szegélyezi az eróziós árkokkal szabdalt utat. A fajgazdag növényzetű rétek lepusztult talajfelszínén korpafüvek nőnek. (*fcs*, *fh*, *tcs*)

Makkoshotyka – ***Bocskor-völgy**** [= *Hotyka-patak völgye*]: A *Hotyka-patak* bal oldali mellékvölgye. Az oldalakat gyertyános tölgyes borítja, a völgy alján bükkök, a patak szélén égerek állnak. (*tcs*) – ***Nagy-Láz****: A *Hotyka-patak* alsóbb, kiszélesedő részén bokros rétek vannak. (*tcs*)

Mikóháza – ***Bózsva***: Az *Almás-rét* mellett folyó patakra mesterséges zuhogót építettek, partjait néhány méteren kikövezték. A vizet éger- és fűzfák ligete kíséri, partja kavicsos. – ***Közép-bérc****: A patak mellett égeres-füzes bokrok állnak, gyepjei virággazdagok. A hegy oldalait gyertyános tölgyesek és fenyvesek, tetejét tölgyes erdő borítja. (*ar*, *fcs*, *fh*) – ***Palacka-hegy***: Gyertyános tölgyes borítja, alján idősebb fenyves van. (*ar*, *fh*,)

Nagyhuta – ***Dérföldi-forrás****: A hegyoldalt bükkös, gyertyános tölgyes borítja, a patak mellett égerláp van. (*tcs*) – ***Gáspárkút****: A *Senyő-völgy* alján a hegyoldalakat gyertyános tölgyes borítja, a patak kavicsos partján égeres erdő van. (*fh*) – ***Gyertyános-rét***: Kaszálórét, amelyen kisebb mocsaras foltok vannak. Gyertyános tölgyesek veszik körül. (*fh*) – ***Határvölgy*** [= *Háromforrás-völgy*]: A három forrás egyike a *Dérföldi-forrás*. Az egykori kisvasút is ebben a völgyben haladt. A völgy alját, ahol a *Rostalló-patak* folyik, égeres, oldalait bükkös és ültetett lucos erdő borítja. – ***Kékszűrő***: Kiterjedt rétek a település határának déli részén. Egykor kaszált gyepjét jelentős mértékben benőtték a cserjék. Az eróziós részeken csarabos állományok is vannak. (*fh*) – ***Kemence-patak***: A *Zempléni-hegység* kirándulók által leginkább látogatott, hosszú völgye, amelyben műúton és kisvasúton is lehet közlekedni. A patak mellett égeresek, magaskórós társulások, helyenként virággazdag kaszálórétek váltogatják egymást. A part kavicsos. (*ar*, *fh*, *tcs*) – ***Kis-Som-hegy***: Bükkösök, gyertyános tölgyesek borítják. – ***Komlóska-patak***: A *Kemence-patak* felé nyíló végén nyírekkel és kecskefüzekkel tarkított tőzegmohás átmeneti láp, mellette gyertyános tölgyes hegyoldal látható. (*fh*, *tcs*) – ***Kőkapu***: Égeres láperdő, patak- és tóparti magaskórós növényzet, nedves rét, fenyves, tölgyes, gyertyános és bükkös erdő, sziklai növényzet egyaránt látható ezen a látványos kirándulóhelyen. (*fh*) – ***Nagy-dobogó***: A gyepes hegyoldal több helyen

cserjésedik. Kisebb vízállások is vannak itt. (*fh*) – ***Nagy-Gereben***: Gyertyános tölgyesek és bükkösök borítják a meredek, köves lejtőket. (*fh*) – ***Nagy-Som-hegy***: A gyertyános tölgyesek zárt állományából egy kisebb területet tarra vágtak. Kutatásunk idején a szántás ellenére is margarétás rét virított itt. (*fh*) – ***Nyírjes-völgy***: A *Komlóska-patak* felé eső végénél tőzegmohás láp, zsombékos rét, csarabos, éger, kecskefűz és rezgőnyár facsoportok vannak. (*fh*, *tcs*) – ***Solymos***: Savanyú talaján gyertyános bükkös erdő tenyészik, amelyben sok nyírfa áll. (*tcs*) – ***Suta-bérc****: A *Kemence-patak* felé néző oldalát gyertyános tölgyes borítja, kisebb luc állomány is van itt. (*tcs*) – ***Száraz-kút***: A *Nagy-Gereben* keleti oldalán bukkan a felszínre vize egy kiépített forrásban. Gyertyános tölgyesek között, a kezdetben szűk, később kissé szélesebb, *Kőkapu* felé haladó patak völgyében, a vízhez közel égerek és helyenként idősebb lucok állnak. (*fh*) – ***Szoros-bérc***: Savanyú talaján gyertyános tölgyes és bükkös tenyészik. Az eróziós oldalon összefüggő korpafüves, csarabos és áfonyás foltok láthatók. A völgy alján a *Som-patak* perlites üledékbe vág. (*fh*)

Nyíri – ***Vajda***: Az egykori legelők és szántóföldek között tufabánya bontja meg a lejtőt. A gyepekben savanyúságot jelző növények, az erdősávban kecskefüzek és rezgőnyárak nőnek a nyírek mellett. (*fh*, *tcs*) – ***Vörös-víz-patak***: Gyertyános tölgyesek és lucosok közt vágódik a völgy aljába a keskeny patak. (*tcs*)

Pányok – ***Hasdát****: A *Hasdát-patak* vízgyűjtő területének felső része, amelyre az ásványgyűjtők járnak szívesen, mert itt a szilikátásványok sokféle változatát találhatják. Főként gyertyános tölgyesek területe, de az irtott és vadászati céllal sűrűségnek hagyott részeken foltokban gyepes, nyíresedő. *Hollóháza* irányából turistaút vezet a terület szélére. – ***Hasdát-patak***: A falu fölötti részen a patakvölgy meglehetősen szűk, sötét. Főleg gyertyános erdőben kanyarog.

Pusztafalu – ***Dombok****: A falu feletti kisebb, legelőkkel, kaszálókkal, futballpályával és kertekkel körülvett magaslat. Tölgyes erdő borítja. (*fh*, *tcs*)

Rátka – ***Szerencs-patak***: A széles, főleg vízparti gyomnövények közt haladó patakot és partját a *Szerencs* felé vezető út hídjánál vizsgáltuk.

Regéc – ***Daru-forrás****: Állandó, iható vizet adó kiépített forrás *Rostallónál*. A kifolyó partja agyagos, köves, a parti növényzet a kirándulók taposása miatt gyér. – ***Gyertyán-kút****: A forrás környékét gyertyános tölgyes borítja, körülötte nyíresek, bükkösök és a híresen virággazdag *Gyertyán-kút-rét* [= *Bohó-rét*] található. (*ar*, *fcs*, *fh*, *tcs*) – ***Gyertyán-kút-rét***: *Bohó-rét* néven emlegetik ezt, a hegység védett növényfajokban leggazdagabb kaszálórétjét. 650 m körüli tengerszint feletti magasságban, a *Bohó-hegy* enyhe lejtésű nyugatias oldalán egykor kiterjedt irtásrétek voltak. Ezek kaszálását a környék szarvasmarha-állományának csökkenésével felhagyták, ezért helyenként nyíresek, gyertyánosok telepedtek a helyükre. A ritka növények élőhelyének fenntartása céljából, az 1980-as évektől a természetvédők kaszálják jelentősebb területeit. (*ar*, *fh*, *tcs*) – ***Nagy-Péter-mennykő***: A meredek, északi kitettségű oldalakon idősebb lucokkal elegyes bükkösök láthatók. (*ar*) – ***Ördög-völgy***: Nagyon meredek oldalú, szűk patakvölgy, amelynek oldalain bükkösök, telepített fenyvesek nőnek. A völgy alján (különösen az alsó szakaszon, ahol szélesebb) égeresek kísérik a patakot. (*ar*) – ***Rákóczi-bérc***: Gyertyános, bükkös erdő, helyenként lucos van itt. (*tcs*) – ***Rostáló*** [= *Rostalló*]: A völgy aljában égeres láperdő van, a patak mentén magaskórós társulások, struccpáfrányos állományok tenyésznek. (*ar*, *fcs*, *fh*, *tcs*) – ***Sertés-hegy*** [= *Disznós-tető*]: A hegy tetején bükkös, a meredek lejtőn hársas erdő, míg a nyeregben virággazdag gyertyánosodó rét van, s egy szóró mellé a vadászok magas-

lest is állítottak. A rétet rezgőnyáras gyertyános sarjerdő veszi körül. (*ar*, *fh*) – ***Vajda-völgy***: Bükkös hegyoldalak között égerligetek és ültetett lucosok mellett folyik a patak. (*ar*, *fh*, *tcs*)

Sárospatak – ***Bornemissza-forrás***: Gyertyános tölgyesekkel körülvéve égeresek, füzesek és nedves rétek között folyik az erecske. (*ar*, *fh*, *tcs*) – ***Kácsárd***: A *Teleki-kastély* parkjának forrását és zsombékos sásos mocsarát vizsgáltuk. Az egykori kövezett medence még jól látható, körülötte idős fűzfák állnak. – ***Király-hegy***: Nagyrészt szőlőültetvények borítják, tetején azonban másodlagos gyepek, cserjések és erdőfoltok is vannak. A szőlőket és mezsgyéiket vizsgáltuk. (*fh*, *tcs*) – ***Kis-Szava-hegy****: Vegyes lomboserdő, főleg gyertyános tölgyes, de bükk és luc is van benne. – ***Koholya-tető****: A *Bodrog* árterébe nyúló meredek sziklafalú domb. Oldalán bokros, tetején felhagyott szántó van. (*fh*) – ***Mancsalka***: A régi országút melletti gyepes-bokros növényzetű részt vizsgáltuk. (*fh*) – ***Mandulás***: Fajgazdag sziklagyep és lejtősztyepp növényzetű, aljában fűz és éger patakkísérő liget van. (*fcs*, *tcs*) – ***Páncél-hegy***: Fajgazdag, bokrokkal tarkított lejtősztyep növényzet él itt. (*fh*) – ***Somlyód***: Nagyrészt művelt terület, oldalán feketefenyves, cserjés és nagy pusztafüves lejtő van. (*fh*) – ***Szava-hegy***: Főleg tölgyesek, gyertyános tölgyesek borítják. – ***Veresharaszt***: Felhagyott szőlők, gyümölcsösök, amelyekben a terjedő csipke- és szederbokrok helyenként áthatolhatatlanok. (*fcs*, *fh*, *tcs*)

Sátoraljaújhely – ***Alsó-rét*** [= *Rudabányácska*: *Alsó-rét*]: A *Fehér-patak* partján füzesek, magaskórósok, feljebb egykori legelők vannak. (*fcs*) – ***Bányi-hegy****: Az egykori aranybánya fölötti dombon savanyú talajon nőtt tölgyes van. (*tcs*) – ***Bárczykert****: Biró Lajos közölt innen bogár-adatot, de nem sikerült kiderítenünk, hogy a Bárczy család kertje merre volt. Valószínű, hogy a város szűkebb, mára beépült területén kell keresnünk. – ***Boda-dűlő****: A *Magas-hegy* keleti hegylábain még jó bort termő szőlők vannak. A felhagyott részeken siska nádtippan szaporodott el. (*tcs*) – ***Boglyoska***: Sziklagyepek, pusztagyepek fedik, kevés bokor van itt. (*fh*) – ***Cserkészpálya****: Erdeifenyvesekkel körülvett kopáros, lapos terület az egykori gejzír hidrokvarcit tömbjénél. (*tcs*) – ***Esztáva***: Művelt és felhagyott kisebb-nagyobb szőlők, gyümölcsösök, mély, diófás vízmosások területe. (*ar*, *fh*, *tcs*) – ***Fekete-hegy***: Felhagyott szőlők, gyümölcsösök, a tetőt tölgyes erdő borítja. (*fh*, *tcs*) – ***Hármas-kúti-völgy***: A *Magas-hegy* és a *Borz-hegy* közti vizeket keskeny, de olykor mélyen bevágódott patakok viszik *Rudabányácska* felé. Az egyik vízadó a *Fejedelem-forrás*, amely bükkösben található. – ***Hlavati-kert****: Völgyalji felhagyott gyümölcsös, egykori nedves kaszálórét van itt. (*fh*, *tcs*) – ***Hore-völgy**** [= *Rudabányácska*: *Hore-völgy*]: A gyertyános tölgyesek között húzódó széles patakvölgy gyepjeit korábban feltörték, a nedves helyeken fűz- és égerligettel találkozhatunk. (*fh*, *tcs*) – ***Hosszúláz***: A ma *Széphalom* részévé vált egykori település mellett, a *Ronyva* kavicságyába vágott kavicsbánya tavából és partjáról gyűjtöttünk. – ***Kazinczy-emlékmauzóleum*** [= *Széphalom*: *Kazinczy-emlékcsarnok parkja*]: Valójában nem mauzóleum. A zárt terület nagyobb része gondozott park, amelyben hazai és egzotikus fák, bokrok láthatók, kisebb része elhagyott gyümölcsös. (*fh*) – ***Kecske-hát***: Tölgyes, gyertyános tölgyes és bükkös erdők borítják. (*ar*, *fh*, *tcs*) – ***Kis-Magas-hegy****: Gyertyános tölgyes, amelyben sok vadcseresznye áll. A szőlők felett üde, kornistárnicsos gyepek foltjai vannak. (*fh*, *tcs*) – ***Kis-nyugodó****: Tölgyes nyereg a *Sátor-hegy* és a *Kecske-hát* között. – ***Kopaszka****: A helyiek több hegyet is így neveznek, a legelterjedtebb alkalmazása a *Boglyoská*ra értendő. – ***Köveshegy***: Kertek, gyümölcsösök, szőlők vannak itt. (*fcs*) – ***Lőtér**** [= *Rudabányácska*: *Lőtér*]: Mogyorószegélyes gyertyános tölgyesek közötti ned-

ves, de bolygatott gyepes rész a *Bányi-hegy* és a *Borz-hegy* között. (*fcs*, *fh*) – ***Magas-hegy***: Tölgyes, gyertyános tölgyes, bükkös, hegyi kaszálórét egyaránt található itt. (*ar*, *fh*, *tcs*) – ***Májuskút****: A *Várhegy* és a *Szár-hegy* közti völgyben a város zártkertes gyümölcs- és szőlőtermő része van. Helyenként a füge is beérik. A művelt részeket másodlagos lombos erdők és ültetett feketefenyvesek veszik körül. (*ar*, *fcs*, *tcs*) – ***Malmocska***: A *Magas-hegy* északi irányú hegylábi része, amely a *Fehér-patak*ig tart. Az út mellett dús növényzetű tisztás van, körülötte gyertyános tölgyesek tenyésznek. – ***Nagy-nyugodó***: Tölgyes nyereg a *Sátor-hegy* és a *Kecske-hát* között. (*fh*, *tcs*) – ***Némahegy***: Sziklagyep és lejtősztyepp maradványfoltok vannak a szőlők és kertek között. A 37-es út túloldalán állandó vizű névtelen mocsár van, amit a hegy lábánál fakadó források is táplálnak. (*fh*) – ***Ó-Ronyva****: A várost egykor délnyugati irányban elhagyó *Ronyva* vizének jelentős részét új, keletre, *Borsi* felé tartó mederbe terelték. Ezáltal mint patak megszűnt itt létezni, áll a víz benne, s jórészt csatornává alakított medre is csak a *Bodrog* árvizei által telik meg, illetve a magas talajvíz látható benne egész évben. – ***Sátor-hegy***: Sziklagyepek, lejtősztyeppek, tölgyesek, sziklai hársasok, ültetett erdei- és feketefenyvesek találhatók itt. Az alsóbb részeken szőlőket művelnek. (*ar*, *fh*, *tcs*) – ***Som-hegy*** [= *Rudabányácska*: *Som-hegy*]: Gyertyános tölgyes erdők, mellettük bokros parlagok, egykor legeltetett gyepek vannak. (*fh*, *tcs*) – ***Szár-hegy***: Az északi oldalt akác és feketefenyő borítja, a déli részen a kevert faállományú erdőben viszonylag sok a szil, a som. (*fh*, *tcs*) – ***Szénégető-völgy**** [= *Rudabányácska*: *Tarda-völgy*]: Égeres patakvölgy gyertyános tölgyesek között. (*ar*, *fcs*, *fh*, *tcs*) – ***Széphalom***: Jelenleg a városhoz csatolt településrész. Eredeti neve *Kisbányácska* volt, Kazinczy Ferenc a saját lakóhelyének környékét nevezte el *Széphalom*nak. Ma is itt van a jeles nyelvújító sírja és emlékcsarnoka, amit több hektáros park övez. – ***Tatárka-tisztás***: Idősebb fenyves, amelyet nedves rét és gyertyános tölgyes vesz körül. (*fh*, *tcs*) – ***Torda-völgy*** [= *Tarda-völgy*]: Gyertyános tölgyesek közötti keskeny patakvölgy, amelynek alján magaskórósok, nedves rét, kisebb lucos látható. A *Szénégető-völgy* bal oldali oldalvölgye. (*tcs*) – ***Torzsás***: Nedves ló- és marhalegelő, a *Fehér-patak* partján füzes van. (*ar*, *fh*) – ***Várhegy***: Nagyrészt feketefenyves és virágos kőrises borítja, de a csúcs közelében kisebb sziklagyep és lejtősztyepp foltok is vannak. Néhol tölgyes és szilfás erdőrészletek, bokorcsoportok állnak. Alsó részén szőlőt termesztenek. (*ar*, *fcs*, *fh*, *tcs*) – ***Vörös-nyereg****: Gyertyános tölgyes nyereg a *Magas-hegy* és a *Kecske-hát* között. (*tcs*)

Sima – ***Aranyos-patak*** [= *Aranyos-völgy*]: A hosszan húzódó patakvölgy kisebb szakasza *Sima* területét is érinti. Égeresben folyt a kutatás. – ***Csonkás***: Felhagyott legelő, amelyen sok bokor és néhány idősebb tölgyfa él. (*fh*, *tcs*)

Tarcal – ***Ördög-bánya***: A löszös talajú művelt szőlők felett, a régen felhagyottak helyén fajgazdag gyepek, cserjések és feljebb kisebb melegkedvelő tölgyes állományok tenyésznek. Az utak mentén csupasz löszfalak láthatók. (*fh*, *tcs*)

Telkibánya – ***Borinzás***: Aljában az *Ósva-völgy* patakja több ágra szakad, az égeresek mellé sűrű lucost telepítettek. A hegyoldal fenyvesei idősebbek, az út mellett korpafüvek láthatók. (*tcs*) – ***Csapontos-forrás****: Hatalmas kiterjedésű ültetett lucosok vannak itt, fel egészen a *Csapontosház*ig. A szemközti meredek oldalon bükkösök kötik meg a talajt. (*ar*, *fh*) – ***Cser-hegy***: Nagyon meredek oldalú, savanyú talajú gyertyános tölgyes. (*tcs*) – ***Gönci-patak***: Égeres láperdők, nedves rétek, ültetett lucosok, gyertyános tölgyesek, bükkösök vannak a *Nagy-patak*nak is nevezett hosszú vízfolyás mellett. – ***Gúnyakút***: Felhagyott legelő, láprét, amelyen gyorsan növekednek a nyír és a gyertyán újulatai. (*fh*) – ***Jó-hegy***:

Gyertyános tölgyes oldalak között kanyarog a keskeny patak. Alsó részénél kisebb láp van. – ***Kutyaszorító***: Az égeres patakvölgy mellett kezdődő meredek lejtőn, a kipreparálódott savanyú piroxénandezit sziklák között gyertyános tölgyesek vannak. Egy szélesebb völgyszakaszon lucos csemetekert működik. – ***Mátyás király kútja***: A jégbarlang alatt hideg vizű forrást építettek ki. Az égeres patakmenti erdőt kirándulók pihenőhelyévé alakították át. (*ar*, *fh*, *tcs*) – ***Ógönc***: Bükkös erdőbe vágott nyiladékban kutattunk. (*tcs*) – ***Ósva-völgy***: A *Csenkő-patak* hosszú völgye, melynek alját nagyrészt égeres erdők borítják. (*ar*, *tcs*)

Tokaj – ***Tokaji-hegy***: *Kopasz-hegy*nek vagy *Nagy-Kopasz*nak is nevezik a hegység legdélebbi pontján magasodó, egykor teljesen szőlőkkel borított hegyet. A dácitos alapkőzeten felhalmozódott löszös talajon a filoxéra pusztítása után az egykori szőlők helyén sokféle gyepes, cserjés vagy fás növénytársulások telepedtek meg.

Tolcsva – ***Mandulás***: Felhagyott és művelt gyümölcsösök, szőlők területe. (*fh*) – ***Várhegy***: Alsó részén a felhagyott szőlők helyén kialakult másodlagos gyep, szilvafás található. (*fh*, *tcs*)

Hernád-völgy

Abaújkér – ***Sóstó***: A *Hernád* melletti lapos háton szikes legelőterület van. (*fh*, *tcs*)

Abaújvár – ***Bika-rét****: Virággazdag legelő és ültetett nyáras található itt. A kavicsos folyóparton fűzbokrok nőnek. (*fh*, *tcs*)

Alsózsolca – ***Kemelyi-erdő***: A *Bársonyos* és a *Hernád* közötti fűz-nyár ligeterdő.

Garadna – ***Bakó***: Az erdészház közelében különféle lombos és tűlevelű erdők vannak.

Gibárt – ***Hernád***: A folyó bal partja meredek, néhol szakadékszerű, a jobb oldali lapos részen kiterjedt legelő van. A folyó mellett, a hídtól lejjebb agyagos üledékek borítják a felszínt.

Gönc – ***Banga-rét***: A *Hernád* bal parti részének magasabb pontján szántókkal és nemes nyárassal határolt bokorfüzes és zsombékos sásos terület van. A vizsgálat nyár végi időpontjában a felszínen nem volt víz. – ***Nagy-legelő***: Ürgés birkalegelő, amelynek szélén murvabánya van. (*fh*, *tcs*) – ***Szesszió****: A *Hernád* és jobb parti holtága közé záródott földdarab, a parton fűz- és égerfák (enyves és hamvas éger is), feljebb tölgyek állnak. Mellettük kavicsos aljú kubikgödrös legelő van. (*fh*, *tcs*)

Göncruszka – ***Hernád***: A falu széli *Nagy-legelő*n átmenve, a folyó holtágától északra vezet út a folyó kavicsos és homokos partjára. A széles parti fövenyt sűrű ártéri erdő szegélyezi.

Hernádbűd – ***Hernád***: A folyó itteni szakaszán homokot és agyagot rak le. Az ártéren fűz és nyár egykori erdeinek maradványa található.

Hernádcéce – ***Alsó-pást****: *Hernád*-parti legelő, ültetett fűz és nyár erdősáv szegélyezi. (*fh*, *tcs*) – ***Hosszú-Kerek-tó****: Ültetett nyáras, tölgyes; marhákat hajtanak keresztül rajta. (*tcs*)

Hernádszurdok – ***Malom alja****: A *Hernád* holtága és a *Bársonyos* eredése közti területen, az állattartó telep közelében ültetett nyáras és juharos erdősáv van. (*fh*)

Hernádvécse – ***Lakatos-birtok****: A falu északi végén, a *Garadna-patak* mentén levő változatos: gyepes, bokros és fás terület. – ***Száraz-berek*** [= *kavicsbánya*]: Felhagyott kavicsbánya a *Hernád* partján, ahol a gyomnövényzet már eluralkodott. (*fh*, *tcs*)

Hidasnémeti – ***Kis-sziget****: *Hernád*-parti legelő, körülötte füzes és nyáras erdőfoltok vannak. (*fh*, *tcs*)

Sajóhídvég – ***Hernád***: A folyó, melyen a közeli *Sajó* irányába gázló vezet át, kavicsos mederben szállítja vizét. A bal part meredek leszakadása fölött legelő van, jobb partja laposabb, idősebb fűzfák sora áll itt. – ***Túlsó-erdő***: A *Hernád* jobb partján, néhány méterrel a gyakori árvíz szintje fölött vegyes lombos erdő tenyészett. Az elmúlt években ezt tarra vágták, csak a tuskók mellett növő sarjak árulták el a vizsgálatunkkor, hogy milyen fákból állt (kocsányos tölgy, mezei juhar, szil és nyár fajok). (*fh*, *tcs*)

Vizsoly – ***Minta-legelő****: A *Hernád* bal partján széles, kavicsos sáv, mellette legelő van. A kubikgödrökben sokáig áll a víz, fűzbokrok növekednek a szélükön. (*fh*, *tcs*) – ***Ortás***: A *Hernád* jobb parti árterén ültetett nyáras és kaszálórét található a szántóföldek között. (*fh*, *tcs*)

Zsujta – ***Zug****: A patkó alakú folyókanyarban a parton idősebb fűz és nyárfák állnak. A terület nagy része legelő, a kubikgödrökben sűrű bokros nőtt. (*fh*, *tcs*)

Bodrogköz és Rétköz

Alsóberecki – ***Berecki híd****: A *Bodrog* bal partjának kis szakasza a faluhoz tartozik. A híd alatti részen, a víz mellett agyagos üledék van a felszínen, a gát túloldalán ültetett nyáras áll. (*fh*) – ***Holt-Bodrog****: A morotvát füzes-nyáras sáv választja el a kaszálótól. (*fh*)

Anarcs – ***Lénár-tói-dűlő*** [= *homokbánya*]: A *szabolcsbáka*i határhoz közel egy almaültetvény melletti homokdombot félig már elbányásztak. A dombtetőn akácos erdő van. (*tcs*)

Balsa – ***Füzes**** (*Bodrogköz*): Az ártéri legelő és a gáton belüli kubikok erdősávja között ritkán kiszáradó kisebb tó van. (*fh*) – ***Homokos-hát*** (*Bodrogköz*): A folyó árterén füzes erdő telepedett meg a kubikgödrökben. (*tcs*) – ***Tisza***: A folyó mellett legelők vannak mindkét oldalon, amelyek a víz felé szakadékszerűen végződnek. Csak alacsony vízállás mellett látható a keskeny homokos, agyagos, lapos part. A rév környékén kutattunk.

Bodroghalom – ***Nyárjas-dűlő****: Szántóföldes terület, ahol az út szélére kisebb istállótrágya-dombokat raknak. (*ar*) – ***Patkó****: Az egykori holtág teljesen feltöltődött, benövényesedett. A kialakult vastag, tőzeges talaj 1995 tavaszán teljesen kiégett, de nyár végére újra sűrű gyomnövényzet és nád borította. (*fh*, *tcs*) – ***Virányi-legelő****: A falu (amely korábban *Luka* nevet viselt) déli szélén levő, legeltetésre használt, kevéssé leromlott növényzetű rét. Istállótrágyát is hordtak ide. (*ar*, *fh*) – ***Zsidó-homok***: Működő és elhagyott homokbányák vannak a falutól keletre. (*fh*, *tcs*)

Bodrogkeresztúr – ***Balota****: A *Tokaj–Bodrogzugi Tájvédelmi Körzet* része, meglehetősen homogén, ártéri gyep borítja. (*fh*) – ***Bodrog***: A folyó mellett, a bal parton széles erdősáv van. A jobb parti rész nádas, a vízben az itt már gyenge sodrás miatt sok a különféle hínár. (*fcs*) – ***Lebuj****: A *Bodrog* ezen a ponton ér legközelebb a *Nagy-Kopasz* hegycsoporthoz. Egymástól néhány méternyire folyópartot, ártéri füzes, nyáras erdőt, gyertyános tölgyes löszpartot majd szőlőskerteket találunk. Nagyon változatos biotóp, sajnos táborozó- és vendéglátóhely is működik itt. (*fh*, *tcs*) – ***Macskás***: A *Tokaj-Bodrogzugi Tájvédelmi Körzet* része, gyakran borítja kiöntés. Fűz bokrokkal és fákkal tarkított ártéri gyep van itt, amelyet sok kisebb vízállás és csatorna szabdal fel. (*fh*) – ***Malom-szeg****: Sűrű, vadszőlő

liánokkal átszőtt ártéri erdő, fűz-nyár és tölgy-kőris-szil állományok is vannak benne. (*fcs*, *fh*, *tcs*)

Bodrogolaszi – ***Berek***: A magasabban fekvő részeken, ahol a vasút is halad, a szántók és kertek közti mezsgyéket kutattuk. (*fh*) – ***Bodrog***: A település széle egészen az ártérig ér, amit a kutatás idején degradált fűz és nyár liget borított. (*fh*) – ***Esztergályhomok***: Kaszálórét és szántóföldi művelés alá vont, de a belvíz miatt felhagyott fűzbokros gyepterület az egykori kisvasút nyomvonala mellett. (*fh*)

Bodrogszegi – ***Bodrog***: A *Szegi vasútállomás* mellett a folyó egészen bevág a magas parthoz, így az szinte szakadékszerű. Fentről az *Alföld* legszebb tájképe tárul szemünk elé. Itt fajgazdag gyepek vannak a birkalegeltetés ellenére is. Lent, a folyó partján fűz és nyár erdősáv húzódik. (*ar*, *fcs*, *fh*, *tcs*) – ***Szegi***: Vasútállomás a *Bodrog* melletti magas parton, a *Bodrogkisfalud*dal összenőtt település szélén.

Cigánd – ***Bélatanya***: Szántóföldek és legelők közötti településrész a *Pácin* felé vezető út mentén. – ***Ledmecő****: A *Tisza* bodrogközi szakaszán itt van a legkiterjedtebb, homokkal és agyaggal borított lapos part. A környék jól ismert fürdőhelye ez, bár a teheneket is ide hajtják itatni. Az idősebb, ültetett füzes-nyárason kívül nagy legelő van, ennek növényzete erősen leromlott. (*fh*, *tcs*) – ***Nagy-erdő****: Az 1994 telén megépült új *Tisza-híd* melletti erdőszakasz. Szép, idősebb fűz-nyár és tölgy-kőris-szil ligeterdők alkotják. (*fh*, *tcs*) – ***Szapagy-szög****: (A *Tiszatelek*: *Szapagy-szög* nevű résszel közvetlenül határos terület.) Legelőnek használt rétek, füzes, nyáras facsoportok, erdősávok vannak itt. (*fh*) – ***Tisza***: Széles, homokkal és agyaggal borított partszakasz, amelyet fürdőzésre használnak. (*fcs*, *fh*)

Dámóc – ***File-szög****: Észak-déli irányú, *Őrhegy*ig tartó, hosszú homokdombján akácost és erdeifenyvest ültettek, míg a domb nyugati oldalán szép tölgyes erdősáv látható. (*tcs*) – ***Mokcsa-rét***: A *Dámóc* és *Révleányvár* határában levő *Mokcsa-tó* melletti kiterjedt legelő. (*fh*)

Felsőberecki – ***Bodrog***: A folyó partját agyagos és homokos üledékek borítják, amit a környékbeliek fürdőzőhelyként gyakran látogatnak. A víztől távolabb, az árterületen ültetett nyárasok és gyümölcsösök vannak, a gyepeket legeltetik. (*ar*, *fh*)

Gávavencsellő – ***Görbe-tó**** (*Bodrogköz*): Nagy területű rét. Egykor tó lehetett, de ma már nyoma sincs. Ármentesített gyepjei között néhány kisebb erdősáv, ültetett erdő is található. (*ar*, *fh*, *tcs*) – ***Gyuj tava**** (*Rétköz*): Az ármentesített terület mélyebben fekvő része, ahol nádas-gyékényes-sásos növényzet uralkodik. Nyár végére kiszárad. (*fh*, *tcs*) – ***János-tó*** (*Rétköz*): Legelő a *Tisza* partján, amit a folyó mellett keskeny fűz-nyár liget zár le. Az állatokat néhol lehajtják itatni a vízhez. A terület szélén a kisvasút végállomása van, egykor itt is működött a komp. – ***Lapály**** (*Bodrogköz*): A *Tisza* hullámterére eső füzes, nyáras erdő. Nagyrészt fiatal fák alkotják. (*fh*, *tcs*) – ***Lenc**** (*Rétköz*): Az ármentesített rész nádas mocsara, ami csak nyár végére szárad ki valamelyest. – ***Lomos**** (*Rétköz*): A *Tisza* hullámterére eső füzes, nyáras erdő, csak kis részében van idősebb, eredeti faállomány. (*ar*, *tcs*) – ***Lónyai-főcsatorna*** (*Rétköz*): Széles csatorna, amit sásos növényzet szegélyez. – ***Marót-zugi-Holt-Tisza**** (*Rétköz*): Az egykor gazdag élővilágú holtágat horgásztóvá alakították. Déli partját kezelt gyepszintű fűz és nyár erdősáv szegélyezi, a víz közvetlen szélén ezen az oldalon alig van a horgászbeállók között eredeti parti növényzet. – ***Nyárfás-zug**** (*Bodrogköz*): Az ártér kubikjainak szélén fűz, nyár, tölgy, szil korosabb állománya nőtt, köztük sokféle cserje tenyészik. A mélyedésekben a fás szárú növények a gyakori árvíz

miatt nem maradnak meg. (*tcs*) – ***Ó-Füzes**** (*Bodrogköz*): A *Tisza* árvízvédelmi gátjának kubikgödreiben állandó tavak vannak, partjaikon fiatal fűz- és nyárfák állnak. A 2001. évi árvíz tetőzésekor az uszadék faunáját vizsgáltuk. (*ar*, *fcs*, *fh*, *tcs*) – ***Pusztafalui-dűlő*** (*Rétköz*): Az ármentesített terület homokos talajú, magasabban fekvő része. Egykor ültetett nyáras állt itt, de nemrég tarra vágták. A töltéshez közeli gyep növényzete fajgazdag. (*fh*, *tcs*) – ***Remete*** [= *Remete-zug*] (*Bodrogköz*): A *Holt-Tisza* egyik kanyarulata mentén kialakult erdő, amelyben szép idős fák is állnak. Fűz-nyár és tölgy-kőris-szil erdőrészletek is vannak itt. Keleti részén szarvasmarha-legelő határolja, az állatokat behajtják az erdőbe is. (*ar*, *fcs*, *fh*, *tcs*) – ***Szállás-szeg**** (*Rétköz*): A hullámtér degradált gyepes része, néhol a környező fűz és nyár erdőkben idősebb fák is állnak. Itt vezet az út a *Tisza*-parti fürdőhelyhez. (*fh*) – ***Tisza***: A folyó partja a legtöbb helyen homokos, kisebb részben agyagos.

Györgytarló – ***Cigány-kúti-dűlő***: Kiterjedt almás és körtés ültetvények a falu déli szélén, csak néhány csatornában és környékén van természetes élővilág. (*tcs*) – ***Hustáci-legelő***: A szántók és legelők közt, az út mellett széles akácos és kőrises mezsgye van. (*fh*) – ***Őz-gerind***: Legelőterület a falutól keletre. (*fh*)

Karcsa – ***Becskedi-erdő***: A szlovák határhoz közeli nagyobb erdő, ahol helyenként szép tölgyesek is vannak. A *Becsked* nevű településrésztől nagyobb legelő választja el. (*fh*, *tcs*) – ***Lábszár****: A *Karcsa-ér* nevű morotva partján, homokdombok között időszakos nádas-gyékényes tó van, mellette dús füvű kaszálórétek láthatók. Tájképileg is szép, ezért régóta üdülőket telepítenek ide. (*fcs*, *fh*, *tcs*)

Karos – ***Karos–Szerdahelyi-csatorna***: Az országhatáron is átnyúló mesterséges meder *Karos*tól délre eső szakaszát vizsgáltuk.

Kenézlő – ***Görbe-éri-kaszáló****: A *Tisza* holtága mellett dús füvű rétek vannak, az árvízvédelmi töltésen belül ültetett füzesek, nyárasok találhatók. (*fh*, *tcs*) – ***Szarvastanya*** [= *homokbánya*]: A faluhoz közeli homokbányába évekig hordták az istállótrágyát, majd 1997 tavaszán, a dombot is eltüntetve, felszántották, művelés alá vonták. (*tcs*)

Lácacséke – ***Pap-erdő***: Kiterjedt, árterületen kívüli erdőség egyik része: főként kocsányos tölgy és kőris alkotja. A szántóföldek felőli vizenyős erdőszegélyt vizsgáltuk. (*fh*) – ***Pocsolya-rét****: Az országhatár melletti homokdombok között, a mélyedésekben mocsaras részek vannak. (*fh*)

Nagyrozvágy – ***Nyílás-dűlő**** [= *Cserje*]: Szántóföldek és legelők közé ékelődött, dombra telepített kis erdő. Határában istállótrágya-telep volt.

Olaszliszka – ***Galambos***: Nagy kiterjedésű erdő, legtöbb része ültetett nyáras. A benne megbújó *Áres-tó* környékén vannak tölgy-kőris-szil ligeterdők is. (*fh*, *tcs*)

Pácin – ***Égeres****: A *Mosonnai-erdő* egyik nedvesebb részlete, amelynek cserje- és lágyszárú szintje sűrű és fajgazdag. (*tcs*) – ***Mágócsi várkastély***: A park tölgy-kőris-szil erdeje a szlovák határig tart, sok idősebb fa is van itt. Néhány feltöltődött tavacskát is láthatunk a kastély mellett. (*ar*, *fh*, *tcs*) – ***Mester-gorc***: A szántóföldek közötti út mellé kisebb trágyadombokat hordtak ki. (*ar*) – ***Mosonnai-erdő***: A pácini *Karcsa-ér* melletti nagyobb erdő, amely a szlovák határig tart. Az akácos és ültetett nyáras állományokon túl szép tölgy-kőris-szil erdők is vannak itt. (*fh*, *tcs*) – ***Pácini-legelő****: A *Bodrogköz*t északdéli irányban átszelő út mentén, *Szennatanyá*tól északra levő nagy legelő, amelyet kőrises, nyáras erdősáv szegélyez. (*fh*)

Révleányvár – ***Méhes-sugoly****: Meredek homokdombokra települt erdő, melyben tölgy, hárs, kőris, szil, nyár, akác, erdei- és feketefenyő is nő. A mélyebb részek belvizesek.

(*fh*, *tcs*) – ***Motolla***: A nagy révleányvári erdő északkeleti része. Tölgy-kőris-szil ligeterdő, feltűnően sok benne a szil, sűrű az aljnövényzete. (*ar*, *fh*, *tcs*) – ***Pap-erdő***: A kiterjedt erdőség egy olyan része, amelyben idős erdeifenyő állomány állt, alatta mohákban és páfrányokban gazdag volt az aljnövényzet. A vizsgálatok közben erdőrendezés folyt itt. Az út mellett nagy és mély, benövényesedett pocsolyák voltak. (*fh*, *tcs*)

Sárazsadány – ***Bodrog***: A falu szélén fűz és nyár ligeterdősáv és kiterjedt legelő van. Az állatokat a vízhez hajtják itatni. Komp visz itt át a folyón. (*fh*) – ***Török-ér****: A kisvasút egykori megállójánál két évtizede még kedvelt tóparti kirándulóhely volt. Az ártéren sűrű fűz-nyár ligetek nőttek. A holtág növényzete fajgazdag. (*fh*, *tcs*)

Sárospatak – ***Baksa-homok****: Homokbánya, amelynél egykor jelentős régészeti lelet került elő. Nagy részének művelését felhagyták, így ez befásodott. A sűrű bozóton belül időszakos tó van, körülötte szántóföldek és csatornák húzódnak. (*fh*, *tcs*) – ***Bodrog***: A híd mellett a bal parton közkedvelt fürdőhely van, máshol horgászhelyeknél lehet a vizet megközelíteni. A jobb part a városnál meredek, a *Rákóczi-vár* e lejtő tetején magasodik. – ***Dorkó***: A szántóföldek és legelők között kisebb ültetett erdősávok (főleg akácosok) és gyepek vannak. (*fh*) – ***Felső-rét***: A *Ronyva* és a *Rettel-patak* üledéke töltötte fel ezt a *Somlyód* melletti sík, gyepes, bokros területet, amelyet a *Bodrog* nagyobb árvizei is elöntenek. (*ar*, *fh*) – ***Kazaitanya****: Az árvízvédelmi töltésen belül a *Bodrog* holtágáig ültetett füzes, nyáras erdősáv takarja a kubikgödröket. Helyenként néhány idősebb nyárfát meghagytak benne. A vízinövényekben gazdag holtág tájképileg szép. (*fh*, *tcs*) – ***Piti-csatorna***: A szántóföldek között kanyargó csatornát és sásos partszegélyét kutattuk. (*fh*) – ***Tarattya laposa***: Az ültetett nyárfákkal szegélyezett nyílegyenes műút mellett, a szántóföldek között keskeny gyepes sáv és egy szárazon maradt csatorna található. (*fh*)

Sátoraljaújhely – ***Barázdaszél***: Belvizes szántók mellett, széles vizesárkok között vezet a *Papok útja*. 2000-ben a 100 m-es tengerszint feletti magasságig kiengedett árvíz széle volt itt. A tetőzéskor kirakott uszadékból vettünk mintát. (*ar*) – ***Berecki híd***: A *Bodrog* jobb parti része, magas füvű gyepjében bokrok nőnek. Sok itt a gyomnövény. (*ar*, *fcs*, *fh*) – ***Bibérctanya***: A folyamatosan feltöltődő mesterséges tavak körül szarvasmarha- és birkalegelők vannak. A vizek partján idős fűz- és nyárfák állnak, a déli oldalon kisebb tölgyest ültettek, amelynek aljnövényzete az állattartás miatt szegényes. (*fcs*, *fh*, *tcs*) – ***Bodrog***: A folyó a város határában hosszan kanyarog. A révtől a hídig terjedő szakaszon, az áramló vízben levő növényekről, uszadékról és a vízből gyűjtöttünk rovarokat. – ***Egres-Galambos***: Ármentesített terület a *Long-erdő*től keletre, amelynek sásos, ecsetpázsitos növényzete a belvizek miatt háborítatlan. A gát külső oldalán hosszú és széles kubik-csatorna húzódik. (*fh*) – ***Felsőberecki rév****: A *Bodrog* jobb partja magasabb, agyagos, itt rombol a folyó. Gyomos parlagján fűz és nyár bokrok, fák nőnek. (*fcs*, *fh*) – ***Gyalmos***: A *Bodrog* bal partján, a *Long-erdő Kökényes* részének egykori folytatása, ahol a túlpartihoz hasonlóan gyertyános kocsányos tölgyes az uralkodó növényzet, de itt szép nagy bükkfák is állnak. (*ar*, *fh*, *tcs*) – ***Hosszú-tó***: Régi *Bodrog-holtág*, amelyet Waldbott Frigyes kotortatott ki az 1930-as években, így néhol szélesebb, mint a folyó. A *Bodrog* mindkét partján van része. Vízinövényekkel, elsősorban kolokánnal sűrűn be van nőve. – ***Kacsa-tó***: A *Bodrog* jobb partján, a *Long-erdő* keleti részében szép, sűrű aljnövényzetű tölgyesek nőnek, a tóhoz közeli részeket füzesek borítják. (*ar*, *fh*, *tcs*) – ***Kaizer****: A *Long-erdő* szélének egy olyan darabja, amely az ártéren kívülre került. Egy része kocsányos tölgyes, máshol ültetett

nyárasok és fűzbokros gyepek vannak. (*fh*, *tcs*) – ***Kapronca****: Egykori folyóholtág helyén kimélyített széles csatorna a *Long-erdő*ben. Partján néhol óriási nyárak és kocsányos tölgyek állnak. Nem szokott kiszáradni. (*tcs*) – ***Kelince-tó****: A *Bodrog* mindkét partján folytatódó egykori folyómeder, amely már feliszapolódott. Nyár közepére kiszárad. – ***Kökényes***: A *Bodrog* jobb partján a *Long-erdő* legmagasabban fekvő része. Gyertyános kocsányos tölgyes állomány van itt, ebben áll a *Mária-fa*. (*ar*, *tcs*) – ***Long-erdő***: A *Bodrog* partjának mindkét oldalán (de a *Holt-Bodrog*nak csak a jobb partján) található kiterjedt erdőség. Egyes részeinek önálló neve van. E gyűjtőhely-nevet az ilyet nem viselő északi területre alkalmaztuk. Ennek a résznek az erdei fiatalabbak és erdészeti, vadászati céloknak megfelelően kezeltek. Árvízkor uszadékról is gyűjtöttünk itt. (*ar*, *tcs*) – ***Mocsolya***: A *Long-erdő* azon darabja, amelyet a *Bodrog* bal partja és az *Alsóbereckit* határoló *Holt-Bodrog* közrezár. Kisebb-nagyobb morotva-maradványok vannak itt, növényzete főként füzes, nyáras. – ***Molyva-domb***: Kisebb kiemelkedés a *Bodrog-ártér*en a *Long-erdő*től nyugatra. A szájhagyomány szerint egykor őseink laktak itt. A domb tetején homokot bányásztak, ezt nyárfás erdőfolt takarja. (*fh*, *tcs*) – ***Pap-erdő***: *Bodrog-ártéri* keményfa ligeterdő, amely az *Ó-Ronyvá*hoz van közel. A *Long-erdő*től széles, gyepes, néhol fűzbokros terület választja el. (*fh*, *tcs*) – ***Papok útja***: Széles földút, amely a város felől a *Berecki híd* irányába vezet. A térszínből kissé kiemelkedik, mellette széles és néhol mély kubikok tartják meg a vizet. – ***Pap-tó****: Több kisebb-nagyobb tavacskából áll, a legnagyobb rész nem szárad ki teljesen. Partjain sásos-magaskórós gyepek vannak, fűz és nyár bokrok, fák nőnek helyenként. (*fcs*, *fh*) – ***Rettel-dűlő***: Ecsetpázsitos, legelőnek használt rét. Az árvíz gyakran elönti. (*fh*, *tcs*) – ***Vinyik-dűlő**** [= *Szúnyog-sziget*]: A *Bodrog* jobb partján, a híd előtt, a természeteshez közelálló, hamvas szedres aljnövényzetű fűz-nyár ligeterdők vannak, melyeket liánok szőnek át. Mellettük a gáton belüli rész fajgazdag kaszálórét. (*fh*, *tcs*)

Semjén – ***Balázs-erdő****: Nagyrészt füzes, nyáras erdő, amelynek déli végén szép tölgyest lehet látni. (A *Balázs-homok* elnevezés a *Balázs-erdő* és a *Galamb-szék* együttesét jelenti.) (*ar*, *fh*, *tcs*) – ***Galamb-szék****: A kisrozvágyi határig terjedő, magas homokdombokkal körülvett, kisebb időszakos tavakkal és gyepekkel borított rész. A homokdombok tetején akácosok vannak, oldalukat pedig szántóföldnek használják. (*fh*, *tcs*) – ***Kisrozvágyi-csatorna***: A település határát képező mély árok vízi és vízparti növényzete fajgazdag.

Szabolcs – ***Földvár***: A nagy kiterjedésű sáncok ma is impozánsak, a *Tisza* irányába nézve az ártér tájképe látványos a magaslatról. Évszázadokig temetőként használták, körülötte gyümölcsösök teremtek. Emlékműve újabban idegenforgalmi látványosság.

Szegilong – ***Meszes***: A *Bodrog* partján fűz-nyár erdősáv van, mellette legeltetett gyep található. (*fh*, *tcs*)

Timár – ***Luka*** [= *Luka-tó*] (*Bodrogköz*): A *Tisza* kisebb holtág-maradványa, már nyár közepére kiszárad. Gyékényes nádasok és füzes bokrosok veszik körül. (*tcs*)

Tiszabercel – ***Tisza***: A folyó partja a *komp* környékén agyagos és homokos. – ***Tód alja dűlő*** (*Bodrogköz*): A hullámtér egyik szép idősebb tölgy-kőris-szil erdeje látható itt. Az erdőt a rév irányába elhagyva szántóföldek következnek, majd a *komp* közelében idősebb nyárasok találhatók. (*ar*, *fh*, *tcs*)

Tiszacsermely – ***Csermely-szög****: Az árteret nagyrészt ültetett fűz-nyár erdők borítják, a mentett oldalon elhagyott mezőgazdasági telep van, növényzete változatos gyomtársulás. (*fh*, *tcs*)

Tiszakanyár – ***Nyár-szeg****: A *Tisza* hídjától feljebb fürdőzésre is alkalmas homokos, lapos part van. A füzes és nyáras erdősáv széles. (*fcs*) – ***Tisza-híd****: A folyó bal partján idős nyárfák ligete van, a víz melletti részt kikövezték. (*fcs*)

Tiszakarád – ***Felső-szög****: Nagyrészt fűz-nyár ligeterdők borítják, kevés az idősebb fa. (*fh*, *tcs*) – ***Őrszemi-legelő****: Nagy kiterjedésű legelő közvetlenül a falu szélén. A növényzet csak az út melletti csatornánál maradt meg fajgazdagabb formában. (*fh*) – ***Sűly-homok***: A *Nagyhomok* nevű településrész határában levő legelő. (*fh*)

Tiszaszentmárton – ***Tisza***: A víz partja itt agyagos, kisebb mértékben homokos.

Vajdácska – ***Holt-Bodrog***: Az egykori folyó bal partja agyagos, iszapos. Néhány helyen mellette, a mélyedésekben időszakos vízállások vannak. A holtág vízinövényzete fajgazdag. – ***Kopaszló-sarok****: A *Holt-Bodrog*nak van itt egy olyan patkó alakú kanyarulata, hogy bizonyos ponton azt hihetjük, két holtág között járunk. Gyepje a legeltetés következtében leromlott, viszont a víz mellett szép fák állnak. A gáton belüli kubikokban változatos fafaj-összetételű erdősáv nőtt. (*fh*) – ***Mikola-dűlő*** [= *Gyalmos-rét*]: A *Long-erdő*től délre elterülő árterület és gáton kívüli rész. Kisebb időszakos tavak tarkítják. Növényzete a legeltetés következtében leromlott: helyenként szerbtövises, mentás. Az árvízvédelmi töltés belső oldalán, a kubikgödrök helyén szép, idős fákat is tartalmazó tölgy-kőris-szil erdősáv tenyészik. (*fcs*, *fh*)

Viss – ***Csonkás****: A *Bodrog* holtága mellett ültetett nyáras erdősáv. (*fh*, *tcs*)

Zalkod – ***Erkecse****: Fűz és nyár erdőfoltokkal és ártéri kaszálókkal borított terület, melybe sok gyomfaj is belekeveredett. (*fh*, *tcs*)

Zemplénagárd – ***Asztrap-dűlő****: A *Tisza* hullámterén, a viszonylag meredek parton szép füzes, nyáras erdők, a magasabban fekvő részeken tölgy-kőris-szil ligeterdők, gyertyánosok nőnek. (*fh*, *tcs*) – ***Nagy-liget***: A gyomosodó szántóföldekkel borított dombok között kisebb, virággazdag, nedves rét van. A homokdombon sok a kamilla. (*fh*)

Zsurk – ***Tisza***: A folyó partja agyagos, helyenként homokos.

Taktaköz

Bekecs – ***Muszáj-legelő***: Csatornákkal és szántókkal szabdalt szikes legelők és kaszálók a 37-es út mellett. (*fh*, *tcs*)

Kesznyéten – ***Abonyi-tó*** [= *Abony*]: Az ármentesített kaszálóréten, a *Kesznyéteni Tájvédelmi Körzet* körtöltésen belüli területén fűz bokrok, botolófák állnak. (*fh*) – ***Kesznyéteni-legelő****: Legelő az ármentesített részen. (*fh*) – ***Remíz-kubik****: A *Sajó* árvízvédelmi töltése mellett, a kiásott föld helyén létrejött kubikgödrökben nyárfás erdők alakultak ki. (*tcs*) – ***Sajó***: A *Taktá*val és a vízierőmű üzemvízcsatornájával egyesülő folyó árterén fűz és nyár ligeterdők tenyésznek.

Rakamaz – ***Solymos-tó***: A *Tisza* bal partjának árterén kiterjedt legelők és kaszálók vannak. A nádas tó mellett szilfákból álló erdősáv található. (*ar*, *fh*, *tcs*)

Tarcal – ***Csendes-tag****: Villanypásztoros marhalegelő, mellette keskeny csatorna húzódik. (*ar*, *fh*, *tcs*) – ***Pestere***: Ürmös birkalegelő, nádas, kaszálórét, kisebb foltban szikesedő gyep található itt. (*ar*, *fh*, *tcs*)

Tiszadob – ***Kis-sózó***: A *Tisza* jobb parti holtága melletti fűzbokros terület. (*tcs*) – ***Kocsordos*** [= *Tiszaújváros*: *Kocsordos*]: Nagyon változatos és gazdag, gyengén szikes jellegeket mutató gyep, amelyet nem bolygatnak. A töltés mellett sziki kocsordok nőnek, a

közeli libateleptől tölgyes erdősáv választja el. (*ar*, *fh*, *tcs*) – ***Sziget***: A *Tisza* bal partján, a patkó alakú holtág belső részén szép, idős tölgyesek tenyésznek. Kisebb lucos telepítések is élnek itt. (*tcs*) – ***Telek***: A *Tisza* árterének gát melletti kubikjaiban kutattunk. A vizsgált részen fűz- és nyárfajok alkotják az erdősávot. (*ar*)

Tiszaeszlár – ***Réti-dűlő***: A *Tisza* bal partjának ármentesített területén szántók vannak, de a mélyebben fekvő részek belvizesek. (*fh*, *tcs*)

Tiszaladány – ***Kis-Tisza***: A holtág és a gát közötti kubikokat szedres aljú füzes erdő nőtte be. A vizsgálat idején (1998-ban) egész nyáron víz borította a mélyebben fekvő részeket. (*fh*, *tcs*)

Tiszalök – ***Fűz és Vásár-rét***: A gáton belüli, fűz és nyár erdők közé épült üdülőtelephez vezető út mellett kaszálórétek és szántóföldek vannak. A kubikokban fűz- és eperfák nőnek. (*fh*, *tcs*)

Tiszalúc – ***Emberes***: Sásos és ecsetpázsitos gyepek, bokorfüzek állnak a *Keszнyéteni Tájvédelmi Körzet* körtöltéssel ármentesített, *Takta*, *Sajó* és *Tisza* közti területén. (*fh*) – ***Hímes-tó-hát***: Az ármentesített részen és a töltésen kaszálórét, a *Takta* mellett szép tölgyes erdő található. (*fh*) – ***Holt-Tisza***: A körtöltés kubikgödreiben és a csatorna partjain idősebb fűzfák állnak. (*ar*, *fh*) – ***Ökör-fűz****: Ármentesített, idős fűzfákkal tarkított kaszáló egy nádas tó mellett. (*fh*) – ***Rév eleje****: Az ármentesített részen kaszáló, a *Takta* árterén idősebb nyárfák, tölgyfák találhatók. (*fh*) – ***Tanács-dűlő****: Az ármentesített részen kaszáló, a *Takta* árterén tölgyes látható. (*fh*)

Tiszanagyfalu – ***Nagy-morotva***: A *Tisza* bal partjának holtága *Rakamaz*ig nyúlik. A víz mellett fűz és nyár állományok tenyésznek. (*fh*, *tcs*)

Tiszatardos – ***Rimasó****: A *Tisza* jobb partjának ártéri és ármentesített részét vizsgáltuk. Az előbbit ültetett nyáras, az utóbbit a gát széles, homokos hátán, a kis homokbánya mellett akác sarjak sűrűsége illetve lucernaföld borította. (*ar*, *fh*, tcs)

Tokaj – ***Nagy-fűz***: A *Tisza* jobb partjának ártéri részén a holtágak és csatornák mellett fűz és nyár alkot erdőt, amit 1998 nyarán sokáig a víz uralt. Az ármentesített oldalon szép, gyékényes és magassásos növényzettel körülvett halastó-rendszer működik. (*ar*, *fh*, *tcs*) – ***Tisza-híd***: A település belterületén, a közúti híd alatt sétány vezet az idős nyárfák mellett. A 2000. év tavaszának árvize ezt magasan elöntötte, a levezető lépcső közepéig feljött az itt beömlő *Bodrog* vizével egyesülve. (*fcs*)

A holyvák rendszerezéséről, elterjedéséről és életmódjáról

A holyvák első ásatag leletei a földtörténet középkorából, a jura időszakból maradtak ránk. Ebben az időben (mintegy 150 millió éve) a fejlettebb csoportokat képviselő (ma is élő) Omaliinae, Oxytelinae, Tachininae és Trigonurinae alcsalád már bizonyítottan létezett. Az ősibb csoportok (pl. Staphylininae, Aleocharinae) képviselőinek maradványai hiányoznak a feltárt leletegyüttesből, létezésükben azonban kételkedni nincsen különösebb okunk. A holyvafélék ilyen mértékű szétkülönülése nyilvánvalóan hosszabb fejlődés eredménye. A csoport kibontakozása bizonyára már korábban – talán a triász és a jura határán (legalább 195 millió éve) – megkezdődött. A kréta időszakból (137–67 millió év) igen kevés bogármaradvány ismert, ezért a holyvák nagyarányú fejlődésére is csak az ezt követő újidők gazdag és változatos faunájából következtethetünk. A harmadidőszaki – barnaszenekben,

borostyánkövekben, különböző üledékekben stb. fennmaradt – leletek tanúsága szerint a földtörténet újkorának elején a Föld szárazulatait már a maihoz egészen hasonló holyvafauna népesítette be.

A holyvák áttekintését, osztályozását rendkívüli faj- és alakgazdagságuk, illetve az egyes csoportok eltérő mértékű feldolgozottsága, a tisztázatlan kérdések sokasága hallatlanul megnehezíti. A holyvarendszer ma még távolról sincsen kellően kimunkálva: a nemek, nemzetségek, alcsaládok, családok helyzetében, illetve sorrendjében még jelentős változások várhatók. A holyvák tágabb rokonsági körének rendszere, felosztása sem tekinthető még véglegesnek.

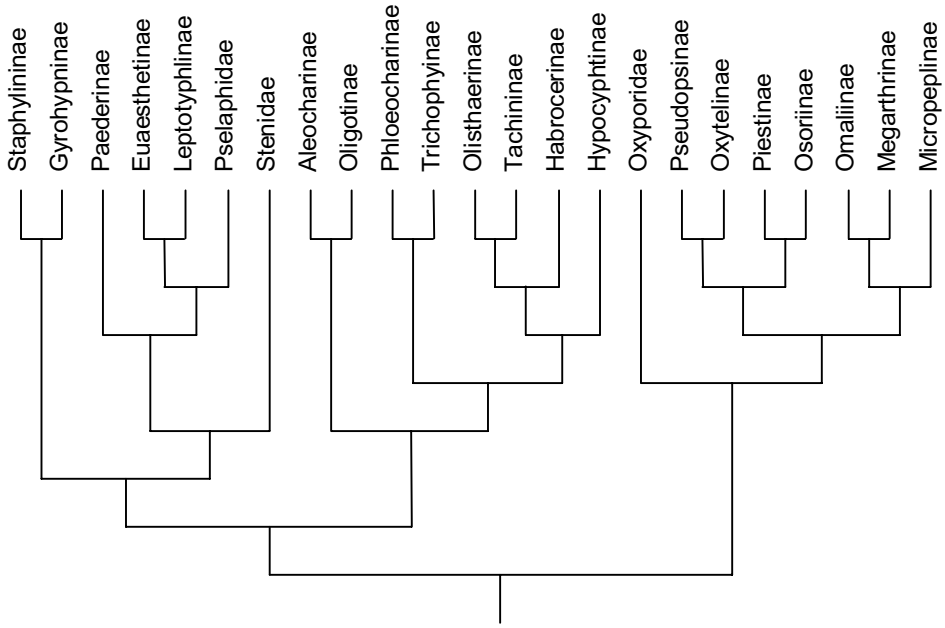
Felfogásunk szerint a holyvaszerűek (Staphylinoidea) a bogarak Scarabaeina alrendjének legősibb csoportját alkotják, megelőzve a közeli rokon sutabogárszerűeket (Histeroidea), valamint a távolabbi rokon csiborszerűeket (Hydrophiloidea). Ezeket a csoportokat egyes szerzők Staphyliniformia néven egyesítik, és kapcsolatba hozzák a lemezescsápú bogarakkal (Scarabaeiformia). A két csoport között azonban – véleményünk szerint – nincsen semmiféle közvetlen kapcsolat. A lemezescsápú bogarak a cincérekkel (Cerambycidae) vannak közeli rokonságban: a szarvasbogarak (Lucanidae) származását a cincérek Parandrinae alcsaládjáig lehet egyértelműen visszavezetni.

A holyvákat a szakemberek többsége hagyományosan egyetlen családban foglalja össze*. Megjelenésük, életmódjuk stb. tekintetében azonban meglehetősen változatos bogarak tartoznak ide, melyek csupán néhány közös ismertetőjegyük (legfőképpen az imágók többé-kevésbé megrövidült szárnyfedői) alapján sorolhatók egy csoportba. Ezért egyes szerzők több család (leggyakrabban a Staphylinidae, Stenidae, Aleocharidae, Tachinidae, Oxytelidae, Micropeplidae családok) elkülönítését tartják indokoltnak.

Az itt kialakított rendszerben – a lárvák jellemző tulajdonságait is messzemenően figyelembe véve – a holyvák három fő típusát (Staphylinus, Stenus, illetve Aleochara formák) különböztettük meg. (Ezek a kategóriák – ideértve az Aleochara formákon belül elkülönített három családcsoportot is – itt nem kaptak önálló taxonómiai rangot.)

Staphylinus formák – A lárvák Caraboidea típusúak: fejük előreálló, hátul gyengébbenerősebben befűződött; az öreglyuk hátulsó állású; szájszerveik szabadok; rágóik belső oldala legfeljebb finoman fűrészes; felső ajkuk, fejpajzsuk és homlokuk összeolvadt; 4 ízű csápjaik inkább elülső helyzetben, a rágóízületek között ízesülnek; állkapcsaik karéja tapogatószerű, gyengén fejlett (mindig lényegesen rövidebb az állkapcsi tapogatónál), és – kevés kivételtől eltekintve – mozgathatóan ízesül az állkapocsnyélhez. – Ennek a csoportnak a képviselői (bár az imágók külsőleg kevéssé hasonlítanak a feltételezett ősökre) származásuk szerint minden bizonnyal a futóbogárszerűekkel vannak közelebbi rokonságban. Az ide tartozó fajokat a Staphylinidae családban foglaljuk össze. (A tapogatósbogarak, származásuk szerint, a holyvaféléknek ezzel a csoportjával vannak közeli rokonságban,

* Újabban egyesek még a tapogatósbogarakat (Pselaphidae), a sajkabogarakat (Scaphidiidae) és a szőrcsápú pudvabogarakat (Dasyceridae) is egyesítik a Staphylinidae családdal. (A dögbogarakat (Silphidae) és a hangyabogarakat (Scydmaenidae) ma többnyire önálló családként kezelik, néhány szerző azonban még ezeket is a holyvákhoz sorolja.) A tapogatósbogarakat jobbára az Omaliinae, a sajkabogarakat pedig a Piestinae alcsalád mellé sorolják be. Felfogásunk szerint ezek a csoportok a holyvák Euaesthetinae, illetve Apateticinae alcsaládjával vannak közeli rokonságban, besorolásuk a tágabb értelemben vett holyvák közé tehát kellően megokolható. Számos egyedi jellemzőjük miatt azonban célszerűbbnek látszik őket önálló családnak tekinteni. A külsejükben egyáltalán nem holyvaszerű szőrcsápú pudvabogarak besorolása a Staphylinoidea hadba talán elfogadható, egyesítésük a holyvafélékkel azonban erőltetettnek tűnik.

2. ábra: A holyvafélék feltételezett törzsfája (az ábrán csak a faunaterületünkön előforduló családok, illetve alcsaládok szerepelnek) (eredeti)

lárváik jellemzői alapján azonban sem ide, sem a holyvák következő csoportjaiba nem sorolhatók. Mindazonáltal kétségtelen, hogy a tágabb értelemben vett holyvák fejlődési sorába tartoznak. Itt önálló csoportként (Pselaphus formák), illetve önálló családként – Pselaphidae (Latreille, 1802) – kezeljük őket. Rendszertani helyüket a Staphylinidae és a Stenidae család között jelöljük ki, a továbbiakban azonban nem foglalkozunk velük.)

Stenus formák – A lárvák átmeneti jellegűek (sok tekintetben az előző csoport lárváira emlékeztetnek, de inkább a Cucujoidea típushoz állnak közelebb): fejük lefelé álló, hátul nem befűződött; az öreglyuk alsó állású; szájszerveik jórészt a fejtokba visszahúzottak; rágóik belső oldala finoman fűrészes; felső ajkuk, fejpajzsuk és homlokuk összeolvadt; 3 ízű csápjaik inkább oldalsó helyzetben, a rágóízületek fölött ízesülnek; állkapcsaik karéja lebenyszerű, gyengén fejlett (mindig lényegesen rövidebb az állkapcsi tapogatónál), összeforrott az állkapocsnyéllel. – Ez a csoport, származása szerint, legvalószínűbben a holyvák Paederinae alcsaládjával van közeli rokonságban. Az ide tartozó fajokat a Stenidae családban foglaljuk össze.

Aleochara formák – A lárvák Cucujoidea típusúak: fejük lefelé álló, hátul nem befűződött; az öreglyuk alsó állású; szájszerveik jórészt a fejtokba visszahúzottak; rágóik csúcsán, illetve belső oldalán egy vagy több kisebb-nagyobb fogacska van; felső ajkuk különálló; 3 vagy 4 ízű csápjaik inkább oldalsó helyzetben, a rágóízületek fölött ízesülnek; állkapcsaik karéja jól fejlett (nagyjából olyan hosszú, mint az állkapcsi tapogató), többé-kevésbé lebenyszerű, és – egy-két kivételtől eltekintve – összeforrott az állkapocsnyéllel. – Az ide tartozó fajokat három családcsoportba, illetve hat családba soroljuk: I. Aleocharidae, Phloeocharidae, Tachinidae; II. Oxyporidae, Megalopsidiidae; III. Micropeplidae. A há-

rom családcsoport nyilvánvalóan három egészen eltérő fejlődési irányt képvisel. Mindhárom csoport leginkább a Staphylinus formákkal hozható kapcsolatba, eredetük azonban még nincsen megnyugtatóan tisztázva. A Kárpát-medencében csupán a kevés (jobbára trópusi, szubtrópusi elterjedésű) fajt számláló Megalopsidiidae (Leng, 1920) családnak nincsen képviselője.

Az alábbiakban megkíséreljük a Kárpát-medencében élő holyvafélék magasabb rangú csoportjait határozókulcsba foglalni, illetve a kulcsot az itt kialakított rendszerhez igazítani. A tételeket nem a származás (2. ábra), hanem a hasonlóság mértéke szerint csoportosítottuk. Ahol erre lehetőség adódott – ismereteink néhány csoportot illetően meglehetősen hézagosak –, a lárvák ismertetőjegyeit is tekintetbe vettük.

A családok és az alcsaládok határozókulcsa

1 (10) A fejpajzs nagyon rövid – keskeny, szalagszerű lemezke formájában csatlakozik a homlokhoz vagy többé-kevésbé beékelődik abba (sohasem különül el a homloktól; a homlokpajzsvarrat legfeljebb csak nyomokban ismerhető fel) –, a csápgödrök elülső szélét összekötő képzeletbeli vonalon egyáltalán nem, illetve alig nyúlik túl. A csápok így a felső ajakhoz, illetve a fejpajzsot és a felső ajkat összekötő hártyához közelebb ízesülnek (3. ábra: A–C). (A hátulsó csípők gyengén harántosak, inkább kúposak: 4. ábra: A.) [A lárvák feje előreálló, hátul gyengébben-erősebben befűződött; szájszerveik szabadok; csápjaik inkább elülső helyzetben, a rágóízületek között ízesülnek (5. ábra: A); állkapcsaik karéja tapogatószerű (7. ábra: A).] **Staphylinidae** (Latreille, 1802)

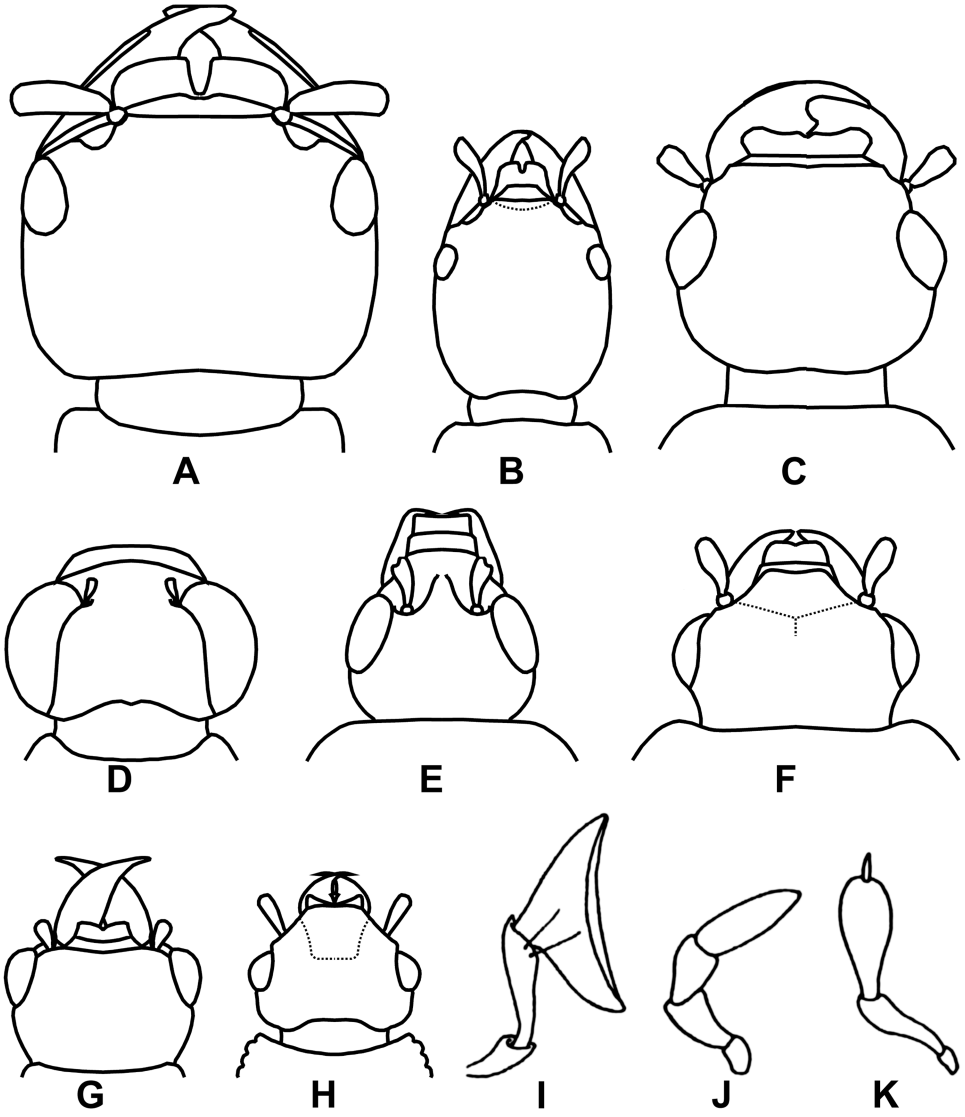
2 (7) A csápok fonalasak vagy füzéresek, utolsó 5–6 ízük gyengén elkülönülő bunkót alkothat (13. ábra). [A lárvák álla nem ismerhető fel (5. ábra: B); állkapcsaik karéja mozgathatóan ízesül az állkapocsnyélhez; potrohuk hát- és haslemezei, hosszanti középvonaluk mentén, két erősebben kitinizált lemezkére osztottak.]

3 (6) A csápok egymáshoz közelebb ízesülnek: a csápgödrök a rágóízületek belső széléhez vannak közelebb. A homlok oldalpereme a csápízületek táján egyszerű (lapos vagy alig kidomborodó, legfeljebb finoman szegélyezett): a csápízületeket nem takarja el, úgy hogy azok felülről is jól láthatók (3. ábra: A–B). [A lárváknak 4-4, illetve 2-2 vagy 1-1 fiókszemük van (egyes fajok lárvái látszólag vakok, mert szemeikből hiányzik a festékanyag); fejükön, állkapocsnyelükön, előhátukon nincsenek hosszú, finom érzőszőrök; nyaklemezük gyengén harántos (nagyjából háromszög alakú) (6. ábra: C).]

4 (5) A csápgödrök közelebb vannak a szemekhez, mint egymáshoz. A felső ajak erősen harántos (3. ábra: A). Az előmellen nincsen elkülönült toroklemez. [A lárváknak 4-4 fiókszemük van; csápjaik tapogatónyúlványa többnyire befelé (a test hossztengelye felé) néz.] **Staphylininae** (Latreille, 1802)

5 (4) A csápgödrök közelebb vannak egymáshoz, mint a szemekhez. A felső ajak gyengén harántos (3. ábra: B). Az előmellen elkülönült toroklemez van. [A lárváknak 2-2 vagy 1-1 fiókszemük van (egyes fajok lárvái látszólag vakok, mert szemeikből hiányzik a festékanyag); csápjaik tapogatónyúlványa többnyire lefelé (a hasoldal felé) néz.] **Gyrohypninae** (Kirby, 1837)

6 (3) A csápok egymástól távolabb ízesülnek: a csápgödrök a rágóízületek külső szélé-
hez vannak közelebb. A homlok oldalpereme a csápízületek táján megvastagodott,
felpúposodó, felhajló vagy kiszélesedett: a csápízületeket részben vagy egészen
eltakarja, úgy hogy azok felülről rosszul, illetve egyáltalán nem láthatók (3. áb-

3. ábra: *Ocypus biharicus* (J. Müller) (A), *Othiellus punctulatus* (Goeze) (B), *Paederus littoralis* Gravenhorst (C), *Stenus bimaculatus* Gyllenhal (D), *Aleochara curtula* (Goeze) (E), *Tachinus humeralis* Gravenhorst (F), *Oxyporus rufus* (Linnaeus) (G) és *Styloxys striatus* (Strøm) (H) feje felülről; *Oxyporus* sp. (I), *Coprophilus* sp. (J) és *Carpalimus* sp. (K) ajaktapogatója (A–H: eredeti; I: Tóth 1982; J–K: Makranczy 1998 nyomán)

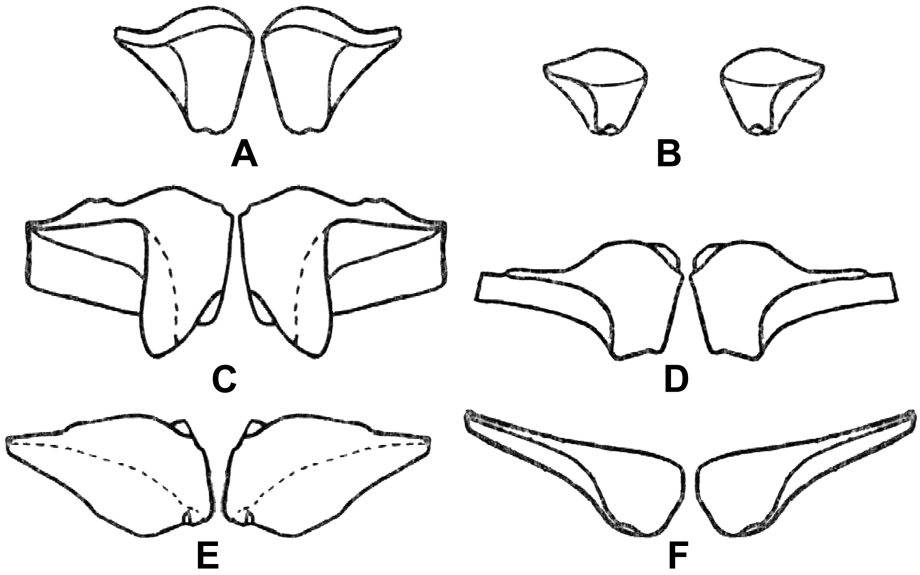
ra: C). [A lárváknak 6-6 vagy 5-5 (ritkán csak 1-1) fiókszemük van; fejükön a fiókszemek mellett, illetve állkapocsnyelükön és előhátukon hosszú, finom érzőszőrök vannak; nyaklemezük erősen harántos (nagyjából holdsarló alakú) (6. ábra: D).] **Paederinae** (Fleming, 1821)

7 (2) A csápok utolsó 2–3 íze határozottan elkülönülő bunkót alkot (10. ábra: A; 31. ábra). [A lárvák álla jól felismerhető (5. ábra: C); állkapcsaik karéja összeforrott az állkapocsnyéllel; potrohuk hát- és haslemezei, hosszanti középvonaluk mentén, nincsenek kettéosztva.]

8 (9) Az állkapcsi tapogatók feltűnően fejlettek (31. ábra). A lábfejek 5, 4 vagy 3 ízűek (a nálunk élő fajok lábfejei 4 ízből állnak). [A lárváknak 6-6 fiókszemük van; fartoldalékaik a tövükön jól láthatóan ízeltek.] **Euaesthetinae** (Thomson, 1859)

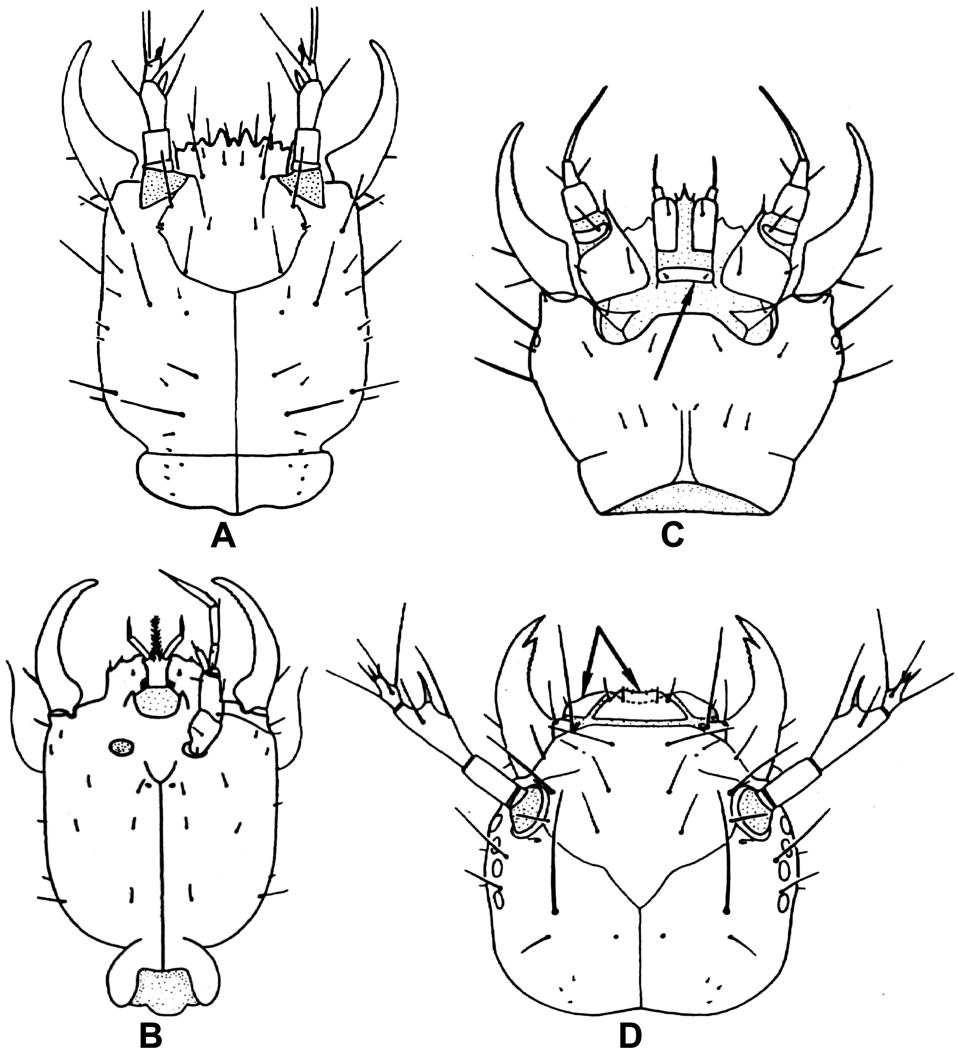
9 (8) Az állkapcsi tapogatók nem feltűnően fejlettek (10. ábra: A). A lábfejek 3 vagy 2 ízűek. [A lárvák vakok; fartoldalékaik nem ízeltek, illetve ízületük rosszul látható.] **Leptotyphlinae** (Fauvel, 1874)

10 (1) A fejpajzs nem feltűnően rövid – általában lekerekített négyszög (téglalap, trapéz stb.) alakú lemezke formájában csatlakozik a homlokhoz (rendszerint nem különül el attól; a homlokpajzsvarrat legtöbbször nem látható, illetve csak nyomokban ismerhető fel) –, a csápgödrök elülső szélét összekötő képzeletbeli vonalon jelentősen túlnyúlik. A csápok így a felső ajaktól, illetve a fejpajzsot és a felső ajkat összekötő hártyától távolabb ízesülnek (3. ábra: D–H). (Az Oxyporidae

4. ábra: *Paederus riparius* (Linnaeus) (A), *Stenus biguttatus* (Linnaeus) (B), *Sepedophilus testaceus* (Fabricius) (C), *Tachinus rufipes* (Linnaeus) (D), *Habrocerus capillaricornis* (Gravenhorst) (E) és *Phloeostiba lapponica* (Zetterstedt) (F) hátulsó csípői alulról (Tihomirova 1973 nyomán, módosítva)

család fajainak fejpajzsa eléggé rövid, az 1. tételben leírthoz némileg hasonló. Kétség esetén ezeket a fajokat határozottan bemélyedő, jól látható homlokpajzs-varratuk, illetve a 28–29. tételben felsorolt jellemzők alapján lehet ide besorolni.) [A lárvák feje lefelé álló, hátul nem befűződött; szájszerveik jórészt a fejtokba visszahúzottak; csápjaik inkább oldalsó helyzetben, a rágóízületek fölött ízesülnek (5. ábra: D); állkapcsaik karéja többé-kevésbé lebenyszerű (7. ábra: B–D).]

5. ábra: *Diochus* sp. (A) és *Tachyporus californicus* Horn (D) lárvájának feje felülről (a nyilak a felső ajkat jelölik); *Sunius confluentus* (Say) (B) és *Euaesthetus* sp. (C) lárvájának feje alulról (a nyíl az állat jelöli) (Newton 1990 nyomán)

11 (12) A felső ajak két oldalt túlér a csápgödrökön (azaz a felső ajak két széle között nagyobb a távolság, mint a csápgödrök között) (3. ábra: D). A hátulsó csípők gyengén harántosak, inkább kúposak (4. ábra: B). [A lárvák csápjai erősen megnyúltak, lényegesen hosszabbak a rágóknál; rágóik belső oldala finoman fűrészes; felső ajkuk, fejpajzsuk és homlokuk összeolvadt; állkapcsaik karéja gyengén fejlett, mindig lényegesen rövidebb az állkapcsi tapogatónál (6. ábra: A).]
Stenidae MacLeay, 1825

12 (11) A felső ajak két oldalt nem ér túl a csápgödrökön (azaz a felső ajak két széle között legfeljebb akkora a távolság, mint a csápgödrök között) (3. ábra: E–H). A hátulsó csípők erősen harántosak, inkább lemezszerűek (4. ábra: C–F). [A lárvák csápjai legfeljebb csak kissé hosszabbak a rágóknál; rágóik csúcsán, illetve belső oldalán egy vagy több kisebb-nagyobb fogacska van; felső ajkuk különálló (5. ábra: D); állkapcsaik karéja jól fejlett, nagyjából olyan hosszú, mint az állkapcsi tapogató.]

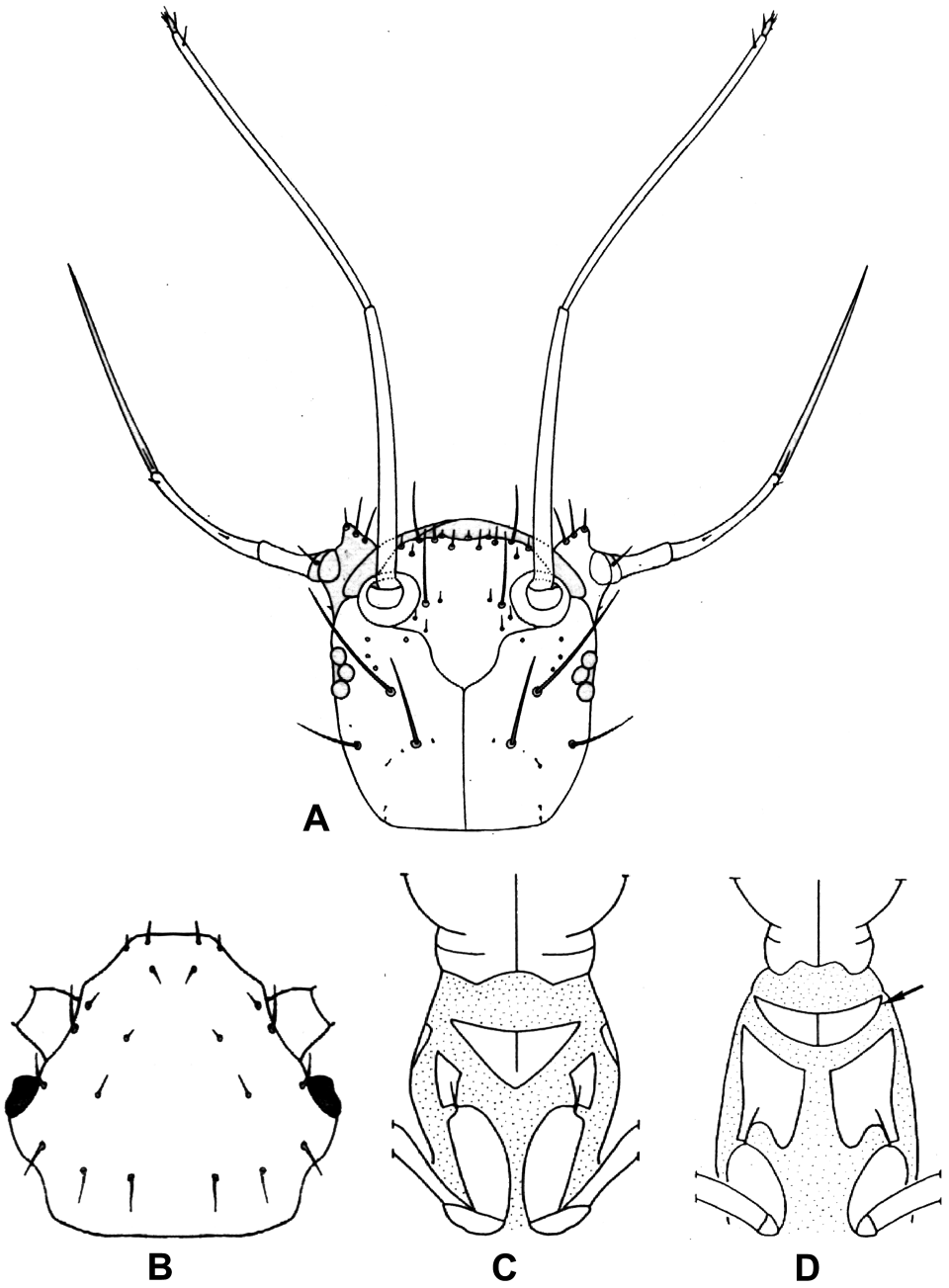
13 (28) A homlok oldalpereme a csápízületek táján egyszerű (lapos vagy alig kidomborodó, legfeljebb finoman szegélyezett): a csápízületeket nem takarja el, úgy hogy azok felülről is jól láthatók (3. ábra: E–F). A homlokon, illetve a fejpajzson, a csápízületek táján, soha nincsen határozott benyomat. A hátulsó csípők oldalra kinyúló része viszonylag széles, lemezszerűen ellaposodik, enyhe lejtővel fut le a has felé (4. ábra: C–E). [A lárvák fartoldalékai rendesen két fejlett ízből állnak, számos termesz- és hangyavendég, illetve élősködő faj esetében azonban csökevényesek és ízeletlenek, illetve teljesen hiányoznak (ez esetben a lárvák rendszerint vakok). Az állkapcsok különböznek a 29., illetve a 41. tételben leírtaktól.]

14 (17) A csápok egymáshoz közelebb, inkább felső helyzetben (a fejlett szemű fajok esetében a szemek elülső szélét összekötő képzeletbeli vonalon vagy e vonal mögött) ízesülnek. A csápgödrök a rágóízületek belső széléhez vannak közelebb (3. ábra: E). A szárnyfedőknek nincsen élesen elkülönülő mellfedője. [A lárváknak rendesen 1-1 fiókszemük van (az élősködő, illetve a termesz- és hangyavendég lárvák azonban rendszerint vakok); potrohuk légzőnyílásai a hátlemezek oldalszélein helyezkednek el.] **Aleocharidae** Fleming, 1821

15 (16) A csápok 11 vagy 10 ízűek (ez utóbbi esetben a lábfejek 5 ízűek). A hátulsó csípők a tompor tövét szabadon hagyják. [A lárvák feje hátul szabályosan kerekített (mint 5. ábra: D); rágóik lényegesen hosszabbak, mint amilyen szélesek (8. ábra: A); állvégük elöl legfeljebb gyengén beöblösödő, illetve kicsípett (8. ábra: F); csápjaik tapogatónyúlványa jól fejlett.] **Aleocharinae** (Fleming, 1821)

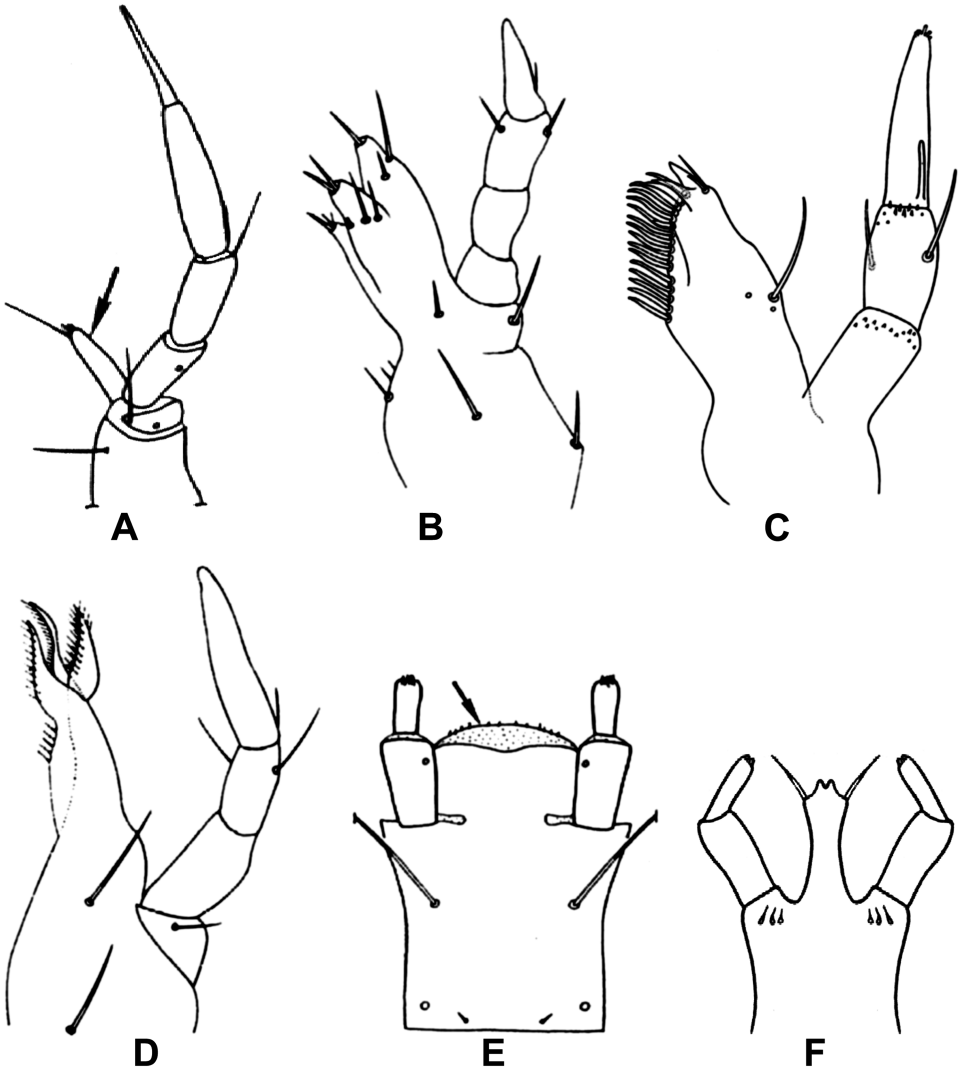
16 (15) A csápok 10 ízűek; a lábfejek 4 ízűek. A hátulsó csípők a tompor tövét részben eltakarják. [A lárvák feje hátul határozottan összeszűkül (6. ábra: B); rágóik alig hosszabbak, mint amilyen szélesek (8. ábra: B); állvégük jól láthatóan kétkaréjú (8. ábra: G); csápjaik tapogatónyúlványa egészen apró.]
Oligotinae (Thomson, 1859)

17 (14) A csápok egymástól távolabb, inkább oldalsó helyzetben (a fejlett szemű fajok esetében a szemek elülső szélét összekötő képzeletbeli vonal előtt) ízesülnek. A csápgödrök a rágóízületek külső széléhez vannak közelebb (3. ábra: F). A szárny-

6. ábra: *Stenus juno* (Paykull) (A) és *Holobus flavicornis* (Lacordaire) (B) lárvájának feje felülről; *Ouchemus badipes* (Le Conte) (C) és *Homaeotarsus* sp. (D) lárvájának előtora alulról (a nyíl a nyaklemezt jelöli) (A: Topp 1978; B: Potockaja 1967; C–D: Newton 1990 nyomán; B: módosítva)

fedők mellfedője (kevés kivételtől eltekintve) határozottan elkülönült, legtöbbször éles peremmel határolt. [A lárváknak általában 6-6, 5-5, illetve 2-2 fiókszemük van, a Hypocyphtinae alcsalád lárvái azonban csak 1-1 fiókszemmel bírnak. Utóbbiak potrohának légzőnyílásai – az Aleocharidae család lárváiétól eltérően –

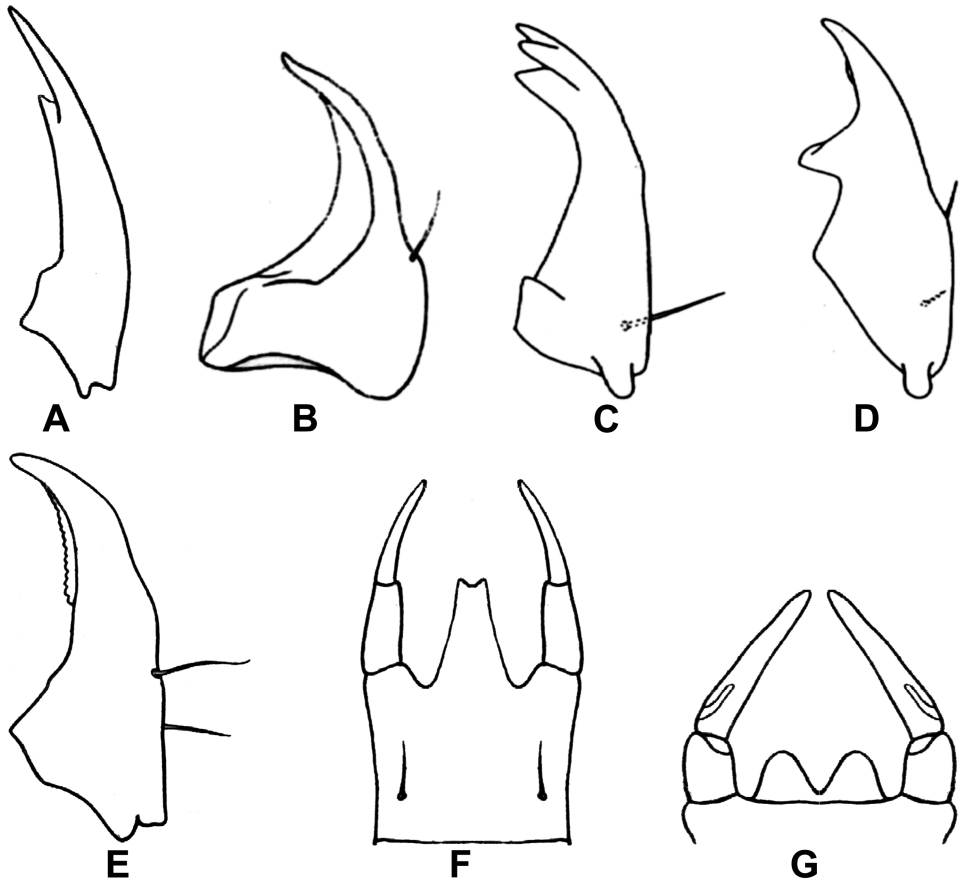
7. ábra: *Scopaeus* sp. (A), *Oxyporus maxillosus* Fabricius (B), *Deleaster dichrous* (Gmelin) (C) és *Micropeplus staphylinoides* (Marsham) (D) bal oldali állkapcsa alulról (B, D), illetve jobb oldali állkapcsa felülről (C) (a nyíl az állkapocskaréjt jelöli); *Oxytelus* sp. (E) és *Pteronius brachypterus* (Fabricius) (F) alsó ajka alulról (a nyíl az állvéget jelöli) (A, E: Newton 1990; B, D: Kasule 1966; C: Topp 1978; F: Potockaja 1967 nyomán; F: módosítva)

nem a hátlemezek oldalszélein, hanem a hát- és a haslemezeket összekötő hártyán helyezkednek el.]

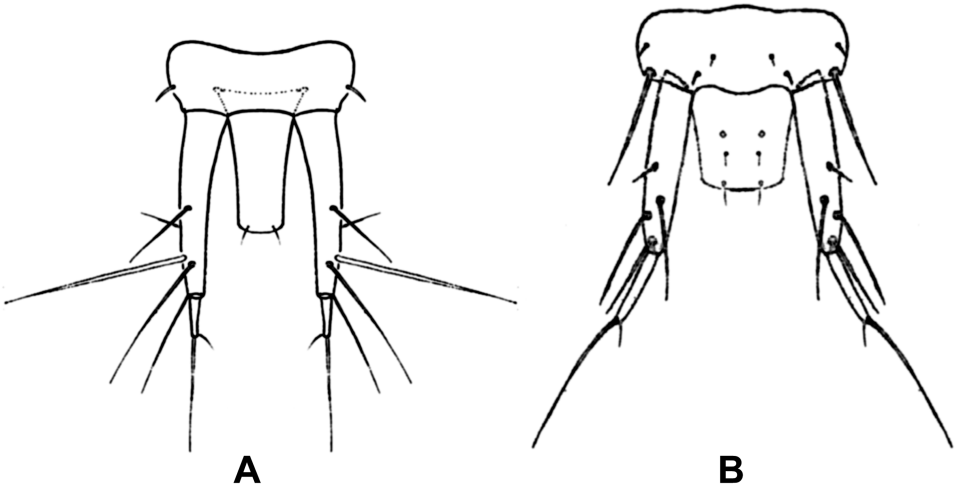
18 (21) A szárnyfedőknek nincsen élesen elkülönülő mellfedője. [A lárváknak 5-5 (külön csoportban 3-3 és 2-2), illetve 2-2 fiókszemük van.]
Phloeocharidae (Erichson, 1839)

19 (20) A fej hátul nem befűződött. A csápok fonalasak (61. ábra). [A lárváknak 5-5 fiókszemük van (közülük 3-3 a fej elülső széléhez közelebb, 2-2 kissé távolabb, külön csoportban foglal helyet).] **Phloeocharinae** (Erichson, 1839)

20 (19) A fej hátul erősen befűződött. A csápok 3–11. íze vékony, sörteszerű (62. ábra). [A lárváknak 2-2 fiókszemük van.] **Trichophyinae** (Thomson, 1858)

8. ábra: *Drusilla canaliculata* (Fabricius) (A), *Holobus flavicornis* (Lacordaire) (B), *Oxytelus* sp. (C), *Osorius* sp. (D) és *Omalium caesum* Gravenhorst (E) lárvájának bal oldali rágója alulról; *Emplenota obscurella* (Gravenhorst) (F) és *Holobus flavicornis* (Lacordaire) (G) lárvájának alsó ajka alulról (A–B, E–G: Potockaja 1967; C–D: Newton 1990 nyomán; A, F–G: módosítva)

9. ábra: *Olisthaerus substriatus* (Paykull) (A) és *Tachinus laticollis* Gravenhorst (B) lárvájának potrohvége (Potockaja 1967 nyomán, módosítva)

21 (18) A szárnyfedők mellfedője élesen elkülönült, legtöbbször éles peremmel határolt. [A lárváknak 6-6, illetve 5-5 fiókszemük van, és ezek mindig egy-egy csoportban foglalnak helyet.] **Tachinidae** Fleming, 1821

22 (27) A csápok 11 ízűek. Az elülső lábfejek 5 ízűek. [A lárváknak 6-6, illetve 5-5 fiókszemük van.]

23 (26) A csápok fonalasak (10. ábra: B; 63–66. ábra). A hátulsó csípők combfedője hiányzik (4. ábra: D), illetve fejletlen (4. ábra: C), a behúzott combot csak kis részben takarja el. [A lárváknak 6-6, illetve 5-5 fiókszemük van (utóbbi esetben a csápok 4 ízűek).]

24 (25) A homlokpajzsvarrat határozottan bemélyed, világosan felismerhető. Az előhát a közepe táján a legszélesebb, oldalszélei a hátulsó szögletek előtt homorúan íveltek (10. ábra: B). [A lárvák fartoldalékainak második íze körülbelül negyed olyan hosszú, mint az első (9. ábra: A).] **Olisthaerinae** (Thomson, 1858)

25 (24) A homlokpajzsvarrat nem mélyített (legtöbbször nem is látható, illetve csak nyomokban ismerhető fel). Az előhát a hátulsó harmadában vagy a töve táján a legszélesebb, oldalszélei végig domborúan íveltek (63–66. ábra). [A lárvák fartoldalékainak második íze legalább harmad olyan hosszú, mint az első (9. ábra: B).] **Tachininae** (Fleming, 1821)

26 (23) A csápok 3–11. íze vékony, sörteszerű (67. ábra). A hátulsó csípők combfedője fejlett (4. ábra: E), a behúzott comb nagyobb részét eltakarja. [A lárváknak 5-5 fiókszemük van (csápjaik 3 ízűek).] **Habrocerinae** (Mulsant et Rey, 1877)

27 (22) A csápok 10 ízűek. Az elülső lábfejek 4 ízűek. [A lárváknak 1-1 fiókszemük van.] **Hypocyphtinae** (Laporte de Castelnau, 1835)

28 (13) A homlok oldalpereme a csápízületek táján megvastagodott, felpúposodó, felhajló vagy kiszélesedett: a csápízületeket részben vagy egészen eltakarja, úgy hogy azok felülről rosszul, illetve egyáltalán nem láthatók (3. ábra: G–H). A homlokon, illetve a fejpajzson, a csápízületek táján, legtöbbször egy-egy határozottan benyomott, hosszúkás vagy kerekded gödröcskét láthatunk. A hátulsó csípők oldalra kinyúló része viszonylag keskeny, nagyjából olyan, mint egy lépcsőfok, meredeken lejt a has felé (4. ábra: F). [A lárvák fartoldalékai többnyire ízeletlenek, ha azonban mégis két ízből állnak, akkor a 2. íz fejletlen, apró, illetve az állkapcsok jellemzői egyediek (lásd: Oxyporidae, Megarthrinae).]

29 (30) Az ajaktapogatók utolsó íze nagyjából holdsarló alakú (3. ábra: I). A középső csípők viszonylag távol állnak egymástól. [A lárvák állvége visszafejlődött; állkapcsaik karéjának csúcsa három nyúlványban végződik (7. ábra: B); fartoldalékaik két fejlett ízből állnak.] **Oxyporidae** Fleming, 1821

30 (29) Az ajaktapogatók utolsó íze nagyjából orsó vagy ár alakú (3. ábra: J–K). A középső csípők érintkeznek, illetve viszonylag közel állnak egymáshoz. [A lárvák állvége többnyire jól fejlett (néha csökevényes); állkapcsaik karéjának csúcsa változatos kialakulású, de legfeljebb egy, esetleg két nyúlványban végződik (a külső és a belső karéj néha többé-kevésbé világosan elkülönül: 7. ábra: C–D); fartoldalékaik többnyire ízeletlenek.] **Micropeplidae** (Leach, 1815)

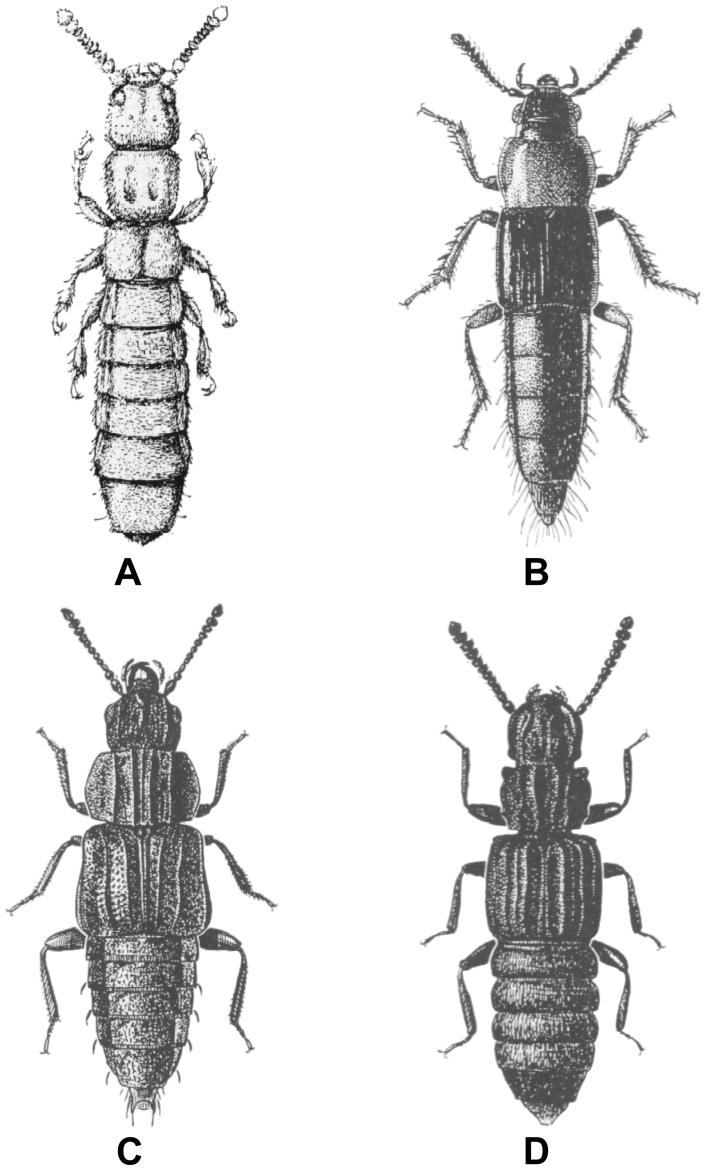
31 (38) A potroh viszonylag keskeny, rendszerint megnyúlt, nagyjából párhuzamos oldalú vagy gyengén kihasasodó; a 8. szelvény rendesen keskeny, csúcsa többnyire lekerekített vagy levágott (10. ábra: C–D; 70–78. ábra). A potroh oldalszegélye rendszerint erősebben felhajló, viszonylag keskeny (néha egészen keskeny, illetve hiányzik); a szegély pereme rendesen kétélű. (Néhány ide tartozó faj potroha aránylag széles – a 38. tételben leírthoz egészen hasonló –, és a potroh oldalszegélyének pereme egyélű. Kétség esetén ezeket a fajokat határozottan bemélyedő, jól látható homlokpajzsvarratuk alapján lehet ide besorolni.) A szárnyfedők viszonylag rövidek, nem, illetve alig nyúlnak túl az utómellen, és rendesen csak a potroh első 2 hátlemezét takarják. [A lárvák rágóinak belső oldala nem fogazott, de a többé-kevésbé kivájt, kanálszerű rágócsúcs két vagy több fogban végződik (8. ábra: C–D); állvégük legalább olyan széles, mint amilyen hosszú (7. ábra: E).]

32 (35) Az elülső csípők aránylag nagyok, csap alakúak, a mell síkjából határozottan kiállnak. [A lárvák bal, illetve jobb oldali rágója azonos számú fogban végződik, és a fogak közel állnak egymáshoz.]

33 (34) Az előháton és a szárnyfedőkön éles hosszanti bordákat láthatunk (10. ábra: C). A hátulsó tompor legalább olyan hosszú, mint a comb egynegyede. [A lárvák állkapcsainak karéja mozgathatóan ízesül az állkapocsnyélhez.]
Pseudopsinae (Ganglbauer, 1895)

34 (33) Az előháton és a szárnyfedőkön legfeljebb csak tompa bordákat, hosszanti ráncokat, sekély barázdákat láthatunk (mint 77. ábra). A hátulsó tompor rövid, legfeljebb olyan hosszú, mint a comb hosszának egyötöde. [A lárvák állkapcsainak karéja összeforrott az állkapocsnyéllel.] **Oxytelinae** (Fleming, 1821)

35 (32) Az elülső csípők kicsik, rövid csap alakúak vagy csaknem gömbszerűek, a mell síkjából alig állnak ki. [A lárvák bal, illetve jobb oldali rágója nem azonos számú fogban végződik, illetve a fogak feltűnően távol állnak egymástól (8. ábra: D).]

10. ábra: *Gynotyphlus piffli* (Scheerpeltz) (A), *Olisthaerus substriatus* (Paykull) (B), *Pseudopsis sulcatus* Newman (C) és *Thoraxophorus corticinus* Motschulsky (D) (Székessy 1963 nyomán)

36 (37) A test, illetve a potroh többé-kevésbé lapított. A potroh oldalszegélye nem feltűnően keskeny (78. ábra). [A lárvák álltöve és álla különálló.]
Piestinae (Erichson, 1839)

37 (36) A test, illetve a potroh többé-kevésbé hengeres. A potroh oldalszegélye vonalszerűen keskeny, illetve hiányzik (10. ábra: D). [A lárvák álltöve és álla összeolvadt egymással.] **Osoriinae** (Erichson, 1839)

38 (31) A potroh viszonylag széles, rendszerint hosszúkás tojásdad vagy tojásdad alakú, gyengébben-erősebben kihasasodó; a potroh 8. szelvénye rendesen széles, csúcsa többnyire tompán kihegyesedő (79–84. ábra). A potroh oldalszegélye rendszerint gyengén felhajló, viszonylag széles; a szegély pereme mindig egyélű. (Néhány ide tartozó faj potroha aránylag keskeny, a 31. tételben leírthoz némileg hasonló. Kétség esetén ezeket a fajokat nem látható, illetve alig felismerhető homlokpajzsvarratuk, valamint potrohuk egyélű oldalszegélye alapján lehet ide besorolni.) A szárnyfedők lehetnek egészen rövidek (pl. Micralymminae), legtöbbször azonban viszonylag hosszúk, túlnyúlnak az utómellen, és legalább a potroh első 2–3 hátlemezét betakarják. [A lárvák rágóinak belső oldala finoman fogazott vagy a csúcs előtt van 1–2 nagyobb fogacska, a rágócsúcs azonban egy fogban végződik (8. ábra: E); állvégük lényegesen hosszabb, mint amilyen széles (7. ábra: F).]

39 (42) A csápok 11 vagy 10 ízűek, utolsó 2–6 ízük gyengén elkülönülő bunkót alkothat (79–83. ábra). Az előmell két oldalán nincsen élesen elkülönülő csápbarázda. Valamennyi lábfej 5 ízű. [A lárvák fejének koronavarrata világosan felismerhető; állkapcsaik külső és belső karéja nem különült el, illetve a karéjok fejletlenek, nem hosszabbak az őket körülvevő sörtéknél (mint 7. ábra: C).]

40 (41) Az elülső csípők aránylag nagyok, csap alakúak, a mell síkjából határozottan kiállnak. A fejtetőn két oldalt egy-egy (néha rosszul látható, illetve egyes esetekben igen apró, alig észrevehető) pontszem helyezkedik el (79–82. ábra). [A lárvák vakok, illetve 5-5 fiókszemük van; állkapcsaik nem feltűnően hosszúk; fartoldalékaik ízeletlenek.] **Omaliinae** (MacLeay, 1825)

41 (40) Az elülső csípők aránylag kicsik, inkább harántosak, a mell síkjából alig állnak ki. A fejtetőn legfeljebb egy pontszem, illetve pontszemhez hasonló, apró dudorka van középtájon (83. ábra). [A lárváknak 6-6 vagy 3-3 fiókszemük van; állkapcsaik feltűnően hosszúk; fartoldalékaik mindig két többé-kevésbé fejlett ízből állnak.]
Megarthrinae (Joy, 1932)

42 (39) A csápok 9 ízűek, utolsó ízük határozottan elkülönülő bunkót alkot (84. ábra). Az előmell két oldalán élesen elkülönülő csápbarázda van. Valamennyi lábfej 3 ízű. [A lárvák fejének koronavarrata nem ismerhető fel; állkapcsaik külső és belső karéja fejlett, világosan elkülönül (7. ábra: D).] **Micropeplinae** (Leach, 1815)

A Földön – az állandóan fagyott, illetve a szélsőségesen száraz területek kivételével – mindenütt élnek holyvák, túlnyomó többségük azonban a meleg, illetve a mérsékelt éghajlati öv erdős területein fordul elő. Egyes csoportok – bár elterjedésük súlypontja a melegebb vidékekre esik – szinte mindenütt megtalálhatók (pl. Staphylininae, Aleocharinae), mások kifejezetten a meleg (pl. Piestinae, Osoriinae), illetve a mérsékelt égövre jellemzők

(pl. Omaliinae, Micropeplinae). Valamennyi holyvafaj – ideértve a vízzel borított, illetve a vizes-nedves élőhelyek lakóit is – szárazföldi állat (a lárvák és az imágók a légkör levegőjét lélegzik be, és a bábozódás is a szárazföldön megy végbe). Csupán néhány tengerparti – az árapály-övezetben, illetve korallzátonyokon élő – faj képes elviselni a hosszabb ideig tartó vízborítást.

A holyvák szinte minden szárazföldi élőhelyet benépesítenek. Többségük talajlakó, kisebb részük elhalt fák kérge alatt fordul elő, egyes fajok pedig lágyszárú növényeken, illetve bokrok, fák levelein vagy virágain élnek. A lárvák és az imágók élőhelye, táplálkozásmódja legtöbbször hasonló, néha azonban – pl. a virághalótogató fajok esetében, ahol a lárvák a talajon fejlődnek – eltérő. Az ősibb holyvacsaládok (Staphylinidae, Stenidae, Aleocharidae, Tachinidae) képviselői túlnyomó részben ragadozók. A fajok egy része általában válogatás nélkül fogyaszt különböző férgeket, rovarokat, rovarlárvákat stb., sőt alkalomadtán még bomló állati és növényi maradványokat (pl. dögöt, erjedő gyümölcsöt, gombák rothadó termőtestét) is. Számos faj azonban előnyben részesít bizonyos állatcsoportokat (pl. az atkákat, az ugróvillásokat, a legyeket), és akadnak olyanok is, amelyek kifejezetten ezek fogyasztására specializálódtak. Nagyszámú faj él termeszek, hangyák, néhány pedig redősszárnyú darazsak fészkében: egyesek alkalmanként találhatók ott, mások csaknem egész életüket ott élik le. Ezek az állatok rendszerint gazdáik tetemeit, petéit, lárváit, bábjait fogyasztják, néha azonban a gazdákkal együtt élő asztaltársakat, élősködőket tizedelik. És végül elvétve akadnak ebben a csoportban emlősök szőrzetében élő ragadozó, valamint gombaevő (spórákat vagy gombafonalakat fogyasztó), moszatevő, illetve holt szerves anyagokkal táplálkozó fajok is. A fejlettebb holyvacsaládok képviselőinek táplálkozásáról kevés biztosat tudunk. Az ide tartozó bogarak egy része bizonyára ragadozó életmódot folytat, illetve vegyes táplálékon él (pl. Omaliinae). Más csoportokban a fajok jelentős hányada – bizonyítottan vagy vélhetően – inkább bomló szerves anyagokkal, gombaspórákkal, gombafonalakkal, moszatokkal, nektárral, virágporral stb. táplálkozik. Egyes fajok termeszek, hangyák, redősszárnyú darazsak fészkében is előfordulnak. Ezek az állatok valószínűleg a gazdákkal együtt élő asztaltársak, élősködők lárváit fogyasztják, esetleg a fészek bomló, gombásodó hulladékain élnek.

A holyvák a legnagyobb fajszámú, ugyanakkor a legkevésbé feldolgozott bogárcsoportok közé tartoznak. Eddig leírt fajaik száma mindössze 26000 körül van (nagy részük a jól kutatott holarktikus faunák képviselője). A valóban létező fajok száma ugyanakkor legalább 130000-re tehető. A Kárpát-medencéből közel 1700 fajuk ismert, Magyarországról pedig mintegy 1250 fajt mutattak ki. A zempléni tájakról összesen 679 holyvafajt ismerünk, közülük húszat (*Bisnius corvinus*, *B. pseudoparcus*, *B. rufimanus*, *Astenus rutilipennis*, *Polychara lygaea*, *Demosoma brachypterum*, *D. soror*, *Ilyobates mech*, *Atheta subquadrata*, *Philhygra tmolosensis*, *Plataraea nigriceps*, *Anopleta corvina*, *A. strupiana*, *Taxicera sericophila*, *Calischnopoda exarata*, *Pisalia flavicornis*, *Euryusa optabilis*, *Schinomosa gracilis*, *Tachyporus caucasicus*, *Deliphrosoma prolongatum*) hazánkból korábban még nem mutattak ki.

A vizsgált terület jellemző holyvái

A zempléni tájak fontosabb élőhelyeit talajuk, vízellátottságuk és növényzetük szerint az alábbi (vázlatos) rendszerbe foglalhatjuk.

1. Azonális (vízzel borított, vízzel átitatott) talajok – vízi, vízparti növényzet (moszat- és mohabevonatok, mocsarak, lápok).

1.1. Nyers kőzettörmelékek – vízimoha társulások.

1.2. Vízi üledékek és hordalékok – mocsarak (patakmenti mocsarak, édesvízi mocsarak, szikes mocsarak, magassásosok), iszaplakó növénytársulások, forráslápok, átmeneti lápok.

2. Intrazonális hidromorf (vizes-nedves) talajok – rétek, szikesek; ligeterdők, láperdők.

2.1. Rétlápok talajai – láprétek.

2.2. Rétek talajai – nedves rétek (magaskórós rétek, mocsárrétek), nedves legelők.

2.3. Szikes talajok – füves szikesek (nedves szikesek, szikes puszták).

2.4. Ártéri erdők talajai – puhafaligetek (bokorfüzesek, fűzligetek), láperdők, keményfaligetek (kőris- és égerligetek, tölgy-kőris-szil ligetek).

3. Zonális (nedves, üde, száraz) talajok – zárt gyepek; zárt erdők, cserjések.

3.1. Barna erdőtalajok – üde rétek és legelők (hegyi rétek, mészkerülő hegyi rétek, hegyi legelők); nedves-üde eutróf lomboserdők (bükkösök, gyertyános tölgyesek), nedves-üde mezotróf lomboserdők (mészkerülő bükkösök, mészkerülő tölgyesek), üde-száraz lomboserdők (cseres tölgyesek, pusztai tölgyesek), erdőszéli cserjések.

4. Intrazonális litomorf (üde, száraz, szélsőségesen száraz) talajok – száraz gyepek, pionír gyepek; szurdokerdők, sziklaerdők, rekettyés mészkerülő tölgyesek, bokorerdők, sziklai cserjések.

4.1. Kőzethatású talajok – pusztagyepek, száraz legelők; szurdokerdők, sziklaerdők, rekettyés mészkerülő tölgyesek, bokorerdők, sziklai cserjések.

4.2. Váztalajok – nyílt homoki gyepek, sziklagyepek, pionír gyepek (sziklabevonat- és törmeléklejtő-gyepek).

A vizsgált terület jellemzőbb holyvafajai – élőhelyeik szerint csoportosítva – a következők.

A hegyvidék szűk völgyekkel tagolt tájain (általában a magasabb régiókban) a vízfolyások medre rendszerint köves, kavicsos; az áramló víz a finomabb hordalékot, a szerves üledéket elszállítja. A vízben ázó, vízzel permetezett köveken, friss vízzel átitatott durvább kőzettörmeléken csak moszatok, vízimohák társulásai tenyésznek. Magasabbrendű vízparti növényzet, áradmányos talajok híján, nem fejlődik ki; a partokat rendszerint nedves-üde lomboserdők (bükkösök, gyertyános tölgyesek stb.) szegélyezik. Az erősen árnyékolt, hűvös, állandóan friss vízzel öntözött, vízgőzzel telített környezetben csak néhány holyvafaj fordul elő: pl. *Dianous coerulescens*, *Lestevella longoelytrata*, *Lestevidia villosa*. A *Lestevella longoelytrata* elterjedt és gyakori: árnyas, párás, legalább időnként friss vízzel öntözött élőhelyeken mindenütt megtalálható. A másik két faj szórványosan fordul elő, illetve kifejezetten ritka: csak kisebb, helyhez kötött populációik élnek a Zempléni-hegységben (és általában magasabb hegyvidékeinken). Valamennyi felsorolt faj vizes mohában, vízbe hullott durvább növényi törmelék (falevelek, gallyak stb.) között él.

A hegyvidék többé-kevésbé kiszélesedő, ellaposodó völgyeiben a folyóvizek áramlási sebessége csökken, a durvább hordalék lerakódik; a meder általában kavicsos, homokos. A

partok mentén keskeny ártéri zóna alakul ki, melynek friss vízzel átitatott áradmányain – rendesen égerligetek gyepszintjében, tisztásokon, szegélyeken – patakmenti magaskórós növényzet tenyészik. Ezeknek a magaskórósoknak a holyvafaunája nagyobb részben a ligeterdők jellegzetes fajaiból áll. A vízpart friss vízzel átitatott (legfeljebb gyér növényzettel benőtt) nyers hordalékain fordul elő a *Deleaster dichrous*, valamint a *Chyusata constricta*, az *Amisammus arcuatus*, a *Paratrogophloeus similis* és a *Trogophloeus subtilicornis*. Előbbi a durvább, kavicsos-homokos lerakódásokon – kavicsok között, kövek, fadarabok alatt, víz által partra sodort durvább növényi törmelékben stb. – található, míg utóbbiak a finomabb, homokos-iszapos lerakódásokon élnek. Az alacsony ártér vizes-nedves, humuszban gazdag öntéstalajain – többnyire nedves növényi törmelékben – fordulnak elő a következők: *Gabrius astutus*, *Paragabrius fulvipes*, *Raphirus fumatus*, *R. maurorufus*, *R. umbrinus*, *Lathrobium laevipenne*, *Stenus bimaculatus*, *S. fossulatus*, *Lestevella longoelytrata* stb. A gyepszintben – zártabb, hűvösebb, nedvesebb, árnyas környezetben – jellegzetes, a mi éghajlati viszonyaink között jobbára csak hegyvidéken található holyvafajok (pl. *Eusphalerum adustum*, *E. imhoffii*, *E. luteum*, *Anthophagus angusticollis*, *Phaganthus caraboides*) élnek. A nyíltabb, melegebb, szárazabb, napsütötte helyeken a gyepszintben inkább a patakmenti mocsarak gyakoribb fajait (pl. *Hypostenus cicindeloides*) találjuk.

A dombvidéki és az alföldi tájak folyóvizei széles völgyekben, kiterjedt síkságokon kanyarognak. Hordalékaikat sokszor igen nagy területen teregetik szét; partjaik mentén széles ártéri övezet alakul ki. Erősebb sodrású szakaszaikon a meder, illetve a parti zóna áradmányai nagyrészt kavicsból és durva homokból állnak, míg a lassan áramló vizek partjain, illetve az alacsony ártereken (melyeket csak az áradások alkalmával borít tartósan víz) a finomabb, homokos, illetve iszapos hordalékok, üledékek jellemzők. A nagyobb állóvizek, holtágak partján, illetve medrében a vízszint csökkenése, az esetleges kiszáradás, a szárazra került homokos-iszapos üledékek teremtenek a folyóvizek hordalékaihoz hasonló életlehetőségeket. Az áradások által szétteregetett, illetve az alacsony vízállásnál szárazra került, friss vízzel átitatott nyers öntésen – főleg a nyíltabb, napsütötte helyeken – a holyvák egyes fajai sokszor tömegesen fordulnak elő. A kavicsos-homokos lerakódások gyérebben lakottak, egyes fajokkal (pl. *Bisnius rufimanus*, *Rabigus tenuis*, *Neobisnius palmula*, *Paederidus carpathicola*, *P. ruficollis*, *Scopaeus bicolor*, *Hydrosmecta delicatula*, *Deleaster dichrous*, *Ochthephilus omalinus*, *Thinodromus dilatatus*, *Th. hirticollis*, *Amisammus arcuatus*, *Thinobius ciliatus*) azonban jobbára csak itt találkozhatunk. A homokos-iszapos lerakódások faunája valamivel gazdagabb, változatosabb: a ragadozó fajok (pl. *Stenus comma*, *Nestus angustatus*, *N. incrassatus*, *Chyusata coarctata*, *Ch. concinna*) a talajon futkosnak vagy kavicsok között, hasadékokban, növények levelei alatt, növényi törmelékben stb. rejtőznek, a korhadék-, illetve moszatevők (pl. *Paratrogophloeus obscurus*, *Carpalimus obesus*, *Trogophloeus corticinus*, *Hesperophilus cribricollis*, *H. pallipes*, *Craetopycrus cornutus*, *C. degener*) pedig a talajba ásnak járatokat. Ezeket a sajátos, összetételében gyorsan változó bogáregyütteseket a meg-megújuló elöntések, illetve a mozgásban levő, friss talajvíz tartja fenn. Ha az áradások hosszabb ideig elmaradnak, és a talajvíz szintje alábbszáll, akkor a környezeti feltételek is gyorsan megváltoznak: a szárazodó áradmányokon és üledékeken rendszerint iszaplakó növénytársulások fejlődnek ki. A kavicsos-homokos lerakódások felszíne lazább, könnyebben felmelegszik, gyorsabban kiszárad, ezért rajtuk jobbára csak gyér növényzet tenyészik, míg a nedvességet jobban megkötő homokos-iszapos hordalékokon és üledékeken zártabb gyep is kialakulhat. A szá-

razodó homok holyvafaunájának fajösszetétele a homokpusztákéhoz, az iszapé a rétekéhez, illetve a szikesekéhez közeledik. A talaj kémhatása a holyvafaunák fajösszetételét valószínűleg csak közvetve befolyásolja. Egyes fajok (pl. *Planeustomus heydeni*, *Carpalimus anthracinus*, *Troginus despectus*, *Bledius tricornis*) inkább a meszes, bázisos, mások (pl. *Neobisnius palmula*, *Hesperophilus cribricollis*) inkább a mészben, bázisokban szegény talajokat kedvelik. Ettől eltekintve a különböző hordalékok és üledékek holyvafaunája egészen hasonló. Végül említést kell még tennünk a nagyobb folyóvizeknek arról a fontos szerepéről, amelyet a helyi éghajlat módosításában betöltenek. Partjaik mentén a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú tájak jellemző fajai az Alföld melegebb, szárazabb vidékeire is eljuthatnak.

A vízpart, illetve a sekély vízzel borított parti padka jellemző fátlan növénytársulása – a hűvösebb éghajlatú, erdős régiók folyóvizei mentén – a patakmenti mocsár. (Rendszerint ilyen vegetáció szegélyezi a friss vizű, mezotróf-oligotróf hegyvidéki tavacskákat is.) Ennek az élőhelynek jellemző fajai a *Hypostenus cicindeloides*, *H. solutus*, *Metatesnus bifoveolatus*, *M. binotatus* stb. A patakmenti mocsarakhoz hasonló, de már inkább rét jellegű társulások a forráslápok. Ezek elsősorban a hegyvidéken – rétegforrásokon, rossz lefolyású völgyekben – alakulnak ki. Talajuk friss vízzel öntözött, többé-kevésbé rosszul átszellőzött, de legtöbbször csak gyengén tőzeges. A forráslápoknak kizárólagosan jellemző holyvafajai valószínűleg nincsenek: az általánosan elterjedt nedvességkedvelő holyvákat és a patakmenti mocsarak egyes fajait (pl. *Hypostenus cicindeloides*, *H. solutus*) találjuk itt. Az eutróf állóvízi mocsarak és a magassásosok a hegyvidéken ritkák, a dombvidéken gyakoribbak, míg a síkság mélyebben fekvő területein, a nagyobb folyók egykori és jelenkori árterületein igen elterjedtek. Jellemző fajaik (pl. *Paragabrius fumarius*, *Paralionthus punctus*, *Ochthephilum fracticorne*) a hegyvidéken csak elvétve találhatók (rendszerint az alacsonyabb régiókban), míg a dombvidéken, de különösen a síkságon elterjedtek és gyakoriak.

A nedves rétek általában folyóvizek közelében, a magasabb ártéri szintek kedvező vízellátású talajain alakulnak ki. A hűvösebb éghajlatú hegy- és dombvidéki tájakra jellemző magaskórós rétek patakok mentén, forrásos erdőrészekben tenyésznek (néha ligeterdők aljnövényzetét alkotják). A láprétek az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság rossz lefolyású területein – pangóvizes, rosszul átszellőzött, tőzeges talajokon – fordulnak elő nagyon szórványosan. A mocsárrétek alacsonyabb fekvésben – folyóvizek széles völgyeiben, kiterjedt síkságokon – fejlődnek ki; a hegyvidéken ritkák, a dombvidéken, de méginkább a síkságon, a nagy folyók árterületén igen elterjedtek. Ezekben a gyepekben számos nedvességkedvelő holyva fordul elő – közöttük azonban kizárólagosan jellemző fajok nincsenek –, többségük vizes-nedves élőhelyeken szinte mindenütt megtalálható (pl. *Bisnius atratus*, *B. quisquiliarius*, *Gabrius nigritulus*, *Neobisnius procerulus*, *Stenus juno*). A nedves rétek természetes gyepjei a rendszeres legeltetés, trágyázás, taposás hatására sok helyen leromlottak, fajösszetételük megváltozott. Ezeken a nedves legelőkön jelentősebb számban találhatók a gyakoribb trágyalakó fajok (pl. *Ontholestes murinus*, *Tinotus morion*, *Ischnopoda benicki*, *I. parvula*, *Chaetida longicornis*, *Microdota ganglbaueri*) is.

A szikesek az Alföld mélyebben fekvő, egykor vízjárta térségeinek, ármentesített öntésterületeinek jellemző képződményei. Nagymérvű térfoglalásukhoz az ember járult hozzá a folyószabályozásokkal, lecsapolásokkal. Keletkezésükben a változó vízjárás és a meleg, száraz éghajlat játszik fontos szerepet. A szikes talaj időközönként nagyon átned-

vesedik, a tenyészidőszak nagyobb részében azonban szárazodik; a talajvíz az erős párolgás miatt felfelé áramlik, a benne oldott sók a felszín közelében halmozódnak fel. A szikeseken tenyésző növényzet összetételét nagy mértékben befolyásolja a talajvíztől való távolság, valamint a talaj humusz- és a sótartalma. Mivel ezek a tényezők helyről-helyre mások, a termőhelyi viszonyok kis területen belül is meglehetősen változatosak. A laposokon mocsarak, nedves rétek, a kissé magasabban fekvő térszíneken pedig száraz gyepek tenyésznek. A nedves szikeseken (szikes pocsolyák üledékein, szikes mocsarakban, szikes réteken stb.) nedvességkedvelő holyvák fordulnak elő nagyobb számban (pl. *Bisnius diversiceps*, *B. quisquiliarius*, *Paragabrius micans*, *Paralionthus punctus*, *Gabrius suffragani*, *Neobisnius procerulus*, *Paederus riparius*, *Pseudomedon obsoletus*, *Tetartopeus rufonitidus*, *Leptobium gracile*, *Ochthephilum fracticorne*, *Paratrogophloeus obscurus*, *Styloxys rugifrons*). Ezek ugyanazok az állatok, amelyek vízpartokon, illetve vizes-nedves gyepekben másutt is megtalálhatók, vannak azonban a sós területeknek jellemzőbb nedvességkedvelő fajai is (pl. *Paragabrius salinus*, *Scopaeus debilis*, *Lathrobium furcatum*, *Achenium ephippium*, *Carpalimus anthracinus*, *Troginus despectus*, *Bledius tricornis*, *Hesperophilus procerulus*, *Craetopycrus spinosus*). (Ezeknek a fajoknak – illetve a nedves szikeseken élő állatoknak általában – nem a talaj sótartalmát kell elsősorban elviselniük, hanem a sajátos vízjáráshoz, az égető napsugárzáshoz, a talajfelszín hőmérsékletének szélsőséges ingadozásához kell mindenekelőtt alkalmazkodniuk.) A száraz szikesek (szikes pusztagyepek) holyvafaunája a száraz gyepekével rokon – a jellemző fajok lényegében ugyanazok (pl. *Platydracus stercorarius*, *Bisnius nitidicollis*, *B. sanguinolentus*, *Spatulonthus coprophilus*, *Arybodma milleri*, *Coprothassa melanaria*, *Leucoparyphus silphoides*, *Oxytelus piceus*) –, nedvességkedvelő, sótűrő fajok csak szórványosan lépnek fel benne. A szikes pusztákon kisebb számban kontinentális sztyeppfajok (pl. *Bisnius spermophili*, *Paraphallus coiffaiti*) is előfordulnak, a Dunántúlon oly jellemző – elszórtan még az Északi-középhegységben, a Mezőföldön és a Duna–Tisza közén is megtalálható – mediterrán jellegű elemek viszont itt teljesen hiányoznak. A zempléni tájakon szikes talajokat elsősorban a Taktaközben találunk, szikesedő (sós altalajú) kisebb területek azonban a Hernád völgyében, a Bodrogközben és a Rétközben is vannak. Ezen a vidéken a szikesek mészben, bázisokban szegény, iszapos öntésen fejlődő típusa, a szolonyec fordul elő. Talajának szerkezete, vízellátása kedvezőtlenebb, mint a meszes, homokos áradmányokon kialakuló szoloncsáké. Növény- és állatvilága ennek megfelelően szegényesebb; holyvafaunájában ritkábbak, illetve hiányoznak a szoloncsák szikesek gyakori fajai (pl. *Bledius spectabilis*).

A Zempléni-hegység üde hegyi rétjei javarészt másodlagosak: keletkezésüket, fennmaradásukat az erdőirtásoknak, illetve edafikus, mikroklimatikus okoknak köszönhetik. Ökológiai viszonyaikat elsősorban a hűvös, nedves éghajlat, az üde talaj határozza meg. Legeltetett állományaikból hegyi legelő alakul ki. A hegység legmagasabb (központi) régióinak üde gyepjei magashegységi bükkösök kivágása nyomán keletkeztek. Ezekben a gyepekben sajátos összetételű, az igazi magashegységekéhez hasonló holyvafauna él. A hegyi rétek, hegyi legelők jellemző holyvái (pl. a trágyalakó *Ontholestes tessellatus*, *Onychophilonthus marginatus*) mellett az erdős puszták száraz gyepjeinek, száraz legelőinek egyes fajai (pl. *Craetopycrus spinosus*) is előfordulnak itt. A középhegységi régiók üde gyepjeiben (ezek rendszerint gyertyános bükkösök, illetve gyertyános tölgyesek termőhelyén tenyésznek) a magashegységek jellemző fajai már többnyire csak szórványosan találhatók, és jórészt hiányoznak az erdős puszták száraz gyepjeinek jellemző állatai is. Az erdő ugyanis

ebben a régióban zárul leginkább, itt a legkevesebb az edafikus, mikroklimatikus okok miatt erdőtlen élőhely.

A száraz gyepek a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon többnyire helyi adottságok (nagy lejtőszög, köves, sziklás, sekély termőrétegű talajok, rossz vízellátás stb.) hatására alakulnak ki; magasabb fekvésben ritkák, az alacsonyabb tájakon viszont igen elterjedtek. Az Alföld száraz gyepjeinek többsége áldozatul esett az emberi kultúra terjeszkedésének; jelentősebb állományaik csak művelésre alkalmatlan területeken, löszdombok letörésein, homokbuckásokban stb. maradtak fenn. Eredeti pusztagyepeket egyébként mindenütt csak zavartalan, nehezen megközelíthető helyeken találunk: nagyobb részük az intenzív legeltetés hatására átalakult szárazlegelővé. A hegyvidék meredek, sziklás lejtőinek nyílt sziklagyepjei szélsőséges körülmények között tenyésző, fajokban szegény, úttörő növényegyüttesek; az állandó vízhiány miatt holyvák csak elvétve fordulnak itt elő. A zárt szikla-, és pusztagyepek, illetve a szárazlegelők kedvezőbb életfeltételeket biztosítanak, ezért holyvafaunájuk is gazdagabb. Gyakoribb fajaik (pl. *Platydracus stercorarius*, *Pseudocypus penetrans*, *P. vagans*, *Ocypus nitens*, *Spatulonthus coprophilus*, *Phacophallus parumpunctatus*, *Heterochara spissicornis*, *Leucoparyphus silphoides*, *Oxytelus piceus*) általánosan elterjedtek. Többségük meleg, száraz élőhelyeken másutt (leginkább szikes pusztákon, esetleg üde-száraz erdőkben, elvétve nedves-üde réteken stb.) is megtalálható. A zempléni tájak száraz gyepjeiben jellemzőbbek a kontinentális sztyeppfajok (pl. *Bisnius spermophili*, *Paraphallus coiffaiti*); a mediterrán jellegű elemek (pl. *Omalium cinnamomeum*) kifejezetten ritkák. Fokozottan meleg- és szárazságkedvelő fajokkal jobbára (pl. *Heterochara spissicornis*, *Homoeusa acuminata*) vagy kizárólag (pl. *Omalium cinnamomeum*) csak a hegyvidék meleg, száraz lejtőin találkozhatunk; az a néhány faj, amely lehúzódik az Alföldre is, jobbára a homokterületek lakója.

A gyomtársulások a természetes vegetációt talajművelés, legeltetés, taposás stb. hatására váltják fel. A szántóföldek, kertek évente fellazított talaján, vetési gyomtársulásokban holyvák jobbára csak véletlenszerűen fordulnak elő (többnyire mezsgyéken, utak mentén, vetések szélén stb.). Változó összetételű, szegényes a romtalajok holyvafaunája is. A száraz ruderáliák gyomnövényzete főleg települések környékén, utak mentén, töltéseken, száraz legelőkön stb., tápanyagokban gazdag, de rossz vízellátású romtalajokon tenyészik, míg az üde ruderáliák zavartalanabb körülmények között fejlődnek ki, tápanyagokban gazdag, nedvesebb romtalajokon. Ez utóbbiak holyvaközösségei valamivel változatosabbak. Az erdei gyomtársulások részben természetes folyamatok hatására alakulnak ki, keletkezésükhöz, terjedésükhöz azonban az ember is hozzájárul. A nitrofil erdei növényzet inkább az alacsonyabb régiókra jellemző, míg a ligeterdei lágyszárú vagy magaskórós növényzet általában a magasabb régiók ligeterdeinek (ritkábban bükköseinek) gyepszintjét alkotja, vagy ezeknek az erdőknek a kivágása után másodlagosan jut uralomra. Hasonlóan másodlagos a bükkösök, gyertyános tölgyesek (ritkán tölgyesek) irtása után felnövekvő lágyszárú vágásnövényzet vagy vágáscserjés is. A hegyvidéki régió cserjés, magaskórós stb. erdei tisztásainak, erdőszéleinek, vágásainak holyvafaunája viszonylag gazdag. Ezeknek az árnyas, párás élőhelyeknek a jellemző állatait (*Scopaeus sulcicollis*, *Hemistenus flavipalpis*, *H. fuscicornis*, *H. impressus*; *Eusphalerum*, *Anthophagus*, *Phaganthus* fajok) az alacsonyabb tájak szárazabb erdei tisztásain, erdőszélein, vágásain csak elvétve találjuk.

A Zempléni-hegységben a táj képét meghatározó természetes növénytakaró az erdő. Bár az eredeti fás társulások kiterjedése a hegylábak tölgyeseinek letarolásával, a tájidegen

fafajok térhódításával számottevően csökkent, még így is a hegység nagyobb részét borítja az eredetihez többé-kevésbé hasonló, természetesen újuló (rendesen azonban az emberi kultúra befolyása alatt álló) erdő. Egykor az Alföld folyói mentén és a homokvidékeken is nagy kiterjedésű erdők díszlettek, mára azonban ezekből már csak töredékek maradtak. Ezek az erősen rontott, átalakított, jórészt mesterségesen felújított állományok már alig hasonlítanak az ősi erdőkhöz.

A hűvös éghajlatú hegy- és dombvidéki erdős régiók többé-kevésbé kiszélesedő völgyeiben mindenütt égerligeteket, illetve égeres mocsárerdőket találunk. Friss vízzel öntözött nyers öntéstalajokon gyertyános, illetve páfrányos égerliget tenyészik. Mocsarasodó, időnként pangóvizes talajokon – általában az alacsonyabb térségek rossz lefolyású völgyeiben – égeres mocsárerdő alakul ki. Előbbiekben a nedves-üde erdők (a magashegységi és a középhegységi bükkösök, a gyertyános tölgyesek) legtöbb faja megtalálható; az itt élő nedvességkedvelő holyvák (*Gabrius astutus*, *Raphirus fumatus*, *Lathrobium laevipenne*, *Stenus fossulatus*, *Ocalea rivularis*, *Ischnopoda obfuscata*, *Philhygra elongatula*, *Ph. hygrotopora*, *Ph. luridipennis*, *Aloconota cambrica*, *Amisammus arcuatus*, *Lestevidia villosa* stb.) többnyire hegyvidéki elterjedésűek. Az égeres mocsárerdőkben is fellelhetők egyes hegyvidéki fajok, ezekhez az alacsonyabb régiók vizes-nedves erdeinek fajai (pl. *Paragabrius fulvipes*, *Gabrius femoralis*, *Raphirus umbrinus*, *Stenus bimaculatus*, *Parocyusa attenuata*, *Philhygra balcanicola*), illetve mocsári, réti stb. elemek (pl. *Bisnius umbratilis*, *Paederus limophilus*, *Stenus juno*, *Aleochara lateralis*) társulnak. Az Alfölddel határos, melegebb, szárazabb éghajlatú alacsony területek nagyobb folyóvizeit, illetve az Alföld nagy folyóit keskeny, szaggatott sávban puhafaligetek – a magasabb ártéri szinteken tölgy-kőris-szil ligetek – szegélyezik. Ezekben a ligeterdőkben is megtalálhatók még a hegyvidéki vizes, nedves és üde erdők egyes fajai – jelentősebb szerepük elsősorban a tölgy-kőris-szil ligetek benépesítésében van –, a holyvafauna azonban nagyobbrészt a vizes-nedves erdők általánosan elterjedt, gyakoribb fajaiból áll. A víz által kevésbé befolyásolt tölgy-kőris-szil ligetekben már a melegkedvelő, üde-száraz erdők egyes fajai is megjelennek.

A láperdőket a Zempléni-hegységben csak kicsiny állományok képviselik. A láperdők talaja egész évben vizes, a talaj fölötti levegő páratelt, ezért ezek a társulások a kiszáradást legkevésbé tűrő holyvák (pl. *Erichsonius cinerascens*, *Acylophorus glaberrimus*, *Tetartopeus terminatus*, *Hypostenus fornicatus*, *Myllaena* fajok, *Oxytelus fulvipes*) gazdag lelőhelyei. (Hazánk lápjaiban, láperdeiben a hűvös, csapadékos éghajlatú tájak, magashegységek jellemző fajait többnyire hiába keressük. Meleg, száraz éghajlatunk, lápjaink, láperdeink kicsiny kiterjedése és elszigeteltsége nem kedvez ezek előfordulásának.)

Zonális erdőket a hegyvidék magasabb régióiban a bükk alkot: nagyobb (700–900 m körüli) magasságban magashegységi elegyetlen bükkösöket, közepes (600–800 m) magasságban gyertyánnal elegyes középhegységi bükkösöket. Elegyetlen és elegyes bükkösökben egyaránt gyakori a *Coproceramius putridus*, *Atheta sodalis*, *Ditropalia obliqua*, *Gyrophaena gentilis*, *Siagonium humerale*, *Acrulia inflata*, *Xylostiba bosnica* stb., míg az *Ocypus macrocephalus*, *Bisnius pseudoparcus*, *Gabrius exspectatus*, *Atheta castanoptera*, *Ditropalia lucida*, *Leptusa fuliginosa*, *L. fumida*, *L. pulchella*, *Pisalia flavicornis*, *Hapalaraea ulmi*, *Deliphrosoma prolongatum*, *Pteronius crenulatus* stb. ritkább (vagy kifejezetten ritka), és inkább a magashegységi bükkösök jellemző faja. Sziklás gerincek északi peremén, meredek, északra néző hegyoldalak rossz vízellátású, köves, sziklás, sekély termőrétegű talajain kevésbé zárt, gyepes aljnövényzetű bükkösök találhatók. Ezek az

erdők hűvösek, talajuk azonban viszonylag száraz. Holyvafaunájuk szegényes, de sajátos összetételű: az általánosan elterjedt erdei fajokhoz a bükkösök, a tölgyesek, a hegyi rétek, sőt a száraz gyepek egyes fajai társulnak. Ezekben a gyepes aljnövényzetű, üde-száraz erdőkben fordul elő nagyobb számban a *Demosoma annulare*, a *Ditroposipalia chyzeri* és a *Pisalia flavicornis*. Ezek a fajok a sziklás erdőkön kívül bükkösök, ritkán sziklai sztyepperdők (kivételesen bokorerdők) gyepjeiben, valamint hegyi réteken, sziklagyepekben (ritkán pusztagyepekben) stb. is megtalálhatók.

A gyertyán kocsánytalan tölggyel elegyes erdei átlagosan 400–600 m magasságban alakulnak ki. Holyvafaunájuk átmeneti jellegű: közel áll a bükkösökéhez, de a tölgyesekéhez is sokban hasonlít. A nedves-üde erdőkben általánosan elterjedt fajok a gyertyános tölgyesekben is gyakoriak, de a magasabb régiók jellemző hűvösség- és nedvességkedvelő fajai itt már csak szórványosan találhatók, illetve ritkák (közülük egyesek valószínűleg hiányoznak). Az üde-száraz tölgyeseket benépesítő fajok közül is elsősorban a nagyobb tűrőképességűek fordulnak elő a gyertyános tölgyesekben, az alacsonyabb régiók jellemző meleg- és szárazságkedvelő fajai pedig csak szórványosan találhatók, ritkák, illetve hiányoznak. A gyertyános tölgyesek kizárólagosan jellemző holyvafajait egyelőre nem ismerjük.

Sajátos helyet foglalnak el a bükkös, gyertyános tölgyes régióban azok az erdőtársulások, amelyeket elsősorban helyi adottságok, edafikus tényezők (domborzat, alapkőzet, talaj, mikroklíma stb.) alakítanak ki és tartanak fenn. Savanyú kémhatású, erősen kilúgozott, tápanyagokban szegény talajokon (többnyire mészmentes kőzeten) az eutróf bükköst mészkerülő erdő váltja fel. Állományaiban – a kedvezőtlen ökológiai adottságok, a humuszban szegény talaj viszonylagos szárazsága stb. miatt – megritkulnak a nedves-üde erdők jellemző állatai, helyenként pedig megjelennek a tölgyesek gyakoribb fajai is. (A mészkerülő erdők jellemző holyváit egyébként alig ismerjük. Talán egyike ezeknek a *Syntomium aeneum*, amely bizonyára előfordul a vizsgált területen is.) Árnyas, párás, szűk völgyekben, északra néző sziklafalak, meredek lejtők alján, sekély termőrétegű talajokon szurdokerdők tenyésznek. Holyvafaunájuk fajösszetétele a bükkösökéhez áll közel, jellemző fajaik jórészt ugyanazok (*Ocypus macrocephalus*, *Bisnius pseudoparcus*, *Gabrius exspectatus*, *Ditropalia lucida*, *Leptusa fuliginosa*, *L. fumida*, *L. pulchella*, *Hapalaraea ulmi*, *Deliphrosoma prolongatum*, *Pteronius crenulatus* stb.).

Az alacsonyabb (200–400 m) régiók jellemző zárt erdei a tölgyesek. A Zempléni-hegységben a klímazonális cseres tölgyest legtöbbször edafikus jellegű melegkedvelő erdők helyettesítik: bázisos talajokon molyhos tölgyes, erősen kilúgozott, tápanyagokban szegény talajokon mészkerülő kocsánytalan tölgyes. A meredek, délre néző sziklás hegyoldalakon nagyobb (400–800 m) magasságban is melegkedvelő erdők díszlenek: bázisokban gazdag talajokon sziklai sztyepperdő, kisavanyodott talajokon rekettyés kocsánytalan tölgyes. (Mindkettő reliktum jellegű társulás; állományaikban együtt élnek a bükkösök gyakoribb holyvafajai a tölgyesek és a száraz gyepek jellemző állataival.) A tölgyesek üde talajú, zártabb állományaiban még megtalálhatók a magasabb régiók nedves-üde erdeinek egyes fajai, a nyíltabb, szárazabb, gyepes aljnövényzetű állományokban azonban ezek már csak szórványosan fordulnak elő, illetve ritkák vagy hiányoznak. A zárt tölgyesek, illetve a hasonló, melegkedvelő üde-száraz erdők jellemző holyvái a következők: *Plataraea sordida*, *P. spaethi*, *Holobus flavicornis*, *Oligota pumilio*, *O. pusillima*, *Schinomosa piceola*, *Sepedophilus obtusus*, *Cypha longicornis*, *C. tarsalis* stb.

A jórészt másodlagos eredetű erdőszéli cserjések, töviskes legelők holyvaközösségei kevéssé ismertek. A magasabb régiók cserjéseiben általában az erdei fajok uralkodnak, míg az alacsonyabb régiók töviskes legelőin jellemzőbbek a száraz gyepek állatai.

A meredek, délre néző sziklás hegyoldalakon kisebb (200–400 m) magasságban a zárt tölgyeseket molyhos tölgyes bokorerdők, sziklai cserjések váltják fel (fajokban elszegényedett állományaikkal elvétve nagyobb magasságokban is találkozhatunk). Ezekben a társulásokban a nedves-üde erdők (bükkösök, gyertyános tölgyesek stb.) állatai már csak véletlenszerűen fordulnak elő, a száraz gyepek jellemző fajai pedig sokkal nagyobb számban vannak képviselve, mint a zárt tölgyesekben.

A hegység peremvidékein – lösszel borított hegylábakon, löszdombokon – itt-ott megmaradtak az ősi növényzet hírmondójaként az Alföld klímazonális erdeinek és cserjéseinek kicsiny foltjai: a juharos tölgyesek, a lösztölgyesek, a csepleszmeggy és a törpemandula cserjései. Ezeknek az erdőknek, illetve cserjéseknek a holyvafaunája a zárt tölgyesekéhez, illetve az erdőszéli cserjésekéhez hasonló.

A Zempléni-hegység magasabb régióiban – bükkösök, gyertyános tölgyesek, ritkábban ligeterdők termőhelyén – gyakoriak a luc elegyetlen, helyenként vörösfenyővel vagy idegenföldi tűlevelűekkel elegyes telepített állományai. Telepítenek – lényegesen ritkábban – tisztán vörösfenyőt vagy más tűlevelű fafajokat is. Ezekben az erdőkben (elsősorban az idős állományokban) többnyire megtaláljuk mindazokat az igénytelenebb lomboserdei holyvafajokat, amelyek a termőhelyen eredetileg is előfordultak, sőt, már a hegyvidéki tűlevelű erdők néhány gyakoribb faját is (pl. *Atheta myrmecobia*); a tajgaerdők jellemző fajait azonban hiába keressük. Erdeifenyőt és feketefenyőt – a hegy-, a domb- és a síkvidéken egyaránt – leginkább száraz tölgyesek, esetleg száraz gyepek termőhelyére ültetnek. Ezek állományaiban, az igénytelenebb lomboserdei holyvafajok mellett, a fenyőerdők néhány gyakoribb faja (pl. *Phloeopora tenuis*, *Phloeonomus pusillus*) is előfordul. Az akác természetesen újuló erdőket alkot a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon: állományai leginkább romtalajokon – erodált, suvadásos, szakadékos lejtőkön, felhagyott szőlők helyén, szemetes, trágyázott helyeken, települések környékén stb. – fordulnak elő. Az akácosok holyvafaunája vegyes összetételű – leginkább egyes gyomtársulásokéhoz hasonló –, nagyobb elterjedésű, igénytelen mezei és erdei fajokból áll.

Az alábbiakban a zempléni tájak jellemzőbb holyvafajait magyarországi elterjedésük szerint csoportosítottuk. Elemzésünkben elsősorban a vizsgált területre összpontosítottunk, egyúttal azonban áttekintést adtunk a hazai tájak holyvafaunájáról is.

A vizsgált területen a magyar faunatartomány két faunavidéke osztozik. Az Északi-középhegység faunavidékéhez tartozik a Zempléni-hegység, valamint a Hernád völgyének jelentősebb része, az Alföld vidékéhez a Bodrogköz, a Rétköz, a Taktaköz, a Harangod, valamint a Hernád-völgy Szikszó alatti szakasza. A Zempléni-hegység faunajárása a Hernád bal partjáig terjed; a jobb part az Aggteleki-karszt vidékének faunajárásához csatlakozik. A Bodrogköz és a Rétköz a Felső-Tisza vidékének faunajárásához tartozik, a Taktaköz, a Harangod és a Hernád-völgy alsó szakasza pedig a Tiszántúl vidékének része (11. ábra).

Az Északi-középhegység faunavidéke magában foglalja a Zempléni-hegységtől a Visegrádi-hegységig terjedő dombsági és hegyvidéki tájakat. Területe hat faunajárásra tagolódik, ezek közül a Zempléni-hegység, az Aggteleki-karszt és a Bükk faunajárása magashegységi elemekben gazdagabb. Az első kettő néhány kárpáti, illetőleg onnan leereszkedő magashegységi faj (pl. *Ocypus macrocephalus*, *Kenonthus laevicollis*, *Bisnius rufimanus*,

Typhlolinus azuganus, *Domene scabricollis*, *Hypostenus similis*, *Hemistenus carpathicus*, *H. impressus*, *Ilyobates mech*, *Pisalia flavicornis*, *Deliphrosoma prolongatum*, *Acidota crenata*) jelenléte, illetve viszonylagos gyakorisága folytán átmeneti jellegű; északi részüket egyes szerzők már a Kárpátok faunatartományához sorolják. A jellemzőbb magashegységi fajok többsége azonban – bár csökkenő számban és csökkenő gyakorisággal – még a Bükk, a Mátra és a Börzsöny területén is megtalálható, így ez az elhatárolás vitatható. (Statisztikai elemzéssel bizonyára jobban megokolható, mint pusztán a jellemző fajok alapján.) A Visegrádi-hegység faunajárása viszont kétségtelenül átmeneti terület, ahol az Északi-középhegység jellemző állatai közül még előfordul egy-kettő – végeredményben ezek miatt nem soroljuk e tájat a Dunántúli-középhegység faunavidékéhez –, a magashegységi fajok azonban már hiányoznak. (Ennek a területnek a hovatartozását is inkább a mennyiségi viszonyok, statisztikai mérőszámok dönthetik el.)

Elég jelentős azoknak a magashegységi és hegyvidéki elemeknek a száma, melyek hazánk területére a Kárpátokból ereszkednek le, és az Északi-középhegység faunavidékén kizárólagosak (pl. *Pseudocypus serotinus*, *Ocypus macrocephalus*, *Bisnius nitidus*, *B. rufimanus*, *Gabrius exspectatus*, *Microsaurus fuscipennis*, *Quedionuchus glaber*, *Baptolinus longiceps*, *Nudobius lentus*, *Typhlolinus azuganus*, *Helicophallus kaszabi*, *Astenus gracilis*, *A. rutilipennis*, *Hemistenus carpathicus*, *Polychara funebris*, *Ischnoglossa obscura*, *Deropoda mutata*, *Mycetodrepa lucens*, *Maurachelia roubali*, *Ilyobates mech*, *Phloeopora nitidiventris*, *Coproceramius parapicipennis*, *C. picipennoides*, *Neohilara subterranea*, *Bessobia spatula*, *Ditroposipalia chyzeri*, *Aloconota currax*, *A. subgrandis*, *Phymatura brevicollis*, *Leptusa fuliginosa*, *Pisalia flavicornis*, *Tachinus flavomarginatus*, *Omalium exiguum*, *Xylostiba monilicornis*, *Deliphrosoma prolongatum*, *Acidota crenata*, *Lestevella luctuosa*, *L. pubescens*, *Anthophagus forticornis*, *Pteronius crenulatus*)*. Nálunk ezek a fajok jobbára a Zempléni-hegység, az Aggteleki-karszt, a Bükk, a Mátra és a Börzsöny központi övezeteiben, a legmagasabb régiók nedves-üde erdeiben és gyepjeiben, illetve északra néző sziklafalak és mélyen bevágódott völgyek erdeiben (szikla- és szurdokerdőkben, hegyvidéki égerligetekben) stb. élnek, vagy elvétve tőzegmohalápok lakói (*Acidota crenata*). Túlnyomó többségük Európa hűvös, csapadékos éghajlatú tájainak, magashegységeinek lakója. Egy részük hazánkban többé-kevésbé elszigetelten fordul elő a korábbi hűvösebb korszakok maradványaként, és közöttük található a Kárpátok hegyvidékének néhány bennszülött faja (*Peudocypus serotinus*, *Typhlolinus azuganus*, *Helicophallus kaszabi*, *Hemistenus carpathicus*, *Ditroposipalia chyzeri*) is.

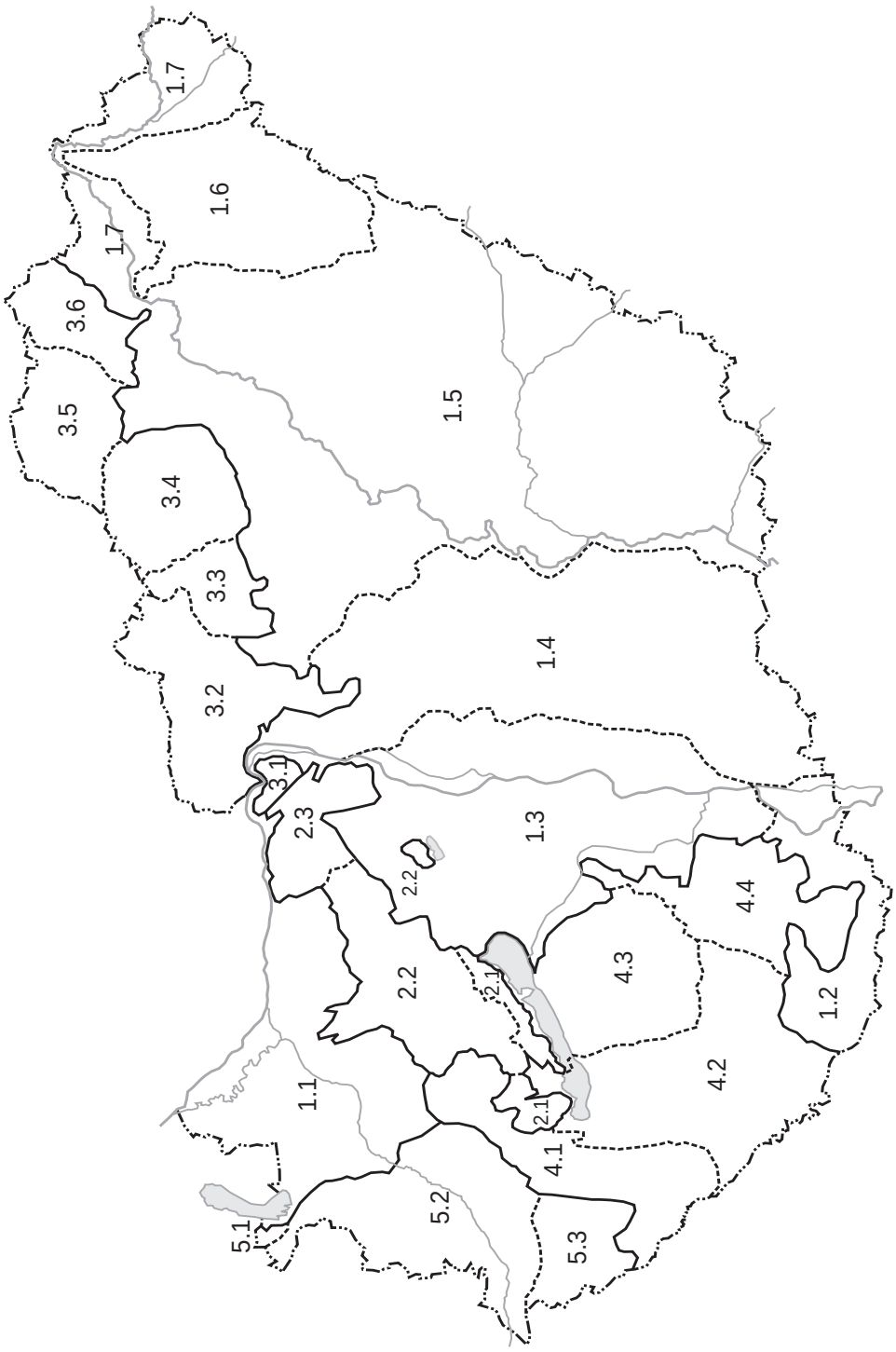
Csekély azoknak a magashegységi elemeknek a száma, melyek a Dunántúl hegyvidékein jellemzőbbek. Ezek a fajok főleg az Alpok közvetítésével jutnak el hazánk területére. Túlnyomó többségük Európa magashegységeiben általánosan elterjedt – egy-kettő a Balkán nyugati részén honos –, igazi alpesi faj egy sem akad közöttük. Egyikük-másikuk (pl. *Kenonthus laevicollis*, *Domene scabricollis*, *Hypostenus similis*, *Hemistenus impressus*, *Pachygluta ruficollis*, *Megarthrus hemipterus*) az Északi-középhegység északi peremvidékein is megtalálható, többségük azonban a Dunántúlon kizárólagos. Az ottani kedvező csapadékjárású, kiegyenlítettebb éghajlaton ezek a fajok sokszor az alacsonyabb régiókba is alászállnak. Néhány közülük csak a Kőszegi-hegységből ismert, de talán még a Soproni-

* A példaként felsorolt – jelenlegi tudásunk szerint kizárólagosan jellemző – fajok közül egyesek a későbbiekben még más tájakon, faunavidékeken is előkerülhetnek, megállapításaink lényegét azonban ez aligha érinti.

hegységben is honos (pl. *Ocypus tenebricosus*, *Kenonthus laevicollis*, *Lathrobium dilutum*, *Hemistenus impressus*, *Ocalea picata*, *Omalium rugatum*, *Eusphalerum signatum*). Egykettő az egész Alpokalján megtalálható (pl. *Tachyporus corpulentus*), míg mások a Bakonyig (pl. *Raphirus ochropterus*, *Othiellus laeviusculus*, *Domene scabricollis*, *Hypostenus similis*, *Pachygluta ruficollis*, *Tachinus rufipennis*, *Megarthrus hemipterus*), illetve a Mecsekig is eljutnak (pl. *Bisnius cyanipennis*, *Hypostenus similis*, *Amphichroum dentipes*). Számuk, gyakoriságuk azonban kelet felé egyre csökken. Legtöbb van belőlük a Nyugat-Dunántúlon, kevesebb a Dunántúli-középhegységben, legkevesebb a Dél-Dunántúlon.

Az alacsonyabb régiók vizes, nedves és üde erdei, illetve gyepjei nagyszámú holyva életfeltételeinek felelnek meg. Többségük előfordul hazánk valamennyi táján; közöttük viszonylag kevés jellemző, illetve kizárólagos fajt találunk. A Dunántúl faunája a leggazdagabb nedvességkedvelő elemekben, aminek az oka elsősorban a kedvező csapadékjárású, kiegyenlített éghajlatban keresendő. A jellemzőbb holyvafélék között van egy-két kifejezetten hűvösség- és nedvességkedvelő: ezek jobbára a peremterületeken, a Nyugat-Dunántúlon kizárólagosak (pl. *Paragabrius nigrita*, *Euryporus picipes*), esetleg megtalálhatók az Északi-középhegység északi peremvidékein is (pl. *Paederus brevipennis*). A jellemzőbb fajok másik csoportja mérsékelten melegkedvelő és kiegyenlítettebb éghajlatot igényel. Lehetnek elsősorban vizes-nedves (pl. *Sphenoma rufum*, *Coproceramius europaeus*, *Olophrum austriacum*, *O. piceum*, *O. viennense*) vagy főképpen nedves-üde élőhelyek lakói (pl. *Demosoma formiceticola*, *Placusa atrata*, *Gyrophaena williamsi*, *Phloeostiba lapponica*). Ezek a fajok a Nyugat- és a Dél-Dunántúlon egyaránt megtalálhatók, sőt egyesek elterjedési területe a Dunántúli-középhegységet is eléri. A harmadik csoport fajai melegkedvelők és kiegyenlítettebb éghajlatot igényelnek. Egy részük elsősorban vizes-nedves erdőkben vagy gyepekben él (pl. *Lathrobium elegantulum*, *Stenus maculiger*, *Semiris fusca*, *Paratrogophloeus opacus*), míg mások inkább a nedves-üde, illetve az üde-száraz élőhelyeket részesítik előnyben (pl. *Quedius levicollis*, *Raphirus nigriceps*, *Typhlolinus laevigatus*, *Schinomosa angularis*). Ezek a holyvák többségében a Dél-Dunántúl és a Dunántúli-középhegység (inkább csak a Bakony és a Vértes) lakói. A második és a harmadik csoport egyes fajai (pl. *Quedius levicollis*, *Typhlolinus laevigatus*, *Lathrobium elegantulum*, *Semiris fusca*, *Olophrum austriacum*, *O. viennense*) – legtöbbször a nagyobb folyóvizek mentén – nem egyszer a Kisalföldre, illetve az Alföld déli, délnyugati részére is

11. ábra: Magyarország állatföldrajzi felosztása a holyvafauna alapján (a számozás első szintje a faunavidéket, a második a faunajárást jelöli). 1. Alföld vidéke (Eupannonicum): 1.1 Kisalföld (Arrabonicum), 1.2 Déli-Alföld (Titelicum), 1.3 Mezőföld vidéke (Colocense), 1.4 Duna–Tisza köze vidéke (Praematricum), 1.5 Tiszántúl vidéke (Crisicum), 1.6 Nyírség (Nyirsegense), 1.7 Felső-Tisza vidéke (Samicum); 2. Dunántúli-középhegység (Bakonyicum): 2.1 Balaton vidéke (Balatonicum), 2.2 Bakony–Vértes vidéke (Vesprimense), 2.3 Dunazug-hegység (Pilisense); 3. Északi-középhegység (Matricum): 3.1 Visegrádi-hegység (Visegradense), 3.2 Cserhát vidéke (Neogradense), 3.3 Mátra vidéke (Agriense), 3.4 Bükk vidéke (Borsodense), 3.5 Aggteleki-karszt vidéke (Tornense), 3.6 Zempléni-hegység (Tokajense); 4. Dél-Dunántúl (Praeillyricum): 4.1 Kelet-Zalai-dombság vidéke (Saladiense), 4.2 Belső-Somogy vidéke (Somogyicum), 4.3 Külső-Somogy (Kaposense), 4.4 Mecsek vidéke (Sopianicum); 5. Nyugat-Dunántúl (Praenoricum): 5.1 Lajta-hegység vidéke (Laitaicum), 5.2 Alpokalja vidéke (Castriferreicum), 5.3 Nyugat-Zalai-dombság (Petovicum) (eredeti)

1.7
1.6
1.7
3.6
3.5
1.5
3.4
3.3
1.4
3.2
3.1
2.3
1.3
2.2
4.4
2.2
2.1
4.3
1.2
1.1
4.2
2.1
4.1
5.2
5.1
5.3

leereszkednek. Az Északi-középhegység faunavidéke jobbára mindezek hiányával jellemezhető. Ott az alacsonyabb régiók vizes, nedves és üde élőhelyein csak elvétve találunk sajátos, megkülönböztető fajokat. Rendszerint a korábbiakban említett magashegységi állatok közül ereszkedik le ide egyik-másik (pl. *Bisnius rufimanus*) a nagyobb folyóvizek mentén.

Az alacsonyabb régiók zárt tölgyeseiben, bokorerdeiben és szárazgyepjeiben a délkelet-európai tölgyesek, a magyar erdős sztyeppek meleg- és szárazságkedvelő fajai uralkodnak. Ezek az állatok mindenekelőtt hegy- és dombvidékeink meleg, száraz lejtőin élnek, többségük azonban leereszkedik az Alföldre is, sőt egyesek a Nyugat-Dunántúl területére is behatolnak. Bizonyos mediterrán, nyugat-balkáni stb. elemek (pl. *Ocypus olens*, *O. ophthalmicus*, *Raphirus semiobscurus*, *Coprochara pauxilla*, *Ischnoglossa prolixa*, *Ischnopoda piceorufa*, *Placusa adscita*, *Tachinus bonvouloiri*, *Omalium cinnamomeum*) jelenléte vagy inkább viszonylagos gyakorisága jellemzi a Dél-Dunántúl területét és a Dunántúli-középhegység nyugati felét. Legtöbb van ezekből a Dél-Dunántúlon, de alig kevesebb a Bakony és a Vértes területén. Számuk, de méginkább gyakoriságuk azonban innen nyugat, illetve kelet felé már gyorsan csökken. Egyes fajok már a Dunazug-hegység faunajárásában hiányoznak, mások meglehetősen ritkák, de még eljutnak az Északi-középhegység területére is. Ez utóbbiak közül legtöbb a Visegrádi-hegység faunajárásában fordul elő, elszórtan azonban – leginkább a mészkőhegységek (a Naszály, a Bükk, az Aggteleki-karszt) területén – másutt is megtalálhatók, ott azonban már igen ritkák. Az Északi-középhegység faunavidékét tehát leginkább a felsorolt szubmediterrán fajok ritkasága, illetve hiánya jellemzi. Ezzel szemben a területén jelen lévő kontinentális (keleti, délkeleti származású) elemek nem kizárólagosak, bár egyesek gyakoribbak itt, mint a Dunántúli-középhegységben vagy a Dél-Dunántúlon.

Az Alföld faunavidékének kilenc faunajárása közül hét Magyarország területét is magában foglalja, ezek közül azonban csak kettő érinti a zempléni tájakat. Az alföldi holyvafauna (legalább 1000 faj) nyolc-kilenctizede a környező hegy- és dombvidékeken is megtalálható (nagyrészt onnan származik). A fajok jelentős hányada elsősorban a Kárpátok, a Dinári-hegység, illetve középhegységeink közvetítésével jutnak el az Alföldre, így az egyes faunajárások fajkészlete a földrajzi fekvéstől is függ. Az Alföld faunavidékének – hazánk más tájaihoz hasonlóan – kevés kizárólagos faja van. Ezek csaknem mind a jégkort követő (ó-holocén) meleg, száraz éghajlatú időszak pusztai faunájának maradványai; nagyrészt sós, szikes területek lakói.

Az Alföld faunájának jelentős részét alkotják a hűvösség- és nedvességkedvelő fajok. Ezek döntő többsége a környező hegyvidékekről ereszkedik le, jobbára a nagyobb folyóvizeket követve. A peremterületek természetszerűen gazdagabbak ilyen elemekben, mint a hegyvidékektől távol eső tartományok. Hazánkban a legérdekesebb hűvösség- és nedvességkedvelő holyvafélék a nagyobb folyóvizek áradmányain fordulnak elő a Kisalföldön (pl. *Lathrobium pallidipenne*, *Psephidonus suturalis*), illetve a Felső-Tisza vidékén (pl. *Paederidus carpathicola*, *Atheta autumnalis*, *Calischnopoda exarata*). Ezek valószínűleg távolabbi területekről származnak; hazánk hegyvidékein még nem sikerült őket megtalálni. Közülük bizonyára egy sem jut el az Alföld melegebb, szárazabb éghajlatú középső és déli területeire.

A hűvösség- és nedvességkedvelő fajok másik csoportja az Alföldön a nagyobb folyóvizek egykori és jelenkori árterületein fordul elő. Ebbe a csoportba tartoznak a jégkort

követő (késő-pleisztocén) hűvös éghajlatú időszak maradványfajai, melyek hazánk alacsonyabb tájain ma jobbára árterületek, mocsár- és lápvidékek vizes-nedves erdeiben (ritkán gyepjeiben) élnek. Többségük (itt csupán az érdekesebbeket soroljuk fel: *Nestus ampliventris*, *Hypostenus kiesenwetteri*, *Ocyusa maura*, *Bessobia foveata*, *Aploderus caesus*, *Oxytelus fulvipes*, *Acidota cruentata*) hazánk erdős vidékein másutt is megtalálható, és csak egy-kettő (*Tetartopeus quadratus*, *Devia prospera*, *Phloeopora opaca*, *Micropeplus caelatus*) ismert – egyelőre – kizárólag csak az Alföldről. A jelentősebb mocsár- és lápvidékeken (főleg a Duna–Tisza közi homokhátság peremén és a Nyírség egyes területein) a hűvösség- és nedvességkedvelő fajok együtt élnek a későbbiekben ismertetendő meleg- és nedvességkedvelő állatokkal. Sajátos együttesükhöz hasonlót az Alföldön kívül csak a Dél-Dunántúlon, Belső-Somogy homokbuckás, lápokkal tarkított vidékein találunk.

A hűvösség- és nedvességkedvelő fajok harmadik csoportja az Alföldön főleg vizes, nedves és üde erdőkben fordul elő. A nagy folyók keményfaligeteiben, a peremvidékek gyertyános kocsányos tölgyeseiben számos – a környező hegyvidékeken elterjedt, az Alföldön azonban másutt ismeretlen vagy nagyon ritka – erdei holyva él. Az érdekesebb fajokat mindenekelőtt a Kisalföldön (pl. *Phaganthus caraboides*), illetve a Felső-Tisza vidékén és a Nyírségben találjuk (pl. *Leptacinus formicetorum*, *Polychara fumata*, *Mycetodrepa formosa*, *Pellochromonia ruficollis*, *Atheta sodalis*, *Euryusa castanoptera*, *E. sinuata*, *Agaricochara latissima*, *Eusphalerum testaceum*, *Phaganthus caraboides*). A Nyírségben ezek az állatok még a zárt homoki tölgyesekbe is benyomulnak, és közöttük egy-két Erdély felől érkező faj (*Astenognathus laticeps*, *Gyrophaena rugipennis*, *G. transversalis*) is előfordul, melyek hazánk más tájain egyelőre ismeretlenek. Számos hegyvidéki erdei holyvával (pl. *Abemus chloropterus*, *Liogluta crassicornis*, *L. oblongiuscula*, *Ditropalia obliqua*) találkozhatunk még az Alföld középső és déli felében is, mindenekelőtt a Duna és a Dráva keményfaligeteiben, dél felé azonban ezekhez egyre több melegkedvelő elem csatlakozik. A Tiszántúl sziki tölgyeseiben (ezek a folyószabályozások előtt keményfaligetek voltak) már az üde-száraz tölgyesek fajai jutnak nagyobb szerephez. A hegyvidék nedves-üde erdeinek jellemző állatait az Alföldön a mozgásban levő friss talajvíz élteti. Ahol ez nem áll rendelkezésre – pl. a sziki tölgyesek száraz típusaiban, a pangóvizes láperdőkben –, ott ezek fajok legnagyobbrészt hiányoznak.

A meleg- és nedvességkedvelő holyvák – főleg mediterrán, kelet-mediterrán, pontusi stb. eredetűek – nagyrészt a korábbi (ó-holocén) melegkedvelő fauna maradványaként élnek az Alföldön. Akadnak közöttük vízparti, mocsári állatok (pl. *Bisnius viridipennis*, *Paralionthus punctus*, *Erichsonius subopacus*, *Paederus balcanicus*, *Pseudomedon obscurellus*, *Ochthephilum collare*, *Eurymniusa crassa*, *Chyusata nitella*, *Anaulacaspis laevigata*), melyek egykor árterületek, mocsár- és lápvidékek vizes-nedves erdeiben és gyepjeiben éltek, illetve élnek – egyre fogyatkozó számban – mai is. Sokan közülük az Alföldet övező dombsági és alacsonyabb hegyvidéki tájakon is megtalálhatók, sőt egyesek benyomulnak a Nyugat-Dunántúlra is. Hasonló elterjedésűek a nagyobb folyók friss vízzel átitatott, homokos hordalékain élő meleg- és nedvességkedvelő holyvák (pl. *Teratobledius tibialis*, *Pucerus fossor*) is. Ezek azonban mindenekelőtt a Déli-Alföld lakói – nálunk már csak szórványosan fordulnak elő –, a Dráva mentén azonban a Dél-Dunántúlra is eljutnak.

Az Alföld legtöbb meleg- és nedvességkedvelő faja változó vízjárású – tavasszal és ősszel vizes-nedves, nyáron azonban kiszáradó – élőhelyeken fordul elő. Ide tartoznak a sekély tavak, pocsolyák homokos-iszapos partján és kiszáradó medrében, nedves réteken,

nedves legelőkön, nedves szikeseken élő holyvák (pl. *Tasgius ater*, *Rabigus pullus*, *Neobisnius lathrobioides*, *Stenistoderus nothus*, *Lithocharis ochracea*, *Scopaeus debilis*, *Lathrobium crassipes*, *Dacrila fallax*, *Hesperophilus roubali*, *Craetopycrus luzei*), valamint a sókban, bázisokban gazdag talajok, nedves szikesek jellegzetes állatai (pl. *Paragabrius salinus*, *Astenognathus bimaculatus*, *Luzea graeca*, *Lathrobium furcatum*, *Scimbalium anale*, *Achenium ephippium*, *Actophylla varendorffiana*, *Tomoglossa luteicornis*, *Brundinia marina*, *B. meridionalis*, *Planeustomus heydeni*, *P. kahrii*, *Carpalimus anthracinus*, *Trogophloeus foveolatus*, *T. ganglbaueri*, *T. halophilus*, *Troginus despectus*, *Euceratobledius furcatus*, *Elbidus dama*, *Bledius spectabilis*, *B. unicornis*, *Hesperophilus procerulus*, *Dicarenus gyllenhalii*, *Pucerus verres*, *Craetopycrus rufospinus*). Ez utóbbiak részben az európai tengerpartok sós iszapján is megtalálhatók, részben azonban csak a szárazföld belsejében élnek (sajátos körülményekhez alkalmazkodott pusztai állatok). A nedves szikesek jellemző holyvaféléi eredetileg feltöltődött folyómedrek, kiszáradó tavak, buckaközi mocsarak stb. elszikesedett üledékein tenyésztek; innen terjedtek szét a közelmúltban, és ma leginkább az ármentesített öntésterületek másodlagosan elszikesedett talajain fordulnak elő. A homokon kialakuló meszes szoloncsákok vízgazdálkodása kedvezőbb, ezért faunájuk valamivel változatosabb; az iszapon fejlődő, mészben szegény, erősen kötött szolonyecek faunája szegényesebb, egyes fajok itt lényegesen ritkábbak. A változó vízjárású élőhelyek állatai, illetve a sókban, bázisokban gazdag talajok, nedves szikesek egyes fajai (pl. *Paragabrius salinus*, *Astenognathus bimaculatus*, *Carpalimus anthracinus*, *Bledius spectabilis*, *B. tricornis*, *B. unicornis*, *Craetopycrus rufospinus*) ittott – jobbára a Dél-Dunántúlon és a Dunántúli-középhegység nyugati felében – még az Alfölddel határos dombsági és alacsonyabb hegyvidéki tájakon is megtalálhatók. (A nedves szikesek jellegzetes holyvái itt rendszerint sókban, karbonátokban gazdag, de nem szikes üledékeken élnek.) Korábbi adatok tanúsága szerint valaha a többi faj is elterjedtebb lehetett, ma azonban nagy részük visszahúzódóban, eltűnőben van. Közülük egyesek hazánkban már valószínűleg kihaltak (pl. *Euceratobledius furcatus*, *Dicarenus gyllenhalii*), mások ritka maradványokká lettek (pl. *Tasgius ater*, *Stenistoderus nothus*, *Lathrobium crassipes*, *Craetopycrus luzei*; *Luzea graeca*, *Scimbalium anale*, *Actophylla varendorffiana*, *Tomoglossa luteicornis*, *Brundinia marina*, *B. meridionalis*, *Planeustomus kahrii*, *Trogophloeus ganglbaueri*, *Elbidus dama*, *Hesperophilus procerulus*, *Pucerus verres*). Ezek az állatok ma valószínűleg kizárólagosak az Alföld faunavidékén.

Az Alföld meleg- és szárazságkedvelő holyváinak nagy többsége eredetileg a környező hegyvidékek lejtőin élt. A jégkor elmúltával ezek a területek népesedtek be elsőként melegkedvelő elemekkel: kisebb részben a helyben maradt, nagyobb részben a délebbi tájakról visszatérő fajok révén. Amint az éghajlat melegebbé vált, ezek az állatok a síkság löszös, homokos területeit is birtokba vették. Általános elterjedésükhöz a történelmi időkben a kultúra által előidézett szárazodás – az erdőirtások, az ármentesítések, lecsapolások, a szikes puszták térhódítása stb. – is hozzájárult. Hazánk legtöbb meleg- és szárazságkedvelő faja ma az Alföld üde-száraz élőhelyein mindenütt megtalálható, a fokozottan melegkedvelő pusztai állatok (köztük egy-két kizárólagosan jellemző faj is) azonban inkább csak az erdélyi Mezőség területén, a délvidéken, illetve a homokpusztákon fordul elő. Számuk, gyakoriságuk észak, illetve nyugat felé mindinkább csökken. Legtöbbjük (pl. *Bisnius dimidiatus*, *Gabronthus limbatus*, *Microsaurus vexans*, *Leptophius flavocinctus*, *Leptacinus merkli*, *Aleochara egregia*, *Heterochara bellonata*, *Polychara breiti*, *P. peusi*, *Ceritaxa*

testaceipes, *Zonyptilus piceus*, *Elonium pliginskii*, *Xylodromus affinis*) nálunk valószínűleg kiveszőben van, illetve egyesek (pl. *Spatulonthus cochleatus*, *Gabronthus thermarum*, *Arybodma crassa*, *Tachinus discoideus*, *Styloxys mendus*) hazánk területéről már valószínűleg el is tűntek. Az Alföld faunavidékének jellemző meleg- és szárazságkedvelő állatai nagyrészt kontinentális (keleti, délkeleti) származásúak, a szubmediterrán színező elemek (pl. *Ocypus olens*, *O. ophthalmicus*) itt nagyon ritkák, ilyenek (határainkon belül) csak a Kisalföldről, a Déli-Alföldről, a Mezőföldről és a Duna–Tisza közéről ismertek.

Az Alföld legtöbb meleg- és szárazságkedvelő faja a korábbi időkben bizonyára a löszpuszták lakója volt. Ma a löszterületek javarészben mezőgazdasági művelés alatt állnak; természetes növényzetük, faunájuk elpusztult, jellegzetes fajaik azonban itt-ott még megtalálhatók. Nálunk a löszpusztáknak, löszös talajoknak kizárólagosan jellemző holyvafajai valószínűleg nincsenek, más bogárcsaládokban azonban akadnak ilyenek (pl. Carabidae: *Carabus scabriusculus lippii*; Tenebrionidae: *Platyscelis spinolae*, *Probaticus subrugosus*; Geotrupidae: *Bulbocerus apterus*). Mindezek az Alföldön ma végnapjaikat élik; többségük visszaszorult a peremvidékekre, egy-kettő közülük pedig már bizonyára eltűnt. A löszpusztákéhoz leginkább hasonló fauna ma az alacsonyabb hegyvidék pusztafüves lejtőin, szárazlegelőin tenyészik.

A homokpuszták növényzetének, állatvilágának összetételét többé-kevésbé az alapkőzet fizikai tulajdonságai is befolyásolják. A laza homok sajátos vízháztartása (felszíne könnyen kiszárad, alsó rétegei azonban tartósan nedvesek) pusztai éghajlat alatt is biztosítja néhány nedvességkedvelő állat életlehetőségeit. (Ugyanitt a kötött talajok aszály idején teljesen kiszáradnak.) Még a nagyobb folyóvizek szárazodó, homokos hordalékainak egyes fajai (pl. *Teratobledius tibialis*) is megtalálhatók laza homokon, ámde ezeket, minthogy a vízpartokon sokkal gyakoribbak, helyesebb a nedvességkedvelő elemek csoportjába sorolni. Van azonban a homokterületeknek egy-két sajátos nedvességkedvelő állata (pl. *Hesperophilus pygmaeus*): ezek legjobb tudásunk szerint csak itt fordulnak elő, és ezért őket a pusztai fauna tagjaként tárgyaljuk. Néhány faj hőigényét – a mi éghajlati viszonyaink között – a lassabban átmelegedő kötött talajok a síkságon már nem tudják biztosítani, ezért ezek itt csak homokterületek száraz gyepjeiben fordulnak elő. A laza homok sajátos hőháztartása (hamar felmelegszik, bár gyorsan le is hűl) sok fokozottan melegkedvelő állatnak biztosít kizárólagos életlehetőséget az Alföldön. Ezek nagy része a hegyvidék meleg, száraz lejtőiről ereszkedik le (pl. *Ocypus ophthalmicus*), csak néhány fordul elő kizárólag a síkságon (pl. *Aleochara egregia*). Leggazdagabb a meszes homok faunája a Delibláti-homokpusztán, azután a Duna–Tisza közén. A hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú alföldi tájakon, a Kisalföldön, de méginkább a Bécsi-medencében, illetve a Nyírségben, kilúgozott, kötöttebb homoktalajokat találunk, melyek faunája – hozzájárul ehhez a földrajzi fekvés is – melegkedvelő elemekben szegényebb.

A szikes puszták száraz gyepjeinek faunája jobban hasonlít a löszön tenyésző gyepekéhez, mint a homokpusztákéhoz. (A különféle talajokon fejlődő szárazgyepek faunája közötti különbségek elsősorban nem a fajkészletben, hanem inkább a mennyiségi viszonyokban mutatkoznak.) Néhány érdekes holyvafajt (pl. *Spatulonthus cochleatus*, *Heterochara bellonata*, *Arybodma crassa*) egyelőre csak a száraz szikesekről ismerünk, ezek itteni kizárólagossága azonban nem nagyon valószínű. (Más bogárcsaládok képviselői között is csak egy-két kizárólagos fajt – pl. Aphodiidae: *Melaphodius circumcinctus* –

találunk.) Ritkák a szikeseken – különösképpen a szolonyeceken – a homokpuszták jellemző állatai, a laza homok jellegzetes fajai pedig még a szoloncsákokról is hiányoznak.

A Tiszántúl vidékének faunajárásához tartozik a Tisza és mellékfolyóinak öntésterülete (Tokajtól a Delibláti-homokpusztáig), a Hajdúhát és a Csanádi-hát löszvidéke, valamint a peremvidékek hegylábi lejtői. A hegyvidékekről leereszkedő hűvösség- és nedvességkedvelő fajok ezen a tájon viszonylag ritkák, és jobbára csak az északi, valamint a keleti peremterületeken fordulnak elő. Legtöbb van belőlük az egykori keményfaligetekben (ezek ma jobbára sziki tölgyesek), de érdekesebb fajokkal (pl. *Atheta britanniae*, *A. castanoptera*) már csak itt-ott találkozhatunk. A hegylábak lösztölgyeseiben is találunk hűvösség- és nedvességkedvelő állatokat (pl. *Eusphalerum testaceum*), melyek bizonyára a közeli hegyvidéki erdőkből származnak. A sziki tölgyesekben, különösen a szárazabb típusokban, illetve a lösztölgyesekben azonban mégis inkább a melegkedvelő állatok jellemzők (érdekesebb képviselőik: *Phloeopora scribae*, *Ceritaxa flavipes* stb.). Délen, főleg a szikes pusztákon, nagyobb számban fordulnak elő melegkedvelő elemek, reliktum jellegű ritkaságok (pl. *Luzea graeca*, *Scimbalium anale*, *Xenochara puberula*, *Tomoglossa luteicornis*, *Brundinia marina*, *B. meridionalis*, *Planeustomus kahrii*, *Troginus despectus*, *Elbidus dama*, *Bledius unicornis*, *Pucerus verres*, *Craetopycrus rufospinus*). Északon ezek nagyrészt ismeretlenek, illetve kifejezetten ritkák, de ugyanitt a hűvösségkedvelő, illetve a mérsékelten melegkedvelő elemek (pl. *Parocyusa rubicunda*, *Calodera rufescens*, *Philhygra malleus*, *Ph. parca*, *Ph. terminalis*, *Dilacra luteipes*) sem jelentkeznek nagyobb számban. A Tiszántúlnak kizárólagosan jellemző (más faunajárásoktól elkülönítő) fajai valószínűleg nincsenek. Meleg- és szárazságkedvelő faunája nagyrészt kontinentális (keleti, délkeleti származású) fajokból áll, szubmediterrán elemek csak délkeleti szögletében (határainkon kívül) mutatkoznak.

A Felső-Tisza vidékének faunajárásához soroljuk a Tisza és mellékfolyóinak öntésterületét a Kárpátok szegélyétől Tokajig. Egyaránt jellemzi ezt a területet bizonyos melegkedvelő fajok hiánya, illetve viszonylagos ritkasága, valamint a hűvösségkedvelő elemek nagyobb száma, gyakorisága. Az Alföld faunavidékének jellemző melegkedvelő állatai közül elég sok jelen van, legtöbbjük azonban ritka. Sok melegkedvelő fajt (*Bisnius varipennis*, *Rabigus pullus*, *Quedius meridiocarpathicus*, *Leptophius flavocinctus*, *Paederus balcanicus*, *Astenognathus pulchellus*, *Pseudomedon obscurellus*, *Stenus zoufali*, *Nestus planifrons*, *Tesnus intermedius*, *Eurymniusa crassa*, *Ilyobates subopacus*, *Ischnopoda nigerrima*, *Ceritaxa flavipes*, *Gnypeta rubrior*, *Dacrila fallax*, *Zonyptilus piceus*, *Anotylus sculpturatus*, *Omalium littorale*, *Olophrum puncticolle*, *Pteronius ovalis*, *Micropeplus fulvus* stb.) még nem sikerült kimutatni erről a területről, előfordulásukra azonban még elég nagy valószínűséggel számíthatunk. A szikes talajok érdekesebb állatait, az Alföld déli és középső területeinek melegkedvelő fajait, reliktum jellegű ritkaságait azonban valószínűleg hiába keressük az Felső-Tisza vidékén. Jellemzőbbek itt a környező hegyvidékekről leereszkedő hűvösség- és nedvességkedvelő fajok. Ezek részben a nagyobb folyók hordalékain (pl. *Paederidus carpathicola*, *Atheta autumnalis*, *Hydrosmecta delicatula*, *Dasygnypeta velata*, *Calischnopoda exarata*, *Trogophloeus subtilicornis*, *Hesperophilus cribricollis*, *H. pallipes*), részben vizes-nedves gyepekben és erdőkben élnek (pl. *Tachyporus pallidus*), részben pedig tőzegmohalápok lakói (*Atanygnathus terminalis*, *Gymnusa brevicollis*). Közülük a legérdekesebbek (*Atanygnathus*, *Hydrosmecta*, *Gymnusa*) jelenlétét csak régi adatok jelzik, előfordulásuk ma újabb megerősítést igényelne. A felsorolt

fajok között vannak olyanok, melyek az Alföldön, sőt hazánkban is csak innen ismertek (*Paederidus carpathicola*, *Atheta autumnalis*, *Hydrosmecta delicatula*, *Calischnopoda exarata*, *Gymnusa brevicollis*), de a többi faj jelenléte is határozottan elkülöníti ezt a területet a Tiszántúl faunajárásától.

A Kárpát-medence éghajlati viszonyai között a síksági régiót a 80–200 m, a dombságit a 200–400 m közötti vidékek képviselik. A hegyvidéki alacsonyabb régiókhoz a 400–800 m, míg a magasabb hegyvidéki tájakhoz a 800–1400 m közötti területek tartoznak. (A kettőt együtt legtöbbször „hegyvidék"-ként említjük.) Az alhavasi (1400–1800 m), illetve az erdőhatár feletti havasi régiók (1800–2500 m) Magyarországon hiányoznak, jellemző fajaik (pl. *Kenonthus mareki*, *Bisnius frigidus*, *B. jurgans*, *Raphirus alpestris*, *R. fulvicollis*; *Othiellus transsilvanicus*, *Baptolinus pilicornis*, *Typhlolinus franzi*; *Rugilus geniculatus*, *Domene aciculata*, *Lathrobium taxi*; *Hemistenus dacus*, *H. glacialis*, *H. limonensis*; *Polychara heeri*, *Coprochara bilineata*, *Alpinia carpathica*; *Olisthaerus substriatus*; *Schinomosa oreophila*, *Lordithon bicolor*, *Tachinus elongatus*; *Ochthephilus tatricus*, *Hesperophilus arcticus*, *H. littoralis*; *Omalium deubeli*, *Olophrum alpinum*, *Anthophagus alpestris*; *Megarthrus nitidulus*) nálunk nem fordulnak elő. Számos hazai faj (pl. *Philonthus intermedius*, *Ph. niger*; *Baptolinus longiceps*; *Rugilus mixtus*; *Hemistenus impressus*; *Pisalia flavicornis*; *Tachinus flavomarginatus*; *Oxyporus maxillosus*; *Oxytelops tetratoma*; *Omalium rugatum*; *Pteronius crenulatus*) az alhavasi régiókban is megtalálható, a havasi tájakig azonban már csak egy-két faj (pl. *Ocypus tenebricosus*, *Bisnius fimetarius*, *B. spinipes*) jut el.

A Kárpát-medence holyvafaunájának kialakulása

A Kárpát-medence élővilágának jelenlegi arculata korábbi földtörténeti idők eseménysorozatai nyomán jött létre. Hosszú fejlődés során alakult ki a flóra és a fauna fajkészlete, helyről-helyre változó, sajátos összetétele. Ebben a részben felvázoljuk a fejlődés folyamatát: röviden szólunk a bogarak őstörténetéről, valamint összefoglaljuk azokat a változásokat, melyek a földtörténeti újkorban Európa, illetve a Kárpát-medence növény- és állatvilágában lezajlottak. Ezzel kapcsolatban – ha ismereteink lehetővé teszik – a holyvákat is említjük. A munka további részében tárgyalt földtörténeti idők korbeosztásáról az 1. táblázatban adunk áttekintést.

A bogarak első ősmaradványai (kb. 270 millió éves leletek) az alsó permből ismertek. Ezek a bogarak sok tekintetben még közeli rokonaikra, a vízi recésszárnyúakra (Megaloptera) emlékeztettek: pl. szárnyaikon, melyek jócskán túlnyúltak potrohukon, viszonylag sűrű érhálózatot találunk. Rendszertani besorolásukkal kapcsolatban éppen ezért vannak még bizonyos fenntartásaink. A legősibb típusú bogarak (csakúgy, mint az ősi rovarok nagy része) a földtörténeti ókor végén kihaltak. A növényvilág felső perm időszaki jelentős átalakulását (ekkor veszik át az uralmat az ősharasztoktól a különböző fejlett nyitvatermők) csak a ma élő fajokhoz meglehetősen hasonló új formák élték túl. Ezek a bogarak már egyértelműen a ma is létező Cupedina alrend képviselői voltak.

A földtörténet középkora a bogarak fejlődésében fellendülést hozott, az egyes csoportok szétkülönülése azonban viszonylag lassú volt. A triászban a Cupedina alrend fajai kezdetben szinte egyeduralkodók voltak, szerepük azonban a jurától kezdve egyre csökkent

(késői leszármazottaik mindazonáltal a mai napig fennmaradtak). A triászban fejlődtek ki a futóbogárszerűek (Caraboidea) ősei, sőt ekkor már a futóbogarak családja (Carabidae) is létezett. A triász vége felé, illetve a jurában jelentek meg a ragadozó vízibogarak (Haliploidea, Paelobioidea, Dytiscoidea, Gyrinoidea) ősi rokonai, a ma élő családok azonban itt még nem különíthetők el. A jurából maradtak ránk a holyvák ma is létező Omaliinae, Oxytelinae, Tachininae és Trigonurinae alcsaládjának első ásatag képviselői is. A jura időszakban és a kréta elején a Föld szárazulatait már főként ezek a bogárcsoportok, azaz a futóbogárszerűek és a ragadozó vízibogarak (Carabina alrend), illetve a holyvák (Scarabaeina alrend) népesítették be. A kréta időszak közepére esik a Föld növényvilágának újabb gyökeres átalakulása: a zárvatermő virágos növények nagyarányú előretörése, a fűnemű egyszikűek megjelenése. A rovarok jelentős csoportjai, köztük a bogarak, ezt követően indultak gyors felvirágzásnak. Úgy tűnik, hogy ekkor – legkorábban a kréta vége felé – alakultak ki, illetve terjedtek szét a Scarabaeina alrend fejlettebb csoportjainak első képviselői, illetve a ma élő bogárcsaládok legnagyobb része.

1. táblázat: A munkánkban említett földtörténeti idők korbeosztása (az egységek végének és kezdetének időpontját a jelenkortól visszafelé számoljuk)

Idő	Időszak, kor			Az egységek vége és kezdete (millió év)	Az egységek időtartama (millió év)	Összes időtartam (millió év)
Újidő	Negyedidőszak		Holocén	0–0,01	0,01	67
			Pleisztocén	0,01–2,4	2,39	
	Harmadidőszak	Új-harmadidőszak	Pliocén	2,4–5,6	3,2	
			Miocén	5,6–22	16,4	
		Ó-harmadidőszak	Oligocén	22–38	16	
			Eocén	38–54	16	
			Paleocén	54–67	13	
Középidő	Kréta			67–137	70	163
	Jura			137–195	58	
	Triász			195–230	35	
Óidő	Perm			230–285	55	340

A földtörténet újkorának elején, az ó-harmadidőszakban, a bogarak ma létező összes jelentősebb családja már képviselve van ásatag leletekkel. Míg a korábbi idők faunáinak nincsen közvetlen kapcsolatuk a jelenlegivel, addig az újidők kezdetének bogárfaunáját a jelenkorihoz hasonlónak vehetjük. Jóllehet az ó-harmadidőszaki (nagyrészt eocén korú) barnaszenekből, borostyánkövekből, üledékekből stb. ma is létező nemek képviselői, sőt ma élő fajok is előkerültek, ennek az időszaknak a rovarfaunáiban mégis a kihalt formák vannak túlsúlyban. Általában azt mondhatjuk, hogy a ma is élő fajok az új-harmadidőszakban jelentek meg, míg korábban csak őseik, közeli rokonaik léteztek.

Az újidők élővilágát (elsősorban az egykori flórát és a vegetációt, illetve a szilárd héjjal, vázzal rendelkező állatcsoportokat) a korábbiaknál sokkal részletesebben ismerjük. A

leletek viszonylagos bősége, az ősföldrajzi, ősnövénytani stb. adatok megbízhatósága már meglehetősen részletes éghajlati térképek megrajzolását, illetve a kisebb változások nyomon követését is lehetővé teszi (Chaney 1940; Deevey 1949; Firbas 1949, 1952; Freitag 1962; Wright 1961).

Az ó-harmadidőszakban Földünkön eljegesedett terület nem volt. (A földtengely helyzete kezdetben még különbözött a maitól, a földrajzi sarkok az óceánok területére estek, és ez megakadályozta a jégtakarók kialakulását.) A meleg és a mérsékelt éghajlati övek erősen kiterjedtek, magukban foglalták az összes szárazföldet. A kréta közepén kialakult új flóra ekkor teljesedett ki: a korai harmadidőszak legfontosabb, tömegesen fellépő növényei – bár a fenyők jelentősége ezidőtájt a mainál még lényegesen nagyobb – már mindenütt a zárvatermők voltak. A fás szárú növényfajok száma kezdetben messze felülmúlta a fűneműekét, a sások, pázsitfüvek stb. jelentősebb térfoglalása csak az északi félteke oligocén flóráiban mutatkozott. A gyepes vegetációtípusok szerepe azonban még ebben az időszakban is csekély volt.

Európa nagyobb részében a harmadidőszak elején meleg, nedves, szubtrópusi-trópusi éghajlat uralkodott (az akkori egyenlítő nagyjából a mi szélességeinken vonult végig). A paleocén éghajlata kissé hűvösebb, szubtrópusinak felel meg (az évi középhőmérséklet 20 °C alatt maradt), az eocén elejétől a harmadidőszak közepéig azonban erősödött a felmelegedés (az évi középhőmérséklet ekkor 22 °C körül alakult). Ebben az időben a Tethystengertől északra (Nagy-Britanniától, illetve Norvégiától egészen a Maláj-félszigetig) melegégövi, a mai északi sarkkörön túli szárazulatokon (pl. Grönlandon, Svalbardon, a Ferenc József földön, Kelet-Ázsia, illetve Észak-Amerika északi felében) mérsékeltövi elemekből álló (a mainál azonban sokkal változatosabb) flóra és fauna alakult ki.

Az ó-harmadidőszak végén, az oligocénben a földtengely áthelyeződése nyomán az egyenlítő és az éghajlati övek fokozatosan dél felé tolódtak. Az éghajlat az északi féltekén hűvösebbre fordult, a lehűlési folyamat azonban kezdetben meglehetősen lassú volt. Az éghajlat jelentős romlása csak az új-harmadidőszak elején, a miocénben kezdődött, amikor a pólusok már nagyjából a jelenlegi helyükre kerültek. A miocénben a mi szélességeinken az évi középhőmérséklet 18 °C, a pliocénben már csak 10 °C körül alakult. Európa nagy részének éghajlata a klímarosszabbodás kezdetén még esős telű szubtrópusi volt, a fokozatos lehűléssel egyidejűleg azonban erősödött az éghajlat szárazföldi jellege, és kialakultak a jelenlegi száraz éghajlatú területek. A miocénben kezdtek kifejlődni olyan növényegyüttesek, melyek Földünkön ma is megfigyelhetők. Ekkor jelentek meg a maihoz hasonló gyepes társulások, a füves puszták stb. Az európai élővilág trópusi, szubtrópusi elemei részben délre vándoroltak (a mi szélességeinkről például eltűntek a pálmák), részben – a megváltozott feltételekhez alkalmazkodva – átalakultak, részben pedig kipusztultak. Nagyrészt ebben a korban fejlődtek ki, terjedtek szét az északi tájakon, illetve a magashegységekben a hidegtűrő, hűvösségkedvelő fajok. A pliocénben egyre növekedett a jelenkorban is élő fajok száma, a nyugat- és a kelet-palearktikus, illetve az észak-amerikai fauna egyre határozottabban elkülönült. Európa éghajlata, élővilága ekkor már a maihoz egészen hasonló, a száraz éghajlatú vidékek, a helyi okok (pl. a talajviszonyok) miatt fátlan területek azonban a mainál valószínűleg kiterjedtebbek voltak.

A miocénben elkezdődött komolyabb lehűlés a negyedidőszak elején beköszöntött első eljegesedésben érte el a mélypontot, mintegy kétmillió évvel ezelőtt. Az átlagos évi középhőmérséklet ekkor nagyon lecsökkent, a mi szélességünkön hozzávetőleg 5–8 fokot

esett, de a változások természetesen az egész Föld éghajlatára hatottak. Az első eljegesedést felmelegedés, majd újabb jeges és jégmentes időszakok követték, melyek egyenként több tízezer éves időtartamot foglalnak magukba. Az éghajlat mindeközben korántsem volt egyenletesen hűvös, illetve meleg, hanem rövid távon is erősen ingadozott. A jeges időszakokban az éghajlati övek az egyenlítő felé tolódtak, északon terjedelmes szárazföldi jégtakaró alakult ki, a mi szélességünkön azonban az eljegesedés csak a magashegységekben jelentkezett, kisebb-nagyobb havasi jégárak formájában. A meleg időszakokban (ezek némelyikében az éghajlat kedvezőbb volt, mint a jelenkorban) a szárazföldi jégtakaró visszahúzódott, az éghajlati övek ismét a sarkok felé terjeszkedtek. Jelenleg mi egy bizonytalan időtartamú (várhatóan azonban több tízezer éves) jégmentes időszakban élünk.

Az eljegesedések Európa nagy részéből szinte nyomtalanul eltüntették a korábbi melegebb időszakok növény- és állatvilágát. A fajok elterjedése általában az éghajlati övek eltolódását igyekezett követni, a földrajzi akadályok azonban ezt megnehezítették, vagy éppen lehetetlenné tették. A lehűlések idején a flóra és a fauna melegkedvelő elemei a Földközi-tenger mellékén, Észak-Afrikában stb. leltek menedékre, majd innen terjedtek szét ismét a felmelegedések időszakában. A kényszerű áttelepülések, illetve a vándorlások útjában álló akadályok azonban a fajokat minden alkalommal megtizedelték, és a megmaradtak közül is egyre kevesebb tért vissza az északi területekre. (Észak-Amerikában, ahol a hasonló mozgásoknak kevesebb akadálya volt, illetve Kelet-Ázsiában, ahol az eljegesedések alig éreztették hatásukat, a harmadidőszaki élővilág kevesebbet változott, és sokkal teljesebben maradt fenn.) A vándorlási folyamatok a hidegtűrő, hűvösségkedvelő fajok esetében is hasonlóak voltak. Ezek a melegebb időszakokban északra, illetve a magashegységekbe húzódtak vissza, a jeges periódusokban pedig dél felé nyomultak, illetve leereszkedtek az alacsonyabb területekre. A negyedidőszak éghajlatváltozásai Európa faunáját jelentősen átalakították: bizonyos tekintetben szegényebbé tették, de ugyanakkor sok új taxonnal is gyarapították. Egyes fajok az új körülményekhez alkalmazkodva átalakultak, mások elterjedési területe szétszakadozott, és az elkülönült, elszigetelődött népességekből keletkeztek új fajok, alfajok stb.

Faunaterületünkön nagy számban fordulnak elő Európa harmadidőszaki faunájának maradványai (maguk az ősi fajok, de méginkább leszármazottaik). Túlnyomó többségük a lehűléseket a Földközi-tenger mellékén vészelte át, és csupán az eljegesedéseket követően tért vissza a Kárpát-medence területére. Kivételes körülmények között azonban néhány melegkedvelő faj nálunk is átélhetett egy (esetleg több) jeges korszakot. Ezek a harmadidőszakinak is nevezhető, többnyire azonban valamelyik jégmentes periódusból fennmaradt reliktumok rendszerint kis elterjedésű fajok, bennszülött elemek. Rokonságuk ma melegebb éghajlatú vidékeken, jobbára a Földközi-tenger szűkebb környezetében él. A Kárpát-medencében csupán a Bánság, illetve Horvátország hegyvidékein fordulnak elő olyan bogarak, melyeket több-kevesebb bizonyossággal ebbe a csoportba sorolhatunk. Valamennyi ilyen faj délre néző, sziklás lejtők lakója (jó részük a talaj felszíne alatt él). A holyvák közül bizonyára ide tartoznak a következők: *Octavius almajensis* (Almás-hegység), *O. croaticus* (Medvednica), *Typhlodes istriensis*, *Octavius transadriaticus*, *Megatyphlus curtii* (Gorski Kotar), *Typhlodes mihoki*, *Octavius velebiticus*, *Phloeocharis biroi* (Velebit).

A pleisztocén kor vége felé, Európa utolsó eljegesedése idején (mintegy 25000 évvel ezelőtt), éghajlatunk a közeli jégtakaró miatt hideg, és csapadékban nagyon szegény volt. (Szélsőséges szárazságról azonban mégsem beszélhetünk, mert az alacsony hőmérséklet

miatt alig volt párolgás.) Az örök hó határa a Kárpátokban északon 1500, délen 1800 m körül húzódott. Horvátország magashegységeiben az örök hó öve – az 1700 m fölé emelkedő területek kicsiny kiterjedése miatt – valószínűleg nem alakult ki. Hegyvidékeinket ekkor nagyobbrészt havasi növényzet, az alacsonyabb területeket erdőstundra, illetve az Alföld lösztalajait alhavasi sztyepp borította. A síkságon is alhavasi jellegű mohalápok tenyésztek, amilyenek ma csak 1400–1600 m felett találhatók. Gyepjeink egy része azokhoz a levélrózsás, párnás, törpecserjés, hidegtűrő fajokban gazdag társulásokhoz hasonlított, melyek ma az arktikus területeken, illetve a hegyvidék havasi régióinak olvadékvizektől nedves váztalajain otthonosak. Szárazabb talajokon viszont többé-kevésbé zárt gyepek alakultak ki, melyekben főleg fényigényes füvek, sások, lágyszárúak uralkodtak. A legszárazabb gyepek délre néző sziklás lejtőkön éltek: ezekben egyes melegkedvelő fajok is fennmaradhattak. Erdeink leginkább azokhoz a ritkás tajgaerdő állományokhoz hasonlíthattak, melyek ma Közép-Ázsia szubarktikus tájain tenyésznek. Ezek a kisebb-nagyobb cirbolya- és erdeifenyőből álló, vörös- és lucfenyővel, nyírekkel stb. elegyes facsoportok – illetve itt-ott a törpefenyő, a havasi éger bozótja – nedvesebb (néha elláposodott) talajokon növekedtek. Aljnövényzetüket mohák, sásfélék, nedvességkedvelő cserjék alkották. Szárazabb talajokon viszont törpecserjékből, borókából álló bozótosok éltek. A fás növényzet északon kb. 700, délen legfeljebb 900–1000 méterig hatolt, azaz az erdőhatár a mainál 800–900 méterrel alacsonyabbra szállt alá. A lehűlés mélypontján, úgy 23000 évvel ezelőtt, az örök hó és az erdő határa a hegyvidéken még kb. 300 méterrel lejjebb ereszkedett, az éghajlat szárazföldi jellege ugyanakkor erősödött. A fás növényzet már csak védettebb zugokban maradhatott fenn. Az erdőfoltok összezsugorodtak, helyüket gyepes társulások foglalták el. Nyirkos talajokon nedves-üde rétek, nagyobb légnedvességű tájakon magaskórósok, váztalajokon havasi gyepek tenyésztek. Az eljegesedés tetőpontját követő időkben (kb. 21000–19000 évvel ezelőtt) az éghajlat valamelyest javult, az erdők újra terjeszkedni kezdtek. A nagyjából 2000 évig tartó beerdősödést követően ismét fokozódott éghajlatunk szárazföldi jellege, a hőmérséklet azonban lassan tovább emelkedett. Az alacsonyabb területeken a fényigényes zárt gyepek kiterjedtek, az arktikus-alpin tundraelemek háttérbe szorultak. Körülbelül 15000 évvel ezelőtt (ez az idő kultúrtörténetileg egybeesik az ókőkorszak végével) éghajlatunk még mindig hűvös és meglehetősen száraz volt. A jégkori hideg, száraz löszpuszta és erdőstundra helyén az Alföldön és a hegylábi lejtőkön alhavasi erdőssztyepp alakult ki. Az erdőfoltok uralkodó fái általában tűlevelűek (erdeifenyő, luc és vörösfenyő), de mellettük jelentős a nyírek, alárendelt viszont a cirbolyafenyő, a füzek, nyárak stb. szerepe. Később (11000–10000 évvel ezelőtt) az erdők záródtak, és az így kialakult tajgaerdőkben többnyire a vörösfenyő uralkodott. Mintegy 500 évvel később, a pleisztocén legvégén, a vörösfenyő szerepe csökkent, ezzel szemben előretört az erdeifenyő és a nyír.

Magashegységeink állatvilága – mindenekelőtt a Magas-Tátra és a Keleti-Kárpátok havasi faunája – jégkori maradványokban gazdag, az alacsonyabb területekről viszont az ilyen elemek nagyrészt eltűntek már. Az arktikus-alpin fátlan vidékek – tundrák, havasi gyepek – fajai ma jobbára csak az erdőhatár fölötti területeken élnek, bár itt-ott a magashegységi régióban (pl. tőzegmohalápokon) is találkozhatunk velük. Ellenben az egykori alhavasi sztyeppek maradványait – a holyvák között ilyen valószínűleg nem sok akad – a magashegyvidék hűvös, száraz sziklagyepjeiben, sziklaerdeiben kell keresnünk. Ugyanakkor a szubarktikus és alhavasi erdős tájak (lápok, nedves-üde rétek, tűlevelű és lombelegyes

erdők) jellegzetes állataira az alhavasi régiókon kívül még középhegységeinkben, illetve elvétve dombvidékeinken és alföldjeinken is ráakadhatunk.

Magashegységeink jellegzetes fajai részben az arktikus, szubarktikus területeken is megtalálhatók (pl. *Quedius subunicolor*, *Raphirus fulvicollis*, *Baptolinus pilicornis*, *Oxypoda nigricornis*, *Paroxypoda lugubris*, *Phloeopora concolor*, *Lypoglossa lateralis*, *Dinaraea arcana*, *Liogluta micans*, *L. microptera*, *Leptusa norvegica*, *Autalia puncticollis*, *Olisthaerus substriatus*, *Bobitobus speciosus*, *Hesperophilus arcticus*, *Omalium septentrionis*, *Dropephylla linearis*, *Eucnecosum brachypterum*, *Lestevella monticola*, *Psephidonus nigrita*, *P. plagiatus*, *Anthophagus abbreviatus*, *A. omalinus*, *Eudectus giraudi*, *Harpognatus robynsii*), részben azonban csak az európai magashegységekben otthonosak (pl. *Bisnius frigidus*, *Raphirus alpestris*, *Hemistenus glacialis*, *Polychara heeri*, *Philhygra rugulosa*, *Oreostiba tibialis*, *Liogluta wuesthoffi*, *Omalium funebre*, *Arpediopsis algida*, *Olophrum alpinum*). Jelentős számban akadnak azonban közöttük euroszibériai vagy európai rokonságú bennszülött kárpáti elemek (pl. *Kenonthus mareki*, *Leptusa carpathica*, *Stictopisalia alpicola*, *Omalium deubeli*, *Eusphalerum obenbergeri*) is. A felsoroltakon kívül (ezek a Kárpátok övének közös bennszülött elemei) kizárólagos fajai vannak mind az Északi- (pl. *Bellatheta fatrica*, *Alpinia lohseiana*, *Psephidonus danieli*, *Coryphiomorphus dieckmanni*), mind a Keleti-Kárpátok faunavidékének, sőt ez utóbbi egyes faunajárásainak is (pl. *Raphirus jeanneli*, *R. transsylvanicus*, *Othiellus transsilvanicus*, *Typhlolinus franzi*, *Hemistenus reitteri*, *Alpinia carpathica*, *Stictopisalia eximia*, *Pisalia carpathica*, *Omalium lokayi*, *Psephidonus puncticollis*, *Coryphiodes deubeli*, *Niphetodes* fajok, *Hypsonothrus deubeli*). Az Északi-Kárpátok faunája mindazonáltal szegényesebb, és bizonyos tekintetben inkább a Keleti-Alpokéhoz hasonló, a Keleti-Kárpátok állatvilága viszont gazdagabb, és inkább a kelet-balkáni magashegységekével mutat rokon vonásokat. A Déli-Kárpátokban például egyes északi fajok már hiányoznak, a fauna azonban sajátos kelet-balkáni (pl. *Carcinocephalus merkli*, *Philorinum hopffgarteni*), illetve ilyen rokonságú bennszülött elemekkel (pl. *Carcinocephalus mehadiensis*) gyarapszik. (Ezek valószínűleg harmadkori ősi fajok leszármazottai.) Horvátország magashegységeiben az északi, euroszibériai elemek szerepe szintúgy alárendelt: itt a havasi, alhavasi régiókban többnyire európai, alpesi és kelet-alpesi (pl. *Eusphalerum dissimile*, *E. kraatzi*, *Deliphrosoma macrocephalum*, *Boreaphilus velox*), illetve ilyen rokonságú bennszülött fajokat találunk (pl. *Domene aciculata*, *Eurymniusa plitvicensis*, *Acrulia angusticollis*, *Eusphalerum croaticum*, *Acidota clandestina*, *Harpognatus atratus*).

Mészkőhegységeink kiterjedtebb, élő vízfolyással is rendelkező föld alatti járatrendszereiben az eljegesedések idejéből igazi barlanglakó állatok is fennmaradtak. Elsősorban a futóbogarak családjából kerülnek ki ilyen fajok, de több holyva is akad közöttük: *Caecolinus endogaeus*, *Glyptomerus coecus*, *G. kaszabi* (Keleti-Kárpátok), *G. cavicola*, *Atheta slovenica*, *A. spelaea* (Gorski Kotar). Hazánkban ilyen bogarakat csak elvétve találunk; a holyvák közül csupán az *Atheta spelaea* fordul elő a Mecsekben. A barlanglakó állatok többsége eredetileg bizonyára vizes-nedves élőhelyeken, vízfolyások mentén fordult elő. Legtöbbjük célszerűen alkalmazkodott a föld alatti életmódhoz (szemeik visszafejlődtek, festékanyagaik lényegében nincsenek stb.), az *Atheta* fajok azonban alig különböznek szabadban élő rokonaiktól.

Magyarország területén a valódi jégkori reliktumok száma igen csekély. Ilyenek csupán barlangokban, illetve a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú tájak vízi és víz által befolyásolt

élőhelyein – többnyire egykori árterületeken, kiterjedtebb mocsárvidékeken, lápokban, láperdőkben – maradtak fenn (pl. *Atanygnathus terminalis*, *Tetartopeus quadratus*, *Nestus ampliventris*, *Hypostenus kiesenwetteri*, *Gymnusa brevicollis*, *Olophrum piceum*, *Acidota crenata*, *Micropeplus caelatus*). Hegyvidéki égerligeteink, szikla- és szurdokerdeink, magashegységi bükköseink, fenyőelegyes erdeink stb. szintén megőriztek jégkori, reliktum jellegű elemeket (pl. *Gabrius exspectatus*, *Quedionuchus glaber*, *Phloeopora nitidiventris*, *Coproceramius parapicipennis*, *Aloconota currax*, *Phymatura brevicollis*, *Pisalia flavicornis*, *Placusa atrata*, *Schinomosa nigra*, *Tachyporus corpulentus*, *Sepedophilus constans*, *Xylostiba monilicornis*, *Phloeostiba lapponica*, *Deliphrosoma prolongatum*, *Pteronius crenulatus*). Az alacsonyabb területek vizes, nedves és üde élőhelyein azonban inkább csak a felmelegedést jobban tűrő fajok (pl. *Devia prospera*, *Ocyusa maura*, *Zoosetha procidua*, *Phloeopora opaca*, *Bessobia foveata*, *Dochmonota rudiventris*, *Hydrosmecta delicatula*, *Gnypeta subpubescens*, *Tachyporus transversalis*, *Aploderus caesus*, *Oxytelus fulvipes*, *Acidota cruentata*) maradtak fenn. Közülük nem egy úgy alkalmazkodott mai, melegebb éghajlatunkhoz, hogy az imágók csupán a téli félévben tevékenykednek. Hazánk területén a jégkori maradványfajok sorsa bizonytalan, többségük ma pusztulóban eltűnőben van.

Az ó-holocén kor kezdetén (10500–9500 évvel ezelőtt, a középső-kőkorszakban) hirtelen felmelegedés köszöntött be. Az átlaghőmérséklet a mainál több fokkal magasabb volt, éghajlatunk ugyanakkor továbbra is száraz maradt. A tajgaerdők száz év leforgása alatt eltűntek az Alföldről, középhegységeinkben azonban még közel ezer évig tartották magukat. Végül a belőlük kialakult lucos állományok a magashegységekbe húzódtak vissza. A vörös- és a cirbolyafenyő a havasi erdőhatár környékén lelt menedékre (az erdők ekkor a mainál kb. 400 méterrel magasabbra hatoltak), az erdeifenyő pedig sovány talajú, illetve sziklás termőhelyekre szorult vissza. Többé-kevésbé összefüggő fenyvesek nálunk csak a Dunántúl nyugati felében maradhattak fenn, másutt a tűlevelűek és a nyír aránya öt százalék alá csökkent. Középhegységeinket, dombvidékeinket tölgyes sztyepperdők – uralkodó fajaik a magasabb régiókban a hárs és a kőris, az alacsonyabb területeken a tölgy, a szil és a juhar – borították. Ezek a ritkás, száraz erdők a magashegységek övébe is behatoltak, ahol közvetlenül a lucosokkal érintkeztek. Délre néző köves-sziklás lejtőkön a maihoz hasonló, de kiterjedtebb – molyhos tölgy, virágos kőris, komlógyertyán, keleti gyertyán, orgona stb. uralta – bokorerdők, illetve szárazgyepek éltek. Az Alföld és a Mezőség lösz- és homokterületein ebben az időben füves puszta alakult ki, ahol a fás növényzetet legfeljebb tüskebozótok képviselhették. Vizes-nedves élőhelyek (lápok, mocsarak, szikesek, tölgy- és kőrisligetek stb.) csak a nagy folyók öntésein, árterületein, buckaközi mélyedésekben stb. alakulhattak ki. Az Alföld növényzetének és állatvilágának elemei behatoltak a Dunántúl déli és keleti felébe, valamint középhegységeink területére is. Valószínűleg ebből az időből származik pl. Belső-Somogy homokvidékének sok melegkedvelő faja. A meleg, száraz időszak 2300–3000 évig tartott; ez idő alatt éghajlatunk csupán kisebb mértékben ingadozott (erdeinkben a szil, a kőris és a nyír időszakos visszaszorulását, illetve előretörését lehetett megfigyelni). Az éghajlat ezután (7500–7200 évvel ezelőtt) fokozatosan csapadékosabbra fordult, a hőmérséklet azonban lényegesen nem változott. A Kárpátokban ebben az időben változatlanul uralkodtak a lucosok (ekkor már a maihoz egészen hasonló állományok), országunk nyugati szögletében az erdeifenyő. Középhegységeink területén

azonban a sztyepperdők záródtak, és többé-kevésbé tiszta tölgyes állományok alakultak ki belőlük. Fokozatosan háttérbe szorult a szil és a hárs; megjelent, bár eleinte csak szórványosan, a gyertyán, a bükk és a jegenyefenyő. A tölgyesek ezidőtájt az Alföld és a Mezőség lösz- és homokterületeit is igyekeztek elfoglalni, az alacsonyabb vidékek teljes beerdősödését azonban részben a talajviszonyok, részben az ember tevékenysége lehetetlenné tették. (Ez az idő nagyjából az új-kőkorszakkal esik egybe, amikor az Alföld földművelő és állattenyésztő népessége már számottevő volt.) Ebben az időben alakult ki a Kárpát-medencében az alföldi erdőspuszta – ligetes homoki és lösztölgyesek, homoki és löszgyepek, a folyók árterületein mocsarak, rétek, szikesek, liget- és láperdők – jellegzetes képe.

Az ó-holocén melegkor pusztai élővilágának elemeivel ma leginkább az Alföldön és a Mezőség területén – elsősorban szikesek és laza homoktalajok gyepjeiben – találkozhatunk. A Mezőség edafikus jellegű füves pusztáin, sós területein még kizárólagos, faunaterületünkön másutt ismeretlen reliktum fajok is élnek (pl. Cicindelidae: *Cephalota chiloleuca*, Carabidae: *Daptus pictus*, Hydroporidae: *Coelambus enneagrammus*, Melolonthidae: *Amphimallon ruficorne*). Ezek fennmaradását valószínűleg az Erdélyi-medence elszigetelődése, valamint az itt uralkodó sajátos környezeti feltételek (sós talajain és suvadó lejtőin erdő nem települhetett) tette lehetővé. A Delibláti-homokpusztán is találunk néhány kizárólagos fajt (pl. Tenebrionidae: *Tentyria frivaldszkyi*, Rutelidae: *Euchlora errans*, *Lasioplia deserticola*, Copridae: *Palaeonthophagus tesquorum*). Mindezek egykor bizonyára hazánkban is előfordultak, mára azonban már eltűntek. Az említett vidékek a holyvák tekintetében is kiemelkedően gazdagok pontusi területekről bevándorolt melegkedvelő elemekben, kizárólagos fajokat azonban ebben a csoportban egyelőre nem ismerünk.

Meleg, száraz élőhelyeink sok déli (mediterrán, kelet-mediterrán, balkáni) eleme is az ó-holocén időszakból származik. A legérdekesebb fajok a Bánság, illetve az Adria partvidékének balkáni tölgyeseiben, szubmediterrán bokorerdeiben, szárazgyepjeiben élnek. Ezeken a területeken néhány kizárólagos meleg- és szárazságkedvelő holyvafaj (pl. *Schinomosa imperialis*, *Anotylus herculis*, illetve *Dinothenarus flavocephalus*, *Eurysunius velebiticus*, *Medon augur*, *Edaphus dissimilis*, *Schinomosa ignidorsum*) is előfordul.

Az ó-holocén kor bogárfaunáinak meleg- és nedvességkedvelő elemei hazánkban folyók hordalékain (pl. *Teratobledius tibialis*, *Pucerus fossor*), mocsarakban (pl. *Bisnius viridipennis*, *Paralionthus punctus*, *Erichsonius subopacus*, *Paederus balcanicus*, *Pseudomedon obscurellus*, *Ochthephilum collare*, *Eurymniusa crassa*, *Chyusata nitella*, *Anaulacaspis laevigata*), illetve nyáron kiszáradó élőhelyeken, réteken, szikeseken maradtak fenn. Szikes területeink állatvilága – mivel az elmúlt időkben többé-kevésbé zavartalanul fejlődhetett – bővelkedik nedvességkedvelő, reliktum jellegű fajokban (pl. *Luzea graeca*, *Scimbalium anale*, *Actophylla varendorffiana*, *Tomoglossa luteicornis*, *Brundinia marina*, *B. meridionalis*, *Planeustomus kahrii*, *Troginus despectus*, *Euceratobledius furcatus*, *Elbidus dama*, *Bledius unicornis*, *Dicarenus gyllenhalii*, *Pucerus verres*, *Craetopycrus rufospinus*).

Meleg, száraz élőhelyeink faunája szintén gazdag maradványelemekben, a holyvák azonban ebben a csoportban viszonylag kis számmal vannak képviselve. Reliktum jellegű fajok ma elsősorban az alacsonyabb hegyvidék és a dombvidék délre néző lejtőin élnek (pl. *Ocypus ophthalmicus*, *Coprochara pauxilla*, *Tachinus bonvouloiri*, *Omalium cinnamomeum*), de kisebb részben még az Alföldön is honosak. Lösz- és homokpusztáinkon a hegyvidékekről leereszkedő meleg- és szárazságkedvelő elemek mellett még néhány kizá-

rólagos faj is előfordul. Ezeket, azaz a homokpuszták legérdekesebb állatait (pl. *Aleochara egregia*, *Hesperophilus pygmaeus*) élőhelyeik pusztulása ma még kevésbé fenyegeti. A löszpuszták maradványfajait azonban – azokat a pontusi eredetű bogarakat, melyek az elmúlt időkben nagyon megritkultak (pl. Carabidae: *Carabus scabriusculus lippii*, Tenebrionidae: *Platyscelis spinolae*, *Probaticus subrugosus*, Geotrupidae: *Bulbocerus apterus*) – ma már csak löszdombok letörésein, kunhalmokon, szántók között, véletlenül fennmaradt gyepfoltokon találhatjuk meg. Szikes pusztáink száraz gyepjeinek kizárólagos holyvái valószínűleg nincsenek, az érdekesebb fajok (pl. *Elonium pliginskii*) száraz gyepjeinkben többfelé előfordulnak.

Úgy 5600–5000 évvel ezelőtt (ez az idő nagyjából az új-holocén kezdete, kultúrtörténeti szempontból pedig a bronzkorszaknak felel meg) éghajlatunk hűvösebbre váltott, és a csapadék mennyisége is csökkent valamelyest. A hűvösebb éghajlat azonban a kevesebb esőzés mellett is kedvezett a nedves-üde erdők elterjedésének. A hegyvidéken a tölgyesek háttérbe szorultak, helyüket keleten gyertyános erdők, másutt bükkösök foglalták el. Középhegységeinkben ezidőtájt még jelen van a jegenyefenyő és a luc, az erdeifenyő azonban eltűnőben van, szerepe már a Dunántúl nyugati felének erdeiben is alárendelt. Ebben a korban a gyertyán és a bükk leereszkedett az Alföldre is, ahol ekkor tenyészett a legtöbb erdő, élték virágkorukat a mocsarak, lápok. Mintegy 3200–2800 évvel ezelőtt (a vaskorszakban, i. e. 1200–800 körül) éghajlatunk az alacsonyabb területeken kissé szárazabb lett. A bükk visszahúzódott az Alföldről, a jegenyefenyő és a luc eltűnt középhegységeinkből. A hosszú évezredeken át uralkodó erdeifenyő hazánkban már csak a Nyugat-Dunántúl, a Bakonyalja és a Kisalföld legsoványabb talajainak lombelegyes erdeiben maradhatott fenn. Középhegységi bükköseink nagy részét ekkor a mai gyertyános és tölgyes erdők váltották fel. Magashegységeinkben viszont a bükkösök öve kiszélesedett: Horvátországban 600–1400, Erdélyben 700–1000 m körüli magasságokban a tölgyes, gyertyános, illetve részben a lucos erdők helyét is bükkösök foglalták el. Az Alföld természetes növényzetének és állatvilágának pusztulása e kortól kezdve a gabonatermesztés, az állattartás kiterjedése nyomán felgyorsult. A löszpuszták eredeti élővilága már csak mezsgyéken, kunhalmokon stb. maradhatott fenn, a homoki erdők irtása ezzel szemben kedvezett a homokpuszták terjedésének. A nagy mocsár- és lápvidékeket fokozatosan kiszárították, ami a korábban csak foltokban jelentkező szikesek kiterjedését idézte elő. Domb- és hegyvidékeink természetes növénytakaróját, állatvilágát a kultúra jobban megkímélte, az utolsó 300 évben azonban ezek a régiók is nagyrészt átalakultak.

A Kárpát-medence területének ma több mint kilenctizede mezőgazdasági művelés alatt áll. A síkságok, dombvidékek és hegylábi lejtők nagyobb részét nem természetes élőhelyek (települések, szántóföldek, kertek, szőlőültetvények, gyümölcsösök, ültetett erdők stb.) foglalják el. Ezeken a területeken a megmaradt gyepeket és erdőket többnyire erősen leromlott, átalakított, sokszor mesterségesen felújított állományok képviselik. Hegyvidékeink gyepjei és erdei is túlnyomórészt az emberi kultúra befolyása alatt állnak, ezeken a területeken azonban az élőhelyek egy része még természetközelinek nevezhető. A Kárpát-medencében többé-kevésbé természetes állapotban csupán a nehezen hasznosítható, illetve a gazdasági szempontból értéktelen élőhelyek (őslápok, sziklagyepek, sziklaerdők, bokorerdők stb.) kicsiny foltjai maradtak fenn.

Természetvédelmi vonatkozások

Hazánkban az emberi kultúra terjeszkedése nyomán a természetes élőhelyek jórészt eltűntek, az eredeti növénytakaró gyökeresen átalakult. A változások nyilvánvalóan a holyvafaunát is érintették, ma azonban még nincsen elegendő anyagunk, megfelelő távlatra visszanyúló adatsorunk, hogy ezeket az átalakulásokat észlelhetnénk, illetve kimutathatnánk.

Ma még nem tudjuk felmérni, hogy a nálunk élő holyvákat milyen mértékben fenyegetik az ember által előidézett változások. A fajok túlnyomó része azonban bizonyára nem veszélyeztetett. Ide sorolhatjuk az általánosan elterjedt, viszonylag nagy tűrőképességű állatokat: a közönséges és a gyakori, valamint a viszonylag ritka fajok jó részét is.

Élőhelyeik felszámolása, túlzott igénybevétele leginkább azokat a ritka fajokat fenyegeti, amelyek kis területeken, kis számban fordulnak elő. Ezek jobbára bizonyos élőhelyekhez, illetve meghatározott ökológiai feltételekhez ragaszkodnak (nálunk nem egyszer elterjedésük határterületén, illetve fő elterjedési területüktől többé-kevésbé elszigetelve élnek). Ezeknek a fajoknak a népessége a jövőben várhatóan csökkenni fog, amennyiben élőhelyeik veszélybe kerülnek.

Az alábbiakban megnevezünk 420 holyvafajt, melyek véleményünk szerint ebbe a csoportba tartoznak (úgy gondoljuk, hogy közülük jelenleg csak 200–250 faj lehet közvetlen veszélyben). Ezek a fajok – jelenlétüket, számukat, viszonylagos gyakoriságukat stb. figyelembe véve – bizonyos korlátok között felhasználhatók egy-egy terület természetvédelmi értékének megítéléséhez is.

Staphylininae (65 faj): *Platydracus flavopunctatus*, *P. latebricola*, *Pseudocypus aeneocephalus*, *P. serotinus*, *Ocypus macrocephalus*, *O. tenebricosus*, *Tasgius ater*, *Philonthus niger*, *Kenonthus laevicollis*, *Bisnius alpinus*, *B. cyanipennis*, *B. dimidiatus*, *B. megacephalus*, *B. nigriventris*, *B. nitidicollis*, *B. nitidus*, *B. picipes*, *B. pseudoparcus*, *B. rotundicollis*, *B. rufimanus*, *B. sparsus*, *B. subuliformis*, *B. suturalis*, *B. varipennis*, *B. ventralis*, *B. viridipennis*, *B. watsoni*, *Spatulonthus cochleatus*, *Paragabrius nigrita*, *Onychophilonthus marginatus*, *Gabronthus limbatus*, *G. thermarum*, *Gabrius astutus*, *G. exiguus*, *G. exspectatus*, *G. lividipes*, *G. piliger*, *G. ravasinii*, *G. subnigritulus*, *G. toxotes*, *Hesperus rufipennis*, *Parerichsonius signaticornis*, *Erichsonius subopacus*, *Neobisnius lathrobioides*, *N. prolixus*, *Euryporus picipes*, *Microsaurus brevicornis*, *M. brevis*, *M. fuscipennis*, *M. puncticollis*, *M. rufitarsis*, *M. truncicola*, *M. vexans*, *Quedionuchus glaber*, *Quedius levicollis*, *Quediops lucidulus*, *Quedionthus riparius*, *Raphirus dubius*, *R. maurorufus*, *R. nigriceps*, *R. ochropterus*, *R. semiaeneus*, *R. semiobscurus*, *R. suturalis*, *Atanygnathus terminalis*.

Gyrohypninae (13 faj): *Othiellus brevipennis*, *O. laeviusculus*, *O. myrmecophilus*, *Baptolinus longiceps*, *Gyrohypnus fulgidus*, *Nudobius lentus*, *Leptophius flavocinctus*, *Purrolinus elegans*, *Typhlolinus azuganus*, *Helicophallus kaszabi*, *Stenistoderus nothus*, *Leptacinus formicetorum*, *L. merkli*.

Paederinae (25 faj): *Paederidus carpathicola*, *P. rubrothoracicus*, *Paederus brevipennis*, *P. caligatus*, *Astenognathus laticeps*, *Astenus gracilis*, *A. rutilipennis*, *Rugilus erichsonii*, *Medon apicalis*, *M. dilutus*, *Luzea graeca*, *Pseudomedon obscurellus*, *Scopaeus pumilus*, *Domene scabricollis*, *Lobrathium multipunctum*, *Lathrobium crassipes*, *L. dilu-*

tum, *L. furcatum*, *L. pallidipenne*, *L. rufipenne*, *L. spadiceum*, *Tetartopeus quadratus*, *T. scutellaris*, *Scimbalium anale*, *Ochthephilum collare*.

Euaesthetinae (1 faj): *Edaphus beszedesi*.

Stenidae (50 faj): *Stenus asphaltinus*, *S. aterrimus*, *S. doderoi*, *S. femoralis*, *S. guttula*, *S. hypoproditor*, *S. intricatus*, *S. longipes*, *S. longitarsis*, *S. lustrator*, *S. maculiger*, *S. zoufali*, *Nestus ampliventris*, *N. assequens*, *N. atratulus*, *N. carbonarius*, *N. cautus*, *N. europaeus*, *N. exspectatus*, *N. excubitor*, *N. horioni*, *N. incanus*, *N. melanarius*, *N. melanopus*, *N. nanus*, *N. nitens*, *N. phyllobates*, *N. planifrons*, *N. pseudoboops*, *N. pumilio*, *N. pusillus*, *N. ruralis*, *N. simillimus*, *N. vastus*, *Tesnus eumerus*, *T. josefkrali*, *T. nigritulus*, *T. opticus*, *Hypostenus kiesenwetteri*, *Metatesnus bifoveolatus*, *M. claritarsis*, *M. pallitarsis*, *M. picipennis*, *M. picipes*, *Hemistenus annulipes*, *H. carpathicus*, *H. fuscicornis*, *H. impressus*, *H. subaeneus*, *Dianous coerulescens*.

Aleocharinae (168 faj): *Aleochara egregia*, *Heterochara bellonata*, *Xenochara puberula*, *Arybodma crassa*, *Polychara breiti*, *P. funebris*, *P. haemoptera*, *P. inconspicua*, *P. lygaea*, *P. moerens*, *P. peusi*, *P. villosa*, *Dinarda dentata*, *D. hagensii*, *D. maerkelii*, *D. pygmaea*, *Thiasophila angulata*, *Ischnoglossa obscura*, *I. prolixa*, *Podoxya doderoi*, *P. exoleta*, *P. induta*, *Deropoda mutata*, *D. spaethi*, *Mycetodrepa lucens*, *Bessopora miranda*, *Demosoma brachypterum*, *D. ferrugineum*, *D. formiceticola*, *D. soror*, *Maurachelia roubali*, *Derocala longitarsis*[*], *Ocyusa maura*, *Meotica indocilis*, *M. parasita*, *M. roubali*, *M. szeli*, *Ocalea picata*, *Ilyobates mech*, *I. propinquus*, *Calodera nigrita*, *C. rufescens*, *C. rufitarsis*, *Amarochara umbrosa*, *Phloeopora nitidiventris*, *Ph. opaca*, *Ph. scribae*, *Bolitochara fulgida*, *Pella hampei*, *Pellochromonia ruficollis*, *Myrmoecia perezi*, *Lomechusoides strumosus*, *Lomechusa pubicollis*, *Ischnopoda piceorufa*, *Platyola austriaca*, *Mocyta clientula*, *M. orphana*, *Rhagocneme subsinuata*, *Coproceramius atramentarius*, *C. cautus*, *C. cinnamopterus*, *C. ischnocerus*, *C. parapicipennis*, *C. picipennoides*, *Dimetrota cadaverina*, *Datomicra zosterae*, *Atheta aquatica*, *A. autumnalis*, *A. boletophila*, *A. graminicola*, *A. hybrida*, *A. hypnorum*, *A. laevicauda*, *A. nidicola*, *A. picipes*, *A. pilicornis*, *A. spelaea*, *A. subquadrata*, *Alaobia axillaris*, *Microdota aegra*, *M. amicula*, *M. contractipennis*, *M. excisa*, *M. indubia*, *M. liliputana*, *M. palleola*, *M. subtilis*, *Neohilara subterranea*, *Ceritaxa testaceipes*, *Alevonota gracilenta*, *A. rufotestacea*, *Amidobia talpa*, *Actophylla varendorffiana*, *Philhygra hygrobia*, *Ph. hygrotopora*, *Ph. luridipennis*, *Ph. malleus*, *Ph. parca*, *Ph. scotica*, *Ph. sequanica*, *Ph. tmolosensis*, *Ph. volans*, *Plataraea elegans*, *P. nigriceps*, *P. nigrifrons*, *P. spaethi*, *Bessobia spatula*, *Anopleta corvina*, *A. strupiana*, *Dinaraea petraea*, *Dadobia immersa*, *Pachyatheta cribrata*, *Ditroposipalia chyzeri*, *Lioglutosipalia gyoerffyi*, *Liogluta nitidula*, *L. pagana*, *Aloconota cambrica*, *A. currax*, *A. subgrandis*, *Disopora longicollis*, *Pseudosemiris kaufmanni*, *Semiris fusca*, *Callicerus obscurus*, *Dochmonota rudiventris*, *Tomoglossa luteicornis*, *Brundinia marina*, *B. meridionalis*, *Parameotica hydra*, *Dilacra fleischeri*, *D. luteipes*, *Hydrosmecta delicatula*, *H. longula*, *Taxicera sericophila*, *Trichiusa immigrata*, *Cathusya scitula*, *Pischnopoda leucopus*, *Calischnopoda exarata*, *Chyusata nitella*, *Anaulacaspis laevigata*, *Pleurotobia magnifica*, *Phymatura brevicollis*, *Ditropalia mulsanti*, *D. reyi*, *Leptusa fuliginosa*, *Pachygluta ruficollis*, *Pisalia flavicornis*, *Euryusa brachelytra*, *E. coarctata*, *E. sinuata*,

* *Chilomorpha* Krása, 1914 (type species: *Chilomorpha bernhaueri* Krása, 1914; designated by Krása, 1914, by monotypy) is a junior subjective synonym of *Derocala* Mulsant et Rey, 1875 (type species: *Oxypoda rugatipennis* Kraatz, 1855; designated by Mulsant et Rey, 1875, by monotypy).

Rhopalocerina clavigera, *Pseudomicrodota jelineki*, *Thecturota marchii*, *Stenusa rufa*, *Placusa adscita*, *P. complanata*, *P. depressa*, *P. incompleta*, *Encephalus complicans*, *Gyrophaena minima*, *G. nitidula*, *G. poweri*, *G. pulchella*, *G. rugipennis*, *G. transversalis*, *G. williamsi*, *Agaricophaena boleti*, *Gymnusa brevicollis*.

Oligotinae (2 faj): *Holobus apicatus*, *Oligota pygmaea*.

Tachininae (28 faj): *Schinomosa angularis*, *Sch. bimaculata*, *Sch. brucki*, *Sch. corpulenta*, *Sch. nigra*, *Lordithon trimaculatus*, *Bolitobius inclinans*, *Tachyporus caucasicus*, *T. corpulentus*, *T. pallidus*, *T. quadriscopulatus*, *T. ruficollis*, *T. tersus*, *T. vafer*, *Lamprinus erythropterus*, *Lamprinodes haemopterus*, *L. saginatus*, *Sepedophilus binotatus*, *S. bipunctatus*, *S. constans*, *Tachinus bipustulatus*, *T. bonvouloiri*, *T. discoideus*, *T. flavomarginatus*, *T. pallipes*, *T. rufipennis*, *Erchomus colchicus*.

Hypocyphtinae (1 faj): *Cypha discoidea*.

Oxyporinae (1 faj): *Oxyporus maxillosus*.

Pseudopsinae (1 faj): *Pseudopsis sulcatus*.

Oxytelinae (36 faj): *Planeustomus kahrii*, *Ochthephilus omalinus*, *Thinodromus dilatatus*, *Th. hirticollis*, *Amisammus arcuatus*, *Paratrogophloeus opacus*, *Carpalimus anthracinus*, *Trogophloeus ganglbaueri*, *T. halophilus*, *T. punctatellus*, *T. subtilis*, *Troginus despectus*, *Thinobius brevipennis*, *Th. ciliatus*, *Euceratobledius furcatus*, *Elbidus dama*, *Hesperophilus baudii*, *H. defensus*, *H. erraticus*, *H. longulus*, *H. procerulus*, *H. pusillus*, *H. pygmaeus*, *Astycops subterraneus*, *Dicarenus gyllenhalii*, *Pucerus verres*, *Aploderus caesus*, *Styloxys mendus*, *Anotylus bernhaueri*, *A. clypeonitens*, *A. fairmairei*, *A. politus*, *A. speculifrons*, *Oxytelus fulvipes*, *Craetopycrus luzei*, *C. rufospinus*.

Osoriinae (1 faj): *Thoraxophorus corticinus*.

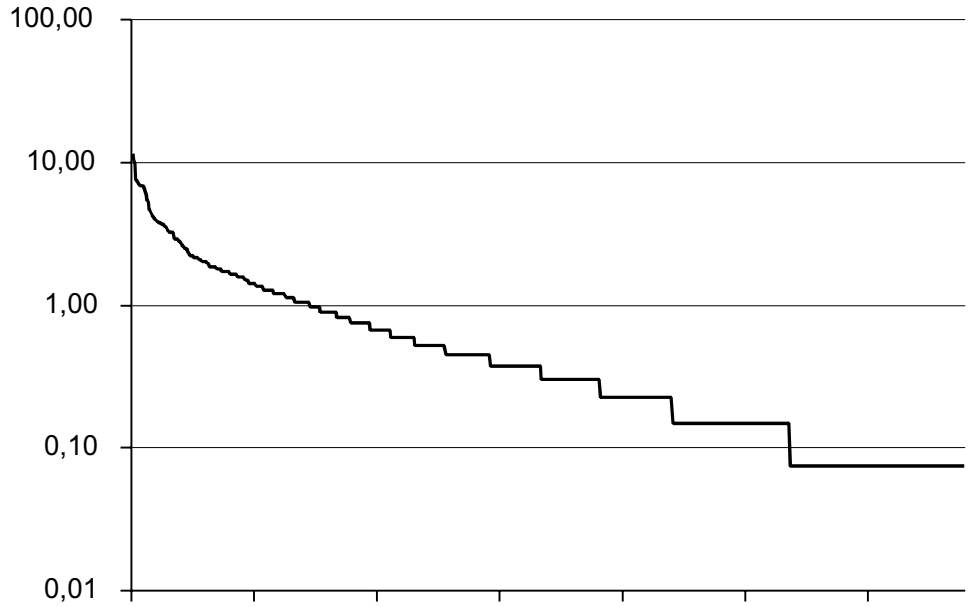
Omaliinae (24 faj): *Omalium exiguum*, *O. imitator*, *O. littorale*, *O. rugatum*, *O. validum*, *Phyllodrepa puberula*, *Dropephylla vilis*, *Xylostiba monilicornis*, *Phloeostiba lapponica*, *Eusphalerum marshami*, *E. signatum*, *Pareusphalerum viertli*, *Xylodromus affinis*, *Orochares angustata*, *Phyllodrepoidea creatoris*, *Deliphrosoma prolongatum*, *Olophrum piceum*, *Acidota crenata*, *Amphichroum dentipes*, *Lestevella luctuosa*, *L. pubescens*, *Psephidonus suturalis*, *Anthophagus alpestris*, *A. forticornis*.

Megarthrinae (1 faj): *Pteronius crenulatus*.

Micropeplinae (3 faj): *Micropeplus caelatus*, *M. longipennis*, *M. tesserula*.

A felsoroltak közül 20 fajt hazánk területéről korábban még nem említettek: *Kenonthus laevicollis* (Aggtelek, Velem), *Gabrius toxotes* (Bakonyszentlászló), *Parerichsonius signaticornis* (Oroszlány), *Raphirus semiaeneus* (Sántos), *Typhlolinus azuganus* (Aggtelek), *Hemistenus carpathicus* (Aggtelek), *Maurachelia roubali* (Szinpetri), *Derocala longitarsis* (Gyékényes), *Platyola austriaca* (Békés; Mecsek), *Actophylla varendorffiana* (Akasztó; Petőfiszállás: Péteri-tó), *Philhygra scotica* (Gyula), *Liogluta pagana* (Vállus), *Brundinia meridionalis* (Akasztó), *Trichiusa immigrata* (Szokolya), *Pleurotobia magnifica* (Oroszlány), *Phymatura brevicollis* (Aggtelek), *Placusa incompleta* (Visegrád), *Tachyporus quadriscopulatus* (Velem), *Hesperophilus baudii* (Akasztó), *Acidota crenata* (Kelemér).

Valószínűleg a hazánk területéről (átmenetileg vagy végleg) eltűnt fajok között kell számon tartanunk a következő holyvákat: *Spatulonthus cochleatus*, *Gabronthus thermarum*

12. ábra: A magyarországi holyvák relatív gyakorisági értékeinek eloszlása. Az *x* tengelyen a fajok számát (1–1257), az *y* tengelyen – logaritmikus skálán – a relatív gyakoriságot ábrázoltuk. Az ábráról leolvasható, hogy a fajok 79 százaléka (993 faj) a mintáknak legfeljebb 1 százalékában fordul elő (azaz többé-kevésbé ritka). A minták 1–5 százalékában szereplő fajok (szám szerint 239) gyakoriak (részesedésük a hazai faunából hozzávetőleg 19%). A közönséges fajok (számuk mindössze 25) a mintáknak 5–20 százalékában fordulnak elő (arányuk a hazai faunában mintegy 2%) (eredeti)

(Staphylininae), *Arybodma crassa* (Aleocharinae), *Tachinus discoideus* (Tachininae), *Euceratobledius furcatus*, *Dicarenus gyllenhalii*, *Styloxys mendus* (Oxytelinae).

Hazánkban ma természetvédelmi jogszabály egyetlen holyvafajt sem véd egyedileg. Erre nincs is különösebben szükség: a holyvák kevéssé feltűnő, többnyire apró termetű bogarak, fajaik többsége nehezen felismerhető, ezért ritkán fordul feléjük a szakemberek, a gyűjtők, a természet tárgyai iránt érdeklődők figyelme. Élőhelyeik fenntartása, megóvása nélkül az egyes fajok védelme egyébként nem is bírna különösebb jelentőséggel.

A lelőhelyadatok felsorolása

Hazánk holyvafaunájának feltárása közel 150 éve folyik, a kutatások azonban mindezidáig jórészt nélkülözték az ökológiai szemléletet. A holyvák élőhelyeiről, életmódjáról, táplálkozásáról csak elszórtan találunk adatokat (többnyire néhány szóba sűrített jellemzést) állattani irodalmunkban. Munkánkban ezért, a gyűjtési adatok puszta felsorolásán túl, igyekeztünk papírra vetni és rendszerbe foglalni az ilyen jellegű ismereteket is. A családok, alcsaládok és nemzetségek rövid leírása összefoglalja az adott csoportra vonatkozó általá-

nos tudnivalókat: fajaik elterjedését, életmódját stb., illetve (a családok és az alcsaládok esetében) a nemek és a fajok hozzávetőleges számát is. A fajokra vonatkozó megállapítások kevésbé általános érvényűek: mindenekelőtt a Kárpát-medencében, illetve a Magyarországon uralkodó környezeti feltételek között alkalmazhatók. A fajok relatív (a minták összességéhez viszonyított) gyakoriságának értékei – szögletes zárójelben tüntettük fel a gyűjtési adatok felsorolása után – elsősorban a vizsgált területre érvényesek (12. ábra).

A tudományos elnevezések és a rendszer tekintetében – miután nincsen olyan modern munka, amelyet jelentősebb módosítások nélkül követhetnénk – igyekeztünk kialakítani a magunk álláspontját. Mivel rendszerünk a megszokottól kissé eltérő alapokon nyugszik, az egyes családok és alcsaládok esetében a legvalószínűbb származási, rokonsági viszonyokról is említést tettünk. A nemzetségeket és a nemeket hasonlóságuk, illetve fejlettségük mértéke szerint rendeztük el. A fajokat – az egyszerűség kedvéért – itt nevük, illetve az *abc* betűrendje alapján szedtük sorba. (A szögletes zárójelben szereplő holyvafajok előfordulása a zempléni tájakon valószínűtlen, illetve valamilyen ok miatt kétséges, ellenőrzésre, megerősítésre szorul.)

Az irodalmi forrásokban – különösen a korábbiakban – gyakran előfordul, hogy egy fajt nem azon a néven említenek, amelyet ma általában, illetve ebben a munkában alkalmazunk. Ez esetben a faj neve után, szögletes zárójelben, a korábban használt, illetve a jobban ismert társnev(ek)et is közöljük. Az eltérő kombinációkra (a faji nevek összekapcsolása különböző nemi nevekkel), illetve a helytelen betűzésekre és más hibákra nem voltunk tekintettel. A társneveket mindenütt eredeti alakjukban idézzük: úgy ahogyan első ízben közzétették őket. Az idézett forrásokban az egyes fajok így is különösebb nehézség nélkül azonosíthatók.

A holyvák többségének ezidáig nem adtak magyar nevet. E helyen azonban igyekeztünk a fajokat magyarul is megnevezni, hogy a sokak számára semmitmondó tudományos elnevezések egyhangúságát valamelyest ellensúlyozzuk.* (A fajok nagy számát, az alkalmazható jelzők nagyon is véges voltát tekintetbe véve sokszor nem volt könnyű rövid, találó, egyedi nevet választani.) A fajnál magasabb rangú csoportok nevének megalkotásánál nem tartottuk magunkat az állatnevek helyesírási szabályzatának ajánlásaihoz (Gozmány 1994), különben nem tudtuk volna elkerülni a mesterkélt, szokatlan, illetve túlságosan terjengős megnevezések létrejöttét. A korábban közzétett magyar neveket lehetőség szerint megtartottuk, néhányat közülük azonban kiigazítottunk, illetve megváltoztattunk (a régi neveket ez esetben szögletes zárójelbe tettük).

A szöveg közé tördelt ábrákon az egyes nemzetségek (illetve alcsaládok, családok) egy-egy jellegzetesebb képviselőjét próbáltuk bemutatni (13–84. ábra). (Sajnos néhány csoporthoz – Strigotini, Taxicerini, Gymnusini – nem találtunk megfelelő rajzot.)

A gyűjtők nevét – a helykímélés szándékával – rövidítettük: Ádám László (ÁL), Biró Lajos (BL), Chyzer Kornél (ChK), Éble Ede (ÉE), Endrődy-Younga Sebestyén (EYS), Erdős József (EJ), Földváry Mihály (FM), Géczi István (GI), Gulyás Attila (GA), Gyulai Péter (GyP), Hegyessy Gábor (HG), Horvatovich Sándor (HS), Kaszab Zoltán (KZ), Kiss

* A szűkebb értelemben vett holyvák tudományos neve a görög σταφυλη (*staphyle*, szőlő) szóból származik, és nagyon régi keletű. A modern kultúrák a σταφυλινοσ (*staphylinos*) nevet antik forrásokból vették át, azok pedig bizonyára a népnyelvből kölcsönözték. Ma már lehetetlen megmondani, hogy ez, illetve az ehhez hasonló nevek pontosan milyen állatra vonatkoztak. Valószínűleg – éppúgy mint a magyarban a *holyva*, *csajva*, *csaja*, *csajkó* stb. szavak – gyakoribb, közismertebb bogarakat (rendszerint több, egymáshoz hasonló fajt) jelöltek.

András (KA), Kiss László (KL), Klubert Béla (KB), Kovács Tibor (KoT), Kriskó Tamás (KrT), Kutasi Csaba (KCs), Lenci Rudolf (LR), Márkus András (MA), Nagy Dezső (ND), Novák Zoltán (NZ), Papp Jenő (PaJ), Papp Viktor (PV), Pejkó József (PeJ), Pelles Gábor (PG), Podlussány Attila (PA), Rozner István (RI), Rudner József (RJ), Szabóky Csaba (SzCs), Székessy Vilmos (SzV).

Staphylinidae (Latreille, 1802) – holyvák

A szűkebb értelemben vett holyvák családjába a holyvafélék primitív képviselői tartoznak. Eredetük egyértelműen a futóbogárszerűekig (Caraboidea) vezethető vissza; származásuk szerint inkább a homokfutrinkákkal (Cicindelidae), semmint a futóbogarakkal (Carabidae) vannak közelebbi rokonságban. Bár meglehetősen változatos formák tartoznak ide, a csoport főbb bélyegeiben mégis igen egységes, és osztályozása is eléggé kiforrott. Fajaik (az Antarktisz kivételével) az egész Földön elterjedtek, számuk azonban az egyenlítőtől a hűvösebb tájak felé haladva egyre csökken. A legtöbb holyva erdők vagy legalábbis erdős vidékek lakója, számos faj él azonban fátlan területeken (tengerpartokon, tundrákon, havasi gyepekben, füves pusztákon stb.) is. Az ide sorolt bogarak nagy része talajlakó. Többnyire bomló szerves anyagokon (avarban, dögön, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, guanón, hullott gyümölcsön, istállók alomjában, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) fordulnak elő. Akadnak közöttük üreg-, illetve barlangkedvelők – kis számban valódi barlanglakók is –, egyes fajok pedig – többnyire meleg, száraz éghajlatú vidékek lakói – a talaj felszíne alatt élnek. A fajok egy csoportja főként elhalt fák kérge alatt fordul elő, egyes fajok pedig termeszek, hangyák, redősszárnyú darazsak, valamint madarak és emlősök fészkében, illetve emlősök szőrzetében élnek. Valamennyi holyva ragadozó: főleg csigákkal, férgekkel, atkákkal, rovarokkal (pl. ugróvillások, bogarak, hártyásszárnyúak, legyek, bolhák különböző fejlődési alakjaival) stb. táplálkoznak, egyes fajok azonban alkalomadtán energiában gazdag, bomló szerves anyagokat is fogyasztanak. A termetesebb fajok prédát keresve rendszerint nagyobb területeket is bejárnak, a kisebb termetűek inkább helyhez, illetve bizonyos táplálékforrásokhoz kötöttek. A családot mintegy 540 nem képviseli, az ismert fajok száma pedig 9300 körül van. A Kárpát-medencében közel 500 fajuk fordul elő, közülük 306 Magyarországon is megtalálható. A zempléni tájakon 191 faj előfordulása bizonyított.

Staphylininae (Latreille, 1802) – holyvák

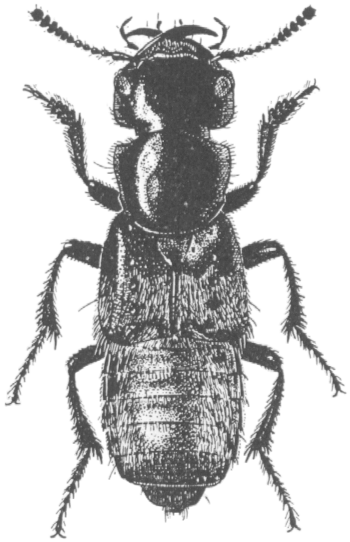
Származásuk, fajaik elterjedése, környezeti igénye és életmódja lényegében a családnál leírtakkal egyezik. Az ide sorolt Amblyopinini (Seevers, 1944) nemzetség Dél- és Közép-Amerikában előforduló néhány faja különleges életmódot folytat: emlősök szőrzetében élnek, gazdáik élősködőivel táplálkoznak. Az alcsaládot mintegy 230 nem képviseli, az ismert fajok száma pedig 3800 körül van. A Kárpát-medencében közel 290 fajuk fordul elő, közülük 190 Magyarországon is megtalálható. A zempléni tájakon 120 faj előfordulása bizonyított.

Staphylinini (Latreille, 1802) – holyvák

Ebbe a csoportba tartoznak – közepes és apró termetű fajok mellett – a holyvafélék legnagyobb (40 mm testhosszúságot is elérő) képviselői. A nemzetség fajai az egész Földön elterjedtek, legnépesebb csoportjaik, legváltozatosabb formáik azonban a trópusokat lakják. Döntő többségük erdőkben, erdős vidékeken honos. Valamennyi fajuk talajon vadászó, mozgékony ragadozó. Rendszerint válogatás nélkül fogyasztanak méretüknek megfelelő prédaállatokat – csigákat, férgeket, rovarokat (többnyire bogarak, hártyásszárnyúak, legyek stb. lárváit) –, sőt alkalomadtán dögöt, erjedő gyümölcsöt stb. is.

Staphylinus maxillosus Linnaeus, 1758 (dögész holyva) – Kesznyéten: Remíz-kubik, 1982. VIII. 2., 1982. VIII. 25., ND. – Sátoraljaújhely (Mocsáry 1875); Bibérctanya, róka teteméről, 1997. V. 1., HG.; Papok útja, kutya teteméről, 1986. V. 30., HG. – Zsujta: Zug, vakond teteméről, 1995. X. 4., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Gyepekben és erdőkben egyaránt megtalálható, a sötét, hűvös, illetve a vizes-nedves élőhelyeket azonban kerüli. Rendszerint nagy testű állatok oszló tetemén fordul elő, kivételesen azonban rothadó növényi maradványokon, illetve trágyában is ráakadhatunk. [0,38%]

Emus hirtus (Linnaeus, 1758) (bundás holyva) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Magas-hegy, 1994. IX. 9., HG. – Tarcal: Csendes-tag, marhatrágya alól, 1994. V. 22., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója. Leggyakoribb száraz pusztagyepekben (főleg száraz legelőkön), egyébként nedves-üde gyepekben, kivételesen üde-száraz erdőkben, cserjésekben is előfordul. Nagy testű növényevő állatok (többnyire a marha) terjedelmesebb trágyakupacaiban él, kivételesen azonban fák kifolyó nedvén, rothadó növényi anyagokon is megtalálható. [0,23%]

13. ábra: *Staphylinus maxillosus* Linnaeus (Székessy 1963 nyomán)

Dinothenarus pubescens (De Geer, 1774) (ezüsthasú holyva) – Karcsa: Lábszár, 1994. VII. 12., HG. – Sátoraljaújhely: Som-hegy, 1986. X. 11., HG.; Torzsás, 1995. IV. 15., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) rendszerint a nagyobb folyók ligeteiben fordul elő, de nagyon ritka, csupán egy-két lelőhelye ismert. Elsősorban zárt erdőkben él, de a magasabb régiókban gyakran megtalálható nedves-üde gyepekben is. Legtöbbször trágyában, ritkábban dögön vagy gombák rothadó termőtestén, rothadó növényi maradványokon stb. akadhatunk rá. [0,23%]

Ontholestes haroldi (Eppelsheim, 1884) (sárgatérdű holyva) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. VI. 18., HG.; Kassi-szőlő, 2000. VII. 15., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., 2000. VII. 14., 2000. VIII. 15., HG. – Dámóc: File-szög, 1993. VI. 12., 1993. VIII. 20., 1993. X. 30., HG. – Füzérradvány: (Arborétum), 1997. IX. 21., HG. – Pácin: Mágócsi várkastély, 1994. V. 23., 1994. VI. 19., 1994. VII. 12., HG.; Mosonnai-erdő, 1993. V. 9., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. VI. 12., 1993. VIII. 20., HG.; Motolla, 1994. VII. 13., HG. – Sátoraljaújhely: Bányi-hegy, 1997. IX. 22., HG.; Bibérctanya, 1999. VIII. 11., HG.; Esztáva, 1999. VIII. 15., HG.; Hlavati-kert, 1997. IX. 22., HG.; Kecske-hát, 1994. VI. 9., 1994. VII. 22., HG.; Magas-hegy, 1994. VII. 22., HG.; Nagy-nyugodó, 1994. VI. 9., HG.; Sátor-hegy, 1995. VIII. 13., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. IV. 15., 1994. VII. 20., HG.; Tordavölgy, 1986. VI. 15., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. VII. 11., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Nedves-üde, illetve üde-száraz élőhelyeken, elsősorban zárt erdőkben fordul elő, nedvesebb környezetben azonban néha gyepekben is megtalálható. Bomló szerves anyagokon (pl. dögön, gombák rothadó termőtestén, komposztban, rothadó növényi maradványokon, trágyában), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [2,18%]

Ontholestes murinus (Linnaeus, 1758) (márványos holyva) – Alsóregmec: Nagy-Dubinka, 1995. V. 30., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1994. V. 13., 1994. VI. 20., HG. – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Füzérradvány (Csiki 1942) – Garadna, marhatrágyából, 1995. VII. 26., GA. – Karcsa: Lábszár, 1994. VII. 12., HG. – Sárospatak: Mandulás, 1997. VII. 13., HG.; Somlyód, 1999. III. 24., HG. – Sátoraljaújhely: Bányi-hegy, 1997. IX. 22., HG.; Kecske-hát, 1994.

IX. 9., HG.; Magas-hegy, 1994. VII. 22., 1994. IX. 9., HG.; (Szénégető-völgy), 1995. IV. 15., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. VII. 11., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. V. 22., 1994. VII. 10., HG. – (Vajdácska: Mikola-dűlő), 1993. X. 23., HG. – Viss: Csonkás, 1993. VIII. 17., HG. – Zsujta: Zug, 1993. IX. 13., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Nedves, üde és száraz élőhelyeken egyaránt előfordul. Elsősorban gyepekben, különösen legelőkön gyakori, megtalálható azonban erdőkben is. Legtöbbször trágyában, ritkán dögön vagy rothadó növényi maradványokon stb. akadhatunk rá. [1,58%]

Ontholestes tessellatus (Fourcroy, 1785) [*Staphylinus nebulosus* Fabricius, 1793, nec Fourcroy, 1785] (cifra holyva) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., talajról, 2000. IV. 23., GA. – Nagyhuta: (Határ-völgy), 1954. VI. 26., PaJ.; (Kemence-patak), 1954. VI. 29., PaJ. – Regéc: Rostáló, meder, 1994. VII. 26., KCs.; Vajda-völgy, 1989. IX. 29., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Magas-hegy, 1994. VII. 22., HG. – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897). – A hegyvidék erdős tájainak lakója, országunk hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú nyugati részében azonban a dombvidékre is leereszkedik. Nedves-üde erdőkben, nedves-üde gyepekben (hegyi réteken, hegyi legelőkön) fordul elő. Elsősorban trágyában található, gyűjtötték azonban dögről, fák kifolyó nedvéről, gombák rothadó termőtestéről, rothadó növényi maradványokról stb. is. [0,68%]

Abemus chloropterus (Panzer, 1796) (ékes holyva) – Erdőbénye (Biró 1883) – Füzérradvány: (Arborétum), 1997. VI. 8., 1997. VII. 12., HG. – Pusztafalu: Dombok, 1999. VI. 10., 1999. VII. 1., HG. – Sárospatak: Veres-haraszt, 1999. IV. 15., HG. – Sátoraljaújhely (Kuthy 1897); Bányi-hegy, 1997. IX. 22., HG.; Hlavati-kert, 1999. III. 31., HG.; Som-hegy, 1986. VI. 15., HG. – A hegyvidék és a dombvidék zárt lomboserdeinek jellemző állata. A síkságon ritka, az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók árterületén (pl. a Dráva-melléken) ismert egy-két lelőhelye. Elsősorban nedves-üde erdőkben gyakori, megtalálható azonban vizes-nedves, illetve üde-száraz erdőkben, néha nedves-üde gyepekben is. Bomló szerves anyagokon (pl. avarban, dögön, elhalt fák korhadó anyagában és leváló kérge alatt, gombák rothadó termőtestén, komposztban, rothadó növényi maradványokon, trágyában), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [0,75%]

Platydracus chalcocephalus (Gmelin, 1790) [*Staphylinus chalcocephalus* Fabricius, 1801, nec Gmelin, 1790] (rezes holyva) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. VII. 15., HG.; Sátor-hegy, 1993. VI. 27., HG.; Sötét-máj, 1993. VI. 27., HG. – Háromhuta: István-kút, 1993. VI. 26., HG. – Komlóska: Hotyka-patak, 1997. VII. 13., KA.; Nagy-Láz, 1997. VI. 20., 1997. IX. 30., HG. – Nagyhuta: Dérföldi-forrás, 1996. VI. 26., HG.; (Határ-völgy), 1951. VI. 24., PaJ.; Nagy-Gereben, 1998. V. 12., HG. – Regéc: Rákóczi-bérc, 1989. VIII. 24., HG.; Vajda-völgy, 1988. VI. 5., 1988. VII. 21., 1989. VII. 22., 1989. VIII. 24., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Bányi-hegy, 1997. IX. 22., HG.; Hore-völgy, 1994. IX. 6., HG.; Kis-Magas-hegy, 1994. VII. 22., HG.; Magas-hegy, 1994. VII. 22., HG.; Malmocska, 1999. V. 28., HG.; Som-hegy, 1986. VI. 15., HG. – Telkibánya: Cser-hegy, 1989. VII. 22., HG.; Ósva-völgy, 1999. VII. 17., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben él. A magasabb régiókban gyakori (itt néha gyepekben is megtalálható), az erdős puszták övében szórványosan fordul elő a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók mentén (többnyire nedvesebb erdőkben, tölgy-kőris-szil ligetekben, gyertyános kocsányos tölgyesekben stb.). Bomló szerves anyagokon él; avarban, dögön, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, hullott gyümölcsön, komposztban, kövek, fadarabok alatt, rothadó növényi maradványokon, trágyában stb. található. [1,81%]

Platydracus fulfipes (Scopoli, 1763) (fémkék holyva) – Abaújszántó: Kassi-szőlő, 2000. VII. 15., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VII. 14., HG. – Bodrogkeresztúr: Lebuj, 1994. VII. 10., HG. – Nagyhuta: Komlóska-patak, 1988. VI. 5., HG.; Suta-bérc, 1988. VI. 26., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. VII. 25., HG. – Pusztafalu: Dombok, 1999. VII. 30., HG. – Regéc: Rostáló, 1988. VI. 5., 1996. VI. 26., HG.; Vajda-völgy, 1988. V. 14., 1988. VI. 5., 1988. VI. 26., HG. – Sárospatak: Veres-haraszt, 1999. VI. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Boda-dűlő, 1999. VI. 15., HG. –

Telkibánya: Ógönc, 1989. VIII. 24., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Rendszerint vizes, nedves és üde erdőkben fordul elő, néha azonban üde-száraz erdőkben, illetve vizes-nedves gyepekben is ráakadhatunk. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) többnyire láp- és ligeterdők, gyertyános kocsányos tölgyesek stb. lakója. Általában sehol sem gyakori. Bomló szerves anyagokon fordul elő; korhadó fában, kövek, fadarabok alatt, nedves avarban, víz által partra sodort uszadékban stb. él. [1,13%]

Platydracus latebricola (Gravenhorst, 1806) (érces holyva) – Kenézlő: Görbe-éri-kaszáló, 1993. VI. 13., HG. – Nyíri: Vajda, 1999. VII. 30., HG. – Pálháza (Tóth 1984). – Szórványosan fordul elő az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Az Alföld és a Kisalföld száraz, erdőtlen területein bizonyára hiányzik. Nálunk mindenütt nagyon ritka. Legtöbbször nedves-üde erdőkben akadhatunk rá, megtalálható azonban nedves-üde gyepekben is. Bomló szerves anyagokon (pl. avarban, dögön, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, hullott gyümölcsön, komposztban, rothadó növényi maradványokon, trágyában), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [0,23%]

Platydracus stercorarius (Olivier, 1795) (trágyatúró holyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. VIII. 15., HG. – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. VI. 18., HG.; Kassi-szőlő, 1999. VIII. 30., HG.; Sátor-hegy, 1999. VII. 16., HG. – Bodroghalom: Patkó, 1995. X. 10., HG.; Zsidó-homok, 1999. VII. 28., HG. – Füzérradvány: (Arborétum), 1997. IX. 21., HG.; Korom-hegy, 1996. IX. 29., HG. – Gávavencsellő: Ó-Füzes, 2000. VIII. 16., HG. – Sajóhídvég: Túlsó-erdő, 2001. IX. 12., HG. – Sárospatak: Veres-haraszt, 1999. VI. 15., 1999. VII. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Bibérctanya, 1999. VIII. 11., 1999. IX. 7., HG.; Esztáva, 1999. IX. 15., HG.; Májuskút, 2000. IX. 30., HG., szőlő, 1998. X. 13., HG.; Sátor-hegy, 1995. XI. 14., HG.; Som-hegy, 1994. IX. 6., HG.; Szár-hegy, 1998. IX. 30., HG. – Sima: Csonkás, 1996. IX. 4., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 2000. VIII. 15., HG. – Tolcsva: Várhegy, 1994. VIII. 31., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója. Leggyakoribb száraz pusztagyepekben (főleg száraz legelőkön), egyébként nedves-üde gyepekben, kivételesen száraz erdőkben, cserjésekben is előfordul. Bomló szerves anyagokon, többnyire trágyában található, gyűjtötték azonban hullott gyümölcsről, kövek, fadarabok alól, rothadó növényi maradványokról stb. is. [1,73%]

Parabemus fossor (Scopoli, 1772) [*Staphylinus fossor* Fabricius, 1793, nec Scopoli, 1772] (tarka holyva [ásó holyva]) – Füzér: Remete-hegy, 1987. VI. 30., HG. – Pálháza (Tóth 1984) – Regéc: Gyertyán-kút, 1993. VII. 27., 1993. VIII. 5., HG.; Vajda-völgy, 1988. VI. 26., HG. – Sátoraljaújhely (Mocsáry 1875; Biró 1883; Kuthy 1897). – A hűvös, csapadékos éghajlatú erdős tájak, magashegységek jellemző állata. Nálunk a hegyvidék magasabb régióinak lakója; a szárazabb mikroklímájú napsütötte gerincek, tetők, délies fekvésű sziklás hegyoldalak, az itt tenyésző gyepes aljnövényzetű, üde-száraz erdők jellegzetes faja. Magashegységi bükkösök, mészkerülő bükkösök vagy lucosok felritkult állományaiban, sziklai bükkösökben, sziklai sztyepperdőkben stb. fordul elő. Napsütéses, meleg időben nagyon fürge, gyakran kel szárnyra; erdei utakon, vágásokon, fenyéreken stb. találkozhatunk vele. Gyűjtötték avarból, elhalt fák laza kérge alól, gombák rothadó termőtestéről, kövek, fadarabok alól, rothadó növényi maradványokról stb., legtöbbször azonban repülő vagy talajon futkározó példányai kerültek kézre. [0,45%]

Ouchemus caesareus (Cederhielm, 1798) (aranysujtásos holyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, 1993. V. 8., 1993. VI. 27., 1995. VI. 9., 1999. VII. 16., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. V. 3., HG. – Boldogkőváralja: Boldogkővár, 2000. V. 3., 2000. VI. 16., HG.; Tekeres-patak, 2000. V. 3., 2000. VI. 16., HG. – Füzér: Remete-hegy, 1987. VI. 30., HG. – Komlóska: Hotyka-patak, 1997. XI. 15., KA. – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1994. V. 16., 1997. VI. 8., HG. – Mikóháza: (belterület) faluban, 1996. V. 5., GI. – Nagyhuta: Nyírjes-völgy, 1998. XI. 14., HG.; Szoros-bérc, patak, 1999. VI. 6., HG. – Sárospatak: Somlyód, 1999. III. 24., HG. – Sátoraljaújhely (Mocsáry 1875); Esztáva, 1999. VIII. 15., HG.; Hore-völgy, 1994. VI. 2., 1994. VII. 20., HG.; Hlavati-kert, 1997. IX. 22., HG.; Kecske-hát, 1994. IV. 26., 1994. V. 24., HG.; Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG.; Magas-hegy, 1994. IV. 26., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. III. 29–IV. 4.,

HG.; Rettel-dűlő, 1994. V. 28., HG.; Sátor-hegy, 1995. V. 1., 1995. V. 27., 1995. VIII. 13., HG.; Som-hegy, 1994. V. 12., 1994. VI. 2., HG.; Várhegy, 1996. IV. 28., 1996. VI. 9., HG. – Sima: Csonkás, 1996. VI. 18., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. IX. 30., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. A hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú tájakon gyepekben és erdőkben egyaránt előfordul, a melegebb, szárazabb éghajlatú vidékeken jobbára csak erdőkben található. Az Alföld és a Kisalföld erdőtlen területein kifejezetten ritka vagy hiányzik. Bomló szerves anyagokon él; dögről, kövek, fadarabok alól, rothadó növényi maradványokról, trágyából stb. gyűjtötték. [2,79%]

Ouchemus dimidiaticornis (Gemminger, 1851) [*Staphylinus parumtomentosus* Stein, 1903] (aranydíszes holyva) – Füzér: Remete-hegy, 1987. VI. 30., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1999. V. 1., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VII. 5., HG. – Szegilong: Meszes, 1997. VI. 26., HG. – Tarcal: Pestere, 1994. VII. 10., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., HG. – Elterjedése, környezeti igénye és életmódja az előző fajéhoz nagyon hasonló. A két faj többnyire együtt fordul elő, az *Ouchemus dimidiaticornis* azonban általában ritkább. [0,45%]

Ouchemus erytropterus (Linnaeus, 1758) (aranypajzsú holyva [vörösszárnyú holyva]) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., HG. – Bodrogkeresztúr: Lebuj, 1994. V. 22., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., 1995. V. 24., 1995. VI. 30., 1995. VII. 25., HG. – Dámóc: File-szög, 1993. IV. 25., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., HG. – Gávavencsellő: Lapály, 1996. V. 8., 1996. VI. 2., HG.; Remete, 1996. V. 8., 1996. VI. 2., 1996. VII. 8., HG. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. V. 14., HG.; Hosszú-Kerek-tó, 1993. VI. 27., HG. – Kenézlő: Görbe-éri-kaszáló, 1993. V. 20., 1993. VI. 13., HG. – Kesznyéten: Remíz-kubik, 1982. VIII. 17., ND. – Nagyhuta: Nyírjes-völgy, 1998. VIII. 11., 1998. XI. 14., HG. – Olaszliszka: Galambos, 1993. VI. 13., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., HG.; Mosonnai-erdő, 1993. VII. 11., 1999. V. 13., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VI. 3., 1998. VII. 5., HG. – Regéc: Rostáló, 1996. VI. 26., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. VII. 11., HG.; Pap-erdő, 1999. V. 13., 1999. VII. 25., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Bodrog, 2000. IV. 7., HG.; Gyalmos, 1993. VII. 3., 1993. IX. 5., HG.; Kacsa-tó, 1993. V. 9., 1993. V. 22., 1997. IV. 28., 1997. VI. 16., HG.; Kökényes, 1994. V. 3., HG.; Long-erdő, 1999. VIII. 11., HG.; Molyva-domb, 1999. IX. 3., HG.; Némahegy, mocsár, 1998. V. 6., HG.; Pap-erdő, 1999. VII. 22., 1999. IX. 3., HG.; Sátor-hegy, 1995. V. 1., 1995. V. 27., HG.; (Szénégető-völgy), 1992. VI. 5., 1993. III. 21., HG.; Torda-völgy, 1986. VI. 15., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. VIII. 31., HG. – Timár: Luka, 1993. VII. 10., 1993. VIII. 17., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. V. 8., 1996. VI. 2., 1996. VII. 6., 1996. VIII. 22., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. V. 16., 1995. VI. 6., HG. – Tiszalök: Fűz és Vásár-rét, 1998. IV. 27., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. VI. 3., HG. – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897); Várhegy, 1994. IV. 30., HG. – Viss: Csonkás, 1993. VII. 10., 1993. VIII. 17., HG. – Zalkod: Erkecse, 1993. VII. 10., 1993. VIII. 17., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. IV. 25., 1993. V. 9., 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., HG. – Előfordul az Alföldön és a Kisalföldön, a nagyobb folyók mentén, illetve a turjánvidékeken. Szélesebb völgyekben, nagyobb patakok mentén a dombsági, illetve az alacsonyabb hegyvidéki tájakon is megtalálható. A pangóvizes vagy időnként friss vízzel elöntött, homokos, iszapos, agyagos vagy tőzeges talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek (láperdők, keményfaligetek) jellemző állata. Vizes-nedves erdőkön kívül megtalálható mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők stb. időszakosan felázott, elöntött talajain is. Bomló szerves anyagokon (pl. dögön, rothadó növényi maradványokon, trágyában), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [5,50%]

Pseudocypus aeneocephalus (De Geer, 1774) (bronzos holyva) – Pálháza (Tóth 1984). – Szórványosan fordul elő a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Elsősorban nedves-üde gyepekben él, előfordul azonban erdőkben is, különösen a szárazabb éghajlatú vidékeken. Bomló szerves anyagokon (pl. avarban, korhadó fában, korhadó, rothadó növényi maradványokon), illetve kövek, fadarabok stb. alatt található. [0,08%]

Pseudocypus fuscatus (Gravenhorst, 1802) [*Staphylinus crassicollis* Gravenhorst, 1802] (fémeshátú holyva) – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. V. 14., HG. – Kenézlő: Görbe-éri-kaszáló, 1993. VI. 13., HG. – Nagyrozvágy: (Nyílás-dűlő), 1993. IV. 3., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1993. VI. 12., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. X. 10., HG. – Megtalálható a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Elsősorban nedves-üde gyepekben él, előfordul azonban erdőkben is, különösen a szárazabb éghajlatú vidékeken. Bomló szerves anyagokon (pl. avarban, korhadó fában, rothadó növényi maradványokon), illetve kövek, fadarabok stb. alatt található. [0,45%]

Pseudocypus mus (Brullé, 1832) (egérszínű holyva) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. IX. 4., 1996. X. 27., HG.; Kassi-szőlő, 1999. VIII. 30., 2000. IX. 30., HG. – Garadna, erdő, tölgyfatörzsről, 1997. VII. 27., 22:00h, GA. – Komlóska: Sáros-völgy, 1997. XI. 15., KA. – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1997. IX. 21., HG. – Makkoshotyka: (Bocskor-völgy), 1997. XI. 15., KA. – Sárospatak: Veres-haraszt, 1999. IX. 30., 1999. X. 15., HG. – Sátoraljaújhely: Cserkészpálya, 1998. IX. 30., HG.; Esztáva, 1999. IX. 30., 2001. IV. 8., HG.; Magas-hegy, 1994. XI. 4., HG.; Sátor-hegy, 1995. XI. 14., HG.; Som-hegy, 1986. VI. 15., 1994. XI. 6., HG. – Sima: Csonkás, 1996. IX. 4., 1996. X. 27., HG. – Vizsoly: Ortás, 1996. X. 27., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdeinek lakója. Melegkedvelő faj. A hegyvidéken és a dombvidéken jobbára csak száraz tölgyesekben, bokorerdőkben stb. található, míg az Alföldön és a Kisalföldön vizes, nedves, üde és száraz erdőkben egyaránt előfordul. Bomló szerves anyagokon (pl. dögön, gombák rothadó termőtestén, komposztban, rothadó növényi maradványokon, trágyában), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [1,51%]

Pseudocypus penetrans (O. F. Müller, 1776) [*Staphylinus picipennis* Fabricius, 1793] (szurtos holyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. VII. 14., HG. – Füzér: Remete-hegy, 1987. X. 3., 1987. XI. 7., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. X. 27., HG. – Sárospatak: Páncél-hegy, 1998. V. 10., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Szár-hegy, 1998. VII. 12., HG. – Előfordul a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. A magasabb régiókban ritka (itt főleg a szárazabb mikroklímájú napsütötte gerincek, tetők, délies fekvésű hegyoldalak lakója), az alacsonyabb területeken elterjedt és gyakori. A száraz gyepek jellemző állata; néha nedves-üde gyepekben, illetve gyepes aljnövényzetű, üde-száraz tölgyesekben is ráakadhatunk. Bomló szerves anyagokon él; legtöbbször avarban, korhadó fában, kövek, fadarabok alatt, rothadó növényi maradványokon, trágyában stb. található. [0,53%]

Pseudocypus vagans (Heer, 1839) [*Ocypus fulvipennis* Erichson, 1840] (vörösszárnyú holyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. VI. 30., HG. – Füzér: Remete-hegy, 1987. X. 3., 1987. XI. 7., HG. – Füzérradvány: Korom-hegy, 1996. IX. 29., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. X. 27., HG.; Szesszió, 1995. X. 4., HG. – Sárospatak: Mandulás, 1997. VI. 20., HG.; Veres-haraszt, 1999. IV. 15., 1999. VI. 30., 1999. IX. 30., 1999. X. 15., 2000. IV. 3., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, 1999. IX. 30., 1999. X. 30., 2001. IV. 8., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG.; Som-hegy, 1994. IV. 16., 1994. XI. 6., HG.; Várhegy, 1996. IV. 28., 1996. X. 26., HG. – Sima: Csonkás, 1996. VI. 18., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 2000. III. 31., 2000. IX. 30., HG. – Vizsoly: Ortás, 1996. VII. 15., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidéki régiókban, a dombvidéken és a síkságon. A száraz gyepek jellegzetes faja; néha gyepes aljnövényzetű, üde-száraz tölgyesekben is előfordul. Bomló szerves anyagokon él; legtöbbször avarban, korhadó fában, kövek, fadarabok stb. alatt, rothadó növényi maradványokon, trágyában stb. található. [1,88%]

Ocypus biharicus (J. Müller, 1926) [*Staphylinus olens* auct., nec O. F. Müller, 1764; *S. tenebricosus* auct., nec Gravenhorst, 1847] (nehézszagú holyva) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. V. 14., 1996. VI. 18., 1996. VII. 15., HG.; Kassi-szőlő, 1999. VIII. 30., 2000. VII. 15., 2000. IX. 30., HG.; Sátor-hegy, 1993. VI. 27., 1995. VI. 9., 1999. VII. 16., HG.; Sötét-máj, 1993. VI. 27., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VII. 14., 2000. VIII. 15., HG. – Füzér: Várhegy, 1954. VII. 26., PaJ. – Füzérradvány (Csiki 1942) – Garadna, tölgyerdő, 1997. VI. 27., GA., erdő, tuskó alól, 1995. VI. 9., GA. – Kéked: Kékedfürdő, 1999. VII. 31., PV. – Komlóska: Nagy-Láz, 1997. IX. 30., HG. – Pusztafalu: Dombok, 1999. VII. 30., HG. – Regéc: Gyertyán-kút, 1993. VII. 27., HG.;

Rostáló, 1996. VI. 26., HG. – Sátoraljaújhely (Mocsáry 1875; Biró 1883); Bányi-hegy, 1997. VII. 3., HG.; Boda-dűlő, 1999. V. 30., HG.; Cserkészpálya, 1998. IX. 30., HG.; Hore-völgy, 1994. VII. 20., HG.; Kecske-hát, 1994. V. 24., HG.; Kis-Magas-hegy, 1994. VII. 22., HG., rét, 1998. V. 21., HG.; Magas-hegy, 1994. IV. 26., 1994. V. 24., 1994. VI. 9., 1994. VII. 22., 1994. IX. 9., HG.; Májuskút, 1999. V. 15., 1999. VI. 15., 1999. VIII. 15., HG., szőlő, 1998. X. 13., 1999. VI. 30., HG.; Nagynyugodó, 1994. IV. 26., 1994. V. 24., 1994. VII. 22., HG.; Sátor-hegy, 1995. V. 27., 1995. VII. 8., 1995. VIII. 13., HG.; Som-hegy, 1986. VI. 15., HG.; Szár-hegy, 1998. IX. 30., HG.; (Szénégetővölgy), 1992. VI. 5., HG.; Vörös-nyereg, 1994. VII. 22., HG. – Sima: Csonkás, 1996. IX. 4., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 1998. VIII. 1., NZ. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója. Zárt erdőkben él, a hegyvidék és a dombvidék erdős tájain azonban előfordul bokorerdőkben, cserjésekben, sőt néha gyepekben is. Az Alföldön és a Kisalföldön a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók mentén és a turjánvidékeken (nedvesebb erdőkben, pl. láperdőkben, tölgy-kőris-szil ligetekben, gyertyános kocsányos tölgyesekben) található nagyon szórványosan. Bomló szerves anyagokon él; avarban, dögön, gombák rothadó termőtestén, hullott gyümölcsön, komposztban, korhadó fában, kövek, fadarabok alatt, rothadó növényi maradványokon, trágyában stb. található. [3,84%]

Ocypus macrocephalus (Gravenhorst, 1802) (busafejű holyva) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. IX. 4., HG. – Füzér: Remete-hegy, 1987. VI. 30., 1987. VIII. 30., HG. – Háromhuta: Istvánkút, 1993. VI. 26., HG. – Makkoshotyka: (Bocskor-völgy), 1997. XI. 15., KA. – Nagyhuta: Dérföldiforrás, 1989. VI. 24., 1996. VI. 26., HG.; Komlóska-patak, 1988. V. 14., HG.; Suta-bérc, 1988. IV. 23., HG. – Regéc: Gyertyán-kút, 1993. V. 16., 1993. VII. 27., 1993. VIII. 5., HG.; Rostáló, 1988. VIII. 14., 1989. VII. 22., 1996. VI. 26., HG.; Vajda-völgy, 1988. VI. 5., 1988. VI. 26., 1988. VII. 21., 1988. VIII. 14., 1988. IX. 17., HG. – Sárospatak: Bornemissza-forrás, 1997. VII. 3., HG. – Sátoraljaújhely: Bányi-hegy, 1997. VI. 1., 1997. VII. 3., 1997. IX. 22., HG.; Magas-hegy, 1994. V. 24., HG. – Telkibánya: Ósva-völgy, 1989. VII. 22., HG. – Hazánkban az Aggteleki-karszton és a Zempléni-hegységben fordul elő. Elsősorban a hegyvidék magasabb régióit, a magashegységi bükkösök övének nedves-üde erdeit lakja, az alacsonyabb hegyvidéken, illetve a középhegységi bükkösök övének nedves-üde erdeiben csak elvétve található. Vizes-nedves erdőkben (kőris- és égerligetekben stb.) is ráakadhatunk. A hűvös, nedves éghajlatot, az árnyas, párás környezetet, a háborítatlan öreg erdőket kedveli. Nálunk elsősorban mélyen bevágódott, szűk völgyekben, szurdokokban, északra néző sziklafalak, meredek lejtők alján, nedves, humuszban gazdag talajokon fordul elő. Bomló szerves anyagokon él; avarban, dögön, gombák rothadó termőtestén, hullott gyümölcsön, komposztban, korhadó fában, kövek, fadarabok alatt, rothadó növényi maradványokon stb. található. [1,96%]

Ocypus nitens (Schrank, 1781) [*Staphylinus similis* auct., nec Paykull, 1789; *S. nero* Faldermann, 1835; *S. similis semialatus* J. Müller, 1904] (fekete holyva) – Bodroghalom: Patkó, 1995. V. 11., 1995. VI. 6., 1995. VI. 11., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. X. 6., HG. – Gávavencsellő: Gyuj tava, 1996. VI. 10., HG.; Lapály, 1996. V. 8., HG. – Halmaj, 1977. X. 5., HS. – Hernádcéce: Hosszú-Kerek-tó, 1993. VI. 27., HG. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1995. VI. 11., HG. – (Kéked): Hálaisten-tető, 1954. VII. 24., PaJ. – Nagyhuta: Komlóska-patak, 1988. V. 14., HG.; Solymos, 1989. V. 6., HG. – Olaszliszka: Galambos, 1993. VI. 13., HG. – (Pányok): Hasdát-patak, 1954. VII. 16., PaJ. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VIII. 15., HG. – Révleányvár: Méhessugoly, 1993. V. 9., 1993. VI. 12., HG.; Pap-erdő, 1999. V. 13., 1999. VI. 12., HG. – Sátoraljaújhely: Berecki híd, 1992. IV. 12., HG.; Kacsa-tó, 1993. V. 9., HG.; Magas-hegy, 1994. IV. 26., HG.; Vörös-nyereg, 1994. V. 24., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. V. 30., 1999. VI. 15., 1999. IX. 30., 1999. X. 30., 2000. III. 31., 2000. VI. 15., 2000. IX. 30., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG. – Tiszadob: Kocsordos, 1995. VI. 21., HG.; Telek, 1995. X. 6., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., HG. – Vizsoly: Ortás, 1996. V. 14., HG. – Zalkod: Erkecse, 1993. VIII. 17., HG. – Elterjedt a hegyvidéken (elsősorban az alacsonyabb régiókban), a dombvidéken és a síkságon. Melegkedvelő faj, más ökológiai tényezőkkel szemben azonban meglehetősen közömbösen viselkedik. A nedves élőhe-

lyektől a szélsőségesen szárazakig mindenütt megtalálható. Gyepekben és erdőkben egyaránt előfordul (az Alföld és a Kisalföld erdőtlen vidékein azonban ritka vagy hiányzik). Általában bomló növényi anyagokon (pl. avarban, szénatörmelékben), illetve kövek, fadarabok stb. alatt található. [2,71%]

[**Ocypus olens** (O. F. Müller, 1764) (bűzös holyva) – Az alacsonyabb hegyvidék és a dombvidék meleg, száraz lejtőinek lakója, az itt tenyésző gyepes aljnövényzetű, üde-száraz erdők jellegzetes faja. A Villányi-hegység, a Mecsek, a Zselic, illetve a Dunántúli-középhegység mediterrán jellegű melegkedvelő erdeiben elterjedt és elég gyakori, az Északi-középhegység kontinentális jellegű melegkedvelő erdeiben szórványosan fordul elő és rendkívül ritka (megbízható adataink csak a Naszály, a Gödöllői-dombság és a Bükk területéről vannak). Szórványosan előfordul még a Dunántúl dombvidékein, a Kőszegi- és a Soproni-hegységben, illetve a Kisalföldön (pl. a Szigetközben) és az Alföldön (Ócsa, Szigetcsép) is. Inkább erdei állat – főleg melegkedvelő tölgyesekben, bokorerdőkben stb. él –, megtalálható azonban keményfaligetekben, illetve száraz pusztagyepekben, száraz legelőkön stb. is. Bomló szerves anyagokon él; legtöbbször avarban, korhadó fában, kövek, fadarabok alatt, rothadó növényi maradványokon stb. található. Előfordulása a Zempléni-hegységben nem teljesen kizárt, aligha kétséges azonban, hogy Sátoraljaújhelyről közölt adata (Mocsáry 1875; Biró 1883) az *Ocypus biharicus* fajra vonatkozik. Hazánkban a huszadik század közepéig a nagy termetű, fekete színű, egymáshoz nagyon hasonló *Ocypus* fajokat általában nem ismerték fel helyesen; a nálunk legelterjedtebb és leggyakoribb *O. biharicus* fajra is az *O. olens*, illetve *O. tenebricosus* nevet alkalmazták.]

[**Ocypus tenebricosus** (Gravenhorst, 1847) (gyászos holyva) – Hazánkban csak a Kőszegi-hegységből ismert, valószínű azonban, hogy még a Soproni-hegységben is megtalálható. Elsősorban a hegyvidéki erdők középső (magashegységi) és felső (alhavasi) régióiban honos, az alacsonyabb hegyvidéken csak elvétve található. Többnyire bükkösökben, szurdokerdőkben, lucosokban fordul elő, nem egyszer azonban kőris- és égerligetekben, illetve az erdőhatár fölötti cserjésekben, havasi gyepekben is megtalálható. A hűvös, nedves éghajlatot, az árnyas, párás környezetet kedveli. Nálunk elsősorban mélyen bevágódott, szűk völgyekben, szurdokokban, északra néző sziklafalak, meredek lejtők alján, nedves, humuszban gazdag talajokon fordul elő. Bomló szerves anyagokon él; avarban, dögön, gombák rothadó termőtestén, hullott gyümölcsön, komposztban, korhadó fában, kövek, fadarabok alatt, rothadó növényi maradványokon stb. található. Előfordulása a Zempléni-hegységben nem valószínű; Füzérradványról közölt adata (Csiki 1942) bizonyára az *Ocypus biharicus* fajra vonatkozik.]

Tasgius ater (Gravenhorst, 1802) (füstös holyva) – Bekecs: Muszáj-legelő, szikes, 2000. X. 24., HG. – Elszórtan fordul elő az erdős puszták övében, az alföldekkel határos alacsonyabb hegyvidéki és dombsági tájakon, illetve az Alföldön és a Kisalföldön. Mindenütt nagyon ritka. A meleg, száraz éghajlatú vidékek jellemző állata. Változó vízjárású – tavasszal és ősszel vizes, nedves vagy üde, nyáron kiszáradó – élőhelyeken (egykori árterületeken, sekély tavak, pocsolyák gyér növényzettel benőtt homokos-iszapos partján és szárazodó medrében, réteken, szikeseken, nedves legelőkön stb.) akadhatunk rá. Bomló, rothadó növényi maradványokon (komposztban, szárazodó trágyában szénatörmelékben stb.), illetve kövek, fadarabok alatt található. [0,08%]

Tasgius brunnipes (Fabricius, 1781) (ártéri holyva) – Anarcs: (Lénár-tói-dűlő), homokbánya, 1997. VI. 27., HG. – Bekecs: Muszáj-legelő, szikes, 2000. X. 24., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VII. 5., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 2000. VI. 15., 2000. VIII. 15., HG. – Szórványosan fordul elő az Alföld és a Kisalföld nagyobb folyói mentén. Szélesebb völgyekben, nagyobb patakok mentén a dombsági és az alacsonyabb hegyvidéki tájakon is megtalálható. Az időnként friss vízzel elöntött, homokos, iszapos, agyagos talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek, keményfaligetek jellemző állata. Vizes-nedves erdőkön kívül megtalálható üde-száraz erdők, illetve mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők stb. időszakosan felázott, elöntött talajain is. Bomló szerves anyagokon (pl. korhadó fában, rothadó növényi maradványokon), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [0,38%]

Tasgius pedator (Gravenhorst, 1802) (kékes holyva) – Bekecs: Muszáj-legelő, szikes, 2000. VIII. 15., HG. – Révleányvár: Motolla, 1994. VIII. 20., HG. – Sárospatak: Mandulás, 1997. IX. 1., KA. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. VI. 21., 1995. VII. 26., HG. – Tokaj (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897) – Vajdácska: Kopaszló-sarok, 1993. X. 23., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Az Alföldön és a Kisalföldön szórványosan – többnyire a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók ligeteiben – fordul elő. Elsősorban zárt erdőkben él, megtalálható azonban gyepekben (mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők stb. időszakosan felázott, elöntött talajain) is. Bomló szerves anyagokon (legtöbbször avarban, korhadó fában, rothadó növényi maradványokon), illetve kövek, fadarabok stb. alatt található. [0,53%]

Alapsodus kirbii (Stephens, 1832) [*Staphylinus globulifer* auct., nec Fourcroy, 1785; *S. similis* Paykull, 1789, nec Herbst, 1784; *S. edentulus* auct., nec Block, 1799; *S. melanarius* Heer, 1839] (kormos holyva) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. V. 14., HG. – (Balsa): Homokos-hát, 1993. VI. 13., HG. – Dámóc: File-szög, 1993. IV. 25., 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., 1999. VII. 30., HG. – Füzér: Remete-hegy, 1987. VI. 30., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., csirkedögről, 2000. VI. 29., GA., tuskó alól, 2000. IV. 27., GA. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. V. 8., HG.; Lapály, 1996. VII. 8., HG.; Remete, 1996. VII. 8., HG. – Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. VI. 19., HG. – Kenézlő: Görbe-éri-kaszáló, 1993. VII. 10., HG.; (Szarvastanya), homokbánya, 1993. VII. 10., HG. – Pácin: Mágócsi várkastély, 1994. XI. 1., HG.; Mosonnai-erdő, 1993. V. 9., 1993. VI. 12., 1993. X. 30., 1999. V. 13., 1999. VI. 12., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. V. 9., 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., HG.; Motolla, 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., 1994. VI. 20., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 31., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Esztáva, 1999. IX. 30., 2001. IV. 8., HG.; Kacsa-tó, 1992. V. 1., 1993. V. 9., 1993. V. 22., 1997. V. 1., 1997. V. 6., 1997. VI. 16., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. III. 30., HG.; (Szénégető-völgy), 1992. VI. 5., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. X. 30., HG. – Timár: Luka, 1993. VII. 10., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. IV. 4., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. VI. 3., 1998. X. 28., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. IV. 25., 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., HG. – A hegyvidéki, a dombvidéki és a síksági erdős tájak lakója; a zárt erdők jellemző faja. Általában vizes, nedves és üde erdőkben (láp- és ligeterdőkben, bükkösökben, gyertyános tölgyesekben stb.), ritkábban száraz tölgyesekben stb. fordul elő. Elvétve gyűjtötték vizes, nedves és üde gyepekben is. Bomló szerves anyagokon él; legtöbbször avarban, komposztban, korhadó fában, kövek, fadarabok alatt, rothadó növényi maradványokon stb. található. [3,69%]

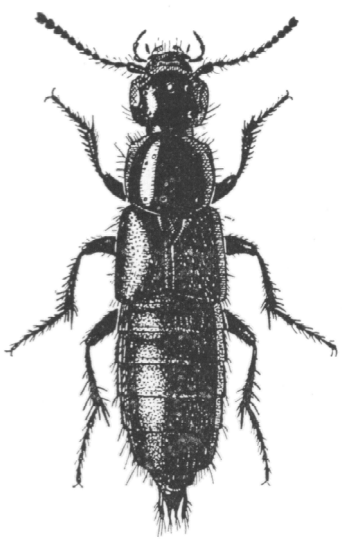
Alapsodus morio (Gravenhorst, 1802) [*Ocypus picipes* Stephens, 1832; *Staphylinus globulifer* var. *winkleri* Bernhauer, 1906] (sarlós holyva) – Bodroghalom: Patkó, 1995. V. 11., HG. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. VIII. 22., HG.; Remete, 1996. V. 8., 1996. VII. 8., HG. – Györgytarló: Cigány-kúti-dűlő, 1999. VIII. 18., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. V. 13., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. V. 9., HG. – Tarcal: Pestere, 1994. V. 22., HG. – Elterjedése, környezeti igénye és életmódja az előző fajéhoz hasonló. A két faj sokszor együtt fordul elő, az *Alapsodus morio* azonban általában ritkább. [0,60%]

Alapsodus morsitans (Rossi, 1790) [*Staphylinus compressus* Marsham, 1802, nec Fourcroy, 1785] (vöröslábú holyva) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. VII. 15., 1996. IX. 4., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VII. 30., HG. – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Komlóska: Hotyka-patak, 1997. IX. 30., KA. – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1997. IX. 21., HG. – Nagyhuta: Nyírjes-völgy, 1998. XI. 14., HG. – Nyíri: Vajda, 1999. VII. 30., HG. – Regéc: Daru-forrás, 2000. VII. 26., HG. – Sárospatak: Veres-haraszt, 1999. VII. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Bányi-hegy, 1997. IX. 22., HG.; Boda-dűlő, 1999. IX. 30., HG.; Kis-Magas-hegy, 1994. IX. 9., HG.; Májuskút, 1999. VII. 30., 1999. VIII. 15., 1999. IX. 30., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Az Alföldön és a Kisalföldön szórványosan – elsősorban a hűvösebb, csapadékosabb éghaj-

latú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók ligeteiben – fordul elő. Zárt erdőkben él; cserjésekben, gyepekben csak elvétve gyűjtötték. Bomló szerves anyagokon (legtöbbször avarban, korhadó fában), illetve kövek, fadarabok stb. alatt található. [1,20%]

Philonthini (Kirby, 1837) – ganajholyvák

A nemzetség fajai az egész Földön elterjedtek, számuk azonban a meleg, illetve a mérsékelt éghajlati övekben a legnagyobb. Többségük erdők, erdős vidékek lakója, jónéhány faj él azonban fátlan területeken (tengerpartokon, tundrákon, havasi gyepekben, füves pusztákon stb.) is. Az ide sorolt bogarak döntő többsége talajlakó, kisebb részük pedig főleg elhalt fák kérge alatt fordul elő. Egyes fajok alkalomadtán üregekbe, barlangokba is behúzódnak, valódi barlanglakó azonban nincsen közöttük. Mindenféle bomló szerves anyagokon megtaláljuk őket: avarban, dögön, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, guanón, hullott gyümölcsön, istállók alomjában, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb. A legtöbb faj általában bizonyos táplálékforráshoz kötött, egyesek pl. kifejezetten madarak, illetve emlősök fészkének hulladékain élnek. A nemzetség képviselői nem különösebben válogatósak – csigákat, férgeket, rovarokat, rovarlárvákat, sőt alkalomadtán még energiában gazdag, bomló szerves anyagokat is fogyasztanak –, táplálékuk nagyobb részét azonban mégis légylárvák teszik ki.

14. ábra: *Philonthus intermedius* (Lacordaire) (Székessy 1963 nyomán)

Philonthus aeneus (De Geer, 1774) [*Staphylinus laminatus* Creutzer, 1799] (fémzöld ganajholyva) – Abaújvár: Bika-rét, 1995. V. 17., 1995. VI. 11., HG. – (Alsóregmec): Debrai-forrás, 1997. III. 31., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. V. 3., HG. – Bodroghalom: Patkó, 1995. VII. 11., HG. – Dámóc: Mokcsa-rét, 1994. XI. 1., HG. – Garadna, lótrágyából, 1995. IV. 6., GA.; (belterület) Kossuth u., emberi ürülékből, 1999. X. 15., GA. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. VIII. 22., HG.; Lapály, 1996. VI. 2., 1996. VII. 8., 1996. VIII. 22., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Remete, 1996. V. 8., 1996. VI. 2., 1997. X. 7., HG. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1995. VII. 25., HG. – Regéc: Gyertyán-kút, 1996. X. 8., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Boda-dűlő, 1999. X. 23., HG.; Kacsa-tó, 1993. V. 22., HG.; Kis-Magas-hegy, 1994. IX. 9., HG.; Magas-hegy, 1994. VII. 22., 1994. IX. 9., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. III. 29–IV. 4., HG.; Sátor-hegy, 1995. VIII. 13., HG.; Som-hegy, 1986. X. 11., HG.; Várhegy, 1995. IV. 16., 1996. III. 31., 2000. II. 27., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., HG. – Tiszaeszlár: Réti-dűlő, 1998. IV. 23., HG. – Viss: Csonkás, 1993. VIII. 17., HG. – Zsujta: Zug, 1995. VI. 11., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Leginkább üde-száraz gyepekben (különösen legelőkön) gyakori, nem ritka azonban melegkedvelő, üde-száraz erdőkben (gyepes aljnövényzetű tölgyesekben) sem. A sötét, hűvös, vizes-nedves élőhelyeket kerüli. Elsősorban trágyában él, de rothadó növényi maradványokon, ritkán dögön stb. is megtalálható. [2,64%]

Bisnius addendus (Sharp, 1867) (ércfényű ganajholyva) – Sátoraljaújhely: Kecske-hát, 1994. IX. 9., HG.; Som-hegy, 1994. IX. 6., HG. – Zempléni-hegység (Tóth 1984). – A hegyvidék és a dombvidék erdős tájainak jellemző faja, az alacsonyabb régiókba azonban inkább csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú vidékeken ereszkedik le. Zárt erdőkben él, néha azonban előfordul gyepes élőhelyeken is. Bomló szerves anyagokon (leginkább dögön, gombák rothadó termőtestén, kom-

posztban, rothadó növényi maradványokon, trágyában, ritkán fák kifolyó nedvén, korhadó fában), illetve kövek, fadarabok stb. alatt található. [0,23%]

Bisnius atratus (Gravenhorst, 1802) (mocsári ganajholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897) – Alsóregmec: Nagy-Dubinka, 1995. V. 30., HG. – Bodrogkeresztúr: Macskás, 1993. V. 20., HG. – Kesznyéten: Sajó, iszapról, 1997. V. 23., FM. – Nagyhuta: Szoros-bérc, 1997. V. 19., HG. – Sárospatak: Bodrog, 1988. VIII. 9., HS. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Hosszúláz, kavicsbánya, 1999. VIII. 7., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság álló- és folyóvizei mentén. A vizes-nedves talajok jellemző állata (különösen kedveli a friss vízzel időnként elöntött, sűrű növényzettel benőtt élőhelyeket). Mocsarakban, nedves réteken, nedves legelőkön, vizes-nedves erdőkben stb. él. Korhadó fában, kövek, fadarabok alatt, vizes-nedves növényi törmelékben stb. található. [0,60%]

Bisnius carbonarius (Gravenhorst, 1802) [*Staphylinus varius* Gyllenhal, 1810] (réti ganajholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. V. 3., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1994. V. 1., HG. – Füzérradvány (Csiki 1942) – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. III. 30., 1999. IV. 10., GA. – Gávavencsellő: Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. VIII. 20., HG. – Komoró, *Salicetum albae-fragilis*, 1996. VI. 25., RJ. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 16., HG.; Király-hegy, 1999. IX. 30., HG.; Mandulás, 1998. III. 3., HG.; Veres-haraszt, 1999. IV. 15., HG. – Sátoraljaújhely: Berecki híd, 1992. IV. 12., HG.; Sátor-hegy, 1995. II. 14., HG.; Várhegy, 2000. II. 27., HG. – Tarcal: Ördögbánya, 1999. XI. 2., 2000. IX. 30., HG. – Megtalálható a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Leginkább a vizes, nedves és üde élőhelyeket kedveli. Többnyire álló- és folyóvizek partján, mocsarakban, lápokban, réteken, nedves legelőkön, vizes, nedves és üde erdőkben stb. akadhatunk rá, megtalálható azonban szárazabb helyeken is. Bomló szerves anyagokon (pl. avarban, korhadó fában, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [1,28%]

Bisnius cognatus (Stephens, 1832) [*Staphylinus politus* auct., nec Linnaeus, 1758; *S. fuscipennis* Mannerheim, 1831, nec Block, 1799] (fémes ganajholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. VI. 16., HG. – Alsóregmec: Fedormalom, 100 m, kavicsos-homokos hordalék, parttaposás, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Dámóc: File-szög, 1993. IV. 25., HG. – Füzérradvány (Csiki 1942) – Sátoraljaújhely: Kecske-hát, 1994. VI. 9., 1999. X. 17., HG.; Magas-hegy, 1994. I. 30., 1994. VII. 22., HG.; Sátor-hegy, 1993. II. 22., 1995. XI. 14., HG.; Várhegy, 1996. III. 31., 2000. II. 27., HG.; Vörös-nyereg, 1994. VII. 22., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2001. III. 27., ÁL. és HG. – Tiszadob: Telek, 1995. X. 6., HG. – Tokaj (Biró 1883) – Tolcsva: Mandulás, 1994. V. 14., HG. – (Vajdácska: Mikoladűlő), 1993. VII. 3., HG. – A hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon egyaránt előfordul: az erdős tájakon egyike a gyakori holyvafajoknak, a száraz, erdőtlen vidékeken ritka vagy hiányzik. Inkább erdei állat, és elsősorban a nedves-üde, árnyas, párás környezetet kedveli, de a vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével csaknem mindenütt megtalálható. Bomló szerves anyagokon (pl. avarban, dögön, gombák rothadó termőtestén, komposztban, korhadó fában, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [1,36%]

Bisnius confinis (A. Strand, 1941) (keskenyfejű ganajholyva) – Nagyhuta: Gyertyános-rét, 1998. VI. 26., HG. – Szórványosan fordul elő a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. A gyepes élőhelyek, elsősorban a legelők jellemző állata. Szárazodó trágyában él, de néha komposztban és egyéb bomló szerves anyagokon is megtalálható. [0,08%]

Bisnius corruscus (Gravenhorst, 1802) (vörösszárnyú ganajholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. X. 24., HG. – Abaújszántó: Sátor-hegy, 1993. VI. 27., HG. – Alsóberecki (Biró 1883) – Bodroghalom: Patkó, 1995. VI. 6., 1995. X. 10., HG. – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. VII. 11., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, 2000. VI. 30., HG.; Magas-hegy, 1994. VII. 22., HG.; Májuskút, 2000. VIII. 15., HG.; Várhegy, 1996. VI. 9., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. VI. 15., HG. – Tiszacsermely: Csermely-szög, 1995. VI. 6., HG. – Tiszalúc: Holt-Tisza, 1995. VI. 21., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon, a magasabb régiókban azonban kifejezetten ritka, illetve hiányzik.

Különböző gyeptársulásokban (réteken, nedves legelőkön, száraz pusztagyepekben, száraz legelőkön stb.) sokfelé előfordul, de sehol sem gyakori. Bomló szerves anyagokon él; dögön, gombák rothadó termőtestén, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában stb., valamint kisemlősök (pl. *Citellus*, *Cricetus*, *Talpa*) fészkében és föld alatti járataiban található. [0,98%]

Bisnius corvinus (Erichson, 1839) (szurkos ganajholyva) – Gávavencsellő: Remete, 2000. VIII. 16., HG. – Sátoraljaújhely: Egres-Galambos, 1999. X. 29., ÁL. és HG. – A Kárpát-medencében szórványosan található a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú területeken, az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Mindenütt rendkívül ritka. Magyarországon csak Gávavencsellőről és Sátoraljaújhelyről ismert. A pangóvizes élőhelyek jellemző állata. Rendszerint árnyas, párás környezetben, kiterjedtebb állóvizek, holtágak, tavak partján, egész évben vizes-nedves, tőzeges, sűrű növényzettel benőtt talajokon, mocsarakban, lápokban fordul elő. Elvétve vizes-nedves erdőkben is ráakadhatunk. Rendszerint vizes-nedves növényi törmelékben található. [0,15%]

Bisnius cruentatus (Gmelin, 1790) (vörösfoltos ganajholyva) – Cigánd: Ledmecő, 1993. VII. 31., 1994. V. 13., 1994. V. 23., 1995. V. 16., 1996. V. 31., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1999. V. 1., HG. – A hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon egyaránt megtalálható. A gyepes élőhelyek lakója – legelőkön különösen gyakori –; erdőkben csak elvétve fordul elő. Szárazodó trágyában él, ritkán azonban dögön, rothadó növényi anyagokon stb. is megtalálható. [0,45%]

Bisnius debilis (Gravenhorst, 1802) (kis ganajholyva) – Bodroghalom: Virányi-legelő, 1995. V. 11., HG. – Gávavencsellő: Remete, 1996. IV. 23., HG. – Gesztely (Chyzer 1885*b*) – Pácin (Chyzer 1885*b*) – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VII. 5., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. IX. 23., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, 1994. III. 27., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. X. 30., HG.; Torzsás, 1995. IV. 15., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. V. 30., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Inkább a gyepes élőhelyek lakója, de erdőkben is előfordul. Bomló növényi anyagokon (gombák rothadó termőtestén, komposztban, szénatörmelékben stb.) él. Ritkán fakéreg alatt, korhadó fában, szárazodó trágyában stb. is megtalálható. [0,75%]

Bisnius decorus (Gravenhorst, 1802) (érces ganajholyva) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. VI. 18., 1996. VII. 15., 1996. IX. 4., HG.; Sátor-hegy, 1993. VI. 27., HG.; Sötét-máj, 1993. VI. 27., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. V. 3., 2000. VI. 16., 2000. VII. 14., 2000. VIII. 15., HG. – Boldogkőváralja: Tekeres-patak, 2000. VI. 16., HG. – Dámóc: File-szög, 1993. IV. 25., 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., 1999. VII. 1., 1999. VII. 30., HG. – Füzér: Lászlótanya, 1993. IV. 11., HG.; Nagy-Milic, 850 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 2., ÁL.; Németki-dűlő, 1999. VII. 1., 1999. VII. 30., HG.; Remete-hegy, 1987. VI. 30., 1987. X. 3., HG. – Gávavencsellő: Remete, 1996. VI. 2., HG. – Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. VI. 19., 1994. VII. 13., HG. – Komlóska: Hotyka-patak, 1999. VI. 7., HG. – Nagyhuta: Dérföldi-forrás, 1989. VI. 24., HG.; Komlóska-patak, 1988. VI. 26., HG.; Nyírjes-völgy, 1998. VI. 26., HG. – Nyíri: Vörös-víz-patak, 2000. V. 11., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., 1999. VII. 25., HG.; Mágócsi várkastély, 1994. VII. 20., HG.; Mosonnai-erdő, 1993. V. 9., 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., 1993. X. 30., HG. – Regéc: Gyertyán-kút, 1993. V. 16., 1993. VII. 27., 1993. VIII. 5., HG.; Rostáló, 1988. VI. 5., 1993. VIII. 26., 1996. VI. 26., 1998. IV. 22., HG.; Vajda-völgy, 1988. VI. 5., 1988. VI. 26., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. V. 9., 1993. VII. 11., HG.; Motolla, 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., 1994. VI. 20., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Kacsa-tó, 1997. V. 6., HG.; Kis-Magas-hegy, 1994. V. 24., 1994. VI. 9., HG.; Magas-hegy, 1994. IV. 26., HG.; Som-hegy, 1986. VI. 15., HG.; Szénégető-völgy, 1992. VI. 5., 1995. IV. 15., 1999. V. 22., HG.; Vörös-nyereg, 1994. IV. 26., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. V. 11., 2000. VII. 14., 2000. VIII. 19., HG.; Ósva-völgy, 1989. V. 6., HG. – Zemplén-agárd: Asztrap-dűlő, 1993. IV. 25., 1993. V. 9., 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., 1993. VII. 31., HG. – Zsujta: Zug, 1993. IX. 13., HG. – A hegyvidék és a dombvidék nedves-üde erdeinek jellemző állata. A hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú tájakon a síkság vizes-nedves erdeiben (láperdőkben, keményfaligetekben stb.) is előfordul. A magasabb régiókban a leggyakoribb holyvák közé tartozik:

itt minden erdőtársulásban megtalálható, sőt cserjésekben, vágásokon, vizes, nedves és üde gyepekben stb. is fellelhető. Bomló szerves anyagokon (pl. avarban, dögön, fakéreg alatt, gombák rothadó termőtestén, hullott gyümölcsön, korhadó fában, rothadó növényi maradványokon, víz által partra sodort uszadékban), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [5,35%]

Bisnius diversiceps (Bernhauer, 1901) [*Philonthus armeniacus* Bernhauer, 1900, nec Hochhuth, 1851] (gödörkés ganajholyva) – Bodrogkeresztúr: Macskás, 1993. V. 20., HG. – Gávavencsellő: Szállás-szeg, 2000. VI. 29., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. VI. 19., HG. – Lácacséke: Paperdő, 1999. VII. 25., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – Sátoraljaújhely: Hore-völgy, 1994. V. 12., HG.; Kelince-tó, 1993. VII. 24., HG.; Molyva-domb, 1993. VIII. 14., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG. – Tarcal: Pestere, 1994. IV. 30., HG. – Telkibánya: Csapontos-forrás, 1994. IX. 18., HG. – Tiszabercel: Tisza, homokos part, 1996. VI. 27., RJ. – A síkságon elterjedt és gyakori, szórványosan megtalálható azonban a dombvidéken és a hegyvidék alacsonyabb régióiban is. Állóés folyóvizek partján fordul elő, legtöbbször friss vízzel átitatott vagy időnként friss vízzel öntözött nyers üledékeken és hordalékokon. Kövek, kavicsok között, vizes-nedves növényi törmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb. található. [0,90%]

Bisnius ebeninus (Gravenhorst, 1802) [*Staphylinus brevicornis* Gravenhorst, 1802] (szénfekete ganajholyva [tavaszi ganajholyva]) – Dámóc: File-szög, 1993. VII. 11., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. IV. 11., GA., fénycsapdázás, 1999. IV. 16., GA. – Sárospatak (Biró 1883) – Sátoraljaújhely (Biró 1883). – Szórványosan fordul elő a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Gyepekben és erdőkben egyaránt megtalálható, a sötét, hűvös, illetve a vizes-nedves élőhelyeket azonban kerüli. Elsősorban trágyában él, gyűjtötték azonban bomló növényi anyagokról is. [0,38%]

Bisnius fimetarius (Gravenhorst, 1802) [*Staphylinus rigidicornis* Gravenhorst, 1802] (erdei ganajholyva) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., 2000. VII. 14., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., HG. – Füzér: Lászlótanya, 1979. VII. 3., RI., 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG.; Nagy-Milic, 1979. VII. 2., RI. – Garadna: (belterület) Kossuth u., házfalról, 2000. III. 26., GA., trágyából, 1999. X. 2., GA. – Gesztely (Chyzer 1885*a*) – Nagyhuta: Solymos, 1989. XI. 5., HG. – Regéc: Ördög-völgy, 1996. X. 8., HG.; Vajdavölgy, 1989. IX. 29., HG. – Sátoraljaújhely: Magas-hegy, 1994. IX. 9., HG.; Som-hegy, 1994. X. 16., HG.; Szénégető-völgy, 1994. III. 6., 1994. IV. 16., 1999. XI. 9., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 2000. IX. 29., HG. – A hegyvidéki és a dombvidéki erdős tájak lakója, a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú országrészekben azonban helyenként a síkságon is megtalálható. Az alacsonyabb vidékeken jobbára az erdők védelmére szorul (nedves-üde erdőkben a leggyakoribb), míg a magasabb régiókban gyakran vágásokon, gyepekben is előfordul. Bomló szerves anyagokon él; avarban, fakéreg alatt, gombák rothadó termőtestén, komposztban, korhadó fában, kövek, fadarabok alatt, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, szénatörmelékben stb. található. [1,36%]

Bisnius fumigatus (Erichson, 1839) [*Staphylinus immundus* auct., nec Gravenhorst, 1806] (füstös ganajholyva) – Tolcsva (Biró 1883). – Szórványosan fordul elő a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Inkább a gyepes élőhelyek lakója, de erdőkben is megtalálható. Bomló növényi anyagokon (gombák rothadó termőtestén, komposztban, szénatörmelékben stb.) él. Ritkán fakéreg alatt, korhadó fában, szárazodó trágyában stb. is ráakadhatunk. [0,08%]

Bisnius mannerheimi (Fauvel, 1869) [*Staphylinus lucens* auct., nec Mannerheim, 1831] (érdeshátú ganajholyva) – Nagyhuta: Nyírjes-völgy, 1998. VI. 26., 1998. VIII. 11., HG. – Regéc: Rostáló, 1988. VI. 26., HG. – Szórványosan fordul elő a hegyvidék és a dombvidék erdős tájain, országunk hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú nyugati felében azonban a síkságra is leereszkedik. A nedves-üde, árnyas, párás környezetet kedveli; gyepekben és erdőkben egyaránt megtalálható. Bomló szerves anyagokon (pl. avarban, dögön, gombák rothadó termőtestén, komposztban, korhadó fában, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [0,23%]

Bisnius nigritus (Runde, 1835) [*Philonthus chalceus* auct., nec Stephens, 1832; *Ph. proximus* auct., nec Kraatz, 1859; *Ph. succicola* Thomson, 1860] (érceszöld ganajholyva) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1994. VIII. 20., HG. – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Garadna, száradó trágyáról, 1994. IX. 3., GA. – Gávavencsellő: Remete, 1996. VIII. 22., HG. – Györgytarló: Cigány-kúti-dűlő, 1999. VI. 18., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. VIII. 20., HG. – Nagyhuta: Solymos, 1989. XI. 5., HG. – Pácin: Mágócsi várkastély, 1994. VI. 19., 1994. VIII. 20., HG.; Mosonnai-erdő, 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., 1999. VII. 25., HG. – Regéc: Vajda-völgy, 1989. VIII. 24., 1989. XI. 5., HG. – Révleányvár: Motolla, 1994. VI. 20., HG. – Sajóhídvég: Túlsó-erdő, 2001. IX. 12., HG. – Sátoraljaújhely: Kecske-hát, 1994. VII. 22., HG.; Magas-hegy, 1994. VII. 22., 1994. IX. 9., 1994. XI. 4., HG.; Pap-erdő, 1999. IX. 3., HG.; Sátor-hegy, 1995. IV. 8., HG.; Som-hegy, 1994. IX. 6., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. VII. 20., HG. – Semjén: Balázs-erdő, 1993. VIII. 20., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. VIII. 31., HG. – Telkibánya: Ósva-völgy, 1989. IX. 29., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. VI. 21., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Zárt erdőkben, különösen tölgyesekben gyakori; néha gyepekben is előfordul. Főleg dögön él, megtalálható azonban fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, komposztban, rothadó növényi maradványokon stb. is. [2,18%]

Bisnius nitidicollis (Lacordaire, 1835) [*Staphylinus bimaculatus* Gravenhorst, 1802, nec Schrank, 1798] (kétfoltos ganajholyva) – Tokaj (Biró 1883). – Szórványosan fordul elő a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Mindenütt nagyon ritka. A száraz pusztagyepek, száraz legelők jellemző faja. Elsősorban trágyában él, elvétve azonban rothadó növényi anyagokról is gyűjthető. [0,08%]

Bisnius ochropus (Gravenhorst, 1802) [*Staphylinus concinnus* Gravenhorst, 1802, nec Marsham, 1802] (közönséges ganajholyva) – Cigánd: Ledmecő, 1994. V. 23., HG. – Gesztely (Chyzer 1885*b*) – Halmaj, 1977. X. 4., HS. – Hidasnémeti: Kis-sziget, 1995. V. 17., HG. – Megyaszó, 1977. IX. 30., HS. – Pácin (Chyzer 1885*b*) – Sátoraljaújhely: Magas-hegy, 1994. III. 20., HG.; Torzsás, 1995. IV. 15., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 30., HG.; Pestere, 1994. VII. 10., HG. – Tiszakarád: Sűly-homok, 1995. V. 16., HG. – Megtalálható a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban a nedves-üde talajokat és a gyepes élőhelyeket kedveli, de a vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével csaknem mindenütt ráakadhatunk. Bomló szerves anyagokon (pl. avarban, dögön, emlősök fészkében és föld alatti járataiban, korhadó fában, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [0,83%]

Bisnius parcus (Sharp, 1874) (jövevény ganajholyva) – Sátoraljaújhely: Magas-hegy, 1994. IV. 26., HG. – Kelet-ázsiai eredetű faj. Hazánkban először a hetvenes évek végén gyűjtötték a Drávamelléken (Pellérd). Hazai elterjedését egyelőre még nem tudjuk körvonalazni, úgy tűnik azonban, hogy inkább az alacsonyabb területek lakója. Környezeti igényéről, életmódjáról keveset tudunk. Valószínűleg gyepekben és erdőkben egyaránt megtalálható, bizonyos azonban, hogy a sötét, hűvös, illetve a nagyon vizes élőhelyeket kerüli. Bomló szerves anyagokon (dögön, komposztban, rothadó növényi maradványokon stb.) él. [0,08%]

Bisnius pseudoparcus (Brunne, 1976) (szurdoklakó ganajholyva) – Telkibánya: Ósva-völgy, 1989. IX. 29., HG. – Hazánkban egyelőre csak a Vértesből (Gánt), az Aggteleki-karsztról (Kelemér, Szin) és a Zempléni-hegységből ismerjük, előkerülésére azonban minden bizonnyal másutt is számíthatunk. Elsősorban a hegyvidék magasabb régióit, a magashegységi bükkösök övének nedves-üde erdeit lakja, az alacsonyabb hegyvidéken, illetve az itt tenyésző nedves-üde erdőkben csak elvétve található. Vizes-nedves erdőkben (kőris- és égerligetekben stb.), kivételesen nedves-üde gyepekben is ráakadhatunk. A hűvös, nedves éghajlatot, az árnyas, párás környezetet, a háborítatlan öreg erdőket kedveli. Nálunk elsősorban mélyen bevágódott, szűk völgyekben, szurdokokban, északra néző sziklafalak, meredek lejtők alján, nedves, humuszban gazdag talajokon fordul elő. Bomló szerves anyagokon él; avarban, dögön, gombák rothadó termőtestén, komposztban, korhadó fában, kövek, fadarabok alatt, rothadó növényi maradványokon stb. található. [0,08%]

Bisnius quisquiliarius (Gyllenhal, 1810) (zöldfényű ganajholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. IV. 18., 2000. V. 3., HG. – Alsóregmec: Nagy-Dubinka, 1995. V. 30., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. IV. 18., HG. – Balsa: Füzes, 1993. VIII. 17., HG. – Bodrogkeresztúr: Bodrog, 2000. VI. 22., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1999. VI. 5., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., fénycsapdázás, 1999. VIII. 8., 2000. V. 8., 2000. VI. 4., GA. – Gávavencsellő: Gyuj tava, 1996. VI. 10., 1996. VII. 19., HG.; János-tó, 2000. VII. 19., HG.; Lenc, 2000. VII. 19., HG.; Marót-zugi-Holt-Tisza, 2000. VIII. 16., HG.; Ó-Füzes, 1996. VIII. 22., 2001. III. 10., HG.; Remete, 1996. VI. 10., 2000. VIII. 16., HG.; Szállás-szeg, 2000. VI. 29., HG. – Gibárt: Hernád, 2000. V. 3., HG. – Göncruszka: Hernád, 2001. VIII. 29., HG. – Háromhuta: Sólyom-kő-tető, 2000. VII. 27., HG. és SzCs. – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1994. VII. 14., HG. – Lácacséke: Pap-erdő, 1999. V. 13., 1999. VII. 25., HG.; Pocsolya-rét, 1999. VI. 12., HG. – Mikóháza: Bózsva, 2000. VII. 4., HG.; Középbérc, 2000. VII. 6., KB. – Nagyhuta: Kemence-patak, 2000. IV. 21., HG. – Olaszliszka: Galambos, 1993. VIII. 13., HG. – Regéc: Rostáló, 2000. VII. 28., HG. és SzCs. – Révleányvár: Motolla, 1994. VIII. 20., HG. – Sárospatak: Piti-csatorna, 1999. IX. 23., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki híd, 2000. VI. 11., HG.; Bibérctanya, 1999. V. 29., HG.; Hosszúláz, kavicsbánya, 1999. IX. 25., HG.; Hosszú-tó, 1999. VII. 31., HG.; Kaizer, 1999. IX. 7., HG.; Kelince-tó, 1993. VII. 24., HG.; Lőtér, 1995. V. 28., HG.; Májuskút, 1999. VI. 29., 1999. VII. 6., 1999. VIII. 8., 1999. VIII. 10., HG., szőlő, 1999. VI. 18., 1999. VIII. 8., 1999. VIII. 10., 1999. VIII. 16., HG.; Ó-Ronyva, 1999. VII. 22., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., 1995. V. 29., HG.; Vinyik-dűlő, 1999. V. 10., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. VIII. 31., HG. – Tarcal: Pestere, 1994. IV. 30., HG. – Telkibánya: Kutyaszorító, 1979. VII. 1., RI. – Tiszakanyár: Tisza-híd, 2000. VI. 9., HG. – Tokaj: Nagy-Fűz, halastó, 1998. VIII. 15., HG.; Tisza-híd, 2000. V. 16., HG. – Vajdácska: Holt-Bodrog, 1999. VI. 5., HG.; (Mikola-dűlő), 1994. IX. 13., HG. – Zsurk: Tisza, homokos part, 1996. VI. 25., RJ. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság álló- és folyóvizei mentén. Pangóvizes vagy időnként friss vízzel elöntött, iszapos, agyagos vagy tőzeges, sűrű növényzettel benőtt talajokon (mocsarakban, lápokban, nedves réteken, nedves legelőkön, vizes-nedves erdőkben stb.) többnyire igen közönséges. A magasabb régiók állandóan friss vízzel öntözött élőhelyein (köves-kavicsos medrű források, patakok mentén, gyér növényzettel benőtt nyers hordalékokon stb.) ritka vagy hiányzik. Néha előfordul szárazabb élőhelyek időszakosan felázott vagy elöntött talajain is. Vizes-nedves növényi törmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb. található. [4,67%]

Bisnius rectangulus (Sharp, 1874) (szögletesfejű ganajholyva) – Bodroghalom: Virányi-legelő, 1995. V. 11., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1995. VII. 28., 1996. V. 31., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. IV. 26., GA., emberi ürülékből, 1999. X. 15., GA. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. VII. 15., HG. – Kenézlő: (Szarvastanya), homokbánya, 1993. VII. 10., HG. – Pácin: Mester-gorc, 1995. III. 26., HG. – Sátoraljaújhely: Májuskút, szőlő, 1998. X. 30., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 30., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója. Különböző nedves, üde és száraz gyepekben él, de inkább csak legelőkön gyakori. Kivételesen erdőkben is megtalálható. Elsősorban szárazodó trágyában fordul elő, gyűjtötték azonban dögről, komposztból, madarak fészkének törmelékéből, rothadó növényi maradványokról stb. is. [0,75%]

Bisnius rotundicollis (Ménétries, 1832) (kerekhátú ganajholyva) – Abaújvár: Bika-rét, 1995. V. 17., HG. – Gávavencsellő: Remete, 1996. VI. 2., HG. – Zsujta: Zug, 1995. IV. 9., HG. – Hazánkban egyelőre csak néhány lelőhelye ismert a Hernád völgyében és az Alföld északkeleti felében, a Tisza és mellékfolyói mentén. (Előfordulását korábban Esztergom környékéről, illetve a Vértesből is jelezték, ezek az adatok azonban újabb megerősítésre szorulnak.) A vizes-nedves talajok jellemző állata (különösen kedveli a friss vízzel időnként elöntött, sűrű növényzettel benőtt élőhelyeket). Mocsarakban, nedves réteken, nedves legelőkön, vizes-nedves erdőkben stb. él. Korhadó fában, kövek, fadarabok alatt, vizes-nedves növényi törmelékben stb. található. [0,23%]

Bisnius rufimanus (Heer, 1839) [*Philonthus rufimanus* Erichson, 1840, nec Heer, 1839] (vöröscombú ganajholyva) – Vizsoly: Minta-legelő, 1995. VI. 11., HG. – Elterjedt a hegyvidék és a

dombvidék erdős tájainak folyóvizei mentén. Szórványosan a síkság csapadékosabb éghajlatú erdős területein is megtalálható, az Alföldön és a Kisalföldön azonban minden bizonnyal hiányzik. Magyarországon egyelőre csak a Hernád völgyéből ismert. Folyóvizek friss vízzel átitatott, legfeljebb gyér növényzettel benőtt, durva (kavicsos-homokos), nyers hordalékain fordul elő. Kavicsok között, kövek, fadarabok alatt, víz által partra sodort uszadékban stb. él. [0,08%]

Bisnius sanguinolentus (Gravenhorst, 1802) (foltos ganajholyva) – Garadna, embertrágyáról, 1996. IV. 24., GA. – Sátoraljaújhely (Biró 1883). – Szórványosan fordul elő a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. A gyepes élőhelyek, mindenekelőtt a száraz pusztagyepek, száraz legelők jellemző faja. Szárazodó trágyában él; ritkán rothadó növényi anyagokon stb. is megtalálható. [0,15%]

Bisnius simplex (Marsham, 1802) [*Staphylinus albipes* Gravenhorst, 1802] (mezei ganajholyva) – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. VI. 7., GA. – Sátoraljaújhely (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897); Májuskút, szőlő, 1998. X. 30., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Különböző gyeptársulásokban (réteken, nedves legelőkön, száraz pusztagyepekben, száraz legelőkön stb.) sokfelé előfordul, de sehol sem gyakori. Elsősorban szárazodó trágyában él, gyűjtötték azonban rothadó növényi maradványokról stb. is. [0,23%]

Bisnius spermophili (Ganglbauer, 1897) (ürgevendég ganajholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. X. 24., HG. – Gávavencsellő: Pusztafalui-dűlő, 1996. VI. 10., 1996. VII. 8., HG. – Gönc: Nagylegelő, 1995. VI. 11., HG. – Sátoraljaújhely: Sátor-hegy, 1995. VIII. 13., HG. – Tarcal: Ördögbánya, 1999. V. 30., HG. – Tolcsva: Mandulás, 1994. V. 14., HG. – Zemplénagárd: Nagy-liget, 1996. V. 31., HG. – Előfordul az erdős puszták övében, az alföldekkel határos alacsonyabb hegyvidéki és dombsági tájak meleg, száraz lejtőin, illetve az Alföldön és a Kisalföldön. A száraz pusztagyepek, száraz legelők jellegzetes állata. Az ürge (*Citellus citellus*) fészkében, föld alatti járataiban él, elvétve azonban a szabadban (többnyire juhtrágyában) is megtalálható. [0,60%]

Bisnius spinipes (Sharp, 1874) (töviseslábú ganajholyva) – Cigánd: Ledmecő, 1994. V. 13., HG. – Garadna, marhatrágyából, 1995. VIII. 26., GA.; (belterület) Kossuth u., embertrágyából, 2000. X. 24., GA., levegőből, 1999. IV. 1., GA. – Hidasnémeti: Kis-sziget, 1996. VI. 18., HG. – Mikóháza: Közép-bérc, 1997. VII. 8., HG. – Sajóhídvég: Hernád, 2001. VII. 6., HG. – Sátoraljaújhely: (belterület) Kazinczy u., 1999. XI. 7., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. VI. 13., HG. – Zsujta: Zug, 1993. IX. 13., HG. – Kelet-ázsiai eredetű faj. Hazánkban először a nyolcvanas évek elején gyűjtötték az Alföldön. Faunaterületünkön ma már szinte mindenütt megtalálható: számos lelőhelye ismert a hegyvidéken (beleértve még az erdőhatár fölötti havasi régiókat is), a dombvidéken és a síkságon. Nedves, üde és száraz gyepekben fordul elő; erdőkben csak elvétve található. Nagy testű növényevő állatok (ló, marha) terjedelmesebb trágyakupacaiban él; néha más állatok trágyájából, illetve rothadó növényi maradványokról stb. is gyűjthető. [0,75%]

Bisnius subuliformis (Gravenhorst, 1802) [*Staphylinus fuscus* Gravenhorst, 1802, nec Gmelin, 1790] (odúlakó ganajholyva) – Garadna, akáckéreg alól, 1999. III. 6., GA. – Gávavencsellő: Remete, 2000. VII. 19., HG. – Szórványosan található a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. A zárt erdőket kerüli, egyébként gyepes és fás élőhelyeken egyaránt előfordul. Többnyire fák odvában fészkelő madarak és emlősök fészkének hulladékain akadhatunk rá, megtalálható azonban elhalt fák leváló kérge alatt, fák kifolyó nedvén stb. is. [0,15%]

Bisnius suturalis (Marsham, 1802) [*Staphylinus discoideus* Gravenhorst, 1802] (szegélyes ganajholyva) – Gesztely (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897; Tóth 1984). – Az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója, de mindenütt nagyon ritka. Elsősorban száraz gyepekben él, megtalálható azonban gyepes aljnövényzetű üde-száraz erdőkben is. Komposztban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában stb. fordul elő. [0,08%]

Bisnius tenuicornis (Mulsant et Rey, 1853) [*Staphylinus carbonarius* auct., nec Gravenhorst, 1802] (bronzos ganajholyva) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. IV. 30., GA. – Pácin: Mágócsi várkastély, 1994. V. 23., HG. – Révleányvár: Motolla, 1994. VIII. 20., HG. – Sárospatak: Király-hegy, 1999.

XI. 2., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, szőlő, 2000. X. 11., HG.; Magas-hegy, 1994. VII. 22., 1994. IX. 9., HG.; Szénégető-völgy, 2000. VII. 10., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. VI. 12., HG. – Telkibánya: Ósva-völgy, 1989. IX. 29., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. X. 6., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. A magasabb régiókban leginkább nedves-üde gyepekben fordul elő, az alacsonyabb területeken elsősorban zárt erdőkben található. Bomló szerves anyagokon (avarban, dögön, gombák rothadó termőtestén, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában stb.) él. [0,98%]

Bisnius umbratilis (Gravenhorst, 1802) (nagyszemű ganajholyva) – Bodroghalom: Nyárjas-dűlő, 1994. V. 11., HG. – Bodrogkeresztúr: Bodrog, 2000. VI. 22., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., fénycsapdázás, 1999. VII. 3., GA. – Gávavencsellő: Remete, 1996. VI. 10., HG. – Lácacséke: Pap-erdő, 1999. V. 13., HG. – Mikóháza: Közép-bérc, 2000. VII. 4., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – (Regéc): Rostáló, 1994. VII. 25., KCs. – Sátoraljaújhely (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897); Hore-völgy, 1994. V. 12., HG.; Kecske-hát, 1999. X. 17., HG.; Májuskút, szőlő, 2000. X. 12., HG.; Torzsás, 1995. IV. 15., HG. – Tiszaladány: Kis-Tisza, 1998. X. 28., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság álló- és folyóvizei mentén. Pangóvizes vagy időnként friss vízzel elöntött, iszapos, agyagos vagy tőzeges, sűrű növényzettel benőtt talajokon (mocsarakban, lápokban, nedves réteken, nedves legelőkön, vizes-nedves erdőkben stb.) él. A magasabb régiók állandóan friss vízzel öntözött élőhelyein (köves-kavicsos medrű források, patakok mentén, gyér növényzettel benőtt nyers hordalékokon stb.) ritka vagy hiányzik. Többnyire vizes-nedves növényi törmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb. található. [1,05%]

Bisnius varians (Paykull, 1789) (változékony ganajholyva) – Bodroghalom: Nyárjas-dűlő, 1994. V. 11., HG. – Garadna, erdőszél, 1997. IV. 12., GA.; (belterület) Kossuth u., 1999. V. 17., GA., emberi ürülékből, 1999. X. 7., GA., trágyából, 1999. X. 7., GA. – Pácin: Mágócsi várkastély, 1994. V. 23., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883) – Tolcsva (Biró 1883). – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Gyepes élőhelyeken – különösen legelőkön – elég gyakori; néha erdőkben is előfordul. Bomló szerves anyagokon él; leginkább szárazodó trágyában, ritkábban dögön, gombák rothadó termőtestén, komposztban, rothadó növényi maradványokon stb. található. [0,60%]

Bisnius watsoni (Stephens, 1832) [*Philonthus minax* Stephens, 1833; *Ph. impressicollis* Stephens, 1835; *Ph. puella* Nordmann, 1837] (alhavasi ganajholyva) – Füzérradvány (Csiki 1942). – Faunaterületünkön előfordul a Kárpátok vonulatain (Szlovákiában, Ukrajnában és Romániában). Az alhavasi öv lakója, a magashegységi régióban már csak elvétve található. Előfordulása hazánkban kevéssé valószínű, mindazonáltal nem teljesen kizárt. Ha elvetjük a téves cédulázás lehetőségét, akkor hitelesnek is tekinthetjük a füzérradványi adatot. Állatunk ugyanis nagyon jellegzetes, külső bélyegei alapján is egyértelműen felismerhető, más fajokkal nem könnyen téveszthető össze. Elsősorban zárt erdőkben él, néha azonban gyepekben is előfordul. Bomló szerves anyagokon (dögön, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, rothadó növényi maradványokon, trágyában stb.) él. [0,08%]

Spatulonthus coprophilus (Jarrige, 1949) [*Philonthus longicornis* var. *rubromaculatus* Bernhauer, 1915, nec Blanchard, 1842] (szegélyesszárnyú ganajholyva) – Garadna, embertrágyáról, 1996. IV. 24., GA. – Sátoraljaújhely: Gyalmos, 1993. IX. 5., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. VIII. 31., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. A száraz gyepek, száraz legelők jellemző faja; elvétve megtalálható nedves-üde gyepekben is. Erdőkben legfeljebb véletlenszerűen fordul elő. Főleg szárazodó trágyában él, de ritkán komposztban, rothadó növényi maradványokon stb. is fellelhető. [0,23%]

Spatulonthus longicornis (Stephens, 1832) (sárgacsípőjű ganajholyva) – Bodroghalom: Nyárjas-dűlő, 1995. IV. 4., HG. – Sátoraljaújhely: Torzsás, 1995. IV. 15., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. V. 22., HG. – A hegyvidéken és a dombvidéken elterjedt (bár gyakorinak itt sem mondható), a síkságon csupán néhány lelőhelye ismert. Az erdős vidékek nedves-üde gyepjeinek jellemző állata; nagyobb számban többnyire legelőkön gyűjthető. Szárazodó trágyában él, de néha dögön, istállók

alomjában, komposztban, madarak fészkében, rothadó növényi maradványokon stb. is előfordul. [0,23%]

Spatulonthus parvicornis (Gravenhorst, 1802) [*Staphylinus agilis* Gravenhorst, 1806] (rövidcsápú ganajholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. X. 24., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1994. V. 23., HG. – Pácin (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897) – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 30., HG. – Vizsoly: Minta-legelő, 1995. X. 4., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon; a magasabb régiókban ritka, az alacsonyabb területeken gyakori. Nedves, üde és száraz gyepekben egyaránt megtalálható, nagyobb számban azonban csak legelőkön gyűjthető. Erdőkben legfeljebb véletlenszerűen fordul elő. Főleg szárazodó trágyában él, néha azonban dögön, komposztban, rothadó növényi maradványokon stb. is előfordul. [0,38%]

Paragabrius fulvipes (Fabricius, 1793) [*Philonthus rubripennis* Stephens, 1832] (sárgalábú ganajholyva [sárgahátú ganajholyva]) – Alsóregmec: Nagy-Dubinka, 1995. V. 30., HG.; Fedormalom, 1999. VIII. 6., HG. – Füzérradvány (Csiki 1942) – Gönc: Szesszió, 1995. IV. 9., HG. – Kishuta: Kemence-patak, 2000. VII. 25., HG. – Mikóháza: Bózsva, 2000. VII. 4., HG.; Közép-bérc, 2000. VII. 4., HG. – Nagyhuta: Kőkapu, 1998. IV. 22., HG.; Szoros-bérc, 1997. V. 19., 1999. VI. 6., HG. – Tokaj (Biró 1883) – Vizsoly: Minta-legelő, 1993. VI. 27., HG. – Előfordul a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak vízfolyásai mentén. A zárt erdők övében elterjedt és gyakori, az erdős puszták övében csak a nagyobb folyók árterületén (pl. a Dráva-melléken) ismert egy-két lelőhelye. A friss vízzel öntözött, homokos-iszapos talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek, égerligetek jellemző állata. Vizes-nedves növényi törmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb. él. [0,90%]

Paragabrius fumarius (Gravenhorst, 1806) (kormos ganajholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., HG. – Pálháza (Tóth 1984) – Sátoraljaújhely: Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; Szénégető-völgy, 1999. V. 22., HG. – Semjén: Balázs-erdő, 1992. XI. 15., HG. – Tiszadob: Kis-sózó, 1998. VII. 7., HG. – Tiszalúc: Tanács-dűlő, 1995. V. 24., HG. – Tokaj (Biró 1883; Kuthy 1897). – A hegyvidéken jobbára csak széles völgyekben, a dombvidékkel, illetve a síksággal határos alacsonyabb területeken fordul elő; a dombvidéken, de különösen a síkságon elterjedt és gyakori. Leginkább a pangóvizes (friss vízzel legfeljebb csak időnként elöntött) élőhelyeket kedveli. Kiterjedtebb állóvizek (ritkán folyóvizek), holtágak, tavak partján, mocsarakban, lápokban stb. él. Néha vizes-nedves erdőkben is megtalálható. Rendszerint vizes-nedves növényi törmelékben fordul elő. [0,68%]

Paragabrius micans (Gravenhorst, 1802) (selyemfényű ganajholyva) – (Bodrogkeresztúr): Malom-szeg, 1995. VI. 29., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., 1995. V. 24., 1995. X. 6., HG. – Gávavencsellő: Gyuj tava, 2000. VII. 19., HG.; Lapály, 1996. IV. 23., 1996. VII. 19., HG.; Lenc, 2000. VII. 19., HG.; Lomos, 2000. VIII. 16., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Remete, 1996. VI. 10., 1997. V. 11., 2000. VIII. 16., HG. – Gönc: Szesszió, 1993. IX. 13., 1995. X. 4., HG. – Karcsa: Lábszár, 1993. VII. 23., HG. – Lácacséke: Pocsolya-rét, 2000. VI. 9., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Alsó-rét, 1994. VIII. 4., HG.; Berecki híd, 1992. IV. 12., 2000. VI. 11., HG.; Hosszú-tó, 1999. VII. 31., HG.; Kacsa-tó, 1997. IV. 28., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VII. 6., 1999. VII. 8., 1999. VII. 20., 1999. VIII. 10., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG.; Várhegy, 1997. III. 11., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. V. 22., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 2000. IX. 29., HG. – Tiszalúc: Tanács-dűlő, 1995. V. 24., HG. – Tokaj (Biró 1883; Kuthy 1897) – Tolcsva (Biró 1883) – (Vajdácska: Mikola-dűlő), 1994. IX. 13., HG. – Elterjedése, környezeti igénye és életmódja az előző fajéhoz hasonló. [2,64%]

[**Paragabrius nigrita** (Gravenhorst, 1806) (tőzegkedvelő ganajholyva) – A Kárpát-medencében szórványosan található a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú területeken, a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Magyarországon biztosan csak a Nyugat-Dunántúlon (Magyarszombatfa, Szőce) fordul elő. (A hazánkból korábban közzétett lelőhelyadatok – valószínűleg a pálházai (Tóth 1984) is – a *Paragabrius fumarius* fajra vonatkoznak.) Pangóvizes, tőzeges talajokon, árnyas,

párás élőhelyeken (lápokban, lápréteken, láperdőkben stb.) él. Rendszerint vizes-nedves növényi törmelékben fordul elő.]

Paragabrius salinus (Kiesenwetter, 1844) (sziki ganajholyva) – Cigánd (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897) – Sátoraljaújhely: Némahegy, mocsár, 1998. V. 6., HG. – Tarcal: Pestere, 1994. IV. 30., HG. – Előfordul az erdős puszták övében, az Alföld és a Kisalföld meleg, száraz éghajlatú vidékein. Egy-két helyen – az alföldekkel határos dombsági tájakon – a Dunántúlon is megtalálható. A homokos-iszapos, sókban, bázisokban gazdag üledékek, szikes talajok jellemző állata. Változó vízjárású – tavasszal és ősszel vizes, nedves és üde, nyáron kiszáradó – élőhelyeken (árterületeken, szikes tavak, pocsolyák partján és szárazodó medrében, szikes mocsarakban, szikes réteken stb.) fordul elő. Rendszerint vizes-nedves növényi törmelékben akadhatunk rá. [0,23%]

Onychophilonthus marginatus (O. F. Müller, 1764) [*Staphylinus marginatus* Strøm, 1768, nec O. F. Müller, 1764; *S. marginatus* Fabricius, 1775, nec O. F. Müller, 1764] (szegélyeshátú ganajholyva) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Tóth 1984); Zempléni-hegység (Tóth 1984). – A hegyvidék és a dombvidék erdős tájainak jellemző faja, a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú nyugati országrészben azonban síkvidéki lelőhelye is ismert (Mosonmagyaróvár: Magyaróvár). Nálunk mindenütt nagyon ritka. A magasabb régiókban leginkább nedves-üde erdőkben, nedves-üde gyepekben, hegyi réteken, hegyi legelőkön fordul elő. A síkságon valószínűleg keményfaligetekben él. Elsősorban trágyában található, gyűjtötték azonban dögről, gombák rothadó termőtestéről is. [0,15%]

Gefyrobius denigrator (Gravenhorst, 1806) [*Staphylinus nitidulus* Gravenhorst, 1802, nec Fabricius, 1781] (kurtaszárnyú ganajholyva) – Bodroghalom: Zsidó-homok, 1999. VI. 30., 1999. VII. 28., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. V. 14., HG., 100 m, *Cynodonto-Festucetum pseudovinae*, ürgelyukból, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. VI. 15., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. VII. 26., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. VI. 3., HG. – Szórványosan fordul elő a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. A fátlan élőhelyek, elsősorban a száraz gyepek, száraz legelők jellegzetes faja. Bomló növényi anyagokon él; legtöbbször korhadó, rothadó növényi maradványokon, kövek, fadarabok stb. alatt található. [0,53%]

Gefyrobius lepidus (Gravenhorst, 1802) (rövidszárnyú ganajholyva) – Bodroghalom: Zsidó-homok, 1999. VI. 30., 1999. VII. 28., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. VI. 2., 2000. VIII. 16., HG.; Lapály, 1996. VII. 8., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Pusztafalui-dűlő, 1996. V. 8., 1996. VI. 10., 1996. VII. 8., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. V. 14., HG. – Révleányvár: Motolla, 1994. VII. 13., HG. – Sátoraljaújhely: Molyva-domb, 1999. VII. 22., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. VI. 15., 2000. VI. 15., 2000. VIII. 15., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. VI. 21., 1995. VII. 26., 1995. X. 6., HG. – Elterjedése, környezeti igénye és életmódja az előző fajéhoz hasonló. [1,43%]

Paralionthus punctus (Gravenhorst, 1802) (sokpontos ganajholyva) – Bodrogkeresztúr: Bodrog, 2000. VI. 22., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., HG. – Garadna, fénycsapdázás, 1996. VI. 21., GA. – Gávavencsellő: Lapály, 1996. IV. 23., HG.; Lenc, 2000. VII. 19., HG.; Remete, 1996. VI. 2., 1996. VI. 10., HG. – Sátoraljaújhely: Berecki híd, 2000. VI. 11., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VII. 6., 1999. VII. 8., 1999. VII. 22., 1999. VIII. 8., 1999. VIII. 10., HG.; Molyva-domb, 1993. VIII. 14., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG. – Tarcal (Biró 1883; Kuthy 1897). – A hegyvidéken nagyon ritka (csak az alacsonyabb régiókban található), a dombvidéken szórványosan fordul elő, a síkságon elterjedt és gyakori. Többnyire kiterjedtebb állóvizek, holtágak, tavak partján (ritkán folyóvizek mentén), pangóvizes (friss vízzel legfeljebb csak időnként elöntött), iszapos, agyagos vagy tőzeges, sűrű növényzettel benőtt talajokon (mocsarakban, lápokban, nedves réteken, nedves legelőkön stb.) fordul elő. Elvétve vizes-nedves erdőkben is ráakadhatunk. Rendszerint vizes-nedves növényi törmelékben található. [1,20%]

Rabigus tenuis (Fabricius, 1793) (sárgahátú ganajholyva [sárganyakú ganajholyva]) – Cigánd: Ledmecő, 1994. V. 1., HG. – Gávavencsellő: Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Remete, rét, 1996. V. 8., HG. – Sátoraljaújhely: Berecki híd, 1998. V. 10., HG., 90 m, *Carici-Alopecuretum pratensis*,

parttaposás, 1999. IV. 30., ÁL. és HG. – Tiszanagyfalu: Nagy-morotva, 1998. VII. 7., HG. – Elterjedt a zárt erdők övében, az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság nagyobb folyóvizei mentén. Állandóan friss vízzel öntözött, kavicsos-homokos, nyers hordalékokon (kavicsok között, kövek, fadarabok alatt, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [0,45%]

Gabrius astutus (Erichson, 1840) (hegyi ganajholyva) – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – A hegyvidék magasabb régióinak jellemző állata, a hűvös, csapadékos éghajlatú területeken azonban az alacsonyabb hegyvidéki tájakon, sőt elvétve a dombvidéken is megtalálható. Nálunk mindenütt meglehetősen ritka. Általában patakmenti keményfaligetek friss vízzel öntözött, homokos-iszapos, gyér növényzettel benőtt áradmányos talajain fordul elő. Többnyire vizes-nedves növényi törmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb. akadhatunk rá. [0,08%]

Gabrius breviventer (Sperk, 1835) [*Philonthus coxalus* Hochhuth, 1871; *Gabrius pennatus* Sharp, 1910] (berki ganajholyva) – Boldogkőváralja: Tekeres-patak, 2000. V. 16., HG. – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. IX. 4., GA. – (Háromhuta): István-kút (Tóth 1984) – Kishuta: Kemence-patak, 1998. IV. 22., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak lakója, az Alföldön és a Kisalföldön azonban csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók árterületén ismert néhány lelőhelye. Árnyas, párás, időnként friss vízzel elöntött élőhelyeken, többnyire ligeterdőkben található, előfordul azonban mocsarakban, lápokban, láperdőkben stb. is. Vizes-nedves növényi törmelékben (avarban, korhadt fában, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [0,38%]

Gabrius exspectatus Smetana, 1952 (magashegyi ganajholyva) – Regéc: (Sertés-hegy), 1993. VIII. 1., HG. – Hazánkban egyelőre csak a Bükkből és a Zempléni-hegységből ismerjük, előkerülésére azonban minden bizonnyal másutt is számíthatunk (legvalószínűbben az Északi-középhegység magasabb régióiban). Tóth (1984) a Bükkből és a Vértesből említi, adatai azonban téves meghatározáson alapulnak (a bizonyító példányok a *Gabrius splendidulus* fajt képviselik). Nedves-üde erdőkben, elsősorban magashegységi bükkösökben, szurdokerdőkben stb. él. Rendszerint elhalt lombosfák (pl. *Acer pseudoplatanus*, *Fagus sylvatica*) leváló nedves kérge alatt található. Ritkábban a korhadó fa belsejében vagy a fára nőtt taplókban, a fában, illetve a taplóban élő rovarok járataiban akadhatunk rá. [0,08%]

Gabrius femoralis (Hochhuth, 1851) (ligeti ganajholyva) – Füzér: Piszkés-tető, 1996. IV. 12., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., tuskó alól, 2000. IV. 20., GA. – Kéked: Les-hegy, 1994. XI. 27., HG. – Mikóháza: Palacka-hegy, 1999. VII. 14., HG. – Sárospatak: Veres-haraszt, 1999. VI. 15., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG. – Sátoraljaújhely: Boda-dűlő, 1999. V. 30., 1999. VI. 15., HG.; Esztáva, 1996. XI. 2., HG., szőlő, 2000. IV. 3., HG.; Hore-völgy, 1994. XI. 6., HG.; Kecske-hát, 1999. X. 17., HG.; Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG.; Magas-hegy, 1994. IV. 26., 1994. XI. 4., HG.; Májuskút, 1999. V. 15., HG., szőlő, 1999. VI. 15., HG.; Várhegy, 1996. IV. 28., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. V. 30., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. A zárt erdők övében elég gyakori, az erdős puszták övében ritka (itt többnyire csak a nagyobb folyók árterületén található). A friss vízzel időnként elöntött talajú, árnyas, párás, erdei élőhelyek, keményfaligetek jellemző állata. Néha (elsősorban áradásokat vagy tartós esőzéseket követően) bükkösök, szurdokerdők, gyertyános tölgyesek, esetleg tölgyesek felázott talaján is előfordul. Elvétve vizes-nedves gyepekben is megtalálható. Avarban, korhadó fában, kövek, fadarabok alatt, vizes-nedves növényi törmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb. él. [1,43%]

Gabrius nigritulus (Gravenhorst, 1802) (fekete ganajholyva) – Boldogkőváralja: Boldogkővár, 2000. VI. 16., HG.; Tekeres-patak, 2000. V. 16., HG. – Mikóháza: Bózsva, 2000. VII. 4., HG.; Közép-bérc, 2000. VII. 4., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, 1994. III. 5., 1994. III. 27., HG.; Májuskút, 1999. VIII. 15., HG., szőlő, 1998. X. 30., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. IX. 20., HG. – Tolcsva: Várhegy, 1994. III. 12., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója. A magasabb régiókban ritka, az alacsonyabb vidékeken közönséges. Elsősorban vizes-nedves talajokon (mocsarakban, lápokban, nedves réteken, nedves legelőkön, ritkán vizes-nedves erdőkben stb.) fordul elő, de néha megtalálható szárazabb élőhelyek időszakosan felázott vagy elöntött talaján is. Bomló,

vizes-nedves növényi anyagokon (pl. avarban, korhadó fában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él, elvétve azonban komposztban, szárazodó trágyában stb. is ráakadhatunk. [0,75%]

Gabrius splendidulus (Gravenhorst, 1802) (kéreglakó ganajholyva) – Alsóberecki (Biró 1883) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG.; Nagy-Milic, 850 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 2., ÁL. – Füzérradvány (Csiki 1942) – Garadna, *Cerasus* kéreg alól, 1999. IV. 30., GA., galagonyakéreg alól, 1998. I. 20., GA., erdő, korhadó *Cerasus* kéreg alól, 1999. IV. 30., GA. – Gávavencsellő: Lomos, 1996. III. 26., HG. – Háromhuta: István-kút, 1997. VI. 2., HG. – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1997. III. 1., HG. – Regéc: Ördög-völgy, 1996. X. 8., HG. – Révleányvár: Pap-erdő, 1999. IV. 10., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Torda-völgy, 2001. III. 30., ÁL. és HG. – A hegyvidék és a dombvidék zárt erdeiben gyakori, a síkságon ritka, az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) többnyire csak a nagyobb folyók mentén, nedvesebb erdőkben (égerlápokban, tölgy-kőrisszil ligetekben, gyertyános kocsányos tölgyesekben stb.) található nagyon szórványosan. Különböző lombos- és tűlevelű fák leváló nedves kérge alatt él; ritkábban a korhadó fa belsejében, szuvak és más farontó rovarok járataiban, néha taplók vagy kalapos gombák termőtestén, illetve avarban, kövek, fadarabok alatt stb. található. [1,05%]

Gabrius suaveolens (Stephens, 1833) [*Staphylinus vernalis* Gravenhorst, 1806, nec O. F. Müller, 1776; *Philonthus osseticus* Kolenati, 1846] (barnás ganajholyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, 1993. V. 8., HG. – (Balsa): Homokos-hát, 1993. VI. 13., HG. – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. X. 10., HG. – Dámóc: File-szög, 1993. IV. 25., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., 1999. VII. 1., HG. – Garadna, *Cerasus* kéreg alól, 1999. IV. 30., GA. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. V. 8., HG.; Lapály, 1996. V. 8., HG.; Pusztafalui-dűlő, 1996. VIII. 22., HG.; Remete, 1996. III. 26., 1996. VI. 2., HG. – Gönc: Szesszió, 1995. IV. 9., 1995. X. 4., HG. – Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. VI. 19., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., HG.; Mosonnai-erdő, 1993. V. 9., 1999. V. 13., 1999. VII. 25., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – Regéc: Gyertyán-kút, 1996. X. 8., HG.; (Sertés-hegy), 1996. X. 8., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. V. 9., HG.; Motolla, 1994. VII. 13., HG.; Pap-erdő, 1999. V. 13., 1999. VI. 12., 1999. VII. 25., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 31., HG.; Mandulás, 1998. III. 3., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki híd, 90 m, *Carici-Alopecuretum pratensis*, parttaposás, 1999. IV. 30., ÁL. és HG.; Esztáva, 1996. XI. 2., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; Kacsa-tó, 1997. IV. 28., 1997. V. 6., 1997. VI. 16., HG.; Kecske-hát, 1999. X. 17., HG.; Magas-hegy, 1994. I. 30., 1994. III. 20., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG. – Sima: Csonkás, 1996. V. 14., HG. – Szerencs (Biró 1883; Kuthy 1897) – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. V. 30., 1999. X. 30., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. X. 6., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., 1998. VI. 3., HG., rostálás, 1998. IV. 13., HG. – Tokaj (Biró 1883; Kuthy 1897). – A hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon egyaránt megtalálható. A vízi, illetve a nagyon száraz élőhelyek kivételével szinte mindenütt előfordul. Vizes, nedves és üde gyepekben, erdőkben egyike a közönséges holyvafajoknak; száraz élőhelyeken ritka. Bomló, nedves növényi anyagokon (pl. avarban, korhadó fában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él, elvétve azonban komposztban, szárazodó trágyában stb. is megtalálható. [3,92%]

Gabrius subnigritulus (Reitter, 1909) [*Gabrius appendiculatus* Sharp, 1910] (barnáscombú ganajholyva) – Pálháza (Tóth 1984). – Bár előfordulása Magyarországon biztosra vehető, eddig közölt lelőhelyadatai mégis ellenőrzésre szorulnak. Nálunk valószínűleg a hegyvidék és a dombvidék erdős tájain fordul elő, de bizonyára nagyon ritka. Életmódja a következő fajéhoz hasonló. [0,08%]

Gabrius suffragani Joy, 1913 (turjáni ganajholyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., 1995. V. 24., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1995. VII. 28., HG.; Nagy-erdő, 1995. X. 10., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 2000. VIII. 23., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., fénycsapdázás, 2000.

VI. 4., GA. – Gávavencsellő: Lenc, 2000. VII. 19., HG.; Nyárfás-zug, 2000. VII. 19., 2000. IX. 29., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Remete, 2000. VII. 19., 2000. VIII. 16., HG.; Tisza, homokos part, 1996. VI. 27., RJ. – Lácacséke: Pocsolya-rét, 1999. VI. 12., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – Sátoraljaújhely: Alsó-rét, 1994. VIII. 4., HG.; Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki híd, 1992. IV. 12., HG.; Bibérctanya, 1999. VI. 14., 1999. IX. 7., HG., 1999. X. 29., ÁL. és HG.; Hosszú-tó, 1999. VII. 31., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Május-kút, szőlő, 1999. VIII. 10., HG.; Molyva-domb, 1999. IX. 3., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. VIII. 31., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. V. 22., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 2000. IX. 29., HG. – Tiszakanyár: Tisza-híd, 2000. VI. 9., HG. – A hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon egyaránt megtalálható, de csak a síkságon gyakori. Elsősorban vizes, nedves és üde gyepekben, erdőkben él, előfordul azonban szárazabb élőhelyeken is. Bomló, nedves növényi anyagokon (pl. avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban), illetve kövek, fadarabok stb. alatt található. [2,26%]

Gabrius trossulus (Nordmann, 1837) (lápi ganajholyva) – Regéc: Rostáló, 1995. IX. 30., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – (Sátoraljaújhely: Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG. – Elterjedt a hegyvidéken (elsősorban az alacsonyabb régiókban), a dombvidéken és a síkságon. Vizes-nedves erdőkben (éger-, nyír- és fűzlápokban, égerligetekben, égeres mocsárerdőkben, lápi erdeifenyvesekben stb.) él; szárazabb erdőkben és gyepes élőhelyeken csak véletlenszerűen fordul elő. Rendszerint vizes-nedves növényi törmelékben található. [0,23%]

Erichsonius cinerascens (Gravenhorst, 1802) (hamuszínű ganajholyva) – Alsóregmec: Nagy-Dubinka, 1995. V. 30., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., HG. – Cigánd (Kuthy 1897) – Nagyhuta: Kemence-patak, 1998. V. 12., HG.; Szoros-bérc, 1997. V. 19., 1999. VI. 6., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Hore-völgy, 1994. V. 12., HG. – Tiszalúc: Tanács-dűlő, 1995. V. 24., HG. – Tolcsva: Várhegy, 1994. V. 22., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság álló- és folyóvizei mentén. A vizes-nedves talajok jellemző állata (különösen kedveli a friss vízzel időnként elöntött, sűrű növényzettel benőtt élőhelyeket). Mocsarakban, nedves réteken, nedves legelőkön, vizes-nedves erdőkben stb. él. Korhadó fában, kövek, fadarabok alatt, vizes-nedves növényi törmelékben stb. található. [0,83%]

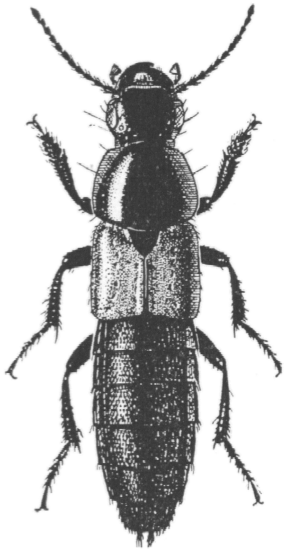
Neobisnius palmula (Gravenhorst, 1802) [*Gabrius villosulus* Stephens, 1833] (vöröses ganajholyva) – Felsőberecki: Bodrog, 2000. VIII. 23., HG. – Gávavencsellő: Remete, 2000. VII. 19., HG. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1995. IV. 9., HG. – Sátoraljaújhely (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897). – Elterjedt a zárt erdők övében, az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság nagyobb folyóvizei mentén. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) is megtalálható a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, de itt már nagyon ritka. Állandóan friss vízzel öntözött, kavicsos-homokos, nyers hordalékokon (kavicsok között, kövek, fadarabok alatt, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [0,30%]

Neobisnius procerulus (Gravenhorst, 1806) (kétszínű ganajholyva) – Bodrogkeresztúr: Bodrog, 2000. VI. 22., HG.; Macskás, 1993. V. 20., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1997. VI. 12., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1995. VII. 28., HG. – Füzérradvány: (Arborétum), 1995. V. 30., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., fénycsapdázás, 1999. IV. 16., GA. – Gávavencsellő: Lapály, 1996. V. 8., HG.; Marót-zugi-Holt-Tisza, 2000. VIII. 16., HG.; Ó-Füzes, 1996. VIII. 22., HG.; Remete, 1996. VI. 10., 2000. VIII. 16., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. IX. 4., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. VI. 19., HG. – Lácacséke: Pap-erdő, 1999. VII. 25., HG. – Mikóháza: Bózsva, 2000. VII. 4., HG.; Közép-bérc, 2000. VII. 4., HG. – Sátoraljaújhely: Alsó-rét, 1994. VIII. 4., HG.; Hore-völgy, 1994. V. 12., HG.; Lőtér, 1995. V. 28., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG.; Vinyik-dűlő, 1999. V. 10., HG. – Tarcal: Pestere, 1994. IV. 30., HG. – Telkibánya: Csapontos-forrás, 1994. IX. 18., HG. – Tiszakanyár: Tisza-híd, 2000. VI. 9., HG. – Tokaj: Tisza-híd, 2000. V. 16., HG. – (Vajdácska: Mikola-dűlő), 1994. IX. 13., HG. – Vizsoly: Minta-legelő, 1995. X. 4., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. A magasabb régiókban ritka, az alacsonyabb területeken gyakori. Állóvizek és folyóvizek mentén, pangóvizes vagy időnként friss vízzel elöntött, iszapos, agyagos vagy tőze-

ges, sűrű növényzettel benőtt talajokon (mocsarakban, lápokban, nedves réteken, nedves legelőkön, vizes-nedves erdőkben stb.) él, de néha előfordul szárazabb élőhelyek időszakosan felázott vagy elöntött talaján is. Leginkább vizes-nedves növényi törmelékben található. [2,03%]

Platycnemidini (Nordmann, 1837) – mohaholyvák

A nemzetség fajai az Antarktisz kivételével minden földrészen megtalálhatók, számuk azonban a meleg, illetve a mérsékelt éghajlati övekben a legnagyobb. Többségük erdők, erdős vidékek lakója, számos faj él azonban fátlan területeken (tengerpartokon, tundrákon, havasi gyepekben, füves pusztákon stb.) is. Az ide sorolt bogarak nagyobb része talajlakó, kisebb részük pedig főként elhalt fák kérge alatt fordul elő. Egyes fajok alkalomadtán üregekbe, barlangokba is behúzódnak, valódi barlanglakó azonban nincsen közöttük. Bomló szerves anyagokon (avarban, dögön, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, guanón, hullott gyümölcsön, istállók alomjában, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) élnek. A legtöbb faj általában bizonyos táplálékforráshoz kötött; több fajuk pl. madarak, emlősök, illetve hangyák, redősszárnyú darazsak fészkének hulladékain fordul elő. A legtöbb mohaholyva – kiváltképpen a nagyobb termetű fajok – különösebb válogatás nélkül fogyaszt csigákat, férgeket, rovarokat, rovarlárvákat, sőt alkalomadtán még energiában gazdag, bomló szerves anyagokat is.

15. ábra: *Astrapaeus ulmi* (Rossi) (Székessy 1963 nyomán)

Astrapaeus ulmi (Rossi, 1790) (pirosöves mohaholyva [nagy korhóholyva]) – Bekecs: Muszáj-legelő, szikes, 1999. VI. 7., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); (belterület) Harmat u., 1996. VI. 17., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. V. 30., 2000. IX. 30., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Gyepekben és erdőkben egyaránt megtalálható (néha még kertekben, szántóföldeken stb. is előfordul), de mindenütt meglehetősen ritka. Avarban, komposztban, kövek, fadarabok alatt, rothadó növényi maradványokon stb. él. [0,38%]

Microsaurus analis (Fabricius, 1787) [*Staphylinus scitus* Gravenhorst, 1806] (vöröses mohaholyva) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897) – Tokaj: Nagy-Fűz, 1998. X. 28., HG. – Előfordul a hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben. Általában gombák termőtestén, gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák vörösen korhadó anyagában és leváló kérge alatt stb.) található. [0,15%]

Microsaurus brevicornis Thomson, 1860 (odúlakó mohaholyva) – Zempléni-hegység (Tóth 1984). – A hegyvidék és a dombvidék lomboserdeinek jellemző állata. Elsősorban nedves-üde erdőkben gyakori, megtalálható azonban vizes-nedves és üde-száraz erdőkben, néha nedves-üde gyepekben is. Elhalt lombosfák (*Cerasus*, *Fagus*, *Populus*, *Quercus*, *Salix* stb.) odvában, korhadékában és leváló kérge alatt, farontó rovarok járataiban, társas redősszárnyú darazsak fészkének törmelékében stb. él. Ritkábban előfordul fák kifolyó nedvén, rothadó növényi maradványokon stb. is. [0,08%]

Microsaurus brevis (Erichson, 1840) (hangyakedvelő mohaholyva) – Hidasnémeti: Kis-sziget, 1996. V. 14., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain, az alacsonyabb régiókba azonban csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú vidékeken (pl. a Dunántúlon) ereszkedik le. Nálunk eddig még csak néhány helyről került elő. Általában hangyák társaságában – *Formica* vagy *Lasius* fajok fészkében – található, de gyűjtötték már húscsalétken is. [0,08%]

Microsaurus cruentus (Olivier, 1795) (gombakedvelő mohaholyva) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. VII. 15., HG. – Füzér: Nagy-Milic, 1979. VII. 2., RI.; Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. IX. 25., GA. – Karcsa: Lábszár, 1994. VI. 19., HG. – Pácin: Mágócsi várkastély, 1994. VIII. 20., 1997. VI. 11., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. VII. 4., HG. – Sátoraljaújhely (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897); Torzsás, 1995. IV. 15., HG. – Timár: Luka, 1993. VII. 10., 1993. VII. 18., HG. – Tolcsva (Biró 1883). – Előfordul a hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben. Általában gombák termőtestén, gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt), ritkán fák kifolyó nedvén, komposztban stb. található. [0,98%]

Microsaurus fuscipennis (Block, 1799) [*Staphylinus mesomelinus* Marsham, 1802] (üregi mohaholyva) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., 2000. VII. 14., HG. – Sátoraljaújhely: Szár-hegy, 1998. IX. 30., HG. – Magyarországon a Bükkből, az Aggteleki-karsztról és a Zempléni-hegységből mutatták ki, valószínű azonban, hogy az Északi-középhegységben másutt is megtalálható. Az Aggteleki-karszton elég gyakori, a Bükkből és a Zempléni-hegységből azonban eddig mindössze néhány példánya került elő. A hűvös, csapadékos hegyvidéki éghajlatot, a sötét, nedves környezetet kedveli. Jellegzetes erdei állat; elsősorban a nedves-üde erdők (bükkösök, szurdokerdők, gyertyános tölgyesek stb.) lakója, másutt csak véletlenszerűen fordul elő. Bomló szerves anyagokon (pl. dögön, gombák rothadó termőtestén, korhadó fában, nedves avarban, rothadó növényi maradványokon, trágyában), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. Szívesen húzódik be üregekbe, barlangokba is, ahol denevérek tetemén, denevérguanón, emberi ürüléken stb. található. [0,23%]

Microsaurus longicornis (Kraatz, 1857) (recéshátú mohaholyva) – Halmaj, 1977. X. 4., HS. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. V. 9., HG. – Szórványosan fordul elő a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Gyepekben és erdőkben egyaránt megtalálható, a sötét, hűvös, illetve a nagyon vizes élőhelyeket azonban kerüli. Kisemlősök (többnyire a vakond) fészkében és föld alatti járataiban él, megtalálható azonban egér- és pocokjárta avarban, fűgyökerek között, szénatörmelékben stb. is. [0,15%]

Microsaurus maurus (C. R. Sahlberg, 1830) (szénfekete mohaholyva) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., HG. – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 1., HG. – Garadna, 1992. XI. 1., GA. – Pálháza (Tóth 1984) – Sátoraljaújhely: Kökényes, 1995. X. 22., HG.; (Szénégető-völgy), 1997. V. 6., HG. – A hegyvidék jellemző állata, országunk hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú nyugati, délnyugati, illetve északkeleti felében azonban megtalálható az alacsonyabb régiókban is. Vizes, nedves és üde erdőkben (hegyvidéki égerligetekben, bükkösökben, szurdokerdőkben, lucosokban, ritkábban gyertyános tölgyesekben stb.) él. Nedvességigényes; árnyék-, illetve sötétségkedvelő. Nedves, bomló szerves anyagokon (avarban, dögön, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, gombák rothadó termőtestén, rothadó növényi maradványokon stb.) található. Elvétve hangyafészkek törmelékében, madarak és emlősök fészkében stb. is előfordul. [0,45%]

Microsaurus ochripennis (Ménétries, 1832) (vörösszárnyú mohaholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. X. 24., HG. – Abaújszántó: Kassi-szőlő, 2000. IX. 30., HG. – Garadna, 1995. VI. 7., GA., fűhálózás, 1996. VIII. 24., GA. – Gávavencsellő: Remete, 1996. V. 8., HG. – Sárospatak: Mandulás, 1997. XI. 15., KA.; Veres-haraszt, 1999. X. 15., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 2000. III. 31., 2000. IX. 30., HG. – Tolcsva: Várhegy, 1994. X. 30., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója, az Alföld és a Kisalföld erdőtlen vidékein azonban ritka vagy hiányzik. Melegkedvelő faj, más ökológiai tényezőkkel szemben azonban meglehetősen közömbösen viselkedik. Nedves, üde és száraz élőhelyeken – gyepekben és erdőkben – egyaránt előfordul. Általában bomló növényi anyagokon (pl. egérjárta avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, szalma- és szénakazlak alján), kisemlősök (pl. *Cricetus*, *Microtus*, *Mus*, *Talpa*) föld alatti fészkében, járataiban stb. található. [0,75%]

Microsaurus rufitarsis (Marsham, 1802) [*Staphylinus fulgidus* Fabricius, 1793, nec Fabricius, 1787; *Philonthus assimilis* Nordmann, 1837] (fényes mohaholyva) – Sátoraljaújhely (Biró 1883). – Előfordul a hegyvidék és a dombvidék erdős tájain. Nálunk – a korábbi megállapításokkal

ellentétben – meglehetősen ritka; elterjedési adatai is részben megbízhatatlanok. Többnyire emlősök (pl. *Microtus*, *Mus*, *Meles*, *Oryctolagus*, *Talpa*) fészkében és föld alatti járataiban található, a szabad természetben azonban nagyon ritka. Leginkább települések, emberi lakóhelyek környékén fordul elő, ahol egér- és pocokjárta szalmakazlak, szénaboglyák alján, istállók alomjában, komposztban, rothadó növényi maradványokon stb. él. [0,08%]

Microsaurus skoraszewskyi (Korge, 1961) [*Staphylinus mesomelinus* auct., nec Marsham, 1802] (erdei mohaholyva) – Mikóháza: Közép-bérc, 2000. VII. 4., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeinek lakója, az Alföldön és a Kisalföldön azonban jobbára csak a nagyobb folyók ligeteiben fordul elő igen szórványosan. A nedves-üde erdők (bükkösök, szurdokerdők, gyertyános tölgyesek stb.) jellemző állata, megtalálható azonban ligeterdőkben, elvétve száraz tölgyesekben stb. is. A sötét, hűvös, nedves környezetet kedveli. Bomló szerves anyagokon (elhalt fák gombás kérge alatt, gombák rothadó termőtestén, komposztban, korhadó fatörzsekben, tuskókban, kövek, fadarabok alatt, nedves avarban, rothadó növényi maradványokon, trágyában stb.) él. Szívesen húzódik be üregekbe, barlangokba is, ahol denevérguanón, denevérek tetemén, emberi ürüléken stb. található. Elvétve emlősök fészkében, istállók alomjában, pincékben stb. is előfordul. [0,08%]

Microsaurus xanthopus (Erichson, 1839) (kéreglakó mohaholyva) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897). – A hegyvidék és a dombvidék nedves-üde lomboserdeinek jellemző állata. Bükkösökben, szurdokerdőkben, gyertyános tölgyesekben, ritkábban ligeterdőkben, lucosokban stb. fordul elő. Gombásodó növényi anyagokon, leginkább elhalt lombos- vagy tűlevelű fák leváló kérge alatt, taplók rovarrágta termőtestében, ritkán gombás avarban, elvétve gombák rothadó termőtestén, komposztban, rothadó növényi maradványokon, esetleg vadtrágyában stb. található. [0,08%]

Distichalius flavescens (Linnaeus, 1758) [*Staphylinus flavicornis* Gmelin, 1790; *S. cinctus* Paykull, 1790] (szegélyes mohaholyva) – Bodroghalom: Nyárjas-dűlő, 1995. IV. 4., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., emberi ürülékből, 1999. X. 7., GA. – Gávavencsellő: Remete, 1996. V. 8., HG. – Sátoraljaújhely (Chyzer 1885*a*); (belterület) Kazinczy u., 1999. III. 3., HG.; Májuskút, szőlő, 2000. X. 12., HG. – A hegyvidék és a dombvidék erdős tájain elterjedt és gyakori, a síkságon szórványosan fordul elő és ritka. A hegyvidéken és a dombvidéken leginkább nedves-üde erdőkben található, de ritkán előfordul száraz erdőkben, elvétve nedves-üde gyepekben is. Az Alföldön és a Kisalföldön általában a nagyobb folyók mentén, láp- és ligeterdőkben, gyertyános kocsányos tölgyesekben stb. él. Bomló szerves anyagokon (elhalt fák kérge alatt, gombák rothadó termőtestén, komposztban, nedves avarban, rothadó növényi maradványokon, szénatörmelékben, trágyában stb.) fordul elő. [0,45%]

Quedius balticus Korge, 1960 (mocsári mohaholyva) – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Szórványosan fordul elő az Alföldön és a Kisalföldön, a nagyobb folyók mentén, illetve a turjánvidékeken. Szélesebb völgyekben, nagyobb patakok mentén a dombsági, illetve az alacsonyabb hegyvidéki tájakon is megtalálható. A pangóvizes vagy időnként friss vízzel elöntött, homokos, iszapos, agyagos vagy tőzeges talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek (láperdők, keményfaligetek) jellemző állata. Vizes-nedves erdőkön kívül megtalálható mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők stb. időszakosan felázott, elöntött talaján is. Nedves növényi anyagok között (avarban, korhadt fában, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [0,08%]

Quedius curtipennis Bernhauer, 1908 (füstös mohaholyva) – Sátoraljaújhely: Esztáva, szőlő, 1999. IV. 15., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. IV. 25., HG. – Szórványosan fordul elő a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Környezeti igénye és életmódja a következő fajéhoz hasonló. [0,15%]

Quedius fuliginosus (Gravenhorst, 1802) (kormos mohaholyva) – Arka: Boldogkőváraljaipatak, 2000. V. 3., 2000. VI. 16., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., HG. – Cigánd: Nagyerdő, 1995. IV. 4., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., 1999. VII. 1., 1999. VII. 30., HG. – Gávavencsellő: Lomos, 1996. V. 8., 1996. VI. 10., HG. – Kenézlő: Görbe-éri-kaszáló, 1993. VI. 13., HG. – Nagyhuta: Dérföldi-forrás, 1989. VI. 24., 1989.

XI. 5., 1996. VI. 26., HG.; Nyírjes-völgy, 1998. XI. 14., HG.; Suta-bérc, 1988. VI. 26., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., HG. – Regéc: Rostáló, 1976. VIII. 9–15., PeJ. és KrT., 1988. VII. 21., 1989. VII. 22., 1995. IX. 30., 1996. VI. 26., HG.; Vajda-völgy, 1988. IV. 23., 1988. VI. 26., 1993. XI. 7., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. V. 9., 1993. VI. 12., HG.; Motolla, 1993. X. 30., 1994. VI. 20., HG.; Pap-erdő, 1999. V. 13., 1999. VII. 25., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 31., HG. – Sátoraljaújhely: Bodrog, 2000. IV. 7., HG.; Esztáva, 1996. XI. 2., HG.; Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; Hlavati-kert, 1984. V. 13., HG.; Kacsa-tó, 1992. V. 1., HG.; Kecske-hát, 1999. X. 17., HG.; Szénégető-völgy, 1999. X. 20., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. IV. 30., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. IV. 22., 2000. V. 11., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. VI. 12., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban zárt erdőkben fordul elő (az Alföld és a Kisalföld szárazabb éghajlatú vidékein csak vizes-nedves erdőkben gyakori), megtalálható azonban cserjésekben, vizes, nedves és üde gyepekben stb. is. Bomló növényi anyagokon (pl. avarban, elhalt fák korhadó anyagában és leváló kérge alatt, gombák rothadó termőtestén, komposztban, rothadó növényi maradványokon, víz által partra sodort uszadékban), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [3,24%]

Quedius laticollis (Gravenhorst, 1802) [*Staphylinus molochinus* Gravenhorst, 1806] (sokalakú mohaholyva [vörösnyakú mohaholyva]) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VIII. 15., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VII. 30., HG. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 2000. IX. 29., HG. – Sátoraljaújhely: Májuskút, 2000. VIII. 15., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban vizes, nedves vagy üde gyepekben és erdőkben fordul elő; száraz élőhelyeken ritka. Bomló növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadó anyagában és leváló kérge alatt, gombák rothadó termőtestén, komposztban, kövek, fadarabok alatt, rothadó növényi maradványokon, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [0,30%]

Quedionthus riparius (Kellner, 1843) (felemás mohaholyva) – Regéc: Ördög-völgy, 2000. VII. 26., HG. – A hegyvidék friss vízzel öntözött talajú, árnyas, párás erdei élőhelyeinek jellemző állata. Magyarországon egyelőre csak a Mecsekből, a Bükkből és a Zempléni-hegységből ismert. Források, patakok mentén, elsősorban hegyvidéki égerligetekben akadhatunk rá. Vízbe vagy vizes talajra hullott falevelek, gallyak között, vízben ázó vagy vízzel permetezett mohában, víz által partra sodort uszadékban, ritkábban kövek, kavicsok között stb. található. [0,08%]

[**Raphirus attenuatus** (Gravenhorst, 1802) [*Heterothops limbatus* Heer, 1839] (magashegyi mohaholyva) – Irodalmi források szerint megtalálható Európában, a Kaukázusban, valamint Nyugat-Ázsia hegyvidékein is, elterjedési adatainak nagy része azonban megbízhatatlan. Előfordulása faunaterületünkön is megerősítésre szorul. A környező országok magasabb hegyvidékein talán megtalálható, Magyarországon azonban valószínűleg nem él. Irodalmi források szerint a hegyvidék lakója: megtalálható az alacsonyabb tájakon, a magasabb régiókban, sőt az erdőhatár fölötti havasi cserjésekben is. Elsősorban nedves-üde erdőkben él, ahol avarban és más növényi eredetű törmelékben fordul elő, de dögről, gombák rothadó termőtestéről, trágyából stb. is gyűjtötték. Sátoraljaújhelyről közölt adata (Biró 1883), csakúgy mint a hazánk területéről közzétett más adatok, a hasonló *Raphirus limbatoides* fajra vonatkoznak.]

Raphirus fumatus Stephens, 1833 (hamvas mohaholyva) – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Nagyhuta: Komlóska-patak, 1988. IV. 23., HG. – Regéc: Rostáló, 1995. IX. 30., HG.; Vajda-völgy, 1988. VI. 5., 1993. XI. 7., HG. – Sátoraljaújhely: Hore-völgy, 1994. XI. 6., HG.; Kecske-hát, 1999. X. 17., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. IV. 22., 2000. V. 11., HG. – A hegyvidék és a dombvidék friss vízzel öntözött talajú, árnyas, párás élőhelyeinek jellemző állata. Források, patakok mentén fordul elő, elsősorban égerligetekben, ritkábban égeres mocsárerdőkben, ritkán patakmenti magaskórósokban stb. A magasabb régiókban nedves-üde erdők (pl. magashegységi bükkösök, szurdokerdők) vízszivárgásos helyein, esőtől felázott talaján stb. is megtalálható. Vízbe vagy vizes talajra hullott falevelek, gallyak között, víz által partra sodort uszadékban, vízzel átitatott korhadó fatörzsekben, tuskókban stb. akadhatunk rá. [0,68%]

[**Raphirus humeralis** (Stephens, 1832) [*Quedius oblitteratus* Erichson, 1840; *Qu. suturalis* auct., nec Kiesenwetter, 1845; *Qu. nemoralis* auct., nec Baudi, 1848] (vállfoltos mohaholyva) – Úgy tűnik, hogy ez a faj elsősorban Nyugat-Európa lakója; elterjedési területe a Kárpát-medencét valószínűleg nem éri el. Faunajegyzékünkben azért szerepel mégis, mert a nálunk előforduló hasonló fajokkal sokszor összetévesztették; nevét, társneveit legtöbbször helytelenül használták. Sátoraljaújhelyi adata (Biró 1883) bizonyára a *Raphirus nemoralis* fajra vonatkozik. A másik hasonló faj (*Raphirus suturalis*) nálunk nagyon ritka, eddig csak a Bükkből és a Mecsekből került elő. Valószínűleg a Zempléni-hegységben is megtalálható, előkerülésére azonban csak a hegyvidék központi övezeteiben (árnyas, párás, szűk völgyek, szurdokok alján, vízszivárgásos helyeken stb.) számíthatunk.]

Raphirus limbatoides (Coiffait, 1963) [*Heterothops limbatus* auct., nec Heer, 1839] (közönséges mohaholyva) – Erdőbénye: Mély-patak, 1997. VII. 14., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VII. 30., HG. – Füzér: Hosszú-bérc, 1996. IV. 12., 1996. X. 11., HG.; Piszkés-tető, 1996. IV. 12., HG. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. IV. 23., HG. – Kéked: Leshegy, 1994. XI. 27., HG. – Komlóska: Hotyka-patak, 1997. XI. 15., KA.; Sáros-völgy, 1997. XI. 15., KA., 1998. III. 3., HG. – Makkoshotyka: (Bocskor-völgy), 1997. V. 23., HG. – Mikóháza: Közép-bérc, 1996. VII. 1., HG. – Nyíri: Vörös-víz-patak, 2000. V. 11., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. V. 13., HG. – Regéc: Gyertyán-kút, 1993. VIII. 5., HG.; Rostáló, 1989. XI. 5., 1995. V. 30., 1995. IX. 30., HG.; (Sertés-hegy), 1996. X. 8., HG.; Vajda-völgy, 1993. VI. 26., HG. – Révleányvár: Pap-erdő, 1999. V. 13., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Esztáva, 1996. XI. 2., 1999. X. 30., 2001. IV. 8., HG., szőlő, 1999. IV. 15., 2000. IV. 3., HG.; Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; Hármaskúti-völgy, 1999. VI. 30., HG.; Hore-völgy, 1994. XI. 6., HG.; Kacsa-tó, 1993. V. 22., 1997. IV. 28., HG.; Kecske-hát, 1999. X. 17., HG.; Kis-Magas-hegy, 1994. IV. 26., HG., rét, 1998. V. 21., HG.; Magas-hegy, 1994. I. 30., 1994. III. 20., 1994. IV. 26., 1994. V. 24., HG.; Sátor-hegy, 1993. II. 22., 1995. V. 1., HG.; (Szénégető-völgy), 1992. VI. 5., 1994. III. 6., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. VI. 12., HG. – Telkibánya: Jó-hegy, 2001. III. 27., ÁL. és HG.; Mátyás király kútja, 2000. V. 11., HG.; Ósva-völgy, 1994. XI. 5., HG. – Tiszadob: Telek, 1995. X. 6., HG. – Tiszaladány: Kis-Tisza, 1998. VII. 5., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., HG., rostálás, 1998. IV. 13., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. IV. 25., 1993. VI. 12., HG. – A hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon egyaránt előfordul; zárt erdőkben – különösen tölgyesekben – egyike a közönségesebb holyvafajoknak. Nedvesebb, párásabb környezetben néha fátlan élőhelyeken is megtalálható. Nagyobb tömegben avarban és más növényi eredetű törmelékben él, de nem ritka elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, gombák rothadó termőtestén, komposztban, kövek, fadarabok alatt, rothadó növényi maradványokon stb. sem. [4,07%]

Raphirus maurorufus (Gravenhorst, 1806) (ligeti mohaholyva) – (Regéc): Rostáló, 1994. VII. 25., KCs. – Sátoraljaújhely (Kuthy 1897); Torda-völgy, 1986. VI. 15., HG. – A hegyvidék és a dombvidék vizes-nedves erdeinek jellemző állata. A hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú tájak erdeiben, az Alföld és a Kisalföld nagyobb folyóinak ligeteiben talán a síkságon is előfordul (amint azt irodalmi adatok is valószínűsítik). Főleg a friss vízzel öntözött talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek, ligeterdők lakója. A magasabb régiókban néha bükkösök, szurdokerdők stb. esőtől, szivárgó víztől felázott talaján is megtalálható. Vízbe vagy vizes talajra hullott falevelek, gallyak között, víz által partra sodort uszadékban, vízzel átitatott korhadó fatörzsekben, tuskókban stb. él. [0,23%]

Raphirus nemoralis (Baudi, 1848) [*Quedius oblitteratus* auct., nec Erichson, 1840] (foltosszárnyú mohaholyva) – Sárospatak: Veres-haraszt, 1999. X. 15., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Várhegy, 1996. X. 26., HG. – Timár: Luka, 1993. VII. 10., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Zárt erdőkben (elsősorban tölgyesekben) fordul elő. Avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, gombák rothadó termőtestén, komposztban, kövek, fadarabok alatt, rothadó növényi maradványokon stb. él. [0,38%]

Raphirus picipes (Mannerheim, 1831) (avarlakó mohaholyva) – Sátoraljaújhely: Májuskút, 1999. IX. 30., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak lakója. Elsősorban zárt erdőkben él, elvétve azonban nedves-üde gyepekben is előfordul. Az Alföldön és a Kisalföldön többnyire csak a nagyobb folyók mentén, nedvesebb erdőkben (pl. tölgy-kőris-szil ligetekben, gyertyános kocsányos tölgyesekben) található szórványosan. Bomló növényi anyagokon fordul elő; legtöbbször avarban, gombák rothadó termőtestén, kövek, fadarabok alatt, rothadó növényi maradványokon stb. akadhatunk rá. [0,08%]

Raphirus quadripunctatus (Zetterstedt, 1828) [*Staphylinus attenuatus* auct., nec Gravenhorst, 1802; *Raphirus nitipennnis* Stephens, 1833; *R. nitipennis* Stephens, 1833] (kecses mohaholyva) – Pusztafalu: Dombok, 1999. VII. 30., HG. – Sima: Csonkás, 1996. V. 14., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain, de sehol sem gyakori. Elsősorban vizes, nedves és üde gyepekben él, néha azonban előfordul erdőkben, illetve szárazabb élőhelyeken is. Bomló, nedves növényi anyagokon (avarban, fűgyökerek között, szénatörmelékben stb.) található. [0,15%]

Raphirus umbrinus (Erichson, 1839) (nagyszemű mohaholyva) – Komlóska: Hotyka-patak, 1999. VI. 7., HG. – Sátoraljaújhely: Hármas-kúti-völgy, 1999. VI. 30., HG.; (Szénégető-völgy), 1992. VI. 5., 1994. III. 6., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. A hegyvidék és a dombvidék vizes, nedves és üde erdeiben gyakori, a síkságon szórványosan fordul elő (többnyire folyóvizek mentén), és meglehetősen ritka. Legtöbbször források, patakok közelében akadhatunk rá: vízimohák társulásaiban, ligeterdőkben, ritkábban patakmenti magaskórósokban stb. A magasabb régiókban nedves-üde erdők esőtől, szivárgó víztől felázott talaján is megtalálható. Vizes talajra hullott falevelek, gallyak között, kövek, fadarabok alatt, vizes mohában, víz által partra sodort uszadékban, vízzel átitatott korhadó fatörzsekben, tuskókban stb. él. [0,30%]

Acylophorini Scheerpeltz, 1968 – lápholyvák

A nemzetség fajai (az Antarktisz kivételével) szórványosan minden földrészen megtalálhatók, számuk azonban a meleg, illetve a mérsékelt övek csapadékosabb éghajlatú erdős vidékein a legnagyobb. Kifejezetten nedvességkedvelő bogarak tartoznak ide, amelyek a kiszáradást rövid ideig sem viselik el. Állandóan vizes élőhelyek (mocsarak, lápok) pangóvizes talajain élnek. Táplálkozásukról nincsenek adataink; valószínűleg puhább testű állatkákra (férgekre, rovarokra, rovarlárvákra stb.) vadásznak.

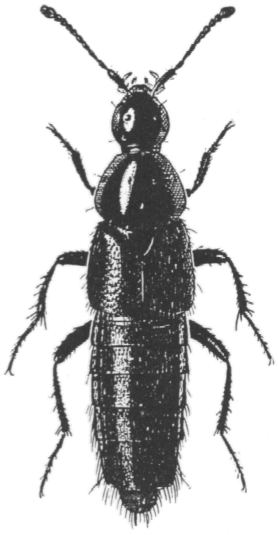
Acylophorus glaberrimus (Herbst, 1784) [*Staphylinus glabricollis* Lacordaire, 1835] (térdescsápú lápholyva) – Gávavencsellő: Lónyai-főcsatorna, 2000. VIII. 16., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 26., 1994. VI. 19., 1994. XI. 1., HG. – Nagyhuta: Nyírjes-völgy, 1997. VI. 2., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897) – Semjén: Kisrozvágyi-csatorna, 1997. V. 24., HG. – Tarcal: Pestere, 1994. IV. 30., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. A pangóvizes élőhelyek jellemző állata. Rendszerint árnyas, párás környezetben, kiterjedtebb állóvizek, holtágak, tavak partján, iszapos, tőzeges, sűrű növényzettel benőtt talajokon, mocsarakban, lápokban akadhatunk rá. Vizes-nedves növényi törmelékben él. [0,60%]

Heterothopini (Coiffait, 1978) – egérholyvák

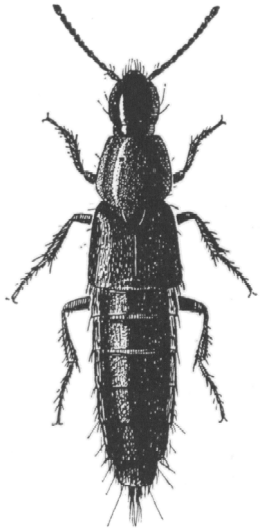
A nemzetség fajai az egész Földön elterjedtek, számuk azonban a meleg, illetve a mérsékelt éghajlati övekben a legnagyobb. Döntő többségük erdős vidékeken honos. Az ide tartozó holyvák mind talajlakók; rendszerint bomló, növényi eredetű törmelékben találjuk őket, sok faj azonban kisemlősök föld alatti fészkében, járataiban él. Apró, puhább testű állatkákkal, rovarokkal (pl. legyek, bolhák lárváival) stb. táplálkoznak.

Heterothops dissimilis (Gravenhorst, 1802) (keskenyfejű egérholyva) – Abaújszántó: Sátorhegy, 1993. IV. 9., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG. – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1994. VIII. 4., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 16., 1999. V. 31., 1999. VII. 4., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Esztáva, szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Magas-hegy, 1994. III. 20., HG.; Májuskút,

1999. VI. 15., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 2000. VI. 15., HG. – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897) – Zsujta: Zug, 1995. X. 4., HG. – Megtalálható a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Erdős területeken gyakori (a hegyvidék magasabb régióiban ritkább), erdőtlen vidékeken szórványosan fordul elő. A sötét, hűvös, vizes-nedves élőhelyeket ke-

16. ábra: *Acylophorus glaberrimus* (Herbst) (Székessy 1963 nyomán)

17. ábra: *Heterothops dissimilis* (Gravenhorst) (Székessy 1963 nyomán)

rüli; leginkább üde-száraz erdőkben, néha nedves-üde gyepekben található. Bomló növényi anyagokon (pl. avarban, hangyafészkek törmelékében, komposztban, rothadó növényi maradványokon, trágyában, elvétve istállók alomjában, víz által partra sodort uszadékban), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [1,05%]

Heterothops niger Kraatz, 1868 (fekete egérholyva) – Gönc: Nagy-legelő, 1996. X. 27., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, 1994. III. 27., HG.; Kacsa-tó, 1996. IV. 29., 1997. IV. 28., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Különböző gyeptársulásokban (réteken, nedves legelőkön, száraz pusztagyepekben, száraz legelőkön stb.) sokfelé előfordul – néha erdőkben is megtalálható –, de sehol sem gyakori. Kisemlősök (pl. *Citellus*, *Microtus*, *Mus*, *Talpa*) fészkében és föld alatti járataiban él, elvétve azonban a szabadban is fellelhető. [0,30%]

Heterothops praevius Erichson, 1839 (barna egérholyva [tocsogós holyva]) – Bodroghalom: Nyárjas-dűlő, 1995. IV. 4., HG. – Sátoraljaújhely (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897); Magas-hegy, 1994. III. 20., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója, a magasabb régiókban azonban meglehetősen ritka. Természetes élőhelyeken leginkább üde-száraz erdők egérjárta avarjában, madarak fészkelőtelepeinek környékén stb. fordul elő. Szórványosan nedves-üde gyepekben is megtalálható: itt többnyire kisemlősök (*Microtus*, *Mus*, *Talpa* stb.) fészkében, járataiban él. Települések, emberi lakóhelyek környékén általában gyakoribb: itt istállók alomjában, egér- és pocokjárta szalma- és szénakazlak alatt stb. akadhatunk rá. Állati ürülékkel vegyes növényi törmelékben él. [0,23%]

[**Heterothops quadripunctulus** (Gravenhorst, 1806) (apró egérholyva) – Ennek a fajnak az előfordulása a Kárpát-medencében, illetve Magyarországon csak újabb megerősítés után fogadható el. Az eddig közzétett hazai adatok igen régiek; egy részükről már bebizonyosodott, hogy téves

meghatározáson alapulnak. A Tolcsváról közzétett adat (Biró 1883; Kuthy 1897) is valószínűleg a *Heterothops dissimilis* fajra vonatkozik. Leginkább a vizes, nedves és üde élőhelyeket kedveli. Többnyire álló- és folyóvizek partján, mocsarakban, lápokban, réteken, nedves legelőkön, vizes, nedves és üde erdőkben stb. akadhatunk rá, megtalálható azonban szárazabb helyeken is. Bomló szerves anyagokon (avarban, fűgyökerek között, kisemlősök föld alatti fészkében, járataiban, korhadó fában, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) él.]

Heterothops stiglundbergi Israelson, 1979 (felemás egérholyva) – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. III. 30., 1999. IV. 1., GA., tuskó alól, 2000. IV. 11., GA. – Nagyhuta: Suta-bérc, 1988. IV. 23., HG. – Sátoraljaújhely: Boda-dűlő, 1999. VI. 1., HG. – Egyelőre csak Békés megyéből (Békéscsaba: Gerla; Sarkad), a Bükkből (Cserépfalu), a Hernád völgyéből és a Zempléni-hegységből ismerjük, bizonyos azonban, hogy hazánk erdős vidékein másutt is előfordul. A gyűjtési adatok alapján úgy tűnik, hogy nálunk leginkább üde-száraz erdőkben, illetve nedves-üde gyepekben található. Bomló növényi anyagokon (avarban, szénatörmelékben stb.) él. [0,38%]

Tanygnathinini Reitter, 1909 – tőzegholyvák

Az Antarktisz kivételével szórványosan minden földrészen megtalálhatók, számuk azonban a meleg, illetve a mérsékelt övek csapadékosabb éghajlatú erdős vidékein a legnagyobb. Kifejezetten nedvességkedvelő bogarak tartoznak ide, amelyek a kiszáradást rövid ideig sem viselik el. Állandóan vizes élőhelyek (mocsarak, lápok) pangóvizes talajain élnek. Táplálkozásukról nincsenek adataink; valószínűleg puhább testű állatkákra (férgekre, rovarokra, rovarlárvákra stb.) vadásznak.

Atanygnathus terminalis (Erichson, 1839) (vékonycsápú tőzegholyva) – Szabolcs (Kuthy 1897). – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója, de mindenütt szórványosan fordul elő, és kifejezetten ritka. A pangóvizes élőhelyek jellemző állata. Árnyas, párás környezetben, kiterjedtebb állóvizek, holtágak, tavak partján, egész évben vizes-nedves, tőzeges, sűrű növényzettel benőtt talajokon, mocsarakban, lápokban fordul elő. (A mi éghajlati viszonyaink között jobbára csak tőzegmohás lápokban, dagadólápokban található.) Vizes-nedves növényi törmelékben él. Hazánkból csak két irodalmi adat alapján ismert – állítólag Bátorligetről (Tóth 1984) is előkerült –, bizonyító példányait nem sikerült megtalálni. [0,08%]

Gyrohypninae (Kirby, 1837) – rovátkásholyvák

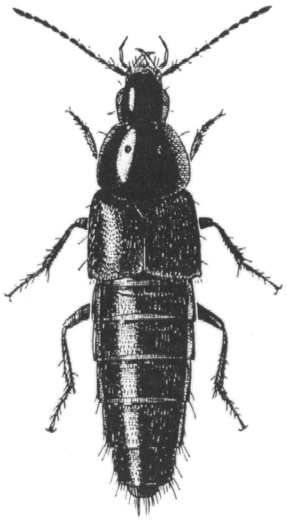
Eredetük szerint a holyvák előző alcsaládjával (Staphylininae) vannak közeli rokonságban. Kevéssé változatos formák tartoznak ide; a csoport főbb bélyegeiben igen egységes, és osztályozása is meglehetősen kiforrott. Fajaik az egész Földet benépesítik, számuk azonban a meleg és a mérsékelt éghajlati övekben a legnagyobb. Túlnyomó részük erdők, erdős vidékek lakója. A legtöbb ide sorolt holyva talajlakó. Általában bomló növényi anyagokon (pl. avarban, gombák rothadó termőtestén, istállók alomjában, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban), ritkábban dögön, guanón stb. fordulnak elő. Egyes fajok alkalomadtán üregekbe, barlangokba is behúzódnak; néhány valódi barlanglakó, illetve föld alatt élő faj is akad közöttük. A fajok egy csoportja főként elhalt fák kérge alatt fordul elő, egyes fajok pedig hangyák, redősszárnyú darazsak, valamint madarak és emlősök fészkében élnek. Az alcsalád képviselői kivétel nélkül ragadozók: főleg csigákkal, férgekkel, rovarokkal, rovarlárvákkal stb. táplálkoznak, egyes fajok azonban alkalomadtán bomló szerves anyagokat is fogyasztanak. Az alcsaládot mintegy 90 nem képviseli, az ismert fajok száma pedig 1000 körül van. A Kárpát-medencében mintegy 60 fajuk fordul elő, közülük 41 Magyarországon is megtalálható. A zempléni tájakon 16 faj előfordulása bizonyított.

Atrecini Hatch, 1957 – avarholyvák

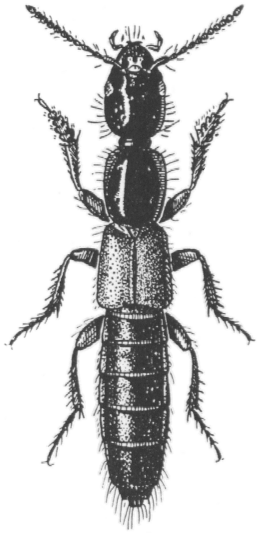
Jellemzésük főbb vonásaiban az alcsaládnál leírtakkal egyezik. Fajaik egy része talajlakó, mások főként elhalt fák leváló kérge alatt élnek. Általában puhább testű állatkákra (férgekre, rovarokra,

rovarlárvákra stb.) vadásznak; táplálékuk nagyobb részét – főként a kisebb termetű fajokét – légylárvák teszik ki.

Othiellus punctulatus (Goeze, 1777) [*Paederus fulvipennis* Fabricius, 1793] (nagy avarholyva) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. V. 14., HG.; Sátor-hegy, 1993. V. 8., HG.; Sötét-máj, 1993. VI. 27., HG. – Dámóc: File-szög, 1993. IV. 25., HG. – Erdőbénye: Mély-patak, 1997. VII. 4., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Füzér: Hosszú-bérc, 1996. X. 11., HG.; Remete-hegy,

18. ábra: *Atanygnathus terminalis* (Erichson) (Székessy 1963 nyomán)

19. ábra: *Othiellus punctulatus* (Goeze) (Székessy 1963 nyomán)

1987. VI. 30., HG. – Füzérkajata: Kis-Büdös-tó, 2000. V. 1., HG. – Garadna, 1995. V. 17., 1996. V. 3., GA. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. IV. 23., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. V. 14., HG.; Szesszió, 1995. X. 4., HG. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. V. 14., HG. – Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. V. 1., 1994. VI. 19., HG. – Kéked: Les-hegy, 1994. XI. 27., HG. – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1994. VIII. 4., HG. – Nagyhuta: Suta-bérc, 1988. V. 14., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1993. V. 9., 1999. V. 13., HG. – Pusztafalu: Dombok, 1999. VI. 10., HG. – Regéc: Rostáló, 1995. IX. 30., HG.; (Sertés-hegy), 1996. X. 8., HG.; Vajda-völgy, 1993. XI. 7., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. V. 9., 1993. VI. 12., HG.; Pap-erdő, 1999. V. 13., HG. – Sárospatak: Veres-haraszt, 1999. IV. 15., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Boda-dűlő, 1999. V. 30., HG.; Cserkészpálya, 1998. IX. 30., HG.; Esztáva, 1994. V. 28., 1996. XI. 2., HG.; Hore-völgy, 1994. XI. 6., HG.; Kecske-hát, 1999. X. 17., HG.; Kis-Magas-hegy, 1994. IV. 26., 1994. V. 24., HG., rét, 1998. V. 21., HG.; Magas-hegy, 1994. IV. 26., 1994. IX. 9., HG.; Májuskút, 1999. V. 15., 1999. VIII. 15., HG.; Nagynyugodó, 1994. IV. 26., 1994. VI. 9., HG.; Rettel-dűlő, 1994. IV. 16., HG.; Sátor-hegy, 1995. V. 1., HG.; Som-hegy, 1994. IV. 16., HG.; (Szénégető-völgy), 1992. VI. 5., 1994. IV. 16., HG.; Várhegy, 1996. IV. 28., 1996. VI. 9., HG.; Vörös-nyereg, 1994. IV. 26., 1994. V. 24., HG. – Sima: Csonkás, 1996. V. 14., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. V. 11., HG.; Ósva-völgy, 1994. XI. 5., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. VI. 3., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. IV. 25., HG. – Zsujta: Zug, 1995. X. 4., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben egyike a legközönségesebb holyvafajoknak. Egyébként csaknem minden erdő- és cserjetársulásban megta-

lálható (a nagyon vizes, illetve a szélsőségesen száraz helyeket azonban kerüli), sőt a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú erdős vidékeken néha gyepekben is előfordul. Legnagyobb tömegben avarban található, nem ritka azonban dögön, gombák rothadó termőtestén, korhadó fában, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, víz által partra sodort uszadékban stb. sem. [4,59%]

Baptolinus affinis (Paykull, 1789) (kétszínű avarholyva) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Sátoraljaújhely: Cserkészpálya, 1998. IX. 30., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. IV. 16., HG. – A hegyvidék és a dombvidék lakója, országunk hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú nyugati felében azonban a síkságra is leereszkedik. Nedves-üde erdőkben (leginkább lucosokban, magashegységi bükkösökben, szurdokerdőkben, fenyőelegyes mészkerülő lomboserdőkben stb.) fordul elő. Elhalt tűlevelű- (pl. *Abies*, *Picea*, *Pinus*), illetve lombosfák (pl. *Acer*, *Alnus*, *Betula*, *Fagus*) vörösen korhadó tuskóján, törzsén, illetve leváló nedves kérge alatt, ritkán légylárvák által benépesített gombán, gombás avarban, hangyafészkek gombás törmelékében stb. fordul elő. [0,23%]

Gyrohypnini (Kirby, 1837) – rovátkásholyvák

Ebbe a nemzetségbe tartozik az alcsalád fajainak legnagyobb része. A csoport jellemzése főbb vonásaiban az alcsaládnál leírtakkal egyezik. Fajaik többsége talajlakó (néhány közülük föld alatt, illetve barlangokban él), kisebb részük főként elhalt fák leváló kérge alatt fordul elő. Általában puhább testű állatkákra (férgekre, rovarokra, rovarlárvákra stb.) vadásznak; táplálékuk nagyobb részét légylárvák teszik ki.

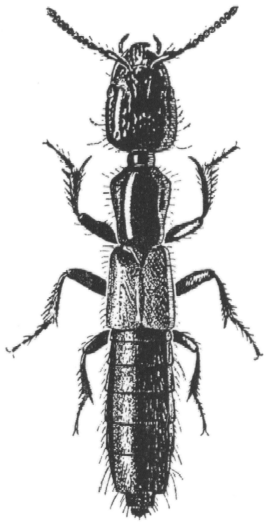
Hyponygrus angustatus (Stephens, 1833) [*Xantholinus scoticus* Joy, 1913] (recéshátú rovátkásholyva) – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1990. III. 30., GA. – Gávavencsellő: Remete, 1996. III. 26., 1996. V. 8., HG. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. VI. 18., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 23., HG. – Kishuta: Kemence-patak, 1998. IV. 22., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. VII. 11., HG.; Motolla, 1993. VII. 11., 1993. X. 30., 1994. VIII. 20., HG.; Pap-erdő, 1999. V. 13., HG. – Sátoraljaújhely: Kacsa-tó, 1997. IV. 28., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. VI. 3., HG. – Tolcsva: Várhegy, 1994. III. 12., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak lakója. A vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével szinte mindenütt megtalálható; elsősorban nedves-üde környezetben gyakori. Bomló szerves anyagokon (pl. avarban, gombák rothadó termőtestén, komposztban, madarak és emlősök fészkében, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, víz által partra sodort uszadékban), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [1,13%]

A korábban változatnak, illetve önállónak is tekintett *Hyponygrus scoticus* fajt a legutóbbi időkben újra összevonják a *H. angustatus* fajjal. Az elterjedtebb, gyakoribb alak (scoticus) előháta sűrűn recézett, míg a ritkábbé (angustatus) sima, legfeljebb finoman pontozott. A két faj összevonása párzószervük hasonlósága, illetve az átmeneti jellegű formák alapján elfogadhatónak tűnik. Faunaterületünkön a recés hátú alak van túlsúlyban – a zempléni tájakról csak ilyenek kerültek elő –, sima előhátú példányok jobbára csak az Alföld és a Kisalföld melegebb, szárazabb éghajlatú vidékeiről ismertek.

Hyponygrus fracticornis (O. F. Müller, 1776) [*Staphylinus punctulatus* Paykull, 1789, nec Goeze, 1777; *Xantholinus liebei* Scheerpeltz, 1926] (pontocskás rovátkásholyva [pontocskás holyva]) – Bodroghalom: Nyárjas-dűlő, 1994. V. 11., 1995. IV. 4., HG.; Virányi-legelő, 1995. V. 11., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., trágyából, 1999. X. 2., GA. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 31., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Esztáva, 1994. III. 27., HG.; Kecske-hát, 1999. X. 17., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. X. 30., HG.; Torzsás, 1995. IV. 15., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 30., HG. – Tolcsva (Biró 1883). – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak lakója, a magasabb régiókban azonban ritka. Elsősorban gyepekben fordul elő, néha azonban erdőkben is megtalálható. Bomló szerves anyagokon (pl. avarban, dögön, gombák rothadó termőtestén, istállók alomjában, komposztban, madarak és emlősök fészkében, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [0,90%]

Egyes szakemberek véleménye szerint a kissé nagyobb termetű, hosszúkásabb fejű, kerekítettebb halántékú, kiterjedtebben és erőteljesebben pontozott fejtetejű, teljesen világos állkapcsi tapogatójú példányok önálló fajt – *Hyponygrus liebei* (*Staphylinus punctulatus*) – képviselnek. (Nálunk az ilyen példányok a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú vidékeken, illetve a hegyvidék magasabb régióiban gyakoriak.) Ennek a fajnak az önállóságát vizsgálataink nem erősítik meg: a nagy hasonlóság, de méginkább az átmeneti jellegű formák sokasága, elválasztását szinte lehetetlenné teszi. Párzószervének felépítésében sem találtunk jelentős és állandó különbségeket.

Hypnogyra rotundicollis (Stephens, 1833) [*Staphylinus glaber* Gravenhorst, 1802, nec O. F. Müller, 1776] (kéreglakó rovátkásholyva) – Garadna: (belterület) Kossuth u., akáckéreg alól, 1999. IX. 23., GA. – Sátoraljaújhely: Gyalmos, 1993. VII. 3., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben, az Alföld és a Kisalföld legszárazabb éghajlatú vidékein azonban szórványosan fordul elő. Elhalt lombosfák (pl. *Alnus*, *Fagus*, *Quercus*, *Robinia*) – ritkán tűlevelűek (pl. *Pinus*) – gombás korhadékában és leváló gombás kérge alatt él; ritkábban gombásodó avarban, szénatörmelékben stb. is megtalálható. [0,15%]

20. ábra: *Gyrohypnus fulgidus* (Fabricius) (Székessy 1963 nyomán)

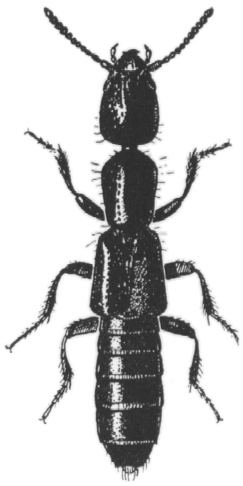
Milichilinus decorus (Erichson, 1839) (díszes rovátkásholyva) – Füzérradvány (Csiki 1942) – Sárospatak: Bornemissza-forrás, 1997. VI. 1., HG. – Sátoraljaújhely: Sátor-hegy, 1993. III. 18., HG.; Szénégető-völgy, 1994. IV. 16., 2000. VII. 10., HG. – Elterjedt a hegyvidék és a dombvidék erdős tájain, de helyenként – elsősorban a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú országrészekben – a síkságra is leereszkedik. A zárt erdők jellemző faja. A hegyvidék és a dombvidék nedves-üde erdeiben (bükkösökben, szurdokerdőkben, gyertyános tölgyesekben stb.) gyakori, a síkságon jobbára vizes-nedves erdők lakója, és meglehetősen ritka. Elhalt lombosfák (pl. *Alnus*, *Cerasus*, *Fagus*, *Quercus*) – ritkán tűlevelűek (pl. *Pinus*) – gombás korhadékában és leváló gombás kérge alatt él. [0,38%]

Purrolinus tricolor (Fabricius, 1787) [*Xantholinus tricolor* a. *laeticeps* Reitter, 1908; *X. meyeri* Drugmand, 1994] (háromszínű rovátkásholyva) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VII. 14., HG. – Bodroghalom: Patkó, 1995. VI. 6., HG. – Boldogkőváralja: Tekeres-patak, 2000. VII. 14., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., 1999. VII. 1., HG. – Füzér: Piszkés-tető, 1996. X. 11., HG. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. VIII. 22., HG.; Remete, 1996. VIII. 22., HG. – Háromhuta: István-kút, 2000. VII. 26., HG. és SzCs. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. VII. 15., HG. – Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. VII. 13., HG. – Nagyhuta: Dérföldi-forrás, 1996. VI. 26., HG. – Nyíri: Vajda, 1999. VII. 30., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1993. VIII. 20., 1999. VII. 25., HG. – Pusztafalu: Dombok, 1999. VII. 1., HG. – Regéc: Rostáló, 1989. VII. 22., HG. – Révleányvár: Motolla, 1994. VII. 13., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. VII. 4., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, 1999. VIII. 15., 2000. VI. 30., 2000. VII. 15., HG.; Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. IV. 16., HG. – Timár: Luka, 1993. VII. 10., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 2000. IX. 29., HG. – Tiszaladány: Kis-Tisza, 1998. VII. 5., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. VI. 3., 1998. X. 28., HG. – Előfordul a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. A nedves-üde lomboserdők (bükkösök, szurdokerdők, gyertyános tölgyesek stb.) jellemző állata, de szinte valamennyi erdőtársulásban előfordul; nem ritkán vizes, nedves és üde gyepekben is megtalálható. Avarban, korhadó fában, kövek, fadarabok alatt, ritkábban komposztban, rothadó növényi anyagokon, szárazodó trágyában, víz által partra sodort uszadékban stb. él. [2,26%]

[**Helicophallus distans** (Mulsant et Rey, 1853) (nyugati rovátkásholyva) – Úgy tűnik, hogy ez a faj elsősorban Nyugat-Európa lakója. Elterjedési területe – irodalmi források szerint – eléri a

Kárpát-medencét is, a hazánkból közzétett adatok legnagyobb része azonban téves meghatározáson alapul. A tokaji adatok (Biró 1883; Kuthy 1897) a következő fajra vonatkoznak. A meleg, száraz éghajlatú vidékek jellemző állata. Elsősorban üde-száraz gyepekben él, néha azonban melegkedvelő, üde-száraz erdőkben is megtalálható. Avarban, fűgyökerek között, kövek, fadarabok alatt stb. fordul elő.]

Helicophallus kaszabi (Bordoni, 1973) [*Xantholinus tricolor* var. *distans* auct., nec Mulsant et Rey, 1853] (zempléni rovátkásholyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, 1993. V. 8., HG. – Tokaj (Kuthy 1897); Tokaji-hegy (Biró 1883) – Zempléni-hegység, bükkös avar, V. (Tóth 1989). – Ezt a fajt a Zempléni-hegységből származó példányok alapján írták le (Bordoni 1973). (A típusok adatait a szerző így adta meg: „Sátor nell'Ungheria settentrionale, Endrody & Kaszab leg. 16–21. V. 1960".) Egyelőre csak hazánknak erről a vidékéről, valamint Szlovákia szomszédos területeiről ismert. Környezeti igénye és életmódja valószínűleg a *Purrolinus tricolor* fajéhoz hasonló. [0,30%]

21. ábra: *Leptacinus intermedius* Donisthorpe (Székessy 1963 nyomán)

Paraphallus coiffaiti (Franz, 1966) [*Xantholinus sublinearis* Coiffait, 1969] (pusztai rovátkásholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. X. 24., HG. – Gönc: Szesszió, 1993. IX. 13., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. X. 28., HG. – Zsujta: Zug, 1995. X. 4., HG. – Elterjedt az erdős puszták övében, az alföldekkel határos alacsonyabb hegyvidéki és dombsági tájak meleg, száraz lejtőin, illetve az Alföldön és a Kisalföldön. A fátlan élőhelyek, elsősorban a száraz gyepek, száraz legelők jellegzetes faja. Korhadó, rothadó növényi anyagokon él. [0,30%]

Paraphallus linearis (Olivier, 1795) (bronzfényű rovátkásholyva [bronzfényű holyva]) – Abaújkér: Sóstó, 2000. X. 24., HG. – Garadna, házfalról, 1995. XI. 13., 1995. XI. 15., GA.; (belterület) Kossuth u., fűhálózás, 2000. XI. 22., GA. – Gávavencsellő: Lomos, 1996. III. 26., HG. – Sátoraljaújhely: Sátor-hegy, 1995. V. 27., 1995. VII. 8., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. X. 30., 2000. III. 31., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Elsősorban nedves-üde erdőkben gyakori, de a vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével szinte mindenütt megtalálható. Avarban, hangyafészkek törmelékében, kisemlősök fészkében és föld alatti járataiban, komposztban, korhadó fában, kövek, fadarabok alatt, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb. fordul elő. [0,68%]

Paraphallus longiventris (Heer, 1839) (fényeshátú rovátkásholyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, szőlő, 1999. IV. 15., HG. – Bodroghalom: Patkó, 1995. VI. 6., HG. – Gávavencsellő: Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG. – Sárospatak: Veres-haraszt, 1999. IV. 15., 2000. IV. 3., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, 2001. IV. 8., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG.; Májuskút, szőlő, 2001. IV. 8., HG.; Rettel-dűlő, 1995. V. 25., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. X. 30., 2000. III. 31., 2000. V. 30., 2000. VI. 15., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. X. 6., HG. – A hegyvidék alacsonyabb régióit, a dombvidéket és a síkságot lakja. Inkább erdei állat, és elsősorban a nedves-üde, árnyas, párás környezetet kedveli, de a vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével csaknem mindenütt előfordul. Bomló szerves anyagokon (pl. avarban, kisemlősök fészkében és föld alatti járataiban, komposztban, szárazodó trágyában), illetve kövek, fadarabok stb. alatt található. [1,13%]

Meneidophallus roubali (Coiffait, 1956) (közönséges rovátkásholyva) – Bodroghalom: Patkó, 1995. V. 11., 1995. VI. 11., 1995. VII. 11., HG. – Garadna, diófa-rakásról, 1997. III. 11., GA., tölgyről kopogtatva, 1996. IV. 25., GA. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. IV. 23., 1996. V. 8., 1996. VI. 2., 1996. VII. 8., HG.; Lapály, 1996. VII. 8., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Pusztafalui-dűlő, 1996. V. 8., 1996. VII. 8., HG. – Gönc: Szesszió, 1995. V. 17., HG. – Hernádcéce: Alsó-

pást, 1996. V. 14., 1996. VI. 18., 1996. VII. 15., HG.; Hosszú-Kerek-tó, 1993. VI. 27., HG. – Hidasnémeti: Kis-sziget, 1996. V. 14., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. VIII. 20., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. V. 13., 1999. VI. 12., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VI. 3., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. V. 9., 1993. VI. 12., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 31., HG. – Sátoraljaújhely: Bibérctanya, 1999. VIII. 11., HG.; Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. IV. 24., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. VIII. 31., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 21., HG. – Tiszacsermely: Csermely-szög, 1995. V. 16., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. V. 11., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. VI. 3., HG. – Tolcsva: Várhegy, 1994. III. 12., HG. – Vizsoly: Minta-legelő, 1995. V. 17., HG.; Ortás, 1996. V. 14., HG. – Zsujta: Zug, 1995. V. 17., 1995. X. 4., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Inkább erdei állat, és elsősorban a nedves-üde, árnyas, párás környezetet kedveli, de a vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével csaknem mindenütt előfordul. Bomló szerves anyagokon (pl. avarban, kisemlősök fészkében és föld alatti járataiban, komposztban, szárazodó trágyában, szénatörmelékben), illetve kövek, fadarabok stb. alatt található. [2,94%]

Metoponcini (Casey, 1906) – rovátkoltholyvák

A nemzetség jellemzése lényegében az alcsaládnál leírtakkal egyezik. Az ide tartozó holyvák többsége talajlakó (főként nedves növényi törmelékben, szárazodó trágyában élnek), kéreg alatt vadászó életmódra csak néhány faj tért át. Táplálékuk nagyobb részét légylárvák teszik ki, elfogyasztanak azonban más rovarokat, rovarlárvákat is.

Leptacinus diaphanus (Marsham, 1802) [*Staphylinus batychrus* Gyllenhal, 1827; *Leptacinus aristaeus* Coiffait, 1956; *L. pan* Coiffait, 1956] (barázdásfejű rovátkoltholyva [barázdásfejű holyva]) – Abaújvár: Bika-rét, 1995. IV. 9., HG. – Sátoraljaújhely: Bibérctanya, 1999. V. 29., HG. – Tokaj (Biró 1883). – Megtalálható a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Különböző nedves, üde és száraz gyepekben fordul elő. Nagyobb számban általában legelőkön (különösen száraz legelőkön) található, ahol korhadó, rothadó növényi anyagokon, szárazodó trágyában stb. él. [0,23%]

Leptacinus intermedius Donisthorpe, 1936 [*Gyrohypnus sulcifrons* auct., nec Stephens, 1833] (barázdáshomlokú rovátkoltholyva) – Cigánd: Ledmecő, 1994. VII. 13., 1996. V. 31., HG. – Pácin: Pácini-legelő, 1995. V. 16., HG. – Sátoraljaújhely: Berecki híd, 2000. VI. 4., HG.; Esztáva, 1994. III. 27., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. VI. 3., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Fás és fátlan élőhelyeken egyaránt megtalálható. Bomló szerves anyagokon (leginkább szárazodó trágyában, gyakran avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, rothadó növényi maradványokon, ritkán víz által partra sodort uszadékban stb.) fordul elő. [0,45%]

Leptacinus othioides Baudi, 1870 [*Gyrohypnus sulcifrons* auct., nec Stephens, 1833] (recés rovátkoltholyva) – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. VII. 15., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. IX. 20., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Fás és fátlan élőhelyeken egyaránt megtalálható, a zárt erdőket azonban kerüli. Bomló szerves anyagokon (avarban, istállók alomjában, komposztban, madarak fészkében, rothadó növényi maradványokon, szalmakazlak, szénaboglyák alján, szárazodó trágyában stb.) él. Nagyobb számban elsősorban az ember környezetében fordul elő. [0,15%]

Phacophallus parumpunctatus (Gyllenhal, 1827) (kevéspontos rovátkoltholyva) – Mikóháza: Közép-bérc, 2000. VII. 4., HG. – Pácin (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897). – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. A fátlan élőhelyek, elsősorban a száraz gyepek, száraz legelők jellegzetes faja. Általában nagy számban fordul elő szárazodó trágyában. Néha az ember környezetében, istállók alomjában, komposztban, rothadó növényi maradványokon stb. is megtalálható. [0,15%]

Paederinae (Fleming, 1821) – partiholyvák

Eredetük szerint a Staphylininae alcsaláddal vannak közelebbi rokonságban. Változatos formák tartoznak ide, a csoport azonban főbb bélyegeiben mégis eléggé egységes, és osztályozása is kellőképpen kiforrott. Fajaik az egész Földet benépesítik, számuk azonban az egyenlítőtől a hűvösebb tájak felé haladva egyre csökken. Döntő többségük erdők, erdős vidékek lakója, számos fajuk él azonban fátlan területek vizes-nedves élőhelyein is. A legtöbb partiholyva többé-kevésbé nedvességkedvelő; sokan közülük kifejezetten vizek közelségéhez ragaszkodnak. A fajok nagyobb hányada talajlakó: ezek elsősorban bomló növényi anyagokon (avarban, komposztban, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) fordulnak elő, néhányan pedig hangyavendégek. A fajok egy kisebb csoportja – többnyire sekély vízzel borított, illetve időnként vízzel elöntött élőhelyek lakói – lágyszárú növényeken (elvétve bokrok, alacsonyabb fák levélzetén) is vadászik. Valamennyi partiholyva ragadozó: főleg atkákat, apró rovarokat, rovarlárvákat (ugróvillásokat, levéltetveket, bogarakat, legyeket stb.) zsákmányolnak. Az alcsaládot mintegy 200 nem képviseli, az ismert fajok száma pedig 4200 körül van. A Kárpát-medencében közel 110 fajuk fordul elő, közülük 70 Magyarországon is megtalálható. A zempléni tájakon 51 faj előfordulása bizonyított.

Paederini (Fleming, 1821) – partiholyvák

A Földön szinte mindenütt megtalálhatók, fajaik száma azonban a melegebb éghajlatú területek erdős tájain a legnagyobb. Valamennyi fajuk sekély vízzel borított, időnként elöntött vagy legalább a tenyészidőszak nagyobb részében vizes-nedves talajú élőhelyek lakója. Legtöbbször a talajon felhalmozódott vizes-nedves növényi törmelékben találjuk őket, nem ritkán azonban lágyszárú növényekre (elvétve bokrokra, alacsonyabb fákra) is felmásznak. Főként apró rovarokat, rovarlárvákat (legtöbbször ugróvillásokat, levéltetveket, legyeket stb.) zsákmányolnak.

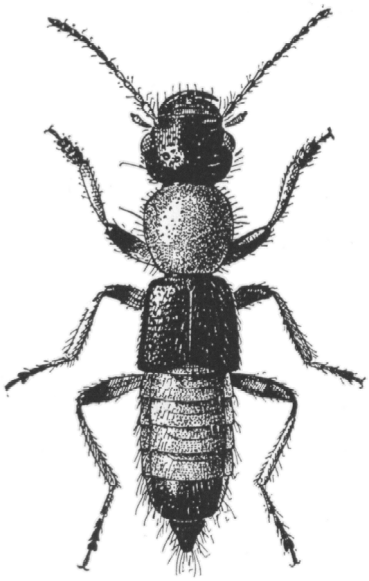
Paederidus carpathicola Scheerpeltz, 1957 (kárpáti partiholyva) – Cigánd: Ledmecő, 1994. V. 13., 1995. V. 16., 1995. VI. 6., 1997. V. 7., HG.; Nagy-erdő, 1995. VI. 6., HG. – Gávavencsellő: Szállás-szeg, 2000. VI. 29., HG. – Faunaterületünkön előfordul a Kárpátok vonulatain (Szlovákiában, Ukrajnában és Romániában). Elsősorban a hegyvidék és a dombvidék lakója, a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú erdős tájakon azonban a síkságra is leereszkedik. Szórványosan – pl. a nagyobb folyók mentén – az Alföldön is megtalálható. Magyarországon a Tisza felső szakaszán, a Beregi- és a Szatmári-síkságon, a Bodrogközben és a Rétközben fordul elő. Folyóvizek friss vízzel átitatott, legfeljebb gyér növényzettel benőtt, durva (kavicsos-homokos) nyers hordalékain él. Leginkább a párás, nedves környezetet kedveli; fás és fátlan élőhelyeken (égerligetekben, patakmenti mocsarakban, magaskórós réteken stb.) egyaránt előfordul. A magasabb régiókban néha (többnyire áradásokat vagy tartós esőzéseket követően) bükkösök, szurdokerdők, elvétve hegyi rétek stb. felázott, agyagos talaján is megtalálható. Rendszerint kavicsok között, kövek, fadarabok alatt, durvább növényi törmelékben, ritkán vizes avarban, mohában stb. fordul elő. [0,45%]

Paederidus ruficollis (Fabricius, 1776) (vöröshátú partiholyva [vörösnyakú partiholyva]) – Abaújvár: Bika-rét, 1995. IV. 9., 1995. V. 17., HG. – Alsóregmec: Fedormalom, 100 m, kavicsos-homokos hordalék, parttaposás, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Cigánd: Ledmecő, 1993. VII. 31., 1994. V. 13., HG.; Tisza, 1999. VII. 28., HG. – Mikóháza: Bózsva, 2000. VII. 4., HG. – (Regéc): Nagy-Péter-mennykő, 1954. VI., LR. – Tiszaszentmárton: Tisza, homokos part, 1996. VI. 24., RJ. – Zsurk: Tisza, homokos part, 1996. VI. 25., RJ. – A hűvös, csapadékos éghajlatú erdős hegyvidéki tájak lakója, a nagyobb folyóvizek mentén azonban a dombvidékre és a síkságra is leereszkedik. Magyarországon elsősorban a Dunántúl délnyugati felében, illetve a Kisalföld délnyugati peremvidékén, a Dráva, a Mura és a Rába mentén, valamint az Alföld északkeleti részén, a Tisza felső szakaszán fordul elő. Megtalálható még a Dunántúli- és az Északi-középhegység területén is, itt azonban rendkívül ritka: csak egy-két helyhez kötött, kis létszámú populációja ismert. Környezeti igénye és életmódja az előző fajéhoz hasonló. [0,75%]

Paederus brevipennis Lacordaire, 1835 (rövidszárnyú partiholyva) – Nagyhuta: Komlóska-patak, 1988. IV. 23., HG. – Regéc: Rostáló, 1988. V. 14., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. IV. 22., HG. – A hűvös, csapadékos éghajlatú erdős hegyvidéki tájak jellemző állata. Hazánkban csak az ország nyugati és északkeleti peremvidékeiről ismert. Mindenütt nagyon ritka. Árnyas, párás élőhelyeken, többnyire pangóvizes, tőzeges talajokon (forráslápokban, átmeneti lápokban, lápréteken, láperdőkben stb.) fordul elő, de megtalálható időnként friss vízzel elöntött, homokos-iszapos talajú élőhelyeken, pl. ligeterdőkben is. Rendszerint vizes-nedves növényi törmelékben akadhatunk rá. [0,23%]

Paederus caligatus Erichson, 1840 (sötétlábú partiholyva) – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – Szórványosan fordul elő az Alföldön és a Kisalföldön, a nagyobb folyók mentén, illetve a turjánvidékeken. Mindenütt nagyon ritka. Pangóvizes, tőzeges talajokon, árnyas, párás élőhelyeken (lápokban, lápréteken, láperdőkben stb.) él. Legtöbbször vizes-nedves növényi törmelékben akadhatunk rá. [0,08%]

Paederus fuscipes Curtis, 1826 (kis partiholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. V. 3., HG. – (Alsózsolca): Kemelyi-erdő, 1975. II. 2., KL. – Balsa: Füzes, 1993. VIII. 17., HG. – Bodrogkeresztúr: Bodrog, 2000. VI. 22., HG.; Macskás, 1993. V. 20., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., 1995. V. 24., 1997. VI. 12., HG.; Cigány-hegy, 2000. VII. 1., GyP. – Cigánd: Ledmecő, 1995. VII. 28., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. IX. 21., GA. – Gávavencsellő: János-tó, 2000. VII. 19., HG.; Ó-Füzes, 1996. VIII. 22., 2001. III. 10., HG.; Remete, 1996. VI. 10., 2000. VIII. 16., HG.; Szállás-szeg, 1996. VIII. 22., 2000. VI. 29., HG. – Gibárt: Hernád, 2000. V. 3., HG. – Gönc: Szesszió, 1993. IX. 13., HG. – Háromhuta: Sólyom-kő-tető, 2000. VII. 27., HG. és SzCs. – Hernádbűd: Hernád, 1999. X. 28., ÁL. – Karcsa: Lábszár, 1993. VII. 23., 1994. VI. 19., HG. – Lácacséke: Pap-erdő, 1999. VII. 25., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – Sajóhídvég: Hernád, 2001. VII. 18., HG. – Sárospatak: Kazaitanya, 1993. VII. 10., HG. – Sátoraljaújhely: Alsó-rét, 1994. VIII. 4., HG.; Berecki híd, 1992. IV. 12., 2000. VI. 11., HG.; Bibérctanya, 1997. V. 16., HG.; Kelince-tó, 1993. VII. 24., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VII. 6., 1999. VII. 20., 1999. VII. 22., 1999. VIII. 6., 1999. VIII. 8., 1999. VIII. 10., 1999. VIII. 16., HG.; Molyva-domb, 1993. VIII. 14., HG.; Paptó, 1994. VII. 28., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. V. 12., HG.; Vinyik-dűlő, 1993. VII. 3., 1999. V. 10., HG. – Tarcal: Pestere, 1994. IV. 30., HG. – Tiszacsermely: Csermely-szög, 1993. VIII. 17., 1995. V. 16., HG. – Tiszakanyár: Nyár-szeg, 2000. VIII. 2., HG.; Tisza-híd, 2000. VI. 9., HG. – Tiszalúc: Rév eleje, 1995. V. 24., HG. – (Vajdácska: Mikola-dűlő), 1994. IX. 13., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. V. 9., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. A magasabb régiókban nem tartozik a gyakori fajok közé, az alacsonyabb területeken azonban egyike a legközönségesebb holyváknak. Gyepekben és erdőkben egyaránt előfordul. A vizes, nedves és üde talajokat kedveli, de a vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével csaknem mindenütt megtalálható. Avarban, fűgyökerek között, kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. él; gyakran az alacsonyabb növényzeten is vadászik. [3,99%]

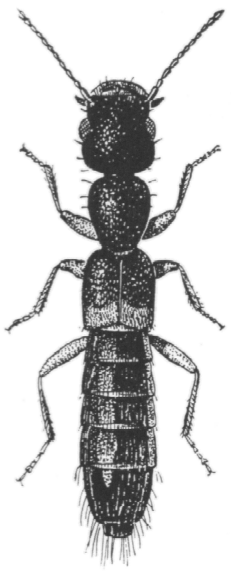

22. ábra: *Paederus littoralis* Gravenhorst (Székessy 1963 nyomán)

Paederus limophilus Heer, 1839 [*Paederus limnophilus* Erichson, 1840] (iszaplakó partiholyva) – Abaújvár: Bika-rét, 1995. V. 17., 1995. VI. 11., HG. – Alsóregmec: Fedormalom, 100 m,

kavicsos-homokos hordalék, parttaposás, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Cigánd: Ledmecő, 1994. V. 13., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. V. 28., HG. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. IX. 4., HG. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1995. VII. 25., HG. – Nagyhuta: Szoros-bérc, 1997. V. 19., HG., patak, 1999. VI. 6., HG. – Sátoraljaújhely: Berecki híd, 1997. VII. 13., 1998. V. 10., HG.; (Vinyikdűlő), 1993. VII. 3., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. V. 22., HG. – Tiszabercel: Tisza, homokos part, 1996. VI. 27., RJ. – Zsurk: Tisza, homokos part, 1996. VI. 25., RJ. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Rendszerint álló- és folyóvizek partján, illetve alacsony árterén, pangóvizes vagy időnként friss vízzel elöntött, iszapos, agyagos vagy tőzeges, sűrű növényzettel benőtt talajokon (mocsarakban, magassásosokban, lápokban, láp- és ligeterdőkben stb.) fordul elő. Elvétve gyér növényzettel benőtt, homokos-iszapos nyers hordalékokon, üledékeken is megtalálható. Legtöbbször vizes-nedves növényi törmelékből gyűjthető. [1,13%]

Paederus littoralis Gravenhorst, 1802 [*Staphylinus gregarius* auct., nec Scopoli, 1763] (réti partiholyva [gömbnyakú partiholyva]) – Abaújkér: Sóstó, 2000. X. 24., HG. – Abaújvár: Bika-rét, 1995. V. 17., HG. – Alsóberecki: Berecki híd, 1996. V. 10., HG. – Alsóregmec: Fedormalom, 1996. IV. 21., HG. – Bekecs: Muszáj-legelő, szikes, 2000. V. 31., 2000. VI. 17., HG. – Bodroghalom: Nyárjas-dűlő, 1995. IV. 4., HG.; Patkó, 1995. VI. 6., HG.; Zsidó-homok, 1999. VI. 30., HG. – (Bodrogolaszi): Esztergályhomok, 1993. VII. 10., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., HG. – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. IV. 4., HG. – Füzérradvány (Csiki 1942; Székessy 1943); (Arborétum), 1997. VI. 18., HG. – Garadna, fénycsapdázás, 1994. XI. 9., 1996. IV. 30., 1996. V. 6., GA.; (belterület) Kossuth u., 1999. IV. 11., GA., tuskó alól, 2000. IV. 9., GA. – Gávavencsellő: Gyuj tava, 1996. VIII. 22., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Remete, 1996. VI. 10., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. VII. 15., 1999. V. 1., HG.; Szesszió, 1995. X. 4., HG. – Györgytarló: Hustáci-legelő, 1997. VI. 5., HG. – Hernádbűd: Hernád, 1999. X. 28., ÁL. – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1994. VII. 14., HG. – Mikóháza: Palacka-hegy, 1998. VII. 1., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. XI. 12., HG. – Sajóhídvég: Túlsó-erdő, 2001. IX. 12., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 31., 1999. VII. 4., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Esztáva, 1999. VIII. 15., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. X. 6., HG. – Tiszalúc: Rév eleje, 1995. V. 24., HG. – Tolcsva: Várhegy, 1994. III. 12., 1994. VIII. 31., HG. – Zsujta: Zug, 1995. IV. 9., 1995. X. 4., HG. – Megtalálható a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. A nedves-üde talajokat, a félárnyékos helyeket kedveli. Legtöbbször mocsarakban, réteken, nedves legelőkön, vágásokon stb. gyűjtötték, előfordul azonban vizes, nedves és üde erdőkben, elvétve száraz gyepekben is. Avarban, fűgyökerek között, kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben, szárazodó trágyában stb. él. [3,24%]

23. ábra: *Astenognathus procerus* (Gravenhorst) (Székessy 1963 nyomán)

Paederus riparius (Linnaeus, 1758) (közönséges partiholyva) – (Bodrogkeresztúr): Malom-szeg, 1995. VI. 29., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. V. 24., HG. – Füzérradvány (Csiki 1942; Székessy 1943) – Gávavencsellő: Lomos, 1996. III. 26., HG.; Szállás-szeg, 1996. V. 10., HG. – Gönc: Banga-rét, 2001. VIII. 29., HG. – Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. V. 1., HG.; Lábszár, 1994. V. 1., 1994. V. 26., HG. – Olaszliszka: Galambos, 1993. V. 20., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1993. V. 9., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. IV. 27., 1998. X. 28., HG. – Sárospatak: Felső-rét, 2000. III. 17., PG.; Kazaitanya, 1993. VII. 10., HG. – Sátoraljaújhely: Kelince-tó, 1993. VII. 24., HG.; Pap-erdő, 1999. IX. 3., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. VI. 12., HG. – Tarcal: Pestere, 1994. IV. 30., HG. – Timár: Luka, 1993. VII. 10., 1993. VIII. 17., HG. – Tiszalúc: Hímestó-hát, tölgyes, 1995. V. 24., HG. – Előfordul a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. A jó

vízellátású talajokat kedveli; többnyire vizes, nedves és üde gyepekben (mocsarakban, lápokban, réteken stb.), vizes-nedves erdőkben él. Avarban, fűgyökerek között, kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. található; gyakran az alacsonyabb növényzeten is vadászik. [1,66%]

Paederus schoenherri Czwalina, 1889 (vaskos partiholyva) – Háromhuta: István-kút, 1997. VI. 2., 1997. VI. 28., HG., 2000. VII. 26., HG. és SzCs. – Komlóska: Hotyka-patak, 1997. V. 23., HG. – Regéc: Rostáló, 1996. VI. 26., HG.; (Sertés-hegy), 1996. X. 8., HG.; Vajda-völgy, 1988. V. 14., 1993. XI. 7., HG. – Sárospatak: Bornemissza-forrás, 1997. IV. 27., HG.; Mandulás, 1997. XI. 15., KA. – Sátoraljaújhely: Hlavati-kert, 1984. V. 13., 1997. IX. 22., HG.; Kecske-hát, 1994. IV. 26., HG.; Magas-hegy, 1994. IV. 26., HG.; Szénégető-völgy, 1994. IV. 16., 1999. V. 22., HG.; Vörös-nyereg, 1994. IV. 26., HG. – Telkibánya: Gönci-patak, 1997. V. 17., GA.; Ósva-völgy, 1999. VII. 17., HG. – Tolcsva: Várhegy, 1994. III. 12., 1994. IV. 30., 1994. X. 30., HG. – A hegyvidék és a dombvidék erdős tájain igen elterjedt, a csapadékosabb éghajlatú vidékeken helyenként a síkság zárt erdeiben is előfordul, az Alföld és a Kisalföld erdőtlen területein azonban hiányzik. Leginkább a hűvös, nedves éghajlatot, az árnyas, párás erdei környezetet kedveli. A magasabb régiókban a vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével csaknem mindenütt megtalálható; vizes, nedves és üde gyepekben, erdőkben igen közönséges. Az alacsonyabb dombvidéki, de méginkább a síksági tájakon nagyobb számban többnyire csak álló- és folyóvizek mentén (leginkább mocsarakban, lápokban, vizes-nedves erdőkben) fordul elő. Avarban, komposztban, korhadt fában, kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. él; gyakran az alacsony növényzeten is vadászik. [1,66%]

Astenini (Hatch, 1957) – köviholyvák

Az Antarktisz kivételével minden földrészen megtalálhatók, fajaik száma azonban a melegebb éghajlatú területek erdős tájain a legmagasabb. Nagyobb részük többé-kevésbé nedvességkedvelő, vizek közelségéhez azonban csak néhány faj ragaszkodik. Legtöbbször a talajon, bomló növényi anyagokon (avarban, komposztban, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) fordulnak elő, nem ritkán azonban lágyszárú növényekre is felmásznak. Főként apró rovarokat, rovarlárvákat (többnyire ugróvillásokat, levéltetveket, legyeket stb.) fogyasztanak.

Astenognathus procerus (Gravenhorst, 1806) [*Paederus filiformis* Latreille, 1806, nec Fabricius, 1793] (karcsú köviholyva) – Bekecs: Muszáj-legelő, szikes, 2000. V. 3., 2000. VII. 14., HG. – Gönc: Szesszió, 1995. X. 4., HG. – Regéc: Vajda-völgy, 1993. XI. 7., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1943); Magas-hegy, 1994. III. 20., HG.; Májuskút, 2000. VII. 15., HG., szőlő, 1998. X. 30., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. XI. 2., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. X. 6., HG. – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1943); Várhegy, 1994. III. 12., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Leggyakrabban nedves-üde élőhelyeken fordul elő; gyepekben és erdőkben egyaránt megtalálható. Bomló növényi anyagokon (pl. avarban, elhalt fák laza kérge alatt, fűgyökerek között, komposztban), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [0,90%]

Astenus brevelytratus Coiffait, 1960 [*Staphylinus angustatus* auct., nec Paykull, 1789; *Astenus longelytratus* auct., nec Palm, 1936] (közönséges köviholyva) – Alsóberecki: Holt-Bodrog, 1997. V. 11., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. IX. 25., GA. – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1994. VII. 14., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 31., HG.; Veres-haraszt, 1999. X. 15., 1999. XI. 4., HG. – Sátoraljaújhely (Székessy 1943); Boglyoska, 1998. IV. 26., HG.; Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; Kacsa-tó, 1997. IV. 28., HG.; Kecske-hát, 1994. IV. 26., HG.; Magas-hegy, 1994. I. 30., 1994. III. 20., 1994. IV. 26., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. X. 13., HG.; Sátor-hegy, 1995. XI. 14., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. X. 30., 1999. XI. 2., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Pestere, 1994. IV. 30., HG. – Tolcsva (Székessy 1943). – Megtalálható a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. A nedves-üde talajokat, a félárnyékos helyeket kedveli. Legtöbbször réteken, nedves legelőkön, vágásokon, nedves-üde erdőkben gyűjtötték, előfordul azonban száraz gyepekben és erdőkben is. Avarban, elhalt fák laza kérge alatt, fűgyökerek között, komposztban, kövek, fadarabok alatt stb. él. [1,58%]

[**Astenus gracilis** (Paykull, 1789) [*Staphylinus angustatus* Paykull, 1789, nec Schrank, 1781] (hegyi köviholyva) – Magyarországon biztosan csak a Bükkből ismert. Korábbi hazai adatai téves meghatározáson alapulnak. Nálunk valószínűleg csak az Északi-középhegységben fordul elő, elsősorban a nedves-üde erdők (bükkösök, gyertyános tölgyesek) régiójában. Leginkább a hűvös, nedves éghajlatot, a félárnyékos környezetet kedveli. Többnyire gyepes élőhelyeken, pl. nedves és üde réteken, vágásokon fordul elő; néha nedves-üde, ritkán száraz erdőkben is megtalálható. Avarban, elhalt fák laza kérge alatt, fűgyökerek között, komposztban, kövek, fadarabok alatt stb. él. Előfordulása a Zempléni-hegységben biztosra vehető, Sátoraljaújhelyről, illetve Tolcsváról közölt adatai (Székessy 1943) azonban az *Astenus brevelytratus* fajra vonatkoznak.]

Astenus immaculatus Stephens, 1833 (ligeti köviholyva) – Bodroghalom: Patkó, 1995. VI. 6., HG. – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. X. 10., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., trágyából, 1999. X. 2., GA., tuskó alól, 2000. IV. 18., GA. – Pácin (Székessy 1943) – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Berecki híd, 1992. V. 1., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Leginkább a nedves-üde talajokat kedveli, átmenetileg elviseli azonban a túlzott vízbőséget és a kiszáradást is. Árnyas, párás élőhelyeken, láp- és ligeterdőkben, ritkábban mocsarakban, réteken, nedves legelőkön stb. fordul elő. Különböző bomló növényi anyagokon, pl. avarban, komposztban, korhadó fában, víz által partra sodort uszadékban él. [0,53%]

Astenus rutilipennis Reitter, 1909 (pirók köviholyva) – Sátoraljaújhely: Magas-hegy, 1994. I. 30., HG. – Ez a Kaukázusból és Szlovákiából (Késmárk) ismert faj Magyarországról most került elő első ízben. Szlovákiában – irodalmi források szerint – száraz gyepekben él, a mi éghajlati viszonyaink között azonban valószínűleg az *Astenus gracilis* fajéhoz hasonló körülmények között fordul elő. [0,08%]

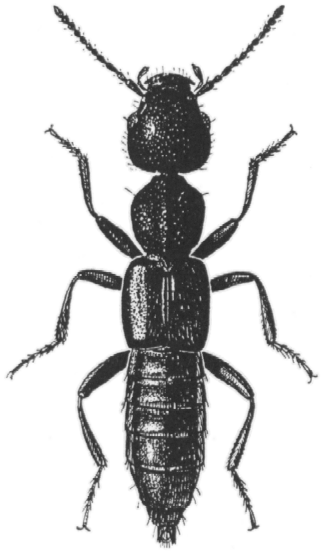
Stilicini (Casey, 1905) – cérnanyakúholyvák

Az egész Földön elterjedtek, legtöbb fajuk azonban a melegebb éghajlatú területek erdős tájain él. Nagyobb részük többé-kevésbé nedvességkedvelő, vizek közelségéhez azonban csak néhány faj ragaszkodik. Valamennyi ide sorolt holyva talajlakó. Bomló növényi anyagokon (avarban, komposztban, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) fordulnak elő. Elsősorban atkákkal, apró rovarokkal, rovarlárvákkal táplálkoznak.

Rugilus erichsonii (Fauvel, 1867) (karcsú cérnanyakúholyva) – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1994. VIII. 4., HG. – A hűvös, csapadékos éghajlatú erdős tájak jellemző faja. Megtalálható az alacsonyabb hegyvidéki régiókban és a dombvidéken, a nagyobb folyóvizek mentén azonban helyenként a síkságra is leereszkedik. Hazánkban a Dunántúlon (különösen annak délnyugati részében), a Kisalföld peremvidékein, az Alföld északkeleti szögletében, valamint a Dunántúli- és az Északi-középhegység területén fordul elő, de mindenütt nagyon ritka. Vizes-nedves, legalább időnként friss vízzel elöntött talajú élőhelyeken (főleg friss vizű tavak homokos-iszapos partján), mocsarakban, iszaplakó növénytársulásokban, nedves réteken, nedves legelőkön, elvétve lápokban, lápréteken, vizes-nedves erdőkben stb. fordul elő. Vizes-nedves növényi törmelékben él. [0,08%]

Rugilus immunis Stephens, 1833 [*Rugilus rufipes* Germar, 1835] (nagy cérnanyakúholyva) – (Balsa): Homokos-hát, 1993. VI. 13., HG. – Bodroghalom: Patkó, 1995. VI. 6., HG. – Boldogkőváralja: Boldogkővár, 2000. V. 3., HG.; Tekeres-patak, 2000. V. 3., HG. – Dámóc: File-szög, 1993. VI. 12., 1993. X. 30., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VII. 30., HG. – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Garadna, 1999. VII. 30., GA., *Cerasus* kéreg alól, 1999. IV. 30., GA.; (belterület) Kossuth u., 1999. V. 25., GA. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. V. 8., 1996. VII. 8., HG.; Remete, 1996. III. 26., 1996. VI. 2., 1996. VIII. 22., HG. – Gönc: Szesszió, 1995. V. 17., HG. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. V. 14., HG. – Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. V. 23., 1994. VI. 19., HG. – Komlóska: Hotyka-patak, 1997. IX. 30., KA.; Sáros-völgy, 1998. III. 3., HG. – Kovácsvágás: Négyszappan, 1995. IX. 7., HG. – Mád (Biró 1883) – Mikóháza: Középbérc, 1996. VII. 1., 2000. VII. 4., HG.; Palacka-hegy, 1999. VII. 14., HG. – Nagyhuta: Komlóska-patak, 1988. VI. 26., HG.; Nagy-Gereben, 1998. V. 12., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., 1999.

VII. 25., HG.; Mágócsi várkastély, 1994. V. 23., 1994. XI. 1., HG.; Mosonnai-erdő, 1993. VI. 12., 1999. V. 13., 1999. VII. 25., HG. – Pusztafalu: Dombok, 1999. VI. 10., HG. – Rakamaz: Solymostó, 1998. X. 28., HG. – Regéc: Rostáló, 1989. VII. 22., 1989. XI. 5., 1995. IX. 30., HG.; Vajdavölgy, 1988. VI. 5., 1988. VI. 26., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. VIII. 20., HG.; Motolla, 1993. X. 30., HG.; Pap-erdő, 1999. V. 13., 1999. VI. 12., 1999. VII. 25., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. VII. 4., HG.; Veres-haraszt, 1999. IV. 15., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Berecki híd, 1992. V. 1., HG.; Esztáva, 1994. III. 5., 1996. XI. 2., HG.; Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; Hore-völgy, 1994. XI. 6., HG.; Kacsa-tó, 1997. IV. 28., 1997. VI. 16., HG.; Kazinczy-emlékmauzóleum, 1994. V. 16., HG.; Kecske-hát, 1999. X. 17., HG.; Kökényes, 1994. V. 3., HG.; Malmocska, 1999. V. 28., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG.; Torda-völgy, 1986. VI. 15., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. VII. 11., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. V. 11., 2000. VII. 14., 2000. VIII. 19., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. X. 10., HG. – Tiszaladány: Kis-Tisza, 1998. VII. 5., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., 1998. VI. 3., HG., rostálás, 1998. IV. 13., HG. – Tolcsva (Biró 1883) – Vizsoly: Ortás, 1996. VI. 18., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. V. 9., 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Zárt erdőkben – különösen tölgyesekben – a leggyakoribb holyvák közé tartozik. Néha nedves-üde gyepekben stb. is előfordul. Legnagyobb tömegben avarban található, de más növényi anyagokon (komposztban, korhadó fában, szénatörmelékben stb.) sem ritka. [5,95%]

24. ábra: *Rugilus immunis* Stephens (Székessy 1963 nyomán)

Rugilus orbiculatus (Paykull, 1789) (kis cérnanyakúholyva) – Bodroghalom: Nyárjas-dűlő, 1995. IV. 4., HG.; Virányi-legelő, 1995. V. 11., HG. – Garadna, 1999. XI. 12., GA. – Karcsa: Lábszár, 1994. VI. 19., HG. – Pácin (Székessy 1943) – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. IX. 23., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); (belterület) Kazinczy u., 2000. IV. 2., 2001. III. 31., HG.; Esztáva, 1994. III. 27., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. X. 30., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. VII. 20., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 30., 1994. V. 22., HG.; Ördög-bánya, 2000. III. 31., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban nedves-üde élőhelyek lakója; erdőkben, ritkábban gyepekben is megtalálható; elvétve száraz élőhelyeken is előfordul. Különböző bomló növényi anyagokon, pl. avarban, fűgyökerek között, komposztban, korhadó fában, víz által partra sodort uszadékban él. [1,20%]

Rugilus sanguinicollis (Stephens, 1833) [*Staphylinus angustatus* Fourcroy, 1785, nec Schrank, 1781; *Paederus fragilis* Gravenhorst, 1806, nec Latreille, 1804; *Rugilus scutellatus* Motschulsky, 1858] (vöröshátú cérnanyakúholyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, 1993. V. 8., HG. – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. IV. 4., HG. – Komlóska: Hotyka-patak, 1999. VI. 7., HG. – Tiszaladány: Kis-Tisza, 1998. IV. 13., HG. – A hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon egyaránt előfordul. Többnyire zárt erdőkben él. Bomló növényi anyagokon (avarban, szénatörmelékben stb.) található. [0,30%]

Rugilus similis (Erichson, 1839) (sárgalábú cérnanyakúholyva) – Gávavencsellő: Gyuj tava, 1996. VI. 10., HG.; Lomos, 1996. V. 8., HG.; Ó-Füzes, 2000. VIII. 16., 2001. III. 10., HG.; Remete, rét, 1996. V. 8., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. V. 14., HG., 100 m, *Cynodonto-Festucetum pseudovinae*, ürgelyukból, 1999. V. 1., ÁL. és HG.; Szesszió, 1995. X. 4., HG. – Regéc: (Sertés-hegy), 1996. X. 8., HG. – Sárazsadány: Bodrog, 1998. VI. 3., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 16., 1999. V. 31., HG.; Király-hegy, szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Veres-haraszt, 1999. IV.

15., HG. – Sátoraljaújhely: Hore-völgy, 1994. VI. 2., HG.; Kazinczy-emlékmauzóleum, 2001. VII. 26., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. VI. 6., 1999. VIII. 8., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. XI. 2., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. V. 24., 1995. X. 6., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. V. 9., HG. – Megtalálható a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. A vizes, nedves és üde talajokat kedveli, és inkább a gyepes élőhelyek jellemző állata. Mocsarakban, lápokban, réteken, nedves legelőkön stb. él; ritkán vágásokon, erdőkben is fellelhető. Fűgyökerek között, komposztban, nedves növényi törmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb. fordul elő. [1,73%]

Rugilus subtilis (Erichson, 1840) (kecses cérnanyakúholyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, 1999. VII. 16., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. V. 3., HG. – Boldogkőváralja: Boldogkővár, 2000. V. 3., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., 2000. IV. 22., GA., tölgyrakásról, 1999. V. 9., GA., tuskó alól, 2000. IV. 26., GA. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. V. 14., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 31., HG.; Király-hegy, szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Veres-haraszt, 1999. IV. 15., 1999. VI. 15., 1999. VII. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Berecki híd, 1992. IV. 12., HG.; Boda-dűlő, 1999. V. 30., HG.; Esztáva, 1994. V. 28., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Kecske-hát, 1994. V. 24., HG.; Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG.; Májuskút, 2000. VIII. 15., HG., szőlő, 1998. IV. 12., 1998. IV. 24., 1998. VI. 6., 1998. VII. 28., 1998. X. 30., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, szőlő, 1999. IV. 15., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. X. 6., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., HG., rostálás, 1998. IV. 13., HG. – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1943) – Zsujta: Zug, 1995. X. 4., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben él. Növényi anyagokon, pl. avarban, komposztban, korhadó fában, szénatörmelékben található. [2,33%]

Medonini (Casey, 1905) – lombholyvák

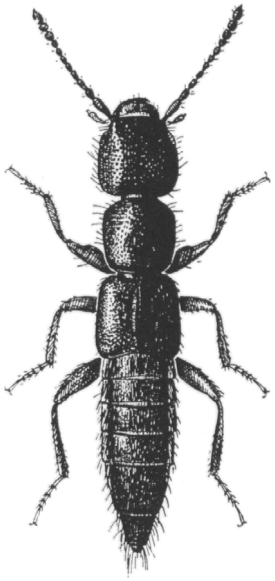
A nemzetség fajai az egész Földön elterjedtek, és elsősorban a melegebb éghajlatú területek erdős tájain élnek. Nagyobb részük többé-kevésbé nedvességkedvelő, vizek közelségéhez azonban csak kevés faj ragaszkodik. Valamennyi ide sorolt holyva talajlakó. Elsősorban bomló növényi anyagokon (avarban, emlősfészkek törmelékében, komposztban, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) fordulnak elő. Főleg atkákkal, apró rovarokkal, rovarlárvákkal táplálkoznak.

Medon apicalis (Kraatz, 1857) (rozsdaszínű lombholyva) – Pálháza (Tóth 1983). – Szórványosan fordul elő a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain, a magasabb régiókban azonban valószínűleg hiányzik. Nálunk mindenütt nagyon ritka. Legtöbbször nedves-üde erdők egérjárta avarjában, kisemlősök fészkében és föld alatti járataiban, madarak fészkelőtelepeinek környékén stb. fordul elő. Néha nedves-üde gyepekben is megtalálható. Rendszerint állati ürülékkel vegyes növényi törmelékben akadhatunk rá. [0,08%]

Medon brunneus (Erichson, 1839) (barna lombholyva) – Alsóberecki (Biró 1883) – Komlóska: Hotyka-patak, 1997. VI. 20., HG. – Nagyhuta: Kis-Som-hegy, 1998. VI. 26., HG. – Telkibánya: Ósva-völgy, 1994. XI. 5., HG. – Előfordul a hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben. Avarban, kisemlősök fészkében és föld alatti járataiban, komposztban, korhadó fában, kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben, szárazodó trágyában stb. található. [0,30%]

Medon ferrugineus (Erichson, 1840) (vöröses lombholyva) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, avarból, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., tuskó alól, 2000. IV. 12., GA. – Sárospatak: Veres-haraszt, 1999. IV. 15., HG. – Sátoraljaújhely: Magas-hegy, 1994. III. 20., 1994. XI. 4., HG.; Májuskút, 1999. V. 15., HG.; Sátor-hegy, 1995. XI. 14., HG.; Várhegy, 1997. III. 11., HG. – Zemplén (Székessy 1943). – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Vizes, nedves és üde erdőkben (elvétve vizes, nedves és üde gyepekben) csaknem mindenütt megtalálható, legtöbbször azonban keményfaligetekben (elsősorban tölgy-kőris-szil ligetekben) akadhatunk rá. Avarban, kisemlősök fészkében és föld alatti járataiban, kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. fordul elő. [0,68%]

Medon fusculus (Mannerheim, 1831) (barnás lombholyva) – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Gávavencsellő: Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG. – Gesztely (Székessy 1943) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1943); Esztáva, 1996. XI. 2., HG. – Előfordul a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Elsősorban az árnyas, párás környezetet kedveli – vizes, nedves és üde erdőkben néha nagy számban található –, egyébként a vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével csaknem mindenütt előfordul. Bomló növényi anyagok között (avarban, korhadó fában, szénatörmelékben stb.) él. Megtalálható kisemlősök fészkében és föld alatti járataiban stb. is. [0,38%]

25. ábra: *Medon brunneus* (Erichson) (Székessy 1963 nyomán)

Sunius fallax (Lokay, 1919) (sötétfarú lombholyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. X. 6., HG. – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. X. 10., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., kert, tuskó alól, 2000. IV. 15., GA. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. V. 8., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Remete, 1996. III. 26., HG. – Gönc: Szesszió, 1995. IV. 9., 1995. X. 4., HG. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1995. IV. 9., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. V. 13., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – Sárospatak: Veres-haraszt, 1999. IV. 15., 1999. IX. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki híd, 1992. IV. 4., HG.; Kökényes, 1994. V. 3., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. X. 30., 2001. IV. 8., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. VII. 20., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. XI. 2., HG.; Pestere, 1994. IV. 30., HG. – Tiszadob: Kocsordos, 1995. X. 6., HG.; Telek, 1995. X. 6., HG. – Tiszatardos: Rimasó, rostálás, 1998. IV. 13., HG. – Tolcsva: Várhegy, 1994. III. 12., HG. – Zsujta: Zug, 1995. X. 4., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. A magasabb régiókban ritka, az alacsonyabb területeken közönséges. A vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével csaknem mindenütt előfordul; melegkedvelő, üde-száraz erdőkben, pl. tölgyesekben egyike a leggyakoribb holyváknak. Bomló növényi anyagokon (avarban, fűgyökerek között, komposztban, korhadó fában, szárazodó trágyában, szénatörmelékben stb.) él. Néha megtalálható hangyafészkek törmelékében, istállók alomjában, kisemlősök fészkében és föld alatti járataiban, víz által partra sodort uszadékban stb. is. [2,03%]

Sunius melanocephalus (Fabricius, 1793) (feketefarú lombholyva [feketefarkú lombholyva]) – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. IV. 23., HG.; Remete, 1996. IV. 23., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 100 m, *Cynodonto-Festucetum pseudovinae*, ürgelyukból, 1999. V. 1., ÁL. és HG.; Szesszió, 1995. X. 4., HG. – Mád (Székessy 1943) – Pácin (Székessy 1943); Mágócsi várkastély, 1994. V. 23., HG. – Sárospatak: Veres-haraszt, 1999. VI. 30., HG. – Sátoraljaújhely: (belterület) Kazinczy u., 2000. V. 25., HG.; Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Esztáva, 1994. III. 5., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. IV. 24., HG. – Telkibánya: Csapontos-forrás, 1994. XI. 5., HG. – Tolcsva (Székessy 1943); Mandulás, 1994. V. 14., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak lakója, az Alföld és a Kisalföld meleg, száraz éghajlatú vidékein azonban inkább csak folyók mentén, vizes, nedves és üde erdőkben fordul elő szórványosan. Életmódja az előző fajéhoz hasonló. [1,20%]

Lithocharini (Casey, 1905) – rétiholyvák

A nemzetség fajai a Földön mindenütt megtalálhatók, elterjedésük súlypontja azonban a trópusi, szubtrópusi éghajlatú területek erdős tájaira esik. Valamennyi ide tartozó holyva talajlakó; nagyobb részük kifejezetten nedvességkedvelő. Elsősorban bomló növényi anyagokon (avarban, komposzt-

ban, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) fordulnak elő. Többnyire atkákat, apró rovarokat, rovarlárvákat fogyasztanak.

Lithocharis nigriceps Kraatz, 1859 (sárgás rétiholyva) – Bodroghalom: Virányi-legelő, 1995. V. 11., HG. – Bodrogkeresztúr: Bodrog, 2000. VI. 22., HG. – Gávavencsellő: Remete, 2000. VIII. 16., HG. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1995. IV. 9., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – Sátoraljaújhely: Berecki híd, 2000. VI. 11., HG.; Felsőberecki rév, 1997. VI. 29., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. VI. 6., 1998. X. 30., 1999. VII. 6., 1999. VII. 22., 1999. VIII. 10., 1999. VIII. 15., HG. – A hegyvidéken csak elvétve fordul elő az alacsonyabb régiókban, a dombvidéken szórványosan található, a síkságon elterjedt és gyakori. Álló- és folyóvizek mentén, pangóvizes vagy időnként friss vízzel elöntött, iszapos, agyagos vagy tőzeges, sűrű növényzettel benőtt talajokon (mocsarakban, lápokban, nedves réteken, nedves legelőkön, vizes-nedves erdőkben stb.) él, de néha előfordul szárazabb élőhelyek időszakosan felázott vagy elöntött talaján is. Elsősorban vizes-nedves növényi törmelékben, néha szárazodó trágyában stb. található. [0,98%]

Lithocharis ochracea (Gravenhorst, 1802) [*Staphylinus tricolor* Marsham, 1802, nec Fabricius, 1787] (vöröses rétiholyva) – Pácin (Chyzer 1885*b*; Kuthy 1897; Székessy 1943), BL. – Sátoraljaújhely: Pap-tó, 1994. VII. 28., HG. – Elterjedt az erdős puszták övében, az alföldekkel határos alacsonyabb hegyvidéki és dombsági tájakon, illetve az Alföldön és a Kisalföldön. A meleg, száraz éghajlatú vidékek jellemző állata. Változó vízjárású – tavasszal és ősszel vizes, nedves és üde, nyáron kiszáradó – élőhelyeken (pl. egykori árterületeken, sekély tavak, pocsolyák gyér növényzettel benőtt homokos-iszapos partján és szárazodó medrében, réteken, szikeseken, nedves legelőkön) fordul elő. Fűgyökerek között, kövek, fadarabok stb. alatt, szárazodó trágyában, szénatörmelékben stb. él. [0,23%]

Pseudomedon obsoletus (Nordmann, 1837) (egyszínű rétiholyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., HG. – Cigánd (Kuthy 1897; Székessy 1943) – Gávavencsellő: Lapály, 1996. IV. 23., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1943); Lőtér, 1995. V. 28., HG. – Tarcal: Pestere, 1994. X. 30., HG. – Tiszalúc: Holt-Tisza, 1995. X. 6., HG. – A hegyvidéken jobbára csak széles völgyekben, a dombvidékkel, illetve a síksággal határos alacsonyabb területeken fordul elő, a dombvidéken, de méginkább a síkságon elterjedt és gyakori. Leginkább a pangóvizes (friss vízzel legfeljebb csak időnként elöntött) élőhelyeket kedveli. Kiterjedtebb állóvizek (ritkán folyóvizek), holtágak, tavak partján, mocsarakban, lápokban stb. él. Néha vizes-nedves erdőkben is megtalálható. Rendszerint vizes-nedves növényi törmelékben fordul elő. [0,53%]

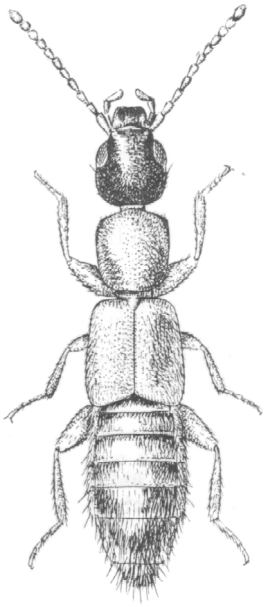
Scopaeini (Mulsant et Rey, 1878) – turzásholyvák

Az Antarktisz kivételével minden földrészen megtalálhatók, fajaik száma azonban a melegebb éghajlatú területek erdős tájain a legmagasabb. Nagyobb részük többé-kevésbé nedvességkedvelő; sok faj kifejezetten vizek közelségéhez ragaszkodik. Valamennyi ide sorolt holyva talajlakó. Nedves, bomló növényi anyagokon (avarban, fűgyökerek között, komposztban, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) fordulnak elő. Főleg atkákkal, apró rovarokkal, rovarlárvákkal táplálkoznak.

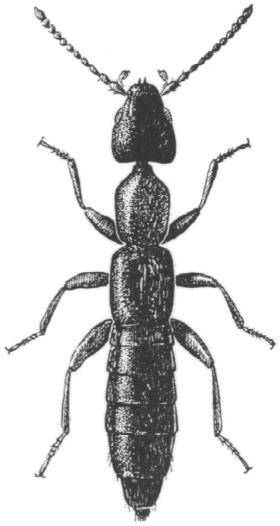
Scopaeus bicolor Baudi, 1848 [*Scopaeus pusillus* auct., nec Kiesenwetter, 1843] (kétszínű turzásholyva) – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 26., HG. – Pácin (Székessy 1943) – Tolcsva (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897; Székessy 1943). – Szórványosan fordul elő a zárt erdők övében, az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság nagyobb folyói mentén, az Alföld legszárazabb éghajlatú középső területein azonban nagyon ritka. Rendszerint folyóvizek kavicspadjain, friss vizű, mélyebb tavak partján található, rábukkanhatunk azonban még homokos talajok száraz gyepjeiben is, ahol a laza homok sajátos vízháztartása (a felszín könnyen kiszárad, az alsó rétegek azonban tartósan nedvesek) teszi lehetővé előfordulását. A Nap által erősen besugárzott helyeket, a friss vízzel átitatott, homokos (el nem iszapolódott), legfeljebb gyér növényzettel benőtt nyers üledékeket kedveli. Legtöbbször kavicsok között, más rovarok által összeturkált homokban, növények levelei alatt, il-

letve gyökerei között, turzás által partra vetett vizes-nedves növényi törmelékben stb. akadhatunk rá. [0,23%]

Scopaeus debilis Hochhuth, 1851 [*Scopaeus scitulus* Baudi, 1857] (pusztai turzásholyva) – Bekecs: Muszáj-legelő, szikes, 2000. VIII. 15., HG. – Bodrogkeresztúr: Bodrog, 2000. VI. 22., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1995. VII. 28., HG. – Gávavencsellő: Remete, 1996. VI. 10., HG. – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1994. VII. 14., HG. – Sátoraljaújhely: Alsó-rét, 1994. VIII. 4., HG.;

26. ábra: *Lithocharis nigriceps* Kraatz (Tóth 1983 nyomán)

27. ábra: *Scopaeus sulcicollis* (Stephens) (Székessy 1963 nyomán)

Kecske-hát, 1994. VII. 22., HG.; Köveshegy, 1995. V. 27., HG.; Lőtér, 1995. V. 28., HG.; Május-kút, 2000. IX. 30., HG., szőlő, 1999. VII. 6., 1999. VIII. 8., 1999. VIII. 10., 1999. VIII. 16., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. III. 31., HG. – Elterjedt az erdős puszták övében, az alföldekkel határos alacsonyabb hegyvidéki és dombsági tájakon, illetve az Alföldön és a Kisalföldön. A meleg, száraz éghajlatú vidékek jellemző állata. Változó vízjárású – tavasszal és ősszel vizes, nedves vagy üde, nyáron kiszáradó – élőhelyeken (egykori árterületeken, sekély tavak, pocsolyák gyér növényzettel benőtt homokos-iszapos partján és szárazodó medrében, réteken, szikeseken, nedves legelőkön stb.) fordul elő. Fűgyökerek között, kövek, fadarabok stb. alatt, szárazodó trágyában, szénatörmelékben stb. él. [1,20%]

Scopaeus laevigatus (Gyllenhal, 1827) (közönséges turzásholyva) – Alsóregmec: Fedormalom, 1999. VIII. 6., HG. – Bekecs: Muszáj-legelő, szikes, 2000. V. 3., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1999. VI. 5., HG. – Gávavencsellő: Gyuj tava, 2000. IX. 29., HG.; Lenc, 2000. VII. 19., HG.; Lomos, 1996. VII. 6., HG.; Remete, 2000. VIII. 16., HG. – Háromhuta: István-kút, 2000. VII. 25., SzCs. – Lácacséke: Pocsolya-rét, 2000. VI. 9., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1943); Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki híd, 2000. VI. 11., HG.; Egres-Galambos, 1999. X. 29., ÁL. és HG.; Hosszúláz, kavicsbánya, 1999. VIII. 7., HG.; Kapronca, 1999. X. 29., ÁL. és HG.; Köveshegy, 1995. V. 27., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG.;

Májuskút, szőlő, 1999. VII. 6., 1999. VII. 8., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 2000. IX. 29., HG. – Előfordul az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság vizes-nedves élőhelyein: álló- és folyóvizek homokos-iszapos partján, időszakosan felázott, elöntött réteken stb. Nedves növényi törmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb. él. [1,58%]

[**Scopaeus minimus** (Erichson, 1839) [*Scopaeus furcatus* Binaghi, 1935] (aprócska turzásholyva) – Zemplén (Székessy 1943). – Megtalálható a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon, de csak az Alföldön és a Kisalföldön gyakori. Álló- és folyóvizek homokos-iszapos partján, időszakosan felázott, elöntött talajokon (mocsarakban, lápokban, nedves réteken, nedves legelőkön, vizes-nedves erdőkben stb.) él. Leginkább vizes-nedves növényi törmelékben fordul elő. A Székessy által közölt adat forrása minden bizonnyal Roubal dolgozata (*Katalog Coleopter (Brouků) Slovenska a Podkarpatska*. Praha, 1930), a „Zemplén" lelőhely tehát szlovákiai területre vonatkozik.]

Scopaeus pumilus (Heer, 1839) [*Scopaeus minutus* Erichson, 1840; *S. didymus* auct., nec Erichson, 1840] (apró turzásholyva [cérnanyakú turzásholyva]) – Bekecs: Muszáj-legelő, szikes, 2000. V. 31., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., házfalról, 2000. IV. 4., GA. – Sátoraljaújhely: Májuskút, 1999. VII. 30., 2000. VII. 15., HG. – Tolcsva (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897; Székessy 1943). – Elterjedése hazánkban kevéssé ismert, korábban közzétett adatai ugyanis részben megbízhatatlanok. Hiteles lelőhelyeit – Villányi-hegység, Mecsek, Bakony, Hernád-völgy, Zempléni-hegység, Taktaköz – tekintetbe véve úgy tűnik, hogy elsősorban az alacsonyabb hegyvidék és a dombvidék meleg, száraz lejtőin él, helyenként azonban a síkságra is leereszkedik. Leginkább száraz gyepekben fordul elő, de megtalálható időnként átnedvesedő talajokon, pl. szikes pusztákon is. Rendszerint fűgyökerek között, kövek alatt, növényi törmelékben stb. akadhatunk rá. [0,38%]

Scopaeus sulcicollis (Stephens, 1833) [*Scopaeus cognatus* Mulsant et Rey, 1855] (hegyi turzásholyva [cérnanyakú turzásholyva]) – Abaújszántó: Kassi-szőlő, 1999. VII. 15., HG. – Füzér: Nagy-Milic, 850 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 2., ÁL. – Sárospatak (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1943) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1943) – Sátoraljaújhely: Esztáva, 1999. X. 15., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG. – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1943). – A hegyvidék és a dombvidék erdős tájainak lakója. Leginkább félárnyékos helyeken, erdőszéleken, gyepes aljnövényzetű, üde-száraz erdőkben, vágásokon stb. fordul elő. Ritkábban megtalálható gyepes élőhelyeken (pl. üde réteken) is. Avarban, fűgyökerek között, kövek, fadarabok alatt, ritkán szárazodó trágyában stb. él. [0,53%]

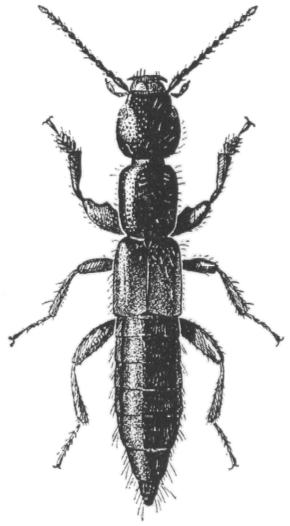
Lathrobiini (Laporte de Castelnau, 1835) – mocsárholyvák

Az Antarktisz kivételével minden földrészen megtalálhatók, fajaik száma azonban a melegebb éghajlatú területek erdős tájain a legnagyobb. Jelentősebb részük nedvességkedvelő; sok faj kifejezetten vizek közelségéhez ragaszkodik. Valamennyi ide sorolt holyva talajlakó. Többnyire bomló növényi anyagokon (avarban, komposztban, korhadó fában, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) fordulnak elő. Elsősorban atkákkal, apró rovarokkal, rovarlárvákkal táplálkoznak.

Lathrobium boreale Hochhuth, 1851 [*Lathrobium bicolor* Heer, 1839, nec Gravenhorst, 1802; *L. volgense* Hochhuth, 1851; *L. geminum* Kraatz, 1857] (változékony mocsárholyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. V. 24., HG. – Gávavencsellő: Lomos, 1996. III. 26., HG. – Sátoraljaújhely: Kapronca, 1999. X. 29., ÁL. és HG.; Májuskút, szőlő, 1998. IV. 26., 1999. VII. 6., 2001. IV. 8., HG. – Zempléni-hegység (Tóth 1983). – A hegyvidék (elsősorban az alacsonyabb régiók), a dombvidék és a síkság lakója. Magas talajvizű élőhelyeken (mocsarakban, lápokban, nedves réteken, nedves legelőkön, vizes-nedves erdőkben stb.) fordul elő. Elsősorban vizes-nedves növényi törmelékben (avarban, korhadt fában, víz által partra sodort uszadékban stb.), ritkán kisemlősök fészkében, komposztban stb. található. [0,53%]

Lathrobium brunnipes (Fabricius, 1793) [*Staphylinus punctatus* auct., nec Fourcroy, 1785] (nagy mocsárholyva [sárlakó holyva]) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. III. 31., HG. – Bod-

rogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., 1995. V. 24., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., lámpázás, 2000. VI. 11., GA. – Gávavencsellő: Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Remete, 2000. VIII. 16., HG. – Kenézlő: Görbe-éri-kaszáló, 1993. VI. 13., HG. – Nagyhuta: Kemence-patak, 1998. V. 12., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VI. 3., HG. – Regéc: Rostáló, 1989. VII. 22., 1995. IX. 30., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1943); Bodrog, 1992. IV. 20., HG.; Felsőberecki rév, 1997. VI. 29., HG.; Kacsa-tó, 1993. V. 22., 1994. V. 3., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VIII. 8., 1999. VIII. 10., HG.; Pap-erdő, 1999. VII. 22., 1999. IX. 3., HG. – Tiszaladány: Kis-Tisza, 1998. X. 28., HG. – Megtalálható a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. A magas talajvizű élőhelyek jellemző állata: mocsarakban, lápokban, nedves réteken, nedves legelőkön, vizes-nedves erdőkben stb. él. Elsősorban vizes-nedves növényi törmelékben (avarban, korhadt fában, víz által partra sodort uszadékban stb.), ritkán kisemlősök fészkében, komposztban stb. található. [1,66%]

28. ábra: *Lathrobium pallidipenne* Hochhuth (Székessy 1963 nyomán)

Lathrobium castaneipenne Kolenati, 1846 (feketevörös mocsárholyva) – Nagyhuta: Kőkapu, 1997. IV. 24., HG.; Szoros-bérc, patak, 1999. VI. 6., HG. – (Telkibánya): Gönci-patak, 1999. V. 29., GA. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója. Vizes, nedves vagy ritkábban üde élőhelyeken, mocsarakban, lápokban, réteken, nedves legelőkön, láp- és ligeterdőkben, ritkábban bükkösökben, gyertyános tölgyesekben stb. él. Vizes-nedves avarban és korhadt fában, víz által partra sodort uszadékban, ritkán komposztban stb. található. [0,23%]

Lathrobium elongatum (Linnaeus, 1767) (kétszínű mocsárholyva [erdei holyva]) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., HG. – Gávavencsellő: Lomos, 1996. VII. 6., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Remete, 1996. VI. 10., HG. – Sátoraljaújhely: Felsőberecki rév, 1997. VI. 29., HG. – Tolcsva (Székessy 1943). – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Vizes, nedves és üde talajokon él; gyepes és fás élőhelyeken egyaránt előfordul. Vizes-nedves avarban és korhadt fában, víz által partra sodort uszadékban, ritkán komposztban stb. található. [0,45%]

Lathrobium fovulum Stephens, 1833 (selymes mocsárholyva) – Bodrogolaszi: Bodrog, 1998. VI. 3., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Gávavencsellő: Lapály, 1996. IV. 23., HG.; Lomos, 1996. III. 26., HG. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1995. IV. 9., HG. – Kesznyéten: (Abonyi-tó), 1995. VI. 21., HG. – Nagyhuta: Kemence-patak, 1998. V. 12., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Kacsa-tó, 1993. V. 9., 1993. V. 22., 1997. IV. 28., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. V. 8., 2000. IX. 29., HG. – Tiszakarád: Felsőszög, 1995. V. 11., HG. – Tiszalúc: Tanács-dűlő, 1995. V. 24., HG. – Megtalálható a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Magas talajvizű élőhelyeken (mocsarakban, lápokban, nedves réteken, nedves legelőkön, vizes-nedves erdőkben stb.) él. Elsősorban vizes-nedves növényi törmelékben (avarban, korhadt fában, víz által partra sodort uszadékban stb.) található. [1,13%]

Lathrobium furcatum Czwalina, 1888 (sziki mocsárholyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. X. 6., HG. – Gávavencsellő: Remete, 1996. VI. 10., HG. – Az Alföld és a Kisalföld meleg, száraz éghajlatú vidékeinek lakója; a homokos-iszapos, sókban, bázisokban gazdag üledékek, szikesek jellemző állata. Változó vízjárású – tavasszal és ősszel vizes, nedves és üde, nyáron kiszáradó – gyepes élőhelyeken (árterületeken, sekély tavak, pocsolyák partján és szárazodó medrében, mocsarakban, réteken, szikeseken, nedves legelőkön stb.) fordul elő. Elsősorban a Nap által erősen besu-

gárzott, növényzettel gyéren benőtt helyeket, a kevésbé kötött, jobb vízellátású talajokat kedveli. Rendszerint vizes-nedves növényi törmelékben akadhatunk rá. [0,15%]

Lathrobium impressum Heer, 1841 [*Paederus filiformis* auct., nec Fabricius, 1793] (fényes mocsárholyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. V. 14., 1995. X. 6., HG. – Gávavencsellő: Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Remete, 1996. VI. 10., 2000. VIII. 16., HG. – Nagyhuta: Nyírjes-völgy, 1998. XI. 14., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Kaizer, 2000. II. 12., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG. – Semjén: Balázs-erdő, 1992. XI. 15., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Magas talajvizű élőhelyeken (mocsarakban, lápokban, nedves réteken, nedves legelőkön, vizes-nedves erdőkben stb.) él. Elsősorban vizes-nedves növényi törmelékben (avarban, korhadt fában, víz által partra sodort uszadékban stb.) található. [0,75%]

Lathrobium laevipenne Heer, 1839 (hegyi mocsárholyva) – Komlóska: Hotyka-patak, 1999. VI. 7., HG. – Mikóháza: Közép-bérc, 2000. VII. 4., HG. – Nagyhuta: Szoros-bérc, patak, 1999. VI. 6., HG. – Regéc: Ördög-völgy, 1996. X. 8., 2000. VII. 26., HG. – Tolcsva: Várhegy, 1994. VI. 13., HG. – Elterjedt a hegyvidék és a dombvidék erdős tájain. A friss vízzel öntözött talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek jellemző állata. Források, patakok mentén, égerligetekben, ritkábban égeres mocsárerdőkben fordul elő. Néha (elsősorban áradásokat vagy tartós esőzéseket követően) bükkösök, szurdokerdők stb. felázott talaján is megtalálható. Elvétve vizes-nedves gyepekben (patakmenti mocsarakban, magaskórósokban stb.) is ráakadhatunk. Friss vízzel átitatott, homokos-iszapos nyers áradmányokon él; legtöbbször kövek, fadarabok alatt vagy a víz által partra sodort durvább növényi törmelékben található. [0,45%]

Lathrobium longulum Gravenhorst, 1802 (apró mocsárholyva) – Gávavencsellő: Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG. – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1994. VII. 14., HG. – Pácin (Kuthy 1897; Székessy 1943) – Regéc: Vajda-völgy, 1988. IV. 23., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 16., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1943); Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki híd, 2000. II. 12., HG.; Kaizer, 2000. II. 12., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VIII. 10., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG.; Széphalom (Kuthy 1897; Székessy 1943). – Előfordul a hegyvidék (főleg az alacsonyabb régiók), a dombvidék és a síkság vizes, nedves és üde gyepjeiben, erdeiben. Vizes-nedves, ritkábban szárazabb növényi törmelékben (avarban, komposztban, korhadt fában stb.) található. [0,98%]

Lathrobium pallidum Nordmann, 1837 (halvány mocsárholyva) – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Gávavencsellő: Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Remete, 1996. V. 8., HG. – Sátoraljaújhely: Bodrog, 2000. IV. 7., HG. – Szórványosan fordul elő a dombvidéken és a síkságon. Állóvizek (ritkábban folyóvizek) mentén, pangóvizes vagy időnként friss vízzel elöntött, iszapos, agyagos vagy tőzeges, sűrű növényzettel benőtt talajokon (mocsarakban, magassásosokban, lápokban, láp- és ligeterdőkben stb.) fordul elő. Legtöbbször vizes-nedves növényi törmelékben található. [0,30%]

Lathrobium punctulatum Mannerheim, 1831 [*Staphylinus fulvipennis* Gravenhorst, 1806, nec Turton, 1802] (közönséges mocsárholyva [földi holyva]) – Bodroghalom: Patkó, 1995. V. 11., HG. – Bodrogkeresztúr: Lebuj, 1994. III. 12., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. V. 24., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1995. VII. 28., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 5., 1998. IV. 25., HG. – Garadna, patakpart, fűhálózás, 1997. VI. 4., GA.; (belterület) Kossuth u., fénycsapdázás, 2000. V. 8., 2000. VI. 11., GA. – Hernádvécse: Lakatos-birtok, tuskó alól, 2000. VIII. 1., GA. – Regéc: Vajda-völgy, 1988. VI. 5., HG. – Sárospatak: Felső-rét, 2000. III. 17., PG. – Sátoraljaújhely: Alsó-rét, 1994. VIII. 4., HG.; Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki híd, 1992. IV. 12., HG.; Kaizer, 2000. II. 12., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VII. 6., 1999. VIII. 8., 1999. VIII. 10., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG. – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1943); Várhegy, 1994. V. 22., HG. – Előfordul a hegyvidéken (inkább csak az alacsonyabb régiókban), a dombvidéken és a síkságon. Vizes, nedves és üde élőhelyek – többnyire gyepek, ritkábban erdők – lakója. Vizes-nedves (ritkán szárazabb) növényi törmelékben (avarban, korhadt fában, szénatörmelékben stb.) él. [1,73%]

[**Tetartopeus quadratus** (Paykull, 1789) (turjáni mocsárholyva) – Magyarországon csupán egyetlen hiteles lelőhelye ismert (Hercegszántó: Karapancsa), kiterjedtebb mocsár- és lápvidékeinken azonban bizonyára másutt is megtalálható. Környezeti igénye és életmódja a következő fajéhoz hasonló, a meleget és a kiszáradást azonban kevésbé tűri. Pácinról (Székessy 1943), Sátoraljaújhelyről és Tolcsváról (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1943) közölt adatai minden bizonnyal a következő fajra vonatkoznak.]

Tetartopeus rufonitidus (Reitter, 1909) [*Staphylinus quadratus* auct., nec Paykull, 1789; *Lathrobium fennicum* Renkonen, 1938] (mocsári mocsárholyva) – Bodrogkeresztúr: Bodrog, 2000. VI. 22., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. V. 24., HG. – Gávavencsellő: Lapály, 1996. IV. 23., HG.; Lenc, 2000. VII. 19., HG.; Remete, 2000. VIII. 16., HG. – Pácin (Székessy 1943) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1943); Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki híd, 2000. VI. 11., HG.; Esztáva, 1994. III. 5., HG.; Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; Hosszúláz, kavicsbánya, 1999. IX. 25., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VIII. 10., HG.; Némahegy, mocsár, 1998. V. 6., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG.; Vinyik-dűlő, 1999. V. 10., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. V. 22., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. IV. 23., HG. – Tiszakarád: Felsőszög, 1995. V. 11., HG. – Tiszaladány, fénycsapdázás, 1998. VI. 26., ÉE. – Tiszalúc: Tanács-dűlő, 1995. V. 24., HG. – Tokaj: Nagy-Fűz, 1998. X. 28., HG.; Tisza-híd, 2000. V. 16., HG. – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1943). – Megtalálható a hegyvidéken (inkább csak az alacsonyabb régiókban), a dombvidéken és a síkságon. Állóvizek (ritkábban folyóvizek) mentén, pangóvizes vagy időnként friss vízzel elöntött, iszapos, agyagos vagy tőzeges, sűrű növényzettel benőtt talajokon (mocsarakban, magassásosokban, lápokban, réteken, nedves legelőkön, láp- és ligeterdőkben stb.) fordul elő. Nedves növényi anyagok között (avarban, korhadt fában, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [1,81%]

Tetartopeus scutellaris (Nordmann, 1837) (réti mocsárholyva) – (Regéc): Nagy-Péter-mennykő, erdőszegély, rostálás, 1955. IX. 18–X. 5., KZ. – Szórványosan fordul elő az alacsonyabb hegyvidéki, a dombvidéki és a síksági erdős tájakon. Nálunk mindenütt nagyon ritka. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók árterületén ismert egy-két lelőhelye. Állóvizek (ritkábban folyóvizek) mentén, pangóvizes vagy időnként friss vízzel elöntött, iszapos vagy agyagos, sűrű növényzettel benőtt talajokon (mocsarakban, magassásosokban, réteken, nedves legelőkön, ligeterdőkben stb.) fordul elő. Nedves növényi anyagok között él. [0,08%]

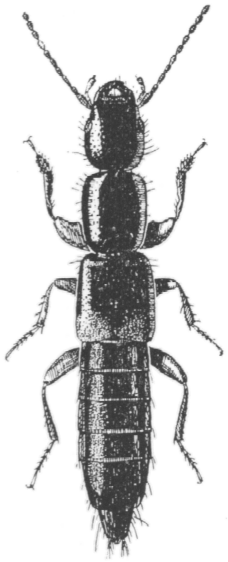
Tetartopeus terminatus (Gravenhorst, 1802) (lápi mocsárholyva) – Gávavencsellő: Remete, 1997. VIII. 14., HG. – Nagyhuta: Kemence-patak, 1998. V. 12., HG.; Kőkapu, 1997. IV. 24., HG. – Regéc: Rostáló, 1993. VIII. 26., HG. – Sátoraljaújhely: Kaizer, 2000. II. 12., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VII. 6., 1999. VIII. 8., HG. – (Vajdácska: Mikola-dűlő), 1994. IX. 13., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidéki régiókban, a dombvidéken és a síkságon. Árnyas, párás élőhelyeken, többnyire pangóvizes, tőzeges talajokon (lápokban, lápréteken, láperdőkben stb.) fordul elő, de a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú vidékeken időnként friss vízzel elöntött, homokos-iszapos talajú élőhelyeken, pl. ligeterdőkben is megtalálható. Az alacsony növényzeten vagy a talajon, vizes-nedves növényi törmelékben akadhatunk rá. [0,60%]

Gnathymenini (Solier, 1849) – pocsolyaholyvák

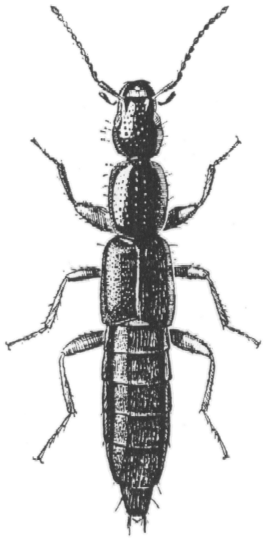
A nemzetség fajai a Föld valamennyi táján előfordulnak, túlnyomó részük azonban melegégövi. Talajlakó, nedvességkedvelő állatok tartoznak ide, amelyek jobbára meleg, száraz éghajlatú vidékek változó vízjárású, időnként kiszáradó területein élnek. Elsősorban bomló növényi anyagokon (avarban, komposztban, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) fordulnak elő. Főleg atkákkal, apró rovarokkal, rovarlárvákkal táplálkoznak.

Leptobium gracile (Gravenhorst, 1802) [*Lathrobium biguttulus* Lacordaire, 1835] (kétfoltos pocsolyaholyva [kétfoltos turzásholyva]) – Bekecs: Muszáj-legelő, szikes, 1999. VI. 7., HG. – Bodroghalom: Patkó, 1995. V. 11., 1995. VI. 6., HG. – Füzérradvány (Székessy 1943) – Gávavencsellő:

Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG. – Györgytarló: Őz-gerind, 1997. VI. 5., HG. – Sárospatak: Koholyatető, 1995. V. 25., HG.; Somlyód, 1995. V. 25., HG. – Sátoraljaújhely: (belterület) Harmat u., 1995. IV. 30., HG.; Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Kacsa-tó, 1997. IV. 28., HG.; Köveshegy, 1995. V. 1., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. VII. 10., HG.; Pestere, 1994. IV. 30., HG. – Telkibánya: Csapontos-forrás, 1994. IX. 18., HG. – Tiszabercel:

29. ábra: *Leptobium gracile* (Gravenhorst) (Székessy 1963 nyomán)

30. ábra: *Ochthephilum fracticorne* (Paykull) (Székessy 1963 nyomán)

Tód alja dűlő, 1996. V. 8., HG. – Tiszalúc: Hímes-tó-hát, tölgyes, 1995. V. 24., HG. – Tokaj (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1943) – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1943) – (Vajdácska: Mikola-dűlő), 1994. IX. 13., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. A meleg, száraz éghajlatú vidékek jellemző állata. Változó vízjárású – tavasszal és ősszel vizes, nedves és üde, nyáron kiszáradó – élőhelyeken (pl. egykori árterületeken, sekély tavak, pocsolyák gyér növényzettel benőtt homokos-iszapos partján és szárazodó medrében, réteken, szikeseken, nedves legelőkön) fordul elő. Fűgyökerek között, kövek, fadarabok stb. alatt, szárazodó trágyában, szénatörmelékben stb. él. [1,58%]

Achenium ephippium Erichson, 1840 (sókedvelő pocsolyaholyva [lapos holyva]) – Bodrogkeresztúr: Bodrog, 2000. VI. 22., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. V. 24., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1995. VII. 28., HG. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. IV. 23., HG.; Remete, 1996. IV. 10., 1996. VI. 10., HG. – Sárospatak: Mandulás, 1997. VI. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Alsó-rét, 1994. VIII. 4., HG.; Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki híd, 2000. VI. 11., HG.; Bodrog, 2000. IV. 7., HG. – Tokaj (Kuthy 1897; Székessy 1943). – Az Alföld és a Kisalföld meleg, száraz éghajlatú vidékeinek lakója; a homokos-iszapos, sókban, bázisokban gazdag áradmányok, üledékek, szikesek jellemző állata. Változó vízjárású (vizes, nedves és üde, időnként azonban kiszáradó) gyepes élőhelyeken (árterületeken, sekély tavak, pocsolyák partján és szárazodó medrében, mocsarakban, réteken, szikeseken, nedves legelőkön stb.) fordul elő. Elsősorban a Nap által erősen besu-

gárzott, növényzettel gyéren benőtt helyeket, a kevésbé kötött, jobb vízellátású talajokat kedveli. Rendszerint vizes-nedves növényi törmelékben akadhatunk rá. [0,90%]

Achenium humile (Nicolai, 1822) (lapos pocsolyaholyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., HG. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. VIII. 22., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG. – Gönc (Kuthy 1897; Székessy 1943) – Nagyrozvágy: (Nyílás-dűlő), 1993. IV. 3., HG. – Sárospatak: Mandulás, 1998. III. 3., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1943); Alsó-rét, 1994. VIII. 4., HG.; Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Felsőberecki rév, 1997. VI. 29., HG.; Kökényes, 1994. V. 3., HG.; Magas-hegy, 1994. IV. 26., HG.; Rettel-dűlő, 1994. IV. 16., 1995. V. 25., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 30., HG.; Pestere, 1994. IV. 30., HG. – Zemplén (Székessy 1943). – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Vizes-nedves talajokon él; álló- és folyóvizek partján, gyepekben (mocsarakban, lápokban, réteken, nedves legelőkön stb.) és erdőkben (láp- és ligeterdőkben stb.) egyaránt előfordul. Kövek, fadarabok alatt, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, talajrepedésekben, vizes-nedves avarban stb. található. [1,28%]

Cryptobiini (Casey, 1905) – posványholyvák

Az Antarktisz kivételével minden földrészen megtalálhatók, fajaik száma azonban a melegebb éghajlatú területek erdős tájain a legnagyobb. Túlnyomó részük határozottan nedvességkedvelő; sok faj kifejezetten vizek közelségéhez ragaszkodik. Valamennyi ide sorolt holyva talajlakó. Elsősorban nedves, bomló növényi anyagokon (avarban, korhadt fában, víz által partra sodort uszadékban stb.) fordulnak elő. Főleg atkákkal, apró rovarokkal, rovarlárvákkal táplálkoznak.

Ochthephilum fracticorne (Paykull, 1800) [*Staphylinus glaberrimus* auct., nec Herbst, 1784] (közönséges posványholyva) – Bekecs: Muszáj-legelő, szikes, 2000. VI. 17., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., fénycsapdázás, 1999. VIII. 8., GA. – Karcsa: Lábszár, 1994. VI. 19., HG. – Kishuta: Kemence-patak, 1999. X. 30., ÁL. és HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – Regéc: Gyertyán-kút-rét, 2001. III. 29., ÁL. és HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Némahegy, mocsár, 1998. V. 6., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG. – Tarcal: Pestere, 1994. IV. 30., HG. – Timár: Luka, 1993. VII. 10., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. X. 6., HG. – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1943) – Vizsoly: Ortás, 100 m, *Lolio-Potentilletum anserinae*, növényekről, 1999. IV. 30., ÁL. – Előfordul a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Állóvizek (ritkábban folyóvizek) mentén, pangóvizes vagy friss vízzel időnként elöntött, iszapos, agyagos vagy tőzeges, sűrű növényzettel benőtt talajokon (mocsarakban, magassásosokban, lápokban, nedves réteken, nedves legelőkön, láp- és ligeterdőkben stb.) fordul elő. Nedves növényi anyagok között (avarban, korhadt fában, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [1,05%]

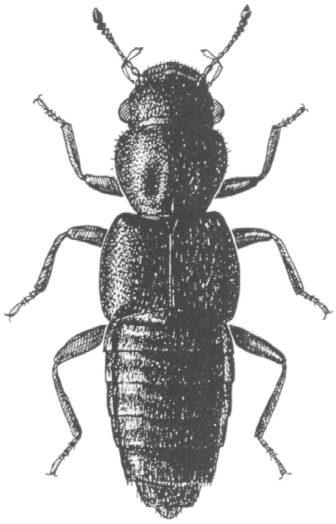
Euaesthetinae (Thomson, 1859) – tapogatósholyvák

Eredetük szerint az előző alcsaláddal (Paederinae) vannak közelebbi rokonságban. Kevéssé változatos formák tartoznak ide; a csoport főbb bélyegeiben meglehetősen egységes. Egy-két antarktikus fajukat leszámítva lényegében a Föld északi féltekéjének lakói. Az ismert fajok jó része az északi mérsékelt éghajlati övben fordul elő, de a trópusokon is szép számmal élnek tapogatósholyvák. Valamennyi fajuk talajlakó ragadozó (jónéhány közülük a talaj felszíne alatt él). Elsősorban atkákkal és ugróvillásokkal táplálkoznak. Az alcsaládot mintegy 20 nem képviseli, az ismert fajok száma pedig 300 körül van. A Kárpát-medencében 10 fajuk fordul elő, közülük 5 Magyarországon is megtalálható. A zempléni tájakon 4 faj előfordulása bizonyított.

Euaesthetini (Thomson, 1859) – tapogatósholyvák

Jellemzésük az alcsaládnál leírtakkal egyezik. Valamennyi fajuk a Föld északi féltekéjén fordul elő: jelentősebb részük az északi mérsékelt éghajlati öv lakója, de trópusi elterjedésű is jócskán akad közöttük.

Euaesthetus bipunctatus (Ljungh, 1804) (ráncos tapogatósholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. V. 16., HG. – Gávavencsellő: Lapály, 1996. V. 8., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. IV. 25., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Leggyakrabban nedves-üde élőhelyeken fordul elő; gyepekben és erdőkben egyaránt megtalálható. Bomló növényi anyagokon (avarban, elhalt fák laza kérge alatt, fűgyökerek között, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [0,30%]

31. ábra: *Euaesthetus bipunctatus* (Ljungh) (Székessy 1963 nyomán)

Euaesthetus laeviusculus (Mannerheim, 1844) (rozsdaszínű tapogatósholyva) – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Elsősorban vizes, nedves és üde erdőkben él, megtalálható azonban vizes, nedves és üde gyepekben is. Avarban, fűgyökerek között, korhadó fában, nedves növényi törmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb. fordul elő. [0,08%]

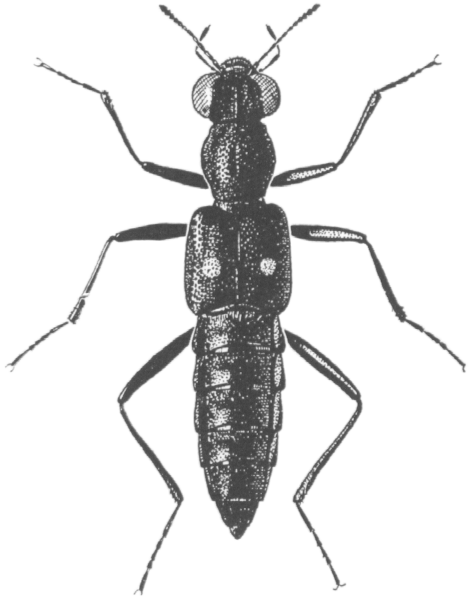
Euaesthetus ruficapillus (Lacordaire, 1835) (vörhenyes tapogatósholyva) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940); Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. IV. 25., HG. – Megtalálható az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Leginkább a nedves-üde talajokat kedveli, átmenetileg elviseli azonban a túlzott vízbőséget és a kiszáradást is. Árnyas, párás élőhelyeken, láp- és ligeterdőkben, ritkábban mocsarakban, réteken, nedves legelőkön stb. fordul elő. Bomló növényi anyagokon, pl. avarban, elhalt fák laza kérge alatt, fűgyökerek között, hangyafészkek törmelékében, víz által partra sodort uszadékban él. [0,23%]

Euaesthetus superlatus Peyerimhoff, 1937 (aprócska tapogatósholyva) – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Májuskút, szőlő, 1998. X. 30., HG. – Elterjedt az erdős puszták övében, az alföldekkel határos alacsonyabb hegyvidéki és dombsági tájakon, illetve az Alföldön és a Kisalföldön. A meleg, száraz éghajlatú vidékek jellemző állata. Elsősorban félárnyékos helyeken, nedves-üde erdőkben vagy gyepekben fordul elő, de néha megtalálható száraz élőhelyeken is. Bomló növényi anyagokon (avarban, fűgyökerek között, szénatörmelékben stb.) él. [0,15%]

Stenidae MacLeay, 1825 – szemesholyvák

A szemesholyvák átmeneti helyet foglalnak el a primitív és a fejlettebb holyvafélék között. Bár sok tekintetben az Euaesthetinae alcsalád fajaihoz hasonlítanak, származásuk szerint mégis a Paederinae alcsaládhoz vannak közelebbi rokonságban. A család valamennyi faja rendkívül egyveretű, ezért a szakemberek többsége mindössze két nemük (*Stenus*, *Dianous*) létezését ismeri el. Az ismert fajok nagyobb része mérsékelt övi, szép számmal élnek azonban szemesholyvák a trópusokon is. Döntő többségük erdők, erdős vidékek lakója, számos fajuk él azonban a fátlan területek vizes-nedves élőhelyein is. A legtöbb szemesholyva többé-kevésbé nedvességkedvelő; sokan közülük kifejezetten vizek közelségéhez ragaszkodnak. A fajok nagyobb hányada talajlakó: ezek elsősorban bomló, vizes-nedves növényi anyagokon (avarban, szénatörmelékben, víz által partra

sodort uszadékban stb.) fordulnak elő. A fajok másik csoportja – sekély vízzel borított, illetve időnként vízzel elöntött élőhelyek lakói – a vízben gyökerező növényeken, sőt a víz alá merülő hínáron is vadászik. Valamennyi szemesholyva ragadozó: főleg ugróvillásokat, levéltetveket, legyeket és más apró rovarokat zsákmányolnak. A családot mindössze 7 nem képviseli, az ismert fajok száma pedig 1200 körül van. A Kárpát-medencében mintegy 150 fajuk fordul elő, közülük 101 Magyarországon is megtalálható. A zempléni tájakon 53 faj előfordulása bizonyított.

32. ábra: *Stenus comma* Le Conte (Székessy 1963 nyomán)

Stenus ater Mannerheim, 1831 (fekete szemesholyva) – Füzérradvány (Csiki 1942) – Garadna, erdőszélen repült, 1997. IV. 3., GA., patakpart, fűhálózás, 1999. IV. 28., GA. – Mád (Székessy 1940) – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. IX. 23., HG. – Sátoraljaújhely: Májuskút, 1999. V. 15., HG., szőlő, 1998. IX. 3., HG. – Tolcsva (Biró 1883; Székessy 1940). – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója. Többnyire folyóvizek magasabb árterén, állóvizek partján, vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött talajú gyepes élőhelyeken (mocsarakban, lápokban, réteken, nedves legelőkön, ritkán vizes-nedves erdőkben stb.) fordul elő. Leggyakrabban kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. akadhatunk rá. [0,60%]

Stenus biguttatus (Linnaeus, 1758) (kétpettyes szemesholyva [kispettyes szemesholyva]) – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 5., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883). – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban és a dombvidéken, szórványosan megtalálható azonban a síkságon is, főleg a nagyobb folyók mentén. Nagy számban fordul elő folyóvizek partján és alacsony árterén, friss vízzel átitatott vagy szárazodó, gyér növényzettel benőtt, homokos-iszapos nyers hordalékokon. Friss vizű tavak partján és szárazodó medrében, homokos-iszapos nyers üledékeken, ritkán iszapos vagy agyagos réti talajokon stb. is gyűjtötték. Pangóvizes, rosszul átszellőzött talajokon, illetve árnyékos helyeken, pl. ligeterdőkben csak elvétve fordul elő. Többnyire nedves növényi törmelékben, növények levelei alatt, talajrepedésekben stb. található. [0,15%]

Stenus bimaculatus Gyllenhal, 1810 (kétfoltos szemesholyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1999. VI. 5., HG. – Gávavencsellő: Lapály, 1996. IV. 23., 1996. VI. 2., 2000. VII. 19., HG.; Lomos, 2000. IX. 29., HG.; Remete, 1996. V. 8., 1997. V. 11., HG. – Gönc: Banga-rét, 2001. VIII. 29., HG. – Kishuta: Kemence-patak, 1998. V. 12., HG. – Nagyhuta: Szoros-bérc, 1997. V. 19., HG. – Olaszliszka: Galambos, 1993. V. 20., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940); Gyalmos, 1993. VII. 3., 1993. X. 23., HG.; Kacsa-tó, 1993. V. 9., 1996. IV. 29., HG.; Pap-erdő, 1999. VII. 22., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 2000. IX. 29., HG. – Tiszacsermely: Csermely-szög, 1995. VI. 6., HG. – Tokaj: Tisza-híd, 2000. IV. 17., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak folyóvizei mentén. Az Alföldön és a Kisalföldön a nagyobb folyók mentén fordul elő szórványosan. A friss vízzel öntözött talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek, ligeterdők jellemző állata. Árnyékos helyeken néha patakmenti mocsarakban, magaskórós réteken stb. is megtalálható. A parti zóna és az alacsony ártér áradmányos talajain él. Többnyire kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. akadhatunk rá. [1,58%]

Stenus clavicornis (Scopoli, 1763) (réti szemesholyva) – Bodroghalom: Zsidó-homok, 1999. VI. 30., HG. – Füzérkajata: Nagy-Büdös-tó, 2000. V. 1., HG. – Garadna, *Cerasus* kéreg alól, 1999. IV. 30., GA.; (belterület) Kossuth u., 1999. X. 27., GA., tuskó alól, 2000. IV. 11., GA. – Györgytarló: Cigány-kúti-dűlő, 1999. XI. 2., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 16., HG.; Mandulás, 1998. III. 3., HG. – Sátoraljaújhely (Chyzer 1885*a*); Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Esztáva, szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. X. 30., 1999. VII. 6., HG.; Malmocska, 1999. V. 28., HG.; Torda-völgy, 1986. VI. 15., HG. – Tiszadob: Telek, ártér, 1998. IV. 27., HG. – Tokaj: Nagy-Fűz, 1998. X. 28., HG. – Tolcsva (Biró 1883; Székessy 1940). – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Leggyakrabban vizes, nedves és üde élőhelyeken fordul elő (mocsarakban, lápokban, réteken, vágásokon, ligeterdőkben stb.), néha azonban száraz gyepekben és erdőkben is megtalálható. Avarban, komposztban, korhadó fában, kövek, fadarabok alatt, nedves mohában, nedves növényi törmelékben stb. él. [1,36%]

Stenus comma Le Conte, 1863 [*Stenus bipunctatus* Erichson, 1839, nec Ljungh, 1804] (közönséges szemesholyva [nagypettyes szemesholyva]) – Alsóregmec: Fedormalom, 1996. IV. 21., 2000. VIII. 12., HG. – Bodrogolaszi: Bodrog, 1998. VI. 3., HG. – (Bodrogszegi): Szegi (Székessy 1940) – Cigánd: Ledmecő, 1994. V. 23., HG.; Nagy-erdő, 1995. IV. 4., HG.; Tisza, 1999. VII. 28., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 5., 1999. VI. 5., 2000. VIII. 23., HG. – Gávavencsellő: János-tó, 1994. IX. 3., 2000. VII. 19., HG.; Szállás-szeg, 2000. VI. 29., HG. – Gibárt: Hernád, 2000. V. 3., HG. – Gönc: Szesszió, 1993. IX. 13., HG. – Hernádbűd: Hernád, 1999. X. 28., ÁL. – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 26., HG. – Révleányvár: Motolla, 1994. VIII. 20., HG. – Sátoraljaújhely (Székessy 1940); Berecki híd, 1992. V. 1., HG., 90 m, *Carici-Alopecuretum pratensis*, parttaposás, 1999. IV. 30., ÁL. és HG. – Szegilong: Meszes, 1994. VIII. 31., HG. – Tiszabercel: Tisza, homokos part, 1996. VI. 27., RJ. – Tiszakanyár: Nyár-szeg, 2000. VIII. 2., HG.; Tisza-híd, 2000. VI. 9., HG. – Vizsoly: Minta-legelő, 1995. VI. 11., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. V. 9., 1993. VII. 11., HG. – Zsurk: Tisza, homokos part, 1996. VI. 25., RJ. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság homokos, iszapos vagy agyagos, friss vízzel öntözött áradmányos talajainak jellemző állata. Tömegesen fordul elő folyóvizek partján és alacsony árterén, friss vízzel átitatott vagy szárazodó, gyér növényzettel benőtt, homokos-iszapos nyers hordalékokon. Állóvizek partján és szárazodó medrében, homokos-iszapos nyers üledékeken, iszapos vagy agyagos réti talajokon is gyakori. Az árnyékos környezetet, a pangóvizes, rosszul átszellőzött, sűrű növényzettel benőtt talajokat kerüli, néha azonban ilyen helyeken is megtalálható. Többnyire nedves növényi törmelékben, növények levelei alatt, talajrepedésekben stb. akadhatunk rá. [2,18%]

Stenus femoralis Erichson, 1839 [*Stenus scrutator* Erichson, 1840] (turjáni szemesholyva) – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940); Tolcsva, ChK. – Szórványosan fordul elő az Alföldön és a Kisalföldön, a nagyobb folyók mentén. Szélesebb völgyekben, nagyobb patakok mentén a dombsági, illetve az alacsonyabb hegyvidéki tájakon is megtalálható. Nálunk mindenütt nagyon ritka. A pangóvizes vagy időnként friss vízzel elöntött, homokos, iszapos, agyagos vagy tőzeges talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek (láperdők, keményfaligetek) jellemző állata. Néha megtalálható mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők stb. időszakosan felázott, elöntött talajain is. Fűgyökerek között, kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. él. [0,15%]

Stenus fossulatus Erichson, 1840 (aranyszőrű szemesholyva) – Bózsva: Farkas-völgy, 2000. V. 11., HG. – Komlóska: Hotyka-patak, 1999. VI. 7., HG. – Regéc: Daru-forrás, 2000. VII. 26., HG.; Ördög-völgy, 2000. VII. 26., HG. – Telkibánya: Ósva-völgy, 1999. VII. 17., HG. – A hegyvidék és a dombvidék keményfaligeteiben él. Források, patakok környezetében fordul elő, friss vízzel átitatott kőzettörmeléken, durvább vagy finomabb nyers áradmányokon, iszapos vagy agyagos ligeterdei talajokon. Néha (elsősorban áradásokat vagy tartós esőzéseket követően) nedves-üde gyep- és erdőtársulások (hegyi rétek, bükkösök, gyertyános tölgyesek stb.) felázott, agyagos talaján is megtalálható. Vízbe vagy vizes talajra hullott falevelek, gallyak között, kövek, fadarabok alatt, vizes mohában stb. fordul elő. [0,38%]

Stenus guttula Ph. W. J. Müller, 1821 (cseppfoltos szemesholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940). – Szórványosan fordul elő az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak nagyobb folyóvizei mentén. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken található. Mindenütt nagyon ritka. Folyóvizek partján és alacsony árterén, friss vízzel átitatott vagy szárazodó, gyér növényzettel benőtt, homokos-iszapos nyers hordalékokon fordul elő. Többnyire kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. akadhatunk rá. [0,08%]

Stenus intricatus Erichson, 1840 (áncos szemesholyva) – Sátoraljaújhely: Májuskút, szőlő, 1998. VI. 6., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött talajú élőhelyeken (főleg álló- és folyóvizek partján, illetve alacsony árterén), mocsarakban, iszaplakó növénytársulásokban, lápokban, réteken, nedves legelőkön, ritkán vizes-nedves erdőkben stb. fordul elő. Kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. található. [0,08%]

Stenus juno (Paykull, 1789) (mocsári szemesholyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. V. 24., HG. – Gávavencsellő: Lenc, 2000. VII. 19., HG. – Gönc: Banga-rét, 2001. VIII. 29., HG. – Lácacséke: Pocsolya-rét, 1999. VI. 12., HG. – Nagyhuta: Kemence-patak, 1998. V. 12., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1993. IV. 25., HG. – Sátoraljaújhely: Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Pap-erdő, 1999. IX. 3., HG.; Szénégető-völgy, 1999. V. 22., HG. – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940) – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. IV. 25., HG. – Megtalálható a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Rendszerint árnyas, párás környezetben, a tenyészidőszak nagyobb részében vizes-nedves talajokon fordul elő. Álló- és folyóvizek partján, illetve alacsony árterén, mocsarakban, magassásosokban, lápokban, réteken, nedves legelőkön, láp- és ligeterdőkben stb. akadhatunk rá. Kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. él. [0,83%]

Stenus longipes Heer, 1839 (nagyfoltos szemesholyva) – Sátoraljaújhely (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897; Székessy 1940). – Szórványosan fordul elő a hegyvidék és a dombvidék erdős tájain, de a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú vidékeken valószínűleg a síkságra is leereszkedik. Mindenütt nagyon ritka. Folyóvizek partján és alacsony árterén, friss vízzel átitatott vagy szárazodó, gyér növényzettel benőtt, homokos-iszapos nyers hordalékokon fordul elő. Többnyire kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. akadhatunk rá. [0,08%]

Stenus longitarsis Thomson, 1851 [*Stenus longitarsis* Thomson, 1857, nec Thomson, 1851] (hosszúlábú szemesholyva) – Sátoraljaújhely (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897; Székessy 1940). – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Legtöbbször folyóvizek magasabb árterén, állóvizek partján, vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött talajú gyepes élőhelyeken (mocsarakban, lápokban, réteken, nedves legelőkön, ritkán vizes-nedves erdőkben stb.) fordul elő. Kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. él. [0,08%]

Stenus lustrator Erichson, 1839 (zománcfényű szemesholyva) – Alsóberecki (Kuthy 1897; Székessy 1940); Sátoraljaújhely (Chyzer 1885*a*; Székessy 1940). – A hűvös, csapadékos éghajlatú erdős hegyvidéki tájak jellemző állata, országunk nyugati és északkeleti részében azonban az alacsonyabb régiókba is leereszkedik. Árnyas, párás élőhelyeken, többnyire pangóvizes, tőzeges talajokon (forráslápokban, átmeneti lápokban, lápréteken, láperdőkben stb.) fordul elő, de megtalálható időnként friss vízzel elöntött, homokos-iszapos talajú élőhelyeken, pl. ligeterdőkben is. Nedves növényi törmelékben él. [0,15%]

Stenus maculipes Heer, 1839 [*Stenus stigmula* Erichson, 1840] (foltocskás szemesholyva) – Alsóberecki: Berecki híd, 1996. V. 10., HG. – (Bodrogszegi): Szegi (Székessy 1940) – Gávavencsellő: Tisza, homokos part, 1996. VI. 27., RJ. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940); Berecki híd, 90 m, *Carici-Alopecuretum pratensis*, parttaposás, 1999. IV. 30., ÁL. és HG. – Tiszakanyár: Tisza-híd, 2000. VI. 9., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. V. 9., HG. – Szórványosan fordul elő az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak folyóvizei mentén. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagy folyók mentén található. Folyóvizek partján és alacsony

árterén, friss vízzel átitatott vagy szárazodó, gyér növényzettel benőtt, homokos-iszapos nyers hordalékokon fordul elő. Friss vizű tavak partján és szárazodó medrében, homokos-iszapos nyers üledékeken is gyűjtötték. Többnyire kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. akadhatunk rá. [0,53%]

Stenus obscuripalpis Hubenthal, 1911 (alföldi szemesholyva) – Bekecs: Muszáj-legelő, szikes, 1999. VI. 7., 2000. VI. 17., HG. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. V. 8., HG. – Sátoraljaújhely: Hlavati-kert, 1997. V. 3., HG. – Elterjedt az erdős puszták övében, az alföldekkel határos alacsonyabb hegyvidéki és dombsági tájakon, illetve az Alföldön és a Kisalföldön. A meleg, száraz éghajlatú vidékek jellemző állata. Leggyakrabban vizes, nedves és üde gyepekben (mocsarakban, lápokban, réteken, nedves legelőkön stb.) fordul elő, de nem ritka változó vízjárású, időnként kiszáradó élőhelyeken (pl. szikeseken) sem. Néha még erdőkben is ráakadhatunk. Fűgyökerek között, kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. él. [0,30%]

Stenus providus Erichson, 1839 [*Stenus rogeri* Kraatz, 1857] (szőröshasú szemesholyva) – Alsódobsza (Székessy 1940) – Bodrogolaszi: Berek, 1998. VI. 3., HG. – Lácacséke: Pocsolya-rét, 1999. V. 13., HG. – Mikóháza: Közép-bérc, 2000. VII. 4., HG. – Nagyhuta: Kőkapu, 1997. IV. 24., HG. – Sátoraljaújhely: Vinyik-dűlő, 1999. V. 10., HG. – Telkibánya: Jó-hegy, 2001. III. 27., ÁL. és HG. – Tokaj: Nagy-Fűz, halastó, 1998. VI. 3., HG. – Tolcsva (Biró 1883). – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon; a magasabb régiókban ritkább, az alacsonyabb területeken gyakori. Álló- és folyóvizek partján, illetve alacsony árterén, vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött talajokon (mocsarakban, lápokban, réteken, nedves legelőkön, ritkán vizes-nedves erdőkben stb.) fordul elő. Legtöbbször kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. található. [0,68%]

Stenus sylvester Erichson, 1839 (erdei szemesholyva) – Gávavencsellő: Lapály, 1996. IV. 23., HG. – Sárospatak: Kácsárd, mocsár, 2000. III. 7., HG. – Szórványosan fordul elő az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók mentén ismert egy-két lelőhelye. A friss vízzel időnként elöntött, homokos-iszapos talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek jellemző állata. Elvétve megtalálható mocsarak, nedves rétek, nedves legelők stb. időszakosan felázott, elöntött talajain is. Vizes-nedves avarban, víz által partra sodort uszadékban stb. él. [0,15%]

Nestus angustatus (Stephens, 1833) [*Staphylinus buphthalmos* auct., nec Schrank, 1776; *Stenus boops* Ljungh, 1810, nec Gravenhorst, 1806] (iszaplakó szemesholyva [ökörszemű holyva]) – Alsóregmec: Fedormalom, 100 m, kavicsos-homokos hordalék, parttaposás, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Balsa: Füzes, 1993. VIII. 17., HG. – Bodrogkeresztúr: Bodrog, ártér, 1999. VI. 12., KCs. – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 5., 1999. VI. 5., HG. – Gávavencsellő: Remete, 1997. IV. 11., HG. – Gönc: Szesszió, 1995. X. 4., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 26., HG. – Lácacséke: Pap-erdő, 1999. VII. 25., HG. – Nagyhuta: Nyírjes-völgy, 1997. VI. 2., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. XI. 12., HG. – Sárazsadány: Bodrog, 1998. VI. 3., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Székessy 1940); Hosszúláz, kavicsbánya, 1999. IX. 25., HG.; Kacsa-tó, 1997. IV. 28., HG.; Vinyik-dűlő, 1999. V. 10., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. VII. 8., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidéki régiókban, a dombvidéken és a síkságon. Folyóvizek partján és alacsony árterén, friss vízzel átitatott vagy szárazodó, gyér növényzettel benőtt, homokos-iszapos nyers hordalékokon tömegesen fordul elő. Állóvizek partján és szárazodó medrében, homokos-iszapos nyers üledékeken is elég gyakori. Pangóvizes, rosszul átszellőzött, sűrű növényzettel benőtt talajokon, illetve árnyékos helyeken, erdőkben csak elvétve található. Többnyire növények levelei alatt, nedves növényi törmelékben, talajrepedésekben stb. akadhatunk rá. [1,28%]

Nestus argus (Gravenhorst, 1806) (békafejű szemesholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., 1995. V. 24., HG. – Sárospatak: Felsőrét, 1999. V. 7., HG. – Sátoraljaújhely (Kuthy 1897; Székessy 1940); Májuskút, 1999. V. 15., HG.; Pap-erdő, 1999. VII. 22., 1999. IX. 3., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és

a síkság erdős tájain. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken ismert néhány lelőhelye. A friss vízzel időnként elöntött, homokos-iszapos talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek, ligeterdők jellemző állata. Megtalálható mocsarak, nedves rétek, nedves legelők stb. időszakosan felázott, elöntött talajain is. Vizes-nedves avarban, víz által partra sodort uszadékban stb. él. [0,60%]

Nestus canaliculatus (Gyllenhal, 1827) (barázdáshátú szemesholyva) – Tarcal: Csendes-tag, 1994. VI. 13., HG. – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940). – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója. Álló- és folyóvizek parti zónájának, alacsony árterének üledékein, áradmányain, illetve időszakosan felázott, elöntött talajain fordul elő. Gyakrabban gyepes élőhelyeken, mocsarakban, lápokban, réteken, nedves legelőkön, ritkábban vizes-nedves erdőkben stb. található. Kövek, fadarabok alatt, nedves mohában, nedves növényi törmelékben stb. él. [0,15%]

Nestus carbonarius (Gyllenhal, 1827) (kormos szemesholyva) – Sátoraljaújhely: Némahegy, mocsár, 1998. V. 6., HG. – Szórványosan fordul elő a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken ismert egy-két lelőhelye. Mindenütt nagyon ritka. Megtalálható álló- és folyóvizek partján, mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők, vizes-nedves erdők stb. időszakosan felázott, elöntött talaján. Kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. él. [0,08%]

Nestus circularis (Gravenhorst, 1802) (apró szemesholyva) – Alsóberecki (Biró 1883); Tolcsva (Biró 1883). – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Álló- és folyóvizek vizes-nedves, homokos-iszapos üledékein, illetve áradmányain, mocsarak, rétek, ritkán ligeterdők iszapos, agyagos talajain fordul elő, elvétve azonban száraz gyepekben és erdőkben is megtalálható. Leginkább kövek, fadarabok alatt, nedves mohában, nedves növényi törmelékben stb. akadhatunk rá. [0,15%]

Nestus europaeus (Puthz, 1966) [*Stenus cautus* auct., nec Erichson, 1839] (kis szemesholyva) – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., HG. – Sátoraljaújhely: Májuskút, szőlő, 1998. VI. 6., HG. – A hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú erdős tájak jellemző faja. Előfordul az alacsonyabb hegyvidéki régiókban és a dombvidéken, a nagyobb folyóvizek mentén azonban helyenként a síkságra is leereszkedik. Az Alföldön és a Kisalföldön csak a peremvidékeken (pl. a Dráva-melléken) ismert egy-két lelőhelye. Mindenütt nagyon ritka. A friss vízzel időnként elöntött, homokos-iszapos talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek jellemző állata. Elvétve megtalálható mocsarak, nedves rétek, nedves legelők stb. időszakosan felázott, elöntött talajain is. Vizes-nedves avarban, víz által partra sodort uszadékban stb. él. [0,15%]

Nestus excubitor (Erichson, 1839) (ligeti szemesholyva) – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Vinyik-dűlő, 1999. V. 10., HG. – Tiszakanyár: Tisza-híd, 2000. VI. 9., HG. – A hegyvidék és a dombvidék erdős tájainak jellemző állata. A síkságon eddig még csak a Bodrogközben, a Rétközben, a Csepeli-síkon és a Szigetközben gyűjtötték. Nálunk mindenütt meglehetősen ritka. Patakmenti mocsarak, ligeterdők stb. időnként friss vízzel öntözött talaján él, ahol a felhalmozódott vizes-nedves növényi törmelékben található. Néha az alacsony növényzeten is vadászik. [0,23%]

Nestus exspectatus (Puthz, 1965) (síkföldi szemesholyva) – Bodrogkeresztúr: Bodrog, 1995. IV. 19., HG.; Lebuj, 1994. V. 22., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. V. 24., 1995. X. 6., HG. – Sárospatak: Somlyód, 1995. V. 25., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG. – Szórványosan fordul elő az Alföld nagyobb folyói – elsősorban a Bodrog, a Tisza és a Maros – mentén, de elvétve megtalálható még a dombvidék, illetve az alacsonyabb hegyvidék nagyobb folyóvizei mentén is. Többnyire friss vízzel átitatott vagy szárazodó, homokos-iszapos áradmányokon akadhatunk rá. Fűgyökerek között, kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. él. [0,45%]

Nestus fuscipes (Gravenhorst, 1802) (szurkoslábú szemesholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940) – Gávavencsellő: Lapály, 1996. V. 8., 1996. VI. 2., 1996. VII. 8., HG.; Lomos, 1996. V. 8., 1996. VI. 10., 1996. VII. 8., HG.; Nyárfás-zug, 2000. VII. 19., HG.; Remete,

1996. VI. 2., 1996. VI. 10., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940); Longerdő, 2000. III. 22., HG. – Tiszaladány: Kis-Tisza, 1998. VI. 3., HG. – A csapadékosabb, kiegyenlítettebb éghajlatú alacsonyabb hegyvidéki, dombvidéki és síksági erdős tájak jellemző állata. Az Alföld és a Kisalföld meleg, száraz éghajlatú területein a nagyobb folyók árterületén, illetve a kiterjedtebb mocsár- és lápvidékeken fordul elő. Megtalálható álló- és folyóvizek partján, mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők, vizes-nedves erdők stb. időszakosan felázott, elöntött talaján. Kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. él. [0,98%]

Nestus horioni (Puthz, 1971) [*Stenus umbricus* auct., nec Baudi, 1870] (délvidéki szemesholyva) – Sátoraljaújhely, ChK. – Szórványosan fordul elő az erdős puszták övében, az alföldekkel határos alacsonyabb hegyvidéki és dombsági tájakon, illetve az Alföldön és a Kisalföldön. A meleg, száraz éghajlatú vidékek jellemző állata. Változó vízjárású (tavasszal és ősszel vizes, nedves és üde, nyáron kiszáradó) élőhelyeken – egykori árterületeken, sekély tavak, pocsolyák partján, réteken, szikeseken, nedves legelőkön stb. – fordul elő. Többnyire fűgyökerek között, növények levelei alatt, nedves növényi törmelékben, talajrepedésekben stb. akadhatunk rá. [0,08%]

Nestus humilis (Erichson, 1839) (avarlakó szemesholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940) – Bodrogkeresztúr: Balota, 1995. VI. 29., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. VI. 30., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., HG. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 2000. VII. 19., HG.; Lapály, 1996. VII. 8., 2000. IX. 29., HG.; Lomos, 1996. V. 8., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Remete, 1996. III. 26., 1996. V. 8., 1996. VI. 2., HG. – Gibárt: Hernád, 2000. V. 3., HG. – Kenézlő: Görbe-éri-kaszáló, 1993. VI. 13., HG. – Komlóska: Sáros-völgy, 1998. III. 3., HG. – Lácacséke: Pocsolya-rét, 1999. V. 13., HG. – Pácin: Mágócsi várkastély, 1994. V. 23., HG.; Mosonnai-erdő, 1999. V. 13., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. VI. 12., 1993. X. 30., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 31., 1999. VII. 4., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940); Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki híd, 1992. V. 1., HG., 90 m, *Carici-Alopecuretum pratensis*, parttaposás, 1999. IV. 30., ÁL. és HG.; Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; Kacsa-tó, 1997. IV. 28., HG.; Kaizer, 1999. VII. 13., HG.; Kapronca, 1999. VII. 14., 1999. IX. 7., HG., 1999. X. 29., ÁL. és HG.; Kökényes, 1994. V. 3., HG.; Som-hegy, 1994. V. 12., HG.; Szénégető-völgy, 1999. V. 22., HG.; Vinyik-dűlő, 1999. V. 10., HG. – Sima: Aranyos-patak, 2000. V. 16., HG.; Csonkás, 1996. VI. 18., HG. – Szerencs (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940) – Tiszacsermely: Csermely-szög, 1995. VI. 6., HG. – Tiszadob: Telek, 1995. X. 6., HG. – Tiszaeszlár: Réti-dűlő, 1998. V. 27., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. V. 11., 1995. VII. 11., 1995. X. 10., HG. – Tiszanagyfalu: Nagy-morotva, 1998. VII. 7., HG. – Tiszatardos: Rimasó, rostálás, 1998. IV. 13., HG. – Tokaj: Nagy-Fűz, 1998. X. 28., HG. – Elterjedt a hegyvidéken (a magasabb régiókban azonban ritka vagy hiányzik), a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban a nedves-üde talajokat kedveli, elviseli azonban környezetének átmeneti vízbőségét és időszaki kiszáradását is. Nedves-üde gyepekben és erdőkben közönséges, vizes, illetve száraz élőhelyeken valamivel ritkább. Leggyakrabban bomló növényi anyagok között (avarban, hangyafészkek törmelékében, komposztban, korhadt fában, szénatörmelékben stb.) akadhatunk rá. [3,69%]

Nestus incrassatus (Erichson, 1839) (vaskos szemesholyva) – Gönc: Szesszió, 1993. IX. 13., HG. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. VII. 15., HG. – Révleányvár: Motolla, 1994. VIII. 20., HG. – Sátoraljaújhely: Egres-Galambos, 1999. X. 29., ÁL. és HG.; Magas-hegy, 1994. IV. 26., HG. – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940). – Előfordul a hegyvidéken (elsősorban az alacsonyabb régiókban), a dombvidéken és a síkságon. Álló- és folyóvizek friss vízzel átitatott vagy szárazodó, gyér növényzettel benőtt, homokos-iszapos nyers üledékein, illetve áradmányain él. Pangóvizes, rosszul átszellőzött, sűrű növényzettel benőtt talajokon, illetve árnyékos helyeken, ligeterdőkben csak elvétve található. Leginkább nedves növényi törmelékben, növények levelei alatt, talajrepedésekben stb. fordul elő. [0,45%]

Nestus morio (Gravenhorst, 1806) (ártéri szemesholyva) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940); Gyalmos, 1993. VII. 3., HG. – Szerencs (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940) – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940). – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb

régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Megtalálható álló- és folyóvizek partján, mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők, vizes-nedves erdők stb. időszakosan felázott, elöntött talaján. Kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. él. [0,30%]

Nestus nanus (Stephens, 1833) (aprócska szemesholyva) – (Nagyhuta): Kemence-patak, mohából rostálva, 1955. VII. 8., EJ. – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940). – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Mindenütt meglehetősen ritka. Álló- és folyóvizek partján, vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött talajú gyepes élőhelyeken, mocsarakban, lápokban, réteken, nedves legelőkön, ritkán vizes-nedves erdőkben stb. fordul elő. Többnyire kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. található. [0,15%]

Nestus nitens (Stephens, 1833) (fénylő szemesholyva) – Sátoraljaújhely: Májuskút, szőlő, 1998. VI. 6., HG. – Szórványosan található az alacsonyabb hegyvidéki régiókban, a dombvidéken és a síkságon. Mindenütt rendkívül ritka. Árnyas, párás élőhelyeken, többnyire pangóvizes, tőzeges talajokon (lápokban, lápréteken, láperdőkben stb.) fordul elő, de a hűvös, csapadékos éghajlatú vidékeken időnként friss vízzel elöntött, homokos-iszapos talajú élőhelyeken, pl. ligeterdőkben is ráakadhatunk. Kövek, fadarabok alatt, nedves mohában, nedves növényi törmelékben stb. él. [0,08%]

Nestus vastus (L. Benick, 1925) (tömzsi szemesholyva) – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. IV. 23., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG. – Szórványosan fordul elő az alacsonyabb hegyvidéki, a dombvidéki és a síksági erdős tájakon. Az Alföld legszárazabb éghajlatú középső területein valószínűleg hiányzik. Elsősorban nedves-üde gyepekben és erdőkben él, kivételesen azonban vizes, illetve szárazabb élőhelyeken is megtalálható. Leggyakrabban bomló növényi anyagok között (avarban, komposztban, korhadt fában, szénatörmelékben stb.) akadhatunk rá. [0,15%]

Tesnus brunnipes (Stephens, 1833) [*Stenus marshami* Stephens, 1833] (barnáslábú szemesholyva) – Alsóregmec: Fedormalom, 100 m, kavicsos-homokos hordalék, parttaposás, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. VII. 25., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG. – A hegyvidéken és a dombvidéken elterjedtebb, a síkságon szórványosan fordul elő. Álló- és folyóvizek partján, eutróf állóvízi és mezotróf patakmenti mocsarakban, magassásosokban, réteken, nedves legelőkön stb. él, ahol a sekély vízben gyökerező alacsony növényzeten vadászik, illetve a talajon felhalmozódott vizes-nedves növényi törmelékben található. [0,23%]

Tesnus crassus (Stephens, 1833) (partlakó szemesholyva) – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG. – A hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon egyaránt megtalálható. Vizes, nedves vagy üde élőhelyeken (legtöbbször álló- és folyóvizek partján, mocsarakban, patakmenti mocsarakban, magassásosokban, réteken, nedves legelőkön stb.) fordul elő, ahol a sekély vízben gyökerező alacsony növényzeten vadászik, illetve a talajon felhalmozódott vizes-nedves növényi törmelékben található. [0,08%]

Tesnus formicetorum (Mannerheim, 1843) (kicsiny szemesholyva) – Bekecs: Muszáj-legelő, szikes, 2000. X. 24., HG. – Gávavencsellő: Lenc, 2000. VII. 19., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG. – Tokaj: Nagy-Fűz, halastó, 1998. VI. 3., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Megtalálható álló- és folyóvizek partján, mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők, vizes-nedves erdők stb. időszakosan felázott, elöntött talaján. Kövek, fadarabok alatt, nedves növényi törmelékben stb. él. [0,30%]

Hypostenus cicindeloides (Schaller, 1783) (patakjáró szemesholyva [cingolányholyva]) – Abaújkér: Sóstó, 2000. V. 3., HG. – Alsóregmec: Debrai-forrás, 1999. IX. 30., HG. – Garadna, patakpart, 1999. IV. 14., GA. – Gávavencsellő: Remete, rét, 1996. V. 8., HG. – Karos: Karos–Szerdahelyi-csatorna, 2000. V. 10., HG. – Lácacséke: Pocsolya-rét, 1999. VI. 12., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. VII. 25., HG. – Rátka: Szerencs-patak, 2000. X. 24., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Felsőberecki rév, 2000. VI. 3., HG. és KoT.; Hosszú-tó, 1999. VII. 31., HG.; Kaizer, 2000. II. 12., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VII. 20., HG. – Tarcal: Pestere, 1994. IV. 30., HG. – Telkibánya: Csapontos-forrás, 1996. VIII. 24., HG. – A hegyvidéken és a dombvidé-

ken elterjedt és gyakori, a csapadékosabb éghajlatú országrészekben a síkságon is sok lelőhelye ismert, az Alföld és a Kisalföld szárazabb éghajlatú területein azonban csak a nagyobb folyók mentén, illetve a kiterjedtebb mocsár- és lápvidékeken fordul elő igen szórványosan. A tápanyagokban szegény vagy közepesen gazdag (oligo- vagy mezotróf), tiszta, friss vizű tavak, tócsák, lassú folyású patakok jellemző állata. Patakmenti mocsarakban, magassásosokban, forráslápokban stb. él; kivételesen láp- és ligeterdők kevéssé árnyékolt, dús növényzettel benőtt vízfolyásai mentén is előfordul. A sekély vízben gyökerező alacsony növényzeten vadászik, a víz leapadása, kiszáradása esetén pedig a talajon felhalmozódott vizes-nedves növényi törmelékben található. [1,20%]

Hypostenus fornicatus (Stephens, 1833) (kétéltű szemesholyva) – Sátoraljaújhely: Barázda-szél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Kecske-hát, 1999. X. 17., HG. – Vajdácska: Kopaszlósarok, 1995. V. 7., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú erdős tájain. Az Alföld és a Kisalföld szárazabb éghajlatú területein jobbára csak a nagyobb folyók mentén, illetve a kiterjedtebb mocsár- és lápvidékeken fordul elő igen szórványosan. Nem viseli el sem a kiszáradást, sem a túlzott felmelegedést. A mi éghajlati viszonyaink között többnyire pangóvizes, tőzeges talajok, árnyas, párás élőhelyek (lápok, láprétek, láperdők stb.) lakója; mocsarakban, réteken, ligeterdőkben stb. nálunk csak elvétve található. Az alacsony vízinövényzeten, a víz alá merülő hínáron, illetve vízzel átitatott avarban, növényi törmelékben, tőzegmohában stb. él. [0,23%]

Hypostenus latifrons (Erichson, 1839) (széleshomlokú szemesholyva) – Alsóregmec: Fedormalom, 1996. IV. 21., HG. – Gönc: Banga-rét, 2001. VIII. 29., HG. – Sátoraljaújhely (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897; Székessy 1940). – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság hűvös, csapadékos éghajlatú erdős tájainak lakója. Az Alföld és a Kisalföld szárazabb éghajlatú területein jobbára csak a nagyobb folyók mentén, illetve a kiterjedtebb mocsár- és lápvidékeken fordul elő igen szórványosan. Álló- és folyóvizek partján, pangóvizes vagy friss vízzel öntözött, iszapos, agyagos vagy tőzeges, sűrű növényzettel benőtt talajokon (mocsarakban, lápokban, magaskórósokban stb.) él. Rendszerint a sekély vízben gyökerező alacsony növényzeten vadászik, a víz leapadása, kiszáradása esetén pedig a talajon felhalmozódott vizes-nedves növényi törmelékben található. [0,23%]

Hypostenus solutus (Erichson, 1840) (selyemfényű szemesholyva) – Erdőbénye: (Magita), 1994. V. 14., HG. – Gönc: Banga-rét, 2001. VIII. 29., HG. – Kishuta: Kemence-patak, 1999. X. 30., ÁL. és HG. – Lácacséke: Pocsolya-rét, 1999. V. 13., 1999. VI. 12., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. VII. 25., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VII. 3., 1998. X. 28., HG. – Sárospatak: Kácsárd, mocsár, 2000. III. 7., HG. – Sátoraljaújhely: Kaizer, 2000. II. 12., HG. – Semjén: Balázs-erdő, 1992. XI. 15., HG. – Tarcal: Pestere, 1994. IV. 30., HG. – A hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon egyaránt megtalálható, az Alföldön és a Kisalföldön azonban – az előző fajokhoz hasonlóan – szórványosan fordul elő. Elsősorban tápanyagokban szegény vagy közepesen gazdag, ritkábban eutróf, tiszta, friss vizű élőhelyek (tavak, tócsák, lassú folyású patakok, holtágak, vízlevezető árkok stb.) lakója. Eutróf állóvízi és mezotróf patakmenti mocsarakban, magassásosokban, forráslápokban stb. él; kivételesen láp- és ligeterdők kevéssé árnyékolt, dús növényzettel benőtt vízfolyásai mentén is megtalálható. Életmódja az előző fajéhoz hasonló. [0,90%]

Metatesnus* **bifoveolatus** (Gyllenhal, 1827) (gödörkés szemesholyva) – Tokaj (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940). – A hegyvidék és a dombvidék lakója. Tápanyagokban szegény vagy közepesen gazdag, tiszta, friss vizű tavak, tócsák, lassú folyású patakok partján fordul elő. Patakmenti mocsarakban, magassásosokban, forráslápokban stb. él, ahol a sekély vízben gyökerező alacsony növényzeten vadászik, a víz leapadása, kiszáradása esetén pedig a talajon felhalmozódott vizes-nedves növényi törmelékben található. [0,08%]

* **Metatesnus** nom. n. – This new name is proposed for *Metastenus* Ádám, 1987 (a junior primary homonym of *Metastenus* Walker, 1834; Hymenoptera). Type species: *Stenus binotatus* Ljungh, 1804 (designated by Ádám, 1987, by original designation).

Metatesnus binotatus (Ljungh, 1804) (szélestalpú szemesholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940); Longerdő, 2000. III. 22., HG.; Pap-tó, 1996. VII. 14., HG. – A hegyvidéken és a dombvidéken elterjedt és gyakori, a síkságon szórványosan fordul elő (az erdőtlen vidékeken ritka). Legtöbbször tápanyagokban szegény vagy közepesen gazdag, ritkábban eutróf, tiszta, friss vizű tavak, tócsák, lassú folyású patakok, holtágak, vízlevezető árkok stb. partján fordul elő. Eutróf állóvízi és mezotróf patakmenti mocsarakban, magassásosokban, forráslápokban stb. él. Életmódja az előző fajéhoz hasonló. [0,30%]

Metatesnus flavipes (Stephens, 1833) (sárgalábú szemesholyva) – Füzér: Bodó-rétek, 1998. VI. 4., HG.; Drahos, 1998. VI. 4., HG.; Lászlótanya, 1998. VI. 4., HG.; Torok, 1998. VI. 4., HG. – Háromhuta: Mlaka-rét, 1997. VI. 2., HG. – Kishuta: Kemence-patak, 1998. V. 12., HG. – Nagyhuta: Nyírjes-völgy, 1997. VI. 2., HG. – Regéc: Gyertyán-kút, 1993. VII. 27., HG. – Sátoraljaújhely: Szénégető-völgy, 1999. V. 22., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon, az Alföld és a Kisalföld szárazabb éghajlatú területein azonban jobbára csak a nagyobb folyók mentén, illetve a kiterjedtebb mocsár- és lápvidékeken található. Álló- és folyóvizek mentén, pangóvizes vagy időnként friss vízzel elöntött, iszapos, agyagos vagy tőzeges, sűrű növényzettel benőtt talajokon (mocsarakban, magassásosokban, lápokban, réteken, nedves legelőkön, láp- és ligeterdőkben stb.) fordul elő. Rendszerint a sekély vízben gyökerező alacsony növényzeten vadászik (felmászik azonban cserjékre, alacsonyabb fákra is), a víz leapadása, kiszáradása esetén pedig a talajon felhalmozódott vizes-nedves növényi törmelékben található. [0,68%]

Metatesnus pallitarsis (Stephens, 1833) [*Stenus plantaris* Erichson, 1839] (fehérkezű szemesholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940); Sátoraljaújhely (Mocsáry 1875; Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940); Tokaj (Székessy 1940). – Szórványosan fordul elő a hegyvidéken és a dombvidéken; a síkságon csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú tájakon található. Legtöbbször tápanyagokban szegény vagy közepesen gazdag, ritkábban eutróf, tiszta, friss vizű tavak, tócsák, lassú folyású patakok, holtágak, vízlevezető árkok stb. partján fordul elő. Eutróf állóvízi és mezotróf patakmenti mocsarakban, magassásosokban, forráslápokban stb. él, ahol a sekély vízben gyökerező alacsony növényzeten vadászik, a víz leapadása, kiszáradása esetén pedig a talajon felhalmozódott vizes-nedves növényi törmelékben található. [0,23%]

[**Metatesnus pubescens** (Stephens, 1833) (hamuszínű szemesholyva) – Füzérradvány (Csiki 1942). – A Kárpát-medencében ez a faj biztosan csak Szlovákiából ismert. Előfordulása Magyarországon is valószínű, korábbi adatai azonban – így a füzérradványi is – ellenőrzésre szorulnak. (A közeli rokon fajoktól teljes biztonsággal csak a hím párzószervének vizsgálata alapján különíthető el.) Környezeti igénye és életmódja egyébként az előző fajéhoz hasonló.]

Hemistenus flavipalpis (Thomson, 1860) (hegyi szemesholyva) – Füzér: Bodó-rétek, 1998. VI. 4., HG.; Lászlótanya, 1998. VI. 4., HG. – Gávavencsellő: Lomos, 1996. V. 8., HG.; Remete, 1996. V. 8., HG. – Gönc: Banga-rét, 2001. VIII. 29., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. V. 8., HG. – A hűvös, csapadékos éghajlatú erdős hegyvidéki tájak jellemző állata, országunk nyugati és északkeleti részében azonban az alacsonyabb régiókba is leereszkedik. Leginkább a nedves-üde, gyengén kötött talajokat kedveli. Többnyire félárnyékos helyeken (nedves-üde erdők szegélyén, tisztásain, vágásain; erdei utak mentén, erdei gyomtársulásokban; stb.) fordul elő. Fűgyökerek között, nedves mohában, nedves növényi törmelékben stb. él. [0,45%]

Hemistenus fuscicornis (Erichson, 1840) (füstös szemesholyva) – Bodrogkeresztúr: Balota, 1995. VI. 29., HG. – A hegyvidék és a dombvidék vizes, nedves és üde erdeinek – keményfaligeteinek, bükköseinek, gyertyános tölgyeseinek stb. – jellemző állata, a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú vidékeken azonban helyenként a síkságra is leereszkedik. Mindenütt nagyon ritka. A félárnyékos, gyepes, magaskórós aljnövényzetű erdőrészeket kedveli; néha fátlan élőhelyeken, pl. vágásokon is megtalálható. Avarban, fűgyökerek között, nedves növényi törmelékben stb. fordul elő. [0,08%]

Hemistenus impressus (Germar, 1824) (magashegyi szemesholyva) – Füzér: Piszkés-tető, 1996. IV. 12., HG. – Telkibánya: Csapontos-forrás, 1996. VIII. 24., HG. – A hűvös, csapadékos éghajlatú tájak, magashegységek jellemző faja. Hazánkban a Kőszegi- és a Zempléni-hegységből ismert. A magashegységi régió lakója. Többnyire félárnyékos helyeken (nedves-üde erdők szegélyén, tisztásain, vágásain; erdei utak mentén, erdei gyomtársulásokban; stb.) fordul elő. Fűgyökerek között, nedves növényi törmelékben stb. él. [0,15%]

Hemistenus kolbei (Gerhardt, 1893) (berki szemesholyva) – (Balsa): Homokos-hát, 1993. VI. 13., HG. – Kenézlő: Görbe-éri-kaszáló, HG. – Komlóska: Sáros-völgy, 1998. III. 3., HG. – Nagyhuta: Kemence-patak, 1998. XI. 14., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., 1994. XI. 1., HG. – Sátoraljaújhely (Székessy 1940); Esztáva, 1994. III. 5., 1996. XI. 2., HG.; Hlavati-kert, 1984. V. 13., HG.; Kökényes, 1994. V. 3., HG.; Torda-völgy, 1986. VI. 15., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. III. 26., HG. – Tiszacsermely: Csermely-szög, 1995. V. 16., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. V. 11., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken fordul elő. A friss vízzel időnként elöntött, homokos-iszapos talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek, ligeterdők jellemző állata. Megtalálható mocsarak, nedves rétek, nedves legelők stb. időszakosan felázott, elöntött talajain is. Vizesnedves avarban, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb. él. [1,20%]

Hemistenus ludyi (Fauvel, 1886) [*Stenus coarcticollis* auct., nec Eppelsheim, 1890] (érces szemesholyva) – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. VII. 8., HG.; Pusztafalui-dűlő, 1996. V. 8., 2000. VII. 19., HG.; Remete, 1996. III. 26., 1996. VI. 2., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. X. 27., HG.; Szesszió, 1995. X. 4., 1995. X. 6., HG. – Hernádcéce: Alsópást, 1996. VII. 15., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Kacsa-tó, 1997. IV. 28., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. IV. 25., HG. – Zsujta: Zug, 1995. X. 4., HG. – Elterjedt a hegyvidéki, a dombvidéki és a síksági erdős tájakon. A jó vízellátású, gyengén kötött talajokat kedveli. Legtöbbször nedves és üde réteken, nedves-üde erdőkben fordul elő, néha azonban száraz gyepekben, száraz erdőkben, cserjésekben is megtalálható. Bomló növényi anyagok között (avarban, komposztban, szénatörmelékben stb.) akadhatunk rá. [1,05%]

Hemistenus ochropus (Kiesenwetter, 1858) [*Stenus flavipes* Erichson, 1839, nec Stephens, 1833; *S. erichsoni* Rye, 1864] (fényes szemesholyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, 1993. V. 8., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. V. 14., HG. – Háromhuta: Sólyom-kő-tető, 1995. IX. 30., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. V. 13., HG. – Pusztafalu: Dombok, 1999. VI. 10., 1999. VII. 30., HG. – Sárospatak: Mandulás, 1997. VII. 13., KA.; Veres-haraszt, 1999. IV. 15., 1999. IX. 30., 1999. X. 15., Veres-haraszt, 2000. IV. 3., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940); Boda-dűlő, 1999. X. 15., HG.; Esztáva, 1994. V. 28., 1999. IX. 30., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Kecske-hát, 1999. X. 17., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. IV. 12., 1998. IV. 24., 1998. IX. 5., 1998. X. 13., 1998. X. 30., HG.; Som-hegy, 1994. XI. 6., HG.; Várhegy, 1996. X. 26., 1997. III. 11., HG. – Sima: Csonkás, 1996. V. 14., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. X. 15., HG. – Tiszatardos: Rimasó, rostálás, 1998. IV. 13., HG. – A csapadékosabb, kiegyenlítettebb éghajlatú alacsonyabb hegyvidéki, dombvidéki és síksági erdős tájak jellemző állata. Az Alföld és a Kisalföld száraz, kontinentális éghajlatú területein kiterjedtebb mocsár- és lápvidékek, folyómenti ligetek, ritkábban zárt tölgyesek lakója. A jó vízellátású, gyengén kötött talajokat kedveli. Leginkább nedves és üde réteken, ligeterdők tisztásain, magaskórós vagy cserjés szegélyén stb. fordul elő, elvétve azonban száraz gyepekben, száraz erdőkben, cserjésekben is megtalálható. Bomló növényi anyagok között (avarban, hangyafészkek törmelékében, komposztban, nedves mohában, szénatörmelékben stb.) él. [2,11%]

Hemistenus pallipes (Gravenhorst, 1802) (mocsárjáró szemesholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940) – (Balsa): Homokos-hát, 1993. VIII. 17., HG. – Gönc: Bangarét, 2001. VIII. 29., HG. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1995. IV. 9., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1940); Kacsa-tó, 1993. V. 22., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidéken, a dombvidéken és síkságon. Megtalálható álló- és folyóvizek partján, mo-

csarak, lápok, rétek, nedves legelők, vizes-nedves erdők stb. időszakosan felázott, elöntött talaján. Nedves avarban, nedves nádtörmelékben stb. él. [0,45%]

Hemistenus palustris (Erichson, 1839) (sötétlábú szemesholyva) – Tokaj: Nagy-Fűz, 1998. X. 28., HG. – Az alacsonyabb területek, a dombvidék és a síkság jellemző faja. Álló- és folyóvizek partján, mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők, vizes-nedves erdők stb. időszakosan felázott, elöntött talaján fordul elő. Nedves avarban, nedves nádtörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb. él. [0,08%]

Dianous coerulescens (Gyllenhal, 1810) (fémkék szemesholyva) – Nagyhuta: Kőkapu, 1999. X. 30., ÁL. és HG. – Regéc: Rostáló, 1996. VI. 26., HG. – A hegyvidék magasabb régióinak jellemző állata, a hűvös, csapadékos éghajlatú területeken azonban az alacsonyabb hegyvidéki tájakon is előfordul. Szilikátos kőzeteken talán valamivel elterjedtebb, mint meszes kőzeteken; egyébként mindenütt csak néhány helyhez kötött populációja fordul elő. Köves medrű, állandóan hideg vizű erdei források, patakok, vízesések friss vízzel fröcskölt, hűvös, vízpárával telített környezetében él. Ritkán durva kavicshordalékon is megtalálható. Vízben ázó vagy vízzel permetezett kövek között, friss vízzel átitatott kőzettörmeléken, vízimohákon vagy a víz által szállított durvább növényi törmelékben stb. fordul elő. [0,15%]

Aleocharidae Fleming, 1821 – fürkészholyvák

A fürkészholyvák családjába a holyvafélék fejlettebb képviselői tartoznak. Eredetük tisztázatlan; őseik valószínűleg a holyvafélék első csoportjába (Staphylinus formák) tartozó bogarak lehettek. Bár a ma élő alakokkal nehezen hozhatók kapcsolatba, néhány bélyegük (pl. a szárnyfedők el nem különült mellfedője) mégis a származás szerinti rokonságra utal. Áttekintésüket rendkívüli faj- és alakgazdagságuk nagyon megnehezíti; fajaik szétválasztása, de még a magasabb rangú csoportok (nemek, nemzetségek) elkülönítése, besorolása is sokszor igen nehéz. Rendszerük kevéssé kidolgozott, sok esetben még nem tükrözi a természetes rokonsági kapcsolatokat. A család képviselői az egész Földet benépesítik, elterjedésük súlypontja azonban a melegebb éghajlatú területekre esik. Kevés olyan szárazföldi élőhely van, amelyet a fürkészholyvák ne hódítottak volna meg. Ilyenek az állandóan fagyott területek, illetve a legszárazabb sivatagok. Legnagyobb számban erdőkben, erdős vidékeken fordulnak elő, nem kevés faj él azonban fátlan területeken (tengerpartokon, tundrákon, havasi gyepekben, füves pusztákon stb.) is. A fajok nagyobb része többé-kevésbé nedvességkedvelő. Többségük talajlakó, csupán a fajok kisebb csoportjai élnek elhalt fák kérge alatt, szuvak és más farontó rovarok járataiban. Lágyszárú növényeken, illetve cserjék és fák levelein vagy virágain szintén csak néhány faj fordul elő. A fürkészholyvák túlnyomó része ragadozó: többnyire bomló szerves anyagokon (avarban, dögön, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, gombásodó növényi törmeléken, guanón, hullott gyümölcsön, istállók alomjában, komposztban, korhadó, rothadó növényi maradványokon, madarak és emlősök fészkének hulladékain, szénatörmelékben, trágyában, víz által partra sodort uszadékban, vízesések moha- és moszatbevonatain stb.) élő állatokkal táplálkoznak. A fajok egy része általában válogatás nélkül fogyaszt különböző férgeket, rovarokat, rovarlárvákat stb., számos faj azonban előnyben részesít bizonyos állatcsoportokat (pl. az ugróvillásokat, a legyeket), és akadnak jócskán olyanok is, amelyek kifejezetten ezek fogyasztására specializálódtak, illetve rajtuk élősködnek. Nagyszámú faj él termeszek, hangyák, néhány pedig redősszárnyú darazsak fészkében: egyesek alkalmanként találhatók ott, mások csaknem egész életüket ott élik le. Ezek az állatok rendszerint gazdáik lárváit, bábjait, tetemeit, néha azonban a gazdákkal együtt élő asztaltársakat, élősködőket tizedelik. És végül szórványosan akadnak ebben a csoportban moszat-, illetve gombaevő (spórákat vagy gombafonalakat fogyasztó) fajok is. Egyes képviselőik a talaj felszíne alatt élnek, mások alkalomadtán üregekbe, barlangokba is behúzódnak, valódi barlanglakó azonban csak néhány akad közöttük. Ez a holyvafélék legnépesebb családja: az eddig leírt nemek száma 1200, a fajoké pedig 10000 körül van. (Az ide tartozó alcsaládok közül hazánkban csak a Trichopseniinae (Le Conte et Horn, 1883) csoportnak nincsen képviselője.) A Kárpát-me-

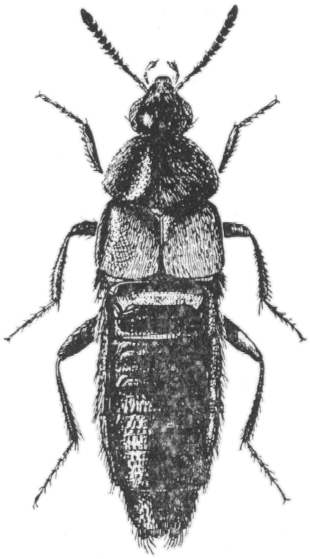
dencében mintegy 700 fajuk fordul elő, közülük 470 Magyarországon is megtalálható. A zempléni tájakon 262 faj előfordulása bizonyított.

Aleocharinae (Fleming, 1821) – fürkészholyvák

Ebbe az alcsaládba tartozik a fürkészholyvák túlnyomó része. Jellemzésük a fentebb leírtakkal lényegében megegyezik. Az ide sorolt nagyobb nemzetségek közül a legtöbbnek a Föld valamennyi táján (így a Kárpát-medencében is) élnek képviselői, számos kisebb nemzetség azonban nálunk nincsen fajokkal képviselve. Az alcsaládot mintegy 1200 nem képviseli, az ismert fajok száma pedig 9800 körül van. A Kárpát-medencében közel 700 fajuk fordul elő, közülük 462 Magyarországon is megtalálható. A zempléni tájakon 257 faj előfordulása bizonyított.

Aleocharini (Fleming, 1821) – fürkészholyvák

A Földön – az állandóan fagyott, illetve a szélsőségesen száraz területek kivételével – mindenütt megtalálhatók. Erdőkben és gyepekben egyaránt előfordulnak, döntő többségük azonban az erdős vidékek gyepjeiben él. Bomló szerves anyagokon (darázs- és hangyafészkek törmelékében, dögön, gombák rothadó termőtestén, iszapban, korhadó, rothadó növényi maradványokon, madár- és emlősfészkek hulladékain, trágyában stb.) fordulnak elő. Lárváik legyek bábjain élősködnek, az imágók pedig légylárvákkal táplálkoznak. Prédaállataik a kerek bábrésű legyek (Cyclorrhapha) hadába tartozó családok (pl. Anthomyiidae, Calliphoridae, Muscidae) fajai közül kerülnek ki.

33. ábra: *Aleochara curtula* (Goeze) (Székessy 1963 nyomán)

Aleochara curtula (Goeze, 1777) [*Staphylinus fuscipes* auct., nec Linnaeus, 1758] (nagy fürkészholyva) – Abaújszántó: Kassi-szőlő, 2000. IX. 30., HG. – Arka: Boldogkőváraljaipatak, 2000. VIII. 15., HG. – Bodroghalom: Patkó, 1995. VI. 6., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. VII. 25., 1995. X. 6., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1994. VI. 20., 1994. VIII. 20., HG. – Dámóc: File-szög, 1993. X. 30., HG. – Füzérradvány (Csiki 1942) – Garadna, kutyadögről, 1995. V. 10., GA.; (belterület) Kossuth u., 1999. IV. 29., GA., csirkedögről, 2000. VI. 13., GA., embertrágyából, 2000. V. 26., GA. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 2000. VIII. 16., HG.; Nyárfás-zug, 2000. VII. 19., HG.; Ó-Füzes, 2000. VIII. 16., HG.; Remete, 1996. VIII. 22., 1997. X. 7., 2000. VII. 19., HG. – Gönc: Szesszió, 1995. VII. 25., HG. – Györgytarló: Cigány-kúti-dűlő, 1999. VI. 18., 1999. VII. 16., 1999. VIII. 18., HG. – Hernádvécse, embertrágyából, 2000. V. 16., GA. – Nagyhuta: Suta-bérc, 1988. VI. 5., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1993. VI. 12., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. VII. 11., HG.; Motolla, 1994. VI. 20., 1994. VII. 13., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. VII. 4., HG.; Kazaitanya, 1993. VIII. 17., HG.; Király-hegy, 1999. IX. 30., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Esztáva, 1996. XI. 2., 1999. VIII. 15., HG.; Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; Hore-völgy, 1994. IX. 6., HG.; Kacsa-tó, 1997. IV. 28., HG.; Kis-Magas-hegy, 1994. VII. 22., 1994. IX. 9., HG.; Magas-hegy, 1994. VII. 22., 1994. IX. 9., HG.; Molyva-domb, 1999. IX. 3., HG.; Som-hegy, 1994. IX. 6., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. VIII. 31., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. X. 15., HG. – Telkibánya: Cser-hegy, 1989. V. 24., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. VI. 21., HG. – Zsujta: Zug, 1995. X. 4., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain, a magasabb régiókban azonban ritka vagy hiányzik. Gyepekben és erdőkben egyaránt előfordul, a sötét, hűvös, illetve

a vizes-nedves élőhelyeket azonban kerüli. Főleg dögön él, de ritkán komposztban, rothadó növényi maradványokon stb. is megtalálható. [3,84%]

Aleochara lata Gravenhorst, 1802 (gyászos fürkészholyva) – Füzérradvány (Csiki 1942) – (Sátoraljaújhely): Hore-völgy, 1994. IX. 6., HG. – A hűvös, csapadékos éghajlatú erdős hegyvidéki tájak jellemző állata. A Kárpát-medence magasabb hegyvidékein mindenütt megtalálható, hazánkban azonban csak az ország nyugati és északkeleti peremvidékeiről ismert. Elsősorban hegyi réteken, hegyi legelőkön akadhatunk rá, elvétve megtalálható azonban erdőkben is. Többnyire dögökön fordul elő. [0,15%]

Aleochara lateralis Heer, 1839 [*Aleochara crassicornis* Lacordaire, 1835, nec Gyllenhal, 1827; *A. rufipennis* Erichson, 1839, nec Stephens, 1832; *A. rufipennis* var. *ripicola* Mulsant et Rey, 1874] (partlakó fürkészholyva [vastagcsápú trágyaholyva]) – Boldogkőváralja: Tekeres-patak, 2000. V. 16., HG. – Füzérradvány (Csiki 1942) – Kovácsvágás: Boglyodka, 1996. VI. 29., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883). – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság álló- és folyóvizei mentén. Pangóvizes vagy időnként friss vízzel elöntött, többnyire sűrű növényzettel benőtt helyeken (mocsarakban, lápokban, nedves réteken, nedves legelőkön, vizes-nedves erdőkben stb.) él, megtalálható azonban kavicsos-homokos, gyér növényzettel benőtt áradmányokon is. Többnyire kavicsok között, vizes-nedves növényi törmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb. fordul elő. [0,30%]

Aleochara laticornis Kraatz, 1856 (vöröscsápú fürkészholyva) – Kovácsvágás: Boglyodka, 1996. VI. 29., HG. – Szórványosan fordul elő a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. A meleg, száraz éghajlatú vidékek jellemző állata. Elsősorban üde-száraz gyepekben él, néha azonban melegkedvelő, üde-száraz erdőkben is megtalálható. Leginkább dögökön akadhatunk rá. [0,08%]

Euryodma brevipennis (Gravenhorst, 1806) [*Aleochara carnivora* auct., nec Gravenhorst, 1802] (mocsári fürkészholyva) – Gávavencsellő: Gyuj tava, 2000. VIII. 16., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon, de mindenütt csak szórványosan található. Többnyire kiterjedtebb állóvizek, holtágak, tavak partján (ritkábban folyóvizek mentén), pangóvizes (friss vízzel legfeljebb csak időnként elöntött), iszapos, agyagos vagy tőzeges, sűrű növényzettel benőtt talajokon (mocsarakban, lápokban, vizes-nedves erdőkben stb.) fordul elő. Rendszerint vizes-nedves növényi törmelékben akadhatunk rá. [0,08%]

Heterochara clavicornis (L. Redtenbacher, 1849) (bunkóscsápú fürkészholyva) – Bodroghalom: Patkó, 1995. V. 6., HG. – Sátoraljaújhely: Várhegy, 1996. X. 26., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Különböző gyeptársulásokban (réteken, nedves legelőkön, száraz pusztagyepekben, száraz legelőkön stb.) sokfelé előfordul, de sehol sem gyakori. Kisemlősök (többnyire a vakond) fészkében és föld alatti járataiban található; a szabadban ritka. [0,15%]

Heterochara spissicornis (Erichson, 1839) (orsócsápú fürkészholyva) – Abaújszántó: Kassiszőlő, 1999. VIII. 30., HG. – Boldogkőváralja: Boldogkővár, 2000. VI. 16., HG. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 2000. VIII. 16., HG.; Ó-Füzes, 2000. VIII. 16., HG. – Sátoraljaújhely: Májuskút, szőlő, 1998. VI. 6., 1998. IX. 5., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. V. 30., 2000. V. 30., HG. – Az alacsonyabb hegyvidéki és dombsági tájak meleg, száraz lejtőinek lakója, az itt tenyésző pusztai vegetáció (száraz gyepek, cserjések, gyepes aljnövényzetű, üde-száraz erdők) jellegzetes állata. Szórványosan megtalálható az Alföldön és a Kisalföldön is, elsősorban a peremvidékek löszös területein és a homokhátságokon. Kisemlősök (legtöbbször a vakond) fészkében, föld alatti járataiban él; a szabadban ritka. [0,60%]

Arybodma intricata (Mannerheim, 1831) [*Staphylinus bipunctatus* auct., nec Olivier, 1795] (reszelős fürkészholyva [reszelős trágyaholyva]) – Balsa: Tisza, 1999. XI. 2., HG. – Garadna, 1996. IV. 26., GA.; (belterület) Kossuth u., 1999. V. 25., 1999. VII. 28., GA., emberi ürülékből, 1999. X. 15., GA. – Sátoraljaújhely: Berecki híd, 1992. IV. 12., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. A magasabb régiókban ritka vagy hiányzik, az alacsonyabb területeken elég gyakori. Nedves, üde és száraz gyepekben él, nagyobb számban azonban csak legelőkön gyűjthető.

Főleg szárazodó trágyában található, előfordul azonban komposztban, rothadó növényi maradványokon stb. is. [0,45%]

Arybodma milleri (Kraatz, 1862) (pikkelyes fürkészholyva) – Garadna: (belterület) Kossuth u., tuskó alól, 2000. IV. 15., GA. – Gönc: Nagy-legelő, 1999. V. 1., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 30., 1994. V. 22., HG.; Pestre, 1994. IV. 30., HG. – Elterjedt az erdős puszták övében, az alföldekkel határos alacsonyabb hegyvidéki és dombsági tájakon, illetve az Alföldön és a Kisalföldön. Elsősorban száraz pusztagyepekben, száraz legelőkön (különösen szikes pusztákon) fordul elő, de nedves-üde réteken és legelőkön stb. is ráakadhatunk. Főleg szárazodó trágyában él, megtalálható azonban komposztban, rothadó növényi maradványokon stb. is. [0,38%]

Baryodma bipunctata (Olivier, 1795) [*Aleochara tristis* Gravenhorst, 1806] (érdes fürkészholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. VIII. 15., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1994. V. 13., 1996. V. 14., 1996. V. 31., HG. – Gávavencsellő: Ó-Füzes, 2000. IX. 29., HG. – Sátoraljaújhely: Gyalmos, 1993. IX. 5., HG.; Hore-völgy, 1994. V. 12., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 30., 1994. V. 22., HG. – Tiszakarád: Őrszemi-legelő, 1995. V. 11., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. A magasabb régiókban ritka vagy hiányzik, az alacsonyabb területeken közönséges. Nedves, üde és száraz gyepekben él, nagyobb számban azonban csak legelőkön gyűjthető. Főleg szárazodó trágyában fordul elő, néha azonban rothadó növényi anyagokon is megtalálható. [0,75%]

Baryodma moesta (Gravenhorst, 1802) [*Alochara tristis* auct., nec Gravenhorst, 1806] (kétszínű fürkészholyva [kétszínű trágyaholyva]) – Füzér: Lászlótanya, 1979. VII. 3., RI. – Sátoraljaújhely (Mocsáry 1875; Biró 1883) – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 30., HG. – Megtalálható a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon, de általában sehol sem gyakori. Környezeti igénye és életmódja az előző fajéhoz hasonló. [0,23%]

Polychara breiti (Ganglbauer, 1897) (ürgevendég fürkészholyva) – Sárospatak: Somlyód, 1995. V. 25., HG. – Sátoraljaújhely (Wachsmann 1906) – Tarcal: Ördög-bánya, 2000. V. 30., HG. – Előfordul az erdős puszták övében, az alföldekkel határos alacsonyabb hegyvidéki és dombsági tájak meleg, száraz lejtőin. A síkságon, illetve az Alföld és a Kisalföld peremvidékein csak egy-két lelőhelye ismert. A száraz pusztagyepek, száraz legelők jellegzetes állata. Az ürge (*Citellus citellus*) fészkében, föld alatti járataiban él. [0,23%]

Polychara fumata (Gravenhorst, 1802) (gombakedvelő fürkészholyva) – Nagyhuta: Nagydobogó, 1998. VI. 26., HG. – Sátoraljaújhely: Szénégető-völgy, 1999. V. 22., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. VII. 14., HG. – A hegyvidék és a dombvidék nedves-üde erdeinek jellemző faja, szórványosan azonban a síkságon is előfordul (nagyobb folyók mentén; nedvesebb erdőkben: égerlápokban, tölgy-kőris-szil ligetekben, gyertyános kocsányos tölgyesekben; stb.). Elsősorban gombák termőtestén él, ráakadhatunk azonban gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában stb.) is. [0,23%]

Polychara laevigata (Gyllenhal, 1810) [*Aleochara bisignata* Erichson, 1837] (sima fürkészholyva [sima trágyaholyva]) – Abaújkér: Sóstó, 2000. V. 16., HG. – Bodroghalom: Patkó, 1995. V. 11., 1995. VI. 6., HG. – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. X. 10., HG. – Hernádcéce: Hosszú-Kerek-tó, 1993. VI. 27., HG. – Pácin: Pácini-legelő, 1995. V. 16., HG. – Révleányvár: Motolla, 1994. VII. 13., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Gyalmos, 1993. VII. 3., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. VI. 6., 1998. VII. 28., HG.; Várhegy, 1996. VII. 23., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. V. 8., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Gyeptársulásokban (réteken, nedves legelőkön, száraz pusztagyepekben, száraz legelőkön stb.) él; erdőkben csak kivételesen fordul elő. Főleg szárazodó trágyában található, előfordul azonban dögön, komposztban, rothadó növényi maradványokon stb. is. [0,98%]

Polychara lanuginosa (Gravenhorst, 1802) (gyapjas fürkészholyva) – Bodroghalom: Nyárjasdűlő, 1995. IV. 4., HG. – Sátoraljaújhely: Torzsás, 1995. IV. 15., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 30., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója. Különböző nedves, üde és száraz gyepekben él, de csak legelőkön gyakori. Elvétve erdőkben is megtalálható. Elsősorban szárazodó trágyában fordul elő, gyűjtötték azonban rothadó növényi maradványokról is. [0,23%]

Polychara lygaea (Kraatz, 1862) (magashegyi fürkészholyva) – Füzér: Piszkés-tető, 1996. IV. 12., HG. – Hazánkban egyelőre csak a Zempléni-hegységből ismerjük, előkerülésére azonban minden bizonnyal másutt is számíthatunk (legvalószínűbben a magasabb hegyvidéki régiókban). Inkább erdei állat, de fátlan élőhelyeken is megtalálható (mindenütt elsősorban nedves-üde, árnyas, párás környezetben). Bomló szerves anyagokon (avarban, dögön, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában stb.) él. [0,08%]

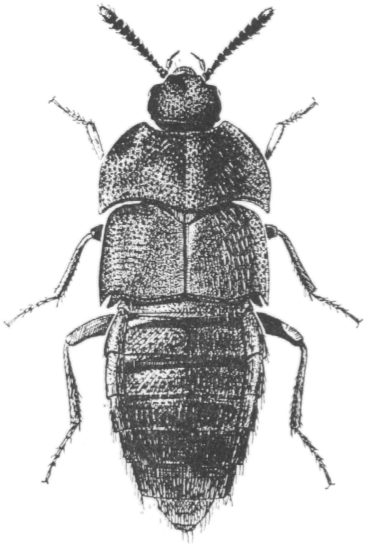
Polychara sanguinea (Linnaeus, 1758) (vöröses fürkészholyva) – Sátoraljaújhely (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897); Májuskút, szőlő, 1998. X. 30., HG. – Szórványosan található a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. A magasabb régiókban, illetve az Alföld legszárazabb éghajlatú területein hiányozni látszik. Többnyire fák odvában fészkelő madarak, emlősök, redősszárnyú darazsak (pl. *Vespa crabro*) fészkének hulladékain fordul elő. Települések, emberi lakóhelyek környékén is ráakadhatunk, ahol rendszerint állati ürülékkel vegyes növényi törmelékben (galambdúcok, esetleg istállók, nyúlketrecek, tyúkólak stb. hulladékain) található. [0,15%]

Polychara sparsa (Heer, 1839) [*Baryodma succicola* Thomson, 1867] (közönséges fürkészholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. VI. 16., 2000. X. 24., HG. – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. VI. 18., 1996. VII. 15., 1996. IX. 4., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., 2000. VII. 14., 2000. VIII. 15., HG. – Bodroghalom: Zsidó-homok, 1999. VII. 28., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. VII. 25., HG. – Boldogkőváralja: Boldogkővár, 2000. VI. 16., HG.; Tekeres-patak, 2000. VI. 16., 2000. VII. 14., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VII. 1., 1999. VII. 30., HG. – Füzér: Németkidűlő, 1999. VII. 1., 1999. VII. 30., HG. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. V. 8., 1996. VI. 2., 1996. VII. 8., HG.; Lapály, 1996. VI. 3., HG.; Lomos, 1996. V. 8., 1996. VII. 8., HG.; Nyárfás-zug, 2000. VII. 19., HG.; Pusztafalui-dűlő, 1996. V. 8., 1996. VII. 8., HG.; Remete, 1996. V. 8., 1996. VII. 8., 1997. X. 7., 2000. VII. 19., 2000. VIII. 16., 2000. IX. 29., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. X. 27., HG. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. VI. 18., 1996. VII. 15., HG. – Komlóska: Hotyka-patak, 1997. IX. 30., KA. – Makkoshotyka: (Bocskor-völgy), 1997. XI. 15., KA. – Nagyhuta: Suta-bérc, 1988. IV. 23., HG. – Nyíri: Vajda, 1999. VII. 30., HG.; Vörös-víz-patak, 2000. V. 11., 2000. VII. 14., 2000. VIII. 19., HG. – Pácin: Mágócsi várkastély, 1994. VIII. 20., HG.; Mosonnai-erdő, 1999. VII. 25., HG. – Pusztafalu: Dombok, 1999. VII. 1., 1999. VII. 30., HG. – Regéc: Gyertyán-kút, 1993. V. 16., 1993. VIII. 5., HG.; Rostáló, 1996. VI. 26., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. VII. 11., HG.; Motolla, 1994. VII. 13., HG. – Sajóhídvég: Túlsó-erdő, 2001. VIII. 15., HG. – Sárospatak: Veres-haraszt, 1999. X. 20., HG. – Sátoraljaújhely (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897); (belterület) Kazinczy u., 2000. VI. 4., HG.; Boda-dűlő, 1999. V. 30., 1999. VI. 1., HG.; Cserkészpálya, 1998. IX. 30., HG.; Esztáva, 2000. VI. 30., 2001. IV. 8., HG.; Hlavati-kert, 1997. IX. 22., HG.; Kaizer, 1999. VII. 13., 1999. IX. 7., HG.; Kapronca, 1999. VII. 14., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. III. 29–IV. 4., HG.; Molyva-domb, 1999. VII. 22., 1999. IX. 3., HG.; Pap-erdő, 1999. VII. 22., 1999. IX. 3., HG.; Sátor-hegy, 1995. V. 27., 1995. VII. 8., 1995. VIII. 13., HG.; (Szénégető-völgy), 1992. VI. 5., HG.; Várhegy, 1996. VII. 23., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. VII. 11., HG. – Sima: Csonkás, 1996. VII. 15., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. III. 12., HG. – Telkibánya: (belterület) 1999. VII. 6., HG.; Mátyás király kútja, 2000. V. 11., 2000. VII. 14., 2000. VIII. 19., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. V. 8., 1996. VII. 6., 2000. IX. 29., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. VI. 21., HG. – Tiszaladány: Kis-Tisza, 1998. VI. 3., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. VI. 3., HG. – Előfordul a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Inkább erdei állat, de fátlan élőhelyeken is megtalálható (mindenütt elsősorban nedves-üde, árnyas, párás környezetben). Bomló szerves anyagokon (avarban, dögön, elhalt fák gombás tuskóján, törzsén és leváló kérge alatt, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, komposztban, madarak és emlősök fészkében, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [6,55%]

Coprochara binotata (Kraatz, 1856) [*Aleochara verna* auct., nec Say, 1839] (komposztlakó fürkészholyva) – Cigánd: Ledmecő, 1994. VII. 13., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken

és a síkságon. Erdei és fátlan élőhelyeken egyaránt előfordul, inkább azonban a gyepes területeken gyakori. Rothadó növényi maradványokon él. [0,08%]

Coprochara bipustulata (Linnaeus, 1761) (kétfoltos fürkészholyva [kétfoltos trágyaholyva]) – Cigánd: Ledmecő, 1994. V. 23., HG. – Gávavencsellő: Lapály, 2000. VII. 19., HG. – Nagyhuta: Gyertyános-rét, 1998. VI. 26., HG. – Sajóhídvég: Hernád, 2001. VIII. 15., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. IX. 23., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, 2000. VI. 4., HG.; Berecki híd, 2000. VI. 4., HG.; Esztáva, szőlő, 1999. VII. 15., HG.; Kecske-hát, 1998. IV. 24., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. VII. 28., 1998. VIII. 3., HG.; Várhegy, 1996. IV. 28., HG. – Sima: Csonkás, 1996. VI. 18., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. VII. 10., HG.; Pestere, 1994. IV. 30., HG. – Vizsoly: Ortás, 1994. IX. 8., HG. – A hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon mindenütt megtalálható. A gyepes élőhelyek lakója – legelőkön különösen gyakori –, néha azonban erdőkben is előfordul. Elsősorban szárazodó trágyában él, de ritkábban dögön, rothadó növényi maradványokon stb. is megtalálható. [1,20%]

34. ábra: *Dinarda dentata* (Gravenhorst) (Székessy 1963 nyomán)

Ceranota erythroptera (Gravenhorst, 1806) (vörösszárnyú fürkészholyva) – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. V. 9., HG. – Sátoraljaújhely: Kecske-hát, 1994. IV. 26., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 2000. V. 30., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájait lakja. Inkább erdei állat, de fátlan élőhelyeken is megtalálható. Általában kisemlősök (*Microtus*, *Mus*, *Talpa* stb.) fészkében, járataiban él, de bomló szerves anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, komposztban, rothadó növényi maradványokon stb.) is előfordul. [0,23%]

Ceranota ruficornis (Gravenhorst, 1802) (vörös fürkészholyva) – (Sátoraljaújhely: Szénégető-völgy), 1997. V. 6., HG. – A hegyvidék nedves-üde erdeinek jellemző állata. Országunk hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékein – többnyire nagyobb folyóvizek mentén – az alacsonyabban fekvő területekre is leereszkedik, a dombvidéken, illetve a síkságon azonban már nagyon ritka. Bükkösökben, szurdokerdőkben, gyertyános tölgyesekben, keményfaligetekben stb. él. Rendszerint kisemlősök (*Microtus*, *Mus*, *Talpa* stb.) fészkében, járataiban fordul elő, de bomló szerves anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, komposztban, rothadó növényi maradványokon stb.) is megtalálható. [0,08%]

Tinotus morion (Gravenhorst, 1802) (kormos fürkészholyva) – Sárospatak (Biró 1883; Kuthy 1897) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897) – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 30., HG.; Pestere, 1994. IV. 30., HG. – A hegyvidéken és a dombvidéken elterjedt (bár gyakorinak itt sem mondható), a síkságon pedig szórványosan fordul elő. Az erdős vidékek nedves-üde gyepjeinek, legelőinek jellemző állata. Szárazodó trágyában él, de néha dögön, komposztban, rothadó növényi maradványokon stb. is megtalálható. [0,30%]

Dinardini (Mulsant et Rey, 1873) – pajzsosholyvák

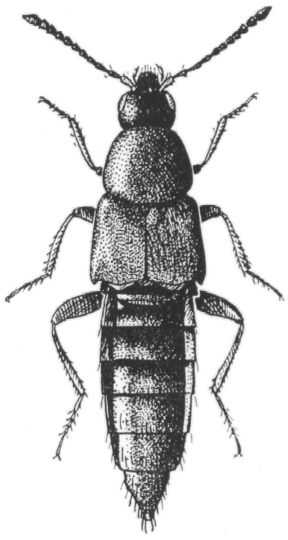
Nagyobbrészt az északi mérsékelt éghajlati öv lakói, több fajuk azonban Közép- és Dél-Amerikában, a trópusi, illetve a déli mérsékelt övben is előfordul. (Egy-két képviselőjük India, illetve Afrika trópusi területeiről is ismert, ezek besorolása azonban bizonytalan.) Valamennyi fajuk erdős vidékeken található. Hangyák (többnyire *Aphaenogaster*, *Formica*, *Lasius* és *Solenopsis* fajok) fész-

kében élnek. Elsősorban a fészek hulladékain fejlődő legyek lárváival táplálkoznak, elfogyasztják azonban gazdáik tetemeit is.

Homoeusa acuminata (Märkel, 1842) (sima pajzsosholyva) – Sátoraljaújhely: Esztáva, szőlő, 2000. V. 3., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. VII. 6., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója. Melegkedvelő faj. A hegyvidéken és a dombvidéken bokorerdőkben, melegkedvelő tölgyesekben, sziklai sztyepperdőkben, rekettyés tölgyesekben stb. él, a síkságon pedig leginkább borókás nyárasokban, homoki fenyéreken, nyílt pusztai tölgyesekben akadhatunk rá. Avarban, fűgyökerek között, kövek, fadarabok alatt stb. található. *Lasius* fajok, mindenekelőtt a *L. niger* társaságában fordul elő. [0,15%]

Oxypodini (Thomson, 1859) – pudvaholyvák

Zömmel az északi, kisebb számban a déli mérsékelt éghajlati övben honosak, szórványosan azonban a trópusokon, illetve az északi hideg övben is előfordulnak. Többnyire erdőkben, erdős vidékeken élnek, kisszámú képviselőjük azonban fátlan területeken (tundrákon, havasi gyepekben, füves pusztákon stb.) is megtalálható. Leginkább a párás, nedves környezetet kedvelik. Elsősorban bomló, nedves növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában, fűgyökerek között, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) akadhatunk rájuk. Egyes fajok főleg elhalt fák gombásodó kérge alatt, gombásodó növényi anyagokon, mások madarak és emlősök fészkének hulladékain élnek, megint mások kizárólag hangyák társaságában fordulnak elő. A nemzetség fajai elsősorban légylárvákkal táplálkoznak.

35. ábra: *Oxypoda acuminata* (Stephens) (Székessy 1963 nyomán)

Haploglossa marginalis (Gravenhorst, 1806) (odúlakó pudvaholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897); Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897). – Előfordul az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdeiben. Elsősorban fák odvában fészkelő madarak és emlősök fészkének hulladékain él, ráakadhatunk azonban a szabadban is (leginkább ragadozó, hal- vagy dögevő madarak fészkében, fészkelőtelepeinek környékén). Néha kisemlősök föld alatti fészkében, járataiban is megtalálható. [0,15%]

Haploglossa puncticollis (Stephens, 1832) [*Aleochara pulla* auct., nec Gravenhorst, 1802; *A. villosula* Stephens, 1832] (fészeklakó pudvaholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897); Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897). – Elterjedése, környezeti igénye és életmódja az előző fajéhoz hasonló. [0,15%]

Crataraea suturalis (Mannerheim, 1831) (szegélyes pudvaholyva) – Garadna: (belterület) házfalról, 1999. III. 26., 2000. VI. 11., GA. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. VII. 11., HG. – Tokaj (Biró 1883; Kuthy 1897) – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897). – A hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon mindenütt megtalálható, a magasabb régiókban azonban ritkább. Inkább erdei állat, de néha fátlan élőhelyeken is előfordul. Bomló növényi anyagokon (avarban, istállók alomjában, kisemlősök fészkében és föld alatti járataiban, komposztban, szénatörmelékben stb.) él. [0,38%]

Dexiogyia corticina (Erichson, 1837) (kéreglakó pudvaholyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. VI. 30., HG. – Kovácsvágás: Négyszappan, 1995. IX. 7., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883). – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben él. A hegyvidéken és a dombvidéken szinte minden erdőtársulásban megtalálható, a síkságon azonban többnyire csak nedvesebb erdőkben fordul elő. Elhalt lombosfák – ritkábban tűlevelűek – gombás tuskóján, törzsén és leváló kérge alatt, kivételesen taplók, kalapos gombák termőtestén, illetve gombás avarban stb. fordul elő. [0,23%]

Oxypoda acuminata (Stephens, 1832) [*Oxypoda lividipennis* auct., nec Mannerheim, 1831] (közönséges pudvaholyva) – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. VI. 6., 1995. X. 10., HG. – Dámóc: Fileszög, 1993. VI. 12., HG. – Gávavencsellő: Remete, 1996. VII. 8., HG. – Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. V. 23., 1994. VI. 19., HG. – Makkoshotyka: (Bocskor-völgy), 1997. XI. 15., KA. – Nagyhuta: Suta-bérc, 1988. IV. 23., HG. – Nyíri: Vörös-víz-patak, 2000. V. 11., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1993. X. 30., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. VI. 12., 1993. X. 30., 1994. VI. 20., HG.; Pap-erdő, 1999. VI. 12., HG. – Sárospatak: Kis-Szava-hegy, 1997. V. 16., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Esztáva, 1999. X. 30., 2001. IV. 8., HG.; Gyalmos, 1995. XI. 28., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. X. 30., 2000. IV. 7., HG.; Szénégető-völgy, 1992. VI. 5., 1999. V. 22., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója. Zárt erdőkben – különösen nedves-üde talajokon – egyike a közönségesebb holyvafajoknak. Nedves, párás környezetben néha fátlan élőhelyeken is megtalálható. Legnagyobb tömegben avarban és más növényi eredetű törmelékben fordul elő, de nem ritka dögön, gombák rothadó termőtestén, rothadó növényi maradványokon stb. sem. [1,73%]

Oxypoda longipes Mulsant et Rey, 1861 (hosszúlábú pudvaholyva) – Alsóregmec: Fedormalom, 1996. IV. 21., HG. – Garadna: Bakó, erdészház, fűhálózás, 2000. XI. 15., GA. – Gávavencsellő: Remete, 1996. VI. 2., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. V. 14., HG. – Révleányvár: Motolla, 1994. VI. 20., 1994. VII. 13., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, 1994. III. 21., HG.; Várhegy, 1994. VI. 9., HG.; Vörös-nyereg, 1994. V. 24., HG. – Tiszalúc: Holt-Tisza, 1995. X. 6., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. VI. 12., HG. – Megtalálható a hegyvidék, a dombvidék és a síkság vizes, nedves és üde erdeiben. Avarban, dögön, elhalt fák korhadékában, gombák rothadó termőtestén, kisemlősök fészkében és föld alatti járataiban, rothadó növényi maradványokon stb. fordul elő. [0,83%]

Oxypoda opaca (Gravenhorst, 1802) (sötét pudvaholyva) – Abaújvár: Bika-rét, 1995. IV. 9., HG. – Bodroghalom: Nyárjas-dűlő, 1995. IV. 4., HG. – Gávavencsellő: Remete, 1996. V. 8., HG. – Kenézlő: (Szarvastanya), homokbánya, 1993. VII. 10., HG. – Regéc: Rostáló, 1995. IX. 30., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 3., HG. – Sárospatak: Tarattya laposa, 1997. VI. 5., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); (belterület) Kazinczy u., 1996. XI. 5., HG.; Berecki híd, 1992. V. 1., HG.; Bibérctanya, 1999. X. 29., ÁL. és HG.; Kökényes, 1994. V. 3., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. VI. 6., 1998. X. 30., HG.; Torzsás, 1995. IV. 15., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. VI. 2., HG. – Tiszadob: Telek, 1995. X. 6., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság nedves-üde erdeinek lakója. A magasabb régiókban, illetve a száraz éghajlatú, erdőtlen vidékeken ritkább, az alacsonyabb területeken közönséges. Néha megtalálható gyepekben is. Bomló szerves anyagokon, elsősorban növényi törmelékben (avarban, elhalt fák korhadékában, komposztban stb.) él. [1,28%]

Oxypoda spectabilis Märkel, 1844 (termetes pudvaholyva) – Makkoshotyka: (Bocskor-völgy), 1997. VI. 20., HG. – (Sátoraljaújhely): Som-hegy, 1986. VI. 15., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. VI. 12., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak lakója. Leginkább nedves-üde erdőkben akadhatunk rá, megtalálható azonban vizes-nedves, illetve üde-száraz erdőkben, néha nedves-üde gyepekben is. Többnyire borz- és rókavárakban, egérjárta avarban, kisemlősök fészkében, járataiban stb. fordul elő, de bomló, rothadó szerves anyagokon (dögön, elhalt fák korhadékában, gombák rothadó termőtestén, rothadó növényi maradványokon stb.) is gyűjthető. [0,23%]

Oxypoda vittata Märkel, 1842 (sujtásos pudvaholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897) – Füzérradvány (Csiki 1942) – Nagyhuta: Száraz-kút, 2001. VI. 18., HG. és SzCs. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Magas-hegy, 1994. IV. 26., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban vizes, nedves és üde erdőkben fordul elő. Avarban és más növényi eredetű törmelékben, illetve dögön, gombák rothadó termőtestén, rothadó növényi maradványokon stb. él. [0,45%]

Sphenoma abdominale Mannerheim, 1831 (vöröses pudvaholyva) – Cigánd (Kuthy 1897) – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. VI. 2., HG.; Pusztafalui-dűlő, 1996. VI. 10., HG.; Remete, 1996.

VIII. 22., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. X. 27., HG.; Szesszió, 1995. X. 4., HG. – Györgytarló: Cigány-kúti-dűlő, 1999. VI. 18., HG. – Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. V. 23., 1994. VI. 19., HG. – Pácin (Kuthy 1897) – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. VI. 12., 1993. X. 30., 1994. XI. 1., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 31., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. X. 6., HG. – Vizsoly: Ortás, 1996. X. 27., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Elsősorban nedves-üde erdők lakója, megtalálható azonban vizes-nedves, illetve üde-száraz erdőkben, néha nedves-üde gyepekben is. Rendszerint avarban, illetve más növényi eredetű anyagokon (elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, fűgyökerek között, szénatörmelékben stb.) él. [1,28%]

Sphenoma togatum (Erichson, 1837) (barnás pudvaholyva) – Gávavencsellő: Pusztafalui-dűlő, 1996. VI. 10., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. X. 30., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. VI. 21., 1995. X. 6., HG. – Szórványosan fordul elő a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban nedves-üde gyepekben él, megtalálható azonban erdőkben is, különösen a szárazabb éghajlatú vidékeken. Főleg bomló növényi anyagokon (pl. avarban, fűgyökerek között, szénatörmelékben), illetve kövek, fadarabok stb. alatt akadhatunk rá. [0,30%]

Podoxya brevicornis (Stephens, 1832) [*Aleochara umbrata* auct., nec Gravenhorst, 1802] (penészkedvelő pudvaholyva) – Filkeháza: Bisó, 1999. VII. 1., HG. – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – (Sátoraljaújhely: Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. V. 11., HG. – Elterjedt a hegyvidék és a dombvidék erdős tájain, helyenként azonban – elsősorban a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú országrészekben – a síkságra is leereszkedik. A zárt erdők lakója. A hegyvidék és a dombvidék nedves-üde erdeiben (bükkösökben, szurdokerdőkben, gyertyános tölgyesekben stb.) gyakori; a síkságon jobbára vizes-nedves erdők lakója, és meglehetősen ritka. Elhalt lombosfák gombás korhadékában és leváló gombás kérge alatt él; ritkábban gombásodó avarban, szénatörmelékben stb. is megtalálható. [0,30%]

Podoxya carbonaria (Heer, 1841) [*Oxypoda sericea* Heer, 1839, nec Lacordaire, 1835] (selymes pudvaholyva) – Abaújvár: Bika-rét, 1995. VI. 11., HG. – Bodroghalom: Nyárjas-dűlő, 1995. IV. 4., HG. – Gávavencsellő: Remete, 1996. IV. 23., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, 1994. III. 27., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. VII. 6., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben él. A hegyvidék és a dombvidék erdeiben elég gyakori; a síkságon többnyire csak nedvesebb erdőkben (tölgy-kőris-szil ligetekben, gyertyános kocsányos tölgyesekben stb.) található szórványosan. Bomló növényi anyagokon (pl. avarban, gombák rothadó termőtestén, komposztban, trágyában stb.) fordul elő. [0,45%]

Podoxya vicina (Kraatz, 1858) [*Oxypoda humidula* Kraatz, 1866] (erdei pudvaholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. X. 24., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., HG. – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., házfalról, 2000. III. 16., GA. – Gávavencsellő: Pusztafalui-dűlő, 1996. VI. 10., 1996. VII. 8., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. V. 14., 1996. VI. 18., HG.; Szesszió, 1995. V. 17., HG. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1995. V. 17., HG. – Kesznyéten: Kesznyéteni-legelő, 1995. V. 24., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, 1999. X. 30., HG.; Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG.; Magas-hegy, 1994. IV. 26., HG.; Májuskút, 1999. V. 15., HG.; Sátor-hegy, 1995. XI. 14., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. X. 30., 2000. III. 31., HG.; Pestere, 1994. IV. 30., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. VI. 21., HG. – Tiszakarád: Sűly-homok, 1995. V. 16., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. VI. 3., HG. – Vajdácska: Kopaszló-sarok, 1995. V. 7., HG. – Vizsoly: Minta-legelő, 1995. VI. 11., HG.; Ortás, 1996. V. 14., 1996. VI. 18., HG. – Előfordul a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. A magasabb hegyvidéken ritka, az alacsonyabb területek zárt erdeiben (különösen nedves-üde talajokon) gyakori. Elvétve megtalálható vizes, nedves és üde gyepekben is. Bomló szerves anyagokon, elsősorban növényi törmelékben (avarban, elhalt fák korhadékában, komposztban stb.) él. [2,03%]

Deropoda mutata (Sharp, 1871) [*Oxypoda rufula* auct., nec Mulsant et Rey, 1853; *O. riparia* Fairmaire et Ch. Brisout de Barneville, 1859, nec Thomson, 1855] (ligeti pudvaholyva) – Sátoralja-

újhely: Boda-dűlő, 1999. VI. 15., HG.; Torda-völgy, 1986. VI. 15., HG. – Előfordul a hegyvidék erdős tájainak vízfolyásai mentén. A friss vízzel öntözött, homokos-iszapos talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek, keményfaligetek jellemző állata. Néha (elsősorban áradásokat vagy tartós esőzéseket követően) bükkösök, szurdokerdők, gyertyános tölgyesek, esetleg tölgyesek felázott talaján is előfordul. Avarban, korhadó fában, kövek, fadarabok alatt, vizes-nedves növényi törmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb. él. [0,15%]

Deropoda spaethi (Bernhauer, 1900) (alomlakó pudvaholyva) – Sátoraljaújhely: Kecske-hát, 1984. VI. 30., HG. – Az alacsonyabb hegyvidéki és dombsági tájak meleg, száraz lejtőinek lakója, az itt tenyésző pusztai vegetáció (száraz gyepek, cserjések, gyepes aljnövényzetű, üde-száraz erdők) jellegzetes állata. Szórványosan megtalálható az Alföldön és a Kisalföldön is, elsősorban a peremvidékek löszös területein és a homokhátságokon. Kisemlősök (legtöbbször a vakond és az ürge) fészkében, föld alatti járataiban él; a szabadban ritka. [0,08%]

Mycetodrepa alternans (Gravenhorst, 1802) (tarka pudvaholyva) – Komlóska: Hotyka-patak, 1997. XI. 15., HG. – Kovácsvágás: Nagy Pál kút, 1992. X. 10., HG. – Nagyhuta: Solymos, 1989. XI. 5., HG. – Regéc: Rostáló, 1995. IX. 30., HG.; Vajda-völgy, 1989. XI. 5., HG. – Sárospatak: Bornemissza-forrás, 1997. VI. 1., HG. – Telkibánya: Csapontos-forrás, 1994. IX. 18., HG. – A hegyvidék és a dombvidék zárt erdeinek jellemző faja. A síkságon kevés lelőhelye ismert; az Alföldön és a Kisalföldön jobbára vizes, nedves és üde erdők (többnyire folyómenti ligetek) lakója. Elsősorban nedves-üde erdőkben fordul elő. Gombák termőtestén, gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt stb.) él. Bomló, erős szagú anyagok (pl. hús, sajt) is vonzzák. [0,53%]

Mycetodrepa formosa (Kraatz, 1856) (kecses pudvaholyva) – (Kishuta): Gilevár, 1994. IX. 10., HG. – Komlóska: Nagy-Láz, 1997. IX. 30., KA. – Kovácsvágás: Nagy Pál kút, 1992. X. 10., HG. – Sátoraljaújhely: Hlavati-kert, 1997. VII. 3., HG. – A hegyvidék és a dombvidék erdős tájain elterjedt és elég gyakori. (Elsősorban a tölgyesek lakója; a magasabb régiók sötét, hűvös erdeiben csak elvétve található.) Helyenként a síkságon is előfordul, itt azonban már kifejezetten ritka. Az Alföldön és a Kisalföldön jobbára csak vizes, nedves és üde erdőkben (többnyire folyómenti ligetekben) él. Életmódja az előző fajéhoz hasonló. [0,30%]

Baeoglena praecox (Erichson, 1839) (berki pudvaholyva) – Gávavencsellő: Görbe-tó, 2000. VIII. 16., HG.; Remete, 1996. V. 8., HG. – Tiszaladány: Kis-Tisza, 1998. VII. 5., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., 1998. VI. 3., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban vizes, nedves és üde erdőkben gyakori, megtalálható azonban szárazabb erdőkben, néha vizes-nedves gyepekben is. Bomló szerves anyagokon (avarban, kisemlősök fészkében és föld alatti járataiban, szénatörmelékben stb.) él. [0,38%]

Demosoma annulare (Mannerheim, 1831) [*Oxypoda cingulata* Mannerheim, 1831] (öves pudvaholyva) – Füzér: Hosszú-bérc, 1996. IV. 12., 1996. X. 11., HG.; Lászlótanya, 1993. IV. 11., HG. – Kéked: Les-hegy, 1994. XI. 27., HG. – Mikóháza: Közép-bérc, 1996. VII. 1., HG. – Sátoraljaújhely: Nagy-nyugodó, 1994. IV. 26., HG. – Telkibánya: Csapontos-forrás, 1994. XI. 5., HG.; Ósva-völgy, 1994. XI. 5., HG. – A hegyvidék jellemző állata. Helyenként – elsősorban az ország hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú nyugati felében – a dombvidékre, sőt a síkságra is leereszkedik, az alacsonyabb területeken azonban mindenütt nagyon ritka. Inkább erdei állat – rendszerint köves, sziklás hegyoldalak, gerincek, tetők, karsztos fennsíkok erdeiben (sziklai bükkösökben, szurdokerdőkben, sziklai sztyepperdőkben, ritkábban gyertyános tölgyesekben, kivételesen bokorerdőkben stb.) fordul elő –, a magasabb régiókban azonban hegyi réteken, sziklagyepekben (ritkán pusztagyepekben) stb. is megtalálható. Főképpen bomló növényi anyagokon (pl. avarban, fűgyökerek között, hangyafészkek törmelékében), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [0,60%]

Demosoma brachypterum (Stephens, 1832) (kurtaszárnyú pudvaholyva) – Gönc: Szesszió, 1995. V. 17., HG. – Hazánkban egyelőre csak a Hernád völgyéből ismert. Nyugat- és Közép-Európa hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú területein szárazságkedvelő fajként tartják számon, a mi éghajlati viszonyaink között azonban valószínűleg inkább nedves-üde élőhelyeken fordul elő. Előkerülése

az Alföld legszárazabb éghajlatú területein aligha várható. Főként bomló növényi anyagokon (pl. avarban, fűgyökerek között), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [0,08%]

Demosoma filiforme (L. Redtenbacher, 1849) [*Oxypoda terrestris* Kraatz, 1856] (karcsú pudvaholyva) – Cigánd (Chyzer 1885*c*; Kuthy 1897) – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 16., HG. – Szórványosan fordul elő a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban nedves-üde gyepekben él, megtalálható azonban erdőkben is, különösen a szárazabb éghajlatú vidékeken. Leginkább bomló növényi anyagokon (pl. avarban, fűgyökerek között, szénatörmelékben), illetve kövek, fadarabok stb. alatt akadhatunk rá. [0,15%]

Demosoma flavicorne (Kraatz, 1856) [*Oxypoda amoena* Fairmaire et Laboulbène, 1856] (rövidcsápú pudvaholyva) – Mikóháza: Közép-bérc, 1996. VII. 1., HG. – Pácin (Kuthy 1897); Égeres, 1999. VI. 12., HG. – Sátoraljaújhely: Hore-völgy, 1994. XI. 6., HG.; Sátor-hegy, 1995. V. 1., HG. – Megtalálható a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon, a magasabb régiókban azonban többnyire ritka. Az erdős vidékek állata, de nem kifejezetten erdőlakó faj. Fás és fátlan élőhelyeken egyaránt megtalálható (mindenütt elsősorban nedves-üde, árnyas, párás környezetben). Bomló növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában, fűgyökerek között, hangyafészkek törmelékében, humuszban, komposztban stb.) él. [0,38%]

Demosoma haemorrhoum (Mannerheim, 1831) (rozsdaszínű pudvaholyva) – Cigánd (Kuthy 1897). – Az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója. Elsősorban gyepekben fordul elő, de megtalálható erdőkben is (a sötét, hűvös, illetve a vizes-nedves élőhelyeket azonban kerüli). Bomló növényi anyagokon (avarban, fűgyökerek között, komposztban, szénatörmelékben stb.) él. Néha megtalálható hangyafészkek törmelékében, istállók alomjában stb. is. [0,08%]

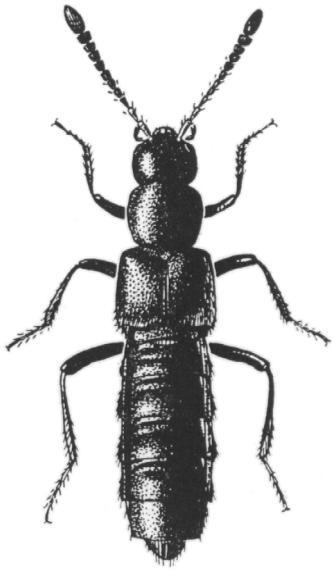
Demosoma soror (Thomson, 1855) (cingár pudvaholyva) – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 30., HG.; Ördög-bánya, 1999. X. 30., HG. – Hazánkban egyelőre csak a Borsodi-medencéből és a Taktaközből ismert. Környezeti igényéről és életmódjáról keveset tudunk. Irodalmi források szerint valószínűleg kisemlősök fészkében és föld alatti járataiban él. [0,15%]

Devia prospera (Erichson, 1839) (ártéri pudvaholyva) – Abaújvár: Bika-rét, 1995. V. 17., HG. – Alsóberecki (Kuthy 1897) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., 1995. V. 24., 1995. VI. 30., 1995. VII. 25., HG. – Gávavencsellő: Lapály, 1996. VII. 8., HG.; Lomos, 1996. V. 8., 1996. VI. 10., 1996. VII. 8., HG.; Remete, 1996. IV. 23., 1996. V. 8., 1996. VI. 2., 1996. VII. 8., HG. – Révleányvár: Motolla, 1994. VI. 20., HG. – Sárazsadány: Török-ér, 1993. VII. 10., HG. – Sárospatak: Kazaitanya, 1993. VI. 13., HG. – Sátoraljaújhely (Kuthy 1897); Gyalmos, 1993. VII. 24., HG.; Kacsa-tó, 1993. V. 9., 1997. IV. 28., HG.; Kaizer, 1999. VII. 13., HG.; Kapronca, 1999. VII. 14., HG.; Mocsolya (Biró 1883); Molyva-domb, 1999. VII. 22., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. IV. 30., 1994. VI. 13., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. III. 26., 1996. VI. 2., 1996. VII. 6., 1996. VIII. 22., 2000. IX. 29., HG. – Tiszadob: Telek, 1995. X. 6., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. V. 11., HG. – Tiszaladány: Kis-Tisza, 1998. VI. 3., HG. – Tiszanagyfalu: Nagy-morotva, 1998. VII. 7., HG. – Tokaj: Nagy-fűz, 1998. X. 28., HG. – Előfordul az Alföld és a Kisalföld folyói mentén. Szélesebb völgyekben, nagyobb vízfolyások mentén valószínűleg a dombvidéken is megtalálható. A friss vízzel időnként elöntött, iszapos, agyagos talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek jellemző állata. Vizes-nedves erdőkön kívül megtalálható mocsarak, rétek, nedves legelők stb. időszakosan felázott, elöntött talajain is. Vizes-nedves avarban, korhadó fában, kövek, fadarabok alatt, vizes-nedves növényi törmelékben stb. él. [2,79%]

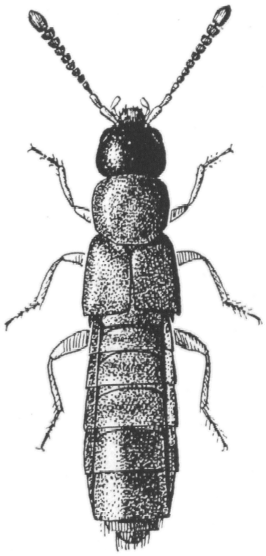
Ocyusini (Mulsant et Rey, 1874) – fenyérholyvák

A nemzetség képviselői – néhány vitathatóan ide tartozó antarktikus fajt leszámítva – az északi mérsékelt, illetve hideg éghajlati öv lakói. Túlnyomó részük erdős vidékeken fordul elő; többségük a párás, vizes-nedves környezetet kedveli. Bomló, nedves növényi anyagokon (avarban, fakorhadékban, mohában, víz által partra sodort uszadékban stb.) élnek. Táplálkozásukról keveset tudunk, valószínű azonban, hogy főképpen légylárvákat fogyasztanak.

Deubelia picina (Aubé, 1850) (szurokszínű fenyérholyva) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. V. 3., HG. – Gönc: Banga-rét, 2001. VIII. 29., HG. – Nagyhuta: Kemence-patak, 2000. IV. 21., HG.; Kőkapu, 1997. IV. 24., HG.; Nyírjes-völgy, 1998. VI. 26., HG. – Regéc: Rostáló, 1993. VIII. 26., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Többnyire álló- és folyóvizek mentén, friss vízzel időnként elöntött, sűrű növényzettel benőtt talajokon talál-

36. ábra: *Deubelia picina* (Aubé) (Székessy 1963 nyomán)

37. ábra: *Meotica exilis* (Gravenhorst) (Székessy 1963 nyomán)

ható, előfordul azonban változó vízjárású, időnként kiszáradó élőhelyeken is. Erdőlakó állat, de néha gyepekben (mocsarakban, nedves réteken, nedves legelőkön stb.) is ráakadhatunk. Nedves növényi anyagokról (pl. avarból, elhalt fák korhadékából, víz által partra sodort uszadékból), illetve kövek, fadarabok stb. alól gyűjthető. [0,45%]

Zoosetha procidua (Erichson, 1837) (berki fenyérholyva) – Sárospatak: Veres-haraszt, 1999. IV. 15., HG. – Elszórtan fordul elő az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Az Alföld és a Kisalföld szárazabb éghajlatú területein jobbára csak a nagyobb folyók mentén, illetve a kiterjedtebb mocsár- és lápvidékeken található igen szórványosan. Többnyire vizes-nedves talajokon, árnyas, párás élőhelyeken akadhatunk rá. Fűgyökerek között, vizes-nedves avarban, mohában, növényi törmelékben stb. él. [0,08%]

Meoticini (Seevers, 1978) – televényholyvák

Elsősorban az északi mérsékelt éghajlati övben honosak, néhány fajuk azonban Dél-Amerikában, a déli mérsékelt övben is előfordul. (Egy óvilági és néhány újvilági trópusi fajuk is ismert, ezek besorolása azonban bizonytalan.) A nemzetség képviselői többnyire a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú erdős tájakat lakják, megtalálhatók azonban meleg, száraz éghajlatú területeken is. Kivétel nélkül vizes-nedves, illetve nedves-üde környezetben fordulnak elő. A talajon, illetve a talaj felszíne alatt élnek. Bomló, nedves növényi anyagokon (avarban, fűgyökerek között, szénatörmelékben, víz

által partra sodort uszadékban stb.) akadhatunk rájuk. Táplálkozásukról nincsenek adataink; préda-állataikat nem ismerjük.

Meotica capitalis Mulsant et Rey, 1873 [*Meotica apicalis* G. Benick, 1954; *M. clavata* G. Benick, 1954; *M. bucephala* Scheerpeltz, 1954] (busafejű televényholyva) – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG. – A hegyvidéken ritka (a magasabb régiókban többnyire hiányzik), a dombvidéken, illetve a síkságon elterjedt és gyakori. Nedves-üde erdők bomló növényi maradványokban gazdag talaján gyakori, humuszban szegény talajokon, száraz erdőkben ritka. Elvétve nedves-üde gyepekben is előfordul. Avarban, elhalt fák korhadékában, fűgyökerek között, humuszban, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb. található. [0,15%]

Meotica exilis (Gravenhorst, 1806) (közönséges televényholyva) – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG. – Tiszanagyfalu: Nagy-morotva, 1998. VII. 7., HG. – Magyarországon ez a leggyakoribb *Meotica* faj. Elterjedése, környezeti igénye és életmódja az előző fajéhoz nagyon hasonló. [0,30%]

Meotica indocilis (Heer, 1839) [*Homalota pallens* auct., nec L. Redtenbacher, 1849] (ligeti televényholyva) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897). – Szórványosan fordul elő a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban ligeterdők lakója. Legtöbbször mélyen a talajban (fűfélék gyökérzete között, nedves humuszban, vastag avarréteg alatt stb.) akadhatunk rá. [0,08%]

Ocaleini (Thomson, 1859) – partfutóholyvák

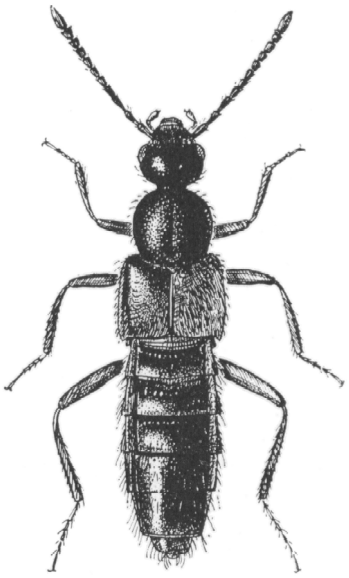
Zömmel a mérsékelt éghajlati övek lakói, szórványosan azonban a trópusokon, illetve az északi hideg övben is fellelhetők. Többnyire hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú erdős tájakon élnek, megtalálhatók azonban meleg, száraz éghajlatú területeken is. Valamennyi fajuk vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött élőhelyeken (vízpartok nyers hordalékain és üledékein, mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők, vizes-nedves erdők stb. bomló növényi maradványokban gazdag, iszapos, agyagos, tőzeges talajain) fordul elő. Vizes-nedves növényi anyagokon (avarban, fakorhadékban, mohában, víz által partra sodort uszadékban stb.) élnek. Táplálkozásukról keveset tudunk, valószínű azonban, hogy főképpen légylárvákat fogyasztanak.

Ocalea badia Erichson, 1837 (közönséges partfutóholyva) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. X. 27., HG. – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. X. 10., HG. – Dámóc: File-szög, 1993. IV. 25., 1993. VII. 11., 1993. X. 30., HG. – Hernádbűd: Hernád, 1999. X. 28., ÁL. – Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. V. 23., 1994. VI. 19., 1994. XI. 1., HG. – Nagyhuta: Suta-bérc, 1988. XI. 13., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., 1999. VII. 25., HG.; Mosonnai-erdő, 1993. VI. 12., 1993. X. 30., 1999. V. 13., 1999. VI. 12., 1999. VII. 25., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., HG.; Motolla, 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., 1993. X. 30., 1994. VI. 20., 1994. VII. 13., 1994. XI. 1., HG.; Pap-erdő, 1999. V. 13., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 31., 1999. VII. 4., HG.; Veres-haraszt, 2000. IV. 3., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Boda-dűlő, 1999. IX. 30., HG.; Kacsa-tó, 1997. X. 9., HG.; Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG.; Sátor-hegy, 1995. XI. 14., HG.; Torda-völgy, 1986. VI. 15., HG. – Tiszaladány: Kis-Tisza, 1998. VII. 5., HG. – (Tiszalúc): Emberes, 1995. V. 24., HG. – Tiszanagyfalu: Nagy-morotva, 1998. VII. 7., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. A magasabb régiókban ritkább, az alacsonyabb területeken egyike a legközönségesebb holyvafajoknak. Álló- és folyóvizek mentén, friss vízzel időnként elöntött, sűrű növényzettel benőtt talajokon általában tömegesen található, de változó vízjárású, időnként kiszáradó élőhelyeken sem ritka. Erdei állat, előfordul azonban gyepekben (mocsarakban, nedves réteken, nedves legelőkön stb.) is. Nedves növényi anyagokon (pl. avarban, elhalt fák korhadékában, víz által partra sodort uszadékban), illetve kövek, fadarabok stb. alatt található. [2,94%]

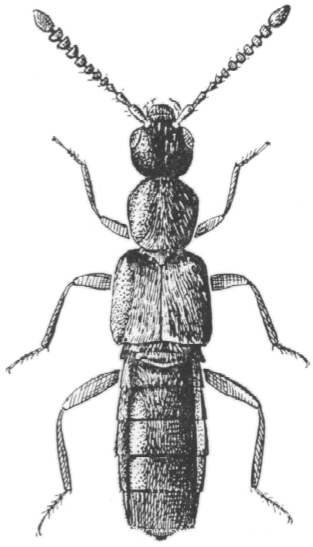
Ocalea rivularis Miller, 1852 (hegyi partfutóholyva) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. V. 14., HG. – Mikóháza: Közép-bérc, 1997. VII. 8., 2000. VII. 4., HG. – Nagyhuta: Gáspárkút, 1997.

VII. 17., HG.; Kőkapu, 1999. X. 30., ÁL. és HG. – A hegyvidék és a dombvidék égerligeteinek jellemző állata. Friss vízzel öntözött élőhelyeken, források, patakok közelében fordul elő. Vizes talajra hullott falevelek, gallyak között, kövek, fadarabok alatt, víz által partra sodort uszadékban stb. található. [0,38%]

Parocyusa attenuata (Stephens, 1832) [*Homalota femoralis* Heer, 1839; *Calodera longitarsis* Erichson, 1839] (szúnyoglábú partfutóholyva) – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. V. 16., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak lakója, az Alföldön és a Kisalföldön azonban csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók árterületén

38. ábra: *Ocalea badia* Erichson (Székessy 1963 nyomán)

39. ábra: *Calodera aethiops* (Gravenhorst) (Székessy 1963 nyomán)

ismert néhány lelőhelye. Árnyas, párás élőhelyeken, többnyire ligeterdőkben akadhatunk rá. Általában nagy számban található folyóvizek partján és alacsony árterén, friss vízzel átitatott vagy szárazodó, gyér növényzettel benőtt, homokos-iszapos nyers hordalékokon. Kavicsok között, kövek, fadarabok alatt, durvább növényi törmelékben, ritkán vizes avarban, mohában stb. fordul elő. [0,08%]

Caloderini (Mulsant et Rey, 1874) – vastagcsápúholyvák

A nemzetség képviselői nagyrészt mérsékelt égöviek, szórványosan azonban a trópusokon, illetve az északi hideg éghajlati övben is előfordulnak. Többnyire hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú erdős tájakon élnek, megtalálhatók azonban meleg, száraz éghajlatú területeken is. Többségük vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött élőhelyeken (mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők, vizes-nedves erdők stb. bomló növényi maradványokban gazdag, iszapos, agyagos, tőzeges talajain) fordul elő. Vizes-nedves növényi anyagokon (avarban, fakorhadékban, hangyafészkek törmelékében, kisemlősök fészkének hulladékain, víz által partra sodort uszadékban stb.) élnek. Néhány fajuk főként vagy kizárólag hangyák társaságában található. Táplálkozásukról keveset tudunk, valószínű azonban, hogy főképpen légylárvákat fogyasztanak.

Ilyobates mech (Baudi, 1848) (ligeti vastagcsápúholyva) – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Nagyhuta: Solymos, 1989. V. 24., HG. – Nyíri: Vörös-víz-patak, 2000. V. 11., HG. – A hűvös, csapadékos éghajlatú erdős tájak, magashegységek jellemző faja. Hazánkban egyelőre csak az Aggteleki-karsztról és a Zempléni-hegységből ismert. A hegyvidéki régiók folyóvizei mentén – friss vízzel öntözött élőhelyeken, források, patakok közelében, hegyvidéki égerligetekben stb. – fordul elő. Néha (elsősorban áradásokat vagy tartós esőzéseket követően) nedves-üde gyep- és erdőtársulások (hegyi rétek, bükkösök, gyertyános tölgyesek stb.) felázott talaján is megtalálható. Vizes talajra hullott falevelek, gallyak között, kövek, fadarabok alatt, víz által partra sodort uszadékban stb. található. [0,23%]

Ilyobates nigricollis (Paykull, 1800) (termetes vastagcsápúholyva) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VII. 14., HG. – Boldogkőváralja: Boldogkővár, 2000. V. 16., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. IX. 21., GA., akáckéreg alól, 1999. IX. 23., GA. – Gávavencsellő: Lomos, 2000. VIII. 16., HG.; Remete, 1996. VII. 6., HG. – Györgytarló: Cigány-kúti-dűlő, 1999. VIII. 18., HG. – Háromhuta: István-kút, 1993. VI. 26., HG. – Nagyhuta: Kemence-patak, 1998. V. 12., HG.; Nyírjes-völgy, 1998. VI. 26., 1998. VIII. 11., HG. – Nyíri: Vajda, 1999. VII. 30., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. V. 13., HG. – Regéc: Rostáló, 1988. VI. 26., 1988. VIII. 14., HG. – Sátoraljaújhely (Kuthy 1897); Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Bibérctanya, 1999. VIII. 11., HG.; Esztáva, 2000. VI. 30., 2000. VII. 15., HG.; Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG.; Kopaszka (Biró 1883); (Szénégető-völgy), 1992. VI. 5., HG. – Telkibánya: Ógönc, 1989. V. 24., HG. – Tiszakanyár: Tisza-híd, 2000. VI. 9., HG. – Tiszaladány: Kis-Tisza, 1998. VI. 3., 1998. VII. 5., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., 1998. VI. 3., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain elterjedt és gyakori, az Alföld és a Kisalföld szárazabb éghajlatú területein azonban csak a kiterjedtebb mocsár- és lápvidékeken, illetve a nagyobb folyók mentén fordul elő szórványosan. Pangóvizes vagy időnként friss vízzel elöntött talajú erdőkben él. A hűvös, csapadékos éghajlatú erdős vidékeken a vizektől távolabb (pl. nedves-üde erdők esőtől, szivárgó víztől felázott talaján) is gyűjthető, sőt néha vizes-nedves gyepekben is megtalálható. Nedves növényi anyagok között (avarban, elhalt fák korhadékában, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [2,26%]

Ilyobates propinquus (Aubé, 1850) (hangyakedvelő vastagcsápúholyva) – Gávavencsellő: Nyárfás-zug, 2000. VII. 19., HG. – Timár: Luka, 1993. VII. 10., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak lakója. Leginkább vizes-nedves erdőkben (főként ligeterdőkben) fordul elő, szórványosan azonban vizes-nedves gyepekben is ráakadhatunk. Bomló növényi anyagokon (pl. avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, fűgyökerek között, víz által partra sodort uszadékban), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. Legtöbbször hangyák (főleg *Formica* és *Myrmica*, ritkábban *Lasius* fajok) társaságában fordul elő. [0,15%]

Ilyobates subopacus Palm, 1935 (alföldi vastagcsápúholyva) – Sátoraljaújhely: Esztáva, 1999. VIII. 15., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú tájain szórványosan fordul elő és meglehetősen ritka, az Alföld és a Kisalföld melegebb, szárazabb éghajlatú vidékein elterjedt és elég gyakori. Elsősorban pangóvizes vagy időnként friss vízzel elöntött talajú erdőkben él, megtalálható azonban nedves-üde erdők felázott talaján, illetve vizes-nedves gyepekben is. Életmódja az *Ilyobates nigricollis* fajéhoz hasonló. [0,08%]

Calodera aethiops (Gravenhorst, 1802) (apró vastagcsápúholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. V. 24., 1995. X. 6., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG. – Megtalálható az alacsonyabb területek álló- és folyóvizei mentén. Az Alföldön és a Kisalföldön elterjedt és gyakori, a dombvidéken már csak szórványosan fordul elő. A vizes-nedves talajok jellemző állata; különösen kedveli a friss vízzel időnként elöntött, sűrű növényzettel benőtt élőhelyeket. Mocsarakban, nedves réteken, nedves legelőkön, vizes-nedves erdőkben stb. él; a legszárazabb éghajlatú alföldi területeken legtöbbször ligeterdőkben fordul elő. Korhadó fában, kövek, fadarabok alatt, vizes-nedves növényi törmelékben stb. található. [0,45%]

Calodera nigrita Mannerheim, 1831 (kormos vastagcsápúholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897) – Gávavencsellő: Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Kaizer, 2000. II. 12., HG. – Tokaj: Tisza-híd, 2000. IV. 17., HG. – Szórványosan fordul elő a síkság álló- és folyóvizei mentén. Környezeti igénye és életmódja az előző fajéhoz hasonló. [0,38%]

Calodera rufescens Kraatz, 1856 (vöröses vastagcsápúholyva) – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. III. 26., HG. – Hazánkban egyelőre csak néhány lelőhelye ismert az Alföld északkeleti felében, a Tisza és mellékfolyói mentén. Környezeti igénye és életmódja az előző fajokéhoz hasonló. [0,08%]

Calodera rufitarsis (Stephens, 1832) [*Calodera uliginosa* Erichson, 1837] (mocsári vastagcsápúholyva) – Gávavencsellő: Lapály, 1996. IV. 23., HG. – Sátoraljaújhely: Kacsa-tó, 1993. V. 9., HG. – Szórványosan fordul elő a síkság álló- és folyóvizei mentén. Környezeti igénye és életmódja az előző fajokéhoz hasonló. [0,15%]

Mniobates forticornis (Lacordaire, 1835) (fészeklakó vastagcsápúholyva) – Gávavencsellő: Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. V. 30., HG. – Vizsoly: Ortás, 1996. V. 14., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak lakója. Leginkább vizes, nedves és üde erdőkben fordul elő, szórványosan azonban nedves-üde gyepekben is ráakadhatunk. Rendszerint kisemlősök fészkében és járataiban él, megtalálható azonban egér- és pocokjárta avarban, szénatörmelékben stb. is. [0,23%]

Phloeoporini (Thomson, 1859) – szúvadászholyvák

A nemzetség fajai a Föld erdős vidékein mindenütt megtalálhatók. Elhalt fák leváló kérge alatt, illetve farontó rovarok járataiban élnek, elvétve azonban légylárvák által benépesített gombán, gombás avarban stb. is megtalálhatók. Legyek, farontó rovarok lárváival táplálkoznak.

Phloeopora corticalis (Gravenhorst, 1802) [*Phloeopora angustiformis* auct., nec Baudi, 1870] (tölgyes szúvadászholyva) – Alsóberecki (Biró 1883) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG.; Nagy-Milic, 850 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 2., ÁL. – Előfordul a hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben. Elhalt lombosfák (pl. *Castanea*, *Fagus*, *Juglans*, *Platanus*, *Populus*, *Quercus*, *Salix*) – néha tűlevelűek (pl. *Abies*, *Picea*, *Pinus*) – leváló kérge alatt él; ritkábban a korhadó fa belsejében, szuvak és más farontó rovarok járataiban található. [0,23%]

Phloeopora opaca Bernhauer, 1902 (alföldi szúvadászholyva) – Gávavencsellő: Remete, 1996. IV. 23., HG. – Előfordul az Alföldön és a Kisalföldön, a nagyobb folyók mentén, illetve a turjánvidékeken. Nagyobb patakok mentén, szélesebb völgyekben valószínűleg a dombvidéken is megtalálható. A láperdők, keményfaligetek jellemző állata. Elhalt nyárfák (pl. *Populus alba*, *P. nigra*) leváló kérge alatt él; ritkábban a korhadó fa belsejében, szuvak és más farontó rovarok járataiban található. [0,08%]

Phloeopora tenuis (Gravenhorst, 1802) [*Aleochara reptans* Gravenhorst, 1806; *Calodera testacea* Mannerheim, 1831] (fenyves szúvadászholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897) – Füzérradvány: Arborétum, 2001. III. 27., ÁL. és HG. – Telkibánya: Borinzás, 2001. III. 29., ÁL. és HG.; Mátyás király kútja, 2001. III. 27., ÁL. és HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója. Fenyőelegyes mészkerülő lomboserdőkben, erdeifenyvesekben, természetes vagy telepített lucosokban, feketefenyvesekben stb. él. Különböző tűlevelű fák (pl. *Picea*, *Pinus*) leváló kérge alatt fordul elő; ritkábban a korhadó fa belsejében, szuvak és más farontó rovarok járataiban található. [0,30%]

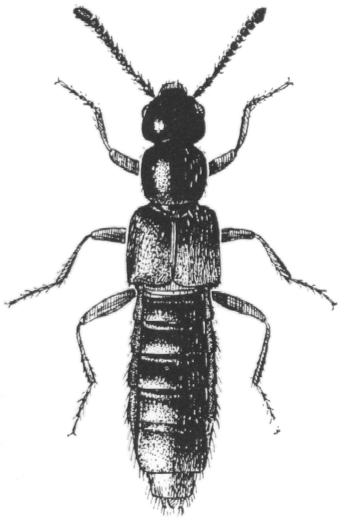
Phloeopora teres (Gravenhorst, 1802) [*Aleochara corticalis* auct., nec Gravenhorst, 1802; *Phloeopora latens* auct., nec Erichson, 1839; *Ph. major* Kraatz, 1856)] (közönséges szúvadászholyva) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., 2000. IV. 27., GA. – Gesztely (Biró 1883; Kuthy 1897) – Kéked: Hálaisten-tető, 2001. III. 28., ÁL. – Mád (Kuthy 1897) – Sárospatak: Szavahegy, 2000. III. 7., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Hármas-kúti-völgy, 1999. VIII.

18., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben. Elhalt lombosfák (pl. *Alnus*, *Fagus*, *Platanus*, *Populus*, *Quercus*, *Salix*, *Ulmus*) – ritkán tűlevelűek (pl. *Pinus*) – leváló kérge alatt él; néha a korhadó fa belsejében, szuvak és más farontó rovarok járataiban (kivételesen gombák termőtestén) is megtalálható. [0,60%]

Myrmedoniini (Thomson, 1867) – hangyászholyvák

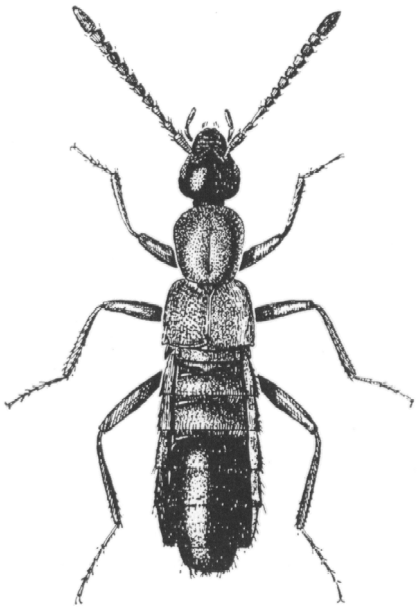
A nemzetség fajai az egész Földön elterjedtek, legnépesebb csoportjaik, legváltozatosabb formáik azonban a trópusokat lakják. Döntő többségük erdőkben, erdős vidékeken honos. Bomló növényi anyagokon (avarban, fűgyökerek között, korhadó fában, termesz- és hangyafészkek hulladékain stb.) élnek. Valamennyi fajuk – főként vagy kizárólag – termeszek, hangyák társaságában fordul elő. Elsősorban gazdáik lárváival, bábjaival, tetemeivel táplálkoznak, elfogyasztják azonban a termesz- és hangyafészek hulladékain fejlődő légylárvákat is.

Drusilla canaliculata (Fabricius, 1787) (közönséges hangyászholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. V. 3., HG. – Abaújszántó: Kassi-szőlő, 1999. VIII. 30., 2000. IX. 30., HG.; Sátor-hegy, 1993. V. 8., 1993. VI. 27., 1999. VII. 16., HG. – Abaújvár: Bika-rét, 1995. V. 17., 1995. VI. 11., HG. – Alsóberecki: Holt-Bodrog, 1997. V. 11., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. V. 3., 2000. VI. 16., HG. – Bodroghalom: Patkó, 1995. V. 11., 1995. VI. 6., 1995. VII. 11., HG. – Bodrogkeresztúr: Balota, 1995. VI. 29., HG. – Boldogkőváralja: Boldogkővár, 2000. V. 3., 2000. VI. 16., 2000. VII. 14., HG.; Tekeres-patak, 2000. V. 3., 2000. VI. 16., 2000. VII. 14., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1994. V. 1., 1994. XI. 1., HG.; Nagy-erdő, 1995. IV. 4., HG. – Dámóc: File-szög, 1993. IV. 25., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 5., 1998. IV. 25., HG. – Füzér, 1987. IV. 5., HG.; Németki-dűlő, 1999. VII. 1., 1999. VII. 30., HG. – Füzérradvány (Csiki 1942) – Garadna, 1996. IV. 30., GA., erdőszél, 1997. IV. 18., GA.; (belterület) Kossuth u., tuskó alól, 2000. IV. 15., GA., kert, 1999. VII. 24., GA. – Gávavencsellő: Görbető, 1996. IV. 23., 1996. V. 8., 1996. VII. 8., 2000. VII. 19., HG.; Gyuj tava, 1996. VII. 8., HG.; Lapály, 1996. V. 8., 1996. VII. 8., 2000. IX. 29., HG.; Ó-Füzes, 2000. VIII. 16., 2000. IX. 29., 2001. III. 10., HG.; Pusztafalui-dűlő, 1996. V. 8., HG.; Remete, 1996. IV. 23., 1996. VII. 8., HG., rét, 1996. V. 8., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. VI. 18., 1996. VII. 15., 1996. X. 27., HG.; Szesszió, 1995. V. 17., HG. – Györgytarló: Cigány-kúti-dűlő, 1999. VII. 16., HG. – Hernádcéce: Hosszú-Kerek-tó, 1993. VI. 27., HG. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1995. VII. 25., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 1., 1994. VIII. 20., 1994. XI. 1., HG. – Kenézlő: Görbe-éri-kaszáló, 1993. VI. 13., 1993. VII. 10., HG. – Komoró, *Salicetum albae-fragilis*, 1996. VI. 25., RJ. – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1994. VIII. 4., HG. – Nagyhuta: Komlóska-patak, 1988. V. 14., 1988. VII. 21., HG.; Nyírjes-völgy, 1998. VI. 26., 1998. VIII. 11., HG.; Sutabérc, 1988. VI. 5., 1988. VII. 21., HG. – Nagyrozvágy: (Nyílás-dűlő), 1993. IV. 3., HG. – Nyíri: Vajda, 1999. VII. 30., HG. – Olaszliszka: Galambos, 1993. V. 20., 1993. VI. 13., HG. – Pácin: Mester-gorc, 1995. III. 26., HG.; Mosonnai-erdő, 1999. V. 13., HG. – Pusztafalu: Dombok, 1999. VI. 10., 1999. VII. 1., 1999. VII. 30., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VII. 5., 1998. X. 28., HG. – Regéc: Vajda-völgy, 1988. VI. 26., HG. – Révleányvár: Motolla, 1994. VI. 20., 1994. VII. 13., HG. – Sajóhídvég: Túlsó-erdő, 2001. VIII. 15., 2001. IX. 12., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 16., 1999. VII. 4., HG.; Kazaitanya, 1993. VI. 13., 1993. VII. 10., HG.; Veres-haraszt, 1999. IV. 15., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki

40. ábra: *Phloeopora teres* (Gravenhorst) (Székessy 1963 nyomán)

híd, 1992. V. 1., HG.; Bibérctanya, 1999. VI. 14., 1999. VIII. 11., 1999. IX. 7., HG.; Boda-dűlő, 1999. V. 30., HG.; Esztáva, 1994. III. 27., 1999. VIII. 15., 1999. X. 15., 2001. IV. 8., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Magas-hegy, 1994. III. 20., 1994. IV. 26., HG.; Májuskút, 1999. V. 15., 1999. VI. 30., 2000. VI. 30., HG., szőlő, 1998. IV. 24., 1998. VI. 6., 1998. VII. 28., 1998. X. 30., HG.; Némahegy, mocsár, 1998. V. 6., HG.; Sátor-hegy, 1995. V. 27., HG.; Som-hegy, 1994. V. 12., HG.; Szár-hegy, 1998. VII. 12., HG. – Semjén: Balázs-erdő, 1993. VIII. 20., HG.; Galamb-szék, 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., 1993. X. 30., HG. – Sima: Csonkás, 1996. V. 14., 1996. VI. 18., 1996. VII. 16., 1996. X. 27., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. IV. 30., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. VI. 13., HG.; Ördög-bánya, 2000. III. 31., 2000. V. 30., 2000. VI. 15., 2000. IX. 30., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. VII. 6., HG. – Tiszacsermely: Csermely-szög, 1995. V. 11., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. VI. 21., 1995. X. 6., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. X. 10., HG. – Tiszalúc: Holt-Tisza, 1995. X. 6., HG. – Tolcsva: Várhegy, 1994. III. 12., 1994. V. 22., HG. – Vizsoly: Ortás, 1996. V. 14., HG., 100 m, *Lolio-Potentilletum anserinae*, növényekről, 1999. IV. 30., ÁL. – Zalkod: Erkecse, 1993. VII. 10., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. A magasabb régiókban ritkább, az alacsonyabb területeken közönséges. Elsősorban a nedves-üde talajokat kedveli, de a vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével csaknem mindenütt megtalálható. Meleg, száraz éghajlatú vidékeken leginkább erdőkben vagy vizes-nedves gyepekben akadhatunk rá. Bomló növényi anyagokon (pl. avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, fűgyökerek között, víz által partra sodort uszadékban), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. Legtöbbször hangyák (főleg *Lasius* és *Myrmica* fajok) társaságában fordul elő. [10,54%]

41. ábra: *Drusilla canaliculata* (Fabricius) (Székessy 1963 nyomán)

Bolitochara collaris (Paykull, 1789) (vöröshátú hangyászholyva) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., HG. – Boldogkőváralja: Tekeres-patak, 2000. VI. 16., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VII. 1., HG. – Füzér: Torok, 1998. VI. 4., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., udvaron repült, 2000. IV. 17., GA. – Gávavencsellő: Remete, 1996. VII. 8., HG. – Sátoraljaújhely: Molyva-domb, 1999. IX. 3., HG.; Pap-erdő, 1999. VII. 22., HG. – Előfordul az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Elsősorban a nedves-üde talajokat kedveli. Legtöbbször erdőkben akadhatunk rá, de vizes-nedves környezetben fátlan élőhelyeken is megtalálható. Bomló növényi anyagokon (pl. avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt), illetve kövek, fadarabok stb. alatt fordul elő, legtöbbször hangyák (főleg *Lasius* és *Myrmica* fajok) társaságában. [0,60%]

Bolitochara fulgida (Gravenhorst, 1806) (fényes hangyászholyva) – Sátoraljaújhely: Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG.; Sátor-hegy, 1995. VII. 8., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. V. 30., 1999. VI. 15., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék és a dombvidék meleg, száraz lejtőinek lakója, az itt tenyésző pusztai vegetáció (száraz gyepek, gyepes aljnövényzetű üde-száraz erdők) jellegzetes állata. Bomló növényi anyagokon fordul elő, legtöbbször hangyák (*Camponotus* és *Lasius* fajok) társaságában. [0,30%]

Bolitochara haworthi (Stephens, 1832) (termetes hangyászholyva) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., HG. – (Balsa): Homokos-hát, 1993. VIII. 17., HG. – Garadna: (belterület)

Kossuth u., 1999. V. 24., GA. – Kenézlő: Görbe-éri-kaszáló, 1993. VII. 10., HG. – Sátoraljaújhely: Rettel-dűlő, 1995. V. 25., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. VI. 13., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. VII. 11., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Mindenekelőtt a nedves-üde talajokat kedveli. Legtöbbször erdőkben akadhatunk rá, de vizes-nedves környezetben fátlan élőhelyeken is megtalálható. Bomló növényi anyagokon (pl. avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt), illetve kövek, fadarabok stb. alatt fordul elő, legtöbbször hangyák (főleg *Lasius* és *Myrmica* fajok) társaságában. [0,53%]

Pella cognata (Märkel, 1842) (bóbitás hangyászholyva) – Abaújszántó: Sötét-máj, 1993. VI. 22., HG. – Boldogkőváralja: Tekeres-patak, 2000. VI. 16., HG. – Nagyhuta: Solymos, 1989. V. 6., HG.; Suta-bérc, 1988. IV. 23., HG. – Pácin: Mágócsi várkastély, 1994. VIII. 20., HG.; Mosonnai-erdő, 1999. V. 13., 1999. VI. 12., 1999. VII. 25., HG. – Pusztafalu: Dombok, 1999. VII. 30., HG. – Regéc: Rostáló, 1988. VI. 5., 1988. VII. 21., HG.; Vajda-völgy, 1988. IV. 23., 1988. V. 14., 1988. VI. 26., HG. – Sárospatak: Bornemissza-forrás, 1997. IV. 27., HG. – Sátoraljaújhely: Boda-dűlő, 1999. VI. 15., HG.; Hlavati-kert, 1997. VII. 3., HG.; Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG.; Nagy-nyugodó, 1994. VI. 9., HG. – Telkibánya: Ógönc, 1989. V. 24., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain él. Elsősorban a nedves-üde talajokat kedveli. Erdei állat, de nedvesebb környezetben fátlan élőhelyeken is megtalálható. Bomló növényi anyagokon (pl. avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt), illetve kövek, fadarabok stb. alatt fordul elő, legtöbbször hangyák (főleg *Lasius* fajok) társaságában. [1,51%]

Pella funesta (Gravenhorst, 1806) (füstös hangyászholyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, 1993. V. 8., HG. – Hidasnémeti: Kis-sziget, 1996. IV. 10., 1996. V. 14., 1996. VII. 15., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 23., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Elsősorban a nedves-üde talajokat kedveli. Többnyire nedves-üde erdőkben akadhatunk rá, megtalálható azonban vizes-nedves gyepekben is. Bomló növényi anyagokon (pl. avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. Legtöbbször hangyák (főleg *Lasius* fajok) társaságában fordul elő. [0,38%]

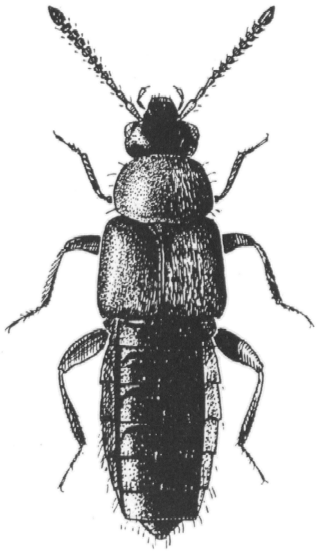
Pella hampei (Kraatz, 1862) (fahéjszínű hangyászholyva) – Pácin (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897); Mágócsi várkastély, 1994. VIII. 20., HG. – Szórványosan fordul elő az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Az Alföld és a Kisalföld száraz, erdőtlen területein bizonyára hiányzik. Legtöbbször nedves-üde erdőkben akadhatunk rá, megtalálható azonban vizes-nedves gyepekben is. Bomló növényi anyagokon (pl. avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. Jobbára hangyák (*Liometopum microcephalum*) társaságában fordul elő. [0,15%]

Pella humeralis (Gravenhorst, 1802) (érdes hangyászholyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, 1993. V. 8., 1993. VI. 27., HG. – Hidasnémeti: Kis-sziget, 1996. IV. 10., 1996. V. 14., 1996. VI. 18., 1996. VII. 15., HG. – Pácin: Mágócsi várkastély, 1994. VI. 19., 1994. VII. 12., HG.; Mosonnai-erdő, 1993. V. 9., 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., HG. – Pusztafalu: Dombok, 1999. VII. 1., 1999. VII. 30., HG. – Regéc: Gyertyán-kút, 1993. VII. 27., HG. – Sátoraljaújhely: Kis-Magas-hegy, 1994. IV. 26., 1994. V. 24., 1994. VI. 9., 1994. VII. 22., 1994. IX. 9., HG.; Magas-hegy, 1994. IV. 26., 1994. V. 24., HG.; Sátor-hegy, 1995. V. 1., 1995. V. 27., HG.; Vörös-nyereg, 1994. IV. 26., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájait lakja. Általában nedves-üde talajokon fordul elő. Többnyire erdőkben, néha pedig vizes, nedves és üde gyepekben akadhatunk rá. Bomló növényi anyagokon található, legtöbbször hangyák (főleg *Lasius* fajok) társaságában. [1,81%]

Pella laticollis (Märkel, 1842) (barna hangyászholyva) – Boldogkőváralja: Tekeres-patak, 2000. VI. 16., HG. – Hidasnémeti: Kis-sziget, 1996. V. 14., 1996. VII. 15., HG. – Szórványosan fordul elő az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók árterületén ismert egy-két lelőhelye. Legtöbbször nedves-üde erdőkben akadhatunk rá, megtalálható azonban vizes-nedves gyepekben is. Bomló növényi anyagokon (pl. avarban, elhalt

fák korhadékában és leváló kérge alatt), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. Jobbára hangyák (*Lasius* fajok) társaságában fordul elő. [0,23%]

Pella limbata (Paykull, 1789) (szegélyes hangyászholyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, 1993. V. 8., 1999. VII. 16., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG. – Boldogkőváralja: Tekeres-patak, 2000. VII. 14., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1994. V. 1., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. IV. 23., 1996. V. 8., 1996. VI. 2., 1996. VII. 8., 2000. VII. 19., 2000. VIII. 16., HG.; Lapály, 1996. V. 8., 1996. VI. 2., 1996. VII. 8., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Pusztafalui-dűlő, 1996. V. 8., 1996. VI. 10., HG.; Remete, 1996. IV. 23., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. V. 14., 1996. VII. 15., HG.; Szesszió, 1995. IV. 9., 1995. V. 17., 1995. VI. 11., 1995. X. 4., HG. – Györgytarló: Cigány-kúti-dűlő, 1999. VI. 18., HG. – Hernádcéce: Hosszú-Kerek-tó, 1993. VI. 27., 1995. V. 17., HG. – Kenézlő: Görbe-éri-kaszáló, 1993. VI. 13., HG. – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1997. VI. 8., HG. – Nagyhuta: Komlóska-patak, 1988. IV. 23., HG.; Nyírjes-völgy, 1998. VI. 28., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. V. 13., 1999. VI. 12., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VI. 3., 1998. VII. 5., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. VI. 12., HG. – Sárospatak: Kazaitanya, 1993. VII. 10., HG.; Veres-haraszt, 1999. VI. 15., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki híd, 1992. V. 1., HG.; Bibérctanya, 1999. IX. 7., HG.; Esztáva, 2000. VI. 30., HG.; Rettel-dűlő, 1994. IV. 16., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. IV. 25., HG. – Tiszacsermely: Csermely-szög, 1995. V. 11., HG. – Vizsoly: Ortás, 1996. V. 14., 1996. VI. 18., 1996. VII. 15., 1996. IX. 4., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Mindenekelőtt a nedves-üde talajokat kedveli. Legtöbbször erdőkben akadhatunk rá, megtalálható azonban (elsősorban vizes-nedves környezetben) fátlan élőhelyeken is. Bomló növényi anyagokon (pl. avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt), illetve kövek, fadarabok stb. alatt fordul elő, legtöbbször hangyák (főleg *Lasius* fajok) társaságában. [3,77%]

42. ábra: *Thamiaraea cinnamomea* (Gravenhorst) (Székessy 1963 nyomán)

Pella lugens (Gravenhorst, 1802) (fakó hangyászholyva) – Füzérradvány (Csiki 1942) – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. IV. 1., GA. – Gávavencsellő: Lapály, 1996. VI. 2., HG. – Gönc: Szesszió, 1995. V. 17., 1995. VII. 25., HG. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1996. V. 17., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Hlavati-kert, 1997. VII. 2., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. VII. 6., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. A nedves-üde talajokat kedveli, és többnyire erdőkben fordul elő. Bomló növényi anyagokon található, legtöbbször hangyák (főleg *Lasius* fajok) társaságában. [0,75%]

Pella similis (Märkel, 1844) (kis hangyászholyva) – Boldogkőváralja: Tekeres-patak, 2000. V. 3., 2000. VI. 16., HG. – Sárospatak: Király-hegy, szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Veres-haraszt, 1999. IV. 15., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak lakója. Elsősorban nedves-üde erdőkben él, de nedvesebb környezetben fátlan élőhelyeken is megtalálható. Bomló növényi anyagokon fordul elő, legtöbbször hangyák (főleg *Lasius* fajok) társaságában. [0,30%]

Pellochromonia ruficollis (Grimm, 1845) (ékes hangyászholyva) – Sátoraljaújhely (Chyzer 1885*a*). – Az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain fordul elő szórványosan. Az Alföld és a Kisalföld száraz, erdőtlen területein valószínűleg hiányzik. Elsősorban nedves-üde erdők lakója, megtalálható azonban nedves-üde gyepekben is. Bomló növényi anyagokon (pl. avar-

ban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. Jobbára hangyák (*Liometopum microcephalum*) társaságában fordul elő. [0,08%]

Myrmoecia plicata (Erichson, 1837) (dudoros hangyászholyva) – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. VI. 15., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék és a dombvidék meleg, száraz lejtőinek lakója, az itt tenyésző pusztai vegetáció (száraz gyepek, gyepes aljnövényzetű üde-száraz erdők) jellegzetes állata. Nálunk mindenütt rendkívül ritka. Bomló növényi anyagokon (pl. avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. Hangyák (*Tapinoma erraticum*) társaságában fordul elő. [0,08%]

Thamiaraeini Fenyes, 1921 – fanedvholyvák

A Föld erdős vidékein szórványosan csaknem mindenütt megtalálhatók. Életmódjuk miatt kifejezetten a fás növényzethez kötöttek. Valamennyi faj erdőkben fordul elő. Elhalt fák leváló kérge alatt, illetve farontó rovarok járataiban élnek. Prédaállataik valószínűleg kifolyó fanedven fejlődő legyek lárvái közül kerülnek ki.

Thamiaraea cinnamomea (Gravenhorst, 1802) (fahéjszínű fanedvholyva) – Füzér: Németkidűlő, 1999. VII. 1., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., rothadó marharépáról, 2000. V. 3., GA. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. VII. 25., HG. – Szórványosan fordul elő az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság nedves, üde és száraz erdeiben. Pusztuló vagy elhalt lombosfák – leginkább tölgyek (*Quercus*), néha azonban más fafajok (*Salix* stb.) – leváló kérge alatt, illetve a korhadó fa belsejében, farontó rovarok (cincérek, szuvak, lepkék stb.) járataiban él, megtalálható azonban fák kifolyó nedvén, kivételesen erjedő gyümölcsön stb. is. [0,23%]

Thamiaraea hospita (Märkel, 1844) (dohányszínű fanedvholyva) – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., HG. – Sátoraljaújhely: Molyva-domb, 1999. IX. 3., HG. – Elterjedése, környezeti igénye és életmódja minden tekintetben az előző fajéhoz hasonló. [0,15%]

Strigotini (Casey, 1910) – komposztholyvák

Zömmel az északi, kisebb számban a déli mérsékelt éghajlati övben honosak, szórványosan azonban a trópusokon, illetve az északi hideg övben is előfordulnak. Többnyire erdőkben, erdős vidékeken élnek, kisszámú képviselőjük azonban fátlan területeken (tundrákon, havasi gyepekben, füves pusztákon stb.) is megtalálható. Leginkább a párás, nedves környezetet kedvelik. Elsősorban bomló növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában, fűgyökerek között, gombák rothadó termőtestén, hangyafészkek törmelékében, istállók alomjában, komposztban, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) akadhatunk rájuk. Egyes fajok főleg elhalt fák gombásodó kérge alatt, gombásodó növényi anyagokon, mások madarak és emlősök fészkének hulladékain élnek. A nemzetség fajai elsősorban légylárvákkal táplálkoznak.

Hemitropia* **sordida** (Marsham, 1802) [*Oxypoda lividipennis* Mannerheim, 1831] (orsócsápú komposztholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. VIII. 15., HG. – Bodroghalom: Nyárjas-dűlő, 1994. V. 11., HG.; Virányi-legelő, 1995. V. 11., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1996. V. 31., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 2000. VIII. 23., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., házfalról, 2000. III. 26., GA. –

* The name *Nehemitropia* was published by Lohse (1971) as a replacement for the name *Hemitropia* Mulsant et Rey, 1874, under the belief that it is unavailable because of its erroneously determined type species. It may be argued that Lohse proposed this name as a new genus rather than as a replacement for *Hemitropia*. In this case the type of *Nehemitropia* would be *Staphylinus sordidus* Marsham, 1802 (*Oxypoda melanaria* sensu Thomson, 1852, nec Mannerheim, 1831), as it was cited by Lohse. However, *Nehemitropia* was definitely marked as a new name, so it must be considered as a junior objective synonym of *Hemitropia*. The status of the two generic names discussed here depends upon the identity of *Oxypoda melanaria* cited by Mulsant et Rey. If we accept the nominal species *Oxypoda melanaria* Mannerheim, 1831 as the type, then *Hemitropia* and its objective synonym *Nehemitropia* are junior subjective synonyms of *Coprothassa* Thomson, 1859, in which that species now stands. If *Oxypoda melanaria* of Thomson (that is *Staphylinus sordidus*) is the type (as it is accepted here), then the senior *Hemitropia* can be retained as a valid name.

Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); (belterület) Kazinczy u., 2001. III. 31., HG.; Bibérctanya, 1999. V. 29., HG., 1999. X. 29., ÁL. és HG.; Esztáva, 1994. III. 27., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. X. 30., 2000. X. 12., HG.; Molyva-domb, 1999. IX. 3., HG.; Paptó, 1994. VII. 28., HG.; Torzsás, 1995. IV. 15., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 30., 1994. V. 22., HG.; Ördög-bánya, 1999. IX. 20., HG. – Telkibánya: Ósva-völgy, 1999. VII. 17., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Gyepekben és erdőkben egyaránt előfordul, a sötét, hűvös, illetve a vizes-nedves élőhelyeket azonban kerüli. Bomló szerves anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, gombák rothadó termőtestén, hullott gyümölcsön, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szénatörmelékben, szárazodó trágyában stb.) él. [1,58%]

Coprothassa melanaria (Mannerheim, 1831) [*Aleochara tenera* C. R. Sahlberg, 1831] (trágyatúró komposztholyva) – Sátoraljaújhely (Biró 1883). – Szórványosan fordul elő a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban száraz pusztagyepekben, száraz legelőkön él, néha azonban nedves-üde gyepekben, elvétve száraz tölgyesekben, cserjésekben stb. is megtalálható. Bomló szerves anyagokon (mindenekelőtt ló- és marhatrágyában, ritkábban rothadó növényi maradványokon stb.) él. [0,08%]

Strigota consanguinea (Eppelsheim, 1875) (hegyi komposztholyva) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. V. 16., 2000. VII. 14., HG. – A hegyvidék és a dombvidék zárt erdeiben fordul elő. A nedves-üde erdők (bükkösök, szurdokerdők, gyertyános tölgyesek stb.) jellemző állata. Általában sehol sem gyakori, az alacsonyabb területeken pedig kifejezetten ritka. A hűvös, csapadékos éghajlatot, a nedves, párás környezetet kedveli. Bomló szerves anyagokon (avarban, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szénatörmelékben stb.) él. [0,15%]

Ischnopoda aterrima (Gravenhorst, 1802) (selymes komposztholyva) – Cigánd (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897); Ledmecő, 1994. V. 23., HG. – Sátoraljaújhely: Bibérctanya, 1999. V. 29., HG. – Megtalálható az alacsonyabb hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Gyepekben és erdőkben egyaránt előfordul, a sötét, hűvös, illetve a vizes-nedves élőhelyeket azonban kerüli. Bomló szerves anyagokon él; elsősorban trágyában, ritkábban dögön, komposztban, rothadó növényi maradványokon stb. fordul elő. [0,23%]

Ischnopoda benicki (Allen, 1940) [*Atheta pusilla* Brundin, 1952] (apró komposztholyva) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Előfordul az alacsonyabb hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. A sötét, hűvös, vizes-nedves erdőket kerüli, egyébként gyepes és fás élőhelyeken egyaránt megtalálható. Bomló szerves anyagokon (elsősorban trágyában, ritkábban dögön, elhalt fák leváló gombás kérge alatt, komposztban, rothadó növényi maradványokon stb.) él. [0,08%]

Ischnopoda convergens (A. Strand, 1958) (kicsiny komposztholyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., HG. – Sátoraljaújhely: Várhegy, 1997. III. 11., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Gyepekben és erdőkben egyaránt előfordul, a sötét, hűvös, illetve a vizes-nedves élőhelyeket azonban kerüli. Bomló szerves anyagokon (avarban, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szénatörmelékben stb.) él. [0,15%]

Ischnopoda muscorum (Ch. Brisout de Barneville, 1860) (barnás komposztholyva) – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, 2000. VI. 30., HG. – Megtalálható a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Gyepekben és erdőkben egyaránt előfordul, a sötét, hűvös, illetve a vizes-nedves élőhelyeket azonban kerüli. Bomló szerves anyagokon (avarban, dögön, elhalt fák leváló gombás kérge alatt, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szénatörmelékben stb.) él. [0,15%]

Ischnopoda obfuscata (Gravenhorst, 1802) (ligeti komposztholyva) – Komlóska: Hotyka-patak, 1999. VI. 7., HG. – Sátoraljaújhely: Kecske-hát, 1999. X. 17., HG. – Tolcsva: Várhegy, 1994. III. 12., HG. – A hegyvidék és a dombvidék erdős tájainak lakója, a hegyvidéki égerligetek jellemző állata. Vízfolyások közelében, friss vízzel átitatott talajokon fordul elő. Vizes-nedves avar-

ban, víz által partra sodort uszadékban, ritkábban elhalt fák korhadó anyagában, kövek, fadarabok alatt stb. található. [0,23%]

Ischnopoda parens (Mulsant et Rey, 1852) (erdei komposztholyva) – Gávavencsellő: Lenc, 2000. VII. 19., HG. – Sátoraljaújhely: Májuskút, szőlő, 1999. IV. 15., HG. – A hegyvidék és a dombvidék erdős tájainak lakója, de a zárt erdőket követve helyenként leereszkedik a síkságra is. Elsősorban erdőkben él, néha azonban fátlan élőhelyeken is megtalálható, de inkább csak a magasabb régiókban. Bomló szerves anyagokon (avarban, dögön, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, gombák termőtestén, szárazodó trágyában stb.) fordul elő. [0,15%]

Ischnopoda parvula (Mannerheim, 1831) [*Aleochara parva* C. R. Sahlberg, 1831; *Homalota stercoraria* Kraatz, 1856] (mezei komposztholyva) – Pácin (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897); Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897). – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain él. A magasabb régiókban gyakoribb, a síkságon szórványosan fordul elő és meglehetősen ritka. A fátlan élőhelyek jellemző állata, néha azonban erdőkben is megtalálható. Bomló szerves anyagokon (avarban, istállók alomjában, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában stb.) akadhatunk rá. [0,15%]

Ischnopoda pygmaea (Gravenhorst, 1802) (kis komposztholyva) – Cigánd (Kuthy 1897); Pácin (Chyzer 1885*b*; Kuthy 1897). – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Fás és fátlan élőhelyeken egyaránt megtalálható, a zárt erdőket azonban kerüli. Bomló szerves anyagokon (avarban, istállók alomjában, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szalmakazlak, szénaboglyák alján, szárazodó trágyában stb.) él. [0,15%]

Mycetota fimorum (Ch. Brisout de Barneville, 1860) [*Homalota fuscipes* auct., nec Heer, 1839] (érdes komposztholyva) – Sárospatak: Veres-haraszt, 1999. IX. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Májuskút, 1999. IX. 30., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain fordul elő szórványosan. Leginkább melegkedvelő, üde-száraz erdőkben (tölgyesekben) található, elvétve azonban üde-száraz gyepekben is ráakadhatunk. Bomló növényi anyagokon (avarban, gombák rothadó termőtestén, komposztban, szénatörmelékben stb.) él. (Valószínű, hogy a zempléni tájakról *Homalota fuscipes* néven közzétett adatok – Gesztely (Kuthy 1897), Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897) – ide tartoznak. A Heer által elnevezett fajt korábban ezzel a bogárral azonosították, a jelenlegi felfogás szerint azonban a *Lyprocorrhe anceps* nevű fajjal azonos.) [0,15%]

Mycetota laticollis (Stephens, 1832) [*Aleochara fuscula* Stephens, 1832; *Homalota vernacula* Erichson, 1837] (sömörös komposztholyva) – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. X. 10., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VII. 30., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. IV. 26., GA., rothadó tökből, 1999. X. 7., GA. – Gávavencsellő: Lapály, 1996. VII. 8., HG.; Lomos, 2000. IX. 29., HG.; Marótzugi-Holt-Tisza, 2000. VIII. 16., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. XI. 1., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., HG.; Mágócsi várkastély, 1994. VI. 19., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – Sajóhídvég: Túlsó-erdő, 2001. IX. 12., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 31., 1999. IX. 23., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Bodrog, 1992. IV. 20., HG.; Esztáva, 1996. XI. 2., HG.; Kapronca, 1999. X. 29., ÁL. és HG.; Kökényes, 1994. V. 3., HG.; Szénégető-völgy, 1999. V. 22., HG. – Tiszatardos: Rimasó, rostálás, 1998. IV. 13., HG. – Tokaj: Tisza-híd, 2000. V. 16., HG. – Megtalálható a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain, a magasabb régiókban azonban ritka, illetve hiányzik. Erdőlakó állat; gyepekben csak kivételesen fordul elő. Bomló növényi anyagokon (avarban, gombák rothadó termőtestén, komposztban, szénatörmelékben stb.) él. [1,66%]

Mocyta clientula (Erichson, 1839) (széleshátú komposztholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897); Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897). – Az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain fordul elő szórványosan. Elsősorban üde-száraz erdők lakója, de gyakran gyepekben is megtalálható. Bomló növényi anyagokon (avarban, szénatörmelékben stb.) él. [0,15%]

Mocyta fungi (Gravenhorst, 1806) (közönséges komposztholyva) – Abaújszántó: Aranyosvölgy, 1996. VII. 15., HG. – Abaújvár: Bika-rét, 1995. IV. 9., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. V. 3., 2000. VII. 14., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. V. 24., HG. – Boldogkőváralja:

Tekeres-patak, 2000. V. 3., HG. – Bózsva: Farkas-völgy, 2000. V. 11., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., 1999. VII. 1., HG. – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 1., 1999. VII. 30., HG.; Piszkés-tető, 1996. IV. 12., HG.; Remete-hegy, 1987. VII. 30., 1987. X. 3., HG. – Gávavencsellő: Lapály, 2000. VII. 19., HG.; Nyárfás-zug, 2000. VIII. 16., HG.; Remete, 1996. III. 26., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. V. 14., HG.; Szesszió, 1995. IV. 9., 1995. V. 17., 1995. VII. 25., HG. – Györgytarló: Cigány-kúti-dűlő, 1999. XI. 2., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. VIII. 20., HG. – Kéked: Les-hegy, 1994. XI. 27., HG. – Kenézlő: (Szarvastanya), homokbánya, 1993. VIII. 17., HG. – Komlóska: Hotyka-patak, 1997. IX. 30., KA.; Sáros-völgy, 1998. III. 3., HG. – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1994. VIII. 4., HG. – Mikóháza: Közép-bérc, 1996. VII. 1., HG.; Palacka-hegy, 1999. VII. 14., HG. – Nagyhuta: Kemence-patak, 1998. XI. 14., HG.; Komlóska-patak, 1988. VII. 21., HG.; Suta-bérc, 1988. VII. 21., HG. – Nyíri: Vörös-víz-patak, 2000. VIII. 19., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., 1999. VII. 25., HG.; Mágócsi várkastély, 1994. V. 23., HG.; Mosonnai-erdő, 1999. V. 13., HG. – Pusztafalu: Dombok, 1999. VII. 1., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VI. 3., HG. – Regéc: Rostáló, 1988. VIII. 14., HG.; (Sertés-hegy), 1996. X. 8., HG.; Vajda-völgy, 1988. VI. 26., 1988. VII. 21., 1993. XI. 7., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. VII. 11., HG.; Motolla, 1993. X. 30., 1994. VII. 13., HG.; Pap-erdő, 1999. V. 13., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 31., 1999. VII. 4., HG.; Bornemissza-forrás, 1997. IV. 27., HG.; Kis-Szava-hegy, 1997. V. 16., HG.; Veres-haraszt, 1999. IV. 15., 1999. VII. 30., 1999. X. 15., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki híd, 1992. IV. 4., HG.; Bibérctanya, 1999. VI. 14., 1999. VIII. 11., HG.; Bodrog, 1992. IV. 20., HG.; Cserkészpálya, 1998. IX. 30., HG.; Esztáva, 1994. III. 5., 1996. XI. 2., 2001. IV. 8., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; Hore-völgy, 1994. VII. 20., 1994. XI. 6., HG.; Kaizer, 1999. VII. 13., HG.; Kapronca, 1999. VII. 14., 1999. IX. 7., HG.; Kecske-hát, 1984. VI. 30., 1999. X. 17., HG.; Long-erdő, 1999. VIII. 11., 2000. III. 22., HG.; Magas-hegy, 1994. I. 30., 1994. IV. 26., 1994. XI. 4., HG.; Molyva-domb, 1999. VII. 22., HG.; Nagy-nyugodó, 1994. VII. 23., HG.; Pap-erdő, 1999. VII. 22., HG.; Sátor-hegy, 1993. II. 22., 1995. V. 1., 1995. V. 27., 1995. VII. 8., HG.; Som-hegy, 1974. IV. 16., HG.; (Szénégető-völgy), 1992. VI. 5., 1994. III. 6., 1994. IV. 16., 1994. VII. 20., HG.; Várhegy, 1997. III. 11., HG.; Vinyik-dűlő, 1999. V. 10., HG. – Sima: Csonkás, 1996. VI. 18., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. V. 11., HG.; Ósva-völgy, 1994. XI. 5., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., HG., rostálás, 1998. IV. 13., HG. – Tolcsva: Várhegy, 1994. III. 12., HG. – Vizsoly: Ortás, 1996. V. 14., HG. – Zsujta: Zug, 1995. IV. 9., 1995. X. 4., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben egyike a legközönségesebb holyvafajoknak. Egyébként – a nagyon vizes, illetve a szélsőségesen száraz helyek kivételével – csaknem minden erdő- és cserjetársulásban előfordul, sőt néha gyepekben is megtalálható. Bomló szerves anyagokon (legnagyobb tömegben gombásodó avarban és más növényi eredetű törmelékben) él. [7,68%]

Mocyta negligens (Mulsant et Rey, 1873) (sárgás kompoztholyva) – Gávavencsellő: Lomos, 1996. V. 8., HG.; Nyárfás-zug, 2000. VIII. 16., HG. – Sárospatak: Kis-Szava-hegy, 1997. V. 16., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. VIII. 19., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain, a magasabb régiókban azonban ritka. Elsősorban üde-száraz erdők lakója, néha azonban gyepekben is ráakadhatunk. Bomló növényi anyagokon (mindenekelőtt gombásodó avarban) fordul elő. [0,38%]

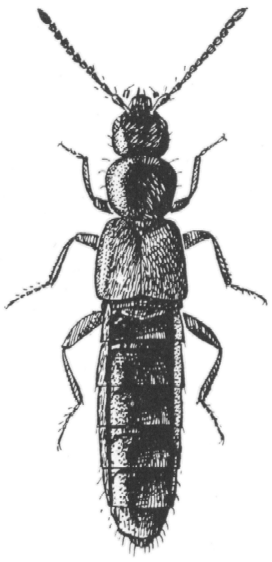
Mocyta orbata (Erichson, 1837) (fényeshátú kompoztholyva) – Abaújvár: Bika-rét, 1995. IV. 9., HG. – Bodroghalom: Nyárjas-dűlő, 1995. IV. 4., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. VI. 30., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1995. VII. 28., HG. – Füzér: Piszkés-tető, 1996. IV. 12., HG. – Gávavencsellő: Pusztafalui-dűlő, 1996. V. 8., HG.; Remete, 1996. VI. 2., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. V. 14., HG.; Szesszió, 1995. IV. 9., HG. – Háromhuta: Sólyom-kő-tető, 2000. VII. 27., HG. és SzCs. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. VII. 15., HG. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1995. IV. 9., HG. – Kesznyéten: Kesznyéteni-legelő, 1995. V. 24., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – Sárospatak: Veres-haraszt, 1999. VII. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Boglyoska, 1998. IV. 20., HG.; Esztáva, 1996. XI. 2., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Kacsa-tó, 1996. IV. 29., HG.;

Kecske-hát, 1994. XI. 4., HG.; Magas-hegy, 1994. XI. 4., HG.; Sátor-hegy, 1995. V. 27., 1995. XI. 14., HG.; Som-hegy, 1994. XI. 6., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. IV. 16., HG.; Várhegy, 1995. IV. 16., HG. – Sima: Csonkás, 1996. V. 14., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. X. 30., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. V. 3., 2000. III. 31., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG. – Tiszadob: Telek, 1995. X. 6., HG. – Zsujta: Zug, 1995. IV. 9., HG. – A hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon egyaránt előfordul, a magasabb régiókban azonban ritka. A száraz éghajlatú, erdőtlen vidékeken is csak szórványosan található. A vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével csaknem mindenütt ráakadhatunk. Bomló szerves anyagokon (pl. avarban, fűgyökerek között, hangyafészkek törmelékében, szénatörmelékben), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [2,48%]

Mocyta orphana (Erichson, 1837) (aprócska komposztholyva) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897). – Szórványosan fordul elő a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. A hűvös, nedves éghajlatot, az árnyas, párás erdei környezetet kedveli. A magasabb régiókban cserjésekben, esetleg gyepekben is megtalálható, az alacsonyabb dombvidéki, de méginkább a síksági tájakon csak vizes-nedves erdőkben (folyóvizek mentén, illetve turjánvidékeken) fordul elő. Leginkább vizes-nedves növényi törmelékben található. [0,08%]

Athetini (Casey, 1910) – penészholyvák

A nemzetség képviselői az egész Földet benépesítik, elterjedésüknek csak az állandóan fagyott, illetve a szélsőségesen száraz területek szabnak határt. Többségük erdők vagy legalábbis erdős vidékek lakója, számos faj él azonban fátlan területeken (tengerpartokon, tundrákon, havasi gyepekben, füves pusztákon stb.) is. Az ide sorolt bogarak döntő többsége talajlakó, kisebb részük pedig főleg elhalt fák kérge alatt fordul elő. Akadnak közöttük üreg-, illetve barlangkedvelők, kis számban valódi barlanglakók is. Mindenféle bomló szerves anyagokon megtaláljuk őket: avarban, dögön, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, guanón, hullott gyümölcsön, istállók alomjában, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb. Sok faj bizonyos táplálékforráshoz kötött, egyesek pl. kifejezetten gombákon, mások termeszek, hangyák, redősszárnyú darazsak, illetve madarak és emlősök fészkének hulladékain élnek. A nemzetség fajai általában rovarokra, rovarlárvákra vadásznak; táplálékuk nagyobb részét valószínűleg légylárvák teszik ki.

43. ábra: *Philhygra elongatula* (Gravenhorst) (Székessy 1963 nyomán)

Chaetida longicornis (Gravenhorst, 1802) (hosszúcsápú penészholyva) – Bodroghalom: Nyárjas-dűlő, 1995. IV. 4., HG. – Pácin: Mágócsi várkastély, 1994. V. 23., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, 2000. VI. 4., HG.; Bibérctanya, 1999. V. 29., HG.; Paptó, 1994. VII. 28., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Gyepes élőhelyeken (leggyakrabban legelőkön) akadhatunk rá. Bomló szerves anyagokon (elsősorban trágyában, ritkábban dögön, komposztban, rothadó növényi maradványokon stb.) fordul elő. [0,38%]

Coproceramius ischnocerus (Thomson, 1870) (trágyalakó penészholyva) – Telkibánya: Jó-hegy, 2001. III. 27., ÁL. és HG. – A hűvös, nedves éghajlatot, a párás környezetet kedveli, ezért elsősorban a magasabb hegyvidék lakója. Az alacsonyabb hegyvidéki és dombvidéki tájakon kifejezetten ritka. Jellemző faj nedves-üde gyeptársulásokban (hegyi réteken, hegyi legelőkön stb.), elvétve azonban erdőkben is megtalálható. Főleg trágyában él, de ritkán előfordul rothadó növényi maradványokon is. [0,08%]

Coproceramius laevanus (Mulsant et Rey, 1852) (fémeshátú penészholyva) – (Sátoraljaújhely: Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG. – A hegyvidék és a dombvidék nedves-üde erdeinek jellemző faja. Általában sehol sem gyakori, az alacsonyabb területeken pedig kifejezetten ritka. A hűvös, csapadékos éghajlatot, a nedves, párás környezetet kedveli. Legtöbbször szűk völgyek, szurdokok alján, öreg bükkösökben, szurdokerdőkben, gyertyános tölgyesekben, lucosokban stb. fordul elő, elvétve azonban szárazabb erdőkben is ráakadhatunk. Bomló szerves anyagokon (dögön, elhalt fák gombásodó kérge alatt, farontó rovarok elhagyott járataiban, rothadó növényi maradványokon, vadtrágyában stb.) található. [0,08%]

Coproceramius marcidus (Erichson, 1837) (barnáshátú penészholyva) – Gávavencsellő: Lapály, 1996. IV. 23., HG. – Regéc: Rostáló, 1995. IX. 20., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, szőlő, 2000. X. 11., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. V. 11., HG. – Megtalálható a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Erdőlakó állat, de gyakran gyepekben is előfordul. Bomló szerves anyagokon él. Elsősorban gombák rothadó termőtestén és gombásodó növényi anyagokon gyakori. [0,30%]

Coproceramius parapicipennis (Brundin, 1954) (alhavasi penészholyva) – Regéc: Vajdavölgy, 1989. XI. 5., HG. – Magyarországon egyelőre csak a Bükkből és a Zempléni-hegységből ismerjük. A hűvös, csapadékos hegyvidéki éghajlatot, a sötét, nedves környezetet kedveli. Elsősorban nedves-üde erdők (bükkösök, szurdokerdők, lucosok) lakója, megtalálható azonban égerligetekben is. Bomló szerves anyagokon (többnyire gombák rothadó termőtestén, gombásodó növényi anyagokon, ritkábban dögön, vadtrágyában stb.) akadhatunk rá. [0,08%]

Coproceramius putridus (Kraatz, 1856) (rozsdaszínű penészholyva) – Füzér: Hosszú-bérc, 1996. X. 11., HG.; Piszkés-tető, 1996. IV. 12., HG. – Füzérkajata: Kis-Büdös-tó, 2000. V. 1., HG. – Nagyhuta: Dérföldi-forrás, 1989. XI. 5., HG. – (Sátoraljaújhely: Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG. – Telkibánya: Csapontos-forrás, 1994. XI. 5., HG. – Megtalálható a hegyvidéken és a dombvidéken. A nedves-üde erdők (bükkösök, szurdokerdők, gyertyános tölgyesek, lucosok stb.) jellemző állata. Nedves, párás környezetben néha gyepekben is előfordul. Elsősorban gombák termőtestén és gombásodó növényi anyagokon fordul elő, megtalálható azonban dögön, hullott gyümölcsön, komposztban, rothadó növényi maradványokon, vadtrágyában stb. is. [0,45%]

Datomicra dadopora (Thomson, 1867) [*Homalota celata* auct., nec Erichson, 1837] (varas penészholyva) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Sátoraljaújhely: Kökényes, 1994. V. 3., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben él, az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) azonban csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók mentén ismert egykét lelőhelye. A nedves-üde erdők (bükkösök, szurdokerdők, gyertyános tölgyesek stb.) jellemző állata. Többnyire elhalt fák gombásodó tuskóján, törzsén, leváló kérge alatt, illetve gombák rothadó termőtestén található, előfordul azonban dögön, rothadó növényi maradványokon, trágyán stb. is. [0,15%]

Datomicra nigra (Kraatz, 1856) [*Homalota zosterae* auct., nec Thomson, 1856] (komposztlakó penészholyva) – Pácin (Kuthy 1897) – Sátoraljaújhely: Esztáva, 1994. III. 27., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója. A zárt erdőket általában kerüli, egyébként gyepes és fás élőhelyeken egyaránt előfordul. Gyakori az ember környezetében is, sőt a magasabb régiókban jobbára csak települések, emberi lakóhelyek környékén található. Bomló szerves anyagokon (dögön, istállók alomjában, komposztban, madarak és emlősök fészkében, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában stb.) él. [0,15%]

Datomicra sordidula (Erichson, 1837) (borzas penészholyva) – Füzér: Piszkés-tető, 1996. IV. 12., HG. – Megtalálható a hegyvidéken (többnyire az alacsonyabb régiókban), a dombvidéken és a síkságon. A fátlan élőhelyek jellemző állata, néha azonban erdőkben is előfordul. Bomló szerves anyagokon (avarban, dögön, istállók alomjában, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában stb.) él. [0,08%]

[**Datomicra zosterae** (Thomson, 1856) (mocsári penészholyva) – Szórványosan fordul elő a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Mocsarakban, lápokban, láp- és ligeterdőkben él. Vizes-nedves növényi törmelékben, víz által partra sodort uszadékban, vízimadarak fészkében stb. található. Előfordulása a zempléni tájakon valószínű, Pácinról közzétett adata (Kuthy 1897) azonban bizonyára a *Datomicra nigra* fajra vonatkozik. Korábban ugyanis a *Homalota zosterae* név alatt ez utóbbi fajt értették.]

Nototheca flavipes (Gravenhorst, 1806) (hangyakedvelő penészholyva) – Pácin: Mosonnai-erdő, 1993. VI. 12., HG. – A hegyvidék és a dombvidék erdős tájainak lakója, a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú vidékeken azonban helyenként a síkságra is leereszkedik. Legtöbbször nedves-üde erdőkben akadhatunk rá, megtalálható azonban fenyéreken, vágásokon, nedves-üde gyepekben is. Hangyák (*Formica* fajok) fészkében él. [0,08%]

Lyprocorrhe anceps (Erichson, 1837) [*Homalota fuscipes* Heer, 1839] (hangyász penészholyva) – Gesztely (Kuthy 1897); Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897). – Elterjedése, környezeti igénye és életmódja minden tekintetben az előző fajéhoz hasonló. (Valószínű, hogy a zempléni tájakról *Homalota fuscipes* néven közzétett adatok nem ide tartoznak. Korábban ugyanis a Heer által leírt fajt jobbára a *Mycetota fimorum* nevű holyvával azonosították.) [0,15%]

Atheta aeneicollis (Sharp, 1869) [*Homalota pertyi* auct., nec Heer, 1839] (fémes penészholyva) – Sátoraljaújhely: Hlavati-kert, 1984. V. 13., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. IV. 24., 1999. IV. 15., HG. – Szórványosan fordul elő a hegyvidék és a dombvidék erdős tájain, elvétve megtalálható azonban a síkságon is, többnyire a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú vidékeken, illetve a nagyobb folyók ligeteiben. Az Alföld legszárazabb éghajlatú, erdőtlen területein valószínűleg hiányzik. Zárt erdőkben él, de nedves, párás környezetben néha gyepekben is ráakadhatunk. Bomló növényi anyagokon (pl. avarban, gombák rothadó termőtestén, komposztban) fordul elő. [0,23%]

Atheta basicornis (Mulsant et Rey, 1852) (selyemfényű penészholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897) – Bodrogkeresztúr: Bodrog, 2000. VI. 22., HG. – Gávavencsellő: Lapály, 1996. IV. 23., 2000. VII. 19., HG.; Lomos, 1996. V. 8., HG.; Remete, 1997. IV. 11., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Berecki híd, 1992. V. 1., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 2000. IX. 29., HG. – Megtalálható az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben. Elsősorban nedves-üde erdők lakója, gyepekben csak kivételesen fordul elő. Általában gombák (pl. *Pholiota* fajok) termőtestén, gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadó anyagában és leváló kérge alatt stb.) található. [0,68%]

Atheta boletophila (Thomson, 1856) (taplókedvelő penészholyva) – Gesztely (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897). – Megtalálható a hegyvidék és a dombvidék zárt erdeiben, a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú tájakon azonban helyenként a síkságra is leereszkedik. A bükkösök, szurdokerdők, gyertyános tölgyesek stb. jellemző állata, a síkságon pedig többnyire keményfaligetek lakója. Elhalt fák leváló gombás kérge alatt, ritkábban a korhadó fán tenyésző taplók (pl. *Laetiporus sulphureus*, *Lenzites betulina*, *Trametes gibbosa*), esetleg kalapos gombák termőtestén fordul elő. Néha dögről, rothadó növényi maradványokról stb. is gyűjthető. Nagyobb számban rendszerint csak gombatermő években található, és rajzási ideje is rövid, ezért csak elvétve kerül kézre. [0,08%]

Atheta britanniae Bernhauer et Scheerpeltz, 1926 [*Homalota fulvipennis* Mulsant et Rey, 1873, nec Kolenati, 1846; *H. reperta* Sharp, 1913, nec Casey, 1910] (sárgáshátú penészholyva) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG.; Nagy-Milic, 850 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 2., ÁL.; Németki-dűlő, 1999. VII. 1., HG. – Nagyhuta: Nyírjes-völgy, 1998. VI. 26., HG. – Regéc: Rostáló, 1988. VIII. 14., HG.; Vajda-völgy, 1988. VI. 26., 1989. XI. 5., HG. – Sajóhídvég: Túlsó-erdő, 2001. IX. 12., HG. – Sátoraljaújhely: Kis-Magas-hegy, 1994. VII. 22., HG.; Májuskút, 1999. VII. 30., 1999. IX. 30., HG.; Tatárka-tisztás, 1997. V. 3., HG. – Telkibánya: Cser-hegy, 1989. V. 24., HG.; Ósva-völgy, 1994. XI. 5., HG. – Elsősorban a hegyvidék lakója, országunk hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú tájain azonban megtalálható az alacsonyabb régiókban is. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a peremvidékeken, a nagyobb folyók ligeteiben ismert egy-két lelő-

helye. A nedves-üde erdők (bükkösök, szurdokerdők, gyertyános tölgyesek, lucosok stb.) jellemző faja. Elsősorban gombák termőtestén, gombásodó növényi anyagokon fordul elő, gyűjtötték azonban dögről, hullott gyümölcsről, vadtrágyából stb. is. [1,05%]

Atheta castanoptera (Mannerheim, 1831) [*Homalota pertyi* Heer, 1839] (barnaszárnyú penészholyva) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG.; Nagy-Milic, 850 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 2., ÁL. – Elsősorban a magasabb hegyvidék erdős régióit lakja, de lehúzódik az alacsonyabb hegyvidéki és a dombvidéki tájakra is, sőt elvétve a síkságon is megtalálható. Az Alföldön és a Kisalföldön csak a peremvidékeken, a nagyobb folyók ligeteiben ismert egy-két lelőhelye. Elsősorban nedves-üde erdőkben – bükkösökben, szurdokerdőkben, gyertyános tölgyesekben, lucosokban stb. – akadhatunk rá, a magasabb régiókban azonban szárazabb erdei élőhelyeken is megtalálható. Bomló növényi maradványokon, gombákon, gombásodó növényi anyagokon, vadtrágyában stb. él. [0,15%]

Atheta coriaria (Kraatz, 1856) (penészkedvelő penészholyva) – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. V. 25., GA. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. X. 6., HG. – Megtalálható a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Erdei állat; gyepekben csak kivételesen található. Bomló szerves anyagokon – leginkább gombásodó avarban, gombásodó fakéreg alatt, penészes szénatörmelékben, ritkábban gombák (pl. *Hydnum repandum*; *Fomes fomentarius*, *Polyporus squamosus*; stb.) termőtestén, néha dögön, komposztban stb. – fordul elő. [0,15%]

Atheta crassicornis (Fabricius, 1793) [*Homalota repanda* Mulsant et Rey, 1874] (közönséges penészholyva) – Boldogkőváralja: Boldogkővár, 2000. VII. 14., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., 1999. VII. 1., 1999. VII. 30., HG. – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG.; Nagy-Milic, 1979. VII. 2., RI., 850 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 2., ÁL.; Németki-dűlő, 1999. VII. 1., 1999. VII. 30., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. V. 25., GA., erjedt sütőtökből, 1999. III. 27., GA. – Gávavencsellő: Nyárfás-zug, 2000. VII. 19., HG. – Györgytarló: Cigány-kúti-dűlő, 1999. VI. 18., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. VI. 19., HG. – Nagyhuta: Nyírjes-völgy, 1998. VI. 26., HG.; Sutabérc, 1988. IV. 23., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VII. 25., HG.; Mágócsi várkastély, 1994. VIII. 20., HG.; Mosonnai-erdő, 1993. VII. 11., HG. – Pusztafalu: Dombok, 1999. VII. 1., HG. – Révleányvár: Motolla, 1994. VI. 20., 1994. VII. 13., 1994. VIII. 31., HG. – Sárospatak: Király-hegy, 1999. IX. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Hosszú-tó, 1999. VII. 31., HG.; Kis-Magas-hegy, 1994. VII. 22., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. X. 30., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. III. 6., 1994. VII. 20., HG.; Tordavölgy, 2001. III. 30., ÁL. és HG. – Telkibánya: Cser-hegy, 1989. V. 24., HG.; Mátyás király kútja, 2000. V. 11., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 2000. IX. 29., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Erdőlakó állat, de gyakran gyepekben is előfordul. Bomló szerves anyagokon él. Elsősorban gombák rothadó termőtestén és gombásodó növényi anyagokon gyakori. Előfordul dögön, komposztban, madarak és emlősök fészkében stb. is. [2,48%]

Atheta euryptera (Stephens, 1832) (termetes penészholyva) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., HG. – Boldogkőváralja: Tekeres-patak, 2000. VI. 16., HG. – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. VI. 6., HG. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. V. 8., HG.; Lapály, 1996. V. 8., HG.; Lomos, 1996. V. 8., HG.; Remete, 1996. V. 8., 1996. VII. 8., HG. – Nyíri: Vörös-víz-patak, 2000. V. 11., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. VI. 12., HG. – Pusztafalu: Dombok, 1999. VII. 1., HG. – Révleányvár: Pap-erdő, 1999. V. 13., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 31., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Májuskút, szőlő, 1998. IV. 24., 1998. VI. 6., HG.; Molyvadomb, 1999. VII. 22., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. V. 8., 1996. VII. 6., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., 1998. VI. 3., HG. – Zsujta: Zug, 1995. VII. 25., HG. – Megtalálható a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Erdőlakó állat; gyepekben csak kivételesen fordul elő. Bomló szerves anyagokon (avarban, dögön, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, rothadó növényi maradványokon stb.) él. [1,66%]

Atheta excavata (Gyllenhal, 1827) [*Homalota vaga* Heer, 1839; *H. nigricornis* Thomson, 1852] (gödörkéshátú penészholyva) – Boldogkőváralja: Tekeres-patak, 2000. VI. 16., HG. – Füzérradvány: Arborétum, 2001. III. 27., ÁL. és HG. – Nyíri: Vörös-víz-patak, 2000. V. 11., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 31., HG. – Sátoraljaújhely: (belterület) Kazinczy u., 2000. VI. 4., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. VII. 20., HG. – Telkibánya: Ósva-völgy, 1994. XI. 5., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 2000. IX. 29., HG. – Szórványosan fordul elő a hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben. Az erdős vidékeken néha gyümölcsösökben, kertekben stb. is megtalálható. Bomló szerves anyagokon (elhalt fák leváló gombás kérge alatt, gombák rothadó termőtestén, komposztban, madarak és emlősök fészkében, rothadó növényi maradványokon stb.) él. [0,60%]

Atheta gagatina (Baudi, 1848) (szurkos penészholyva) – Abaújszántó: Kassi-szőlő, 1999. VIII. 30., HG.; Sátor-hegy, 1999. VII. 16., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., 2000. VIII. 15., HG. – Boldogkőváralja: Boldogkővár, 2000. VI. 16., HG. – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Garadna, *Boletus regalis*-ból, 1999. VI. 12., GA. – Gávavencsellő: Pusztafaluidűlő, 2000. VII. 19., HG. – Gönc: Szesszió, 1995. V. 18., HG. – Nagyhuta: Suta-bérc, 1988. VI. 5., HG. – Nyíri: Vajda, 1999. VII. 30., HG.; Vörös-víz-patak, 2000. VIII. 19., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., HG.; Mosonnai-erdő, 1993. VI. 12., 1999. V. 13., 1999. VII. 25., HG. – Pusztafalu: Dombok, 1999. VII. 1., 1999. VII. 30., HG. – Regéc: Gyertyán-kút, 1993. VII. 27., HG.; Vajda-völgy, 1988. VI. 5., HG. – Révleányvár: Motolla, 1994. VII. 13., HG.; Pap-erdő, 1999. VI. 12., 1999. VII. 25., HG. – Sárospatak: Király-hegy, 1999. IX. 30., HG.; Veres-haraszt, 1999. VII. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG.; Som-hegy, 1994. XI. 6., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. VII. 20., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdeinek lakója. Bomló szerves anyagokon él. Elsősorban gombák rothadó termőtestén és gombásodó növényi anyagokon gyakori. Előfordul dögön, komposztban, kivételesen trágyában stb. is. [2,11%]

Atheta hybrida (Sharp, 1869) (erdei penészholyva) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., HG. – Boldogkőváralja: Boldogkővár, 2000. VI. 16., HG.; Tekeres-patak, 2000. VI. 16., HG. – Nyíri: Vörös-víz-patak, 2000. V. 11., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. V. 11., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak lakója. Magyarországon szórványosan fordul elő, és meglehetősen ritka. A meleg, száraz éghajlatú, erdőtlen vidékeken (pl. az Alföld középső részein) hiányzik. Bomló szerves anyagokon (avarban, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén stb.) él, de gyakran emlősök fészkében, föld alatti járataiban is megtalálható. [0,38%]

Atheta intermedia (Thomson, 1852) (hosszúlábú penészholyva) – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., HG. – A hűvös, csapadékos éghajlatú erdős tájak, magashegységek jellemző faja. Hazánkban egyelőre csak a Mátrából és a Zempléni-hegységből ismert, ahol a hegyvidéki régiókban fordul elő. Álló- és folyóvizek mentén, időnként friss vízzel elöntött, iszapos, agyagos vagy tőzeges, sűrű növényzettel benőtt talajokon (mocsarakban, lápokban, nedves réteken, nedves legelőkön, vizesnedves erdőkben stb.) él, de néha megtalálható szárazabb élőhelyek időszakosan felázott vagy elöntött talaján is. Bomló szerves anyagokon (avarban, gombák rothadó termőtestén, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, víz által partra sodort uszadékban stb.) akadhatunk rá. [0,08%]

Atheta myrmecobia (Kraatz, 1856) (érdes penészholyva) – Regéc: Vajda-völgy, 1993. XI. 7., HG. – A hűvös, csapadékos éghajlatú hegyvidéki és dombvidéki tájak lakója, a tűlevelű, illetve a fenyőelegyes mészkerülő lomboserdők jellemző állata. Erdeifenyvesek, természetes és telepített lucosok korhadó avarjában, elhalt fenyők leváló kérge alatt, hangyafészkek korhadó fenyőtű törmelékében stb. fordul elő. [0,08%]

Atheta nigritula (Gravenhorst, 1802) (gombakedvelő penészholyva) – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. VI. 12., 1999. VII. 25., HG. – Telkibánya: Gúnyakút, 1999. VII. 17., HG.; Mátyás király kútja, 2000. VIII. 19., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdeiben. Többnyire elhalt fák gombásodó törzsén, tuskóján, valamint taplók (pl. *Fomes fomentarius*, *Laetiporus sulphureus*, *Lenzites betulina*, *Polyporus squamosus*), ritkábban korhadó fán tenyésző kalapos gom-

bák (pl. *Armillariella mellea*, *Hypholoma fasciculare*) termőtestén fordul elő. Kivételesen dögön, komposztban stb. is ráakadhatunk. [0,30%]

Atheta oblita (Erichson, 1839) (rövidcsápú penészholyva) – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, 2000. VIII. 15., HG.; Májuskút, 2000. VI. 30., HG. – Szórványosan fordul elő az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdeiben. Többnyire gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, hangyafészkek gombás törmelékében stb.) található. Taplók (pl. *Grifola gigantea*, *Laetiporus sulphureus*, *Phellinus igniarius*), illetve különböző, korhadékon tenyésző gombák (pl. *Pholiota* fajok, *Sparassis crispa*) termőtestéről is gyűjthető. Elvétve erjedő gyümölcsön, fák kifolyó nedvén. stb. is előfordul. [0,23%]

Atheta pallidicornis (Thomson, 1856) (barnás penészholyva) – Sátoraljaújhely: Torda-völgy, 2001. III. 30., ÁL. és HG. – Megtalálható a hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben, az Alföldön és a Kisalföldön azonban ritka. A bükkösök, szurdokerdők, gyertyános tölgyesek stb. jellemző állata (az Alföldön és a Kisalföldön többnyire a nagyobb folyók keményfaligeteinek lakója), a magasabb régiókban azonban szárazabb erdőkben, sőt elvétve gyepekben is ráakadhatunk. Többnyire elhalt fák leváló gombás kérge alatt, illetve taplók (pl. *Fomes fomentarius*, *Laetiporus sulphureus*, *Lenzites betulina*, *Pleurotus ostreatus*, *Polyporus squamosus*, *Tramestes gibbosa*), esetleg kalapos gombák termőtestén fordul elő. [0,08%]

Atheta picipes (Thomson, 1856) [*Aleochara excavata* auct., nec Gyllenhal, 1827] (gödröshátú penészholyva) – Füzér: Nagy-Milic, 1979. VII. 2., RI. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897). – Elterjedt a hegyvidéken és a dombvidéken, az alacsonyabb régiókban azonban kifejezetten ritka. Zárt erdőkben él; a nedves-üde erdők (bükkösök, szurdokerdők, gyertyános tölgyesek, lucosok stb.) jellemző faja. Elsősorban elhalt fák gombásodó tuskóján, törzsén és leváló kérge alatt fordul elő; ritkábban taplók, esetleg kalapos gombák termőtestén is megtalálható. [0,15%]

Atheta ravilla (Erichson, 1839) [*Homalota angusticollis* Thomson, 1856] (nyurga penészholyva) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Gávavencsellő: Remete, 1996. VII. 8., HG. – Gesztely (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897). – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban nedves-üde erdőkben gyakori, de a vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével szinte mindenütt ráakadhatunk. Elsősorban gombák termőtestén és gombásodó növényi anyagokon fordul elő, megtalálható azonban dögön, hullott gyümölcsön, ritkán emlősök fészkében stb. is. [0,23%]

Atheta socialis (Paykull, 1789) [*Aleochara testaceipes* Stephens, 1832; *A. ochropa* Stephens, 1832; *Homalota trinotata* Kraatz, 1856] (sujtásos penészholyva) – Garadna: (belterület) Kossuth u., rothadó tökből, 1999. X. 7., GA. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. VII. 14., HG. – Megtalálható a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. A zárt erdők lakója, cserjésekben, gyepekben csak elvétve fordul elő. Bomló szerves anyagokon él. Elsősorban rothadó gombán és gombásodó növényi anyagokon gyakori. Előfordul dögön, fák kifolyó nedvén, komposztban, szénatörmelékben stb. is. [0,15%]

Atheta sodalis (Erichson, 1837) (fényesfejű penészholyva) – Abaújszántó: Sötét-máj, 1993. VI. 27., HG. – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG.; Németki-dűlő, 1999. VII. 1., 1999. VII. 30., HG.; Piszkés-tető, 1996. IV. 12., HG. – Nagyhuta: Komlóska-patak, 1988. IV. 23., HG.; Solymos, 1989. VI. 24., HG.; Suta-bérc, 1988. IV. 23., 1988. V. 14., 1988. VI. 5., 1988. VII. 21., HG. – Nyíri: Vörös-víz-patak, 2000. VII. 14., 2000. VIII. 19., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., HG. – Regéc: Rostáló, 1988. V. 14., 1988. VIII. 14., 1995. IX. 30., HG.; Vajda-völgy, 1988. IV. 23., 1988. V. 14., 1988. VI. 5., 1988. VI. 26., 1988. VIII. 14., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. V. 9., HG.; Motolla, 1994. VII. 13., 1994. VII. 23., HG. – Sárospatak: Veres-haraszt, 1999. IX. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, 1994. III. 27., 1994. V. 28., 2000. VI. 30., 2001. IV. 8., HG., szőlő, 2000. IV. 3., HG.; Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; Hlavati-kert, 1984. V. 13., HG.; Hore-völgy, 1994. XI. 6., HG.; Kecske-hát, 1999. X. 17., HG.; Kis-Magas-hegy, 1994. V. 24., 1994. VII. 22., HG.; Kökényes, 1994. V. 3., HG.; Magas-hegy, 1994. III. 20., 1994. IV. 26., HG.; Májuskút, 1999. IX. 30., HG.; Nagy-nyugodó, 1994. VII. 22.,

HG.; (Szénégető-völgy), 1994. III. 6., 1994. VII. 20., HG. – Szerencs (Biró 1883) – Telkibánya: Ósva-völgy, 1994. XI. 5., HG. – A hegyvidék és a dombvidék zárt erdeinek jellemző állata, szórványosan azonban a síkságon is előfordul (nagyobb folyók mentén; nedvesebb erdőkben: égerlápokban, tölgy-kőris-szil ligetekben, gyertyános kocsányos tölgyesekben; stb.). A hegyvidék és a dombvidék nedves-üde erdeiben igen gyakori, száraz erdőkben ritkább, elvétve azonban még gyepekben is megtalálható. Elsősorban gombák rothadó termőtestén és gombásodó növényi anyagokon él, előfordul azonban dögön, fák kifolyó nedvén, komposztban stb. is. [3,46%]

Atheta subquadrata (Sharp, 1913) [*Atheta harwoodi* Williams, 1930] (gödörkés penészholyva) – Abaújvár: Bika-rét, 1995. V. 17., HG. – Boldogkőváralja: Boldogkővár, 2000. VI. 16., HG.; Tekeres-patak, 2000. VI. 16., HG. – Garadna, korhadt akácágból, 1999. III. 20., GA. – Sátoraljaújhely: Májuskút, szőlő, 1998. IV. 24., HG. – Hazánkban egyelőre csak a Hernád völgyéből és a Zempléni-hegységből ismerjük, előkerülésére azonban minden bizonnyal másutt is számíthatunk. Környezeti igénye és életmódja az *Atheta excavata* fajéhoz hasonló. [0,38%]

Atheta triangulum (Kraatz, 1856) (címeres penészholyva) – Bodroghalom: Patkó, 1995. V. 11., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VII. 1., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. V. 25., GA. – Gávavencsellő: Remete, 1996. VI. 2., HG. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. V. 14., HG. – Kenézlő: Görbe-éri-kaszáló, 1993. VI. 13., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VI. 3., HG. – Regéc: (Sertéshegy), 1996. X. 8., HG.; Vajda-völgy, 1988. VI. 26., HG. – Révleányvár: Motolla, 1994. VII. 13., HG. – Sátoraljaújhely: Hore-völgy, 1994. VII. 20., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. X. 30., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. VI. 12., HG. – Sima: Csonkás, 1996. VI. 18., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 2000. III. 31., HG. – Tiszacsermely: Csermely-szög, 1995. V. 11., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Inkább erdőlakó állat, de gyakran nedves-üde gyepekben is előfordul. Bomló szerves anyagokon (avarban, darázsfészkek törmelékében, dögön, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, emlősök fészkében és föld alatti járataiban, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [1,28%]

Atheta xanthopus (Thomson, 1856) (sárgás penészholyva) – Gesztely (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897). – Megtalálható a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon, a magasabb régiókban azonban ritka. Inkább erdei állat, de gyepekben is gyakran előfordul. Elsősorban gombák termőtestén és gombásodó növényi anyagokon (avarban, szénatörmelékben stb.) él. [0,08%]

Alaobia axillaris (Mannerheim, 1831) [*Aleochara scapularis* C. R. Sahlberg, 1831] (vörhenyes penészholyva) – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Pusztafalu: Dombok, 1999. VI. 10., 1999. VII. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, 2000. VI. 30., HG.; Májuskút, 1999. VI. 15., 1999. VII. 30., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. A hegyvidéken és a dombvidéken csaknem minden erdőtársulásban megtalálható, az Alföld és a Kisalföld melegebb, szárazabb éghajlatú területein azonban csak vizes-nedves erdőkben (pl. láperdőkben) fordul elő. Bomló növényi anyagokon (avarban, elhalt fák gombás korhadékában stb.) él. [0,45%]

Microdota amicula (Stephens, 1832) (kis penészholyva) – Sátoraljaújhely (Biró 1883) – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. VI. 15., HG. – Elsősorban a hegyvidék és a dombvidék erdős tájainak lakója, szórványosan megtalálható azonban a síkságon is, többnyire a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú vidékeken, illetve a nagyobb folyók ligeteiben stb. Nem ragaszkodik kifejezetten az erdőkhöz: nedves, párás környezetben gyakran gyepekben is előfordul. Elsősorban bomló, rothadó növényi anyagokon (pl. gombák termőtestén, komposztban) él; gyakran trágyában, ritkán dögön is megtalálható. [0,15%]

Microdota benickiella (Brundin, 1948) (barnásvörös penészholyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, szőlő, 1999. IV. 15., HG. – (Sátoraljaújhely: Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdeinek lakója. Gombák (pl. *Clytocybe*, *Tricholoma* fajok) termőtestén, gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt stb.) fordul elő. [0,15%]

Microdota ganglbaueri (Brundin, 1948) [*Homalota mortuorum* auct., nec Thomson, 1867] (trágyatúró penészholyva) – Pácin: Mágócsi várkastély, 1994. V. 23., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, 1994. III. 27., HG., szőlő, 2000. IV. 3., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG. – Megtalálható a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. A hegyvidéken ritkább, a dombvidéken és a síkságon közönséges. Gyepes élőhelyeken (leggyakrabban legelőkön) akadhatunk rá. Bomló szerves anyagokon (elsősorban trágyában, ritkábban dögön, komposztban, rothadó növényi maradványokon stb.) él. [0,30%]

Microdota indubia (Sharp, 1869) (sötét penészholyva) – Sátoraljaújhely: Májuskút, 1999. VI. 30., HG. – Szórványosan fordul elő az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Az Alföldön és a Kisalföldön csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók ligeteiben találták. Rendszerint nedves-üde erdőkben akadhatunk rá, előfordul azonban nedves-üde gyepekben is. Bomló szerves anyagokon (leginkább avarban, komposztban, ritkábban gombák termőtestén, trágyában stb.) található. [0,08%]

Microdota pittionii (Scheerpeltz, 1950) (satnya penészholyva) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Füzérradvány: (Arborétum), 1997. III. 9., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, 1994. III. 5., 1994. V. 28., HG. – A hegyvidék és a dombvidék erdős tájainak jellemző állata. A zárt erdőket követve helyenként leereszkedik a síkságra is, itt azonban már ritka. Többnyire nedves-üde erdőkben akadhatunk rá, a magasabb régiókban azonban nedves-üde gyepekben is megtalálható. Bomló, rothadó szerves anyagokon (leginkább avarban, komposztban, ritkábban elhalt fák leváló gombás kérge alatt, gombák termőtestén, trágyában stb.) található. [0,30%]

Ceritaxa alluvialis Ádám, 1994 (pirók penészholyva) – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. VII. 11., HG.; Motolla, 1993. VII. 11., 1994. VII. 13., HG. – Sátoraljaújhely: Sátor-hegy, 1995. VIII. 13., HG. – A zempléni tájakról (a Bodrogközből és a Zempléni-hegységből) írták le (Ádám 1994), a közelmúltban azonban a Bükkből (Eger: Szőlőcskepuszta) is előkerült. A *Ceritaxa* fajok erdőlakó állatok; többnyire melegkedvelő üde-száraz erdőkben (tölgyesekben) fordulnak elő, és jobbára föld alatti gombákon (pl. *Terfezia terfezioides*) élnek. Valószínűleg a *Ceritaxa alluvialis* is hasonló életmódot folytat. [0,30%]

Philhygra balcanicola (Scheerpeltz, 1968) [*Atheta elongatula* subsp. *balcanica* Brundin, 1943, nec Bernhauer, 1936; *A. elongatula* ssp. *balcanensis* Likovský, 1984; *Philhygra tibiscina* Ádám, 1987] (berki penészholyva) – Bodroghalom: Nyárjas-dűlő, 1995. IV. 4., HG. – Gávavencsellő: Gyuj tava, 1996. VI. 10., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Remete, 1996. VI. 2., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 16., 1999. VII. 4., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki híd, 1992. V. 1., HG.; Bibérctanya, 1999. VI. 14., 1999. VIII. 11., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VI. 29., HG. – Általában nagy tömegben fordul elő a síkságon, többé-kevésbé gyakori a dombvidéken, és megtalálható még a hegyvidék alacsonyabb régióiban is, de itt már többnyire kifejezetten ritka. Árnyas, párás élőhelyeken, többnyire pangóvizes, tőzeges talajokon (lápokban, lápréteken, láperdőkben stb.) fordul elő, de a hűvös, csapadékos éghajlatú vidékeken időnként friss vízzel elöntött, homokos-iszapos talajú élőhelyeken, pl. ligeterdőkben is megtalálható. Vizes-nedves növényi törmelékben él. [0,83%]

[**Philhygra debilis** (Erichson, 1837) (ligeti penészholyva) – Faunaterületünkön (irodalmi források szerint) több helyen is gyűjtötték – pl. Tokajban (Chyzer 1885*c*; Kuthy 1897) –, a korábban közzétett adatokat azonban fenntartással kell kezelnünk, mert azok nagy része bizonyára a *Philhygra parca* fajra vonatkozik. Hazánkból a *Philhygra debilis* egyelőre ismeretlen, a megvizsgált példányok mind az előbb említett fajt képviselik. A két faj hasonló körülmények között fordul elő, életmódjuk sem különbözik, a *Philhygra debilis* azonban inkább a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú erdős területek lakója.]

Philhygra elongatula (Gravenhorst, 1802) (patakparti penészholyva) – Telkibánya: Ósva-völgy, 1999. VII. 17., HG. – Elterjedt a hegyvidéken és a dombvidéken. Erdei források, patakok árnyas, hűvös, vízpárával telített környezetében fordul elő, általában tocsogós, rossz lefolyású helyeken,

mocsarasodó, iszapos talajokon. A magasabb hegyvidéken néha nedves-üde erdők (kivételesen gyepek) felázott talaján, erdei pocsolyák partján stb. is megtalálható. Bomló növényi törmelékben, a vizes talajra hullott falevelek, gallyak stb. között él. [0,08%]

Philhygra hygrotopora (Kraatz, 1856) (csermelyfutó penészholyva) – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Komlóska: Hotyka-patak, 1999. VI. 7., HG. – Nagyhuta: Gáspárkút, 1997. VII. 17., HG. – Telkibánya: Ósva-völgy, 1999. VII. 17., HG. – A hűvös, csapadékos éghajlatú tájak, magashegységek jellemző faja. Magyarországon egyelőre csak a Bükkből és a Zempléni-hegységből ismerjük, ahol a hegyvidéki régió folyóvizei mentén fordul elő. A friss vízzel átitatott, homokos-iszapos talajú, árnyas, párás erdei élőhelyeket kedveli. Többnyire ligeterdőkben akadhatunk rá, de árnyékos helyeken patakmenti mocsarakban, magaskórós réteken stb. is megtalálható. Néha nedves-üde erdők (pl. bükkösök, szurdokerdők), ritkán nedves-üde gyepek felázott, elöntött talaján is előfordul. Vizes-nedves növényi törmelékben él. [0,30%]

Philhygra luridipennis (Mannerheim, 1831) (csermelyparti penészholyva) – Telkibánya: Ósva-völgy, 1999. VII. 17., HG. – A hegyvidék és a dombvidék jellemző állata. Magyarországon egyelőre még csak néhány lelőhelye ismert. Folyóvizek parti zónájának, alacsony árterének homokos-iszapos áradmányain él. Többnyire hegyvidéki égerligetekben fordul elő, árnyékos, hűvös helyeken azonban patakmenti mocsarakban, magaskórós réteken stb. is megtalálható. Környezeti igénye, életmódja egyébként az előző fajéhoz hasonló. [0,08%]

Philhygra malleus (Joy, 1913) (lápi penészholyva) – Pácin (Chyzer 1885*b*; Kuthy 1897) – Sátoraljaújhely: Berecki híd, 2000. VI. 11., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak lakója. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, a nagy folyók árterületén fordul elő. Rendszerint árnyas, párás élőhelyeken, többnyire pangóvizes, tőzeges talajokon (lápokban, lápréteken, láperdőkben stb.) akadhatunk rá, de a hűvös, csapadékos éghajlatú vidékeken időnként friss vízzel elöntött, homokos-iszapos talajú élőhelyeken, pl. ligeterdőkben is megtalálható. Vizes-nedves avarban, víz által partra sodort uszadékban stb. él. [0,08%]

[**Philhygra melanocera** (Thomson, 1856) [*Homalota vaga* auct., nec Heer, 1839] (turjáni penészholyva) – Faunaterületünkön, irodalmi források szerint, több lelőhelye ismert, Magyarországról azonban nincsenek hiteles adataink. A korábban közzétett hazai adatok – pl. Pácin (Chyzer 1885*b*; Kuthy 1897) – talán a *Philhygra volans*, illetve a hozzá nagyon hasonló *Ph. malleus* fajra vonatkoznak. Árnyas, párás élőhelyeken, többnyire pangóvizes, tőzeges talajokon (mocsarakban, lápokban, lápréteken, láperdőkben stb.) fordul elő, de a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú vidékeken időnként friss vízzel elöntött, homokos-iszapos talajú élőhelyeken, pl. ligeterdőkben is megtalálható. Vizes-nedves növényi törmelékben él.]

Philhygra parca (Mulsant et Rey, 1874) [*Homalota debilis* auct., nec Erichson, 1837; *Hygroecia nannion* Joy, 1931] (ártéri penészholyva) – Gávavencsellő: Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki híd, 2000. VI. 11., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG. – Tokaj (Chyzer 1885*c*; Kuthy 1897). – Előfordul az Alföldön és a Kisalföldön, a nagyobb folyók mentén, illetve a turjánvidékeken. Nagyobb patakok mentén, szélesebb völgyekben elvétve a dombvidéken is megtalálható. Leginkább a friss vízzel időnként elöntött, homokos-iszapos talajú ligeterdőket kedveli, előfordul azonban pangóvizes, tőzeges talajú láperdőkben is. Elvétve megtalálható mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők stb. időszakosan felázott, elöntött talajain is. Vizes-nedves avarban, víz által partra sodort uszadékban stb. él. [0,38%]

Philhygra sequanica (Ch. Brisout de Barneville, 1859) (partlakó penészholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. V. 3., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak lakója. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken fordul elő. A friss vízzel öntözött, homokos-iszapos talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek, keményfaligetek jellemző állata. Elvétve megtalálható mocsarak, nedves rétek, nedves legelők stb. időszakosan felázott, elöntött talajain is. Vizes-nedves avarban, víz által partra sodort uszadékban stb. él. [0,08%]

Philhygra terminalis (Gravenhorst, 1806) (iszaplakó penészholyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. VI. 30., 1995. X. 6., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VI. 3., HG. – Sátoraljaújhely: Baráz-daszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak lakója. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken fordul elő. A friss vízzel öntözött, homokos-iszapos talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek, keményfaligetek jellemző állata. Elvétve megtalálható mocsarak, nedves rétek, nedves legelők stb. időszakosan felázott, elöntött talajain is. Vizes-nedves avarban, víz által partra sodort uszadékban stb. él. [0,38%]

Philhygra tmolosensis (Bernhauer, 1940) [*Atheta dentifera* Brundin, 1943] (folyóparti penészholyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. V. 24., 1995. VI. 30., HG. – Gávavencsellő: Lomos, 1995. V. 8., HG. – Sátoraljaújhely: Kökényes, 1994. V. 3., HG. – Telkibánya: Csapontos-forrás, 1994. IX. 18., HG. – Vajdácska: Kopaszló-sarok, 1995. V. 7., HG.; (Mikola-dűlő), 1994. IX. 13., HG. – Hazánkban egyelőre csak a Bodrogközből, a Rétközből és a Zempléni-hegységből ismert. A friss vízzel öntözött, homokos-iszapos talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek, keményfaligetek jellemző állata. Elvétve megtalálható mocsarak, nedves rétek, nedves legelők stb. időszakosan felázott, elöntött talajain is. Vizes-nedves növényi törmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb. él. [0,53%]

[**Philhygra volans** (Scriba, 1859) (posványlakó penészholyva) – Szórványosan fordul elő az alacsonyabb hegyvidék és a dombvidék erdős tájain, de a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú vidékeken, illetve a nagyobb folyók árterületén valószínűleg a síkságon is megtalálható. (A korábban közzétett elterjedési adatok még ellenőrzésre szorulnak; részben bizonyára más fajokra vonatkoznak. Hiteles példányaink csak a Nyugat-Dunántúlról, a Mecsekből és a Bükkből vannak.) Árnyas, párás élőhelyeken, többnyire pangóvizes, tőzeges talajokon (lápokban, láperdőkben stb.) fordul elő, de a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú vidékeken időnként friss vízzel elöntött, homokos-iszapos talajú élőhelyeken, pl. ligeterdőkben is megtalálható. Vizes-nedves avarban, víz által partra sodort uszadékban stb. él. (A hazánkból *Homalota vaga*, illetve *H. melanocera* név alatt közzétett adatok egy része – pl. Pácin (Chyzer 1885*b*; Kuthy 1897) – talán ide tartozik. A *Philhygra volans* előfordulása a zempléni tájakon valószínű, előkerülésére azonban inkább a hegyvidéken számíthatunk. Közeli rokonaival könnyen összetéveszthető, a *Philhygra malleus* fajtól pedig – pusztán külső bélyegek alapján – szinte lehetetlen elválasztani. Az elmondottak fényében a pácini adat inkább ez utóbbi fajra vonatkozhat.)]

Plataraea dubiosa (G. Benick, 1935) (délvidéki penészholyva) – Gönc: Nagy-legelő, 1996. V. 14., HG. – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1994. V. 16., HG. – Nagyhuta: Dérföldi-forrás, 1996. VI. 26., HG. – Regéc: Gyertyán-kút, 1993. VIII. 5., HG. – Sátoraljaújhely: Boglyoska, 1998. IV. 26., HG.; Esztáva, 1994. V. 28., HG.; Hore-völgy, 1944. VII. 20., HG.; Kapronca, 1994. V. 3., HG.; Kecskehát, 1994. V. 24., HG.; (Szénégető-völgy), 1992. VI. 5., HG. – Elterjedt a hegyvidéken és a dombvidéken, szórványosan megtalálható azonban a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú síkségi tájakon is. A magasabb hegyvidéki régiókban ritka, illetve hiányzik. Az Alföldön és a Kisalföldön a peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók árterületén fordul elő szórványosan. Elsősorban nedves-üde erdők lakója, néha azonban megtalálható üde-száraz erdőkben, nedves-üde gyepekben is. Föld alatti életmódot folytat (valószínűleg kisemlősök fészkében, járataiban él); minden bizonnyal bomló szerves anyagokon fordul elő. [0,75%]

Plataraea nigriceps (Marsham, 1802) [*Staphylinus brunneus* auct., nec Paykull, 1789] (északi penészholyva) – Sátoraljaújhely: Esztáva, 1994. V. 28., HG. – Faunaterületünkön – irodalmi források szerint – több helyen is megtalálták, a korábban közzétett adatok nagy része azonban minden bizonnyal az előző fajra vonatkozik. Az Európa északi tájain elterjedt *Plataraea nigriceps* Magyarországon bizonyára igen ritka; a sátoraljaújhelyin kívül más hiteles lelőhelyét nem ismerjük. Környezeti igénye és életmódja valószínűleg nem különbözik a közeli rokon fajokétól (*Plataraea dubiosa*, *P. sordida*). [0,08%]

Plataraea nigrifrons (Erichson, 1839) [*Homalota melanocephala* auct., nec Heer, 1839] (sötétfejű penészholyva) – Pácin (Kuthy 1897). – Szórványosan fordul elő a hegyvidéken és a dombvidéken, elvétve megtalálható azonban a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú síkségi tájakon, az Alföld és a Kisalföld peremvidékein is. Elsősorban nedves-üde erdőkben él, de gyakran vágásokon, nedves-üde gyepekben is előfordul. Életmódja alig ismert; az imágók többnyire virágzó cserjéken (*Crataegus oxyacantha*, *Prunus spinosa*) találhatók. [0,08%]

Plataraea sordida (Kraatz, 1856) [*Atheta interurbana* Bernhauer, 1899] (barna penészholyva) – Komlóska: Nagy-Láz, 1997. VI. 20., HG. – Nagyhuta: Dérföldi-forrás, 1996. VI. 26., HG.; Komlóska-patak, 1988. V. 14., HG.; Suta-bérc, 1988. VI. 5., 1988. VI. 26., HG. – Regéc: Gyertyán-kút, 1993. VIII. 5., HG. – Sátoraljaújhely: Magas-hegy, 1994. V. 24., HG.; (Szénégető-völgy), 1992. VI. 5., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak lakója. A magasabb hegyvidéki régiókban ritka, illetve hiányzik. Az Alföldön és a Kisalföldön csak a peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók árterületén fordul elő igen szórványosan. Elsősorban nedves-üde erdők lakója, néha azonban megtalálható üde-száraz erdőkben, nedves-üde gyepekben is. Elterjedése, környezeti igénye és életmódja a *Plataraea dubiosa* fajéhoz igen hasonló. [0,60%]

Plataraea spaethi (Bernhauer, 1898) (pusztai penészholyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, 1993. V. 8., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. V. 3., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. V. 9., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék és a dombvidék meleg, száraz lejtőinek lakója, az itt tenyésző pusztai vegetáció (száraz gyepek, gyepes aljnövényzetű üde-száraz erdők) jellegzetes állata. Szórványosan megtalálható az Alföld és a Kisalföld peremvidékein is, de itt már nagyon ritka. A hegyvidéken és a dombvidéken főleg melegkedvelő tölgyesekben, bokorerdőkben, száraz legelőkön, a síkságon leginkább homoki tölgyesekben fordul elő. Valószínűleg kisemlősök föld alatti fészkében, járataiban él. [0,23%]

Bessobia foveata (Stephens, 1832) [*Aleochara assimilis* Stephens, 1832; *Homalota occulta* Erichson, 1837] (téli penészholyva) – Garadna, napos házfalról, 1994. XII. 31., GA.; (belterület) Kossuth u., házfalról, 1999. III. 26., GA. – Gesztely (Kuthy 1897) – Pácin (Kuthy 1897) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); (Szénégető-völgy), 1994. IV. 16., HG. – Elsősorban a hegyvidék és a dombvidék erdős tájainak lakója, szórványosan megtalálható azonban a síkságon is, többnyire a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú vidékeken, illetve a nagyobb folyók ligeteiben. Zárt erdőkben él, de nedves, párás környezetben néha gyepekben is előfordul. Bomló szerves anyagokon (pl. darázsfészkek törmelékében, dögön, gombák rothadó termőtestén, gombás avarban, komposztban, rothadó növényi maradványokon) él. Nálunk főként a párás, hűvös őszi és tavaszi, illetve az enyhe, fagymentes téli napokon rajzik. [0,45%]

Bessobia fungivora Thomson, 1867 (őszi penészholyva) – Sátoraljaújhely (Chyzer 1885*c*; Kuthy 1897). – Elterjedt a hegyvidék és a dombvidék zárt erdeiben, szórványosan előfordul azonban a csapadékosabb éghajlatú síkségi tájak (pl. a Dráva-mellék) ártereinek zárt erdeiben is. Bomló szerves anyagokon – általában gombák (pl. *Clytocybe geotropa*) termőtestén, gombás avarban, gombás fakorhadékon, hangyafészkek gombás törmelékén, néha darazsak (pl. *Vespa crabro*) fészkének hulladékán, dögön, rothadó növényi maradványokon stb. – található. [0,08%]

Anopleta corvina (Thomson, 1856) (nagyfejű penészholyva) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Füzérradvány: Arborétum, 2001. III. 27., ÁL. és HG. – (Sátoraljaújhely: Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG. – Telkibánya: Ósva-völgy, 1994. XI. 5., HG. – Hazánkban egyelőre csak a Kőszegi- és a Zempléni-hegységből ismerjük, előkerülésére azonban minden bizonnyal másutt is számíthatunk (legvalószínűbben hegyvidékeink magasabb régióiban). Nedves-üde erdőkben, elsősorban magashegységi bükkösökben, szurdokerdőkben stb. él. Gombásodó növényi anyagokon – leginkább elhalt lombosfák (pl. *Fagus sylvatica*) gombásodó tuskóján, törzsén és leváló kérge alatt, a fára nőtt taplókon (pl. *Pleurotus ostreatus*), ritkán gombás avarban stb. – található. [0,30%]

Anopleta strupiana (Scheerpeltz, 1960) [*Atheta strupiiana* G. Benick et Lohse, 1974] (fenyves penészholyva) – Sátoraljaújhely: Kis-nyugodó, 1997. IV. 27., HG. – Korábban csak a Keleti-Alpok

szűkebb környezetéből (Alsó-Ausztria, Karavankák, Karni-Alpok, Tirol) ismertük, faunaterületünkön első ízben most került elő. A hűvös, csapadékos éghajlatú hegyvidéki tájak lakója. Fenyőelegyes mészkerülő lomboserdőkben, természetes vagy telepített lucosokban él. Elsősorban elhalt tűlevelű fák (pl. *Picea*) gombásodó tuskóján, törzsén és leváló kérge alatt fordul elő. [0,08%]

Dadobiini (Muona, 1979) – bibircsesholyvák

Az ide tartozó fajok nagyobb hányada az északi mérsékelt éghajlati övben (éspedig túlnyomórészt a palearktikus állatföldrajzi régióban) honos, csupán egy-kettő ismert Afrika, illetve Dél-Amerika trópusairól. Valamennyi képviselőjük erdőkben, erdős vidékeken él. Leginkább a párás, nedves környezetet kedvelik. A fajok egy része sekély vízzel borított, illetve időnként vízzel elöntött élőhelyek lakója, más részük pedig főleg elhalt fák kérge alatt fordul elő. Vízinövények rovarlárvák által megrágott szárában, vizes-nedves növényi törmelékben, illetve elhalt fák gombásodó kérge alatt, gombásodó növényi anyagokon élnek. Táplálékuk nagyobb részét valószínűleg légylárvák teszik ki.

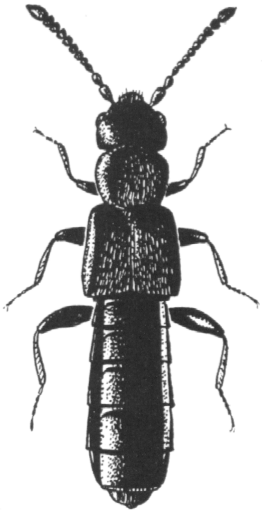
Alianta incana (Erichson, 1837) (hamuszínű bibircsesholyva) – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 23., HG. – Tiszaeszlár: Réti-dűlő, 1998. V. 27., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Többnyire kiterjedtebb állóvizek, holtágak, tavak partján (ritkán folyóvizek mentén), pangóvizes (friss vízzel legfeljebb csak időnként elöntött), iszapos, agyagos vagy tőzeges, sűrű növényzettel benőtt talajokon (mocsarakban, lápokban, nedves réteken, nedves legelőkön stb.) fordul elő. Elvétve vizes-nedves erdőkben is ráakadhatunk. A gyékény (*Typha* fajok) rovarlárvák (legyek, lepkék) által megrágott szárában él, megtalálható azonban vizes-nedves növényi törmelékben is. [0,15%]

Pachnida nigella (Erichson, 1837) (deres bibircsesholyva) – Gönc: Banga-rét, 2001. VIII. 29., HG. – Elterjedése, környezeti igénye és életmódja minden tekintetben az előző fajéhoz hasonló. [0,08%]

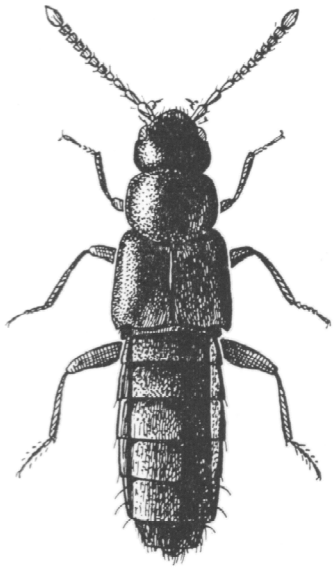
Dinaraea aequata (Erichson, 1837) (szemölcsös bibircsesholyva) – Füzér: Nagy-Milic, 850 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 2., ÁL. – Füzérradvány: Arborétum, 2001. III. 27., ÁL. és HG. – Gávavencsellő: Lapály, 1996. IV. 23., HG.; Remete, 1997. IV. 11., HG. – Regéc: Gyertyán-kút, 1993. IV. 24., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. VII. 4., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, 1994. III. 27., HG.; Kaizer, 1999. VII. 13., HG.; Molyva-domb, 1999. IX. 3., HG.; Pap-erdő, 1999. IX. 3., HG.; (Szénégető-völgy), 1992. VI. 5., HG.; Torda-völgy, 2001. III. 30., ÁL. és HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 2000. IX. 29., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben él, megtalálható azonban – elsősorban vizes, nedves és üde talajokon – gyepekben is. Elhalt lombosfák – ritkán tűlevelűek – gombás tuskóján, törzsén és leváló kérge alatt, ritkábban gombák termőtestén, gombás avarban, szénatörmelékben stb. fordul elő. [1,05%]

Dinaraea angustula (Gyllenhal, 1810) (közönséges bibircsesholyva) – Bodroghalom: Patkó, 1995. V. 11., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., HG. – Garadna, diófatuskó alól, 1998. III. 12., GA. – Gávavencsellő: Lapály, 1996. V. 8., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Pusztafalui-dűlő, 1996. V. 8., 1996. VI. 10., 1996. VII. 8., 1996. VIII. 22., HG.; Remete, 1996. V. 8., HG. – Kenézlő: Görbe-éri-kaszáló, 1993. VI. 13., HG. – Sajóhídvég: Túlsó-erdő, 2001. IX. 12., HG. – Sátoraljaújhely: Alsó-rét, 1994. VIII. 4., HG.; Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Esztáva, 1999. VIII. 15., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Kacsa-tó, 1997. V. 6., HG.; Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Májuskút, 1999. V. 15., HG., szőlő, 1998. V. 9., 1998. VI. 6., 1998. VII. 28., 1999. IV. 15., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. IV. 30., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain, a magasabb régiókban azonban ritka, illetve hiányzik. A nedves-üde lomboserdők jellemző állata, de szinte valamennyi erdőtársulásban előfordul, sőt nem ritkán vizes, nedves és üde gyepekben is megtalálható. Bomló szerves anyagokon (avarban, korhadó fában, rothadó növényi maradványokon, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [1,88%]

Dinaraea linearis (Gravenhorst, 1802) (füstös bibircsesholyva) – Sárospatak (Biró 1883; Kuthy 1897) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Esztáva, 1994. XI. 2., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. IX. 5., HG.; Torda-völgy, 2001. III. 30., ÁL. és HG. – Megtalálható a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. A magasabb régiók vizes, nedves és üde erdeiben elterjedt és elég gyakori. A síkságon szórványosan fordul elő, az Alföldön és a Kisalföldön jobbára csak a nagyobb folyók ligeteiben él. Gombásodó növényi anyagokon, elsősorban elhalt lombosfák (ritkán tűlevelűek) tuskóján, törzsén és leváló kérge alatt, néha gombák termőtestén, gombás avarban stb. fordul elő. [0,38%]

44. ábra: *Dadobia immersa* (Erichson) (Székessy 1963 nyomán)

45. ábra: *Amischa analis* (Gravenhorst) (Székessy 1963 nyomán)

Dadobia immersa (Erichson, 1837) (lapos bibircsesholyva) – Telkibánya: Gönci-patak, 2000. VII. 9., HG. – Szórványosan fordul elő a zárt erdők övében. Elsősorban az alacsonyabb hegyvidék és a dombvidék erdeinek lakója, de elvétve a magasabb régiókban, illetve a síkságon is ráakadhatunk. Az Alföld (és valószínűleg a Kisalföld) peremvidékein is megtalálható, de itt egyelőre csak egyetlen lelőhelye ismert (Bátorliget). Többnyire nedves-üde erdőkben él, megtalálható azonban vizes-nedves, illetve üde-száraz erdőkben is. Rendesen lombos- és tűlevelű fák elhalt, gombásodó ágainak, gallyainak leváló kérge alatt fordul elő, de találták már fák kifolyó nedvén, lucfenyők tobozaiban, mohában is. [0,08%]

Amischini (Muona, 1979) – trapézfejűholyvák

Valószínűleg az egész Földön elterjedtek, az eddig leírt fajok nagyobb hányada azonban a mérsékelt égövekben (éspedig túlnyomórészt a holarktikus állatföldrajzi régióban) honos. Többnyire erdőkben, erdős vidékeken élnek, kisszámú képviselőjük azonban fátlan területeken is megtalálható. Főleg bomló növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában, fűgyökerek között, istállók alomjában, kisemlősök fészkének hulladékain, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által

partra sodort uszadékban stb.) fordulnak elő. Táplálékuk nagyobb részét valószínűleg légylárvák teszik ki.

Pycnota paradoxa (Mulsant et Rey, 1861) [*Lyprocorrhe nidorum* Thomson, 1868] (fészeklakó trapézfejűholyva) – Füzérradvány: (Arborétum), 1996. VIII. 11., HG. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 2000. VII. 19., HG.; Pusztafalui-dűlő, 1996. V. 8., HG. – Sárospatak: Veres-haraszt, 1999. VII. 30., 1999. X. 15., HG. – Sátoraljaújhely: Boda-dűlő, 1999. V. 30., 1999. VI. 15., HG.; Esztáva, 1999. VIII. 15., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 30., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Többnyire gyepes élőhelyeken fordul elő. Kisemlősök (*Microtus*, *Mus*, *Talpa* stb.) fészkében és föld alatti járataiban él, megtalálható azonban egér- és pocokjárta avarban, szénatörmelékben stb. is. [0,68%]

Amischa analis (Gravenhorst, 1802) (közönséges trapézfejűholyva) – Gönc: Szesszió, 1995. X. 4., HG. – Révleányvár: Motolla, 1994. II. 13., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; Kecske-hát, 1994. IV. 26., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. IV. 15., 1999. VIII. 8., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 2000. IX. 30., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. X. 6., HG. – Zsujta: Zug, 1995. IV. 9., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója; a magasabb régiókban ritkább, az alacsonyabb területeken gyakori. Gyepekben és erdőkben egyaránt előfordul, a sötét, hűvös, illetve a vizes-nedves élőhelyeket azonban kerüli. Bomló növényi anyagokon (avarban, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban, ritkábban elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, istállók alomjában, szárazodó trágyában stb.) él. [0,90%]

Amischa bifoveolata (Mannerheim, 1831) [*Homalota cavifrons* Sharp, 1869] (gödörkés trapézfejűholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. X. 24., HG. – Cigánd (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897) – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Rettel-dűlő, 1996. IV. 16., HG. – Zsujta: Zug, 1995. IV. 9., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon, a magasabb régiókban azonban még nem gyűjtötték. Környezeti igénye és életmódja minden tekintetben az előző fajéhoz hasonló. [0,53%]

Amischa decipiens (Sharp, 1869) (barnás trapézfejűholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. X. 24., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. V. 24., HG. – Gávavencsellő: Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG. – Györgytarló: Cigány-kúti-dűlő, 1999. XI. 2., HG. – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1994. VII. 14., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki híd, 1992. IV. 12., HG.; Esztáva, 1996. XI. 2., HG.; Magas-hegy, 1994. XI. 4., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG.; Várhegy, 1997. III. 11., HG. – Zsujta: Zug, 1995. IV. 9., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója, a magasabb régiókban azonban csak elvétve található. Elsősorban gyepekben él, de gyakran előfordul erdőkben is. A sötét, hűvös, vizes-nedves élőhelyeket kerüli. Életmódja az előző fajokéhoz hasonló. [0,98%]

Amischa forcipata (Mulsant et Rey, 1873) (ollós trapézfejűholyva) – Tiszalúc: Holt-Tisza, 1995. X. 6., HG. – Szórványosan fordul elő az alacsonyabb hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Környezeti igénye és életmódja nem különbözik az előző fajokétól. [0,08%]

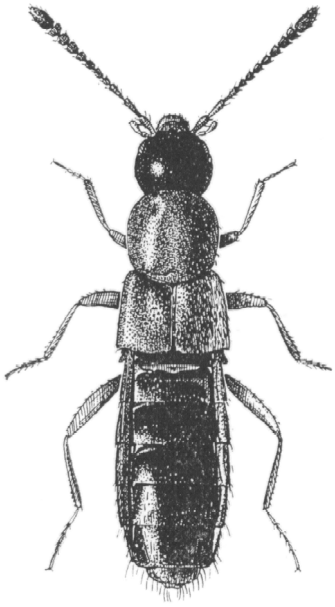
Amischa nigrofusca (Stephens, 1832) [*Homalota soror* Kraatz, 1856; *H. simillima* Sharp, 1869] (suta trapézfejűholyva) – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Tolcsva (Biró 1883). – Magyarországon mindenütt megtalálható, csupán a hegyvidék magasabb régióiból nem került még elő. Környezeti igénye és életmódja az *Amischa analis* fajéhoz hasonló. [0,15%]

Geostibini (Seevers, 1978) – humuszholyvák

Az egész Földön elterjedtek, az eddig leírt fajok túlnyomó része azonban a mérsékelt égövekben (éspedig nagyobbrészt a holarktikus állatföldrajzi régióban) honos. Az ide tartozó fajok többnyire a hűvösebb csapadékosabb éghajlatú erdős vidékeket lakják, megtalálhatók azonban fátlan területeken (tundrákon, havasi gyepekben, füves pusztákon stb.) is. Valamennyi ide sorolt holyva talajlakó. Többnyire bomló növényi anyagokon (avarban, fűgyökerek között, komposztban, korhadó fában,

szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) fordulnak elő. Valószínűleg apró rovarokkal, rovarlárvákkal táplálkoznak.

Enalodroma hepatica (Erichson, 1839) (bütykös humuszholyva) – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. V. 16., HG. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. V. 14., HG. – Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. VI. 19., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1993. V. 9., HG. – Regéc: Rostáló, 1989. V. 6., HG. – Révleányvár: Motolla, 1994. VI. 20., HG. – Sárospatak: Kazaitanya, 1993. VI. 13., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, szőlő, 1992. IV. 26., HG.; Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. VI. 21., HG. – Tiszalúc: Hímes-tó-hát, tölgyes, 1995. V. 24., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. VI. 3., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Zárt erdőkben gyakori, bokorerdőkben, cserjésekben ritkább, gyepekben csak véletlenszerűen fordul elő. Bomló szerves anyagokon (avarban, elhalt fák laza kérge alatt, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, kisemlősök fészkében és föld alatti járataiban stb.) él. Elvétve – irodalmi források szerint – megtalálható virágzó cserjéken is. [0,90%]

46. ábra: *Evanystes circellaris* (Gravenhorst) (Székessy 1963 nyomán)

Schistoglossa gemina (Erichson, 1837) (iszaplakó humuszholyva) – Sátoraljaújhely: Long-erdő, 2000. III. 22., HG. – Előfordul az Alföldön és a Kisalföldön, a nagyobb folyók mentén, illetve a turjánvidékeken. Nagyobb patakok mentén, szélesebb völgyekben a dombvidéken is megtalálható. A pangóvizes vagy időnként friss vízzel elöntött, homokos, iszapos, agyagos vagy tőzeges talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek (láperdők, keményfaligetek) jellemző állata. Vizes-nedves erdőkön kívül megtalálható mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők stb. időszakosan felázott, elöntött talajain is. Vizes-nedves avarban, víz által partra sodort uszadékban stb. él. [0,08%]

Evanystes circellaris (Gravenhorst, 1806) (érdesszárnyú humuszholyva) – Abaújvár: Bika-rét, 1995. V. 17., HG. – Alsóberecki (Biró 1883) – Bodrogkeresztúr: Lebuj, 1994. IV. 30., HG. – Dámóc: File-szög, 1993. VII. 11., HG. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1995. IV. 9., HG. – Pácin: Mágócsi várkastély, 1994. VIII. 20., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – Regéc: Rostáló, 1995. IX. 30., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Berecki híd, 1992. IV. 12., HG.; Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. III. 26., HG. – Tiszadob: Telek, 1995. X. 6., HG. – Tiszaladány: Kis-Tisza, 1998. VI. 3., HG. – Megtalálható a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. A vizes-nedves erdők jellemző faja, előfordul azonban – főleg a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú tájakon – üde erdőkben, illetve vizes, nedves és üde gyepekben is. Nagyobb számban elsősorban vizes-nedves avarban található, nem ritka azonban más növényi eredetű törmelékben sem. [1,20%]

Ditroposipalia chyzeri (Biró, 1883) (kövi humuszholyva) – Füzér: Hosszú-bérc, 1996. X. 11., HG.; Lászlótanya, 1993. IV. 11., HG.; Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Regéc: Gyertyán-kút-rét, 2001. III. 29., ÁL. és HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897) – Telkibánya: Csapontos-forrás, 1994. IX. 18., 1994. XI. 5., HG.; Mátyás király kútja, 2001. III. 27., ÁL. és HG.; Ósva-völgy, 1994. XI. 5., HG. – Magyarországon a Bükkből, az Aggteleki-karsztról és a Zempléni-hegységből mutatták ki, lehetséges azonban, hogy az Északi-középhegységben másutt is megtalálható. A magasabb hegyvidék jellemző állata, az alacsonyabb régiókba csak ritkán ereszkedik le. Rendszerint humuszban gazdag kőzethatású talajokon (erubáz, rendzina) fordul elő. Köves, sziklás hegyolda-

lak, gerincek, tetők, karsztos fennsíkok stb. gyepes aljnövényzetű, üde-száraz erdeinek lakója. Bükkösök, sziklai bükkösök, ritkán sziklai sztyepperdők (kivételesen bokorerdők) laza gyepjeiben él. Hegyi réteken, sziklagyepekben (ritkán pusztagyepekben) stb. is előfordul. Rendszerint fűgyökerek között, kövek alatt, ritkán vastagabb avarréteg vagy más növényi törmelék alatt található. [0,68%]

A holyvákkal foglalkozó szakemberek úgy tartják, hogy e faj leírását Eppelsheim (1883) tette közzé. Eppelsheimnek valóban része volt az új faj felfedezésében: Biró példányokat küldött neki az eredeti anyagból, hogy a meghatározás helyességét ellenőriztesse. A német szerző – szándékát világosan kinyilvánítva, és a forrást, azaz a Biró munkáját tartalmazó kiadványt is megjelölve – a faj leírását azért közölte egy jól ismert folyóiratban, hogy azt szélesebb körben is hozzáférhetővé tegye. Az új faj felfedezését ezek után – a magyar szerző elsőbbségét figyelmen kívül hagyva – minden szakember Eppelsheimnek tulajdonította. Biró (1883) dolgozatát többé egyetlen szerző sem idézte.

Lioglutosipalia gyoerffyi (Bernhauer, 1929) (apró humuszholyva) – Sátoraljaújhely: Május-kút, 1999. VI. 30., HG. – A Kárpát-medencében csak Magyarországról ismert, lehetséges azonban, hogy még Szlovákiában, esetleg Ukrajnában és Romániában is előfordul. Hazánkban a Bakonyból, a Budai-hegységből, a Bükkből és a Zempléni-hegységből mutatták ki, valószínű azonban, hogy középhegységeinkben másutt is megtalálható. Rendszerint sziklai bükkösökben, sziklai sztyepperdőkben (kivételesen bokorerdőkben), köves-sziklás talajú bükkösökben, szurdokerdőkben, gyertyános tölgyesekben stb. fordul elő, elvétve azonban hegyi réteken, sziklagyepekben (ritkán pusztagyepekben) stb. is megtalálható. Többnyire fűgyökerek között, kövek alatt, ritkán vastagabb avarréteg vagy más növényi törmelék alatt akadhatunk rá. [0,08%]

Liogluta crassicornis (Gyllenhal, 1827) [*Homalota granigera* Kiesenwetter, 1850] (avarlakó humuszholyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, 1993. VI. 27., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., HG. – Füzér: Hosszú-bérc, 1996. X. 11., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. V. 14., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., HG. – Regéc: Vajda-völgy, 1988. VI. 26., HG. – Sárospatak: Veres-haraszt, 2000. IV. 3., HG. – Sátoraljaújhely: Hore-völgy, 1994. VI. 2., HG.; Kecske-hát, 1994. XI. 4., HG.; Kis-Magas-hegy, 1994. V. 24., 1994. VI. 9., HG.; Lőtér, 1995. V. 28., HG.; Nagy-nyugodó, 1994. VII. 22., HG.; (Szénégető-völgy), 1992. VI. 5., 1994. VII. 20., HG.; Vörös-nyereg, 1994. V. 24., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben. Az Alföld és a Kisalföld száraz éghajlatú területein ritka: itt jobbára csak a nagyobb folyók ligeteiben fordul elő. Leginkább avarban és más növényi eredetű törmelékben akadhatunk rá, gyakran megtalálható azonban pl. gombák rothadó termőtestén is. [1,20%]

Liogluta longiuscula (Gravenhorst, 1802) (fényesfejű humuszholyva) – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 1., HG. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. V. 14., HG. – (Sátoraljaújhely): Lőtér, 1995. V. 28., HG. – Megtalálható a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Zárt erdőkben él, elvétve azonban cserjésekben, gyepekben is előfordul. Avarban és más növényi eredetű törmelékben (elhalt fák leváló kérge alatt, gombák rothadó termőtestén stb.) akadhatunk rá. [0,23%]

Liogluta oblongiuscula (Sharp, 1869) (penészkedvelő humuszholyva) – Füzér: Remete-hegy, 1987. VI. 30., 1987. VII. 30., HG. – Nagyhuta: Solymos, 1989. V. 24., HG. – Regéc: Vajda-völgy, 1988. IV. 23., 1988. VI. 5., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. V. 11., HG.; Ósva-völgy, 1989. V. 6., HG. – A hegyvidék és a dombvidék lakója. Zárt erdőkben, különösen nedves-üde talajokon, egyike a gyakoribb holyvafajoknak. A magasabb régiókban néha még gyepekben is megtalálható. Bomló szerves anyagokon (pl. avarban, elhalt fák gombás korhadékában és leváló gombás kérge alatt, gombák termőtestén, hullott gyümölcsön, komposztban, szénatörmelékben, ritkán dögön, víz által partra sodort uszadékban), illetve kövek, fadarabok stb. alatt fordul elő. [0,53%]

Aloconota cambrica (Wollaston, 1855) (hegyi humuszholyva) – Makkoshotyka: Bocskor-völgy, 1999. VI. 7., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. IV. 22., HG. – Magyarországon egyelőre csak a Vasi-Hegyhát területéről, a Bükkből és a Zempléni-hegységből ismerjük. A hegyvidéki régió erdei forrásainak, patakjainak hűvös, vízpárával telített környezetében fordul elő, általában tocsogós, rossz lefolyású helyeken, mocsarasodó, iszapos talajokon. Bomló növényi törmelékben, a vizes talajra hullott falevelek, gallyak stb. között található. [0,15%]

Aloconota insecta (Thomson, 1856) (ligeti humuszholyva) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. V. 3., HG. – Telkibánya: Ósva-völgy, 1999. VII. 17., HG. – Előfordul az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság folyóvizei mentén. A friss vízzel átitatott, homokos-iszapos talajú, árnyas, párás élőhelyeket kedveli. Többnyire ligeterdőkben akadhatunk rá, de a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú vidékeken, árnyékos helyeken, patakmenti mocsarakban, magaskórós réteken stb. is megtalálható. Vizes-nedves növényi törmelékben él. [0,15%]

Aloconota ruficrus (Stephens, 1832) [*Aleochara foveolaris* Stephens, 1832; *Homalota gregaria* Erichson, 1839] (gödröshátú humuszholyva) – Bodroghalom: Patkó, 1995. VII. 11., HG. – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. V. 16., 1995. X. 10., HG. – Garadna, legelő, repült, 2000. VI. 2., GA.; (belterület) Kossuth u., fűhálózás, 2000. XI. 22., GA., házfalról, 2000. IV. 4., 2000. XI. 14., GA.; Bakó, erdészház, fűhálózás, 2000. XI. 15., GA. – Gávavencsellő: Remete, 1996. III. 26., 1996. V. 8., 1996. VI. 2., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. VII. 15., HG. – Regéc: Gyertyán-kút, 1993. IV. 24., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 16., 1999. V. 31., 1999. VII. 4., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); (belterület) Kazinczy Ferenc Múzeum, 2000. III. 22., HG.; Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Boda-dűlő, 1999. X. 30., HG.; Esztáva, 1994. III. 5., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. X. 30., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. XI. 2., HG. – Telkibánya: Csapontos-forrás, 1994. XI. 5., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. III. 26., HG. – Tiszanagyfalu: Nagy-morotva, 1998. VII. 7., HG. – Tokaj: Nagy-fűz, 1998. X. 28., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon, a magasabb régiókban azonban ritka. A vizes-nedves talajok jellemző állata. Gyakori álló- és folyóvizek partján, mocsarakban, lápokban, réteken, nedves legelőkön stb. Megtalálható változó vízjárású, időnként kiszáradó gyepekben is. Erdőkben is előfordul, de ott valamivel ritkább. Általában vizes-nedves növényi törmelékben akadhatunk rá. [2,03%]

Aloconota sulcifrons (Stephens, 1832) (berki humuszholyva) – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Mikóháza: Közép-bérc, 1999. VII. 14., HG. – Sátoraljaújhely: Kecske-hát, 1999. X. 17., HG. – A hegyvidék és a dombvidék jellemző állata, a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú erdős tájak folyóvizei mentén azonban helyenként a síkságra is leereszkedik. Folyóvizek parti zónájának, alacsony árterének homokos-iszapos áradmányain, árnyas, párás élőhelyeken, többnyire ligeterdőkben fordul elő. Ritkán patakmenti mocsarakban, magaskórós réteken stb. is megtalálható. Vizes-nedves növényi törmelékben él. [0,23%]

Disopora languida (Erichson, 1837) (nyurga humuszholyva) – Cigánd (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897) – Gávavencsellő: Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG. – Sátoraljaújhely: Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VIII. 10., 1999. VIII. 15., 1999. VIII. 16., HG.; Némahegy, mocsár, 1998. V. 6., HG. – (Vajdácska: Mikola-dűlő), 1994. IX. 13., HG. – Előfordul a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Állóvizek (ritkábban folyóvizek) mentén, pangóvizes vagy friss vízzel időnként elöntött, iszapos, agyagos vagy tőzeges, sűrű növényzettel benőtt talajokon (mocsarakban, magassásosokban, lápokban, nedves réteken, nedves legelőkön, láp- és ligeterdőkben stb.) fordul elő. Nedves növényi anyagok között (avarban, korhadt fában, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [0,60%]

Pseudosemiris kaufmanni (Eppelsheim, 1887) (busafejű humuszholyva) – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., HG. – A hegyvidék alacsonyabb régióiban és a dombvidéken fordul elő szórványosan, helyenként azonban a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú síksági tájakon is megtalálható. Az Alföldön és a Kisalföldön csak a peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók árterületén ismert egy-két lelőhelye (pl. Bátorliget, Dráva-mellék). Mindenütt meglehetősen ritka. Vizes, nedves és üde erdők (keményfaligetek, bükkösök, szurdokerdők, gyertyános tölgyesek stb.) vízszivárgásos helyein, felázott talaján fordul elő. Nedves avarban, fakorhadékban stb. él. [0,08%]

Hydrosmectini (Muona, 1979) – hordalékholyvák

Zömmel az északi mérsékelt éghajlati öv lakói, több fajuk azonban Közép- és Dél-Amerikában – trópusi magashegységekben, illetve a déli mérsékelt övben – is előfordul. Többnyire hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú erdős tájakon élnek, megtalálhatók azonban meleg, száraz éghajlatú

erdőtlen vidékeken is. Valamennyi fajuk vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött élőhelyeken (vízpartok nyers hordalékain és üledékein, mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők, vizes-nedves erdők stb. bomló növényi maradványokban gazdag, iszapos, agyagos, tőzeges talaján) fordul elő. Vizes-nedves növényi anyagokon (avarban, fakorhadékban, mohában, víz által partra sodort uszadékban stb.) élnek. Táplálkozásukról nincsenek adataink, valószínű azonban, hogy apró rovarokat, rovarlárvákat fogyasztanak.

Dochmonota clancula (Erichson, 1837) (zömök hordalékholyva) – Sátoraljaújhely: Gyalmos, 1993. X. 23., HG. – Előfordul az Alföldön és a Kisalföldön, a nagyobb folyók mentén, illetve a turjánvidékeken. Nagyobb patakok mentén, szélesebb völgyekben a dombvidéken is megtalálható. A pangóvizes vagy időnként friss vízzel elöntött, homokos, iszapos, agyagos vagy tőzeges talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek (láperdők, keményfaligetek) jellemző állata. Vizes-nedves növényi törmelékben él. [0,08%]

Dochmonota rudiventris (Eppelsheim, 1886) (ártéri hordalékholyva) – Sátoraljaújhely (Kuthy 1897); Long-erdő, 2000. III. 22., HG. – Szórványosan fordul elő az Alföldön és a Kisalföldön, a nagyobb folyók mentén, illetve a turjánvidékeken. Nagyobb patakok mentén, szélesebb völgyekben valószínűleg a dombvidéken is megtalálható. Környezeti igénye és életmódja minden tekintetben az előző fajéhoz hasonló. [0,15%]

Parameotica hydra Ádám, 1987 (iszaplakó hordalékholyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. V. 24., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG. – Szórványosan fordul elő a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken ismert egy-két lelőhelye. A friss vízzel legalább időnként elöntött, homokos-iszapos talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek, keményfaligetek jellemző állata. [0,15%]

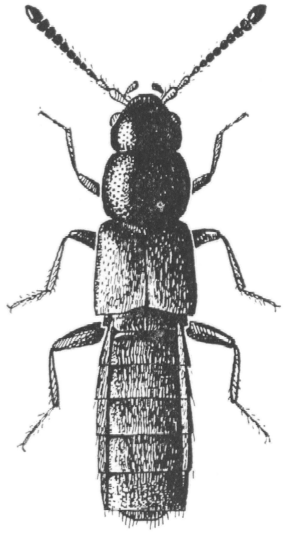
Dralica vilis (Erichson, 1837) (selyemfényű hordalékholyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. V. 24., 1995. X. 6., HG. – Gávavencsellő: Gyuj tava, 1996. VI. 10., HG.; Lapály, 1996. IV. 23., HG.; Remete, 1996. III. 26., 1996. V. 8., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; Kacsa-tó, 1997. IV. 28., HG. – Tiszadob: Telek, 1995. X. 6., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. V. 11., HG. – Előfordul az Alföldön és a Kisalföldön, a nagyobb folyók mentén, illetve a turjánvidékeken. Nagyobb patakok mentén, szélesebb völgyekben a dombvidéken is megtalálható. A pangóvizes vagy időnként friss vízzel elöntött, homokos, iszapos, agyagos vagy tőzeges talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek (láperdők, keményfaligetek) jellemző állata. Vizes-nedves erdőkön kívül megtalálható mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők stb. időszakosan felázott, elöntött talajain is. Vizes-nedves avarban, víz által partra sodort uszadékban stb. él. [0,83%]

Dilacra luteipes (Erichson, 1837) (selymes hordalékholyva) – Gávavencsellő: Lenc, 2000. VII. 19., HG. – Sátoraljaújhely: Pap-erdő, 1999. VII. 22., HG. – Szórványosan fordul elő az Alföldön és a Kisalföldön, a nagyobb folyók mentén, illetve a turjánvidékeken. Nagyobb patakok mentén, szélesebb völgyekben helyenként a dombvidéken is megtalálható. A pangóvizes vagy időnként friss vízzel elöntött, homokos, iszapos, agyagos vagy tőzeges talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek (láperdők, keményfaligetek) jellemző állata. Elvétve megtalálható mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők stb. időszakosan felázott, elöntött talajain is. Vizes-nedves avarban, víz által partra sodort uszadékban stb. él. [0,15%]

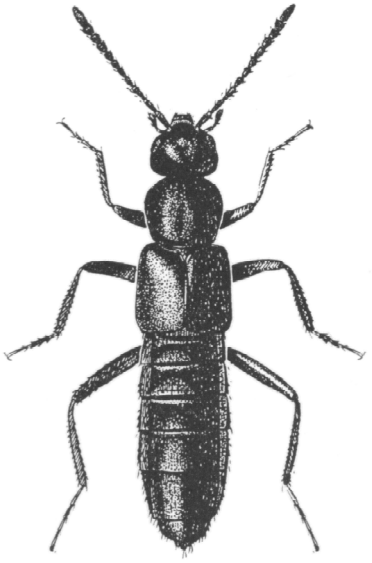
Hydrosmecta delicatula (Sharp, 1869) (apró hordalékholyva) – Sátoraljaújhely (Kuthy 1897). – Magyarországon csak Sátoraljaújhelyről ismerjük. Faunaterületünkön szórványosan fordul elő a zárt erdők övében, az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság nagyobb folyóvizei mentén. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak egy-két lelőhelye ismert a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken. Nagyobb folyóvizek friss vízzel átitatott, kavicsos-homokos, nyers hordalékain él. [0,08%]

Taxicerini (Lohse, 1989) – hegyiholyvák

Az ide tartozó néhány ritka faj Európában és Ázsiában honos. Jobbára az északi mérsékelt öv déli felében fordulnak elő, egy-kettő közülük azonban Délkelet-Ázsia trópusainak lakója. Valamennyi faj erdős vidékeken él, és mind talajlakó. Egyes fajok folyóvizek partjának szárazodó, legfeljebb gyér növényzettel benőtt fövenyén, mások görgetegek, törmeléklejtők pionír gyepjeiben,

47. ábra: *Tomoglossa luteicornis* (Erichson) (Hydrosmectini) (Székessy 1963 nyomán)

48. ábra: *Pischnopoda umbratica* (Erichson) (Székessy 1963 nyomán)

illetve erózió által megbontott száraz gyepekben élnek. Leginkább dögön, kövek alatt, növényi törmelékben, szárazodó trágyában, víz által partra sodort uszadékban akadhatunk rájuk. Táplálkozásukról nincsenek adataink, valószínű azonban, hogy apró rovarokat, rovarlárvákat fogyasztanak.

Taxicera sericophila (Baudi, 1870) [*Homalota polita* Rosenhauer, 1847, nec Melsheimer, 1844] (selymes hegyiholyva) – Boldogkőváralja: Boldogkővár, 2000. VIII. 15., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, 2000. VI. 30., HG. – A Kárpát-medencében ezidáig csak Horvátország, Ausztria (Burgenland) és Magyarország területéről került elő. Hazai elterjedését egyelőre nem tudjuk körvonalazni, és környezeti igényéről, életmódjáról is csak keveset tudunk (adataink egymásnak ellentmondani látszanak). Irodalmi források szerint folyóvizek partjának szárazodó, legfeljebb gyér növényzettel benőtt homokján fordul elő, ahol rendszerint dögön, vizes-nedves növényi törmelékben, víz által partra sodort uszadékban található. [0,15%]

Tachyusini (Thomson, 1859) – cingárholyvák

Az egész Földön elterjedtek, számuk azonban a meleg és a mérsékelt éghajlati övek erdős tájain a legnagyobb. Valamennyi fajuk vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött élőhelyeken (vízpartok nyers hordalékain és üledékein, mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők, vizes-nedves erdők stb. bomló növényi maradványokban gazdag, iszapos, agyagos, tőzeges talajain) fordul elő. Vizes-nedves növényi anyagokon (avarban, fakorhadékban, mohában, víz által partra so-

dort uszadékban stb.) élnek. Táplálkozásukról keveset tudunk, valószínű azonban, hogy főképpen apró rovarokat, rovarlárvákat (ugróvillásokat, legyeket stb.) zsákmányolnak.

Gnypeta subpubescens (Stephens, 1832) [*Homalota ripicola* Kiesenwetter, 1844] (busafejű cingárholyva) – Felsőberecki: Bodrog, 2000. VIII. 23., HG. – Sátoraljaújhely: Kapronca, 1999. X. 29., ÁL. és HG.; Kelince-tó, 1999. IX. 24., HG.; Szénégető-völgy, 1999. V. 22., HG. – Tiszakanyár: Tisza-híd, 2000. VI. 9., HG. – Zsujta: Zug, 1993. IX. 13., 1995. X. 4., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain fordul elő szórványosan. Az Alföldön és a Kisalföldön csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók árterületén ismert néhány lelőhelye. Nagyobb folyóvizek partján és alacsony árterén, friss vízzel átitatott vagy szárazodó, gyér növényzettel benőtt, homokos-iszapos nyers hordalékokon él. Elvétve friss vizű tavak partján, homokos-iszapos nyers üledékeken stb. is megtalálható. Kövek, fadarabok alatt, kavicsok között, víz által partra sodort uszadékban stb. fordul elő. [0,53%]

Dasygnypeta velata (Erichson, 1837) (deres cingárholyva) – Abaújvár: Bika-rét, 1995. VI. 11., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1999. VI. 5., HG. – Szórványosan fordul elő a zárt erdők övében, az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság nagyobb folyóvizei mentén. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken található. Friss vízzel átitatott, homokos-iszapos, nyers hordalékokon (kavicsok között, kövek, fadarabok alatt, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [0,15%]

Tachyusa atra (Gravenhorst, 1806)* (selymes cingárholyva) – Bekecs: Muszáj-legelő, szikes, 2000. V. 3., HG. – Lácacséke: Pocsolya-rét, 1999. VI. 12., HG. – Regéc: Rostáló, 2000. VII. 28., HG. és SzCs. – Sátoraljaújhely: (belterület) Kazinczy u., 1994. VIII. 3., HG.; Hore-völgy, 1994. V. 12., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VI. 5., 1999. VII. 6., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. V. 31., HG.; Ósva-völgy, 1999. VII. 17., HG. – Tolcsva: Várhegy, 1994. V. 22., HG. – Vajdácska: Holt-Bodrog, 1999. VI. 5., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója. Többnyire álló- és folyóvizek parti zónájának, alacsony árterének üledékein, áradmányain fordul elő, megtalálható azonban időszakosan felázott, elöntött mocsári és réti talajokon is. Többnyire gyepes élőhelyeken (pl. mocsarakban, réteken), ritkán égeres mocsárerdőkben, tölgy-kőris-szil ligetekben stb. akadhatunk rá. Vizes-nedves növényi törmelékben él. [0,90%]

Pischnopoda leucopus (Marsham, 1802) (kékfényű cingárholyva) – Nagyhuta: Kőkapu, 1998. IV. 22., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban és a dombvidéken. Magyarországon egyelőre még csak néhány lelőhelye ismert. Folyóvizek parti zónájának, alacsony árterének homokos-iszapos áradmányain él. Leginkább hegyvidéki égerligetekben fordul elő, árnyékos helyeken azonban patakmenti mocsarakban, magaskórós réteken stb. is megtalálható. Általában vizes-nedves növényi törmelékben akadhatunk rá. [0,08%]

Pischnopoda umbratica (Erichson, 1837) (bronzfényű cingárholyva) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. VII. 15., HG. – Alsóregmec: Fedormalom, 1996. IV. 21., 1996. VIII. 6., HG.; Nagy-Dubinka, 1995. V. 30., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. VI. 30., HG. – Füzérradvány (Csiki 1942) – Gávavencsellő: Lapály, 1996. V. 8., HG.; Remete, 1996. IV. 23., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 26., HG. – Komlóska: Hotyka-patak, 1999. VI. 7., HG. – Nagyhuta: Szoros-bérc, 1997. V. 19., HG. – Sátoraljaújhely: Berecki híd, 90 m, *Carici-Alopecuretum pratensis*, parttaposás, 1999. IV. 30., ÁL. és HG.; Hore-völgy, 1994. V. 12., HG.; Szénégető-völgy, 1999. V. 22., HG.; (Vinyik-dűlő), 1993. VII. 3., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. V. 22., HG. – Telkibánya: Ósva-völgy, 1999. VII. 17., HG. – Tiszabercel: Tisza, homokos part, 1996. VI. 27., RJ. – Tiszakanyár: Tisza-híd, 2000. VI. 9., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság folyóvizei mentén. A friss vízzel átitatott, homokos-iszapos talajú, árnyas, párás élőhelyeket kedveli. Többnyire ligeterdőkben fordul elő, de a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú vidékeken, illetve árnyékos helyeken

* Biró (1883) „Tachyusa laevior Taur." néven említ egy fajt Sátoraljaújhelyről. Ismereteink szerint ezt a nevet érvényesen soha nem tették közzé; az említett fajt nem sikerült sem neve alapján, sem más módon azonosítani.

patakmenti mocsarakban, magaskórós réteken stb. is megtalálható. Vizes-nedves növényi törmelékben él. [1,43%]

Calischnopoda exarata (Mannerheim, 1831) (nyúlánk cingárholyva) – Tiszakanyár: Tiszahíd, 2000. VI. 9., HG. – Faunaterületünkön szórványosan fordul elő a Kárpátok vonulatain (Szlovákiában, Ukrajnában és Romániában). Elsősorban a hegyvidék lakója, a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú erdős tájakon azonban a dombvidékre és a síkságra is leereszkedik. Magyarországon a Tisza felső szakaszán honos. Egyelőre csak a Rétközből ismerjük, de bizonyára a Beregi- és a Szatmári-síkságon, illetve a Bodrogközben is megtalálható. Folyóvizek parti zónájának, alacsony árterének friss vízzel átitatott, legfeljebb gyér növényzettel benőtt, homokos-iszapos áradmányain él. Kövek, kavicsok között, talajrepedésekben, vizes-nedves növényi törmelékben stb. található. [0,08%]

Chyusata coarctata (Erichson, 1837) (karcsú cingárholyva) – Cigánd: Tisza, 1999. VII. 28., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1999. VI. 5., HG. – Gávavencsellő: Remete, 2000. VII. 19., HG.; Szállás-szeg, 2000. VI. 29., HG.; Tisza, homokos part, 1996. VI. 27., RJ. – Gibárt: Hernád, 2000. V. 3., HG. – Tiszabercel: Tisza, homokos part, 1996. VI. 27., RJ. – Tiszakanyár: Tisza-híd, 2000. VI. 9., HG. – Zsurk: Tisza, homokos part, 1996. VI. 25., RJ. – Elterjedt a hegyvidéki alacsonyabb tájakon, a dombvidéken és a síkságon. Általában nagy számban fordul elő folyóvizek partján és alacsony árterén, friss vízzel átitatott vagy szárazodó, gyér növényzettel benőtt, homokos-iszapos nyers hordalékokon. Friss vizű tavak partján és szárazodó medrében, homokos-iszapos nyers üledékeken, ritkán iszapos vagy agyagos réti talajokon stb. is megtalálható. Az árnyékos környezetet, a pangóvizes, rosszul átszellőzött, sűrű növényzettel benőtt talajokat kerüli, néha azonban ilyen helyeken is ráakadhatunk. Többnyire növények levelei alatt, gyökerei között, talajrepedésekben stb. található. [0,68%]

Chyusata concinna (Heer, 1839) (kecses cingárholyva) – Abaújvár: Bika-rét, 1995. VI. 11., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1999. VI. 5., 2000. VIII. 23., HG. – Gávavencsellő: Remete, 1996. VI. 2., HG. – Hernádbűd: Hernád, 1999. X. 28., ÁL. – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 26., HG. – Sátoraljaújhely: (Vinyik-dűlő), 1993. VII. 3., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. VIII. 31., HG. – Elterjedése, környezeti igénye és életmódja az előző fajéhoz hasonló; a két faj legtöbbször együtt fordul elő. A *Chyusata concinna* valamivel nagyobb tűrőképességű: árnyékos környezetben, pangóvizes, rosszul átszellőzött, sűrű növényzettel benőtt talajokon is gyakoribb az előzőnél. [0,60%]

Chyusata constricta (Erichson, 1837) (szúnyogképű cingárholyva) – Alsóregmec: Fedormalom, 1996. IV. 21., HG.; Nagy-Dubinka, 1995. V. 30., HG. – Gibárt: Hernád, 2000. V. 3., HG. – Regéc: Daru-forrás, 2000. VII. 26., HG. Sátoraljaújhely: Berecki híd, 1992. V. 1., HG.; (Vinyik-dűlő), 1993. VII. 3., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. VIII. 31., HG. – Zsujta: Zug, 1993. IX. 13., 1995. IV. 9., HG. – Elsősorban a hegyvidék és a dombvidék lakója, de a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú erdős tájak folyóvizei mentén helyenként a síkságra is leereszkedik. Folyóvizek parti zónájának, alacsony árterének homokos-iszapos áradmányain él. A ligeterdők jellemző állata; árnyékos helyeken patakmenti mocsarakban, magaskórós réteken stb. is megtalálható. Életmódja az előző fajokéhoz hasonló. [0,68%]

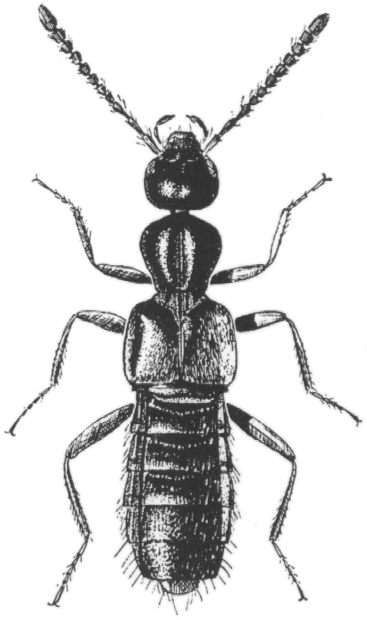
Chyusata objecta (Mulsant et Rey, 1870) (szürke cingárholyva) – Balsa: Tisza, 2000. IX. 29., HG. – Bodrogkeresztúr: Macskás, 1993. V. 20., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 2000. VIII. 23., HG. – Gávavencsellő: János-tó, 2000. VII. 19., HG.; Lónyai-főcsatorna, 2000. VIII. 16., HG.; Remete, 2000. VIII. 16., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 26., HG. – Sátoraljaújhely: Egres-Galambos, 1999. X. 29., ÁL. és HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VIII. 8., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG.; (Vinyik-dűlő), 1993. VII. 3., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. VIII. 31., HG. – Telkibánya: Csapontos-forrás, 1994. IX. 18., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. V. 9., HG. – Megtalálható az alacsonyabb hegyvidéki régiókban, a dombvidéken és a síkságon. Álló- és folyóvizek parti zónájának, alacsony árterének üledékein, áradmányain, illetve legalább időszakosan felázott, elöntött talajain fordul elő. Többnyire gyepes élőhelyeken (mocsarakban, iszaplakó növénytársulásokban, lápok-

ban, réteken, nedves legelőkön stb.), ritkábban vizes-nedves erdőkben található. Életmódja az előző fajokéhoz hasonló. [1,05%]

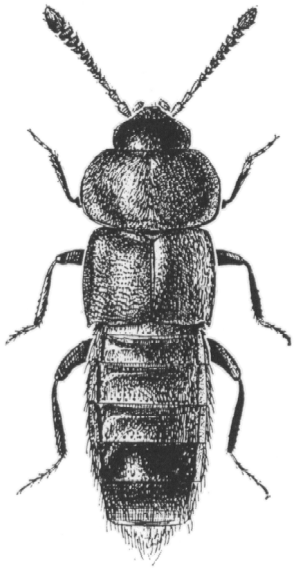
Brachyusa concolor (Erichson, 1839) (egyszínű cingárholyva) – Abaújvár: Bika-rét, 1995. VI. 11., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1999. VI. 5., HG. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. VII. 15., HG. – Sátoraljaújhely (Chyzer 1885*c*); Pap-tó, 1994. VII. 28., HG. – Tokaj (Chyzer 1885*c*) – Zsurk: Tisza, homokos part, 1996. VI. 25., RJ. – Megtalálható a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon, a magasabb régiókban azonban ritka vagy hiányzik. Álló- és folyóvizek partján fordul elő, többnyire friss vízzel átitatott vagy időnként friss vízzel öntözött talajokon. Mocsarakban, nedves réteken, nedves legelőkön, ritkán vizes-nedves erdőkben stb. él. Kövek, kavicsok között, talajrepedésekben, vizes-nedves növényi törmelékben stb. található. [0,53%]

Falagriini (Mulsant et Rey, 1873) – karcsúholyvák

Az Antarktisz kivételével minden földrészen megtalálhatók, fajaik száma azonban a melegebb éghajlatú területek erdős tájain a legnagyobb. Jelentősebb részük nedvességkedvelő, vizek közelségéhez azonban csak kevés faj ragaszkodik. Valamennyi ide sorolt holyva talajlakó. Többnyire bom-

49. ábra: *Falagria caesa* Erichson (Székessy 1963 nyomán)

50. ábra: *Euryusa sinuata* Erichson (Székessy 1963 nyomán)

ló növényi anyagokon (avarban, komposztban, korhadó fában, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) fordulnak elő. Valószínűleg apró rovarokkal, rovarlárvákkal táplálkoznak.

Cordalia obscura (Gravenhorst, 1802) (szívhátú karcsúholyva) – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – Sátoraljaújhely: Berecki híd, 1992. V. 1., HG.; Esztáva, 1994. III. 27., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. X. 30., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. VI. 15., HG. – Tolcsva (Biró 1883); Várhegy, 1994. III. 12., HG. – Zsujta: Zug, 1995. X. 4., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban vizes, nedves és üde gyepekben, erdőkben

akadhatunk rá, előfordul azonban szárazabb élőhelyeken is. Bomló növényi anyagokon (pl. avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, komposztban, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [0,60%]

Falagrioma thoracica (Stephens, 1832) (hosszúlábú karcsúholyva) – Abaújszántó: Kassi-szőlő, 2000. VII. 14., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VII. 14., HG. – Bodrogkeresztúr: Lebuj, 1994. VII. 10., 1994. X. 30., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. VII. 25., HG. – Boldogkőváralja: Tekeres-patak, 2000. VI. 16., 2000. VII. 14., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VII. 30., HG. – Gávavencsellő: Nyárfás-zug, 2000. VII. 19., 2000. VIII. 16., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. VIII. 20., 1994. XI. 1., HG. – Kenézlő: Görbe-éri-kaszáló, 1993. VII. 10., HG. – Nagyhuta: Solymos, 1989. VII. 22., 1989. VIII. 24., HG. – Nyíri: Vajda, 1999. VII. 30., HG. – Pácin: Mágócsi várkastély, 1994. VIII. 20., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. VII. 11., HG.; Motolla, 1994. VII. 13., 1994. VIII. 20., 1994. XI. 1., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. VII. 4., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. VII. 11., 1993. X. 30., HG. – Tolcsva: Várhegy, 1994. V. 22., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság vizes-nedves élőhelyein. A magasabb régiókban, illetve a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú tájakon gyepekben és erdőkben egyaránt előfordul, az Alföld és a Kisalföld száraz éghajlatú vidékein azonban az erdők védelmére szorul (az erdőtlen területeken hiányzik). Bomló növényi törmelékben, vizes talajra hullott falevelek, gallyak között, vízzel átitatott korhadó fatörzsekben stb. található. [1,88%]

Falagria caesa Erichson, 1837 [*Staphylinus sulcatus* Paykull, 1789, nec O. F. Müller, 1776] (barázdás karcsúholyva) – Abaújvár: Bika-rét, 1995. IV. 9., HG. – Hernádcéce: Hosszú-Kerek-tó, 1993. VI. 27., HG. – Sátoraljaújhely: Torzsás, 1995. IV. 15., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. V. 22., HG. – Tolcsva (Biró 1883). – Megtalálható a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban vizes, nedves és üde gyepekben, erdőkben akadhatunk rá, előfordul azonban szárazabb élőhelyeken is. Bomló növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, istállók alomjában, komposztban, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) fordul elő. [0,38%]

Falagria sulcatula (Gravenhorst, 1806) (rovátkás karcsúholyva) – Cigánd (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897); Bélatanya (Kuthy 1897) – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 1., 1994. V. 26., HG. – Kenézlő: (Szarvastanya), homokbánya, 1993. VIII. 17., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 31., 1999. VII. 4., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. IV. 25., 1993. VII. 11., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban a nedves-üde talajokat kedveli, de a vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével csaknem mindenütt megtalálható. Meleg, száraz éghajlatú vidékeken leginkább erdőkben vagy vizes-nedves gyepekben akadhatunk rá. Bomló növényi anyagokon (pl. avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, fűgyökerek között, komposztban, szárazodó trágyában, víz által partra sodort uszadékban), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [0,68%]

Anaulacaspis nigra (Gravenhorst, 1802) (érdeshátú karcsúholyva) – Gönc: Nagy-legelő, 1996. V. 14., 1996. VI. 18., HG. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1995. IV. 9., HG. – Tolcsva (Biró 1883). – Előfordul a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban vizes, nedves és üde gyepekben, erdőkben él, előfordul azonban szárazabb élőhelyeken is. Bomló növényi anyagokon (pl. avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [0,30%]

Euryusini (Thomson, 1859) – tarkaholyvák

Az egész Földön elterjedtek, számuk azonban az északi mérsékelt éghajlati övben a legnagyobb. Fajaik jó része hűvösség- és nedvességkedvelő. Többségük erdőkben vagy legalábbis erdős vidékeken honos, számos faj él azonban nedves-üde gyepekben (hegyvidéki irtásréteken, a hegyvidéki erdőhatár fölötti havasi régiókban, illetve a hideg éghajlati övek fátlan vidékein stb.) is. Az erdőlakó fajok leginkább elhalt fák gombás kérge alatt, gombák termőtestén, gombásodó növényi törmeléken fordulnak elő, és akadnak közöttük hangyakedvelők is. A gyepekben élő fajok többnyire fűgyöke-

rek között, nedves növényi törmelékben élnek. A nemzetség képviselői valószínűleg kivétel nélkül ragadozók. Táplálékuk nagyobb részét légylárvák teszik ki, elfogyasztanak azonban más rovarokat, rovarlárvákat is.

Ditropalia bella (Märkel, 1844) (díszes tarkaholyva) – Füzérradvány (Csiki 1942) – Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. VII. 13., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., HG. – Révleányvár: Motolla, 1994. VII. 13., 1994. VIII. 20., HG. – Sátoraljaújhely: Bibérctanya, 1999. VIII. 11., HG.; Sátorhegy, 1993. II. 22., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben. Gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt stb.) él. Néha megtalálható taplók (pl. *Phellinus igniarius*, *Trametes gibbosa*), elvétve kalapos gombák (pl. *Collybia* és *Lactarius* fajok) termőtestén is. [0,53%]

Ditropalia lucida (Gravenhorst, 1802) (fényes tarkaholyva) – Nagyhuta: Solymos, 1989. IX. 29., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. VI. 12., 1999. VII. 25., HG. – Regéc: Rostáló, 1995. IX. 30., 1998. IV. 22., HG.; Vajda-völgy, 1989. XI. 5., HG. – Telkibánya: Gönci-patak, 2000. VII. 9., HG. – A hegyvidék és a dombvidék zárt erdeinek jellemző állata. A síkságon csak egy-két lelőhelye ismert a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók mentén. Általában nedves-üde erdőkben (bükkösökben, szurdokerdőkben stb.) fordul elő, fellelhető azonban keményfaligetekben stb. is. Elhalt fák gombás korhadékában és leváló gombás kérge alatt, gombásodó nedves avarban, kövek, fadarabok alatt stb. él. Taplókon (*Fomes fomentarius*, *Laetiporus sulphureus*, *Polyporus squamosus*, *Trametes gibbosa*, *T. versicolor* stb.) is megtalálható. [0,53%]

Ditropalia obliqua (Erichson, 1837) (sötét tarkaholyva) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG.; Nagy-Milic, 850 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 2., ÁL. – Telkibánya: Jó-hegy, 2001. III. 27., ÁL. és HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. A zárt erdők övében (különösen nedves-üde erdőkben) gyakori. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) szórványosan fordul elő vizes, nedves és üde erdőkben (többnyire a nagyobb folyók ligeteiben). Gombásodó növényi anyagokon él; elsősorban elhalt fák (lombosfák vagy elvétve tűlevelűek) leváló kérge alatt akadhatunk rá. Taplókon (pl. *Fomes fomentarius*, *Phellinus igniarius*, *Polyporus squamosus*) vagy korhadó fán tenyésző kalapos gombákon (pl. *Hypholoma fasciculare*, *H. sublateritium*) is megtalálható. [0,23%]

Ditropalia pulchra (Gravenhorst, 1806) [*Staphylinus lunulatus* auct., nec Linnaeus, 1761] (ékes tarkaholyva) – Erdőbénye (Biró 1883) – Füzér: Hosszú-bérc, 1996. X. 11., HG. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. VI. 2., HG.; Pusztafalui-dűlő, 1996. V. 8., HG. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. IX. 4., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VII. 25., HG. – Pányok: Hasdát-patak, 1995. X. 4., HG. – Sima: Csonkás, 1996. VII. 15., HG. – A hegyvidék és a dombvidék zárt erdeinek jellemző állata; a síkságon jobbára csak a nagyobb folyók mentén (keményfaligetekben, gyertyános kocsányos tölgyesekben stb.) fordul elő nagyon szórványosan. A magasabb régiók nedves-üde erdeiben (bükkösökben, szurdokerdőkben stb.) elterjedt és elég gyakori. Az alacsonyabb régiók száraz erdeiben kifejezetten ritka. Gombásodó növényi anyagokon (elsősorban elhalt lombosfák leváló gombás kérge alatt) él. Taplókon, kalapos gombák termőtestén is megtalálható. [0,60%]

Leptusa fuliginosa (Aubé, 1850) [*Leptusa fuliginosa* v. *vavrai* Roubal, 1931] (kormos tarkaholyva) – Füzér: Lászlótanya, 1997. IV. 24., HG. – Magyarországon egyelőre csak a Bükkből és a Zempléni-hegységből ismerjük. Környezeti igénye és életmódja a következő fajéhoz hasonló. [0,08%]

Leptusa fumida (Erichson, 1839) [*Homalota haemorrhoidalis* auct., nec Heer, 1839] (szurokszínű tarkaholyva) – Regéc: Gyertyán-kút-rét, 2001. III. 29., ÁL. és HG. – Magyarországon egyelőre csak a Villányi- és a Zempléni-hegységből ismerjük. A hegyvidék nedves-üde erdeinek, bükköseinek, szurdokerdeinek jellemző állata. Elhalt lombosfák (főleg a bükk) leváló gombás kérge alatt él. Ritkábban a korhadó fa belsejében, farontó rovarok elhagyott járataiban, rovarrágta taplókban, elvétve fák kifolyó nedvén stb. is megtalálható. [0,08%]

Leptusa pulchella (Mannerheim, 1831) [*Aleochara analis* auct., nec Gravenhorst, 1802] (hegyi tarkaholyva) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG.; Nagy-Milic, 850 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 2., ÁL. – Regéc: Vajda-völgy, 1988. VIII. 14., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883) – Telkibánya: Gönci-patak, 2000. VII. 9., HG.; Jó-hegy, 2001. III. 27., ÁL. és HG. – A hegyvidék nedves-üde erdeinek, bükköseinek, szurdokerdeinek jellemző állata. A hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú nyugati országrészben a dombvidéken is előfordul, az alacsonyabb régiókban azonban mindenütt nagyon ritka. Elhalt lombosfák (elsősorban a bükk) leváló gombás kérge alatt él. Ritkábban a korhadó fa belsejében, farontó rovarok elhagyott járataiban, rovarrágta taplókban stb. is megtalálható. Kivételesen tűlevelű fák nedves kérge alatt is ráakadhatunk. [0,45%]

Pisalia flavicornis (Brancsik, 1874) (magashegyi tarkaholyva) – Füzér: Hosszú-bérc, 1996. IV. 12., 1996. X. 11., HG. – Magyarországon eddig még csak a Zempléni-hegységből mutatták ki, előkerülése azonban az Aggteleki-karszt területén is várható. A magasabb hegyvidék (a magashegységi és az alhavasi tájak) jellemző állata, az alacsonyabb régiókba csak ritkán ereszkedik le. Rendszerint humuszban gazdag kőzethatású talajokon (erubáz, rendzina) fordul elő. A mi éghajlati viszonyaink között többnyire sziklás erdőkben (bükkösökben, szikla- és szurdokerdőkben) él, elvétve azonban fenyéreken, hegyi réteken, hűvös sziklagyepekben stb. is előfordul. Rendszerint nedves növényi törmelékben (avarban, növények gyökerei között stb.) található. [0,15%]

Euryusa castanoptera Kraatz, 1856 (zömök tarkaholyva) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – A hegyvidék és a dombvidék erdős tájainak jellemző faja, a síkságon csak elvétve fordul elő (pl. Bátorliget). A magasabb régiók nedves-üde erdeiben (bükkösökben, szurdokerdőkben stb.) elterjedt, de gyakorinak itt sem mondható. Elhalt lombosfák (*Fagus*, *Populus*, *Quercus*, *Salix* stb.) leváló gombás kérge alatt él. Néha hangyák (*Lasius* fajok) társaságában található. [0,08%]

Euryusa optabilis Heer, 1839 (pajzsoshátú tarkaholyva) – Sátoraljaújhely: Szénégető-völgy, 2000. VII. 10., HG. – Faunaterületünkön a hegyvidék és a dombvidék zárt erdeiben fordul elő, de mindenütt csak szórványosan található, és mindenütt nagyon ritka. Hazai elterjedését egyelőre még nem tudjuk körvonalazni. Elhalt lombosfák (*Aesculus*, *Fagus*, *Populus*, *Quercus*, *Salix*, *Ulmus* stb.) – de mindenekelőtt tölgyek – leváló gombás kérge alatt él. Ritkábban a korhadó fa belsejében, farontó rovarok elhagyott járataiban, rovarrágta taplókban, elvétve avarban, fák kifolyó nedvén stb. is ráakadhatunk. Legtöbbször a *Lasius* nembe tartozó hangyák (főleg a *Lasius brunneus* faj) társaságában fordul elő. [0,08%]

Euryusa sinuata Erichson, 1837 (széleshátú tarkaholyva) – Sátoraljaújhely: Torda-völgy, 2001. III. 30., ÁL. és HG. – A hegyvidék és a dombvidék nedves-üde erdeinek jellemző állata, a síkságon csak elvétve található (pl. Bátorliget). Nálunk mindenütt nagyon ritka. Elhalt lombosfák (*Fagus*, *Populus*, *Quercus*, *Salix* stb.) leváló gombás kérge alatt él. Ritkábban a korhadó fa belsejében, farontó rovarok elhagyott járataiban, rovarrágta taplókban, elvétve avarban, fák kifolyó nedvén stb. is ráakadhatunk. Legtöbbször a *Lasius* nembe tartozó hangyák (főleg a *Lasius brunneus* faj) társaságában fordul elő. [0,08%]

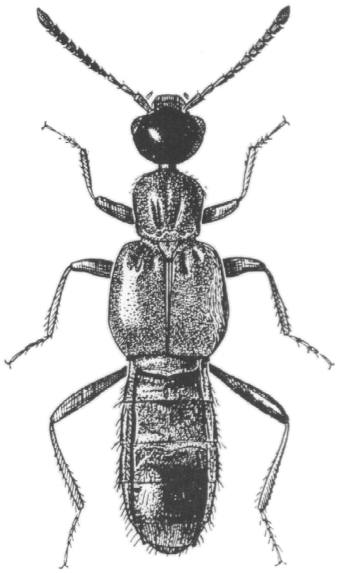
Autaliini (Thomson, 1859) – gödörkésholyvák

Nagyobb számban a Föld mérsékelt éghajlatú tájain élnek, megtalálhatók azonban – Afrika trópusi területeit leszámítva – a meleg égöv alatt is. Többségük erdőkben vagy legalábbis erdős vidékeken honos. Az erdőlakó fajok leginkább elhalt fák gombás kérge alatt, gombák termőtestén, gombásodó növényi törmeléken, a gyepekben élők többnyire bomló növényi anyagokon fordulnak elő. Táplálkozásukról keveset tudunk, valószínű azonban, hogy főképpen légylárvákat fogyasztanak.

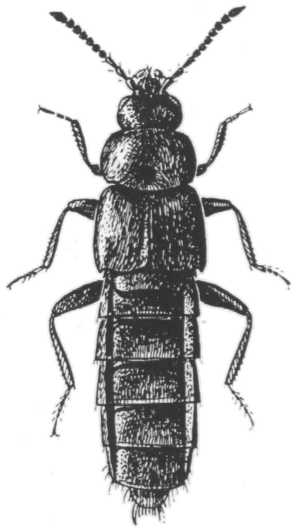
Autalia impressa (Olivier, 1795) (közönséges gödörkésholyva) – Makkoshotyka: (Bocskor-völgy), 1997. IX. 30., KA. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., HG. – Regéc: Rostáló, 1995. IX. 30., HG.; Vajda-völgy, 1989. XI. 5., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. IX. 23., HG. – Telkibánya:

Csapontos-forrás, 1994. IX. 18., HG. – Elsősorban a hegyvidék és a dombvidék zárt erdeinek lakója. A síkságon szórványosan fordul elő a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú tájak nedves-üde erdeiben, a nagyobb folyók ligeteiben stb. A magasabb régiókban is elsősorban nedves-üde erdőkben található. Bomló szerves anyagokon (avarban, elhalt fák gombás korhadékában és leváló gombás kérge alatt stb.) él. Néha taplók (pl. *Laetiporus sulphureus*, *Polyporus squamosus*) termőtestén is megtalálható. [0,45%]

Autalia rivularis (Gravenhorst, 1802) (rovátkás gödörkésholyva) – Sátoraljaújhely: Bibérctanya, 1999. V. 29., HG.; Kökényes, 1994. V. 3., HG. – Előfordul a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon, a magasabb régiókban azonban ritka vagy hiányzik. Az erdős vidékek nedves-üde gyep-

51. ábra: *Autalia impressa* (Olivier) (Székessy 1963 nyomán)

52. ábra: *Silusa rubiginosa* Erichson (Székessy 1963 nyomán)

jeiben él. Bomló szerves anyagokon (pl. dögön, gombák rothadó termőtestén, komposztban, szárazodó trágyában) található. [0,15%]

Silusini (Fenyes, 1918) – borzasholyvák

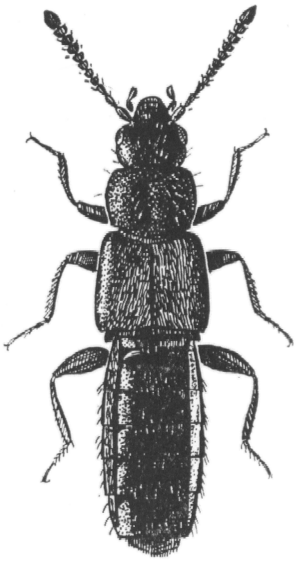
A nemzetség képviselői a meleg és a mérsékelt éghajlati övek lakói. Az Antarktisz kivételével szórványosan minden földrészen megtalálhatók. Életmódjuk miatt kifejezetten a fás növényzethez kötöttek. Valamennyi faj erdőkben fordul elő; többségük a párás, nedves környezetet kedveli. Főleg elhalt fák gombás kérge alatt, gombák termőtestén, gombásodó növényi törmeléken fordulnak elő, néhány faj azonban fák kifolyó nedveit részesíti előnyben. Prédaállataik leginkább gombák termőtestén, gombafonalakon, illetve kifolyó fanedven fejlődő legyek (pl. Mycetophilidae, Sphaeroceridae, Phoridae, Drosophilidae) lárvái közül kerülnek ki.

Silusa rubiginosa Erichson, 1837 (pirók borzasholyva) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897). – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság nedves-üde, illetve üde-száraz erdeiben. Mindenütt meglehetősen ritka. Lombosfák (*Acer*, *Betula*, *Castanea*, *Fagus*, *Morus*, *Populus*, *Salix*,

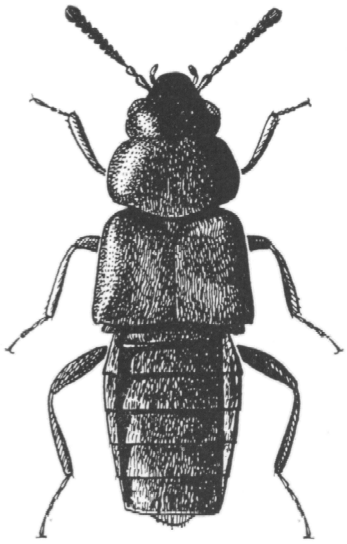
Ulmus stb.) kifolyó nedvén fordul elő, elvétve azonban fiatal taplók nyálkás, nedvező termőtestén is megtalálható. [0,08%]

Homalotini (Heer, 1839) – kérgészholyvák

Fajaik többsége a Föld meleg éghajlatú vidékeinek lakója; a mérsékelt égövekben csupán kisszámú képviselőjük található. Életmódjuk miatt kifejezetten a fás növényzethez kötöttek. Valamennyi faj erdőkben fordul elő; többségük a párás, nedves környezetet kedveli. Elhalt fák korhadó

53. ábra: *Homalota plana* (Gyllenhal) (Székessy 1963 nyomán)

54. ábra: *Placusa complanata* Erichson (Székessy 1963 nyomán)

anyagában, leváló kérge alatt, illetve farontó rovarok járataiban élnek. Legyek, farontó rovarok lárváival táplálkoznak.

Homalota plana (Gyllenhal, 1810) (lapos kérgészholyva) – Garadna, akáckéreg alól, 1999. III. 20., GA.; (belterület) Kossuth u., 1999. V. 2., GA. – Gávavencsellő: Remete, 1996. IV. 23., 1997. IV. 11., HG. – Sátoraljaújhely: Torda-völgy, 2001. III. 30., ÁL. és HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság nedves-üde erdeiben. Pusztuló vagy elhalt lombosfák (pl. *Acer*, *Betula*, *Fagus*, *Populus*, *Quercus*, *Robinia*, *Salix*, *Sambucus*, *Ulmus*), elvétve tűlevelűek (pl. *Larix*, *Picea*, *Pinus*) leváló nedves kérge alatt él. [0,38%]

Anomognathus inconspicuus (Heer, 1839) [*Homalota cuspidata* Erichson, 1839] (tüskésfarú kérgészholyva) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. IV. 10., HG. – Gávavencsellő: Pusztafaluidűlő, 1996. VII. 8., HG.; Remete, 1996. IV. 23., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897) – Telkibánya: Borinzás, 2001. III. 29., ÁL. és HG.; Jó-hegy, 2001. III. 27., ÁL. és HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság nedves-üde erdeit lakja. Pusztuló vagy elhalt lombosfák (pl. *Acer*, *Aesculus*, *Betula*, *Fagus*, *Populus*, *Quercus*, *Salix*) – elvétve tűlevelűek (pl. *Picea*, *Pinus*) – leváló nedves kérge alatt található. [0,45%]

Cyphea curtula (Erichson, 1837) (tömzsi kérgészholyva) – Gávavencsellő: Remete, 1997. IV. 11., HG. – Pácin: Mágócsi várkastély, 1994. V. 17., HG. – Sátoraljaújhely: Torda-völgy, 2001. III. 30., ÁL. és HG. – Telkibánya: Borinzás, 2001. III. 29., ÁL. és HG. – Szórványosan fordul elő az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság nedves-üde erdeiben. Többnyire elhalt lombosfák (*Acer*, *Alnus*, *Carpinus*, *Populus* stb.) leváló, nedves kérge alatt él, illetve a korhadó fa belsejében, szuvak és más farontó rovarok járataiban található. [0,30%]

Placusini (Mulsant et Rey, 1871) – laposholyvák

A Föld erdős vidékein mindenütt megtalálhatók, az ismert fajok többsége azonban a trópusi éghajlatú területek lakója. Életmódjuk miatt kifejezetten a fás növényzethez, az erdőkhöz kötöttek. Leginkább a párás, nedves környezetet kedvelik. Elhalt fák leváló, nedves kérge alatt élnek, néha azonban farontó rovarok járataiban is megtalálhatók. Legyek, farontó rovarok lárváival táplálkoznak.

Placusa complanata Erichson, 1839 (lemezszerű laposholyva) – Telkibánya: Borinzás, 2001. III. 29., ÁL. és HG. – Elsősorban a hűvös, csapadékos éghajlatú erdős tájak, magashegységek lakója, helyenként azonban az alacsonyabb régiókba is leereszkedik. Magyarországon a Dél- és a Délnyugat-Dunántúl hegy- és dombvidékein, valamint a Dunántúli-középhegységben, a Bakony területén elég gyakori. Megtalálható az Északi-középhegység területén (Zempléni-hegység) is, itt azonban nagyon ritka. A tűlevelű, illetve a fenyőelegyes mészkerülő lomboserdők jellemző állata. Elhalt tűlevelűek, főleg a luc és az erdeifenyő (*Picea abies*, *Pinus sylvestris*) leváló kérge alatt található. [0,08%]

Placusa depressa Mäklin, 1845 (északi laposholyva) – Telkibánya: Borinzás, 2001. III. 29., ÁL. és HG. – Magyarországon elszórtan fordul elő és ritka – egyelőre csak két lelőhelye (Nádasd és Telkibánya) ismert –, hazai elterjedése azonban bizonyára az előző fajéhoz hasonló. A tűlevelű, illetve a fenyőelegyes mészkerülő lomboserdők jellemző állata. Főleg a jegenyefenyő, a luc és az erdeifenyő (*Abies alba*, *Picea abies*, *Pinus sylvestris*) elhalt törzsének leváló kérge alatt található. [0,08%]

Placusa pumilio (Gravenhorst, 1802) (aprócska laposholyva) – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., HG. – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Gávavencsellő: Remete, 1997. IV. 11., HG. – Sátoraljaújhely: Torda-völgy, 2001. III. 30., ÁL. és HG. – A hegyvidék és a dombvidék nedves-üde erdeinek jellemző állata. Helyenként a síkságon is megtalálható – az Alföldön és a Kisalföldön a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, a nagyobb folyók ligeteiben fordul elő –, de mindenütt meglehetősen ritka. Pusztuló vagy elhalt lombosfák (pl. *Acer*, *Betula*, *Fagus*, *Populus*, *Quercus*, *Salix*, *Ulmus*) leváló nedves kérge alatt él. [0,30%]

Placusa tachyporoides (Waltl, 1838) (sárgás laposholyva) – Nyíri: Vörös-víz-patak, 2000. V. 11., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. VIII. 19., HG. – A hegyvidék és a dombvidék nedves-üde erdeiben él. Pusztuló vagy elhalt lombosfák (pl. *Acer*, *Alnus*, *Betula*, *Fagus*, *Populus*, *Quercus*) – néha tűlevelűek (pl. *Picea*, *Pinus*) – leváló nedves kérge alatt található. [0,15%]

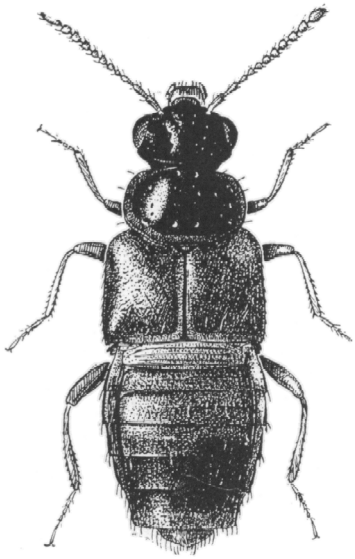
Gyrophaenini Kraatz, 1856 – taplóholyvák

Fajaik a Föld erdős vidékein mindenütt megtalálhatók. Nagyobb részük elsősorban kalapos gombákon (Agaricales, Boletales, Russulales), kisebb részük főleg taplókon (Aphyllophorales) él, és a termőréteget, illetve a spórákat fogyasztja. Általában jobban kedvelik a korhadéklakó gombákat, mint a gyökérkapcsolatban élőket. Néhány faj bomló növényi anyagokon található, ezek alacsonyabbrendű gombákon élnek.

Brachida exigua (Heer, 1839) (zömök taplóholyva) – Sátoraljaújhely: Esztáva, 2000. VIII. 15., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Gyepes aljnövényzetű, üde-száraz tölgyesekben, bokorerdőkben, sziklai cserjésekben stb. fordul elő. Megtalál-

ható száraz gyepekben is, pl. bokorerdők tisztásain. Bomló növényi anyagokon, többnyire avarban, fűgyökerek között, kövek, fadarabok alatt stb. akadhatunk rá. [0,08%]

Encephalus complicans Stephens, 1832 (gömbölyödő taplóholyva) – Sátoraljaújhely: Hlavatikert, 1997. IX. 22., HG. – Szórványosan fordul elő az alacsonyabb hegyvidék és a dombvidék erdeiben, a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú vidékeken azonban valószínűleg a síkságon is megtalálható. Többnyire vizes, nedves és üde erdők lakója, de elvétve vágásokon, nedves-üde gyepekben stb. is rá-akadhatunk. Bomló növényi anyagokon él; többnyire avarban, fű- és sásgyökerek között, korhadó fában stb. akadhatunk rá. [0,08%]

55. ábra: *Gyrophaena laevipennis* Kraatz (Székessy 1963 nyomán)

Gyrophaena affinis Mannerheim, 1831 (villás taplóholyva) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. VI. 18., HG. – Révleányvár: Motolla, 1994. VIII. 20., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdeiben. Elsősorban kalapos gombák (pl. *Collybia dryophila*, *Hypholoma fasciculare*, *Kuehneromyces mutabilis*, *Oudemansiella platyphylla*, *Pluteus cervinus*, *Russula* fajok) termőtestén él, de taplókon (pl. *Laetiporus sulphureus*, *Polyporus squamosus*) is gyakori. [0,15%]

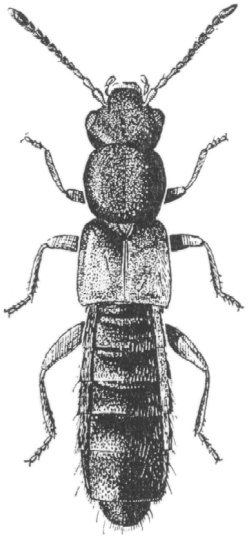
Gyrophaena bihamata Thomson, 1867 (öves taplóholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897) – Gávavencsellő: Nyárfás-zug, 2000. VII. 19., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897) – Semjén: Balázs-erdő, 1993. VII. 23., HG. – Előfordul a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdeiben. Elsősorban kalapos gombák (pl. *Hypholoma fasciculare*, *Pluteus atricapillus*, *Russula* fajok) termőtestén él, megtalálható azonban taplókon (pl. *Pleurotus ostreatus*, *Polyporus squamosus*) is. [0,30%]

Gyrophaena gentilis Erichson, 1839 (hegyi taplóholyva) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Elterjedt a hegyvidék és a dombvidék bükkös és gyertyános tölgyes övének nedves-üde erdeiben. Kalapos gombákon (pl. *Armillariella mellea*, *Hypholoma fasciculare*, *Oudemansiella platyphylla*) és taplókon (pl. *Pleurotus ostreatus*, *Polyporus squamosus*) él. [0,08%]

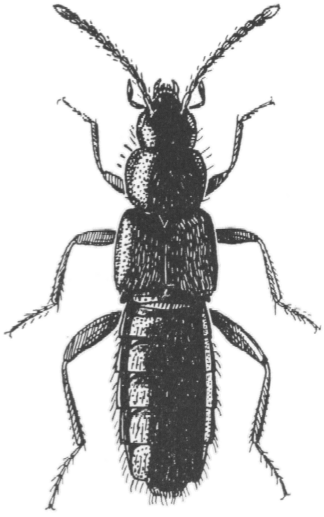
Gyrophaena joyi Wendeler, 1924 [*Gyrophaena convexicollis* Joy, 1912, nec Sharp, 1883] (füstös taplóholyva) – Révleányvár: Motolla, 1994. VIII. 20., HG. – Sátoraljaújhely: Gyalmos, 1993. X. 23., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdeinek lakója. Elsősorban kalapos gombák (*Armillariella mellea*, *Oudemansiella platyphylla*, *Pluteus cervinus*, *Russula* fajok stb.) termőtestén él, de taplókon (pl. *Laetiporus sulphureus*, *Panus tigrinus*, *Polyporus squamosus*) is gyakori. [0,15%]

Gyrophaena joyioides Wüsthoff, 1937 (közönséges taplóholyva) – Dámóc: File-szög, 1993. VI. 12., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., 2000. X. 12., GA. – Pácin: Égeres, 1999. VII. 25., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. X. 30., HG.; Motolla, 1994. VIII. 20., HG. – Sátoraljaújhely: (belterület) Kazinczy u., 2000. V. 1., HG.; Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; Kapronca, 1999. X. 29., ÁL. és HG. – Semjén: Balázs-erdő, 1993. VII. 23., HG. – A hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidék és a síkság erdeiben ez a leggyakoribb *Gyrophaena* faj. A korhadéklakó kalapos gombákat (pl. *Clytocybe odora*, *Hypholoma fasciculare*, *Kuehneromyces mutabilis*, *Macrolepiota procera*, *Oudemansiella platyphylla*, *Pluteus atricapillus*, *P. cervinus*) kedveli, de nem ritka gyökérkapcsolatban élő gombák termőtestén (pl. *Amanita*, *Lactarius* és *Russula* fajokon) sem. Taplókon (pl. *Polyporus squamosus*) is gyakori. [0,68%]

Gyrophaena laevipennis Kraatz, 1857 [*Staphylinus fasciatus* Marsham, 1802, nec Fuesslin, 1775] (termetes taplóholyva) – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. IX. 6., GA. – Sátoraljaújhely (Biró 1883). – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdeiben. Főleg kalapos gombák

56. ábra: *Hygronoma dimidiata* (Gravenhorst) (Székessy 1963 nyomán)

57. ábra: *Pronomaea korgei* Lohse (Székessy 1963 nyomán)

(pl. *Armillariella mellea*, *Hypholoma fasciculare*, *Lactarius* fajok, *Pluteus cervinus*, *Psathyrella hydrophila*) termőtestén él, de taplókon (pl. *Laetiporus sulphureus*, *Pleurotus ostreatus*, *Polyporus squamosus*) is gyakori. [0,15%]

Gyrophaena lucidula Erichson, 1837 (sötét taplóholyva) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897) – Semjén: Balázs-erdő, 1993. VII. 23., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdeiben. Elsősorban vizes, nedves és üde erdőkben, folyómenti ligetekben gyakori. Főleg taplókon (pl. *Panus tigrinus*, *Polyporus squamosus*) él, de néha korhadéklakó kalapos gombákon (pl. *Pluteus cervinus*) is előfordul. [0,15%]

Gyrophaena manca Erichson, 1839 [*Aleochara nana* var. *angustata* Stephens, 1832, nec C. R. Sahlberg, 1831] (egyszínű taplóholyva) – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Kacsa-tó, 1999. VI. 5., HG. – Megtalálható a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdeiben. Többnyire taplókon (pl. *Daedalea quercina*, *Fomes fomentarius*, *Laetiporus sulphureus*, *Panus tigrinus*, *Polyporus squamosus*, *Trametes gibbosa*, *T. versicolor*), illetve korhadó fán tenyésző kalapos gombák (pl. *Hypholoma fasciculare*, *Kuehneromyces mutabilis*) termőtestén található. Más korhadéklakó kalapos gombákon (pl. *Oudemansiella platyphylla*, *Pluteus atricapillus*, *P. cervinus*) is előfordul. [0,15%]

Gyrophaena nana (Paykull, 1800) (ligeti taplóholyva) – Semjén: Balázs-erdő, 1993. VII. 23., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak lakója. Leginkább vizes, nedves és üde erdőkben, folyómenti ligetekben fordul elő. Taplókon (pl. *Polyporus squamosus*), korhadéklakó kalapos gombákon (pl. *Pluteus cervinus*) él. [0,08%]

Gyrophaena pulchella Heer, 1839 (ékes taplóholyva) – Sátoraljaújhely: Magas-hegy, 1994. XI. 4., HG. – Telkibánya: Csapontos-forrás, 1993. X. 10., HG. – Szórványosan fordul elő a hegyvi-

dék és a dombvidék bükkös és gyertyános tölgyes övének nedves-üde erdeiben. Kalapos gombákon (főleg *Clytocybe* és *Collybia* fajokon) él. [0,15%]

Phaenogyra laevigata (Heer, 1839) [*Gyrophaena strictula* Erichson, 1839] (kormos taplóholyva) – Füzér: Nagy-Milic, 850 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 2., ÁL. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Csöves termőrétegű taplókon (főleg *Daedalea quercina*, valamivel ritkábban *Laetiporus sulphureus*, *Polyporus squamosus*, *Trametes versicolor* stb.) gyakori. Lemezes termőrétegű taplókon (pl. *Pleurotus ostreatus*) vagy egyéb, korhadó fán tenyésző gombákon (pl. *Hypholoma fasciculare*) csak elvétve található. Gyűjtötték még fűgyökerek közül, kövek alól stb. is. [0,08%]

Agaricochara latissima (Stephens, 1832) [*Gyrophaena laevicollis* Kraatz, 1854] (hosszúcsápú taplóholyva) – Révleányvár: Motolla, taplóból, 1993. X. 30., HG. – A hegyvidék és a dombvidék nedves-üde erdeiben – bükkösökben, szurdokerdőkben, gyertyános tölgyesekben stb. – elterjedt és elég gyakori. A síkságon ritka; az Alföldön és a Kisalföldön csak egy-két lelőhelyét ismerjük (itt többnyire a nagyobb folyók mentén, keményfaligetekben, gyertyános kocsányos tölgyesekben stb. fordul elő). Főleg csöves termőrétegű taplókon (pl. *Fomes fomentarius*, *Lenzites betulina*, *Trametes gibbosa*, *T. versicolor*) él. Lemezes termőrétegű taplókon, illetve más gombafajok (pl. *Macrolepiota procera*) termőtestén csak elvétve található. [0,08%]

Hygronomini (Thomson, 1859) – nádiholyvák

A nemzetséget csupán egyetlen nem, illetve annak egyetlen európai faja képviseli. Ez a faj az erdős vidékek sekély vízzel borított, illetve időnként vízzel elöntött élőhelyeinek lakója. Többnyire vízinövények rovarlárvák által megrágott szárán, levelén, illetve vizes-nedves növényi törmelékben él; vélhetően apró rovarokkal, rovarlárvákkal táplálkozik.

Hygronoma dimidiata (Gravenhorst, 1806) (kétszínű nádiholyva) – Cigánd (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897) – Gávavencsellő: Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG. – Lácacséke: Pocsolya-rét, 1999. V. 13., 1999. VI. 12., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Némahegy, mocsár, 1998. V. 6., HG. – A hegyvidéken nagyon ritka (csak az alacsonyabb régiókban található), a dombvidéken szórványosan fordul elő, a síkságon elterjedt és gyakori. Többnyire kiterjedtebb állóvizek, holtágak, tavak partján (ritkábban folyóvizek mentén), pangóvizes (friss vízzel legfeljebb csak időnként elöntött), iszapos, agyagos vagy tőzeges, sűrű növényzettel benőtt talajokon (mocsarakban, lápokban, nedves réteken, nedves legelőkön stb.) fordul elő. Elvétve vizes-nedves erdőkben is ráakadhatunk. A sekély vízben gyökerező alacsony növényzeten vadászik, a víz leapadása, kiszáradása esetén pedig a talajon felhalmozódott vizes-nedves növényi törmelékben található. [0,45%]

Pronomaeini (Mulsant et Rey, 1873) – csőrösholyvák

Az ide tartozó kisszámú faj nagyrészt Afrika, Délkelet-Ázsia, valamint Közép- és Dél-Amerika meleg éghajlatú vidékeinek lakója; a mérsékelt égövekben csupán néhány képviselőjük található. Többségük erdőlakó, néhány faj azonban vízpartokhoz, illetve a tengerpartokhoz ragaszkodik. Életmódjukat alig ismerjük, táplálkozásukról pedig jóformán semmit sem tudunk. A nálunk élő faj valószínűleg főként ugróvillásokat, légylárvákat fogyaszt.

Pronomaea korgei Lohse, 1974 (kis csőrösholyva) – Abaújszántó: Kassi-szőlő, 2000. VII. 15., HG. – Sátoraljaújhely: Májuskút, szőlő, 1998. IV. 24., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. V. 3., 1999. VI. 15., 2000. V. 30., HG. – Szórványosan fordul elő a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók mentén ismert néhány lelőhelye. Elsősorban nedves-üde erdőkben akadhatunk rá, megtalálható azonban vizes-nedves, illetve üde-száraz erdőkben, elvétve nedves-üde gyepekben is. Általában sehol sem gyakori. Bomló növényi anyagokon él. [0,38%]

Gymnusini (Heer, 1839) – tőrösholyvák

Az ide tartozó néhány faj Európában, Ázsiában és Észak-Amerikában, az északi mérsékelt öv hűvös, csapadékos éghajlatú erdős tájain honos. Valamennyi faj kifejezetten nedvességkedvelő: nem viselik el sem a kiszáradást, sem a túlzott felmelegedést. Állandóan vizes élőhelyek (mocsarak, lápok, láp- és ligeterdők) vízzel átitatott talajain, nedves mohában, nedves növényi törmelékben élnek. Táplálkozásukról nincsenek megbízható adataink; valószínűleg főként ugróvillásokat, légylárvákat fogyasztanak.

Gymnusa brevicollis (Paykull, 1800) (tőzegkedvelő tőrösholyva) – Szabolcs (Kuthy 1897). – Szórványosan fordul elő a hűvös, csapadékos éghajlatú területeken, a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a peremvidékeken ismert egy-két lelőhelye. (Magyarországon csak Szabolcsból került elő, bizonyító példányát azonban nem sikerült megtalálni. Hazai előfordulásának megerősítése kívánatos volna.) Árnyas, párás élőhelyeken, pangóvizes, tőzeges talajokon (lápokban, lápréteken, láperdőkben stb.) fordul elő. Többnyire nedves mohában, nedves növényi törmelékben akadhatunk rá. [0,08%]

Deinopsini Sharp, 1883 – recésholyvák

A nemzetség kisszámú képviselője – Afrika trópusi területeit leszámítva – szórványosan fordul elő a Föld meleg, illetve mérsékelt öveinek csapadékosabb éghajlatú erdős vidékein. Valamennyi faj kifejezetten nedvességkedvelő: állandóan vizes élőhelyek (mocsarak, lápok, láp- és ligeterdők) vízzel átitatott talajain, nedves növényi törmelékben élnek. Táplálkozásukról nincsenek megbízható adataink; valószínűleg főként ugróvillásokat, légylárvákat fogyasztanak.

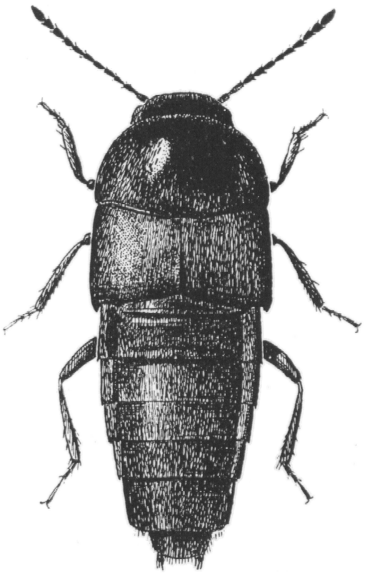
Deinopsis erosus (Stephens, 1832) (közönséges recésholyva) – Bodrogkeresztúr: Bodrog, 2000. VI. 22., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. V. 24., HG. – Cigánd (Kuthy 1897) – Kovácsvágás: Négyszappan, 1995. IX. 7., HG. – Nagyhuta: Kemence-patak, 1998. V. 12., HG.; Szoros-bérc, 1997. V. 19., HG. – Sátoraljaújhely: Alsó-rét, 1994. VIII. 4., HG.; Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; Hosszú-tó, 1999. VII. 31., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. IV. 22., HG. – Tolcsva: Várhegy, 1994. V. 22., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidéki régiókban, a dombvidéken és a síkságon. Árnyas, párás élőhelyeken, többnyire pangóvizes, tőzeges talajokon (lápokban, lápréteken, láperdőkben stb.) fordul elő, de a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú vidékeken időnként friss vízzel elöntött, homokos-iszapos talajú élőhelyeken, pl. mocsarakban, réteken, ligeterdőkben is megtalálható. Vizes-nedves növényi anyagok között (avarban, korhadt fában, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [0,90%]

Myllaenini Ganglbauer, 1895 – moszatholyvák

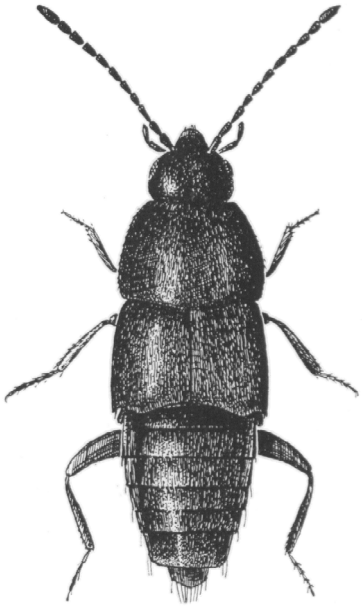
A nemzetség fajai (az Antarktisz kivételével) szórványosan minden földrészen megtalálhatók, számuk azonban a meleg, illetve a mérsékelt övek csapadékosabb éghajlatú erdős vidékein a legnagyobb. Valamennyi faj vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött élőhelyeken (vízpartok nyers hordalékain és üledékein, mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők, vizes-nedves erdők stb. bomló növényi maradványokban gazdag, iszapos, agyagos, tőzeges talajain) fordul elő. Vizes-nedves növényi anyagokon (avarban, fakorhadékban, mohában, víz által partra sodort uszadékban stb.) élnek. Táplálkozásukról nincsenek megbízható adataink; valószínűleg főként ugróvillásokat, légylárvákat fogyasztanak.

Myllaena diffinis (Stephens, 1832) [*Centroglossa brevicornis* Matthews, 1838] (vöröses moszatholyva) – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Magyarországon egyelőre még csak néhány helyről ismerjük. Az erdős tájak – a hegyvidék és a dombvidék – forrásainak, patakjainak hűvös, vízpárával telített környezetében fordul elő, általában tocsogós, rossz lefolyású helyeken, mocsarasodó, iszapos talajokon. Bomló növényi törmelékben (vizes talajra hullott falevelek, gallyak stb. között) található. [0,08%]

Myllaena dubia (Gravenhorst, 1806) (mocsári moszatholyva) – Kishuta: Kemence-patak, 2000. VII. 25., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. XI. 12., HG. – Tiszakanyár: Tisza-híd, 2000. VI. 9., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója. Állóvizek (ritkán folyóvizek) mentén fordul elő, pangóvizes (friss vízzel legfeljebb csak időnként elöntött), iszapos, agyagos vagy tőzeges, sűrű

58. ábra: *Deinopsis erosus* Stephens (Székessy 1963 nyomán)

59. ábra: *Myllaena intermedia* Erichson (Székessy 1963 nyomán)

növényzettel benőtt talajokon. Mocsarakban, magassásosokban, lápokban, láperdőkben, ritkán ligeterdőkben, néha bükkösök, szurdokerdők felázott talaján stb. található. Vizes-nedves növényi törmelékben él. [0,23%]

Myllaena gracilis (Matthews, 1838) (kecses moszatholyva) – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., HG. – Szórványosan fordul elő a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Leginkább a pangóvizes (friss vízzel legfeljebb csak időnként elöntött) élőhelyeket kedveli. Kiterjedtebb állóvizek (ritkábban folyóvizek), holtágak, tavak partján, mocsarakban, lápokban stb. él. Gyakran vizes-nedves erdőkben is megtalálható. Rendszerint vizes-nedves növényi törmelékben fordul elő. [0,08%]

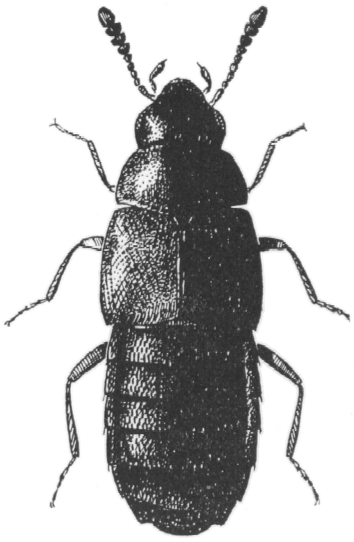
Myllaena intermedia Erichson, 1837 (közönséges moszatholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. X. 6., HG. – Cigánd (Kuthy 1897) – Füzér: Németkidűlő, 1999. VII. 30., HG. – Gávavencsellő: János-tó, 2000. VII. 19., HG.; Lenc, 2000. VII. 19., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 26., HG. – Komlóska: Hotyka-patak, 1999. VI. 7., HG. – Makkoshotyka: Bocskor-völgy, 1999. VI. 7., HG. – Mikóháza: Bózsva, 2000. VII. 4., HG. – Nagyhuta: Szoros-bérc, 1999. VI. 6., HG. – Pácin (Kuthy 1897) – Révleányvár: Motolla, 1994. VIII. 20., HG. – Sátoraljaújhely: Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; Hore-völgy, 1994. V. 12., HG.; Hosszú-tó, 1999. VII. 31., HG.; Kelince-tó, 1999. IX. 24., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon, a magasabb régiókban azonban ritka vagy hiányzik. Elsősorban a vizes-nedves talajokat részesíti előnyben, de változó vízjárású, időnként kiszáradó élőhelye-

ken is megtalálható. Gyepekben és erdőkben egyaránt előfordul. Általában vizes-nedves növényi törmelékben akadhatunk rá. [1,36%]

Myllaena minuta (Gravenhorst, 1806) (apró moszatholyva) – Cigánd (Kuthy 1897) – Pácin (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897) – Sátoraljaújhely: Sátor-hegy, 1995. V. 1., HG. – Tokaj: Nagy-fűz, 1998. X. 28., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Leginkább a pangóvizes (friss vízzel legfeljebb csak időnként elöntött) élőhelyeket kedveli. Többnyire kiterjedtebb állóvizek (ritkábban folyóvizek), holtágak, tavak partján, iszapos, agyagos vagy tőzeges, sűrű növényzettel benőtt talajokon (mocsarakban, lápokban stb.) fordul elő. Gyakran vizes-nedves erdőkben is megtalálható. Vizes-nedves növényi törmelékben él. [0,30%]

Oligotinae (Thomson, 1859) – parányholyvák

Ide tartoznak (bár egy-két hasonlóan apró termetű faj más alcsaládokban is akad) a legapróbb holyvafélék; testhosszúságuk legtöbbször 0,7–0,8 mm körül van. Eredetük szerint az Aleocharinae alcsaláddal vannak közeli rokonságban. Képviselőik – a hideg éghajlati övek kivételével – az egész Földet benépesítik, elterjedésük súlypontja azonban a trópusokra esik. (Néhány trópusi faj az emberi kultúra közvetítésével a mérsékelt égövekbe is eljutott. Ezek az állatok ma is az ember környezetében élnek, a szabadban nem képesek a telet átvészelni.) A parányholyvák többnyire erdőkben, erdős vidékeken fordulnak elő. Elsősorban bomló növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, istállók alomjában, komposztban, szénatörmelékben stb.) élnek, egyes fajok azonban lágyszárú növényeken, cserjéken és alacsonyabb fákon is vadásznak. A *Holobus* fajok atkák, illetve különböző apró rovarok (hólyagoslábúak, fatetvek, liszteskék, legyek stb.) petéivel, lárváival táplálkoznak, az *Oligota* fajokat pedig gombaevőnek tartják. Az alcsaládot mintegy 20 nem képviseli, az ismert fajok száma pedig 170 körül van. A Kárpát-medencében, illetve Magyarországon 8 fajuk fordul elő. A zempléni tájakon 5 faj előfordulása bizonyított.

60. ábra: *Oligota inflata* (Mannerheim) (Székessy 1963 nyomán)

Holobus apicatus (Erichson, 1837) (öves parányholyva) – Regéc: Gyertyán-kút-rét, 2001. III. 29., ÁL. és HG. – Telkibánya: Borinzás, 2001. III. 29., ÁL. és HG. – Faunaterületünkön (irodalmi források szerint) több helyen is gyűjtötték, a korábban közzétett adatokat azonban fenntartással kell kezelnünk, mert azok egy része bizonyára a következő fajra vonatkozik. Hazánkban a *Holobus apicatus* biztosan csak a Zempléni-hegységből ismert – Sárospatakról közölt adata (Kuthy 1897) azonban nem ide tartozik –, magyarországi elterjedését ezért még nem tudjuk körvonalazni. Elsősorban nedves-üde erdőkben él; előkerülésére nálunk leginkább a hegyvidék és a dombvidék erdős tájain számíthatunk. Életmódja a következő fajéhoz hasonló. [0,15%]

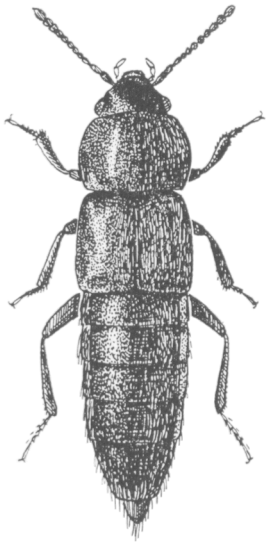
Holobus flavicornis (Lacordaire, 1835) (gömböc parányholyva) – Sárospatak (Biró 1883; Kuthy 1897). – Előfordul a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Melegkedvelő, üde-száraz erdőkben, elsősorban tölgyesekben gyakori. Általában bomló növényi anyagokon (avarban, elhalt fák gombás tuskóján, törzsén és leváló kérge alatt, rovarrágta taplókon stb.) találhatjuk, felmászik azonban lágyszárú növényekre, cserjékre, alacsonyabb fákra is. [0,08%]

Oligota pumilio Kiesenwetter, 1858 (aprócska parányholyva) – Abaújvár: Bika-rét, 1995. VI. 11., HG. – Gönc: Szesszió, 1995. V. 1., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, 1994. III. 27., 2000. VI. 30., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 21., HG. – Az alacso-

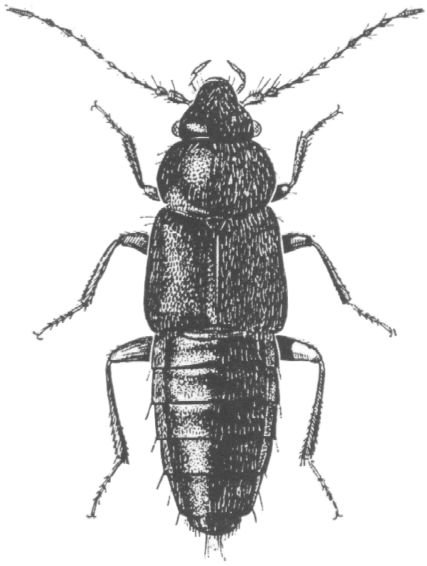
nyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója. Inkább erdei állat – elsősorban tölgyesekben gyakori –, de gyepekben is gyakran előfordul. Bomló, gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, istállók alomjában, komposztban, szénatörmelékben stb.) él. [0,45%]

Oligota pusillima (Gravenhorst, 1806) [*Oligota atomaria* Erichson, 1837] (suta parányholyva) – Sátoraljaújhely: Májuskút, 2000. VII. 15., HG. – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897). – Megtalálható a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Elterjedése, környezeti igénye és életmódja egyébként az előző fajéhoz hasonló. [0,15%]

Oligota pygmaea Kraatz, 1858 [*Oligota parva* Kraatz, 1862] (tarka parányholyva) – Sátoraljaújhely: Májuskút, szőlő, 2000. VI. 10., HG. – Az alacsonyabb hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon fordul elő nagyon szórványosan. Mindenütt meglehetősen ritka. Elsősorban a nedves-üde, árnyas, párás környezetet kedveli, de a vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével

61. ábra: *Phloeocharis subtilissima* Mannerheim (Székessy 1963 nyomán)

62. ábra: *Trichophya pilicornis* (Gyllenhal) (Székessy 1963 nyomán)

csaknem mindenütt megtalálható. Bomló, gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, szénatörmelékben stb.) él. A mi éghajlati viszonyaink között leginkább települések, emberi lakóhelyek környékén akadhatunk rá, ahol istállók alomjában szalmakazlak, szénaboglyák alján, komposztban stb. fordul elő. [0,08%]

Phloeocharidae (Erichson, 1839) – penészevőholyvák

Fontos bélyegük – az élesen elkülönülő mellfedő hiánya – arra utal, hogy az Aleocharidae családdal vannak származás szerinti rokonságban, csápjaik ízesülése, párzószervük felépítése stb. szerint azonban a Tachinidae családhoz állnak közelebb. Fajaik Észak-Afrikában, Európában, Kis-Ázsiában, Ázsiában, Amerikában és Ausztráliában élnek; zömmel az északi mérsékelt égöv lakói, kisebb részben trópusiak. Kivétel nélkül erdőkben, erdős vidékeken fordulnak elő. Többségük

talajlakó, néhány faj azonban főleg elhalt fák kérge alatt található. Gombafonalakkal átjárt korhadó növényi anyagokon élnek; valószínűleg a korhadékot, illetve az azon tenyésző gombákat fogyasztják. A családot mindössze 8 nem képviseli, az ismert fajok száma pedig 50 körül van. A Kárpát-medencében 3 fajuk fordul elő, közülük 2 Magyarországon is megtalálható. A zempléni tájakon mindkét faj előfordulása bizonyított.

Phloeocharinae (Erichson, 1839) – penészevőholyvák

Származásuk szerint az Aleocharinae alcsaláddal vannak közelebbi rokonságban, a szakemberek azonban mindezidáig a Micropeplidae családdal hozták őket kapcsolatba. Ezt a felfogást – bizonyos mértékű külső hasonlóságon kívül – az ide tartozó bogarak egyetlen lényeges jellemvonása sem támasztja alá. Fajaik többsége a Földközi-tenger szűkebb környezetében él, csupán néhány képviselőjük található még Európában és Nyugat-Szibériában, Kelet-Ázsiában, Ausztráliában, Új-Zélandon, illetve Észak- és Közép-Amerikában. Valamennyi fajuk erdőkben, erdős vidékeken fordul elő. Többségük talajlakó (a meleg, száraz éghajlatú vidékek lakói többnyire a talaj felszíne alatt élnek), néhány faj pedig főleg elhalt fák kérge alatt található. Rendszerint gombásodó növényi anyagokon akadhatunk rájuk; valószínűleg gombafonalakkal táplálkoznak. Az alcsaládot mindössze 7 nem képviseli, az ismert fajok száma pedig 40 körül van. A Kárpát-medencében 2 fajuk fordul elő, közülük 1 Magyarországon, illetve a zempléni tájakon is megtalálható.

Phloeocharis subtilissima Mannerheim, 1831 (közönséges penészevőholyva) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Kéked: Les-hegy, 1994. XI. 27., HG. – Sárospatak (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1938*a*); Szava-hegy, 2000. III. 7., HG.; Veres-haraszt, 1999. XI. 4., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1938*a*); Bányi-hegy, 1997. XI. 13., HG.; Cserkészpálya, 1998. IX. 30., HG.; Esztáva, 1994. IV. 16., 1996. XI. 2., HG.; Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG.; Kis-nyugodó, 1997. IV. 27., HG.; Magas-hegy, 1994. I. 30., HG.; Torda-völgy, 2001. III. 30., ÁL. és HG.; Várhegy, 2000. II. 27., HG. – Telkibánya: Borinzás, 2001. III. 29., ÁL. és HG.; Jó-hegy, 2001. III. 27., ÁL. és HG. – Elterjedt a hegyvidék és a dombvidék zárt erdeiben, szórványosan előfordul azonban a síkság zárt erdeiben is (elsősorban a csapadékosabb éghajlatú tájakon, illetve a nagyobb folyók árterületén). Gyakori a bükkösök és a gyertyános tölgyesek övének nedves-üde erdeiben, ritkább a tölgyesek övének üde-száraz erdeiben. Vizes-nedves erdőkben (keményfaligetekben) is megtalálható. Elhalt lombosfák (pl. *Acer*, *Alnus*, *Carpinus*, *Fagus*, *Fraxinus*, *Quercus*, *Ulmus*) – ritkábban tűlevelűek (pl. *Abies*, *Picea*, *Pinus*) – gombás tuskóján, törzsén és leváló kérge alatt, ritkán a korhadó fa belsejében, szuvak és más farontó rovarok járataiban, kivételesen gombák termőtestén, gombás avarban, hangyafészkek gombás törmelékében stb. fordul elő. [1,28%]

Trichophyinae (Thomson, 1858) – pilláscsápúholyvák

Származásuk szerint az előző alcsaláddal (Phloeocharinae) vannak legközelebbi rokonságban, a szakemberek többsége azonban – jobbára csápjaik hasonlósága alapján – a Habrocerinae alcsalád mellé sorolja be őket. Fajaik Európában, Kelet- és Délkelet-Ázsiában, valamint Észak- és Közép-Amerikában fordulnak elő. Valamennyi faj erdőlakó. Gombaspórákon, gombafonalakon élnek. Az alcsaládot mindössze 1 nem képviseli, az ismert fajok száma pedig 10 körül van. A Kárpát-medencében, Magyarországon, illetve a zempléni tájakon 1 faj fordul elő.

Trichophya pilicornis (Gyllenhal, 1810) (kis pillászcsápúholyva) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897). – A hegyvidék és a dombvidék nedves-üde erdeinek jellemző faja. Általában sehol sem gyakori, az alacsonyabb területeken pedig kifejezetten ritka. A hűvös, csapadékos éghajlatot, a sötét, nedves környezetet kedveli. Legtöbbször szűk völgyek, szurdokok alján, öreg bükkösökben, szurdokerdőkben, gyertyános tölgyesekben stb. fordul elő. Forrásbarlangok szádájában is megtalálták már. Alacsonyabbrendű gombákon (Myxomycetes; Ascomycotina; stb.), gombaspórákon, gombafonalakon él. Nedves növényi anyagokon (elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, farontó rovarok elhagyott járataiban, vastag avarréteg alatt stb.) fordul elő. [0,08%]

Tachinidae Fleming, 1821 – fürgeholyvák

Ebbe a családba a holyvafélék fejlett képviselői tartoznak. Származásuk szerint az előző családdal (Phloeocharidae) vannak közeli rokonságban. (Egyes csoportjaik, pl. a *Tachinus* fajok, az Omaliinae alcsalád bizonyos fajaira emlékeztetnek, a hasonlóság azonban csak a külső megjelenés tekintetében áll fenn.) A család képviselői az egész Földön elterjedtek, valamennyi éghajlati övben előfordulnak, elterjedésük súlypontja azonban a trópusokra esik. A fajok többsége nedvességkedvelő. Nagy számban fordulnak elő erdőkben, erdős vidékeken, megtalálhatók azonban, bár kisebb számban, fátlan területeken (tundrákon, havasi gyepekben, füves pusztákon stb.) is. Fajaik jelentősebb része gombák termőtestén, gombásodó növényi törmeléken, illetve korhadó, rothadó növényi maradványokon, trágyában található. Egyes fajok lágyszárú növények, illetve bokrok, alacsonyabb fák leveleire is felmásznak, illetve nektárt is nyalogatnak, mások fák kifolyó nedvén élnek, és akad közöttük néhány hangyavendég is. A fürgeholyvák jelentősebb része ragadozó: bomló növényi anyagokon, gombák termőtestén, trágyán, virágokban stb. fejlődő rovarok (főképpen legyek) lárváival táplálkoznak. Egyes fajok (bizonyítottan vagy vélhetően) vegyes táplálékon élnek (alkalomadtán bomló szerves anyagokat, nektárt is fogyasztanak). Bizonyos fajokról pedig azt feltételezik, hogy kizárólag gombaspórákkal, gombafonalakkal táplálkoznak. A családot mintegy 50 nem képviseli, az ismert fajok száma pedig 1400 körül van. A Kárpát-medencében közel 150 fajuk fordul elő, közülük 96 Magyarországon is megtalálható. A zempléni tájakon 62 faj előfordulása bizonyított.

Tachininae (Fleming, 1821) – fürgeholyvák

Származásuk szerint az itt nem tárgyalt Olisthaerinae alcsaláddal vannak közeli rokonságban. Elterjedésük, környezeti igényük és életmódjuk nem különbözik a fentebb leírtaktól. Az alcsaládot mintegy 40 nem képviseli, az ismert fajok száma pedig 1300 körül van. A Kárpát-medencében közel 140 fajuk fordul elő, közülük 91 Magyarországon is megtalálható. A zempléni tájakon 59 faj előfordulása bizonyított.

Bolitobiini (Horn, 1877) – gombászholyvák

Fajaik túlnyomórészt mérsékelt égöviek (éspedig nagyrészt holarktikusak), kisszámú képviselőjük azonban a trópusokon, illetve az északi hideg éghajlati övben is megtalálható. Valamennyi faj erdőkben vagy legalábbis erdős vidékeken fordul elő; közülük nem egy kifejezetten nedvességkedvelő. Főleg elhalt fák gombás kérge alatt, gombák termőtestén, gombásodó növényi törmeléken stb. élnek, egyes fajok azonban fák kifolyó nedveit részesítik előnyben. A kifejlett bogarak ragadozók: prédaállataik leginkább gombák termőtestén, illetve kifolyó fanedven fejlődő legyek (pl. Mycetophilidae, Sphaeroceridae, Phoridae, Drosophilidae) lárvái közül kerülnek ki. Lárváik valószínűleg szintén ragadozók, néhány faj megfigyelése azonban ellentmondani látszik ennek a feltételezésnek: ezek szerint gombát, illetve gombafonalakat fogyasztanak. Egyes szerzők elképzelhetőnek tartják, hogy kezdetben gombafonalakon élnek, és csak fejlődésük későbbi szakaszában válnak ragadozóvá.

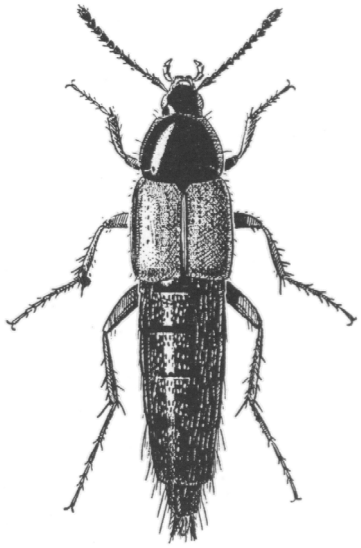
Schinomosa bimaculata (Lacordaire, 1835) [*Mycetoporus ruficornis* Kraatz, 1857] (taplókedvelő gombászholyva) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG.; Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. VII. 4., HG. – Sátoraljaújhely: Magas-hegy, 1997. IV. 26., HG. – A hegyvidék nedves-üde erdeinek jellemző állata, a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú vidékeken azonban az alacsonyabb területekre is leereszkedik. Mindenütt szórványosan fordul elő, és meglehetősen ritka. Elsősorban bükkösök, szurdokerdők, gyertyános tölgyesek, keményfaligetek stb. lakója, de ráakadhatunk vágásokon, tisztásokon, néha nedves-üde gyepekben stb. is. Gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt stb.) él. Elvétve megtalálható kalapos gombák rothadó termőtestén, korhadó taplókon is. [0,30%]

Schinomosa clavicornis (Stephens, 1832) (bunkóscsápú gombászholyva) – Sárospatak: Veresharaszt, 1999. IV. 15., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Májuskút, szőlő,

1998. VI. 6., 1998. X. 30., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Elsősorban zárt erdőkben fordul elő, de vágásokon, tisztásokon, néha nedves-üde gyepekben stb. is megtalálható. Gombásodó növényi anyagokon (pl. avarban, fűgyökerek között, szénatörmelékben), gombák termőtestén stb. él. [0,30%]

Schinomosa eppelsheimiana (Fagel, 1965) [*Bolitobius brucki* auct., nec Pandellé, 1869] (avarlakó gombászholyva) – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon, a magasabb régiókban azonban ritka vagy hiányzik. Elsősorban zárt erdőkben fordul elő (az Alföld és a Kisalföld szárazabb éghajlatú vidékein csak vizes-nedves erdőkben gyakori), megtalálható azonban cserjésekben, vizes, nedves és üde gyepekben stb. is. Gombásodó növényi anyagokon, elsősorban avarban él. [0,08%]

Schinomosa forticornis (Fauvel, 1875) (vastagcsápú gombászholyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, 1999. VII. 16., HG. – Sátoraljaújhely (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897); Boda-dűlő, 1999. V. 30., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. IX. 5., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. VI. 3., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Zárt erdőkben (elsősorban tölgyesekben) fordul elő, nedvesebb környezetben azonban néha gyepekben is megtalálható. Gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, fűgyökerek között, szénatörmelékben stb.) él. [0,38%]

63. ábra: *Bolitobius castaneus* (Stephens) (Székessy 1963 nyomán)

Schinomosa gracilis (Luze, 1901) (karcsú gombászholyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, 1993. V. 8., HG. – Elterjedéséről, környezeti igényéről, életmódjáról keveset tudunk. Irodalmi források szerint a hegyvidék lakója: megtalálható az alacsonyabb tájakon, a magasabb régiókban, sőt az erdőhatár fölötti havasi törpecserjésekben is. Faunaterületünkön – irodalmi források szerint – Besztercebányán, illetve a Mecsekben és a Villányi-hegységben gyűjtötték. Hazánkban biztosan csak a Zempléni-hegységből ismert; a korábban közzétett adatok valószínűleg téves meghatározáson alapulnak. [0,08%]

Schinomosa lepida (Gravenhorst, 1802) [*Staphylinus brunneus* Marsham, 1802, nec Paykull, 1789] (barna gombászholyva [barna avarholyva]) – Gávavencsellő: Görbető, 1996. IV. 23., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG. – Szórványosan fordul elő a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. A Dunántúl nyugati, délnyugati felében eléggé elterjedt, másutt azonban kifejezetten ritka. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók árterületén ismert egy-két lelőhelye. Elsősorban nedves-üde erdők lakója, megtalálható azonban nedves-üde gyepekben is. Gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, fűgyökerek között, szénatörmelékben stb.) akadhatunk rá. [0,15%]

Schinomosa longula (Mannerheim, 1831) (nyurga gombászholyva) – Gávavencsellő: Görbető, 1996. IV. 23., HG. – Regéc: Gyertyán-kút, 1995. VI. 17., HG. – Révleányvár: Pap-erdő, 1999. VI. 12., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 31., 1999. VII. 4., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Kapronca, 1996. IV. 8., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. IV. 12., HG.; Várhegy, 1997. III. 11., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. VI. 21., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Erdőlakó állat, de megtalálható vágásokon, tisztásokon, néha nedves-üde gyepekben stb. is. Gombásodó növényi anyagokon (avar-

ban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, fűgyökerek között, szénatörmelékben stb.) él. [0,75%]

Schinomosa nigra (Fairmaire et Laboulbène, 1856) (fekete gombászholyva) – Kishuta: Kemence-patak, 1998. IV. 22., HG. – A hegyvidéki nedves-üde erdők jellemző faja. Bükkösökben, szurdokerdőkben, gyertyános tölgyesekben stb. él. Gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt stb.) fordul elő. [0,08%]

Schinomosa nigricollis (Stephens, 1835) [*Staphylinus splendens* Marsham, 1802, nec Fabricius, 1793] (feketehátú gombászholyva [vöröshátú avarholyva]) – Abaújkér: Sóstó, 2000. VIII. 15., HG. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. IV. 23., HG.; Nyárfás-zug, 2000. VIII. 16., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1995. V. 17., HG. – Kishuta: Kemence-patak, 1998. V. 12., HG. – Nagyhuta: Kékszűrő, 1998. VI. 26., HG. – Sárospatak: Király-hegy, szőlő, 1999. IV. 15., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897) – Tarcal: Ördög-bánya, 1997. VIII. 6., 1999. VI. 15., HG. – Tiszalúc: Ökör-fűz, 1995. V. 24., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., 1998. VI. 3., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Elsősorban zárt erdőkben gyakori, de vágásokon, tisztásokon, néha nedves-üde gyepekben stb. is előfordul. Gombásodó növényi anyagokon (avarban, fűgyökerek között, szénatörmelékben stb.) él. [1,05%]

Schinomosa phaedra (Kolenati, 1846) [*Mycetoporus baudueri* auct., nec Mulsant et Rey, 1875; *M. erichsonanus* Fagel, 1965] (szenes gombászholyva) – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. V. 30., 1999. X. 30., 1999. XI. 2., 2000. III. 31., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. V. 11., HG. – Előfordul a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Zárt erdőkben (elsősorban tölgyesekben) él, nedvesebb környezetben azonban néha gyepekben is megtalálható. Gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, fűgyökerek között, gombák penészes termőtestén, szénatörmelékben stb.) akadhatunk rá. [0,38%]

Schinomosa piceola (Rey, 1883) (szurkos gombászholyva) – Révleányvár: Pap-erdő, 1999. V. 13., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, szőlő, 1999. IV. 15., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. V. 11., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Melegkedvelő állat. Zárt erdőkben (a hegyvidéken és a dombvidéken leginkább cseres tölgyesekben, melegkedvelő tölgyesekben, az Alföldön és a Kisalföldön főleg pusztai tölgyesekben) fordul elő. Megtalálható bokorerdőkben, cserjésekben, vágásokon, néha üde-száraz gyepekben is. Gombásodó növényi anyagokon (avarban, fűgyökerek között stb.) él. [0,23%]

Schinomosa puncta (Gravenhorst, 1806) (hegyi gombászholyva) – Révleányvár: Motolla, 1994. VII. 13., HG. – A hegyvidék nedves-üde erdeinek jellemző állata. Országunk hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékein – többnyire nagyobb folyóvizek mentén – az alacsonyabban fekvő területekre is leereszkedik, a dombvidéken, illetve a síkságon azonban már nagyon ritka. Bükkösökben, szurdokerdőkben, gyertyános tölgyesekben, keményfaligetekben stb. él. Gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt stb.) fordul elő. [0,08%]

Schinomosa punctipennis (Scriba, 1868) (pontozott gombászholyva) – Karcsa: Lábszár, 1994. VIII. 10., HG. – Sátoraljaújhely: Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG.; Májuskút, 1999. VI. 30., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék és a dombvidék meleg, száraz lejtőinek lakója, az itt tenyésző pusztai vegetáció (száraz gyepek, gyepes aljnövényzetű, üde-száraz erdők) jellegzetes faja. Szórványosan megtalálható az Alföldön és a Kisalföldön is, de itt már nagyon ritka. Melegkedvelő tölgyesekben, bokorerdőkben, sziklai cserjésekben, ritkábban pusztagyepekben, száraz legelőkön fordul elő. Gombásodó növényi anyagokon (avarban, fűgyökerek között stb.) él. [0,23%]

Mycetoporus longicornis Mäklin, 1847 (erdei gombászholyva) – Arka: Boldogkőváraljaipatak, 2000. VII. 14., HG. – Bodrogkeresztúr: Lebuj, 1994. V. 22., HG. – Gávavencsellő: Remete, 1996. VII. 8., HG. – Pusztafalu: Dombok, 1999. VII. 30., HG. – Sárospatak: Veres-haraszt, 1999. VI. 15., HG. – Sátoraljaújhely: Boda-dűlő, 1999. V. 30., HG.; Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG.; (Szénégető-völgy), 1992. VI. 5., HG. – Szerencs (Kuthy 1897) – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., HG. – Tolcsva: Várhegy, 1994. VI. 13., HG. – A hegyvidéken és a dombvidéken (a zárt

erdők övében) elterjedt és gyakori, az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) szórványosan fordul elő: itt főleg a nagyobb folyók ligeteinek lakója. Elsősorban zárt erdőkben él, a magasabb régiókban azonban cserjésekben, irtásokon, nedves-üde gyepekben is gyakran megtalálható. Gombásodó növényi anyagokon (leginkább avarban) akadhatunk rá. [0,83%]

Mycetoporus splendidus (Gravenhorst, 1806) (közönséges gombászholyva) – Anarcs: (Lénártói-dűlő), homokbánya, 1997. VIII. 1., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. V. 3., 2000. VII. 14., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., 1995. VI. 30., HG. – Boldogkőváralja: Tekerespatak, 2000. VII. 14., HG. – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Gávavencsellő: Lapály, 1996. IV. 23., 2000. VII. 19., HG.; Pusztafalui-dűlő, 2000. VII. 19., HG.; Remete, 1996. V. 8., 1997. X. 7., HG. – Gönc: Szesszió, 1995. IV. 9., HG. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1995. VI. 11., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. VII. 13., 1994. VIII. 20., HG. – Sátoraljaújhely: Alsórét, 1994. VIII. 4., HG.; Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Bibérctanya, 1999. IX. 7., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Pap-erdő, 1999. VII. 22., HG. – Tarcal: Pestere, 1994. V. 22., HG. – Tiszadob: Telek, 1995. X. 6., HG. – Vajdácska: Kopaszló-sarok, 1995. V. 7., HG. – Zsujta: Zug, 1995. V. 17., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Zárt erdőkben (elsősorban tölgyesekben) fordul elő, nedvesebb környezetben azonban gyepekben is megtalálható. Gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, fűgyökerek között, szénatörmelékben stb.) él. [1,88%]

Bryoporus multipunctus Hampe, 1867 (sokpontos gombászholyva) – Sátoraljaújhely: Várhegy, 1996. VI. 9., HG. – Hegyvidékeink és dombvidékeink vizes, nedves és üde erdeinek jellemző állata. Égerligetekben, bükkösökben, szurdokerdőkben, gyertyános tölgyesekben stb. fordul elő. Rajzó példányai száraz erdőkbe, esetleg gyepekbe is berepülnek. Gombásodó, nedves növényi anyagokon él. [0,08%]

Carphacis angularis (Paykull, 1800) [*Staphylinus striatus* Olivier, 1795, nec Strøm, 1768] (laposcsápú gombászholyva) – (Regéc): Rostáló, 1994. VII. 25., KCs. – Sátoraljaújhely (Biró 1883) – Tolcsva (Biró 1883). – A hegyvidék és a dombvidék vizes, nedves és üde erdeinek (keményfaligeteinek, bükköseinek, gyertyános tölgyeseinek stb.) lakója. Szórványosan – elsősorban a nagyobb folyók ligeteiben – a síkságon is előfordul. Legtöbbször elhalt lombosfák (pl. *Acer*, *Alnus*, *Betula*, *Carpinus*, *Fagus*, *Fraxinus*, *Quercus*, *Ulmus*) leváló nedves kérge alatt tartózkodik; néha megtalálható a korhadó fa belsejében, szuvak és más farontó rovarok járataiban, erjedő gyümölcsön, fák kifolyó nedvén, gombák termőtestén vagy gombás avarban, rovarrágta taplókban stb. is. [0,23%]

Lordithon angularis (Stephens, 1832) [*Bolitobius exoletus* Erichson, 1839] (sárgahátú gombászholyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. X. 6., HG. – Komlóska: Hotyka-patak, 1997. IX. 30., KA. – Makkoshotyka: (Bocskor-völgy), 1997. IX. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Sátor-hegy, 1995. VIII. 13., HG.; Vörös-nyereg, 1994. IX. 9., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. VI. 21., HG. – A hegyvidék és a dombvidék zárt erdeiben (elsősorban nedves-üde erdőkben: bükkösökben, gyertyános tölgyesekben stb.) él. Rendszerint gombák termőtestén (főleg lemezes termőrétegű kalapos gombákon) és gombásodó növényi anyagokon fordul elő. Ritkán rothadó növényi maradványokon is megtalálható. [0,45%]

Lordithon bimaculatus (Schrank, 1798) [*Bolitobius trinotatus* Erichson, 1839] (címeres gombászholyva) – Karcsa: Lábszár, 1994. VI. 19., HG. – (Kishuta): Gilevár, 1994. IX. 10., HG. – Kovácsvágás: Nagy Pál kút, 1992. X. 10., HG. – Sátoraljaújhely: Szár-hegy, 1999. V. 12., HG.; Torda-völgy, 2001. III. 30., ÁL. és HG. – Telkibánya: Csapontos-forrás, 1994. IX. 18., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben. Az Alföldön és a Kisalföldön elsősorban a nagyobb folyók ligeteiben fordul elő szórványosan. A magasabb régiókban néha cserjésekben, vágásokon, vizes, nedves és üde gyepekben stb. is megtalálható. Gombák termőtestén (elsősorban lemezes termőrétegű kalapos gombákon), gombásodó növényi anyagokon él. [0,45%]

Lordithon thoracicus (Fabricius, 1776) [*Bolitobius apicalis* Stephens, 1832] (változékony gombászholyva [kevéspontos gombaholyva]) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VII. 14., HG. – Füzér: Drahos, 1998. VI. 4., HG. – Garadna, 1999. VII. 30., GA., *Amanita caesarea*-ról, 1996.

IV. 4., GA.; Bakó, erdészház, *Omphalotus olearius*-ról, 2000. VIII. 7., GA. – Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. VII. 13., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1993. X. 30., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Cserkészpálya, 1998. V. 21., HG.; Hore-völgy, 1994. VII. 20., HG.; Kacsa-tó, 1994. V. 3., HG.; Kis-Magas-hegy, 1994. VII. 22., HG.; Kökényes, 1994. V. 3., HG.; Malmocska, 1999. V. 28., HG.; Sátor-hegy, 1995. VII. 8., HG.; Szár-hegy, 1999. V. 12., HG. – Tiszanagyfalu: Nagy-morotva, 1998. VII. 7., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Az erdős területeken közönséges, az erdőtlen vidékeken ritka vagy hiányzik. A vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével szinte mindenütt megtalálható; nagyobb számban zárt erdőkben, főleg nedves-üde állományokban gyűjthető. Előfordul cserjésekben, ritkábban vágásokon, gyepekben is. Gombák termőtestén és gombásodó növényi anyagokon él. [1,28%]

Bobitobus lunulatus (Linnaeus, 1761) (tarka gombászholyva [tarka gombaholyva]) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. VI. 18., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., HG. – Erdőbénye (Kuthy 1897) – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 1., 1999. VII. 30., HG. – Füzérradvány (Csiki 1942); (Arborétum), 1995. V. 30., HG. – Garadna, 1996. V. 2., GA., *Boletus aeneus*-ról, 1996. VII. 16., GA., *Boletus regalis*-ból, 1997. VI. 21., GA.; (belterület) Kossuth u., taplóból, 2000. IV. 12., GA.; Bakó, 1999. VIII. 28., GA. – Kovácsvágás: Nagy Pál kút, 1992. X. 10., HG. – Makkoshotyka: Bocskor-völgy, 1998. VI. 30., HG. – Nagyhuta: Nyírjes-völgy, 1997. VI. 2., HG.; Suta-bérc, 1988. VI. 5., HG. – Nyíri: Vörös-víz-patak, 2000. VIII. 19., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., HG. – Regéc: Vajda-völgy, 1988. VIII. 14., 1989. VII. 22., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Cserkészpálya, 1998. IX. 30., HG.; Kis-Magas-hegy, 1994. IX. 9., HG. – Telkibánya: Cser-hegy, 1989. V. 24., HG.; Mátyás király kútja, 2000. VII. 14., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Az Alföldön és a Kisalföldön elsősorban a nagyobb folyók ligeteiben fordul elő. A nedves-üde erdők jellemző állata, megtalálható azonban vizes-nedves erdőkben, elvétve vágásokon, vizes, nedves és üde gyepekben stb. is. Gombák termőtestén, gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt stb.) él. [1,88%]

Bobitobus pulchellus (Mannerheim, 1831) (szalagos gombászholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897) – Sárospatak: Kazaitanya, 1993. VII. 10., HG. – Sátoraljaújhely: Kacsa-tó, 1993. V. 22., 1993. VI. 13., HG.; Kökényes, 1994. V. 3., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. VII. 11., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. VIII. 22., HG. – Szórványosan fordul elő az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. A nedves-üde erdők jellemző állata, megtalálható azonban vizes-nedves erdőkben, elvétve vágásokon, vizes, nedves és üde gyepekben stb. is. Gombák termőtestén, gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt stb.) él. [0,53%]

Bolitobius bicolor (Rossi, 1790) [*Bolitobius cingulatus* Mannerheim, 1831] (termetes gombászholyva) – Gávavencsellő: Lapály, 2000. VII. 19., HG.; Remete, 2000. VII. 19., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Tóth 1993) – Szegilong: Meszes, 1994. IV. 30., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Rendszerint vizes, nedves és üde erdőkben fordul elő, néha azonban üde-száraz erdőkben, ritkán vágásokon, gyepekben stb. is ráakadhatunk. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) jobbára csak a nagyobb folyók mentén, láp- és ligeterdőkben, gyertyános kocsányos tölgyesekben stb. található. Általában sehol sem gyakori. Gombák termőtestén és gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt stb.) él. [0,30%]

Bolitobius castaneus (Stephens, 1832) [*Staphylinus analis* auct., nec Fabricius, 1787] (pirosöves gombászholyva) – Sárospatak: Király-hegy, szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Veres-haraszt, 1999. IV. 15., HG. – Sátoraljaújhely: Kis-Magas-hegy, 1998. V. 21., HG.; Várhegy, 1996. VI. 9., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 2000. VI. 15., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék és a dombvidék erdős tájain fordul elő, helyenként azonban a síkságra is leereszkedik. Mindenütt szórványosan található, az Alföldön és a Kisalföldön pedig kifejezetten ritka: csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók mentén ismert egy-két lelőhelye. Általában vizes, nedves és üde erdőkben fordul elő, a hegyvidéken és a dombvidéken azonban száraz erdőkben, cserjésekben,

elvétve vágásokon, gyepekben stb. is megtalálható. Gombák termőtestén és gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt stb.) él. [0,38%]

Bolitobius formosus (Gravenhorst, 1806) (kis gombászholyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, 1993. V. 8., HG. – Bodroghalom: Patkó, 1995. V. 11., HG. – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. X. 10., HG. – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Gávavencsellő: Lapály, 1996. VI. 2., HG.; Remete, 1996. V. 8., HG. – Gönc: Szesszió, 1995. VII. 25., HG. – Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. VI. 19., HG.; Lábszár, 1994. V. 1., 1994. VI. 19., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. V. 13., HG. – (Regéc): Nagy-Péter-mennykő, 1955. IX. 28–X. 5., LR. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. V. 9., HG.; Motolla, 1994. VII. 13., HG.; Pap-erdő, 1999. VI. 12., HG. – Sajóhídvég: Túlsó-erdő, 2001. VIII. 15., HG. – Sátoraljaújhely (Kuthy 1897); Cserkészpálya, 1998. IX. 30., HG.; Gyalmos, 1993. VII. 3., 1995. XI. 28., HG.; Kacsa-tó, 1993. V. 9., HG.; Mocsolya (Biró 1883); (Szénégető-völgy), 1994. VII. 20., HG. – Telkibánya: Ógönc, 1989. V. 24., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. V. 11., HG. – Vizsoly: Ortás, 1996. V. 14., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. IV. 25., 1993. VII. 11., HG. – Elterjedt a hegyvidék és a dombvidék erdős tájain, a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú vidékeken, a nagyobb folyók mentén azonban helyenként a síkságra is leereszkedik. Általában vizes, nedves és üde erdőkben fordul elő, megtalálható azonban szárazabb erdőkben, cserjésekben, elvétve vágásokon, nedves-üde gyepekben stb. is. Gombák termőtestén és gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt stb.) él. [2,11%]

Bolitobius inclinans (Gravenhorst, 1806) (magashegyi gombászholyva) – Nagyhuta: Solymos, 1995. VII. 1., HG. – Elsősorban a hegyvidék magasabb régióit lakja, az alacsonyabb hegyvidéki tájakon csak elvétve fordul elő. Megtalálható a bükkösök (különösen a magashegységi bükkösök), ritkán a gyertyános tölgyesek övének nedves-üde erdeiben. A hűvös, nedves éghajlatot, az árnyas, párás környezetet, a háborítatlan öreg erdőket kedveli. Gombák termőtestén, gombafonalakkal sűrűn átjárt nedves avarban, gombás fakorhadékban stb. él. [0,08%]

Tachyporini (MacLeay, 1825) – kószaholyvák

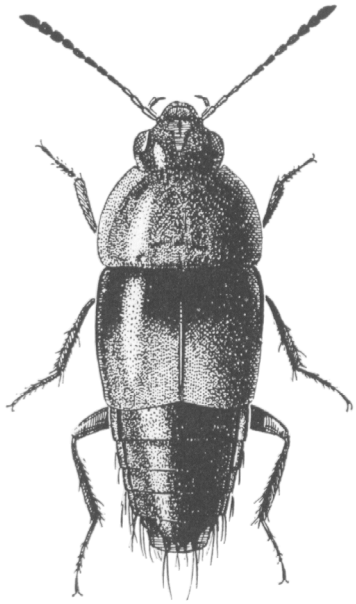
Az egész Földön elterjedtek, az eddig leírt fajok nagyobb része azonban a mérsékelt égövekben (éspedig nagyobbrészt a holarktikus állatföldrajzi régióban) honos. Többnyire erdőkben, erdős vidékeken élnek, kisszámú képviselőjük azonban fátlan területeken (tundrákon, havasi gyepekben, füves pusztákon stb.) is megtalálható. A fajok nagy része nedvességkedvelő. Főleg korhadó, vizes-nedves növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában, fűgyökerek között, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) fordulnak elő, néha azonban lágyszárúak, illetve bokrok, alacsonyabb fák leveleire is felmásznak. Néhány faj termeszvárak, hangyafészkek hulladékain él. Valamennyi fajuk ragadozó: prédaállataik leginkább korhadékon fejlődő legyek (pl. Sphaeroceridae, Phoridae) lárvái közül kerülnek ki, nagy számban fogyasztanak azonban más rovarokat, pl. bogárlárvákat, levéltetveket is.

Tachyporus abdominalis (Fabricius, 1781) (mocsári kószaholyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. VI. 30., HG. – Gávavencsellő: Lomos, 1996. V. 8., HG.; Remete, 1996. III. 26., 1996. V. 8., 1996. VI. 2., HG. – Gönc: Szesszió, 1995. X. 4., HG. – Nagyhuta: Kőkapu, 1997. IV. 24., HG. – Sátoraljaújhely: Kacsa-tó, 1993. V. 22., 1997. IV. 28., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. VI. 6., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság folyóvizei mentén. Időnként friss vízzel elöntött talajokon: többnyire vizes-nedves erdőkben, ritkábban vizes-nedves gyepekben (mocsarakban, réteken stb.) fordul elő. A fűzligetek, keményfaligetek jellemző faja. Vizes-nedves növényi törmelékben (avarban, elhalt fák korhadékában, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [0,83%]

Tachyporus caucasicus Kolenati, 1846 (foltoshátú kószaholyva) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. V. 16., HG. – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. V. 16., HG. – Előfordul Kis-Ázsiában és Dél-Európában, a Földközi- és a Fekete-tenger medencéjének szűkebb környezetében, elterjedési területe azonban még csak körvonalaiban ismert. Faunaterületünkön Belső- és Külső-Somogyból, a Mezőföldről, a Bodrogközből, a Cserehátból, a Zempléni- és a Mehádiai-hegységből ismerjük, előkerü-

lésére azonban minden bizonnyal másutt is számíthatunk. Környezeti igénye és életmódja valószínűleg a *Tachyporus marginellus* fajéhoz hasonló. [0,15%]

Tachyporus chrysomelinus (Linnaeus, 1758) (sárgahátú kószaholyva [sárganyakú avarholyva]) – Abaújszántó: Sátor-hegy, szőlő, 1999. IV. 15., HG. – Füzér: Lászlótanya, 1998. VI. 4., HG.; Torok, 1998. VI. 4., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., tuskó alól, 2000. IV. 19., GA. – Gávavencsellő: Gyuj tava, 1996. VI. 10., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. V. 14., HG.; Szesszió, 1995. IV. 9., 1995. V. 17., HG. – Kesznyéten: Kesznyéteni-legelő, 1995. V. 24., HG. – Sátoraljaújhely: Boglyoska, 1998. IV. 26., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Magas-hegy, 1994. III. 20., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG.; Sátor-hegy, 1995. V. 1., 1995. XI. 14., HG.; Várhegy, 1996. IV. 28., 1997. III. 11., 2000. II. 27., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. XI. 2., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. VI. 21., HG. – Vajdácska: Kopaszló-sarok, 1995. V. 7., HG. – Zsujta: Zug, 1995. IV. 3., 1995. IV. 9., HG. – Megtalálható a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban vizes, nedves és üde gyepekben, erdőkben él; száraz élőhelyeken ritka. Általában nedves növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, fűgyökerek között, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) fordul elő. [1,73%]

64. ábra: *Tachyporus obtusus* (Linnaeus) (Székessy 1963 nyomán)

Tachyporus dispar (Paykull, 1789) (sárgáshátú kószaholyva) – Füzér: Drahos, 1998. VI. 4., HG. – Zsujta: Zug, 1995. IV. 9., HG. – Szórványosan fordul elő a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Az Alföldön és a Kisalföldön is megtalálható: a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók mentén, a turjánvidékeken ismert néhány lelőhelye. A szárazságot az előző fajnál valószínűleg kevésbé tűri, a két faj környezeti igénye és életmódja egyébként hasonló. [0,15%]

Tachyporus flavescens Stephens, 1832 [*Tachyporus subtestaceus* Stephens, 1832; *T. formosus* Matthews, 1838] (sárgás kószaholyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. VII. 26., HG. – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. X. 10., HG. – Füzérradvány: (Arborétum), 1996. VIII. 11., HG. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. V. 8., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Remete, 1996. III. 26., 1997. V. 11., HG. – Kishuta: Kemence-patak, 1998. IV. 22., HG. – Komlóska: Cserepes-kút, 1998. VI. 30., HG. – Kovácsvágás: Nagy Pál kút, 1996. VI. 29., HG.; Tehénkosár, 1997. VI. 8., HG. – Lácacséke: Pocsolya-rét, 1999. V. 13., 1999. VI. 12., HG. – Regéc: Rostáló, 1995. VI. 17., HG. – Sárospatak: Mancsalka, 1998. VI. 3., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Gyalmos, 1993. X. 23., 1995. XI. 28., HG.; Pap-erdő, 1999. IX. 3., HG. – Semjén: Balázs-erdő, 1992. XI. 15., HG. – Telkibánya: Csapontos-forrás, 1996. VIII. 24., HG. – Tiszalúc: Emberes, 1995. V. 24., HG.; Hímestó-hát, tölgyes, 1995. V. 27., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Az Alföld és a Kisalföld szárazabb éghajlatú területein többnyire a nagyobb folyók mentén, illetve a turjánvidékeken fordul elő szórványosan. Leginkább vizes, nedves és üde erdők lakója, előfordul azonban gyepekben (mocsarakban, réteken, magaskórósokban, vágásokon stb.) is. Vizes-nedves növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában, fűgyökerek között, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [1,73%]

Tachyporus hypnorum (Fabricius, 1775) (közönséges kószaholyva [közönséges avarholyva]) – Abaújvár: Bika-rét, 1995. V. 17., HG. – Alsóberecki: Holt-Bodrog, 1997. V. 11., HG. – Bekecs: Muszáj-legelő, 2000. III. 31., HG. – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. IV. 4., 1995. V. 16., HG. – Erdőbé-

nye: Mély-patak, 1997. VII. 14., HG. – Füzér: Piszkés-tető, 1996. IV. 12., HG. – Füzérradvány (Csiki 1942), 1995. V. 30., HG. – Garadna, 1994. X. 31., GA., diófatuskó alján, 1998. III. 14., GA.; (belterület) Kossuth u., 1999. IV. 11., GA.; Bakó, erdészház, fűhálózás, 2000. XI. 15., GA. – Gávavencsellő: Gyuj tava, 1996. V. 8., 1996. VI. 10 1996. VII. 8., HG.; Lapály, 1996. V. 8., HG.; Lomos, 1996. V. 8., HG.; Remete, 1996. III. 26., 1996. V. 8, 1996. VI. 2., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. VII. 15., HG.; Szesszió, 1995. VI. 11., 1995. X. 4., HG. – Hidasnémeti: Kis-sziget, 1996. V. 14., HG. – Kéked: Les-hegy, 1994. XI. 27., HG. – Kishuta: Kemence-patak, 1998. IV. 22., HG. – Komoró, *Salicetum albae-fragilis*, 1996. VI. 25., RJ. – Kovácsvágás: Négyszappan, 1995. IX. 7., HG.; Tehénkosár, 1994. VII. 14., HG. – Makkoshotyka: Bocskor-völgy, 1998. VI. 30., HG. – Mikóháza: Közép-bérc, 1996. VII. 1., HG.; Palacka-hegy, 1999. VII. 14., HG. – Nagyhuta: Nyírjes-völgy, 1998. XI. 14., HG. – Pusztafalu: Dombok, 1999. V. 28., 1999. VII. 30., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – Regéc: Rostáló, 1995. IX. 30., HG.; (Sertés-hegy), 1996. X. 8., HG. – Sárazsadány: Bodrog, 1998. VI. 3., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 16., 1999. V. 31., 1999. VII. 4., HG.; Veres-haraszt, 1999. X. 15., 2000. IV. 3., HG. – Sátoraljaújhely: Berecki híd, 1992. IV. 12., HG.; Boda-dűlő, 1999. X. 15., 2000. IV. 7., HG.; Boglyoska, 1998. IV. 26., HG.; Cserkészpálya, 1998. V. 21., HG.; Esztáva, szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Hlavati-kert, 1997. IV. 27., HG.; Hore-völgy, 1994. XI. 6., HG.; Kacsa-tó, 1996. IV. 29., 1997. IV. 28., HG.; Kecske-hát, 1999. X. 17., HG.; Magas-hegy, 1994. III. 20., 1994. V. 24., 1994. XI. 4., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. VI. 6., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., 1996. VII. 14., HG.; Sátor-hegy, 1995. VII. 8., 1995. VIII. 13., 1995. XI. 14., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. VII. 20., HG.; Várhegy, 1995. IV. 16., 1996. III. 31., 1996. IV. 28., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. VII. 11., HG. – Sima: Csonkás, 1996. V. 14., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. VII. 10., HG.; Ördög-bánya, 1999. V. 17., 1999. X. 30., 1999. XI. 2., 2000. III. 31., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG. – Telkibánya: Gúnyakút, 1996. IX. 4., HG.; Ósva-völgy, 1994. XI. 5., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. V. 8., 1996. VI. 2., 1996. VII. 6., 1996. VII. 8., HG. – Tiszadob: Kocsordos, 1995. VII. 26., 1995. X. 6., HG.; Telek, 1995. X. 6., HG. – Tiszaeszlár: Réti-dűlő, 1998. V. 27., HG. – Tiszalúc: Holt-Tisza, 1995. X. 6., HG. – Vizsoly: Ortás, 1996. V. 14., 1996. V. 16., 1996. IX. 4., HG. – Zsujta: Zug, 1995. IV. 9., HG. – A hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon egyaránt előfordul, és egyike a legközönségesebb holyvafajoknak. Leginkább a nedves-üde, árnyas, párás környezetet kedveli, de a vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével csaknem mindenütt megtalálható. Főleg növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, fűgyökerek között, hullott gyümölcsön, komposztban, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. Ritkán megtalálható más bomló szerves anyagokon (pl. madarak fészkében, szárazodó trágyában) is. [6,93%]

Tachyporus lateralis Gravenhorst, 1802 [*Tachyporus atriceps* Stephens, 1832] (sötétfejű kószaholyva) – Boldogkőváralja: Tekeres-patak, 2000. VI. 16., HG. – Gávavencsellő: Pusztafaluidűlő, 1996. VI. 10., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. IX. 4., 1996. X. 27., HG.; Szesszió, 1995. V. 17., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Májuskút, szőlő, 1998. VI. 6., HG.; Som-hegy, 1994. XI. 6., HG. – Sima: Csonkás, 1996. V. 14., 1996. X. 27., HG. – Telkibánya: Ósva-völgy, 1994. XI. 5., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1994. VI. 20., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Az Alföld és a Kisalföld szárazabb éghajlatú területein többnyire a nagyobb folyók mentén, illetve a turjánvidékeken fordul elő szórványosan. Inkább erdei állat, de fátlan élőhelyeken is megtalálható (mindenütt elsősorban vizes, nedves és üde, árnyas, párás környezetben). Vizes-nedves növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában, fűgyökerek között, hangyafészkek törmelékében, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) fordul elő. [0,90%]

Tachyporus marginellus Stephens, 1832 [*Tachyporus solutus* Erichson, 1839] (vöröshátú kószaholyva) – Bodroghalom: Patkó, 1995. V. 11., HG. – Bodrogolaszi: Berek, 1998. VI. 3., HG. – Füzér: Bodó-rétek, 1998. VI. 4., HG.; Lászlótanya, 1998. VI. 4., HG. – Garadna, fűhálózás, 1996. V. 1., GA.; (belterület) Kossuth u., 1999. IV. 26., 1999. V. 19., GA. – Gávavencsellő: Remete, 1996. VIII. 22., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1995. V. 17., HG. – Hidasnémeti: Kis-sziget, 1995. V. 17., HG.

– Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. V. 1., HG. – Kesznyéten: (Abonyi-tó), 1995. VI. 21., HG. – Nagyhuta: Nagy-Som-hegy, 1998. VI. 26., HG. – Olaszliszka: Galambos, 1993. V. 20., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1993. IV. 25., 1993. V. 9., 1993. VI. 12., HG. – Sárospatak: Somlyód, 1995. V. 25., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki híd, 1992. IV. 12., HG.; Bodrog, 1992. IV. 20., HG.; Esztáva, 1996. XI. 2., HG.; Gyalmos, 1993. VII. 3., HG.; Hore-völgy, 1994. XI. 6., HG.; Kacsa-tó, 1996. IV. 29., 1997. IV. 28., HG.; Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG.; Lőtér, 1995. V. 28., HG.; Magas-hegy, 1994. IV. 26., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. IV. 12., HG.; Molyva-domb, 1999. VII. 22., HG.; Sátor-hegy, 1993. II. 22., HG.; (Vinyikdűlő), 1993. VII. 3., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. VI. 12., HG. – Szabolcs: Földvár, 1994. VI. 19., PA. és RI. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. V. 8., HG. – Vajdácska: Kopaszló-sarok, 1995. V. 7., HG. – Vizsoly: Minta-legelő, 1995. V. 17., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. V. 9., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak lakója. Gyepekben és erdőkben egyaránt gyakori, a száraz éghajlatú erdőtlen vidékeken azonban ritka. Növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, fűgyökerek között stb.) él. [2,94%]

Tachyporus obtusus (Linnaeus, 1767) (szalagos kószaholyva) – Gönc: Szesszió, 1995. IV. 9., HG. – Nagyhuta: Szoros-bérc, 1999. VI. 6., HG. – Regéc: Rostáló, 1995. VI. 17., 1995. IX. 30., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – Sátoraljaújhely (Kuthy 1897); Bodrog, 1992. IV. 20., HG. – Zsujta: Zug, 1995. VI. 11., 1995. X. 4., HG. – A hegyvidék és a dombvidék erdős tájainak jellemző állata, a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú országrészekben, a nagyobb folyók ligeteiben azonban szórványosan a síkságon is megtalálható. Leginkább vizes, nedves és üde erdők lakója, előfordul azonban gyepekben (mocsarakban, réteken, magaskórósokban, vágásokon stb.) is. Vizes-nedves növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [0,68%]

Tachyporus pallidus Sharp, 1871 [*Tachyporus scutellaris* Rye, 1871, nec Lacordaire, 1835] (halvány kószaholyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., 1995. V. 24., HG. – Cigánd: Nagyerdő, 1995. V. 16., HG. – Gávavencsellő: Remete, 1996. V. 8., HG. – Gönc: Szesszió, 1995. IV. 9., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 23., HG. – Pácin: Mágócsi várkastély, 1994. V. 23., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – Sárospatak: Koholya-tető, 1995. V. 25., HG. – Sátoraljaújhely: Kacsa-tó, 1997. IV. 28., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Lőtér, 1995. V. 28., HG.; Várhegy, 1997. III. 11., HG. – Vajdácska: Kopaszló-sarok, 1995. V. 7., HG. – A hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú erdős tájak lakója – a magasabb hegyvidéki régiók, valamint a legszárazabb éghajlatú vidékek kivételével szórványosan többfelé megtalálható –, de mindenütt nagyon ritka. Hazánkban egyelőre csak az ország északkeleti feléből és a Dráva-mellékről ismerjük. Vizes-nedves gyepekben és erdőkben él. Rendszerint vizes-nedves növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában, fűgyökerek között, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb.) fordul elő. [1,05%]

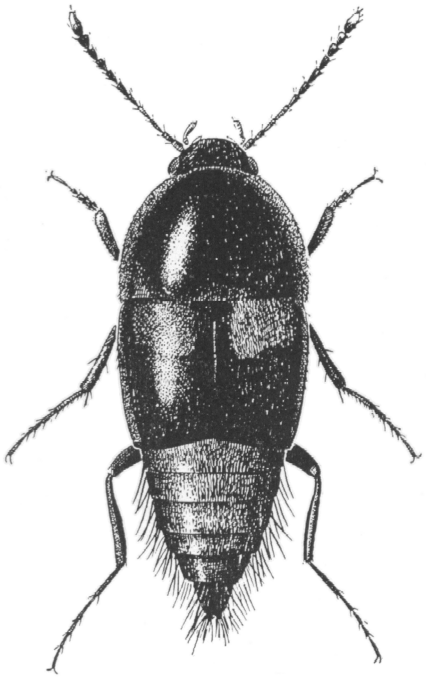
Tachyporus pusillus Gravenhorst, 1806 [*Tachyporus macropterus* Stephens, 1832] (apró kószaholyva [apró avarholyva]) – Abaújkér: Sóstó, 2000. VII. 14., 2000. VIII. 15., 2000. X. 24., HG. – Gávavencsellő: Gyuj tava, 1996. V. 8., HG.; Pusztafalui-dűlő, 1996. VI. 10., HG. – Gönc: Szesszió, 1995. VII. 25., 1995. X. 4., HG. – Kishuta: Kemence-patak, 1998. IV. 22., HG. – Sátoraljaújhely: Némahegy, 1995. V. 25., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. VIII. 31., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. VI. 21., HG. – Tiszalúc: Hímes-tó-hát, 1995. V. 24., HG. – Tolcsva (Biró 1883) – Vizsoly: Ortás, 1996. V. 14., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban gyepekben fordul elő, de megtalálható cserjésekben, nyíltabb, gyepes aljnövényzetű erdőkben is. Növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, fűgyökerek között stb.) él. [1,05%]

Tachyporus ruficollis Gravenhorst, 1802 (busafejű kószaholyva) – Erdőbénye (Biró 1883; Kuthy 1897); Hegyalja (Tóth 1993); Sárospatak (Biró 1883; Kuthy 1897; Tóth 1993). – Előfordul a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain, de mindenütt csak szórványosan található. Általában vizes, nedves és üde erdők lakója; elvétve gyűjtötték mocsarakban, réteken, magaskórósok-

ban, vágásokon stb. is. Vizes-nedves növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, mohában, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [0,23%]

Tachyporus scitulus Erichson, 1839 [*Tachyporus macropterus* auct., nec Stephens, 1832] (hosszúszárnyú kószaholyva [nagyfedős avarholyva]) – Sátoraljaújhely (Biró 1883) – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. VI. 21., HG. – Tolcsva (Biró 1883). – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban fátlan élőhelyek lakója; erdőkben csak elvétve található. Általában növényi anyagokon (fűgyökerek között, szénatörmelékben stb.) él, de előfordul pl. komposztban, szárazodó trágyában is. [0,23%]

Palporus nitidulus (Fabricius, 1781) (kis kószaholyva [poros avarholyva]) – Abaújkér: Sóstó, 2000. VII. 14., 2000. X. 24., HG. – Abaújszántó: Kassi-szőlő, 1999. VIII. 30., 1999. IX. 15., 2000. IX. 30., HG.; Sátor-hegy, 1993. V. 8., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., HG. – Bodroghalom: Zsidó-homok, 1999. VI. 30., 1999. IX. 7., HG. – Bodrogkeresztúr: Balota, 1995. VI. 29., HG.; Lebuj, 1994. V. 22., 1994. VII. 10., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. V. 24., HG. – Boldogkőváralja: Tekeres-patak, 2000. V. 3., HG. – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. X. 10., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., akáctörzsről, 2000. X. 22., GA., fénycsapdázás, 1999. V. 12., GA., fűhálózás, 2000. XI. 23., GA., házfalról, 2000. IV. 1., 2000. XI. 9., GA., rothadó marharépáról, 2000. V. 8., GA. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 2000. VII. 19., HG.; Gyuj tava, 1996. VI. 10., HG.; Nyárfás-zug, 2000. VII. 19., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Remete, 2000. VIII. 16., HG. – Gesztely (Tóth 1993) – Gönc: Szesszió, 1995. X. 4., HG. – Györgytarló: Cigánykúti-dűlő, 1999. XI. 2., HG. – Hernádcéce: Alsópást, 1996. V. 14., HG. – Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. V. 23., 1994. VI. 19., HG.; Lábszár, 1994. V. 1., HG. – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1994. VII. 14., HG. – Pácin: Mester-gorc, 1995. III. 26., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VII. 5., 1998. X. 28., HG. – Regéc: (Sertés-hegy), 1996. X. 8., HG.; Vajda-völgy, 1993. XI. 7., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., 1994. VI. 20., HG. – Sajóhídvég: Túlsó-erdő, 2001. VIII. 15., 2001. IX. 12., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. VII. 4., HG.; Király-hegy, 1999. IX. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Alsó-rét, 1994. VIII. 4., HG.; Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki híd, 2000. II. 12., 2000. VI. 11., HG.; Bibérctanya, 1999. VI. 14., 1999. VIII. 11., 1999. IX. 7., HG., 1999. X. 29., ÁL. és HG.; Boda-dűlő, 1999. V. 30., 1999. VI. 1., 2000. IX. 30., HG.; Boglyoska, 1998. IV. 26., HG.; Esztáva, 1994. III. 5., 1994. III. 27., 1994. IV. 16., 1994. V. 28., 1996. XI. 2., 1999. IX. 15., 1999. X. 30., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; Kacsa-tó, 1996. IV. 29., 1997. IV. 28., HG.; Kaizer, 2000. II. 12., HG.; Kecske-hát, 1994. IV. 26., HG.; Kökényes, 1994. V. 3., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Lőtér, 1995. V. 28., HG.; Magas-hegy, 1994. I. 30., 1994. III. 20., 1994. IV. 26., 1994. VI. 9., HG.; Májuskút, 1999. V. 15., 1999. VI. 30., 1999. VIII. 15., 1999. X. 30., 2000. VI. 30., 2000. VIII. 15., 2000. IX. 30., HG., szőlő, 1998. IV. 24., 1998. VI. 6., 1998. VII. 28., 1998. X. 30., 1999. IV. 15., 1999. VI. 15., 1999. VIII. 8., 2000. IV. 7., 2001. IV. 8., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG.;

65. ábra: *Sepedophilus bipustulatus* (Gravenhorst) (Székessy 1963 nyomán)

Sátor-hegy, 1995. V. 1., HG.; Som-hegy, 1994. IV. 16., HG.; (Szénégető-völgy), 1992. VI. 5., HG.; Torda-völgy, 2001. III. 30., ÁL. és HG.; Várhegy, 1996. III. 11., 1996. X. 26., 2000. II. 27., HG.; Vörös-nyereg, 1994. IV. 26., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. IV. 30., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 21., 1994. VI. 13., 1994. VII. 10., HG.; Ördög-bánya, 1999. V. 30., 1999. VI. 15., 1999. X. 15., 1999. X. 30., 1999. XI. 2., 2000. III. 31., 2000. V. 30., 2000. IX. 30., HG. – Telkibánya: Csapontos-forrás, 1994. IX. 18., 1994. XI. 5., HG.; Mátyás király kútja, 2001. III. 27., ÁL. és HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. V. 8., HG. – Tiszacsermely: Csermely-szög, 1995. V. 11., HG. – Tiszadob: Telek, 1995. X. 6., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. V. 11., HG. – Tiszalúc: Hímestó-hát, 1995. V. 24., HG.; Holt-Tisza, 1995. X. 6., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. VI. 3., HG., rostálás, 1998. IV. 13., HG. – Vajdácska: Kopaszló-sarok, 1995. V. 7., HG. – Vizsoly: Ortás, 1996. V. 14., 1996. VI. 10., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. VI. 12., HG. – Zsurk: Tisza, homokos part, 1996. VI. 25., RJ. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Többé-kevésbé melegkedvelő, ezért a hegyvidék magasabb régióinak hűvös, nedves erdeiben, gyepjeiben csak szórványosan található. Az alacsonyabb területek erdeiben (elsősorban tölgyesekben) és gyepjeiben gyakori; a szélsőségesen száraz gyepes élőhelyeken ritkább. Legnagyobb tömegben avarban és más növényi eredetű anyagokon (elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, fűgyökerek között, szénatörmelékben stb.) él, de előfordul pl. gombák rothadó termőtestén, komposztban, szárazodó trágyában, víz által partra sodort uszadékban is. [9,86%]

Lamprinodes saginatus (Gravenhorst, 1806) (hangyakedvelő kószaholyva) – Pálháza (Tóth 1993). – Hazánkban mindössze két lelőhelye ismert, elterjedését ezek alapján nem tudjuk körvonalazni, az azonban bizonyos, hogy az erdős vidékek lakója. Hangyák (többnyire *Formica* és *Lasius* fajok) fészkében él. Egyes szerzők szerint hangyákkal táplálkozik, valószínűbb azonban, hogy a hangyafészek hulladékain fejlődő legyek lárváit fogyasztja. [0,08%]

Sepedophilini trib. n.* – pihésholyvák

A Föld erdős vidékein mindenütt megtalálhatók, számuk azonban a melegebb éghajlatú tájakon a legnagyobb. Fajaik többsége többé-kevésbé nedvességkedvelő. Főleg elhalt fák gombás kérge alatt, gombásodó növényi törmeléken, gombák termőtestén fordulnak elő, néhány faj azonban fák kifolyó nedvén él. Valószínűleg gombafonalakkal táplálkoznak, lehetnek azonban közöttük ragadozók is (pl. a fanedven élő fajok).

Sepedophilus binotatus (Gravenhorst, 1802) (fanedvkedvelő pihésholyva) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Tóth 1993). – Az alacsonyabb hegyvidéki és dombvidéki tájak üde-száraz erdeinek jellemző faja. Pusztuló vagy elhalt lombosfák – leginkább tölgyek (*Quercus* fajok) – leváló kérge alatt, illetve a korhadó fa belsejében, farontó rovarok (cincérek, szuvak, lepkék stb.) járataiban él, megtalálható azonban fák kifolyó nedvén, kivételesen erjedő gyümölcsön stb. is. [0,08%]

Sepedophilus bipunctatus (Gravenhorst, 1802) (soksertéjű pihésholyva) – Gönc: Szesszió, 1995. V. 17., HG. – Makkoshotyka: Nagy-Láz, 1997. XI. 15., KA. – A hegyvidék és a dombvidék nedves-üde erdeinek jellemző állata. Szórványosan megtalálható a síkság vizes, nedves és üde erdeiben is, főleg a nagyobb folyók mentén. Általában sehol sem gyakori, az alacsonyabb területeken pedig kifejezetten ritka. Gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt stb.) él. [0,15%]

Sepedophilus bipustulatus (Gravenhorst, 1802) (taplókedvelő pihésholyva) – Regéc: Rostáló, 500 m, *Melitti-Fagetum sylvaticae*, gombás fakorhadékból, 1997. VI. 5., ÁL. – Sátoraljaújhely: Szénégető-völgy, 1993. III. 21., 1998. V. 18., HG. – A hegyvidék és a dombvidék nedves-üde erdei-

* Description: Body form subconical. Head, pronotum and elytra with fine, dense, silky pubescence. Postgenal carina absent. Maxillary palpi with fourth segment acicular. Elytra without parasutural striae. Protibiae with a ctenidium of closely spaced spinules. Tarsal formula 5-5-5. Abdomen with laterosternites almost completely absent; eighth tergum divided into four lobules in female, simple in male. Type genus: *Sepedophilus* Gistel, 1856 (present designation).

nek, bükköseinek, szurdokerdeinek stb. lakója, az alacsonyabb régiókba azonban csak a hűvös, csapadékos éghajlatú nyugati, délnyugati országrészben ereszkedik le. Elhalt lombosfák (főleg a bükk) nedves, gombásodó tuskóján, földre dőlt törzsén, vagy a tuskóra, törzsre nőtt taplón (*Fomes fomentarius*) található. [0,23%]

Sepedophilus immaculatus (Stephens, 1832) (kormos pihésholyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, 1999. VII. 16., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., HG. – (Balsa): Homokos-hát, 1993. VI. 13., 1993. VIII. 17., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. VI. 30., HG. – Pusztafalu: Dombok, 1999. VII. 1., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. VI. 12., HG. – Sátoraljaújhely: Kacsa-tó, 1997. IV. 28., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. VI. 15., 1999. X. 15., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. X. 6., HG. – Tiszanagyfalu: Nagy-morotva, 1998. VII. 7., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. VI. 3., 1998. X. 28., HG., rostálás, 1998. IV. 13., HG. – Tokaj: Nagy-fűz, halastó, 1998. X. 28., HG. – Vizsoly: Ortás, 1996. VI. 18., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. VI. 12., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Többé-kevésbé melegkedvelő, ezért a magasabb régiókban, illetve hűvös, vizes-nedves erdőkben csak szórványosan található. Elsősorban zárt tölgyesekben gyakori, de a tölgyes öv cserjéseiben, gyepjeiben is előfordul. Elvétve a száraz éghajlatú, erdőtlen vidékeken is megtalálható, pl. nádasokban vagy más vizes-nedves gyepekben. Gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, fűgyökerek között stb.) él. [1,43%]

Sepedophilus marshami (Stephens, 1832) (közönséges pihésholyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, 1993. V. 8., 1999. VII. 16., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. V. 3., 2000. VI. 16., 2000. VII. 14., 2000. VIII. 15., HG. – Bodrogkeresztúr: Lebuj, 1994. V. 22., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. VI. 30., 1995. VII. 25., 1995. X. 6., HG. – Boldogkőváralja: Boldogkővár, 2000. V. 3., HG. – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. IV. 4., 1995. VI. 6., HG. – Dámóc: File-szög, 1993. IV. 25., HG. – Garadna, 1996. XI. 1., GA., *Boletus regalis*-ból, 1999. VI. 12., GA., fűhálózás, 1996. V. 1., GA., marhatrágyából, 1995. IV. 6., GA.; Bakó, 1999. VIII. 28., GA. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. IV. 23., 1996. V. 8., 1996. VI. 2., HG.; Lapály, 1996. V. 8., 1996. VI. 2., 1996. VII. 8., 2000. IX. 29., HG.; Lomos, 1996. V. 8., 1996. VII. 8., 2000. IX. 29., HG.; Nyárfás-zug, 2000. VII. 19., HG.; Remete, 1996. V. 8., 1996. VI. 2., 1996. VII. 8., 1997. X. 7., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. V. 14., HG.; Szesszió, 1995. V. 17., HG. – Györgytarló: Cigány-kúti-dűlő, 1999. XI. 2., HG. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. V. 14., HG.; Hosszú-Kerek-tó, 1993. VI. 27., HG. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1995. VII. 25., HG. – Hidasnémeti: Kis-sziget, 1996. V. 14., HG. – Kenézlő: Görbe-éri-kaszáló, 1993. VII. 10., HG. – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1994. VIII. 4., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1993. V. 9., 1993. X. 30., 1999. V. 13., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VI. 3., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. V. 9., 1993. VI. 12., HG.; Motolla, 1993. VI. 12., 1994. VII. 13., HG. – Sárazsadány: Török-ér, 1993. VIII. 17., HG. – Sárospatak: Kazaitanya, 1993. VII. 10., HG.; Király-hegy, szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Veres-haraszt, 1999. IV. 15., 1999. IX. 30., HG. – Sátoraljaújhely: Berecki híd, 1992. IV. 12., 1992. V. 1., HG.; Bibérctanya, 1999. VI. 14., HG.; Boda-dűlő, 1999. IX. 30., HG.; Bodrog, 1992. IV. 20., HG.; Esztáva, 1994. V. 28., 1999. IX. 15., HG.; Gyalmos, 1993. VII. 3., 1993. X. 23., HG.; Kacsa-tó, 1993. V. 9., HG.; Kaizer, 1999. VII. 13., HG.; Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG.; Magas-hegy, 1994. IV. 26., HG.; Májuskút, 1999. V. 15., HG.; Molyva-domb, 1999. IX. 3., HG.; Nagy-nyugodó, 1994. IV. 26., HG.; Pap-erdő, 1999. VII. 22., HG.; Várhegy, 1996. IV. 28., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. VII. 11., HG. – Sima: Csonkás, 1996. V. 14., 1996. VI. 18., HG. – Tarcal: Pestere, 1994. IV. 30., HG. – Telkibánya: Ógönc, 1989. V. 24., HG. – Tiszacsermely: Csermely-szög, 1995. V. 16., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. X. 6., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. V. 11., 1995. VI. 6., HG. – Tiszaladány: Kis-Tisza, 1998. VII. 5., HG. – (Tiszalúc): Emberes, 1995. V. 24., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., 1998. VI. 3., 1998. X. 28., HG. – Tokaj: Nagy-fűz, halastó, 1998. X. 28., HG. – Vizsoly: Ortás, 1996. V. 14., 1996. VI. 18., HG. – Zalkod: Erkecse, 1993. VII. 10., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. IV. 25., 1993. VII. 11., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Zárt erdőkben – különösen tölgyesekben – egyike a közönséges holyvafajoknak. Fátlan élő-

helyeken is megtalálható, különösen nedves, párás környezetben. Legnagyobb tömegben gombásodó avarban és más növényi eredetű törmelékben (elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, fűgyökerek között stb.) fordul elő, nem ritka azonban gombák termőtestén sem. [7,08%]

Sepedophilus obtusus (Luze, 1902) (fényes pihésholyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, 1993. V. 8., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG. – Bodrogkeresztúr: Lebuj, 1994. V. 22., HG. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. IV. 23., 1996. V. 8., 1996. VI. 2., HG.; Gyuj tava, 1996. V. 8., HG. – Gönc: Nagylegelő, 1996. V. 14., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. V. 13., HG. – Révleányvár: Motolla, 1994. VI. 20., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 31., HG.; Király-hegy, szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Veres-haraszt, 1999. IV. 15., HG. – Sátoraljaújhely: Boda-dűlő, 1999. V. 30., HG.; Esztáva, 1994. III. 5., 1994. IV. 16., 1999. IX. 15., 1999. X. 30., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Gyalmos, 1993. VII. 3., 1993. X. 23., HG.; Hore-völgy, 1994. XI. 6., HG.; Kecske-hát, 1994. IV. 26., 1994. V. 24., HG.; Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG.; Magas-hegy, 1994. I. 30., 1994. III. 20., 1994. IV. 26., HG.; Nagy-nyugodó, 1994. IV. 26., HG.; Sátor-hegy, 1995. V. 1., 1995. XI. 14., HG.; Somhegy, 1994. IV. 16., 1994. V. 12., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG.; Várhegy, 1996. IV. 28., HG. – Sima: Csonkás, 1996. V. 14., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 21., HG.; Ördögbánya, 1999. V. 30., 1999. X. 15., 1999. X. 30., 2000. III. 31., 2000. V. 30., HG. – Tiszatardos: Rimasó, rostálás, 1998. IV. 13., HG. – A hegyvidéki, a dombvidéki és a síksági erdős tájak lakója. Mérsékelten melegkedvelő; a magasabb régiók hűvös, nedves erdeiben csak elvétve fordul elő, az alacsonyabb területek tölgyeseiben gyakori. Néha cserjés vagy gyepes élőhelyeken is megtalálható. Gombásodó avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, fűgyökerek között, szénatörmelékben stb. él. [3,24%]

Sepedophilus pedicularius (Gravenhorst, 1802) (recés pihésholyva) – Gávavencsellő: Lapály, 1996. IV. 23., HG.; Pusztafalui-dűlő, 2000. VII. 19., HG.; Remete, 1996. III. 26., HG. – Olaszliszka: Galambos, 1993. VI. 13., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. V. 13., HG. – Pusztafalu: Dombok, 1999. VII. 1., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897); Kacsa-tó, 1997. V. 6., HG.; Kaizer, 1999. VII. 13., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG. – Szerencs (Biró 1883; Kuthy 1897). – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Elsősorban erdőkben gyakori, de fátlan élőhelyeken is megtalálható, különösen nedves, párás környezetben. Főleg gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, szénatörmelékben stb.) él, de megtalálható pl. taplók termőtestén is. [0,83%]

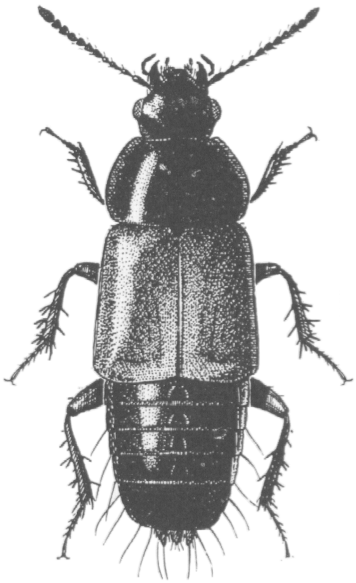
Sepedophilus testaceus (Fabricius, 1793) (szurokszínű pihésholyva [pihés holyva]) – Bodrogkeresztúr: Lebuj, 1994. III. 12., HG. – Boldogkőváralja: Tekeres-patak, 2000. III. 31., 2000. VI. 16., HG. – Dámóc: File-szög, 1993. IV. 25., HG. – Füzérradvány (Csiki 1942) – Garadna, kertben repült, 1997. IV. 1., 12:00h, GA., korhadt diófából, 1998. II. 15., GA., tölgykéreg alól, 1996. III. 16., GA. – Gönc: Szesszió, 1995. V. 17., HG. – Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. VI. 19., HG. – Regéc: Vajda-völgy, 1993. XI. 7., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. V. 9., 1993. VI. 12., HG.; Pap-erdő, 1999. V. 13., HG. – Sátoraljaújhely: Boda-dűlő, 1999. IX. 30., HG.; Esztáva, szőlő, 1999. XI. 4., HG.; Gyalmos, 1993. VII. 3., 1993. VII. 24., HG.; Szár-hegy, 1998. IX. 30., 1999. V. 12., HG.; Torda-völgy, 2001. III. 30., ÁL. és HG.; Várhegy, 1997. III. 11., HG. – (Telkibánya): Gönci-patak, 1996. VI. 16., GA. – Előfordul a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Vizes, nedves és üde erdőkben gyakori, száraz erdőkben ritkább; néha megtalálható cserjésekben, gyepekben is. Gombák termőtestén, gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, szénatörmelékben stb.) él. [1,73%]

Tachinini (Fleming, 1821) – fürgeholyvák

Az egész Földön elterjedtek, nagy részük azonban a mérsékelt égövekben (éspedig főleg a holarktikus állatföldrajzi régióban) honos. Többnyire erdőkben, erdős vidékeken élnek, kis számban megtalálhatók azonban fátlan területeken (tundrákon, havasi gyepekben, füves pusztákon stb.) is. A fajok többsége nedvességkedvelő. Bomló szerves anyagokon, mindenekelőtt korhadó, rothadó növényi maradványokon és trágyában fordulnak elő, néhány faj azonban fák kifolyó nedvén él. Egyes

fajok dögön is megtalálhatók, mások lágyszárú növények, illetve bokrok, fák virágját is látogatják. Bizonyára valamennyi faj ragadozó: többnyire bomló szerves anyagokon fejlődő rovarok, mindenekelőtt legyek (pl. Agromyzidae, Drosophilidae, Muscidae, Sphaeroceridae) lárváival táplálkoznak. Néhány faj alkalomadtán bomló növényi és állati anyagokat, nektárt is fogyaszt.

Leucoparyphus silphoides (Linnaeus, 1767) (tarka fürgeholyva) – Bodroghalom: Virányi-legelő, 1995. V. 11., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1995. VII. 28., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., fénycsapdázás, 2000. VIII. 13., GA. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897), BL. – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897), BL. – Vajdácska: Kopaszló-sarok, 1995. V. 7., HG. – Elterjedt a hegyvidéken (szórványosan az alacsonyabb régiókban), a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban száraz gyepekben él; nagyobb számban száraz legelőkön fordul elő. Megtalálható még nedves-üde gyepekben is, főleg nedves legelőkön. Trágyalakó faj; elsősorban a friss ló- és marhatrágyát kedveli. Elvétve erjedő gyümölcsön, gombák rothadó termőtestén, komposztban, rothadó növényi maradványokon stb. is rá-akadhatunk. [0,60%]

66. ábra: *Tachinus lignorum* (Linnaeus) (Székessy 1963 nyomán)

Tachinus corticinus Gravenhorst, 1802 [*Tachinus collaris* Gravenhorst, 1802] (apró fürgeholyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, 1993. IV. 9., HG. – Bodrogkeresztúr: Lebuj, 1994. X. 30., HG. – Garadna, diófatuskó alól, 1998. III. 12., GA.; (belterület) Kossuth u., erjedt sütőtökből, 1999. III. 27., GA. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. V. 14., 1996. VI. 18., HG.; Szesszió, 1995. IV. 9., 1995. V. 17., 1995. X. 4., HG. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. VI. 18., HG. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1995. VI. 11., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VII. 5., HG. – Regéc: Vajdavölgy, 1988. VI. 5., 1988. VI. 26., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 16., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Esztáva, 1994. III. 27., 1999. X. 15., 2001. IV. 8., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. V. 30., 1999. VI. 15., 1999. X. 30., 2000. III. 31., 2000. V. 30., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. VI. 21., 1995. VII. 26., 1995. X. 6., HG. – Tiszalúc: Holt-Tisza, 1995. X. 6., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. X. 28., HG. – Zsujta: Zug, 1995. X. 4., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Többé-kevésbé melegkedvelő, ezért a magasabb régiók hűvös, nedves élőhelyein csak elvétve található. Elsősorban zárt erdőkben – főleg tölgyesekben – gyakori. Gyepekben is előfordul, de a száraz éghajlatú erdőtlen vidékeken ritka. Bomló növényi anyagokon (pl. avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, fűgyökerek között, komposztban, szénatörmelékben), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él. [2,41%]

Tachinus fimetarius Gravenhorst, 1802 (karcsú fürgeholyva [ganajtúró holyva]) – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. VI. 6., HG. – Füzér: Bodó-rétek, 1998. VI. 4., HG. – Garadna, fűhálózás, 1996. V. 25., GA.; (belterület) Kossuth u., 1999. V. 25., 1999. VI. 4., GA. – Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. V. 23., HG. – Pácin: Mágócsi várkastély, 1994. V. 23., HG. – Regéc: Rostáló, 1995. VI. 17., HG. – Sárospatak (Biró 1883) – Sátoraljaújhely (Biró 1883). – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain; a magasabb régiókban ritka, az alacsonyabb területeken gyakori. Elsősorban zárt erdők lakója, néha azonban gyepekben is megtalálható. Bomló szerves anyagokon (pl. avarban, rothadó növényi maradványokon, szénatörmelékben, trágyában), illetve kövek, fadarabok stb. alatt él, néha azonban virágzó lágyszárú növényeken, cserjéken is előfordul. [0,75%]

Tachinus humeralis Gravenhorst, 1802 (erdei fürgeholyva) – Nagyhuta: Dérföldi-forrás, 1989. XI. 5., HG.; Solymos, 1989. XI. 5., HG. – Pányok: Hasdát-patak, 1995. X. 4., HG. – Regéc: Ördögvölgy, 1996. X. 8., HG.; Vajda-völgy, 1989. XI. 5., HG. – Sárospatak: Bornemissza-forrás, 1997. XI. 13., HG. – A hegyvidék és a dombvidék nedves-üde erdeinek jellemző állata. Ligeterdőkben, bükkösökben, szurdokerdőkben, gyertyános tölgyesekben stb. él. Bomló szerves anyagokon (dögön, gombák rothadó termőtestén, komposztban, rothadó növényi maradványokon, vadtrágyában stb.) fordul elő. [0,45%]

Tachinus laticollis Gravenhorst, 1802 (széleshátú fürgeholyva) – Filkeháza: Bisó, 1999. VII. 30., HG. – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG.; Nagy-Milic, 1979. VII. 2., RI. – (Sátoraljaújhely: Szénégető-völgy), 1994. IV. 16., HG. – Zempléni-hegység (Tóth 1993). – A hegyvidék és a dombvidék erdős tájain elterjedt és gyakori, a síkságon csak szórványosan található. Főleg vizes, nedves és üde erdőkben él, néha azonban gyepekben is ráakadhatunk. Az Alföldön és a Kisalföldön jobbára csak folyómenti ligetekben, láperdőkben, gyertyános kocsányos tölgyesekben stb. fordul elő. Bomló szerves anyagokon (avarban, dögön, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, istállók alomjában, komposztban, rothadó növényi maradványokon, trágyában, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [0,38%]

Tachinus lignorum (Linnaeus, 1758) (réti fürgeholyva) – Cigánd: Ledmecő, 1994. V. 13., HG. – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., embertrágyából, 2000. X. 27., GA. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. VI. 21., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Általában gyepes élőhelyeken fordul elő; zárt erdőkben csak elvétve található. Elsősorban trágyában él, de néha rothadó növényi maradványokon is ráakadhatunk. [0,30%]

Tachinus rufipes (Linnaeus, 1758) [*Tachinus signatus* Gravenhorst, 1802] (közönséges fürgeholyva) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. IV. 10., 1996. VI. 18., HG. – Abaújvár: Bika-rét, 1995. VI. 11., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., 2000. VII. 14., HG. – (Balsa): Homokos-hát, 1993. VI. 13., HG. – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. IV. 4., 1995. X. 10., HG. – Dámóc: File-szög, 1993. IV. 25., 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., 1999. VII. 1., 1999. VII. 30., HG. – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 1., 1999. VII. 30., HG. – Garadna, 1995. IV. 6., 1996. V. 2., GA., lucos, 1997. IV. 18., GA.; (belterület) Kossuth u., 1999. III. 28., 1999. III. 30., 1999. IV. 30., GA., tuskó alól, 2000. IV. 17., GA. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. IV. 23., 1996. V. 8., HG.; Lapály, 1996. VI. 2., 1996. VII. 8., HG.; Lomos, 1996. V. 8., 1996. VII. 8., 1996. VIII. 22., HG.; Remete, 1996. VI. 2., 1996. VII. 8., 1997. X. 7., HG. – Gönc: Szesszió, 1995. V. 17., 1995. VI. 11., HG. – Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. VI. 19., HG. – Kenézlő: Görbe-éri-kaszáló, 1993. VI. 13., 1993. VII. 10., HG. – Komlóska: Sáros-völgy, 1998. III. 3., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., 1999. VII. 25., HG.; Mágócsi várkastély, 1994. VIII. 20., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VII. 5., HG. – Regéc: Gyertyán-kút, 1993. V. 16., HG.; Rostáló, 1988. VI. 5., 1988. VII. 21., 1989. VII. 22., 1996. VI. 26., HG.; (Sertéshegy), 1996. X. 8., HG.; Vajda-völgy, 1988. IV. 23., 1988. VI. 5., 1988. VII. 21., 1988. VIII. 14., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., HG.; Motolla, 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., 1994. VI. 20., 1994. VII. 10., 1994. VII. 13., 1994. XI. 1., HG.; Pap-erdő, 1999. V. 13., 1999. VII. 25., HG. – Sárazsadány: Török-ér, 1993. VII. 10., 1993. VIII. 17., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. VII. 4., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Kacsató, 1993. V. 22., 1996. IV. 29., 1997. IV. 28., HG.; Sátor-hegy, 1995. IV. 8., HG.; (Szénégető-völgy), 1992. VI. 5., 1997. V. 6., HG.; Torda-völgy, 1986. VI. 15., HG. – Semjén: Balázs-erdő, 1992. XI. 15., 1993. VIII. 20., HG.; Galamb-szék, 1993. VI. 12., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. V. 11., 2000. VIII. 19., HG. – Timár: Luka, 1993. VIII. 17., HG. – Tiszakarád: Felsőszög, 1995. X. 16., HG. – Tiszaladány: Kis-Tisza, 1998. VI. 3., 1998. VII. 5., HG. – Viss: Csonkás, 1993. VII. 10., HG. – Zalkod: Erkecse, 1993. VIII. 17., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. IV. 25., 1993. V. 9., 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., 1993. VII. 31., HG. – Zsujta: Zug, 1995. VI. 11., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. A magasabb régiókban vizes,

nedves és üde élőhelyeken egyaránt igen gyakori (elsősorban zárt erdőkben fordul elő, de néha gyepekben is megtalálható). A síkságon csak vizes-nedves erdőkben él. Bomló szerves anyagokon (pl. avarban, dögön, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, gombák rothadó termőtestén, komposztban, rothadó növényi maradványokon, trágyában, víz által partra sodort uszadékban), illetve kövek, fadarabok stb. alatt fordul elő. [6,93%]

Tachinus scapularis Stephens, 1832 (foltos fürgeholyva) – Gesztely (Kuthy 1897); Sátoraljaújhely (Kuthy 1897). – Az alacsonyabb hegyvidék és a dombvidék erdős tájain fordul elő, helyenként azonban a síkságra is leereszkedik. Mindenütt szórványosan található, az Alföldön és a Kisalföldön pedig kifejezetten ritka: csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók mentén ismert egy-két lelőhelye. Általában vizes, nedves és üde erdőkben fordul elő, elvétve megtalálható azonban szárazabb erdőkben, cserjésekben, vágásokon, gyepekben is. Elsősorban trágyában él, de néha dögön, korhadó, rothadó növényi maradványokon is ráakadhatunk. [0,15%]

Tachinus subterraneus (Linnaeus, 1758) (komposztlakó fürgeholyva) – Telkibánya: Ósvavölgy, 1989. XI. 5., HG. – Szórványosan fordul elő az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Az Alföldön és a Kisalföldön csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók ligeteiben található. Legtöbbször nedves-üde erdőkben akadhatunk rá, megtalálható azonban üde-száraz erdőkben, nedves-üde gyepekben stb. is. Elsősorban bomló, rothadó növényi maradványokon fordul elő, de találták már denevérguanón, dögön, elhalt fák leváló kérge alatt, fák kifolyó nedvén, gombásodó avarban, istállók alomjában, komposztban, taplók termőtestén stb., sőt barlangokban, pincékben, illetve a vakond föld alatti járataiban is. [0,08%]

Erchomus colchicus (Kraatz, 1858) (gömböc fürgeholyva) – Zempléni-hegység (Tóth 1993). – Az alacsonyabb hegyvidék és a dombvidék lakója. Inkább erdei állat – főleg üde-száraz erdőkben (cseres tölgyesekben, melegkedvelő tölgyesekben stb.) fordul elő –, elvétve azonban cserjésekben, gyepekben is megtalálható. Bomló növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt stb.) él. [0,08%]

Habrocerinae (Mulsant et Rey, 1877) – sörtecsápúholyvák

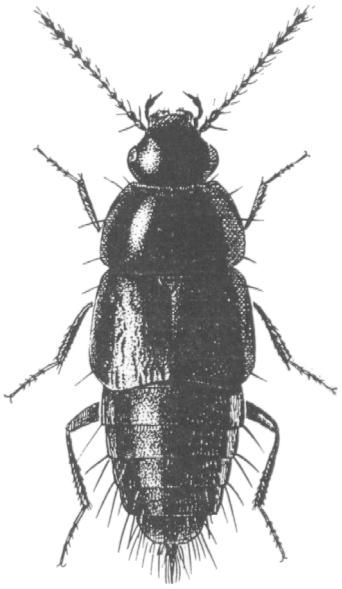
Származásuk szerint az előző alcsaláddal (Tachininae) vannak közeli rokonságban. Az ide tartozó bogarak nagyrészt Észak- és Dél-Amerika mérsékelt, illetve meleg éghajlatú területein élnek, csupán 3 fajuk található az Óvilágban (Európában, Kis-Ázsiában, illetve Kelet-Ázsiában). Valamennyi faj erdőkben, erdős vidékeken fordul elő. Többnyire a talajon, korhadó, gombásodó növényi anyagokon (nedves avarban, nedves szénatörmelékben stb.) élnek, megtalálhatók azonban elhalt fák korhadó anyagában, illetve leváló kérge alatt stb. is. Táplálkozásukról nincsenek biztos adataink. Valószínűleg gombafonalakat, gombaspórákat esznek. Az alcsaládot mindössze 2 nem képviseli, az ismert fajok száma pedig 10 körül van. A Kárpát-medencében, Magyarországon, illetve a zempléni tájakon csak 1 fajuk fordul elő.

Habrocerus capillaricornis (Gravenhorst, 1806) (közönséges sörtecsápúholyva) – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. V. 24., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., 1999. VII. 25., HG.; Mosonnai-erdő, 1999. V. 13., 1999. VI. 12., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., 1994. VII. 13., HG. – Sárazsadány: Török-ér, 1993. VII. 10., 1993. VIII. 17., HG. – Sátoraljaújhely: Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; Kecske-hát, 1999. X. 17., HG.; Májuskút, 1999. VI. 15., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., HG., rostálás, 1998. IV. 13., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. VII. 11., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeinek lakója. Kivételesen cserjésekben, vizes, nedves és üde gyepekben stb. is előfordul. Gombásodó növényi anyagokon (avarban, elhalt fák tuskóján, törzsén és leváló kérge alatt stb.), néha gombák termőtestén található. [1,13%]

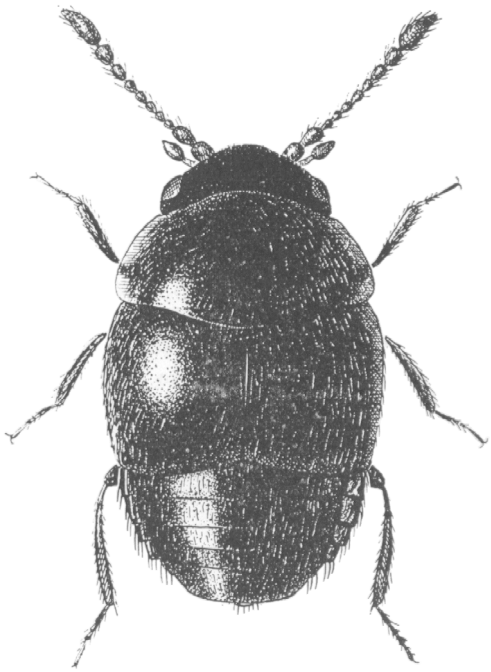
Hypocyphtinae (Laporte de Castelnau, 1835) – gömböcholyvák

Eredetük, besorolásuk még bizonytalan. Csápjaik ízesülése, szárnyfedőik elkülönült mellfedője szerint a Tachininae alcsaládhoz állnak legközelebb, egyes szerzők azonban (csáp- és lábfejízeik

száma, hátulsó csípőik, párzószervük felépítése, illetve lárváik jellemző tulajdonságai alapján) az Oligotinae alcsaláddal egyesítik őket. Fajaik túlnyomórészt mérsékelt égöviek (éspedig főleg holarktikusak), csupán egy-két faj ismert Délkelet-Ázsia, Kelet-Afrika, valamint Közép- és Dél-Amerika trópusairól. Az alcsalád valamennyi faja erdőkben, illetve erdős vidékeken fordul elő. Többnyire a talajon, korhadó, gombásodó növényi anyagokon (nedves avarban, nedves szénatör-

67. ábra: *Habrocerus capillaricornis* (Gravenhorst) (Székessy 1963 nyomán)

68. ábra: *Cypha seminulum* (Erichson) (Székessy 1963 nyomán)

melékben, szárazodó, penészes trágyában stb.) élnek, elvétve megtalálhatók azonban elhalt fák korhadó anyagában, illetve leváló kérge alatt stb. is. Táplálkozásukról nincsenek biztos adataink. Valószínűleg gombafonalakat, gombaspórákat esznek. Az alcsaládba mindössze 6 nem tartozik, az ismert fajok száma pedig 60 körül van. A Kárpát-medencében 5 fajuk fordul elő, közülük 4 Magyarországon is megtalálható. A zempléni tájakon 2 faj előfordulása bizonyított.

[**Cypha laeviuscula** (Mannerheim, 1831) (északi gömböcholyva) – Irodalmi források szerint megtalálható az egész palearktikus állatföldrajzi régióban (Észak-Afrikában, Európában és Ázsiában), Észak-Amerikában, valamint a kelet-afrikai Kilimandzsárón is, elterjedési adatainak nagy része azonban ellenőrzésre szorul. Előfordulása Délkelet-Európában, illetve faunaterületünkön igen kétséges; a Kárpát-medencéből ezidáig még egyetlen hiteles példányát sem láttuk. A hűvös, csapadékos éghajlatú atlantikus és északi tájak lakója. Rendszerint nedves-üde erdőkben, vágásokon, fenyéreken stb. fordul elő. Fűgyökerek között, nedves növényi törmelékben stb. él. Sárospatakról és Tolcsváról közölt adatai (Biró 1883; Kuthy 1897), csakúgy mint a hazánk területéről közzétett más adatok, minden bizonnyal a hasonló *Cypha tarsalis* fajra vonatkoznak.]

Cypha longicornis (Paykull, 1800) (hosszúcsápú gömböcholyva) – Sárospatak (Biró 1883; Kuthy 1897) – Sátoraljaújhely (Kuthy 1897); Gyalmos, 1993. X. 23., HG. – Tokaj (Biró 1883;

Kuthy 1897) – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897). – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Melegkedvelő, üde-száraz erdőkben, elsősorban tölgyesekben fordul elő. Avarban és más növényi eredetű törmelékben található. [0,38%]

[**Cypha ovulum** (Heer, 1839) (tojásdad gömböcholyva) – Előfordul Észak-Afrikában és Európában, elterjedési adatainak nagy része azonban felülvizsgálatra szorul. Faunaterületünkről is több irodalmi adata ismert, hiteles példányaink azonban nincsenek. Környezeti igénye talán az előző fajéhoz hasonló: irodalmi források szerint leginkább nedves-üde erdőkben és gyepekben fordul elő. Életmódja nem különbözik a rokon fajokétól. Tolcsváról közölt adata (Kuthy 1897), csakúgy mint a hazánk területéről közzétett más adatok, minden bizonnyal a hasonló *Cypha tarsalis* fajra vonatkoznak.]

Cypha tarsalis (Luze, 1902) (közönséges gömböcholyva) – Dámóc: File-szög, 1993. VI. 12., HG. – Sárospatak (Biró 1883; Kuthy 1897) – Sátoraljaújhely: Magas-hegy, 1994. III. 20., HG.; Várhegy, 1997. III. 11., HG. – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897; Tóth 1993). – Megtalálható a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Melegkedvelő, üde-száraz erdőkben, elsősorban tölgyesekben fordul elő. Avarban és más növényi eredetű törmelékben él. [0,38%]

Oxyporidae Fleming, 1821 – gombaholyvák

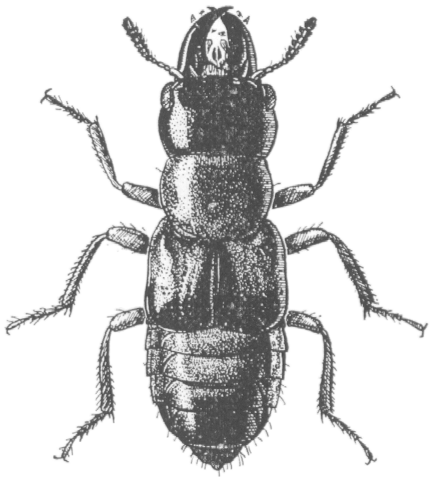
A gombaholyvák családjába a holyvafélék fejlett képviselői tartoznak. Őseik valószínűleg a holyvák első csoportjába (Staphylinus formák) tartozó bogarak lehettek; külső bélyegeik, párzószervük felépítése stb. alapján leginkább a Staphylininae alcsaláddal hozhatók kapcsolatba. A gombaholyvák, mind külsejüket, mind életmódjukat tekintve, rendkívül egyveretű bogarak. Fajaik többsége Észak-Afrika, Európa, Ázsia és Észak-Amerika mérsékelt éghajlatú területeinek lakója. A déli mérsékelt övben ismeretlenek, és hiányozni látszanak – Délkelet-Ázsia, illetve Közép-Amerika meleg éghajlatú területeit leszámítva – az ó- és az újvilági trópusokon is. A család valamennyi faja erdőlakó, illetve erdős vidékeken fordul elő. A talajon, illetve kalapos gombák (Agaricales, Boletales, Russulales) termőtestén élnek. Elvétve más bomló anyagokon (dögön, trágyán stb.) is megtalálhatók. Táplálkozásukról egymásnak ellentmondó adataink vannak: egyesek gombaevőnek tartják őket, mások szerint a gombákban fejlődő rovarok (főképpen legyek) lárváival táplálkoznak. Megfigyeléseink szerint mind a lárvák, mind a kifejlett bogarak egyértelműen ragadozók. A családba mindössze 1 nem tartozik, az ismert fajok száma pedig 80 körül van. A Kárpát-medencében, illetve Magyarországon 2 fajuk fordul elő. A zempléni tájakon 1 faj előfordulása bizonyított.

Oxyporus rufus (Linnaeus, 1758) (feketevörös gombaholyva) – Cigánd: Szapagy-szög, 1993. VIII. 20., HG. – Felsőregmec, temető, 1994. V. 16., HG. – Garadna: Bakó, erdészház, *Amanita caesarea*-ról, 2000. VIII. 7., GA. – Gávavencsellő: Remete, 1996. V. 8., HG. – Györgytarló: Cigánykúti-dűlő, 1999. V. 16., HG. – Sátoraljaújhely: (belterület) Kazinczy u., 1996. V. 5., HG.; Sátorhegy, 1995. VII. 8., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben. Elvétve bokorerdőkben, cserjésekben, gyepekben is előfordul. Lemezes termőrétegű kalapos gombák termőtestén él. Kivételesen dögön és trágyában is megtalálható. [0,53%]

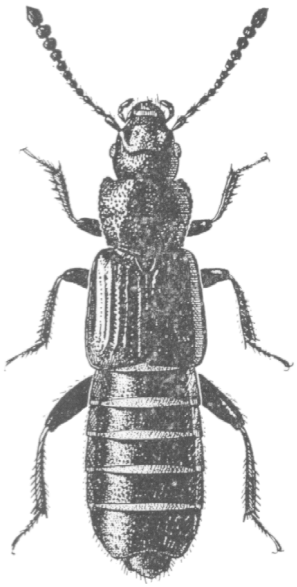
Micropeplidae (Leach, 1815) – bordásholyvák

Ebbe a családba soroljuk a holyvafélék legfejlettebb képviselőit. Eredetük még nincsen megnyugtatóan tisztázva; a holyvafélék első csoportjával (Staphylinus formák) nehezen hozhatók kapcsolatba, származásuk azonban valószínűleg mégis oda vezethető vissza. Az ősibb bordásholyvák külső bélyegeik, párzószervük felépítése stb. tekintetében leginkább a Paederinae alcsalád fajaira emlékeztetnek. Változatos, nem egyszer más bogárcsoportok (dögbogarak, csiborok stb.) fajaira emlékeztető formák tartoznak ide, ezért jó okkal feltételezzük, hogy a holyva-, sutabogár- és csiborszerűek egyes családjainak eredete ide vezethető vissza. A csoport felosztása csak az alcsaládok szintjéig van többé-kevésbé megfelelően kidolgozva; az Oxytelinae és az Omaliinae alcsalád

tagolása, illetve egyes nemek helyzete, besorolása még eléggé bizonytalan. A család képviselői az egész Földön elterjedtek, valamennyi éghajlati övben előfordulnak, számuk azonban a mérsékelt égövekben a legnagyobb. A fajok túlnyomó része nedvességkedvelő. Nagy számban fordulnak elő erdőkben, erdős vidékeken, nem kevés faj él azonban fátlan területeken (tengerpartokon, tundrákon, havasi gyepekben, füves pusztákon stb.) is. Nagyobb részük talajlakó, csupán a fajok kisebb csoportjai élnek elhalt fák kérge alatt, illetve lágyszárú növények, bokrok és fák levelén, virágján.

69. ábra: *Oxyporus rufus* (Linnaeus) (Székessy 1963 nyomán)

70. ábra: *Coprophilus striatulus* (Fabricius) (Székessy 1963 nyomán)

Néhány hangyavendég faj is akad közöttük. Táplálkozásukról meglehetősen keveset tudunk. A fajoknak valószínűleg csak egy része ragadozó, többségük (bizonyítottan vagy vélhetően) inkább bomló szerves anyagokkal, illetve gombákkal, moszatokkal, esetleg nektárral, virágporral táplálkozik. A családot mintegy 310 nem képviseli, az ismert fajok száma pedig 4300 körül van. (Az ide tartozó alcsaládok közül nincsen hazai képviselője a következőknek: Apateticinae (Fauvel, 1895); Empelinae (Abdullah, 1969); Glypholomatinae (Jeannel, 1962); Micralymminae (Mulsant et Rey, 1880); Microsilphinae Crowson, 1950; Neophoninae (Fauvel, 1905); Solieriinae Newton et Thayer, 1992; Trigonurinae (Reiche, 1865).) A Kárpát-medencében közel 300 fajuk fordul elő, közülük 199 Magyarországon is megtalálható. A zempléni tájakon 108 faj előfordulása bizonyított.

Oxytelinae (Fleming, 1821) – korhóholyvák

Eredetük még nincsen megnyugtatóan tisztázva; a holyvák ősibb csoportjai közül leginkább a Paederinae alcsaládhoz hozhatók kapcsolatba. Az egész Földön elterjedtek, számuk azonban a meleg és a mérsékelt égövekben a legnagyobb. A hideg éghajlatú területeken – a tundrákon, az erdőhatár fölötti havasi gyepekben – csak néhány képviselőjük fordul elő. Többnyire erdős tájakon élnek, megtalálhatók azonban fátlan vidékeken (tengerpartokon, füves pusztákon stb.) is. Sokan közülük kifejezetten nedvességkedvelők; vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött talajú élőhelyeken fordulnak elő. Táplálkozásukról kevés megbízható adatunk van, ezek szerint bomló

szerves anyagokat (elsősorban korhadó, rothadó növényi maradványokat, trágyában található emésztetlen növényi rostokat stb.), moszatokat fogyasztanak. Talán akad közöttük néhány ragadozó is. Az alcsaládot mintegy 80 nem képviseli, az ismert fajok száma pedig 1800 körül van. A Kárpát-medencében közel 160 fajuk fordul elő, közülük 106 Magyarországon is megtalálható. A zempléni tájakon 61 faj előfordulása bizonyított.

Coprophilini (Heer, 1839) – peceholyvák

Mérsékelt égövi (éspedig nagyobb részben palearktikus, kisebb részben nearktikus és antarktikus) csoport. Fajaik egy része erdős vidékeken honos, mások a száraz, erdőtlen vidékek, füves puszták lakói. Rendszerint bomló, növényi eredetű törmelékben, illetve szárazodó trágyában találjuk őket. A füves puszták fajai kisemlősök (jobbára mókusfélék) föld alatti járataiban élnek. Korhadó, rothadó növényi maradványokkal, trágyával (pontosabban a trágyában található emésztetlen növényi rostokkal) táplálkoznak.

Coprophilus striatulus (Fabricius, 1793) (közönséges peceholyva [fali peceholyva]) – Garadna, udvaron repült, 1996. IV. 20., GA., lucos, 1996. IV. 7., GA.; (belterület) Kossuth u., levegőből, 1999. III. 31., GA., tuskó alól, 2000. IV. 9., 2000. IV. 18., GA. – Gávavencsellő: Remete, 1996. V. 8., HG. – Hidasnémeti: Kis-sziget, 1996. V. 14., HG. – Hollóháza, porcelángyár, 1997. IV. 24., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*b*); Kacsa-tó, 1993. V. 9., 1997. V. 6., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. V. 11., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben. Bomló szerves anyagokon (avarban, elhalt lombosfák korhadékában és laza kérge alatt, fák kifolyó nedvén, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában stb.) él. Néha kisemlősök fészkében, föld alatti járataiban is megtalálható. [0,90%]

Planeustomini (Jacquelin du Val, 1857) – aknászholyvák

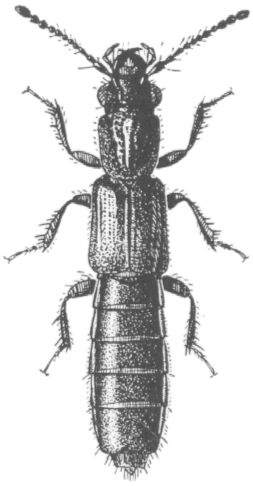
A Föld északi féltekéjén – Afrikában, Európában és Ázsiában – honosak. Néhány trópusi fajtól eltekintve valamennyien mérsékelt égöviek. Rendszerint meleg, száraz éghajlatú vidékeken, változó vízjárású területeken fordulnak elő. Kivétel nélkül nedvességkedvelők. Vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött élőhelyeken (vízpartok hordalékain és üledékein, mocsarak, rétek, nedves legelők, ligeterdők stb. bomló növényi maradványokban gazdag, iszapos, agyagos talajain) élnek. Táplálkozásukról nincsenek megbízható adataink; valószínűleg bomló növényi maradványokat, moszatokat esznek.

Manda mandibularis (Gyllenhal, 1827) (nagy aknászholyva) – Bodrogkeresztúr: Bodrog, 2000. VI. 22., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. VII. 25., 1997. VI. 12., HG. – Füzérradvány: (Arborétum), 1995. V. 30., HG. – Gávavencsellő: Ó-Füzes, 1996. VIII. 22., HG.; Remete, 1996. VI. 10., 2000. VIII. 16., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 26., HG. – Mikóháza: Közép-bérc, 1997. VII. 8., HG. – Sátoraljaújhely: Alsó-rét, 1994. VIII. 14., HG.; Berecki híd, 2000. VI. 11., HG.; Bibérctanya, 1997. V. 16., HG.; Felsőberecki rév, 1997. VI. 29., HG.; Köveshegy, 1995. V. 27., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VIII. 6., 1999. VIII. 8., 1999. VIII. 10., HG.; Molyva-domb, 1993. VIII. 14., 1999. IX. 3., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., 1995. V. 29., HG.; Szénégető-völgy, 1999. XI. 9., HG. – Tiszaladány, fénycsapdázás, 1998. VI. 26., ÉE. – Vajdácska: Holt-Bodrog, 1999. VI. 5., HG.; (Mikola-dűlő), 1994. IX. 13., HG. – Megtalálható a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. A meleg, száraz éghajlatú vidékek vizes-nedves talajainak jellemző állata. Nedves rétek, nedves legelők (kivételesen ligeterdők) stb. időnként elöntött, iszapos, agyagos talajaiban ás járatokat. Rejtett életmódot él, alkonyatkor és éjszaka mozog, legtöbbször csak fényre repülő példányai kerülnek kézre. [1,88%]

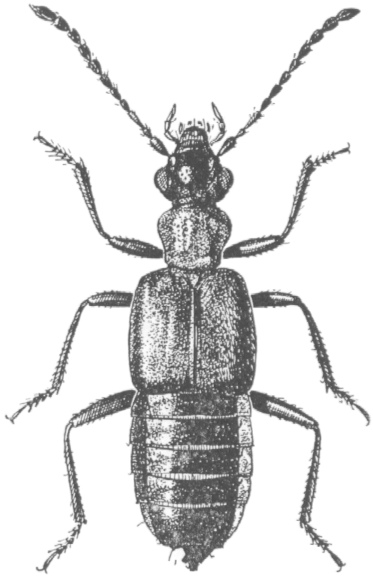
Planeustomus heydeni (Eppelsheim, 1884) (sziki aknászholyva) – Cigánd: Ledmecő, 1995. VII. 28., HG. – Gávavencsellő: Remete, 1996. VI. 10., HG. – Sátoraljaújhely: Berecki híd, 2000. VI. 11., HG.; Felsőberecki rév, 1997. VI. 29., HG. – Elterjedt az erdős puszták övében, az alföldekkel határos dombsági tájakon, illetve az Alföldön és a Kisalföldön. A meleg, száraz éghajlatú vidékek üledékes, homokos-iszapos, vizes-nedves talajainak jellemző állata. Árterületeken, sekély tavak,

pocsolyák partján, réteken, szikeseken, nedves legelőkön stb. fordul elő. Elsősorban a Nap által erősen besugárzott, növényzettel gyérebben benőtt helyeket, a kevésbé kötött, jobb vízellátású, sókban, mészben, bázisokban gazdag öntéseket, szoloncsák szikeseket kedveli, de megtalálható mészben szegény üledékeken, szolonyec szikeseken stb. is. Életmódja az előző fajéhoz hasonló. [0,30%]

Planeustomus palpalis (Erichson, 1839) (kis aknászholyva [sárga mocsárholyva]) – Bodrogkeresztúr: Bodrog, 2000. VI. 22., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. VI. 30., 1997. VI. 12., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1995. VII. 28., HG. – Füzérradvány: (Arborétum), 1995. V. 30., HG. – Gávavencsellő: Nyárfás-zug, 2000. VIII. 16., HG.; Ó-Füzes, 1996. VIII. 22., HG.; Remete, 1996. VI. 10.,

71. ábra: *Planeustomus heydeni* (Eppelsheim) (Székessy 1963 nyomán)

72. ábra: *Deleaster dichrous* (Gmelin) (Székessy 1963 nyomán)

HG. – Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. V. 23., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*b*); Alsó-rét, 1994. VIII. 4., HG.; Berecki híd, 2000. VI. 11., HG.; Bibérctanya, 1999. VIII. 11., 1999. IX. 7., HG.; Molyva-domb, 1999. VII. 22., 1999. IX. 3., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., 1995. V. 29., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. VI. 6., HG. – (Vajdácska: Mikola-dűlő), 1994. IX. 13., HG. – Előfordul a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. A meleg, száraz éghajlatú vidékek vizes-nedves talajainak jellemző állata. Árterületeken, sekély tavak, pocsolyák partján, réteken, szikeseken, nedves legelőkön stb. él. Életmódja az előző fajokéhoz hasonló. [1,51%]

Deleasterini Reitter, 1909 – csermelyholyvák

Valamennyi fajuk a Föld északi féltekéjén fordul elő. Többségük a mérsékelt éghajlati övben honos, csupán egyetlen faj található Kelet-Afrika trópusi magashegységeiben. Kifejezetten nedvességkedvelő bogarak tartoznak ide, amelyek nem viselik el sem a kiszáradást, sem a túlzott felmelegedést. Többnyire hűvösebb, csapadékosabb, erdős tájakon fordulnak elő, gyorsfolyású, hideg folyóvizek mentén azonban száraz, erdőtlen vidékeken is megtalálhatók. Friss vízzel átitatott, kavi-

csos-homokos, nyers folyóvízi hordalékokon élnek. Táplálkozásukról keveset tudunk; egyesek – megfigyeléseik alapján – ragadozónak tartják őket.

Deleaster dichrous (Gmelin, 1790) [*Anthophagus dichrous* Gravenhorst, 1802] (kétszínű csermelyholyva [kétszínű holyva]) – Gávavencsellő: Remete, 2000. VIII. 16., HG. – Regéc: Rostáló, 2000. VII. 28., HG. és SzCs. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*b*); Köveshegy, 1995. V. 27., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VI. 20–21., HG., 2000. VII. 7., MA. – Elterjedt a hegyvidék és a dombvidék erdős tájainak folyóvizei mentén. Szórványosan a síkság csapadékosabb éghajlatú erdős területein is megtalálható, az Alföldön és a Kisalföldön azonban csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók mentén ismert néhány lelőhelye. Folyóvizek friss vízzel átitatott, legfeljebb gyér növényzettel benőtt, durva (kavicsos-homokos), nyers hordalékain él. Leginkább az árnyas, párás erdei környezetet kedveli – elsősorban égerligetek lakója –, előfordul azonban fátlan élőhelyeken (patakmenti mocsarakban, magaskórós réteken stb.) is. A magasabb régiókban néha (többnyire áradásokat vagy tartós esőzéseket követően) bükkösök, szurdokerdők, elvétve hegyi rétek stb. felázott, agyagos talaján is megtalálható. Alkonyatkor és éjszaka mozog; nappal kavicsok között, kövek, fadarabok alatt, ritkábban vizes avarban, mohában, víz által partra sodort uszadékban, vízzel átitatott korhadó fatörzsekben stb. bújik meg. [0,45%]

Trogophloeini (Mulsant et Rey, 1879) – iszapholyvák

Az egész Földön elterjedtek, számuk azonban a meleg és a mérsékelt égövekben a legnagyobb. A hideg éghajlatú területeken – a tundrákon, az erdőhatár fölötti havasi gyepekben – már csak egy-két képviselőjük fordul elő. Többnyire hűvösebb, csapadékosabb erdős tájakon élnek, kisebb számban megtalálhatók azonban meleg, száraz éghajlatú területeken, illetve erdőtlen vidékeken is. Kivétel nélkül nedvességkedvelők; többségük kifejezetten vizek közelségéhez ragaszkodik. Vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött élőhelyeken (vízpartok nyers hordalékain és üledékein, mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők, vizes-nedves erdők stb. bomló növényi maradványokban gazdag, iszapos, agyagos, tőzeges talajain) fordulnak elő. Táplálkozásukról nincsenek megbízható adataink; valószínűleg bomló növényi maradványokat, moszatokat esznek.

Ochthephilus omalinus (Erichson, 1840) (hosszúszárnyú iszapholyva) – Abaújvár: Bika-rét, 1995. IV. 9., HG. – Szórványosan fordul elő a zárt erdők övében, az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság nagyobb folyóvizei mentén. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak egy-két lelőhelye ismert a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken. Állandóan friss vízzel öntözött, kavicsos-homokos, nyers hordalékokon (kavicsok között, kövek, fadarabok alatt, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [0,08%]

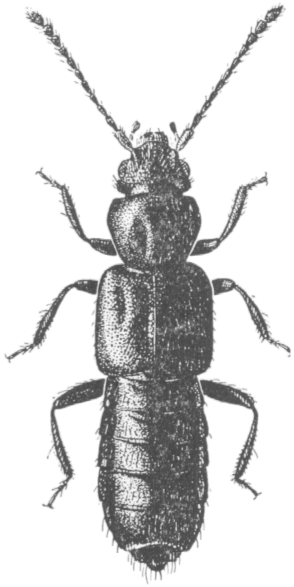
Thinodromus dilatatus (Erichson, 1839) (hosszúlábú iszapholyva) – Tolcsva: Várhegy, 1994. V. 22., HG. – Elterjedt a zárt erdők övében, az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság nagyobb folyóvizei mentén. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken fordul elő. Állandóan friss vízzel öntözött, kavicsos-homokos, nyers hordalékokon (kavicsok között, kövek, fadarabok alatt, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [0,08%]

Thinodromus hirticollis Mulsant et Rey, 1878 (borzas iszapholyva) – Cigánd: Ledmecő, 1995. VII. 28., HG. – Sajóhídvég: Hernád, 2001. VIII. 15., HG. – A zárt erdők övében – az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság nagyobb folyóvizei mentén – fordul elő szórványosan. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak egy-két lelőhelye ismert a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken. Környezeti igénye és életmódja az előző fajéhoz hasonló. [0,15%]

Amisammus arcuatus (Stephens, 1834) (hegyi iszapholyva) – Alsóregmec: Fedormalom, 2000. IV. 22., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. IV. 18., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. V. 28., HG. – Kishuta: Kemence-patak, 1999. X. 30., ÁL. és HG. – Nagyhuta: Kőkapu, 1999. X. 30., ÁL. és HG. – Sátoraljaújhely: Bodrog, 1999. IX. 24., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VII. 6., HG. – A

hegyvidék és a dombvidék friss vízzel öntözött talajú, árnyas, párás erdei élőhelyeinek, égerligeteinek jellemző állata. A nagyobb folyók mentén helyenként a síkságra is leereszkedik, az Alföldön és a Kisalföldön azonban csak a peremvidékeken ismert egy-két lelőhelye. Mindenütt szórványosan fordul elő, és meglehetősen ritka. Folyóvizek friss vízzel átitatott, gyér növényzettel benőtt, homokos-iszapos nyers hordalékain fordul elő. A talajba ás járatokat; néha kavicsok között, kövek, fadarabok alatt, víz által partra sodort uszadékban stb. található. [0,53%]

Paratrogophloeus bilineatus (Stephens, 1834) [*Trogophloeus riparius* Lacordaire, 1835] (rovátkás iszapholyva [kétvonalas iszapholyva]) – Garadna: (belterület) Kossuth u., házfalról, 2000. IV. 1., GA. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*c*); Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Hore-völgy, 1994. V. 12., HG.; Hosszúláz, kavicsbánya, 1999. VIII. 7., HG.; Hosszú-tó, 1999. VII. 31., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VIII. 10., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG.; Szénégető-völgy, 1999. V. 22., HG. – (Vajdácska: Mikola-dűlő), 1994. IX. 13., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon; a magasabb régiókban ritka, az alacsonyabb tájakon gyakori. Általában folyóvizek partján és alacsony árterén fordul elő, szárazodó, gyér növényzettel benőtt, homokos-iszapos nyers hordalékokon, iszapos vagy agyagos réti és ligeterdei talajokon. Hasonló körülmények között – többnyire kisebb számban – állóvizek szárazodó üledékein, valamint időszaki jellegű vizes-nedves élőhelyeken is megtalálható. Friss vízzel átitatott, durva (kavicsos-homokos) folyóvízi hordalékokon, illetve pangóvizes, rosszul átszellőzött, sűrű növényzettel benőtt öntéstalajokon, mocsarak, lápok talajain stb. csak ritkán fordul elő. A talajba ás járatokat; néha kavicsok között, kövek, fadarabok alatt, víz által partra sodort uszadékban, vizes-nedves avarban, kivételesen komposztban, szárazodó trágyában stb. is rákakadhatunk. [0,75%]

73. ábra: *Paratrogophloeus bilineatus* (Stephens) (Székessy 1963 nyomán)

Paratrogophloeus obscurus (Stephens, 1834) [*Carpalimus bilineatus* auct., nec Stephens, 1834; *Trogophloeus rivularis* Motschulsky, 1860] (közönséges iszapholyva) – Alsóregmec: Fedormalom, 2000. VIII. 12., HG. – Boldogkőváralja: Tekeres-patak, 2000. VII. 14., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1999. VI. 5., HG. – Füzérradvány: (Arborétum), 1995. V. 30., HG. – Gávavencsellő: Lenc, 2000. VII. 19., HG.; Remete, 1996. VI. 10., 2000. VIII. 16., HG. – Háromhuta: István-kút, 2000. VII. 25., SzCs.; Sólyom-kőtető, 2000. VII. 27., HG. és SzCs. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1995. IV. 9., HG. – Kishuta: Kemence-patak, 2000. VII. 25., HG. – Komlóska: Hotyka-patak, 1999. VI. 7., HG. – Lácacséke: Pocsolya-rét, 1999. VI. 12., HG. – Mikóháza: Közép-bérc, 2000. VII. 4., HG. – Regéc: Rostáló, 2000. VII. 28., HG. és SzCs. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 16., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*c*); Alsó-rét, 1994. VIII. 4., HG.; Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki híd, 1992. V. 1., 2000. VI. 11., HG.; Felsőbereki rév, 1997. VI. 29., HG.; Hore-völgy, 1994. V. 12., HG.; Hosszú-tó, 1999. VII. 31., HG.; Kacsa-tó, 1999. VI. 5., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Lőtér, 1995. V. 28., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VII. 6., 1999. VII. 22., 1999. VIII. 10., 1999. VIII. 15., 1999. VIII. 16., HG.; Molyva-domb, 1993. VIII. 14., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG.; Szénégető-völgy, 1999. V. 22., HG.; Vinyik-dűlő, 1999. V. 10., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. VIII. 31., HG. – Tarcal: Pestere, 1994. IV. 30., HG. – Telkibánya: Ósva-völgy, 1999. VII. 17., HG. – Tiszakanyár: Nyárszeg, 2000. VIII. 2., HG.; Tisza-híd, 2000. VI. 9., HG. – Tokaj: Nagy-fűz, 1998. X. 28., HG.; Tisza-híd, 2000. V. 16., HG. – (Vajdácska: Mikola-dűlő), 1994. IX. 13., HG. – Előfordul a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Környezeti igénye és életmódja az előző fajéhoz hasonló (a két faj

gyakran együtt fordul elő), a *Paratrogophloeus obscurus* azonban mindenütt sokkal gyakoribb. Sokszor nagy számban található olyan helyeken (pl. hegyvidéki ligeterdőkben, friss vízzel átitatott, durva folyóvízi hordalékokon, illetve pangóvizes, rosszul átszellőzött talajokon) is, ahol a *Paratrogophloeus bilineatus* már csak elvétve fordul elő. [3,31%]

Paratrogophloeus similis (Smetana, 1967) (partlakó iszapholyva) – Hernádvécse: (Szárazberek), kavicsbánya, 1995. IV. 9., HG. – Sátoraljaújhely: Berecki híd, 1992. IV. 4., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG. – Tiszabercel: Tisza, homokos part, 1996. VI. 27., RJ. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon, az Alföld és a Kisalföld szárazabb éghajlatú vidékein azonban jobbára csak a nagyobb folyók mentén, árnyas, párás erdei környezetben fordul elő. Folyó- és állóvizek friss vízzel átitatott vagy szárazodó, gyér növényzettel benőtt, homokos-iszapos nyers áradmányain, üledékein él. [0,30%]

Carpalimus anthracinus (Mulsant et Rey, 1861) (sziki iszapholyva) – Lácacséke: Pap-erdő, 1999. VII. 25., HG. – Sátoraljaújhely (Székessy 1939*c*). – Elterjedt az erdős puszták övében, az alföldekkel határos dombsági tájakon, illetve az Alföldön és a Kisalföldön. A meleg, száraz éghajlatú vidékek, az üledékes, homokos-iszapos, friss vízzel átitatott talajok jellemző állata. Változó vízjárású (tavasszal és ősszel jó vízellátású, a tenyészidőszak nagyobb részében azonban szárazodó) gyepes élőhelyeken (árterületeken, sekély tavak, pocsolyák partján és szárazodó medrében, réteken, szikeseken, nedves legelőkön stb.) fordul elő. A Nap által erősen besugárzott, növényzettel gyéren benőtt helyeket, a kevésbé kötött, jobb vízellátású, sókban, bázisokban gazdag talajokat (különösen a szoloncsák szikeseket) kedveli. Folyóvizek nyers hordalékain, mészben szegény üledékeken, szolonyec szikeseken, pangóvizes területeken kifejezetten ritka, illetve hiányzik. A talajba ás járatokat; néha turzás által partra vetett vizes-nedves növényi törmelékben is ráakadhatunk. [0,08%]

Carpalimus fuliginosus (Gravenhorst, 1802) (selymes iszapholyva) – Sátoraljaújhely: Pap-tó, 1994. VII. 28., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. A vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött talajok jellemző állata, és inkább a fátlan élőhelyeket részesíti előnyben. Legtöbbször mocsarak, rétek, nedves legelők, ritkábban ligeterdők stb. iszapos vagy agyagos talajain fordul elő. Vízpartok nyers áradmányain, üledékein elég ritka, és a nagyon zárt, sűrű növényzettel benőtt, erősen árnyékolt helyeket is kerüli. A talajba ás járatokat; gyakran található kövek, fadarabok alatt, víz által partra sodort uszadékban, vizes-nedves avarban, néha komposztban, szárazodó trágyában stb. is. [0,08%]

Carpalimus obesus (Kiesenwetter, 1844) [*Trogophloeus memnonius* auct., nec Erichson, 1840] (pohos iszapholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. VII. 14., HG. – Bekecs: Muszáj-legelő, szikes, 2000. V. 3., HG. – Bodrogkeresztúr: Macskás, 1993. V. 20., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1997. VI. 12., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1999. VI. 5., HG. – Füzérradvány: (Arborétum), 1995. V. 30., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., fénycsapdázás, 1999. V. 9., GA. – Gávavencsellő: Remete, 1996. VI. 10., 2000. VIII. 16., HG. – Göncruszka; Hernád, 2001. VIII. 29., HG. – Háromhuta: István-kút, 2000. VII. 25., SzCs., 2000. VII. 26., HG. és SzCs.; Sólyom-kő-tető, 2000. VII. 27., HG. és SzCs. – Lácacséke: Pap-erdő, 1999. VII. 25., HG.; Pocsolya-rét, 1999. VI. 12., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., 1994. VIII. 20., HG.; Pap-erdő, 1999. V. 13., HG. – Sárospatak: Piti-csatorna, 1999. IX. 23., HG. – Sátoraljaújhely: Alsó-rét, 1994. VIII. 4., HG.; Berecki híd, 2000. VI. 11., HG.; Hore-völgy, 1994. V. 12., HG.; Hosszú-tó, 1999. VII. 31., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Lőtér, 1995. V. 28., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VI. 20–21., 1999. VI. 29., 1999. VII. 8., 1999. VIII. 10., 1999. VIII. 16., HG.; Molyva-domb, 1993. VIII. 14., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG.; Szénégető-völgy, 1999. V. 22., HG.; Vinyik-dűlő, 1999. V. 10., HG. – Tarcal: Pestere, 1994. IV. 30., HG. – Telkibánya: Csapontos-forrás, 1994. IX. 18., HG. – Tokaj: Tisza-híd, 2000. V. 16., HG. – Vajdácska: Holt-Bodrog, 1999. VI. 5., HG.; (Mikola-dűlő), 1994. IX. 13., HG. – Vizes-nedves vagy időszakosan felázott, elöntött talajú élőhelyeken a hegyvidéktől a síkságig mindenütt megtalálható. Folyóvizek magasabb árterén, állóvizek partján – eutróf állóvízi és mezotróf patakmenti mocsarak, magassásosok, forráslápok, lápok, rétek, nedves legelők, láp- és ligeterdők stb. iszapos, agyagos vagy tőzeges talajain – igen gyakori. Vízpartok nyers áradmányain, üledékein ritka, és a nagyon

zárt, sűrű növényzettel benőtt, erősen árnyékolt helyeket sem kedveli. A talajba ás járatokat; gyakran kövek, fadarabok alatt, víz által partra sodort uszadékban, vizes-nedves avarban, vízzel átitatott korhadó fatörzsekben stb. található. [2,94%]

Carpalimus politus (Kiesenwetter, 1850) (selyemfényű iszapholyva) – Tiszakanyár: Tisza-híd, 2000. VI. 9., HG. – Tokaj: Tisza-híd, 2000. V. 16., HG. – Elterjedt a hegyvidéken (elsősorban az alacsonyabb régiókban), a dombvidéken és a síkságon. Mocsarak, rétek, nedves legelők, ligeterdők stb. vizes-nedves, iszapos vagy agyagos talajain él. Inkább a fátlan élőhelyeket részesíti előnyben. Vízpartok nyers áradmányain, üledékein többnyire csak kis számban fordul elő, és kerüli a nagyon zárt, sűrű növényzettel benőtt, erősen árnyékolt helyeket is. A talajba ás járatokat; gyakran kövek, fadarabok alatt, víz által partra sodort uszadékban, vizes-nedves avarban, néha komposztban, szárazodó trágyában stb. található. [0,15%]

Paraboopinus nitidus (Baudi, 1848) [*Trogophloeus lindrothi* Palm, 1942] (fényes iszapholyva) – Füzérradvány: (Arborétum), 1995. V. 30., HG. – Gávavencsellő: Ó-Füzes, 1996. VIII. 22., HG.; Remete, 2000. VIII. 16., HG. – Gönc: Szesszió, 1993. IX. 13., HG. – Lácacséke: Pap-erdő, 1999. VII. 25., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*c*); Berecki híd, 2000. VI. 11., HG.; Bibérctanya, 1999. IX. 7., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VIII. 8., 1999. VIII. 10., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG. – Tarcal: Pestere, 1994. IV. 30., HG. – Tokaj: Tisza-híd, 2000. V. 16., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők, vizes-nedves erdők stb. iszapos, agyagos, illetve tőzeges talajain fordul elő; nyers áradmányokon, üledékeken csak elvétve található. Vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött, bomló növényi maradványokban gazdag talajokon, vizes-nedves avarban stb. él. [1,05%]

A holyvákkal foglalkozó szakemberek egy részének véleménye szerint ez alatt a név alatt két egymáshoz nagyon hasonló faj – *Paraboopinus nitidus*, illetve *P. lindrothi* – rejtőzik. Az általunk eddig megvizsgált hazai anyagban mindkettőt felismerni véltük, példányaink között azonban oly csekély különbségeket találtunk, hogy ezek alapján a két faj elkülönítését nem érezzük megnyugtatónak. Gildenkov (1995) véleménye szerint a test méretei, a színezet és a párzószerv felépítése jó elkülönítő bélyegek, tapasztalataink szerint azonban az átmeneti jellegű formák a két faj elválasztását szinte lehetetlenné teszik.

Trogophloeus corticinus (Gravenhorst, 1806) (sötét iszapholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. X. 24., HG. – Alsóberecki (Székessy 1939*c*) – Bekecs: Muszáj-legelő, szikes, 2000. VIII. 15., HG. – Bodroghalom: Zsidó-homok, 1999. VII. 28., HG. – Füzérradvány: (Arborétum), 1995. V. 30., HG. – Gávavencsellő: Gyuj tava, 1996. VI. 10., HG.; Lapály, 1996. IV. 23., HG.; Lenc, 2000. VII. 19., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Remete, 1996. VI. 10., 2000. VIII. 16., HG. – Háromhuta: István-kút, 2000. VII. 25., SzCs. – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 26., HG. – Lácacséke: Pocsolya-rét, 1999. VI. 12., HG. – Pácin (Székessy 1939*c*) – Révleányvár: Motolla, 1993. VI. 12., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki híd, 2000. VI. 11., HG.; Bibérctanya, 1999. VI. 14., 1999. IX. 7., HG.; Kacsa-tó, 1996. IV. 29., HG.; Kaizer, 2000. II. 12., HG.; Kapronca, 1999. IX. 7., HG.; Kecske-hát, 1999. X. 17., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Májuskút, 1999. V. 15., 2000. VII. 15., HG., szőlő, 1998. IX. 5., 1998. X. 13., 1999. VI. 15., 1999. VI. 30., 1999. VII. 6., 1999. VII. 8., 1999. VIII. 8., 1999. VIII. 10., 1999. VIII. 16., HG.; Molyva-domb, 1999. VII. 22., HG.; Pap-erdő, 1999. IX. 3., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG. – Sima: Csonkás, 1996. VI. 18., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. X. 6., HG. – Tiszalúc: Holt-Tisza, 1995. X. 6., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. X. 28., HG. – Tokaj: Nagy-fűz, 1998. X. 28., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Minden vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött talajú élőhelyen megtalálható. Nyers áradmányokon, üledékeken is előfordul, de nagyobb számban inkább folyóvizek magasabb árterén, állóvizek partján: mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők, vizes-nedves erdők stb. bomló növényi maradványokban gazdag, iszapos, agyagos, illetve tőzeges talajaiban él. Gyakran komposztban, víz által partra sodort uszadékban, vizes-nedves avarban, ritkábban kavicsok között, kövek, fadarabok alatt stb. található. [3,39%]

Trogophloeus heidenreichi L. Benick, 1934 (kis iszapholyva) – Bodroghalom: Zsidó-homok, 1999. VI. 30., HG. – Gávavencsellő: Remete, 2000. VIII. 16., HG. – Lácacséke: Pap-erdő, 1999. VII. 25., HG. – Sátoraljaújhely: Berecki híd, 2000. VI. 11., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VIII. 10., HG. – Megtalálható az alacsonyabb területek álló- és folyóvizei mentén. A hegyvidéken csak az alacsonyabb régiókban fordul elő igen szórványosan, a dombvidéken és a síkságon elterjedt és elég gyakori. Az Alföld és a Kisalföld legszárazabb éghajlatú területein jobbára csak a nagyobb folyók mentén, illetve a kiterjedtebb mocsár- és lápvidékeken található. Nyers áradmányokon, üledékeken is előfordul, de nagyobb számban inkább folyóvizek magasabb árterén, állóvizek partján (mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők, ritkán vizes-nedves erdők stb.) bomló növényi maradványokban gazdag, iszapos, agyagos, illetve tőzeges talajaiban él. [0,38%]

Trogophloeus impressus Lacordaire, 1835 (barázdás iszapholyva) – Bodrogkeresztúr: Bodrog, 2000. VI. 22., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. VII. 25., HG. – Gávavencsellő: Lapály, 1996. IV. 23., HG.; Ó-Füzes, 1996. VIII. 22., HG.; Remete, 1996. VI. 2., 1997. IV. 11., HG.; Szállás-szeg, 2000. VI. 29., HG.; Tisza, homokos part, 1996. VI. 27., RJ. – Hernádvécse: (Szárazberek), kavicsbánya, 1995. IV. 9., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*c*); Berecki híd, 1992. IV. 12., 2000. VI. 11., HG.; Hosszú-tó, 1999. VII. 31., HG.; Lőtér, 1995. V. 28., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VI. 29., 1999. VII. 8., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG.; Vinyik-dűlő, 1999. V. 10., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. IV. 23., HG. – Tiszakanyár: Tisza-híd, 2000. VI. 9., HG. – Tokaj: Tisza-híd, 2000. V. 16., HG. – (Vajdácska: Mikola-dűlő), 1994. IX. 13., HG. – Vizsoly: Minta-legelő, 1993. VI. 27., HG. – Zsurk: Tisza, homokos part, 1996. VI. 25., RJ. – A hegyvidéken ritka (a magasabb régiókban többnyire hiányzik), a dombvidéken és a síkságon gyakori. Mocsarakban, lápokban, réteken, nedves legelőkön, vizes-nedves erdőkben stb. található; nyers áradmányokon, üledékeken csak elvétve fordul elő. Bomló növényi maradványokban gazdag iszapban, agyagos réti és ligeterdei, illetve tőzeges láptalajokban, komposztban, vizes-nedves avarban stb. él. [1,81%]

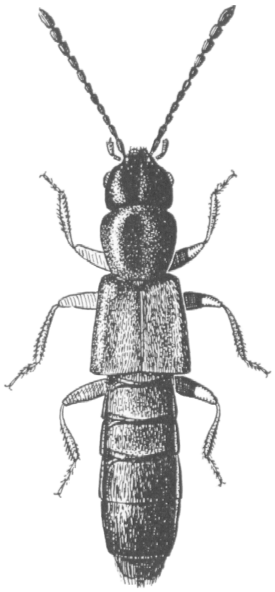
Trogophloeus pusillus (Gravenhorst, 1802) (apró iszapholyva) – Bodroghalom: Virányi-legelő, 1995. V. 11., HG. – Bodrogkeresztúr: Bodrog, 2000. VI. 22., HG. – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1994. VII. 14., HG. – Sátoraljaújhely: Alsó-rét, 1994. VIII. 4., HG.; Berecki híd, 2000. VI. 11., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VIII. 10., 1999. VIII. 16., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG. – Telkibánya: Csapontos-forrás, 1994. IX. 18., HG. – (Vajdácska: Mikola-dűlő), 1994. IX. 13., HG. – A hegyvidéken ritkább, a dombvidéken és a síkságon gyakori. Leginkább fátlan élőhelyeken (mocsarakban, réteken, nedves legelőkön stb.) fordul elő. Vizes-nedves, bomló növényi maradványokban gazdag, iszapos vagy agyagos réti talajokban él, de avarban, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában stb. is gyakran megtalálható. [0,75%]

Trogophloeus subtilicornis Roubal, 1946 (recés iszapholyva) – Háromhuta: István-kút, 2000. VII. 25., SzCs. – A hegyvidék és a dombvidék erdős tájainak lakója. Folyók, patakok partján, árnyas, párás környezetben (legtöbbször ligeterdőkben), friss vízzel átitatott vagy szárazodó, gyér növényzettel benőtt, homokos-iszapos nyers áradmányokon él. [0,08%]

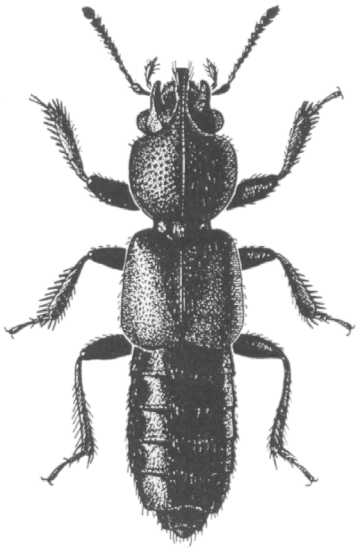
Myopinus bicolon (Stephens, 1834) [*Trogophloeus elongatulus* Erichson, 1839] (erdei iszapholyva) – Gávavencsellő: Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG. – Regéc: Vajda-völgy, 1988. VI. 5., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. X. 30., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*c*); Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Esztáva, 1994. III. 5., HG.; Kecske-hát, 1999. X. 17., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. IV. 15., HG.; (Szénégetővölgy), 1994. III. 6., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. IV. 23., HG. – Zemplénagárd: Asztrapdűlő, 1993. IV. 25., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben él. Vizes, nedves és üde erdők bomló növényi maradványokban gazdag talajain gyakori, humuszban szegény talajokon, illetve száraz erdőkben ritka. Néha vizes, nedves és üde gyepekben is előfordul. Avarban, fakorhadékban, fűgyökerek között, humuszban stb. található. [0,90%]

[**Troginus despectus** (Baudi, 1870) (sókedvelő iszapholyva) – Elterjedt az erdős puszták övében, az Alföld és a Kisalföld meleg, száraz éghajlatú vidékein. Változó vízjárású (tavasszal és ősszel

jó vízellátású, a tenyészidőszak nagyobb részében azonban szárazodó), legfeljebb gyér növényzettel benőtt élőhelyeken (áradások után visszamaradt nyers öntésen, sekély tavak, pocsolyák partján és szárazodó medrében) fordul elő. A Nap által erősen besugárzott helyeket, a homokos-iszapos, sókban, mészben, bázisokban gazdag, friss vízzel átitatott öntéseket, a szoloncsák tavak nyers üledékeit kedveli. Mészben szegény üledékeken, szolonyec szikeseken kifejezetten ritka, illetve

74. ábra: *Thinobius longipennis* (Heer) (Székessy 1963 nyomán)

75. ábra: *Bledius tricornis* (Herbst) (Székessy 1963 nyomán)

hiányzik. A talajba ás járatokat; a felszínen többnyire csak éjszaka mozog. Előfordulása a zempléni tájakon kevéssé valószínű. Pácinról közzétett adata (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897; Székessy 1939*c*) bizonyára a *Troginus exiguus* fajra vonatkozik. Korábban ugyanis a *Trogophloeus despectus* név alatt jobbára ez utóbbi fajt értették.]

Troginus exiguus (Erichson, 1839) [*Trogophloeus despectus* auct., nec Baudi, 1870] (homoktúró iszapholyva) – Bodrogkeresztúr: Malom-szeg, 1995. VI. 29., HG. – Pácin (Chyzer 1885*a*; Kuthy 1897; Székessy 1939*c*) – Sátoraljaújhely: Berecki híd, 1992. V. 1., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG. – Tiszabercel: Tisza, homokos part, 1996. VI. 27., RJ. – Tiszakanyár: Nyár-szeg, 2000. VIII. 2., HG. – Tokaj: Tisza-híd, 2000. V. 16., HG. – Elterjedt az erdős puszták övében, az alföldekkel határos dombsági tájakon, illetve az Alföldön és a Kisalföldön. Rendszerint friss vizű, mélyebb tavak partján fordul elő; ritkán holtágak, elvétve folyóvizek partján is megtalálható. A Nap által erősen besugárzott helyeket, a homokos-iszapos, friss vízzel átitatott nyers öntéseket, üledékeket kedveli. Életmódja az előző fajéhoz hasonló. [0,53%]

Thinobiini (J. Sahlberg, 1876) – fövenyholyvák

Zömmel az északi mérsékelt égöv alatt honosak, több fajuk azonban Közép- és Dél-Amerikában – trópusi magashegységekben, illetve a déli mérsékelt övben – is előfordul. Kifejezetten nedvességkedvelő bogarak tartoznak ide, amelyek nem viselik el sem a kiszáradást, sem a túlzott felme-

legedést. Többnyire hűvösebb, csapadékosabb, erdős tájakon fordulnak elő, gyorsfolyású, hideg folyóvizek mentén azonban száraz, erdőtlen vidékeken is megtalálhatók. Állandóan friss vízzel öntözött, illetve friss vízzel átitatott, kavicsos-homokos, nyers folyóvízi hordalékokon – ritkán friss vizű tavak durvább, el nem iszapolódott üledékein – élnek. Táplálkozásukról nincsenek adataink, valószínű azonban, hogy finom szerves üledékeket, moszatokat, esetleg állati planktont fogyasztanak.

Thinobius ciliatus (Kiesenwetter, 1844) [*Thinobius praetor* Smetana, 1959] (apró fövenyholyva) – Bodrogkeresztúr: Malom-szeg, 1995. VI. 29., HG. – Szórványosan fordul elő a zárt erdők övében, az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság nagyobb folyóvizei mentén. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak egy-két lelőhelye ismert a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken. Friss vízzel átitatott, kavicsos-homokos, nyers hordalékokon, friss vizű tavak homokos (el nem iszapolódott) üledékein él. [0,08%]

Blediini trib. n.* – ásóholyvák

Az egész Földön elterjedtek, számuk azonban a meleg és a mérsékelt égövekben a legnagyobb. A hideg éghajlatú területeken – a tundrákon, az erdőhatár fölötti havasi gyepekben – már csak egy-két képviselőjük található. Legtöbb fajuk meleg, száraz éghajlatú vidékeken, változó vízjárású területeken fordul elő. Kivétel nélkül nedvességkedvelők. Vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött élőhelyeken (vízpartok hordalékain és üledékein, mocsarak, rétek, nedves legelők, szikesek, ligeterdők stb. bomló növényi maradványokban gazdag, iszapos, agyagos talajain, illetve laza homokon) élnek. Bomló növényi maradványokkal, moszatokkal táplálkoznak.

Bledius tricornis (Herbst, 1784) (háromszarvú ásóholyva [háromszarvú holyva]) – Bekecs: Muszáj-legelő, szikes, 1999. VI. 7., 2000. V. 16., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 26., HG. – Sátoraljaújhely (Székessy 1939*d*). – Elterjedt az erdős puszták övében, az alföldekkel határos dombsági tájakon, illetve az Alföldön és a Kisalföldön. A meleg, száraz éghajlatú vidékek homokos-iszapos, vizes-nedves tavi üledékeinek jellemző állata. Sekély tavak, pocsolyák legfeljebb gyér növényzettel benőtt partján és szárazodó medrében fordul elő. A Nap által erősen besugárzott helyeket, a kevésbé kötött, jobb vízellátású, sókban, mészben, bázisokban gazdag üledékeket, a szoloncsák szikeseket kedveli. Agyagos, mészben szegény üledékeken, szolonyec szikeseken meglehetősen ritka. A talajba ás járatokat; a felszínen többnyire csak éjszaka mozog. [0,30%]

Hesperophilus atricapillus (Nicolai, 1822) [*Oxytelus atricapillus* Germar, 1825, nec Nicolai, 1822] (sárgacsápú ásóholyva) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*d*). – Szórványosan fordul elő az erdős puszták övében, az alföldekkel határos dombsági tájakon, illetve az Alföldön és a Kisalföldön. Friss vizű, mélyebb tavak partján található. A Nap által erősen besugárzott helyeket, a friss vízzel átitatott, homokos (el nem iszapolódott) nyers üledékeket kedveli. Életmódja az előző fajéhoz hasonló. [0,08%]

Hesperophilus cribricollis (Heer, 1839) (pirosszárnyú ásóholyva) – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 26., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. V. 22., HG. – Szórványosan fordul elő a zárt erdők övében, az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság nagyobb folyói mentén. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken található. Folyóvizek partján és alacsony árterén, friss vízzel átitatott vagy szárazodó, gyér növényzettel benőtt, homokos-iszapos nyers hordalékokon fordul elő. Friss vizű tavak partján és szárazodó medrében, homokos-iszapos nyers üledékeken is gyűjtötték. Életmódja az előző fajokéhoz hasonló. [0,15%]

* Description: Body form elongate, subcylindrical. Neck broad, barely defined. Maxillary palpi with fourth segment subulate. Antennae geniculate. Procoxal fissure present. Elytral suture dehiscent at sutural angle. Mesocoxae contiguous. Pro- and mesotibiae with longitudinal row of spines. Tarsal formula 4-4-4 or 3-3-3; basal article reduced; last article elongate, slender. Type genus: *Bledius* Leach, 1819 (present designation).

Hesperophilus dissimilis (Erichson, 1840) (közönséges ásóholyva [szarvatlan túróholyva]) – Bodrogkeresztúr: Bodrog, 2000. VI. 22., HG.; Malom-szeg, 1995. VI. 29., HG. – (Bodrogszegi): Szegi (Székessy 1939*d*) – Cigánd: Ledmecő, 1995. VII. 28., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 2000. VIII. 23., HG. – Gávavencsellő: János-tó, 1994. IX. 3., HG.; Lapály, 1996. VI. 2., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Remete, 1996. VI. 10., 2000. VIII. 16., HG.; Szállás-szeg, 2000. VI. 29., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1996. V. 14., HG. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. V. 14., HG. – Sátoraljaújhely: Berecki híd, 1992. V. 1., 2000. VI. 11., HG.; Bodrog, 2000. IV. 7., HG.; Felsőberecki rév, 1997. VI. 29., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG. – Tiszakanyár: Nyár-szeg, 2000. VIII. 2., HG.; Tisza-híd, 2000. VI. 9., HG. – Tokaj: Tisza-híd, 2000. V. 16., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. V. 9., HG. – Megtalálható az alacsonyabb hegyvidéki régiókban, a dombvidéken és a síkságon. A vizes-nedves talajok jellemző állata, és főleg fátlan élőhelyeken fordul elő. Leggyakoribb álló- és folyóvizek szárazodó, gyér növényzettel benőtt, homokos-iszapos áradmányain, illetve üledékein, de mocsarak, rétek, ritkán ligeterdők iszapos vagy agyagos talaján is megtalálható. Életmódja az előző fajokéhoz hasonló. [1,66%]

Hesperophilus gallicus (Gravenhorst, 1806) [*Staphylinus fracticornis* Paykull, 1790, nec O. F. Müller, 1776] (kis ásóholyva [kis túróholyva]) – Bodrogkeresztúr: Bodrog, 2000. VI. 22., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1995. VII. 28., HG. – Füzérradvány: (Arborétum), 1995. V. 30., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., rothadó marharépából, 2000. V. 8., GA. – Gávavencsellő: Remete, 2000. VIII. 16., HG. – Háromhuta: Sólyom-kő-tető, 2000. VII. 27., HG. és SzCs. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. VII. 15., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 26., HG. – Regéc: Rostáló, 2000. VII. 28., HG. és SzCs. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*d*); Berecki híd, 2000. VI. 11., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VIII. 10., 1999. VIII. 15., 1999. VIII. 16., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., 1995. V. 29., HG. – Tokaj (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*d*); Tisza-híd, 2000. V. 16., HG. – A dombvidék és a síkság lakója. Mocsarak, rétek, nedves legelők, ritkán ligeterdők stb. bomló növényi maradványokban gazdag, iszapos vagy agyagos talaján él. Rokonaitól eltérően vízpartok nyers áradmányain, üledékein, illetve növényzettel gyéren benőtt helyeken csak elvétve található. A talajba ás járatokat; néha kövek, fadarabok, alatt, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában stb. fordul elő. [1,36%]

Hesperophilus longulus (Erichson, 1839) (fényes ásóholyva) – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. VII. 4., HG. – Faunaterületünkön elsősorban a hegyvidék és a dombvidék lakója, a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú erdős tájakon azonban a síkságra is leereszkedik. Mindenütt szórványosan fordul elő és rendkívül ritka. Biztos adatai Ausztriából (Burgenland), Szlovákiából, Romániából (Erdélyi-szigethegység, Déli-Kárpátok, Bánság) és Horvátországból vannak. Korábbi magyarországi adatai (Hajdúhadház, Siófok) nem ellenőrizhetők, illetve a meglévő bizonyító példány ellenére is kétesek. Álló- és folyóvizek partján, friss vízzel átitatott vagy szárazodó, homokos-iszapos nyers hordalékokon, üledékeken él, de mocsarak, rétek iszapos vagy agyagos talaján is megtalálható. A csapadékosabb éghajlatú vidékeken ráakadhatunk még homokos talajok száraz gyepjeiben is, ahol a laza homok sajátos vízháztartása (a felszín könnyen kiszárad, az alsó rétegek azonban tartósan nedvesek) teszi lehetővé előfordulását. [0,08%]

Hesperophilus nanus (Erichson, 1840) (füstöscsápú ásóholyva) – Bodroghalom: Zsidó-homok, 1999. VII. 28., HG. – Szórványosan fordul elő az erdős puszták övében, az alföldekkel határos dombsági tájakon, illetve az Alföldön és a Kisalföldön. Elsősorban friss vizű, mélyebb tavak partján található. A Nap által erősen besugárzott helyeket, a friss vízzel átitatott, homokos (el nem iszapolódott) nyers üledékeket kedveli. A talajba ás járatokat; a felszínen többnyire csak éjszaka mozog. [0,08%]

Hesperophilus opacus (Block, 1799) (homoki ásóholyva) – Bodroghalom: Zsidó-homok, 1999. VII. 28., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 2000. VIII. 23., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. VII. 4., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Álló- és folyóvizek partján, friss vízzel átitatott vagy szárazodó, homokos-iszapos nyers hordalékokon, üledékeken él, de mocsarak, rétek iszapos vagy agyagos talaján is megtalálható. A csapadékosabb

éghajlatú vidékeken ráakadhatunk még homokos talajok száraz gyepjeiben is, ahol a laza homok sajátos vízháztartása (a felszín könnyen kiszárad, az alsó rétegek azonban tartósan nedvesek) teszi lehetővé előfordulását. [0,23%]

Hesperophilus pallipes (Gravenhorst, 1806) (folyóparti ásóholyva) – Cigánd: Ledmecő, 1995. VII. 28., HG. – Gávavencsellő: János-tó, 1994. IX. 3., HG.; Szállás-szeg, 2000. VI. 29., HG.; Tisza, homokos part, 1996. VI. 27., RJ. – Sátoraljaújhely: Pap-tó, 1994. VII. 28., HG. – Tiszakanyár: Nyár-szeg, 2000. VIII. 2., HG.; Tisza-híd, 2000. VI. 9., HG. – Tokaj: Tisza-híd, 2000. V. 16., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. V. 9., HG. – Zsurk: Tisza, homokos part, 1996. VI. 25., RJ. – Szórványosan fordul elő a zárt erdők övében, az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság nagyobb folyói mentén. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken található. Folyóvizek partján és alacsony árterén, friss vízzel átitatott vagy szárazodó, gyér növényzettel benőtt, homokos-iszapos nyers hordalékokon él. Friss vizű tavak partján és szárazodó medrében, homokos-iszapos nyers üledékeken is gyűjtötték. Életmódja az előző fajokéhoz hasonló. [0,75%]

Hesperophilus procerulus (Erichson, 1840) (sziki ásóholyva) – Bekecs: Muszáj-legelő, szikes, 1999. VI. 7., HG. – Az Alföld meleg, száraz éghajlatú vidékeinek, szikes pusztáinak jellemző állata. Elsősorban a homokos, sókban, mészben, bázisokban gazdag talajokat, a szoloncsák szikeseket kedveli, de megtalálható mészben szegény talajokon, szolonyec szikeseken is. Nedves szikeseken (többnyire szikes réteken) fordul elő. Rejtett életmódot él, alkonyatkor és éjszaka mozog, emiatt csak elvétve kerül kézre. Legtöbbször mélyen a talajban, fűfélék gyökérzete között akadhatunk rá. [0,08%]

Teratobledius* **tibialis** (Heer, 1839) (deres ásóholyva) – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 26., HG. – Szórványosan fordul elő az erdős puszták övében, az alföldekkel határos dombsági tájakon, illetve az Alföldön és a Kisalföldön. Rendszerint friss vizű, mélyebb tavak partján található, elvétve azonban homokos talajok száraz gyepjeiben is előfordul, ahol a laza homok sajátos vízháztartása (a felszín könnyen kiszárad, az alsó rétegek azonban tartósan nedvesek) biztosítja életfeltételeit. A Nap által erősen besugárzott helyeket, a friss vízzel átitatott, homokos (el nem iszapolódott) nyers üledékeket kedveli. Életmódja az előző fajokéhoz hasonló. [0,08%]

Aploderini trib. n.** – korhadékholyvák

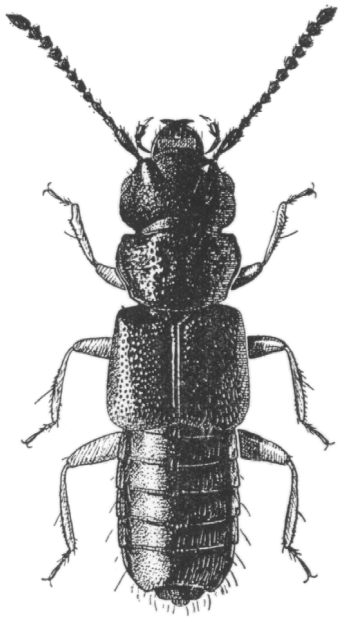
Mérsékelt égövi, éspedig csaknem kizárólag holarktikus csoport; kisszámú fajuk közül csupán kettő fordul elő indomaláji területeken. Többnyire hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú erdős tájakon élnek. Kivétel nélkül nedvességkedvelők. Jobbára vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött élőhelyeken (vízpartok hordalékain és üledékein, mocsarak, lápok, rétek, nedves legelők, vizes-nedves erdők stb. bomló növényi maradványokban gazdag, iszapos, agyagos, tőzeges talajain) fordulnak elő. Táplálkozásukról nincsenek megbízható adataink; valószínűleg bomló növényi maradványokat, moszatokat, trágyában található emésztetlen növényi rostokat esznek.

Aploderus caesus (Erichson, 1839) (barázdás korhadékholyva) – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*c*). – Szórványosan található a zárt erdők övében, az alacsonyabb hegyvidéki

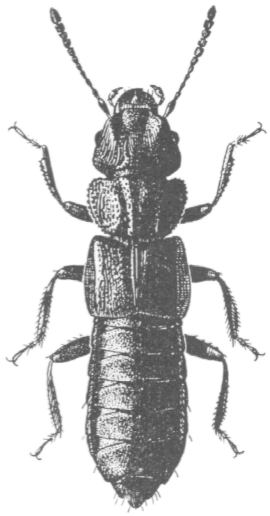
* **Teratobledius** gen. n. – Body form elongate, subcylindrical. Head and pronotum without horn. Anterior clypeal margin reflexed. Supraantennal ridge prominent but simple. Anterior labral margin not reflexed; margin broadly and deeply emarginate; median incision and median impression present. Pronotal marginal ridge present and complete. Protergosternal suture present. Procoxal fissure open. Elytral epipleural ridge present but incomplete. Posterior elytral margin not membranous. Tarsal formula 4-4-4. Type species: *Bledius tibialis* Heer, 1839 (present designation).

** Description: Body form elongate, dorsoventrally flattened. Neck broad, distinctly defined. Maxillary palpi with fourth segment subulate. Protergosternal suture obsolete or absent. Procoxal fissure present and open. Mesocoxae contiguous. Pro- and mesotibiae with longitudinal row of spines. Tarsal formula 3-3-3; basal article stout; last article elongate, slender. Type genus: *Aploderus* Stephens, 1834 (present designation).

régiókban, a dombvidéken és a síkságon. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) a nagyobb folyók mentén ismert egy-két lelőhelye. Árnyas, párás élőhelyeken, rendesen láperdők pangóvizes, tőzeges talajain fordul elő, de a hűvös, csapadékos éghajlatú vidékeken időnként friss vízzel elöntött, homokos-iszapos talajú élőhelyeken, pl. ligeterdőkben (kivételesen nedves-üde gye-

76. ábra: *Aploderus spinipes* (Pontoppidan) (Székessy 1963 nyomán)

77. ábra: *Styloxys striatus* (Strøm) (Székessy 1963 nyomán)

pekben) is megtalálható. Bomló növényi anyagokon (nedves avarban, korhadt fában, rothadó növényi maradványokon stb.) él. [0,08%]

Aploderus spinipes (Pontoppidan, 1763) [*Staphylinus spinipes* Block, 1799, nec Pontoppidan, 1763; *S. brachypterus* Marsham, 1802, nec Fourcroy, 1785; *Oxytelus caelatus* Gravenhorst, 1802] (rovátkás korhadékholyva) – Bodroghalom: Nyárjas-dűlő, 1995. IV. 4., HG. – Garadna, 1999. XI. 12., GA. – Gávavencsellő: Remete, 1996. IV. 23., 1996. VI. 10., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Bibérctanya, 1999. X. 29., ÁL. és HG.; Esztáva, 1994. III. 27., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója, az Alföldön és a Kisalföldön azonban meglehetősen ritka: itt leginkább a nagyobb folyók kötött talajú (iszapos, agyagos vagy szikes) egykori árterületein fordul elő. Mocsarak, rétek, nedves legelők, vizes-nedves erdők stb. pangóvizes vagy időnként friss vízzel elöntött, bomló növényi maradványokban gazdag iszapos vagy agyagos talajaiban él. Előfordul komposztban, korhadó fában, nedves avarban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában stb. is. [0,53%]

Oxytelini (Fleming, 1821) – korhóholyvák

Ebbe a nemzetségbe tartozik az alcsalád fajainak jelentősebb része. Elterjedésük, környezeti igényük és életmódjuk nem különbözik az alcsaládnál leírtaktól.

Styloxys insecatus (Gravenhorst, 1806) (csipkéshátú korhóholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. V. 3., HG. – Abaújvár: Bika-rét, 1995. VI. 11., HG. – Bodroghalom: Patkó, 1995. VI. 6., HG. –

Bodrogkeresztúr: Balota, 1995. VI. 29., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. V. 24., HG. – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. IV. 4., HG. – Füzér: Bodó-rétek, 1998. VI. 4., HG.; Lászlótanya, 1998. VI. 4., HG. – Garadna, tölgyről kopogtatva, 1996. IV. 25., GA., patakpart, fűhálózás, 1999. IV. 14., GA.; (belterület) Kossuth u., 2000. IV. 22., GA., kert, rothadó marharépáról, 2000. V. 1., GA., tuskó alól, 2000. IV. 15., GA. – Gávavencsellő: Lapály, 1996. VI. 2., HG.; Remete, 1996. VI. 10., HG., rét, 1996. V. 8., HG. – Gesztely (Kuthy 1897; Székessy 1939*c*) – Gönc: Szesszió, 1995. V. 17., HG. – Háromhuta: István-kút, 2000. VII. 25., HG. és SzCs. – Kenézlő: Görbe-éri-kaszáló, 1993. VI. 13., HG. – Kishuta: Kemence-patak, 1998. IV. 22., HG. – Nagyhuta: Kemence-patak, 1998. V. 12., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VI. 3., 1998. VII. 5., HG. – Sárospatak (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*c*); Baksa-homok, 1999. V. 16., 1999. V. 31., HG.; Koholya-tető, 1995. V. 25., HG.; Somlyód, 1995. V. 25., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Bibérctanya, 1999. VI. 14., 1999. VIII. 11., HG.; Boglyoska, 1998. IV. 26., HG.; Esztáva, 1994. III. 5., HG.; Kacsa-tó, 1993. V. 22., HG.; Kecske-hát, 1994. IV. 26., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Magas-hegy, 1994. IV. 26., HG.; Májuskút, 1999. V. 15., 1999. VII. 30., HG., szőlő, 1998. V. 9., 1998. VI. 6., 1998. VIII. 3., 1999. IV. 15., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. IV. 16., HG. – Tarcal: Pestere, 1994. V. 22., HG. – (Tiszadob): Kocsordos, 1995. VII. 26., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., HG. – Vajdácska: Kopaszló-sarok, 1995. V. 7., HG. – Előfordul a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Erdőkben és fátlan élőhelyeken egyaránt megtalálható. Elsősorban mészben, bázisokban gazdag talajokon gyakori. Bomló növényi anyagokon (avarban, komposztban, korhadt fában, rothadó növényi maradványokon stb.) él. [3,69%]

Styloxys rugifrons (Hochhuth, 1849) (recésfejű korhóholyva) – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. V. 8., 1996. VI. 2., HG.; Remete, 1996. V. 8., 1996. VI. 2., HG. – Nagyhuta: Nyírjes-völgy, 1998. VI. 26., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., HG.; Mosonnai-erdő, 1999. V. 13., 1999. VII. 25., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VI. 3., HG. – Révleányvár: Pap-erdő, 1999. V. 13., 1999. VI. 12., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 16., 1999. V. 31., 1999. VII. 4., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Bibérctanya, 1999. VIII. 11., HG.; Kacsa-tó, 1993. V. 22., HG.; Kaizer, 1999. VII. 13., HG.; Kis-Magas-hegy, rét, 1998. V. 21., HG.; Som-hegy, 1986. VI. 15., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. VI. 12., HG. – Tarcal: Pestere, 1994. X. 30., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. VI. 2., HG. – Tiszalúc: Hímes-tó-hát, 1995. V. 24., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. VI. 3., HG. – Vizsoly: Ortás, 1996. V. 14., HG. – Az alacsonyabb hegyvidéki régiók, a dombvidék és a síkság lakója. Mocsarakban, lápokban, réteken, nedves legelőkön, vizes-nedves erdőkben stb. él. Az időnként friss vízzel öntözött élőhelyeket kedveli; pangóvizes talajokon ritka. Bomló növényi anyagokon (avarban, komposztban, korhadó fában, szénatörmelékben stb.) található. [1,96%]

Styloxys striatus (Strøm, 1768) [*Staphylinus rugosus* Fabricius, 1775] (rovátkáshátú korhóholyva [rovátkásnyakú korhóholyva]) – Alsódobsza (Székessy 1939*d*) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VII. 14., 2000. VIII. 15., HG. – Bodroghalom: Zsidó-homok, 1999. VII. 28., HG. – Bodrogkeresztúr: Bodrog, 2000. VI. 22., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., 1995. V. 24., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1995. V. 16., 1995. VII. 28., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., 1999. VII. 1., HG. – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Garadna, patakpart, fűhálózás, 2000. VI. 2., GA.; (belterület) Kossuth u., fénycsapdázás, 1999. VI. 12., 1999. VIII. 8., 2000. VI. 11., GA., házfalról, 2000. VI. 11., GA., tuskó alól, 2000. IV. 12., GA. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. IV. 23., HG.; Lapály, 1996. IV. 23., 2000. VII. 19., HG.; Lomos, 2000. VIII. 16., 2000. IX. 29., HG.; Nyárfás-zug, 2000. VIII. 16., HG.; Ó-Füzes, 1996. VIII. 22., 2001. III. 10., HG.; Remete, 1996. VI. 10., 2000. VII. 19., 2000. VIII. 16., HG. – Györgytarló: Cigány-kúti-dűlő, 1999. VIII. 18., HG. – Hernádszurdok: (Malom alja), gátőrház, fűhálózás, 2000. V. 30., GA. – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 26., HG. – Kenézlő: Görbe-éri-kaszáló, 1993. VI. 13., HG. – Lácacséke: Pocsolya-rét, 1999. VI. 12., HG. – Mikóháza: Közép-bérc, 1997. VII. 8., 2000. VII. 4., HG. – Nyíri: Vörös-víz-patak, 2000. VIII. 19., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., HG.; Mágócsi várkastély, 1994. VI. 19., 1994. VIII. 20., HG.; Mosonnai-erdő, 1999. VII. 25.,

HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VI. 3., 1998. VII. 5., HG. – Regéc: Rostáló, 1988. VI. 5., HG.; Vajda-völgy, 1988. IV. 23., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. VI. 12., 1993. X. 30., 1994. VII. 13., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. VII. 4., HG.; Kácsárd, mocsár, 2000. III. 7., HG. – Sátoraljaújhely: Alsó-rét, 1994. VIII. 4., HG.; Berecki híd, 1992. IV. 12., 2000. VI. 11., HG.; Bibérctanya, 1999. VI. 14., HG.; Esztáva, 1994. III. 5., HG.; Felsőberecki rév, 1997. VI. 29., HG.; Kaizer, 2000. II. 12., HG.; Kapronca, 1996. IV. 8., HG.; Kecske-hát, 1999. X. 17., HG.; Long-erdő, 2000. III. 22., HG.; Lőtér, 1995. V. 28., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. VI. 6., 1999. VI. 18., 1999. VI. 20–21., 1999. VI. 29., 1999. VII. 6., 1999. VII. 20., 1999. VII. 22., 1999. VIII. 8., 1999. VIII. 10., 1999. VIII. 16., HG.; Molyva-domb, 1999. IX. 3., HG.; Pap-tó, 1994. VII. 28., HG.; Szénégető-völgy, 1992. IV. 12., 1994. III. 6., 1999. V. 22., HG.; Torda-völgy, 1986. VI. 15., HG.; Torzsás, 1995. IV. 15., HG. – Semjén: Balázs-erdő, 1992. XI. 15., 1993. VIII. 20., HG.; Galamb-szék, 1993. VII. 11., HG. – Telkibánya: Kutyaszorító, 1979. VII. 1., RI.; Mátyás király kútja, 2000. V. 11., 2000. VII. 14., 2000. VIII. 19., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 2000. IX. 29., HG. – Tiszaladány, fénycsapdázás, 1998. VI. 26., ÉE. – Tokaj: Tisza-híd, 2000. V. 16., HG. – Tolcsva: Várhegy, 1994. III. 12., HG. – (Vajdácska: Mikola-dűlő), 1994. IX. 13., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. IV. 25., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. A magasabb régiókban ritka vagy hiányzik, az alacsonyabb területeken gyakori. Hazánkban egyébként ez a legközönségesebb holyvafajok egyike. Elsősorban vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött talajokon gyakori – mocsarakban, lápokban, réteken, nedves legelőkön, vizes-nedves erdőkben stb. –, de a vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével csaknem mindenütt megtalálható. Bomló szerves anyagokon (avarban, dögön, fakorhadékban, gombák rothadó termőtestén, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [6,93%]

Anotylus affinis (Czwalina, 1871) (tüskésfarú korhóholyva) – Bodroghalom: Zsidó-homok, 1999. IX. 7., HG. – Sárospatak: Király-hegy, 1999. VIII. 30., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. VI. 15., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Inkább fátlan élőhelyeken – nedves, üde és száraz gyepekben – fordul elő, de néha üde-száraz erdőkben is megtalálható. Elsősorban trágyában él, de gombák rothadó termőtestéről, komposztból, rothadó növényi maradványokról stb. is gyűjthető. [0,23%]

Anotylus complanatus (Erichson, 1839) [*Oxytelus pallipes* Stephens, 1834, nec Gravenhorst, 1806] (érdes korhóholyva) – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. V. 17., GA. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Inkább fátlan élőhelyeken – réteken, nedves legelőkön stb. – fordul elő, de néha üde-száraz erdőkben is megtalálható. Elsősorban trágyában gyakori, de gyűjtötték már avarból, gombák rothadó termőtestéről, komposztból, korhadt faanyagból, rothadó növényi maradványokról stb. is. [0,08%]

Anotylus hybridus (Eppelsheim, 1877) [*Oxytelus mutator* Lohse, 1963] (erdei korhóholyva) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. IV. 10., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VII. 14., HG. – Bodrogkeresztúr: Lebuj, 1994. IV. 30., HG. – Dámóc: File-szög, 1993. IV. 25., 1993. VIII. 20., 1993. X. 30., HG. – Füzér: Nagy-Milic, 850 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, rókatrágyából, 1999. V. 2., ÁL.; Németki-dűlő, 1999. VII. 1., 1999. VII. 30., HG.; Remete-hegy, 1987. VI. 3., HG. – (Háromhuta): István-kút, 1955. IX. 28–X. 5., KZ., rostálás, 1960. V. 16–21., EYS. és KZ. – Regéc: Vajda-völgy, 1988. VI. 26., HG. – Révleányvár: Motolla, 1994. VI. 20., 1994. VII. 13., HG.; Pap-erdő, 1999. V. 13., HG. – Sárospatak: Bornemissza-forrás, 1997. VI. 1., HG. – Sátoraljaújhely: (belterület) Kazinczy Ferenc Múzeum, 1999. III. 30., HG.; Hlavati-kert, 1984. V. 13., HG.; Horevölgy, 1994. VII. 20., 1994. IX. 6., HG.; Kecske-hát, 1994. VII. 22., 1994. IX. 9., HG.; Kis-nyugodó, 1997. IV. 27., HG.; (Szénégető-völgy), 1992. VI. 5., 1994. VII. 20., HG.; Torda-völgy, 2001. III. 30., ÁL. és HG. – Szegilong: Meszes, 1994. IV. 30., HG. – Telkibánya: Jó-hegy, 2001. III. 27., ÁL. és HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. A hegyvidék és a dombvidék vizes, nedves és üde erdeiben igen gyakori – ezekben a régiókban üde-száraz erdőkben és fátlan élőhelyeken is megtalálható –, a síkságon jobbára vizes-nedves erdők lakója, és meglehető-

sen ritka. Az Alföld középső, legszárazabb éghajlatú területein valószínűleg csak a nagyobb folyók mentén, illetve kiterjedtebb mocsár- és lápvidékeken fordul elő. Bomló szerves anyagokon (avarban, darázsfészkek törmelékében, dögön, kisemlősök fészkének hulladékain, gombák rothadó termőtestén, komposztban, korhadt fában, rothadó növényi maradványokon, trágyában stb.) él. [2,18%]

Anotylus inustus (Gravenhorst, 1806) (simafejű korhóholyva) – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. V. 14., HG. – Előfordul a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Inkább erdei állat, de fátlan élőhelyeken sem ritka. Komposztban, gombák rothadó termőtestén, rothadó növényi maradványokon, trágyában stb. él, de találták már elhalt fák laza kérge alatt, emlősök fészkében stb. is. [0,08%]

Anotylus nitidulus (Gravenhorst, 1802) [*Oxytelus pedicellus* Gravenhorst, 1802] (fényes korhóholyva) – Alsódobsza (Székessy 1939*d*) – Cigánd (Székessy 1939*d*) – Gávavencsellő: Remete, 1996. VI. 10., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Barázdaszél, 2000. VI. 4., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. IV. 15., HG. – Tokaj (Biró 1883). – Megtalálható a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. A vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével csaknem mindenütt előfordul. Bomló szerves anyagokon (avarban, dögön, fakorhadékban, gombák rothadó termőtestén, komposztban, rothadó növényi maradványokon, trágyában, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [0,53%]

Anotylus saulcyi (Pandellé, 1867) (fészeklakó korhóholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. VI. 16., HG. – Füzérradvány (Csiki 1942). – Szórványosan fordul elő a hegyvidéken és a dombvidéken (a magasabb régiókban azonban kifejezetten ritka), és valószínűleg az Alföld, illetve a Kisalföld peremvidékein is megtalálható. Legtöbbször száraz pusztagyepekben, száraz legelőkön gyűjtötték, előfordul azonban nedves-üde gyepekben (pl. hegyi réteken, hegyi legelőkön) is. Kisemlősök (pl. *Citellus*, *Microtus*, *Mus*, *Talpa*) fészkében és föld alatti járataiban él. [0,15%]

Oxytelops tetracarinatus (Block, 1799) (rovátkás korhóholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. VIII. 15., HG. – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. V. 14., HG. – Alsódobsza (Székessy 1939*d*) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. V. 3., 2000. VI. 16., HG. – Bodroghalom: Nyárjas-dűlő, 1995. IV. 4., HG. – Boldogkőváralja: Tekeres-patak, 2000. VI. 16., HG. – Füzér: Németki-dűlő, 1999. VII. 30., HG. – Füzérradvány (Csiki 1942) – Garadna: (belterület) Kossuth u., házfalról, 2000. III. 26., GA. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 2000. VIII. 16., HG.; Remete, 1996. V. 8., HG. – Pácin: Mágócsi várkastély, 1994. VI. 19., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VII. 5., HG. – Regéc: Gyertyán-kútrét, 2001. III. 29., ÁL. és HG.; Vajda-völgy, 1988. V. 14., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. VI. 12., HG.; Motolla, 1994. VI. 20., HG.; Pap-erdő, 1999. VII. 25., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); (belterület) Kazinczy Ferenc Múzeum, 2000. III. 22., HG., Kazinczy u., 2000. IV. 2., 2001. III. 31., HG.; Barázdaszél, 2000. VI. 4., HG.; Bibérctanya, 1999. V. 29., HG.; Boda-dűlő, 1999. VI. 1., HG.; Esztáva, 1994. III. 27., 2000. VIII. 15., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Kacsa-tó, 1998. IV. 12., HG.; Kecske-hát, 1994. VII. 22., 1994. IX. 9., HG.; Kis-nyugodó, 1997. IV. 27., HG.; Kökényes, 1994. V. 3., HG.; Májuskút, szőlő, 1998. VI. 6., HG.; Nagy-nyugodó, 1994. IV. 26., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. III. 6., 1994. VII. 20., HG.; Torzsás, 1995. IV. 15., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. IV. 25., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 30., 1994. VII. 10., HG.; Ördögbánya, 1999. VI. 15., HG. – Tiszanagyfalu: Nagy-morotva, 1998. VII. 7., HG. – Vajdácska: Kopaszló-sarok, 1995. V. 7., HG. – Zsujta: Zug, 1995. IV. 9., 1995. VI. 11., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Az erdős tájakon közönséges, az erdőtlen vidékeken ritkább. Elsősorban a nedves-üde, árnyas, párás erdei környezetet kedveli, de a vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével csaknem mindenütt megtalálható. Trágyában tömegesen fordul elő, de mindenféle bomló szerves anyagon (avarban, dögön, elhalt fák gombás tuskóján, törzsén és leváló kérge alatt, gombák rothadó termőtestén, komposztban, madarak fészkében, rothadó növényi maradványokon, víz által partra sodort uszadékban stb.) is gyakori. [3,54%]

Oxytelops tetratoma (Czwalina, 1871) [*Oxytelus simplex* Pandellé, 1867, nec Motschulsky, 1859] (barázdás korhóholyva) – (Háromhuta): István-kút, esti csapkodóhálózás, 1955. VI. 6–11., KZ. és SzV. – Zempléni-hegység (Makranczy 1998). – A hegyvidék és a dombvidék zárt erdeinek jellemző állata. A síkságon ritka, az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a

hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók árterületén (pl. a Szigetközben) ismert egy-két lelőhelye. Elsősorban nedves-üde erdőkben él, de a magasabb régiókban néha megtalálható nedves-üde gyepekben is. Legtöbbször trágyában, ritkábban dögön vagy gombák rothadó termőtestén, rothadó növényi maradványokon stb. akadhatunk rá. [0,15%]

Oxytelus fulvipes Erichson, 1839 (lápi korhóholyva) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. VI. 18., 1996. X. 27., HG. – Nagyhuta: Kemence-patak, 1998. XI. 14., HG. – Regéc: Rostáló, 1988. VII. 21., HG. – Sátoraljaújhely: Szénégető-völgy, 1999. V. 22., HG. – Szórványosan található az alacsonyabb hegyvidéki régiókban, a dombvidéken és a síkságon. Árnyas, párás élőhelyeken, rendesen láperdők pangóvizes, tőzeges talajain fordul elő, de a hűvös, csapadékos éghajlatú vidékeken időnként friss vízzel elöntött, homokos-iszapos talajú élőhelyeken, pl. ligeterdőkben is megtalálható. Bomló növényi anyagokon (nedves avarban, korhadt fában, rothadó növényi maradványokon stb.) él. [0,38%]

Oxytelus laqueatus (Marsham, 1802) [*Oxytelus luteipennis* Erichson, 1839] (hegyi korhóholyva) – (Háromhuta): Óhuta, 1955. VII. 9–21., EYS. – (Nagyhuta): Kemence-patak, árvízi hordalékból, 1955. VII. 9–21., EYS. – Regéc: Rostáló, 1993. VIII. 26., HG. – (Vajdácska: Mikola-dűlő), 1993. X. 23., HG. – Elterjedt a hegyvidék és a dombvidék zárt erdeiben, szórványosan előfordul azonban a síkság zárt erdeiben is. Gyakori a bükkösök és a gyertyános tölgyesek övének nedves-üde erdeiben, ritka a tölgyesek övének üde-száraz erdeiben. Vizes-nedves erdőkben (keményfaligetekben) is megtalálható. A magasabb régiókban elvétve nedves-üde gyepekben (hegyi réteken, hegyi legelőkön stb.) is gyűjtötték. Elsősorban trágyában él, de avarban, dögön, elhalt fák korhadékában és leváló kérge alatt, komposztban, rothadó növényi maradványokon stb. is előfordul. [0,30%]

Oxytelus migrator Fauvel, 1904 (jövevény korhóholyva) – Háromhuta: István-kút, 2000. VII. 26., HG. és SzCs.; Sólyom-kő-tető, 2000. VII. 27., HG. és SzCs. – Sátoraljaújhely: Bibérctanya, 1999. V. 29., HG.; Májuskút, szőlő, 1999. VIII. 10., 1999. VIII. 16., HG. – Kelet-ázsiai eredetű faj. Hazánkban először a hetvenes évek végén gyűjtötték az Alföldön (Kétegyháza). Azóta már a Kisalföldről, a Bakonyból, az Aggteleki-karsztról is előkerült. Az alacsonyabb hegyvidéki, dombvidéki és síksági tájak lakója. Változó vízjárású (tavasszal és ősszel jó vízellátású, a tenyészidőszak nagyobb részében azonban szárazodó) gyepes élőhelyeken (árterületeken, sekély tavak, pocsolyák partján és szárazodó medrében, réteken, szikeseken, nedves legelőkön stb.) fordul elő. Fűgyökerek között, kövek, fadarabok stb. alatt, szárazodó trágyában, szénatörmelékben stb. él. [0,38%]

Oxytelus piceus (Linnaeus, 1767) (sárgalábú korhóholyva) – Abaújvár: Bika-rét, 1995. VII. 25., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1994. V. 23., 1994. VII. 13., 1996. V. 31., HG. – Garadna, fénycsapdázás, 1997. IX. 14., GA.; (belterület) Kossuth u., fénycsapdázás, 2000. VIII. 28., GA. – Kesznyéten: Kesznyéteni-legelő, 1995. X. 6., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Magas-hegy, 1994. IX. 9., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. IV. 16., HG. – Tiszakarád: Őrszemi-legelő, 1995. V. 11., HG. – Vajdácska: Kopaszló-sarok, 1995. V. 7., HG.; (Mikola-dűlő), 1993. X. 23., 1994. IX. 13., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidéki, a dombvidéki és a síksági tájakon. Leggyakoribb száraz gyepekben, főleg száraz legelőkön. Nedves-üde gyepekben, néha száraz tölgyesekben, cserjésekben, ritkán nedves-üde erdőkben stb. is előfordul. Bomló szerves anyagokon, elsősorban trágyában, ritkábban avarban, dögön, komposztban, rothadó növényi maradványokon stb. él. [1,05%]

Epomotylus sculptus (Gravenhorst, 1806) (ráncos korhóholyva) – Bodroghalom: Nyárjas-dűlő, 1995. IV. 4., HG.; Virányi-legelő, 1995. V. 11., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. V. 24., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1994. V. 13., 1996. V. 31., HG. – Füzérradvány (Csiki 1942) – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. IV. 11., GA. – Sátoraljaújhely: Májuskút, szőlő, 1999. VIII. 8., HG. – Tokaj: Tisza-híd, 2000. V. 16., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója. Fás és fátlan élőhelyeken egyaránt megtalálható, a zárt erdőket azonban kerüli. Bomló növényi maradványokban gazdag, nedves-üde talajokon, komposztban, madarak fészkében, nedves avarban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában stb. él. Alkonyatkor és éjszakai mozog, legtöbbször fényre repülő példányai kerülnek kézre. [0,68%]

Platystethus arenarius (Fourcroy, 1785) (trágyatúró korhóholyva) – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Tolcsva (Biró 1883). – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Inkább a fátlan élőhelyek jellemző állata, de erdőkben is elég gyakran előfordul. Elsősorban trágyában él, néha azonban megtalálható avarban, elhalt fák leváló kérge alatt, gombák rothadó termőtestén stb. is. [0,15%]

Craetopycrus alutaceus (Thomson, 1861) (mocsári korhóholyva) – Pálháza (Makranczy 1998). – Szórványosan fordul elő a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon, az Alföld száraz éghajlatú vidékein azonban hiányzik. Országunk nyugati, délnyugati felében elég gyakori; az Északi-középhegység területén nagyon elszórtan fordul elő és meglehetősen ritka. Elsősorban vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött, bomló növényi maradványokban gazdag talajokon fordul elő. Álló és lassan folyó vizek partján, mocsarakban, lápokban, réteken, nedves legelőkön, vizes-nedves erdőkben stb. él. Többnyire a talajba ásott járataiban található; ritkán avarban, komposztban, korhadó fában stb. is előfordul. [0,08%]

Craetopycrus capito (Heer, 1839) (busafejű korhóholyva) – Kishuta: Kemence-patak, 1998. IV. 22., HG. – Kovácsvágás: Boglyodka, 1996. VI. 29., HG. – Nagyhuta: Kékszűrő, 1998. VI. 26., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*d*) – Tolcsva (Székessy 1939*d*). – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon, a száraz éghajlatú területeken azonban csak szórványosan található (az Alföldön és a Kisalföldön kifejezetten ritka). Vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött – többnyire mészben, bázisokban gazdag – kötött talajokon él. Legtöbbször nedves és üde réteken, nedves legelőkön stb. fordul elő. Bomló növényi maradványokon él; kivételesen szárazodó trágyában is megtalálható. [0,38%]

Craetopycrus cornutus (Gravenhorst, 1802) (iszaptúró korhóholyva [villásfejű holyva]) – Bodrogkeresztúr: Macskás, 1993. V. 20., HG. – Gávavencsellő: Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. VI. 18., HG. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1995. VII. 25., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883); Berecki híd, 1992. V. 1., HG.; Hosszúláz, kavicsbánya, 1999. IX. 25., HG.; Pap-tó, 1984. VII. 1., HG.; Várhegy, 1996. VII. 23., HG. – Tolcsva (Biró 1883) – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. VII. 11., HG. – Zsurk: Tisza, homokos part, 1996. VI. 25., RJ. – A magasabb hegyvidéken szórványosan fordul elő és ritka, az alacsonyabb hegyvidéki, dombvidéki és síksági tájakon elterjedt és gyakori. Csaknem minden vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött talajú élőhelyen megtalálható. Tömegesen fordul elő álló- és folyóvizek szárazodó, gyér növényzettel benőtt, iszapos nyers hordalékain, illetve üledékein, de mocsarakban, lápokban, réteken, nedves legelőkön, vizes-nedves erdőkben stb. sem ritka. Bomló növényi anyagokkal, nyers humusszal, moszatokkal táplálkozik. Többnyire a talajba ásott járataiban található; kivételesen komposztban, korhadó fában stb. is előfordul. [0,90%]

Craetopycrus degener (Mulsant et Rey, 1878) (iszaplakó korhóholyva) – Györgytarló: Cigánykúti-dűlő, 1999. VIII. 18., HG. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1995. VII. 25., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság lakója, az Alföld középső, legszárazabb éghajlatú területein azonban valószínűleg csak a nagyobb folyók mentén, illetve kiterjedtebb mocsár- és lápvidékeken fordul elő. A magasabb régiókban ritka, az alacsonyabb területeken gyakori. Környezeti igénye és életmódja az előző fajéval nagyjából megegyezik. [0,15%]

Craetopycrus nitens (C. R. Sahlberg, 1832) (réti korhóholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. V. 16., 2000. X. 24., HG. – Abaújszántó: Kassi-szőlő, 2000. IX. 30., HG. – Abaújvár: Bika-rét, 1995. VI. 11., HG. – (Balsa): Homokos-hát, 1993. VI. 13., HG. – Bekecs: Muszáj-legelő, szikes, 2000. V. 3., 2000. VIII. 15., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. VI. 30., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1994. V. 23., 1996. V. 31., HG. – Gávavencsellő: Lapály, 1996. IV. 23., 1996. V. 8., 1996. VI. 2., 1996. VII. 8., HG.; Lomos, 1996. VII. 8., HG.; Nyárfás-zug, 2000. IX. 29., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Remete, 1996. IV. 23., 1996. V. 8., 1996. VI. 2., 1996. VII. 8., HG. – Gönc: Szesszió, 1995. VI. 11., 1995. VII. 25., HG. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. VI. 18., 1996. VII. 15., HG. – Hidasnémeti: Kis-sziget, 1996. VI. 18., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. VI. 19., HG. – Lácacséke: Pocsolya-rét, 2000. VI. 9., HG. – Pácin: Mester-gorc, 1995. III. 26., HG. – Sárazsadány: Török-ér,

1993. VIII. 17., HG. – Sárospatak: Dorkó, 1994. VI. 20., HG.; Kazaitanya, 1993. VI. 8., HG.; Veres-haraszt, 1999. X. 20., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*d*); Berecki híd, 1992. V. 1., HG.; Gyalmos, 1993. VII. 3., HG.; Kacsa-tó, 1996. IV. 29., HG.; Májuskút, 1999. VII. 30., 1999. X. 30., HG., szőlő, 1998. IX. 5., 1999. IV. 15., 1999. VII. 4., 1999. VII. 20., HG. – Szegilong: Meszes, 1994. V. 22., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 21., 1994. VII. 10., HG.; Pestere, 1994. V. 22., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. V. 8., HG. – Tiszakanyár: Tiszahíd, 2000. VI. 9., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. VI. 6., HG.; Sűly-homok, 1995. V. 16., HG. – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*d*) – Vizsoly: Minta-legelő, 1993. VI. 27., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. V. 9., HG. – Zsurk: Tisza, homokos part, 1996. VI. 25., RJ. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. A vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével csaknem mindenütt megtalálható, nagyobb számban azonban csak vizes-nedves vagy legalább időszakosan felázott, elöntött, bomló növényi maradványokban gazdag talajokon fordul elő. Álló- és folyóvizek partján, mocsarakban, lápokban, réteken, nedves legelőkön, vizes-nedves erdőkben stb. igen gyakori. A talajba ás járatokat; gyakran kavicsok között, kövek, fadarabok alatt, víz által partra sodort uszadékban, ritkábban avarban, komposztban, korhadt fában, rothadó növényi maradványokon, trágyában stb. található. [4,14%]

[**Craetopycrus nodifrons** (Mannerheim, 1831) (északi korhóholyva) – Európa és Szibéria hűvös éghajlatú tájainak jellemző faja, Közép- és Dél-Európa melegebb éghajlatú területein csak magashegységekben fordul elő. Irodalmi források szerint a Kárpátokban is megtalálható (jobbára az északi és keleti területeken), de mindenütt nagyon ritka. Legtöbbször álló- és folyóvizek partján, vizes-nedves gyepekben, fenyéreken stb. akadhatunk rá. Iszapban, bomló növényi maradványokon él, néha azonban szárazodó trágyában is megtalálható. Hazánkban aligha fordul elő: a korábban közzétett magyarországi adatok – közöttük a tolcsvai is (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*d*) – a hasonló *Craetopycrus nitens* fajra vonatkoznak.]

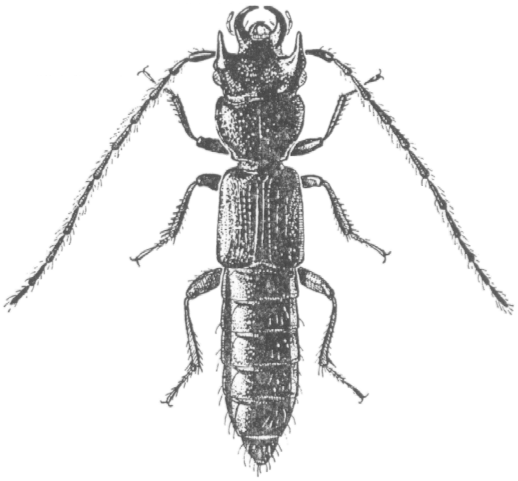
Craetopycrus spinosus (Erichson, 1840) (pusztai korhóholyva) – Cigánd: Ledmecő, 1997. V. 7., HG. – Garadna, patakpart, fűhálózás, 1999. IV. 28., GA.; (belterület) Kossuth u., 1999. IV. 26., GA. – Gávavencsellő: Lapály, 1993. IV. 23., 1996. V. 8., HG.; Remete, 1996. VI. 2., HG. – Kenézlő: (Szarvastanya), homokbánya, 1997. V. 11., HG. – Regéc: Gyertyán-kút, 1993. IV. 24., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 31., 1999. VII. 4., HG. – Sátoraljaújhely: (Szénégetővölgy), 1994. IV. 16., HG.; Várhegy, 1995. IV. 16., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. IV. 30., HG.; Pestere, 1994. V. 22., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. IV. 23., 1996. V. 18., HG. – Tiszakarád: Őrszemi-legelő, 1995. V. 6., HG.; Sűly-homok, 1995. V. 16., HG. – Tiszalök: Fűz és Vásár-rét, 1998. IV. 27., HG. – Elterjedt az erdős puszták övében, az alföldekkel határos alacsonyabb hegyvidéki és dombsági tájak meleg, száraz lejtőin, illetve az Alföldön és a Kisalföldön. A szélsőségesebb éghajlatú keleti országrészben (különösen a Tiszántúlon) gyakori, a Duna–Tisza közén ritka, a Dunától nyugatra (pl. a Kisalföldön) csak egy-két lelőhelye ismert. Rendszerint kötött talajokon fordul elő, homokterületeken legfeljebb véletlenszerűen található. A meleg, száraz éghajlatú vidékek jellemző állata. Változó vízjárású (tavasszal és ősszel vizes, nedves és üde, nyáron azonban szárazodó) élőhelyeken – pl. egykori árterületeken, sekély tavak, pocsolyák partján, réteken, szikeseken, nedves legelőkön – fordul elő. Többnyire iszapban, esetleg kövek, fadarabok stb. alatt, korhadó, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában stb. él. [1,43%]

Piestinae (Erichson, 1839) – lapholyvák

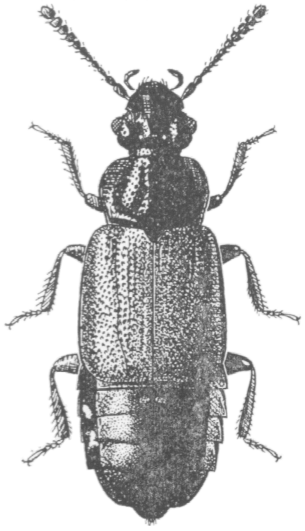
Származásuk szerint az előző alcsaláddal (Oxytelinae) vannak közeli rokonságban. Fajaik többsége Délkelet-Ázsia, valamint Közép- és Dél-Amerika meleg éghajlatú vidékeinek lakója; a mérsékelt égövekben csupán kisszámú képviselőjük található. Valamennyi faj erdőkben vagy legalábbis erdős vidékeken fordul elő; többségük a párás, nedves környezetet kedveli. Főleg elhalt fák leváló kérge alatt, illetve farontó rovarok elhagyott járataiban élnek, egyes fajok azonban bomló növényi maradványokon is megtalálhatók. Táplálkozásukról inkább csak feltételezéseink vannak.

Ezek szerint a fajok nagyobb része korhadékevő, illetve a korhadékon tenyésző gombafonalakat fogyasztja, lehetnek azonban közöttük ragadozók is (pl. *Siagonium*). Az alcsaládot mindössze 7 nem képviseli, az ismert fajok száma pedig 140 körül van. A Kárpát-medencében, illetve Magyarországon mindössze 2 fajuk fordul elő. A zempléni tájakon mindkét faj előfordulása bizonyított.

Siagonium humerale Germar, 1835 (vállfoltos lapholyva) – Garadna, akáckéreg alól, 1999. III. 6., GA. – Telkibánya: Borinzás, 2001. III. 29., ÁL. és HG. – Elterjedt a hegyvidék és a dombvidék zárt erdeiben, de a csapadékosabb éghajlatú síksági tájak (pl. a Dráva-mellék) ártereinek zárt erdeiben is előfordul nagyon szórványosan. Gyakori a bükkösök, ritkább a gyertyános tölgyesek

78. ábra: *Siagonium humerale* Germar (Székessy 1963 nyomán)

79. ábra: *Omalium cursor* (O. F. Müller) (Székessy 1963 nyomán)

övének nedves-üde erdeiben. Vizes-nedves erdőkben (keményfaligetekben) is megtalálható. A hűvös, nedves éghajlatot, az árnyas, párás környezetet, a háborítatlan öreg erdőket kedveli. Elhalt lombosfák (pl. *Acer*, *Alnus*, *Carpinus*, *Fagus*, *Fraxinus*, *Populus*, *Robinia*, *Ulmus*) leváló nedves kérge alatt él. [0,15%]

Siagonium quadricorne Kirby et Spence, 1815 (négyszarvú lapholyva [négyszarvú holyva]) – Garadna: (belterület) Kossuth u., levegőből, 1999. III. 31., GA. – Gesztely (Kuthy 1897; Székessy 1938*a*) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1938*a*); Torda-völgy, 2001. III. 30., ÁL. és HG. – Elszórtan fordul elő a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Elsősorban nedves-üde, illetve üde-száraz erdőkben él, de megtalálható vizes-nedves erdőkben, elvétve cserjésekben stb. is. Elhalt lombosfák, illetve cserjék (pl. *Acer*, *Corylus*, *Fagus*, *Juglans*, *Populus*, *Quercus*, *Robinia*, *Salix*, *Sambucus*, *Ulmus*) leváló nedves kérge alatt akadhatunk rá. [0,30%]

Omaliinae (MacLeay, 1825) – barázdásholyvák

Származásuk szerint az Oxytelinae alcsaláddal vannak közeli rokonságban. Felosztásuk véglegesnek korántsem tekinthető; egyes nemzetségekben (pl. Anthophagini) még jócskán találunk egymással nehezen összeférő nemeket. Jellegzetesen mérsékelt égövi (éspedig elsősorban holarktikus) csoport, kisszámú képviselőjük azonban a meleg, illetve az északi hideg éghajlati övben is

előfordul. Fajaik jelentősebb része hűvösség- és nedvességkedvelő. Többségük erdőkben vagy legalábbis erdős vidékeken honos, egyesek azonban fátlan területeken (tengerpartokon, tundrákon, a hegyvidéki erdőhatár fölötti havasi gyepekben stb.) élnek. Az ide tartozó bogarak nagy része talajlakó. Többségük bomló szerves anyagokon (leginkább korhadó, rothadó növényi maradványokon) fordul elő. Egyes fajok üregekbe, barlangokba is behúzódnak, valódi barlanglakók azonban nincsenek közöttük. A fajok kisebb része elhalt fák kérge alatt, szuvak és más farontó rovarok járataiban található, egyesek pedig lágyszárú növényeken, illetve cserjék és fák levelein vagy virágain élnek. Táplálkozásukról kevés biztosat tudunk. Többségük (feltehetően) holt növényi és állati anyagokat, illetve gombafonalakat, gombaspórákat, esetleg nektárt, virágport fogyaszt, de bizonyára vannak közöttük vegyes táplálkozásúak, illetve ragadozók is. Az alcsaládot mintegy 110 nem képviseli, az ismert fajok száma pedig 1100 körül van. A Kárpát-medencében közel 110 fajuk fordul elő, közülük 74 Magyarországon is megtalálható. A zempléni tájakon 36 faj előfordulása bizonyított.

Omaliini (MacLeay, 1825) – barázdásholyvák

Az ide tartozó bogarak elterjedése és környezeti igénye a fentebb leírtakkal egyezik. Többségük talajlakó. Avarban, dögön, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, guanón, hullott gyümölcsön, istállók alomjában, komposztban, madarak és emlősök fészkének hulladékain, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, szénatörmelékben, víz által partra sodort uszadékban stb. fordulnak elő. Egyes fajok alkalomadtán üregekbe, barlangokba is behúzódnak, mások gyakran fák, cserjék és lágyszárú növények virágján is megtalálhatók. A legtöbben úgy vélik, hogy ez utóbbiak a nektárt és a virágport eszik, mindazonáltal lehetséges, hogy a virágokban élő rovarlárvákat is elfogyasztják.

Omalium caesum Gravenhorst, 1806 (kis barázdásholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. X. 24., HG. – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. VI. 18., HG.; Sátor-hegy, 1993. V. 8., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., 2000. VIII. 15., HG. – Bodroghalom: Patkó, 1995. V. 11., 1995. VI. 6., HG. – Bodrogkeresztúr: Lebuj, 1994. V. 22., 1994. X. 30., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. VI. 30., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1994. XI. 1., HG. – Dámóc: File-szög, 1993. IV. 25., 1993. VI. 12., 1993. VIII. 20., 1993. X. 30., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., HG. – Füzér: Hosszúbérc, 1996. X. 11., HG.; Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG.; Németki-dűlő, 1999. VII. 1., 1999. VII. 30., HG. – Füzérradvány (Csiki 1942) – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. V. 19., GA., házfalról, 1999. X. 1., GA., taplóból, 2000. IV. 12., GA. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. IV. 23., 1996. V. 8., 1996. VI. 2., 1996. VI. 10., 1996. VII. 8., HG.; Lapály, 1996. IV. 23., 1996. VI. 2., 2000. VII. 19., 2000. IX. 29., HG.; Lomos, 2000. VIII. 16., 2000. IX. 29., HG.; Nyárfás-zug, 2000. IX. 29., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Remete, 1996. V. 8., 1996. VI. 2., 1996. VII. 8., 1996. VIII. 22., 1997. X. 7., 2000. VIII. 16., 2000. IX. 29., HG. – Gönc: Nagy-legelő, 1994. V. 14., 1996. VI. 18., HG.; Szesszió, 1995. V. 17., 1995. X. 4., HG. – Háromhuta: Sólyom-kő-tető, 1997. VI. 2., HG. – Hernádcéce: Alsó-pást, 1996. VI. 18., HG. – Karcsa: (Becskedi-erdő), 1994. V. 23., 1994. VI. 19., HG.; Lábszár, 1994. VI. 19., 1994. XI. 1., HG. – Kenézlő: Görbe-éri-kaszáló, 1993. VII. 10., HG. – Komlóska: Hotyka-patak, 1997. XI. 15., KA.; Sáros-völgy, 1998. III. 3., HG. – Makkoshotyka: (Bocskor-völgy), 1997. IX. 30., KA. – Nagyhuta: Komlóska-patak, 1988. IV. 23., HG.; Nyírjes-völgy, 1998. VI. 26., 1998. XI. 14., HG. – Nyíri: Vajda, 1999. VII. 30., HG.; Vörös-víz-patak, 2000. V. 11., 2000. VII. 14., 2000. VIII. 19., HG. – Olaszliszka: Galambos, 1993. VI. 13., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., 1999. VII. 25., HG.; Mágócsi várkastély, 1994. V. 23., 1994. VIII. 20., HG.; Mosonnai-erdő, 1999. V. 13., 1999. VI. 12., 1999. VII. 25., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VI. 3., HG. – Regéc: Gyertyán-kút, 1993. VIII. 5., HG.; Rostáló, 1995. IX. 30., 1996. VI. 26., HG.; Vajda-völgy, 1988. VII. 21., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. VI. 12., HG.; Motolla, 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., 1994. VI. 20., 1994. VII. 13., 1994. XI. 1., HG.; Pap-erdő, 1999. V. 13., 1999. VI. 12., 1999. VII. 25., HG. – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 31., HG.; Kazaitanya, 1993. VI. 13., 1993. VII.

10., HG.; Veres-haraszt, 1999. VII. 30., 1999. X. 15., HG. – Sátoraljaújhely: Boda-dűlő, 1999. X. 15., HG.; Cserkészpálya, 1998. V. 21., HG.; Esztáva, 1994. V. 28., 1995. III. 1., 1999. IX. 30., 1999. X. 15., 1999. X. 30., 2001. IV. 8., HG., szőlő, 2000. IV. 3., HG.; Hlavati-kert, 1984. V. 13., HG.; Kapronca, 1999. IX. 7., HG.; Kis-Magas-hegy, 1994. V. 24., 1994. VI. 9., HG., rét, 1998. V. 21., HG.; Kis-nyugodó, 1997. IV. 27., HG.; Kökényes, 1994. V. 3., HG.; Long-erdő, 1999. VIII. 11., HG.; Magas-hegy, 1994. IV. 26., 1994. V. 24., HG.; Májuskút, 1999. V. 15., 1999. VI. 30., 1999. IX. 30., HG., szőlő, 1998. X. 10., 2000. X. 12., HG.; Nagy-nyugodó, 1994. IV. 26., 1994. VI. 9., HG.; Pap-erdő, 1999. IX. 3., HG.; Sátor-hegy, 1995. V. 1., 1995. V. 27., HG.; Som-hegy, 1994. XI. 6., HG.; Szár-hegy, 1998. V. 21., HG.; (Szénégető-völgy), 1992. VI. 5., HG.; Tatárka-tisztás, 1997. XI. 13., HG.; Torda-völgy, 1986. VI. 15., HG.; Vörös-nyereg, 1994. IV. 26., 1994. V. 21., 1994. VI. 9., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. IV. 25., 1993. VI. 12., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. X. 15., 1999. X. 30., HG. – Telkibánya: Cser-hegy, 1989. V. 6., HG.; Mátyás király kútja, 2000. V. 11., 2000. VII. 14., HG.; Ósva-völgy, 1989. V. 6., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. VI. 2., 2000. IX. 29., HG. – Tiszacsermely: Csermely-szög, 1995. V. 16., 1995. VI. 6., HG. – Tiszadob: Sziget, 1998. IX. 10., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. V. 11., HG. – Tiszaladány: Kis-Tisza, 1998. VI. 3., 1998. VII. 5., HG. – Tiszanagyfalu: Nagy-morotva, 1998. VII. 7., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. VI. 3., 1998. X. 28., HG. – Vizsoly: Ortás, 1996. V. 14., HG. – Zemplénagárd, talajból, 1978. X., HS.; Asztrap-dűlő, 1993. IV. 25., 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., 1993. VII. 31., HG. – Zsujta: Zug, 1995. V. 17., HG. – A hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon egyaránt előfordul, és mindenütt egyike a legközönségesebb holyvafajoknak. Inkább erdei állat, és elsősorban a nedves-üde, árnyas, párás környezetet kedveli, de a vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével csaknem mindenütt megtalálható. Bomló szerves anyagokon (avarban, darázsfészkek törmelékében, dögön, elhalt fák gombás tuskóján, törzsén és leváló kérge alatt, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, guanón, hullott gyümölcsön, komposztban, madarak és emlősök fészkében, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. Kivételesen virágzó fákon, cserjéken is előfordul. [11,67%]

Omalium cinnamomeum Kraatz, 1857 (fahéjszínű barázdásholyva) – Abaújszántó: Sátor-hegy, 1993. VI. 9., HG. – Az alacsonyabb hegyvidék és a dombvidék meleg, száraz lejtőinek lakója, az itt tenyésző gyepes aljnövényzetű, üde-száraz erdők jellegzetes faja. A Villányi-hegység, a Mecsek, a Zselic, illetve a Dunántúli-középhegység mediterrán jellegű melegkedvelő erdeiben viszonylag gyakori, az Északi-középhegység kontinentális jellegű melegkedvelő erdeiben szórványosan fordul elő és kifejezetten ritka. Inkább erdei állat (főleg melegkedvelő tölgyesekben, bokorerdőkben stb. él), megtalálható azonban száraz pusztagyepekben, száraz legelőkön stb. is. Elsősorban korhadó növényi maradványokon (pl. avarban, fűgyökerek között) fordul elő. [0,08%]

Omalium cursor (O. F. Müller, 1776) [*Staphylinus rivularis* Paykull, 1789] (gödörkés barázdásholyva [barázdás holyva]) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. V. 14., 1996. VI. 18., HG.; Sátor-hegy, 1993. VI. 27., HG. – Abaújvár: Bika-rét, 1995. VI. 11., HG. – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1938*b*) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. V. 3., 2000. VI. 16., 2000. VII. 14., 2000. VIII. 15., HG. – Bodroghalom: Patkó, 1995. VI. 6., HG. – Bodrogkeresztúr: Lebuj, 1994. V. 22., 1994. X. 30., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. V. 24., 1995. VI. 30., 1995. VII. 25., HG. – Dámóc: File-szög, 1993. X. 30., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., 1999. VII. 1., HG. – Füzér: Hosszú-bérc, 1996. X. 11., HG.; Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG.; Németki-dűlő, 1999. VII. 1., HG. – Garadna, 1999. XI. 12., GA., diófa alján, 1998. III. 12., GA., diófa-rakáson, 1997. III. 15., GA.; (belterület) Kossuth u., embertrágyából, 2000. X. 26., GA., erjedő sütőtökből, 1999. III. 27., GA., házfalról, 2000. XI. 14., GA., rothadó burgonyáról, 2000. XI. 22., GA., rothadó marharépáról, 2000. V. 4., GA.; Bakó, erdészház, fűhálózás, 2000. XI. 15., GA. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. IV. 23., 1996. V. 8., HG.; Lapály, 1996. VI. 2., 2000. IX. 29., HG.; Lomos, 2000. IX. 29., HG.; Remete, 1996. VIII. 22., 2000. IX. 29., HG. – Gönc: Szesszió, 1995. V. 17., HG. – Kenézlő: Görbe-éri-kaszáló, 1993. VI.

13., 1993. VII. 10., HG. – Komlóska: Sáros-völgy, 1997. XI. 15., KA. – Nagyhuta: Dérföldi-forrás, 1989. XI. 5., HG.; Nyírjes-völgy, 1998. VIII. 11., HG. – Nyíri: Vörös-víz-patak, 2000. V. 11., HG. – Olaszliszka: Galambos, 1993. VI. 13., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VI. 12., HG.; Mágócsi várkastély, 1994. V. 23., 1994. VIII. 20., HG.; Mosonnai-erdő, 1999. VI. 12., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VI. 3., HG. – Regéc: Ördög-völgy, 1996. X. 8., HG.; Rostáló, 1988. V. 14., HG.; Vajda-völgy, 1988. VI. 26., 1989. XI. 5., HG. – Révleányvár: Motolla, 1993. VII. 11., 1994. VII. 13., 1994. XI. 1., HG.; Pap-erdő, 1999. V. 13., 1999. VII. 25., HG. – Sárospatak: Bornemissza-forrás, 1997. VI. 1., HG.; Kazaitanya, 1993. VI. 13., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1938*b*); Boda-dűlő, 1999. X. 15., HG.; Cserkészpálya, 1998. V. 21., HG.; Esztáva, szőlő, 2000. X. 11., HG.; Gyalmos, 1995. XI. 28., HG.; Kacsa-tó, 1993. V. 22., HG.; Kecske-hát, 1999. X. 17., HG.; Kis-nyugodó, 1997. IV. 27., HG.; Magas-hegy, 1994. V. 24., HG.; Májuskút, 1999. IX. 30., HG., szőlő, 1998. VI. 6., 1998. X. 30., 2000. X. 12., HG.; Nagy-nyugodó, 1994. V. 24., HG.; Sátor-hegy, 1995. V. 27., HG.; (Szénégető-völgy), 1992. VI. 5., 1994. III. 6., 1994. VII. 20., HG.; Torda-völgy, 2001. III. 30., ÁL. és HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. IV. 25., 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., HG. – Tarcal: Ördög-bánya, 2000. V. 30., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. V. 11., HG.; Ósva-völgy, 1989. XI. 5., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. VI. 2., 2000. IX. 29., HG. – Tiszacsermely: Csermely-szög, 1995. VI. 6., HG. – Tiszadob: Telek, 1995. X. 6., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. V. 16., 1995. X. 10., HG. – Tiszaladány: Kis-Tisza, 1998. VI. 3., 1998. VII. 5., HG. – Tiszanagyfalu: Nagy-morotva, 1998. VII. 7., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., 1998. VI. 3., HG. – Tokaj (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1938*b*) – Tolcsva (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1938*b*) – Zsujta: Zug, 1995. V. 17., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban az árnyas, párás környezetet kedveli – vizes, nedves és üde erdőkben igen gyakori –; egyébként a vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével csaknem mindenütt előfordul. Néha üregekbe, barlangokba is behúzódik. Életmódja az *Omalium caesum* fajéhoz hasonló. [7,53%]

[**Omalium imitator** Luze, 1906 (barnáshátú barázdásholyva) – Sátoraljaújhely (Tóth 1982). – Elterjedéséről, környezeti igényéről, életmódjáról keveset tudunk. Állattani irodalmunk Magyarországról és Szlovákiából is említi, az adatok nagy része azonban ellenőrzésre szorul. (Az általunk látott magyarországi anyagban e név alatt csak az *Omalium caesum* világos színű példányait találtuk.) Melegkedvelő állat, tehát valószínű, hogy elsősorban az alacsonyabb hegyvidék és a dombvidék lakója, környezeti igénye és életmódja pedig bizonyára az *Omalium cinnamomeum* fajéhoz hasonló.]

Omalium oxyacanthae Gravenhorst, 1806 (erdei barázdásholyva) – Tarcal: Ördög-bánya, 1999. V. 30., HG. – Szórványosan fordul elő az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Az Alföldön és a Kisalföldön csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók árterületén ismert néhány lelőhelye. Mindenütt meglehetősen ritka. Elsősorban üde-száraz erdők lakója, elvétve azonban nedves-üde gyepekben is megtalálható. Leginkább korhadó növényi maradványokon (pl. avarban, fűgyökerek között) akadhatunk rá, néha azonban dögön, elhalt fák leváló kérge alatt, illetve farontó rovarok járataiban, gombák rothadó termőtestén stb. is ráakadhatunk. Kivételesen különböző fák és cserjék (pl. *Crataegus monogyna*, *Prunus spinosa*) virágján is fellelhető. [0,08%]

Phyllodrepa floralis (Paykull, 1789) [*Staphylinus rufipes* Fabricius, 1793, nec Linnaeus, 1758] (virágkedvelő barázdásholyva) – Alsóberecki: Holt-Bodrog, 1995. V. 11., HG. – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. V. 16., HG. – Pácin: Pácini-legelő, 1995. V. 16., HG. – Regéc: Rostáló, 1995. IX. 30., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1938*b*) – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. VII. 14., HG. – Előfordul a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Inkább erdei állat, de fás és fátlan élőhelyeken egyaránt megtalálható (mindenütt elsősorban nedves-üde, árnyas, párás környezetben: nedves és üde réteken, erdőszéleken, vágások cserjés és lágyszárú növényzetén, nedves-üde erdőkben stb.). Néha üregekbe, barlangokba is behúzódik. Különböző fák, cserjék és lágyszárú növények (pl. *Cerasus avium*, *Crataegus monogyna*, *C. oxyacantha*, *Primula veris*,

Prunus spinosa, *Salix caprea*, *Sorbus aria*, *S. aucuparia*, *S. torminalis*, *Spiraea media*) virágján, és mindenféle bomló szerves anyagon (avarban, fakéreg alatt, fák kifolyó nedvén, guanón, istállók alomjában, madarak és emlősök fészkében, rothadó növényi maradványokon, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [0,45%]

Phyllodrepa nigra (Gravenhorst, 1806) (szurkos barázdásholyva) – Regéc: Rostáló, 1995. IX. 30., HG. – (Sátoraljaújhely: Szénégető-völgy), 1994. VII. 20., HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak lakója. Elsősorban nedves-üde élőhelyeken, árnyas, párás környezetben fordul elő; erdőkben, ritkábban gyepekben is megtalálható. Különböző fák, cserjék és lágyszárú növények virágján, avarban, darazsak (pl. *Vespa crabro*) fészkében, fakéreg alatt, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, madarak és emlősök fészkében stb. él. [0,15%]

Phyllodrepa salicis (Gyllenhal, 1810) (cserjelakó barázdásholyva) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1938*b*). – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak lakója. Elsősorban nedves-üde élőhelyeken, árnyas, párás környezetben fordul elő; erdőkben, ritkábban gyepekben is megtalálható. Különböző fák és cserjék (pl. *Crataegus monogyna*, *C. oxyacantha*, *Prunus spinosa*, *Salix caprea*) virágján, avarban, lombosfák (ritkán tűlevelűek) korhadékában és leváló kérge alatt, madarak és emlősök fészkében stb. él. [0,08%]

Dropephylla ioptera (Stephens, 1834) (fénylő barázdásholyva) – Alsóberecki: Holt-Bodrog, 1995. V. 11., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1938*b*). – Szórványosan fordul elő a zárt erdők övében, az alacsonyabb hegyvidéki régiókban, a dombvidéken és a síkságon. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók árterületén ismert néhány lelőhelye. Mindenekelőtt nedves-üde erdők lakója, megtalálható azonban vizes-nedves, illetve üde-száraz erdőkben, néha nedves-üde gyepekben is. Különböző fák és cserjék (pl. *Cerasus avium*, *Prunus spinosa*) virágján, avarban, lombosfák (*Fagus*, *Populus*, *Quercus*, *Salix* stb.) – elvétve tűlevelűek (*Abies*) – korhadékában és leváló kérge alatt stb. él. Néha fák kifolyó nedvén, korhadó taplókon, gombás avarban stb. is fellelhető. [0,15%]

Hapalaraea ulmi (Motschulsky, 1857) [*Staphylinus pygmaeus* Paykull, 1800, nec Villers, 1789] (szurdoklakó barázdásholyva) – Zempléni-hegység (Tóth 1982). – Előfordul a hegyvidéken és a dombvidéken, a bükkösök (különösen a magashegységi bükkösök), ritkábban a gyertyános tölgyesek övének nedves-üde erdeiben. Vizes-nedves erdőkben, gyertyános égerligetekben stb. is megtalálható. A hűvös, nedves éghajlatot, az árnyas, párás környezetet, a háborítatlan öreg erdőket kedveli. Elhalt lombosfák (pl. *Acer*, *Alnus*, *Carpinus*, *Fagus*, *Fraxinus*, *Quercus*, *Ulmus*) gombás tuskóján, törzsén és leváló kérge alatt, gombák termőtestén, gombás avarban stb. él. Néha madarak és emlősök fészkében, kivételesen virágzó fákon, cserjéken is előfordul. [0,08%]

Elonium minutum (Olivier, 1795) [*Omalium striatum* Gravenhorst, 1802] (apró barázdásholyva) – Bodroghalom: Patkó, 1995. V. 11., HG. – Garadna: (belterület) Kossuth u., 1999. III. 31., GA. – Gávavencsellő: Remete, 1996. III. 26., HG. – Pácin: Mester-gorc, 1995. III. 26., HG. – Sátoraljaújhely: Esztáva, 1994. III. 27., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG. – Szórványosan fordul elő a zárt erdők övében, az alacsonyabb hegyvidéki régiókban, a dombvidéken és a síkságon. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) jobbára csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók árterületén található. Zárt erdőkben, elsősorban tölgyesekben él, nedvesebb, párásabb környezetben azonban néha gyepekben is fellelhető. Bomló növényi anyagokon (avarban, gombák rothadó termőtestén, hangyafészkek törmelékében, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, szénatörmelékben stb.) él. [0,45%]

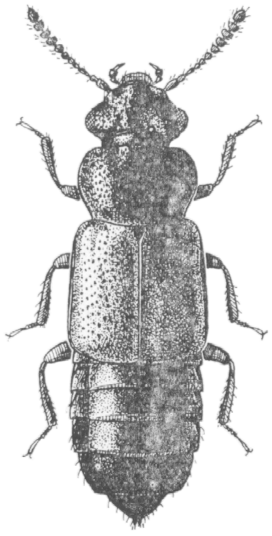
Acrulia inflata (Gyllenhal, 1813) (pufók barázdásholyva) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG.; Nagy-Milic, 850 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 2., ÁL. – Füzérradvány: Arborétum, 2001. III. 27., ÁL. és HG. – Makkoshotyka: (Bocskor-völgy), 1997. XI. 15., KA. – A hegyvidék és a dombvidék ligeterdeiben, a bükkösök és a gyertyános tölgyesek övének nedves-üde erdeiben gyakori; száraz erdőkben ritka, fátlan élőhelyeken pedig csak véletlenszerűen fordul elő. Elhalt lom-

bosfák (pl. *Acer*, *Alnus*, *Carpinus*, *Fagus*, *Fraxinus*, *Quercus*, *Ulmus*) – ritkán tűlevelűek (pl. *Abies*, *Picea*, *Pinus*) – gombás tuskóján, törzsén és leváló kérge alatt, gombák rothadó termőtestén, gombás avarban, ritkán dögön, fák kifolyó nedvén stb. található. [0,30%]

Phloeonomini trib. n.* – kéregholyvák

A nemzetség fajai a Föld erdős vidékein mindenütt megtalálhatók, nagyobb részük azonban a holarktikus állatföldrajzi régió mérsékelt éghajlatú területeinek lakója. Elhalt fák leváló kérge alatt, illetve farontó rovarok járataiban élnek, elvétve azonban légylárvák által benépesített gombán, gombás avarban stb. is megtalálhatók. Táplálkozásukról nincsenek megbízható adataink. Egyesek ragadozónak tartják őket, mások szerint a gombafonalakkal átjárt korhadó faanyagot, illetve a korhadékon tenyésző gombafonalakat fogyasztják.

Phloeonomus punctipennis Thomson, 1867 (tölgyes kéregholyva) – Füzérradvány: Arborétum, 2001. III. 27., ÁL. és HG. – Komlóska: Hotyka-patak, 1997. IX. 30., KA. – Nyíri: Vörös-víz-patak, 2000. V. 11., HG. – Révleányvár: Pap-erdő, 1999. V. 13., HG. – Sátoraljaújhely: Torda-völgy, 2001. III. 30., ÁL. és HG. – Telkibánya: Borinzás, 2001. III. 29., ÁL. és HG.; Mátyás király kútja, 2000. V. 11., HG. – Előfordul a hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeiben. Elhalt lombosfák (pl. *Acer*, *Alnus*, *Carpinus*, *Castanea*, *Fagus*, *Fraxinus*, *Quercus*, *Ulmus*) leváló kérge alatt él; néha a korhadó fa belsejében, szuvak és más farontó rovarok járataiban, fák kifolyó nedvén, gombák termőtestén, gombás avarban stb. is megtalálható. [0,53%]

80. ábra: *Phloeostiba flavipes* (Linnaeus, 1758) (Székessy 1963 nyomán)

Phloeonomus pusillus (Gravenhorst, 1806) (fenyves kéregholyva) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. IV. 10., HG. – Füzérradvány: Arborétum, 2001. III. 27., ÁL. és HG. – Kéked: Kékedfürdő, 1999. VII. 31., PV. – Telkibánya: Borinzás, 2001. III. 29., ÁL. és HG. – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság zárt erdeinek lakója. Elhalt tűlevelűek (pl. *Abies*, *Larix*, *Picea*, *Pinus*) leváló kérge alatt fordul elő; néha megtalálható a korhadó fa belsejében, szuvak és más farontó rovarok járataiban, fák kifolyó nedvén, gombák termőtestén vagy gombás avarban stb. is. [0,30%]

Phloeonomodes minimus (Erichson, 1839) (érdes kéregholyva) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. VI. 6., HG. – Komlóska: Hotyka-patak, 1997. IX. 30., KA.; Sáros-völgy, 1997. XI. 15., KA. – Nagyhuta: Nyírjes-völgy, 1998. VIII. 11., 1998. XI. 14., HG. – Nyíri: Vörös-víz-patak, 2000. V. 11., HG. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. V. 13., HG. – Sátoraljaújhely: Molyva-domb, 1999. IX. 3., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. V. 11., HG. – Zempléni-hegység (Tóth 1982). – A hegyvidék és a dombvidék zárt erdeinek lakója, de valószínűleg a csapadékosabb éghajlatú síkségi tájak ártéri erdeiben is előfordul. Elhalt lombosfák (pl. *Acer*, *Alnus*, *Betula*, *Fagus*, *Populus*, *Quercus*) leváló kérge alatt él; ritkán a korhadó fa belsejében, szuvak és más farontó rovarok járataiban, kivételesen fák kifolyó nedvén, gombák termőtestén, gombás avarban stb. is megtalálható. [0,83%]

Xylostiba bosnica (Bernhauer, 1902) (bükkös kéregholyva) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Füzérradvány:

* Description: Body form elongate, dorsoventrally flattened. Base of head constricted to form broad, distinct neck. Anterior labral margin truncate, about rectilinear. Maxillary palpi with fourth segment subulate. Tarsal formula 5-5-5. Metatarsi with basal four articles very short; last article long, slender, about twice as long as basal articles combined. Type genus: *Phloeonomus* Heer, 1839 (present designation).

(Arborétum), 1997. III. 9., HG. – Garadna, akáckéreg alól, 1999. III. 1., 1999. III. 6., 1999. III. 20., GA. – Elsősorban a hegyvidék magasabb régióit, a bükkösök övének nedves-üde erdeit lakja, az alacsonyabb dombvidéki tájakon, illetve a gyertyános tölgyesek övének nedves-üde erdeiben csak elvétve fordul elő. Vizes-nedves erdőkben, gyertyános égerligetekben is gyűjtötték. A hűvös, nedves éghajlatot, az árnyas, párás környezetet, a háborítatlan öreg erdőket kedveli. Elhalt lombosfák (pl. *Acer pseudoplatanus*, *Fagus sylvatica*, *Robinia pseudoacacia*) leváló nedves kérge alatt él; ritkán előfordul a korhadó fa belsejében, szuvak és más farontó rovarok járataiban, sőt kivételesen gombák termőtestén is. [0,38%]

Phloeostiba flavipes (Linnaeus, 1758) [*Staphylinus planus* Paykull, 1792] (dohányszínű kéregholyva) – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. VI. 16., 2000. VII. 14., 2000. VIII. 15., HG. – Boldogkőváralja: Boldogkővár, 2000. VII. 14., HG. – Gávavencsellő: Remete, 1997. X. 7., 2000. VII. 19., HG. – Komlóska: Hotyka-patak, 1997. IX. 30., KA. – Nagyhuta: Nyírjes-völgy, 1998. VIII. 11., 1998. XI. 14., HG. – Nyíri: Vörös-víz-patak, 2000. V. 11., 2000. VII. 14., HG. – Sárospatak: Bornemissza-forrás, 1997. VI. 1., HG. – Sátoraljaújhely: Kacsa-tó, 1997. V. 6., HG.; Molyva-domb, 1999. VII. 22., HG.; Pap-erdő, 1999. IX. 3., HG. – Elterjedt a hegyvidék és a dombvidék zárt erdeiben, szórványosan előfordul azonban a csapadékosabb éghajlatú síksági tájak zárt erdeiben is, elsősorban a nagyobb folyók árterületén. Gyakori a bükkösök és a gyertyános tölgyesek övének nedves-üde erdeiben, ritka a tölgyesek övének üde-száraz erdeiben. Vizes-nedves erdőkben (keményfaligetekben) is megtalálható. Legtöbbször elhalt lombosfák (pl. *Acer*, *Alnus*, *Betula*, *Carpinus*, *Fagus*, *Fraxinus*, *Quercus*, *Ulmus*) – ritkán tűlevelűek (pl. *Abies*, *Picea*, *Pinus*) – leváló nedves kérge alatt tartózkodik; néha megtalálható a korhadó fa belsejében, szuvak és más farontó rovarok járataiban, erjedő gyümölcsön, fák kifolyó nedvén, gombák termőtestén vagy gombás avarban stb. is. [1,13%]

Eusphalerini Hatch, 1957 – virágholyvák

Jellegzetesen mérsékelt égövi (éspedig nagyobb részben palearktikus, kisebb részben nearktikus) csoport, néhány képviselőjük azonban a határos trópusokon (hűvös, csapadékos éghajlatú magashegységekben), illetve a déli mérsékelt éghajlati övben is előfordul. Valamennyi faj erdős vidékek lakója; többségük határozottan hűvösség- és nedvességkedvelő. Rendszerint lágyszárú növények, illetve bokrok, fák virágain találjuk őket, néha azonban növényi eredetű törmelékben (kivételesen gombák termőtestén) is előfordulnak. A legtöbben úgy gondolják, hogy virágport esznek, nem kizárt azonban, hogy a virágokban élő rovarlárvákat (is) fogyasztják.

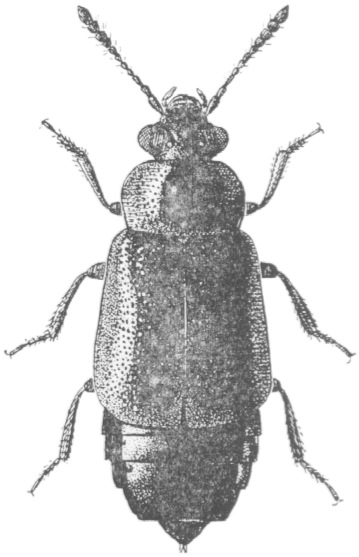
Eusphalerum adustum (Heer, 1839) [*Anthobium limbatum* Erichson, 1840] (barnás virágholyva) – Füzér: Lászlótanya, 1998. VI. 4., HG., 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, *Primula veris* virágjáról, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Sátoraljaújhely: Kecske-hát, 1994. IV. 26., 1998. IV. 24., HG.; Magas-hegy, 1994. IV. 26., HG. – Elsősorban a magasabb hegyvidék erdős régióit lakja, de lehúzódik az alacsonyabb hegyvidéki és a dombvidéki tájakra is. Égerligetekben, a bükkösök és a gyertyános tölgyesek övének nedves-üde erdeiben, ezek cserjés és magaskórós szegélyén, tisztásain és irtásain található. Ritkán magaskórós és hegyi réteken, hegyi legelőkön, elvétve száraz pusztagyepekben stb. is előfordul. Különböző fák, cserjék és lágyszárú növények (pl. *Alnus glutinosa*, *Anemone ranunculoides*, *Cerasus avium*, *Chaerophyllum aromaticum*, *Crataegus oxyacantha*, *Helleborus purpurascens*, *Petasites hybridus*, *Primula veris*, *Prunus spinosa*, *Salix caprea*, *Sorbus aucuparia*) virágján él. Néha fakéreg alatt, növényi törmelékben stb. tartózkodik. [0,38%]

Eusphalerum imhoffii (Heer, 1839) [*Anthobium longipenne* Erichson, 1839, nec Stephens, 1834] (hosszúszárnyú virágholyva) – Füzér: Lászlótanya, 1998. VI. 4., HG. – Elterjedt a hegyvidék és a dombvidék erdős tájain, de csak a magasabb régiókban gyakori. Égerligetekben, a bükkösök és a gyertyános tölgyesek övének nedves-üde erdeiben, ezek cserjés és magaskórós szegélyén, tisztásain és irtásain fordul elő. Ritkán – inkább véletlenszerűen – megtalálható nedves-üde gyepekben (magaskórós és hegyi réteken, hegyi legelőkön stb.) is. Különböző fák, cserjék (pl. *Cerasus avium*,

Crataegus monogyna, *C. oxyacantha*, *Pyrus pyraster*, *Rubus idaeus*, *Sambucus racemosa*, *Sorbus aria*, *S. aucuparia*, *S. torminalis*, *Viburnum lantana*, *V. opulus*) és magaskórós lágyszárúak (pl. *Aegopodium podagraria*, *Anthriscus sylvestris*, *Chaerophyllum aromaticum*, *Sisymbrium strictissimum*) virágján él. Ritkán fakéreg alatt, növényi törmelékben stb. található. [0,08%]

Eusphalerum luteum (Marsham, 1802) [*Staphylinus ophthalmicus* Paykull, 1800, nec Scopoli, 1763] (sárga virágholyva) – Háromhuta: István-kút, 1997. VI. 2., HG. – Regéc: Gyertyán-kút, 1993. VII. 27., HG. – (Telkibánya): Gönci-patak, 1996. VI. 1., GA. – Szórványosan fordul elő a magasabb hegyvidék erdős régióiban, az ország nyugati felében azonban lehúzódik az alacsonyabb hegyvidéki és a dombvidéki tájakra is. Többnyire égerligetekben, a bükkösök és a gyertyános tölgyesek övének nedves-üde erdeiben, ezek cserjés és magaskórós szegélyén, tisztásain és irtásain akadhatunk rá. Ritkán magaskórós és hegyi réteken, hegyi legelőkön stb. is megtalálható. Virágzó növényeken – irodalmi adatok szerint főleg fákon, cserjéken (pl. *Acer*, *Tilia*) – fordul elő. [0,23%]

Eusphalerum minutum (Fabricius, 1793) (apró virágholyva) – Füzér: Lászlótanya, 1998. VI. 4., HG. – Füzérradvány: (Arborétum), 1997. VI. 8., HG. – Háromhuta: István-kút, 1997. VI. 2., HG.; Mlaka-rét, 1997. VI. 2., HG. – Kishuta: Kemence-patak, 1998. V. 12., HG. – Kovácsvágás: Tehénkosár, 1994. V. 16., 1997. VI. 8., HG. – Nagyhuta: Nyírjes-völgy, 1997. VI. 2., HG.; Szorosbérc, 1997. V. 19., HG. – A hegyvidék és a dombvidék erdős tájainak lakója. Keményfaligetekben, a bükkösök és a gyertyános tölgyesek övének nedves-üde erdeiben, valamint ezek cserjés és magaskórós szegélyén, tisztásain és vágásain él. Szórványosan előfordul nedves-üde gyepekben (magaskórós és hegyi réteken, hegyi legelőkön stb.) is. Virágzó növényeken – főleg lágyszárú növényeken (pl. *Aegopodium podagraria*, *Anemone ranunculoides*, *Anthriscus sylvestris*, *Caltha laeta*, *Chaerophyllum aromaticum*, *Filipendula ulmaria*, *Primula veris*, *Ranunculus auricomus*, *R. repens*) él, de néha fákon, cserjéken (pl. *Cerasus avium*, *Crataegus monogyna*, *C. oxyacantha*, *Prunus spinosa*) is megtalálható. Ritkábban növényi törmelékben stb. is ráakadhatunk. [0,68%]

81. ábra: *Pareusphalerum tenenbaumi* (Bernhauer) (Székessy 1963 nyomán)

Eusphalerum rectangulum (Baudi, 1870) [*Anthobium rectangulum* Fauvel, 1871, nec Baudi, 1870] (fakó virágholyva) – Háromhuta: Sólyom-kő-tető, 1997. VI. 2., HG. – Nagyhuta: Nyírjes-völgy, 1997. VI. 2., HG. – Regéc: Rostáló, 1995. VI. 17., HG. – Sátoraljaújhely: Kecske-hát, 1994. V. 24., HG.; Lőtér, 1995. V. 28., HG.; Magas-hegy, 1994. V. 24., HG. – A hegyvidék és a dombvidék erdős tájain fordul elő, de az alacsonyabb régiókban ritka. Rokonaihoz hasonlóan vizes, nedves és üde, árnyas, párás erdei élőhelyeken található, de a magasabb régiókban szárazabb erdőkben és cserjésekben is gyűjtötték. Szórványosan előfordul magaskórós és hegyi réteken, hegyi legelőkön stb. is. Különböző fák, cserjék és lágyszárú növények (pl. *Aegopodium podagraria*, *Anthriscus sylvestris*, *Cerasus avium*, *Chaerophyllum aromaticum*, *Crataegus oxyacantha*, *Primula veris*, *Salix caprea*, *Spiraea media*) virágján, ritkán növényi törmelékben stb. tartózkodik. [0,45%]

Eusphalerum semicoleoptratum (Panzer, 1794) [*Omalium abdominale* Gravenhorst, 1806] (gödörkés virágholyva) – Sárospatak: Kis-Szava-hegy, 1997. V. 16., HG. – Sátoraljaújhely: Fekete-hegy, 1997. V. 3., HG.; Hore-völgy, 1994. V. 12., HG.; Magas-hegy, 1994. IV. 26., HG.; Sátor-hegy, 1995. V. 1., HG.; Tatárka-tisztás, 1997. V. 3., HG. – Elterjedt a hegyvidék és a dombvidék erdős tájain, de csak a magasabb régiókban gyakori. Elsősorban keményfaligetekben, a bükkösök és a

gyertyános tölgyesek övének nedves-üde erdeiben, ezek cserjés és magaskórós szegélyén, tisztásain és vágásain fordul elő. Néhány alkalommal gyűjtötték sziklaerdőkben, száraz tölgyesekben, sziklai cserjésekben stb., illetve fátlan élőhelyeken (hegyi réteken, hegyi legelőkön, száraz pusztagyepekben stb.) is. Különböző fák, cserjék és lágyszárú növények (pl. *Cerasus avium*, *Chaerophyllum aromaticum*, *Crataegus oxyacantha*, *Primula veris*, *Salix caprea*, *Spiraea media*) virágján, ritkán fakéreg alatt, növényi törmelékben stb. található. [0,45%]

Eusphalerum testaceum (Gravenhorst, 1806) [*Omalium sorbi* Gyllenhal, 1810] (kis virágholyva) – Filkeháza: Bisó, 1999. V. 28., HG. – Füzérradvány (Csiki 1942); (Arborétum), 1995. V. 30., 1997. VI. 8., HG. – Háromhuta: Sólyom-kő-tető, 1997. VI. 2., HG. – Makkoshotyka: Nagy-Láz, 1997. V. 23., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1938*a*); Kecske-hát, 1994. V. 24., HG.; Lőtér, 1995. V. 28., HG.; Magas-hegy, 1994. V. 24., HG.; Malmocska, 1999. V. 28., HG. – A hegyvidék és a dombvidék erdős tájain gyakori, szórványosan megtalálható azonban a síkság csapadékosabb éghajlatú erdős vidékein is, főleg a nagyobb folyók árterületén. Az *Eusphalerum* nem hazai fajai közül ez a legelterjedtebb, és egyben a leggyakoribb is. Elsősorban nedves-üde, árnyas, párás erdei környezetben fordul elő. A magasabb régiókban gyűjtötték száraz erdőkben, cserjésekben, száraz gyepekben stb. is, a síkságon azonban csak vizes-nedves erdőkben, pl. láp- és ligeterdőkben találták. Virágzó fákon, cserjéken, lágyszárú növényeken (pl. *Aegopodium podagraria*, *Allium ursinum*, *Anthriscus sylvestris*, *Caltha laeta*, *C. palustris*, *Cerasus avium*, *Chaerophyllum aromaticum*, *Crataegus monogyna*, *C. oxyacantha*, *Digitalis grandiflora*, *Primula veris*, *Prunus spinosa*, *Pyrus pyraster*, *Rubus idaeus*, *Salix caprea*, *Sorbus aria*, *S. aucuparia*, *S. torminalis*, *Spiraea media*, *Viburnum lantana*, *V. opulus*) él. [0,83%]

Pareusphalerum tenenbaumi (Bernhauer, 1932) [*Staphylinus floralis* auct., nec Paykull, 1789] (gödrös virágholyva) – Sátoraljaújhely: Som-hegy, 1986. IV. 5., HG. – Elterjedt a hegyvidék és a dombvidék – elsősorban azonban a magasabb régiók – erdős tájain. Vizes, nedves és üde erdei élőhelyeken gyakori, de száraz erdőkben, néha gyepekben is előfordul. Főleg lágyszárúak (pl. *Anemone ranunculoides*, *Galeobdolon luteum*, *Lamium maculatum*, *Primula veris*, *Pulmonaria officinalis*) virágján él. Ritkán fákon, cserjéken (pl. *Crataegus monogyna*, *C. oxyacantha*, *Prunus spinosa*) is megtalálható. [0,08%]

Anthophagini (Thomson, 1859) – felemásholyvák

Jellegzetesen mérsékelt égövi (éspedig csaknem kizárólag holarktikus) csoport, néhány képviselőjük azonban a trópusokon, illetve az északi hideg éghajlati övben is előfordul. A fajok jelentősebb hányada hűvösség- és nedvességkedvelő. Többségük erdőkben vagy legalábbis erdős vidékeken honos, egyesek azonban fátlan területeken (a tundrákon, a hegyvidéki erdőhatár fölötti havasi gyepekben stb.) élnek. Az ide tartozó bogarak többsége talajlakó. Nagy részük bomló szerves anyagokon (leginkább korhadó, rothadó növényi maradványokon) fordul elő. Egyes fajok üregekbe, barlangokba is behúzódnak, valódi barlanglakók azonban nincsenek közöttük. A fajok egy csoportja lágyszárú növényeken, illetve cserjék és fák levelein vagy virágain él. Táplálkozásukról kevés biztosat tudunk. A fajok egy része bizonyára ragadozó, más részük azonban (vélhetően) holt növényi és állati anyagokat, illetve moszatokat, gombafonalakat, gombaspórákat, esetleg nektárt, virágport (is) fogyaszt.

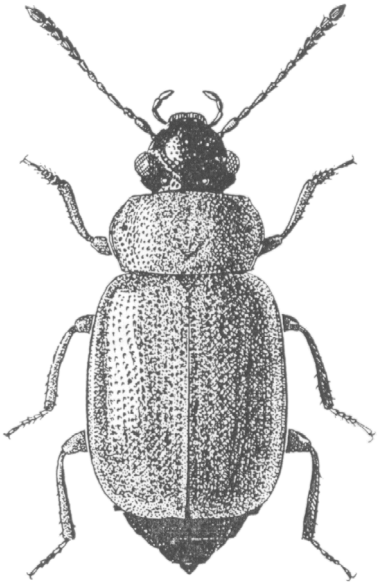
Xylodromus affinis (Gerhardt, 1877) (pusztai felemásholyva) – Tarcal: Ördög-bánya, 2000. III. 31., HG. – Szórványosan fordul elő az erdős puszták övében, az alföldekkel határos alacsonyabb hegyvidéki és dombsági tájak meleg, száraz lejtőin, illetve az Alföld és a Kisalföld peremvidékein. A száraz pusztagyepek, száraz legelők jellegzetes állata. Kisemlősök (többnyire a vakond, ritkábban az ürge stb.) fészkében és föld alatti járataiban él, elvétve azonban megtalálható egér- és pocokjárta avarban, szénatörmelékben stb. is. [0,08%]

Xylodromus concinnus (Marsham, 1802) (füstös felemásholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*a*); Mád (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*a*); Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*a*); Szerencs (Székessy 1939*a*). – Elterjedt a hegyvidék, a

dombvidék és a síkság erdős tájain, és szórványosan előfordul az Alföld, illetve a Kisalföld erdőtlen vidékein is. Elsősorban a nedves-üde, árnyas, párás környezetet kedveli, de a vízi, illetve a szélsőségesen száraz élőhelyek kivételével csaknem mindenütt megtalálható. Bomló szerves anyagokon (avarban, dögön, fakéreg alatt, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában stb.) él, a szabadban azonban meglehetősen ritka. Nagyobb számban madarak és emlősök fészkében, szalmakazlak, szénaboglyák alján, valamint különböző emberi létesítményekben (istállókban, magtárakban, malmokban, szénapajtákban stb.) található. Kivételesen virágzó fákon, cserjéken is előfordul. [0,30%]

Phyllodrepoidea creatoris (Des Gozis, 1886) [*Staphylinus crenatus* auct., nec Fabricius, 1793] (barázdált felemásholyva) – Pálháza (Tóth 1982). – Szórványosan fordul elő a hegyvidék és a dombvidék erdős tájain, elvétve megtalálható azonban a síkság erdeiben is, főleg a csapadékosabb éghajlatú vidékeken, illetve a nagyobb folyók árterületén. Elhalt lombosfák (*Acer*, *Fagus*, *Populus*, *Quercus* stb.) gombás tuskóján, törzsén és leváló kérge alatt, gombás avarban stb. él; kivételesen virágzó fákon, cserjéken is előfordul. Nálunk rendszerint a párás, hűvös őszi és tavaszi, illetve az enyhe, fagymentes téli napokon rajzik. [0,08%]

Anthobium atrocephalum (Gyllenhal, 1827) (feketésfejű felemásholyva [feketésfejű holyva]) – Abaújszántó: Aranyos-völgy, 1996. V. 14., HG.; Sátor-hegy, 1995. VI. 9., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. V. 3., HG. – (Balsa): Homokos-hát, 1993. VI. 13., HG. – Bodrogkeresztúr: Lebuj, 1994. V. 22., 1994. X. 30., HG. – Bodrogszegi: Bodrog, 1995. IV. 19., 1995. V. 24., HG. – Boldogkőváralja: Tekeres-patak, 2000. V. 3., HG. – Dámóc: File-szög, 1993. IV. 25., 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., HG. – Garadna, repült, 1998. XII. 10., GA. – Gávavencsellő: Remete, 1996. III. 26., 1996. VI. 2., HG. – Gönc: Szesszió, 1995. IV. 9., 1995. V. 17., 1995. X. 4., HG. – Hernádvécse: (Száraz-berek), kavicsbánya, 1995. V. 17., HG. – Kéked: Les-hegy, 1994. XI. 27., HG. – Komlóska: Sáros-völgy, 1998. III. 3., HG. – Nagyhuta: Kemence-patak, 1998. XI. 14., HG.; Nyírjes-völgy, 1998. VI. 26., HG. – Olaszliszka: Galambos, 1993. VI. 13., HG. – Pácin (Chyzer 1885*c*; Kuthy 1897; Székessy 1939*a*); Mágócsi várkastély, 1994. VI. 19., HG.; Mosonnai-erdő, 1993. V. 9., 1993. VI. 12., 1993. X. 30., 1999. V. 13., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. X. 28., HG. – Regéc: Rostáló, 1995. IX. 30., HG.; (Sertés-hegy), 1996. X. 8., HG.; Vajda-völgy, 1993. XI. 7., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. V. 9., 1993. VI. 12., HG.; Motolla, 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., 1993. X. 30., HG. – Sárospatak (Székessy 1939*a*); Veres-haraszt, 1999. IV. 15., 1999. X. 15., 2000. IV. 3., HG. – Sátoraljaújhely: Bodadűlő, 1999. X. 15., 1999. X. 30., HG.; Esztáva, 1994. IV. 16., 1994. V. 28., 1999. X. 15., 1999. X. 30., 2001. IV. 8., HG., szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Gyalmos, 1993. X. 23., 1995. XI. 28., HG.; Hore-völgy, 1994. XI. 6., HG.; Kacsató, 1993. V. 9., HG.; Kecske-hát, 1994. V. 24., 1994. XI. 4., 1999. X. 17., HG.; Kis-Magas-hegy, 1994. V. 24., HG., rét, 1998. V. 21., HG.; Kökényes, 1994. V. 3., HG.; Magas-hegy, 1994. I. 30., 1994. III. 20., 1994. IV. 26., 1994. V. 24., 1994. XI. 4., HG.; Májuskút, 1999. V. 15., HG.; Nagy-nyugodó, 1994. IV. 26., HG.; Rettel-dűlő, 1994. IV. 16., HG.; Sátor-hegy, 1993. II. 22., 1995. V. 1., 1995. V. 27., 1995. XI. 14., HG.; Som-hegy, 1994. IV. 16., 1994. V. 12., 1994. XI. 6., HG.; (Szénégető-völgy), 1992. VI. 5., 1994. IV. 16., HG.; Vörös-nyereg, 1994. IV. 26., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. IV. 25., HG. – Sima: Csonkás, 1996. V. 14., 1996.

82. ábra: *Anthobium atrocephalum* (Gyllenhal) (Székessy 1963 nyomán)

X. 27., HG. – Telkibánya: Ósva-völgy, 1994. XI. 5., HG. – Tiszacsermely: Csermely-szög, 1995. V. 16., HG. – Tiszakarád: Felső-szög, 1995. V. 11., HG. – Tiszaladány: Kis-Tisza, 1998. VI. 3., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. VI. 3., HG., rostálás, 1998. IV. 13., HG. – Zemplénagárd: Asztrap-dűlő, 1993. VI. 12., 1993. VII. 11., HG. – Zsujta: Zug, 1995. X. 4., HG. – A hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon egyaránt előfordul; zárt erdőkben – különösen tölgyesekben – egyike a legközönségesebb holyvafajoknak. Nedvesebb, párásabb környezetben néha fátlan élőhelyeken is megtalálható. Elvétve üregekbe, barlangokba is behúzódik. Legnagyobb tömegben gombásodó avarban él, de nem ritka dögön, elhalt fák gombás tuskóján, törzsén és leváló kérge alatt, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, guanón, hangyafészkek gombás törmelékében, hullott gyümölcsön, komposztban, madarak és emlősök fészkében, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, víz által partra sodort uszadékban stb. sem. [6,85%]

Anthobium melanocephalum (Illiger, 1794) (feketefejű felemásholyva [feketefejű holyva]) – Sárospatak (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*a*); Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*a*). – Elsősorban a hegyvidék magasabb régióit lakja, az alacsonyabb hegyvidéki és dombvidéki tájakon csak elvétve fordul elő. Megtalálható a bükkösök (különösen a magashegységi bükkösök), ritkán a gyertyános tölgyesek övének nedves-üde erdeiben. A hűvös, nedves éghajlatot, az árnyas, párás környezetet, a háborítatlan öreg erdőket kedveli. Gombafonalakkal sűrűn átjárt nedves avarban, fakorhadékban, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, vadtrágyában stb. él. Nálunk többnyire a párás, hűvös őszi és tavaszi, illetve az enyhe, fagymentes téli napokon rajzik. [0,15%]

Olophrum assimile (Paykull, 1800) (ragyás felemásholyva [pontos holyva]) – Bodroghalom: Nyárjas-dűlő, 1995. IV. 4., HG.; Patkó, 1995. V. 11., HG. – Bodrogkeresztúr: Lebuj, 1994. IV. 30., HG. – Cigánd: Ledmecő, 1994. V. 1., 1994. XI. 1., HG.; Nagy-erdő, 1995. IV. 4., HG. – Felsőberecki: Bodrog, 1998. IV. 25., HG. – Gávavencsellő: Görbe-tó, 1996. IV. 23., 1996. V. 8., 1996. VI. 2., HG.; Lapály, 1996. V. 8., HG.; Ó-Füzes, 2001. III. 10., HG.; Pusztafalui-dűlő, 1996. V 8., HG.; Remete, 1996. V. 8., HG. – Gönc: Szesszió, 1995. IV. 9., 1995. V. 17., HG. – Hernádvécse: (Szárazberek), kavicsbánya, 1995. IV. 9., HG. – Karcsa: Lábszár, 1994. V. 1., HG. – Komlóska: Hotykapatak, 1997. XI. 15., KA. – Pácin: Mosonnai-erdő, 1999. V. 13., HG. – Rakamaz: Solymos-tó, 1998. VI. 3., HG. – Regéc: Rostáló, 1988. V. 14., HG.; (Sertés-hegy), 1996. X. 8., HG. – Révleányvár: Méhes-sugoly, 1993. V. 9., HG.; Motolla, 1994. XI. 1., HG.; Pap-erdő, 1999. IV. 10., 1999. V. 13., HG. – Sárospatak: Király-hegy, szőlő, 1999. IV. 15., HG.; Veres-haraszt, 1999. IV. 15., HG. – Sátoraljaújhely: Barázdaszél, árvízi uszadékból, 2000. IV. 15., HG.; Berecki híd, 1992. IV. 12., HG.; Boda-dűlő, 2000. IV. 7., HG.; Bodrog, 1992. IV. 20., HG.; Esztáva, 1999. X. 15., 1999. X. 30., 2001. IV. 8., HG., szőlő, 1999. IV. 15., 2000. IV. 3., HG.; Kacsa-tó, 1992. V. 1., 1996. IV. 29., 1997. V. 6., 1997. V. 17., HG.; Májuskút, szőlő, 2000. IV. 7., 2001. IV. 8., HG.; Rettel-dűlő, 1994. IV. 16., HG. – Semjén: Galamb-szék, 1993. IV. 25., 1993. X. 30., HG. – Tarcal: Csendes-tag, 1994. III. 12., 1994. IV. 21., HG.; Pestere, 1994. V. 22., 1994. X. 30., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. V. 8., HG. – Tiszacsermely: Csermely-szög, 1995. V. 11., HG. – Tiszatardos: Rimasó, 1998. IV. 27., 1998. X. 28., HG. – Tolcsva: Várhegy, 1994. IV. 30., HG. – Vizsoly: Ortás, 1996. V. 14., HG. – Elterjedt a hegyvidéken, a dombvidéken és a síkságon. Vizes, nedves és üde gyepekben, erdőkben (eutróf állóvízi és mezotróf patakmenti mocsarakban, magassásosokban, forráslápokban, lápokban, lápréteken, nedves és üde réteken, láp- és ligeterdőkben stb.) fordul elő. Bomló növényi anyagokon (nedves avarban, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. Elvétve kisemlősök fészkében, föld alatti járataiban is megtalálható. [4,29%]

Deliphrosoma prolongatum (Rottenberg, 1873) (magashegyi felemásholyva) – Regéc: Ördögvölgy, 1996. X. 8., HG.; Rostáló, 1995. IX. 30., HG.; Vajda-völgy, 1988. IV. 23., 1989. XI. 5., HG. – Faunaterületünkről korábban csak a Kárpátok vonulatairól (Szlovákiából és Romániából) ismertük, Magyarországról eddig még nem említették. A hegyvidéki erdők középső (magashegységi) és felső (alhavasi) régióiban fordul elő. Vizes, nedves és üde erdőkben (éger- és kőrisligetekben, bük-

kösökben, szurdokerdőkben, lucosokban stb.) él. Környezeti igénye és életmódja az előző fajéhoz egészen hasonló. [0,30%]

Acidota cruentata Mannerheim, 1831 (téli felemásholyva) – Garadna, házfalról, 1994. XI. 16., 1994. XII. 12., GA. – Kéked: Les-hegy, 1994. XI. 27., HG. – Nagyhuta: Kőkapu, tó jegéről, 1994. XII. 18., HG. – Sátoraljaújhely: (belterület) Kazinczy Ferenc Múzeum, 1994. XI. 23., HG., Kazinczy u., 1994. XI. 26., 1994. XII. 3., 1994. XII. 12., 1995. I. 1., HG.; Hore-völgy, 1994. XI. 6., HG.; Magas-hegy, 1994. I. 30., 1994. III. 20., 1994. IV. 26., 1994. XI. 4., HG.; Som-hegy, 1994. XI. 6., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG. Telkibánya: Csapontos-forrás, 1994. XI. 5., HG.; Ósva-völgy, 1994. XI. 5., HG. – Elterjedt a hegyvidék alacsonyabb régióiban, a dombvidéken és a síkságon. Elsősorban zárt erdőkben fordul elő (az Alföld és a Kisalföld szárazabb éghajlatú vidékein csak vizes-nedves erdőkben gyakori), megtalálható azonban cserjésekben, vizes, nedves és üde gyepekben stb. is. Bomló növényi anyagokon (avarban, elhalt fák korhadó anyagában és leváló kérge alatt, komposztban, kövek, fadarabok alatt, rothadó növényi maradványokon, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. Elvétve kisemlősök fészkében, föld alatti járataiban is megtalálható. Nálunk rendszerint a párás, hűvös őszi és tavaszi, illetve az enyhe, fagymentes téli napokon rajzik. [1,36%]

Anthophagus angusticollis (Mannerheim, 1831) [*Carabus abbreviatus* auct., nec Fabricius, 1779] (keskenyhátú felemásholyva) – Füzér: Lászlótanya, 1979. VII. 3., RI., 1998. VI. 4., HG. – Elterjedt a hegyvidék és a dombvidék erdős tájain, az alacsonyabb régiókban azonban szórványosan fordul elő és ritka. Keményfaligetekben, a bükkösök és a gyertyános tölgyesek övének nedves-üde erdeiben, ezek cserjés és magaskórós szegélyén, tisztásain és vágásain él. Néhány alkalommal gyűjtötték nedves-üde gyepekben, hegyi réteken, hegyi legelőkön stb. is. Elsősorban magaskórós lágyszárúakon (pl. *Aegopodium podagraria*, *Anthriscus sylvestris*, *Chaerophyllum aromaticum*, *Epilobium hirsutum*, *E. montanum*, *Eupatorium cannabinum*, *Mentha longifolia*, *Urtica dioica*), ritkábban cserjéken és alacsonyabb fákon (*Crataegus monogyna*, *C. oxyacantha*, *Fagus sylvatica*, *Rubus idaeus*, *Salix caprea*, *Sambucus racemosa*, *Spiraea media*, *Sorbus aria* stb.) található. [0,15%]

Phaganthus caraboides (Linnaeus, 1758) (futóbogárszerű felemásholyva [nagy virágholyva]) – Cigánd: Nagy-erdő, 1995. V. 16., HG. – Tiszabercel: Tód alja dűlő, 1996. VII. 6., HG. – A hegyvidék és a dombvidék (elsősorban a magasabb régiók) erdős területeinek lakója, de a csapadékosabb éghajlatú síksági tájak ártéri erdeiben is előfordul nagyon szórványosan. Keményfaligetekben, ezek cserjés és magaskórós szegélyén, tisztásain és irtásain él. Többnyire magaskórós lágyszárú növényeken (pl. *Aegopodium podagraria*, *Anthriscus sylvestris*, *Chaerophyllum aromaticum*, *Urtica dioica*), ritkábban cserjéken és alacsonyabb fákon (*Betula*, *Corylus*, *Crataegus*, *Populus*, *Prunus*, *Salix*, *Sorbus* stb.) található. [0,15%]

Lestevella longoelytrata (Goeze, 1777) (partfutó felemásholyva) – Abaújkér: Sóstó, 2000. V. 3., HG. – Arka: Boldogkőváraljai-patak, 2000. V. 3., 2000. V. 16., HG. – Boldogkőváralja: Tekeres-patak, 2000. V. 3., HG. – Filkeháza: Bisó, 1999. V. 28., HG. – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, parttaposás, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Füzérkajata: Kis-Büdös-tó, 2000. V. 1., HG. – Háromhuta: István-kút, 1997. VI. 2., HG. – Komlóska: Sáros-völgy, 1997. VII. 13., KA. – Lácacséke: Pocsolya-rét, 1999. V. 13., HG. – Makkoshotyka: (Bocskor-völgy), 1997. V. 23., HG. – Nagyhuta: Szoros-bérc, 1997. V. 19., HG. – Sárospatak (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*a*) – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1939*a*); Hore-völgy, 1994. V. 12., HG.; Szénégető-völgy, 1999. V. 22., HG. – Sima: Aranyos-patak, 2000. V. 16., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. V. 11., HG. – Tolcsva: Várhegy, 1994. V. 22., HG. – Előfordul a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak vízfolyásai mentén. A zárt erdők övében elterjedt és gyakori, az erdős puszták övében ritka, itt jobbára csak a nagyobb folyók árterületén található. A friss vízzel öntözött talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek, keményfaligetek jellemző állata. Néha (elsősorban áradásokat vagy tartós esőzéseket követően) bükkösök, szurdokerdők stb. felázott talaján is előfordul. Elvétve vizes-nedves gyepekben (patakmenti mocsarakban, magassásosokban, magaskórósokban stb.) is megtalálható. Karsztos vidékeken víznyelők, aknabarlangok bejáratában

is gyakran ráakadhatunk: ilyen helyekre általában a felszíni vizek hordalékával kerül be. Vízbe vagy vizes talajra hullott falevelek, gallyak között, víz által partra sodort uszadékban, vízben ázó vagy vízzel permetezett mohában, kövek, fadarabok alatt stb. él. [1,43%]

Lestevidia villosa (Waltl, 1838) [*Lesteua punctata* Erichson, 1839] (csermelyfutó felemásholyva) – Füzér: Hosszú-bérc, 1996. X. 11., HG. – Komlóska: Hotyka-patak, 1999. VI. 7., HG. – Telkibánya: Jó-hegy, 2001. III. 27., ÁL. és HG. – Elsősorban a hegyvidék és a dombvidék lakója, egy-két lelőhelye azonban a Kisalföld peremvidékeiről is ismert. A friss vízzel öntözött talajú, árnyas, párás erdei élőhelyek, égerligetek jellemző állata. Vízbe vagy vizes talajra hullott falevelek, gallyak között, víz által partra sodort uszadékban, ritkábban vízben ázó vagy vízzel permetezett mohában, kövek, fadarabok alatt stb. található. [0,23%]

Megarthrinae (Joy, 1932) – sutaholyvák

Származásuk szerint az előző alcsaláddal (Omaliinae) vannak közeli rokonságban. Fajaik – kevés kivételtől eltekintve – a Föld északi féltekéjén fordulnak elő. Túlnyomó részük a mérsékelt égövekben honos, csupán egy-két faj él a trópusokon (ezek többnyire hűvös, csapadékos éghajlatú magashegységek lakói). Valamennyi faj erdőkben vagy legalábbis erdős vidékeken fordul elő; közülük nem egy kifejezetten hűvösség- és nedvességkedvelő. Kivétel nélkül talajlakók. Bomló szerves anyagokon (avarban, dögön, fák kifolyó nedvén, guanón, komposztban, gombák rothadó termőtestén, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, víz által partra sodort uszadékban stb.) élnek. Egyes fajok alkalomadtán üregekbe, barlangokba is behúzódnak, valódi barlanglakók azonban nincsenek közöttük. Táplálkozásukról nincsenek biztos adataink. Valószínű, hogy növényi és állati maradványokat esznek, de az is elképzelhető, hogy a mindenütt jelenlevő gombafonalakat, gombaspórákat fogyasztják. Az alcsaládot mindössze 11 nem képviseli, az ismert fajok száma pedig 90 körül van. A Kárpát-medencében 14 fajuk fordul elő, közülük 11 Magyarországon is megtalálható. A zempléni tájakon 7 faj előfordulása bizonyított.

Megarthrini Joy, 1932 – sutaholyvák

Elterjedésük, környezeti igényük és életmódjuk nem különbözik az alcsaládnál leírtaktól.

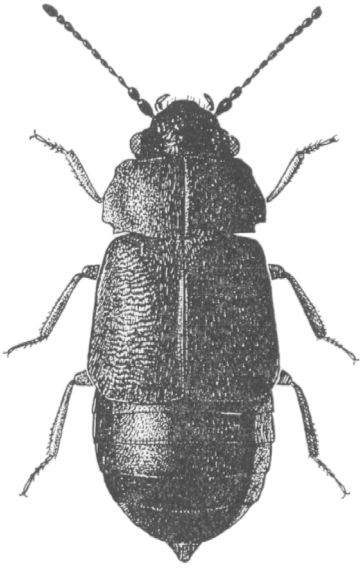
Megarthrus denticollis (Beck, 1817) (csipkéshátú sutaholyva) – Sátoraljaújhely: (belterület) Kazinczy Ferenc Múzeum, 1999. III. 30., HG. – Elterjedt a hegyvidék és a dombvidék erdős tájain, szórványosan előfordul azonban a síkság csapadékosabb éghajlatú erdős vidékein is, főleg a nagyobb folyók árterületén. Elsősorban nedves-üde élőhelyek lakója; erdőkben, ritkábban gyepekben is megtalálható. Néha üregekbe, barlangokba is behúzódik. Bomló szerves anyagokon (avarban, dögön, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, guanón, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [0,08%]

Megarthrus depressus (Paykull, 1789) (kerekhátú sutaholyva) – Pálháza (Tóth 1982). – Elterjedt a hegyvidék és a dombvidék erdős tájain, de valószínűleg a síkság csapadékosabb éghajlatú erdős vidékein is előfordul. Környezeti igénye és életmódja az előző fajéhoz hasonló. [0,08%]

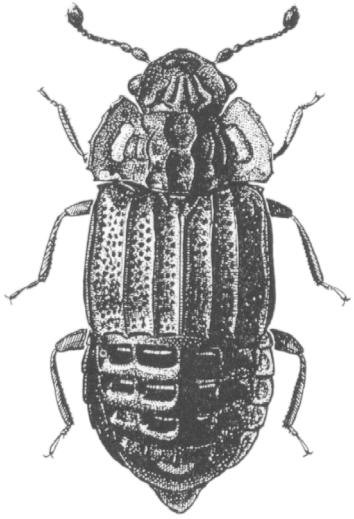
Megarthrus hemipterus (Illiger, 1794) (vöröses sutaholyva) – Füzér: Nagy-Milic (Tóth 1982); Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1938*a*). – A hűvös, csapadékos éghajlatú erdős hegyvidéki tájak jellemző állata. Az ország nyugati részében az alacsonyabb régiókba is leereszkedik, a keleti országrészben azonban csak a magasabb hegyvidéken fordul elő. Környezeti igénye és életmódja az előző fajokéhoz hasonló. [0,15%]

Megarthrus sinuatocollis (Lacordaire, 1835) (szögleteshátú sutaholyva) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Sátoraljaújhely: Rettel-dűlő, 1994. IV. 16., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain, a síkságon azonban jobbára csak a csapadékosabb éghajlatú vidékeken, a nagyobb folyók árterületén fordul elő igen szórványosan. Környezeti igénye és életmódja az előző fajokéhoz hasonló. [0,15%]

Pteronius brachypterus (Fabricius, 1792) (közönséges sutaholyva [suta holyva]) – Füzér: Lászlótanya, 650 m, *Aconito-Fagetum sylvaticae*, bükk gombás kérge alól, 1999. V. 1., ÁL. és HG. – Komlóska: Sáros-völgy, 1998. III. 3., HG. – Pácin: Égeres, 1999. VII. 25., HG. – Regéc: Vajda-völgy, 1989. XI. 5., HG. – Sátoraljaújhely: Májuskút, szőlő, 1998. IV. 24., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. III. 6., HG. – Telkibánya: Mátyás király kútja, 2000. VIII. 19., HG. – Elterjedt a hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Elsősorban nedves-üde élőhelyeken fordul elő; erdőkben, rit-

83. ábra: *Megarthrus bellevoyei* Saulcy (Székessy 1963 nyomán)

84. ábra: *Micropeplus marietti* Jacquelin du Val (Székessy 1963 nyomán)

kábban gyepekben is megtalálható. Néha üregekbe, barlangokba is behúzódik. Bomló szerves anyagokon (avarban, dögön, fák kifolyó nedvén, gombák rothadó termőtestén, guanón, hangyafészkek gombás törmelékében, komposztban, rothadó növényi maradványokon, szárazodó trágyában, víz által partra sodort uszadékban stb.) él. [0,53%]

Pteronius crenulatus (Pandellé, 1867) [*Proteinus limbatus* auct., nec Mäklin, 1852] (magashegyi sutaholyva) – Regéc: Vajda-völgy, 1989. XI. 5., HG. – Hazánkban egyelőre csak a Bükkből és a Zempléni-hegységből ismert, valószínű azonban, hogy az Északi-középhegységben másutt is megtalálható. Elsősorban a hegyvidéki erdők középső (magashegységi) és felső (alhavasi) régióiban honos, az alacsonyabb hegyvidéken csak elvétve kerül elő. Többnyire bükkösökben, szurdokerdőkben, lucosokban fordul elő, nem egyszer azonban kőris- és égerligetekben, illetve az erdőhatár fölötti cserjésekben is ráakadhatunk. A hűvös, nedves éghajlatot, az árnyas, párás környezetet, a háborítatlan öreg erdőket kedveli. Nálunk elsősorban mélyen bevágódott, szűk völgyekben, szurdokokban, északra néző sziklafalak, meredek lejtők alján, nedves, humuszban gazdag talajokon fordul elő. Bomló szerves anyagokon (dögön, gombák rothadó termőtestén, nedves avarban stb.) él. [0,08%]

Pteronius laevigatus (Hochhuth, 1871) [*Omalium macropterum* auct., nec Gravenhorst, 1806; *Proteinus macropterus* var. *fallax* Mulsant et Rey, 1878; *Pteronius serrifer* Muona, 1977] (domború sutaholyva) – Alsóberecki (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1938*a*) – Pácin: Égeres, 1999. VII.

25., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1938*a*). – A hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájainak lakója, a síkságon azonban jobbára csak a csapadékosabb éghajlatú vidékeken, illetve a nagyobb folyók árterületén fordul elő szórványosan. Környezeti igénye és életmódja a *Pteronius brachypterus* fajéhoz hasonló. [0,23%]

Micropeplinae (Leach, 1815) – bordásholyvák

Származásuk szerint az előző alcsaláddal (Megarthrinae) vannak közeli rokonságban. Valamennyi fajuk a Föld északi féltekéjén fordul elő. Többségük a mérsékelt égövben honos, csupán néhány faj él Délkelet-Ázsia, illetve Közép- és Dél-Amerika trópusain (ezek többnyire hűvös, csapadékos éghajlatú magashegységek lakói). Valamennyi faj erdőkben vagy legalábbis erdős vidékeken fordul elő; közülük nem egy kifejezetten hűvösség- és nedvességkedvelő. Kivétel nélkül talajlakók. Bomló növényi anyagokon, leginkább nedves avarban, nedves szénatörmelékben, komposztban, víz által partra sodort uszadékban stb. élnek. Egyesek korhadékevőnek tartják őket, mások szerint gombaspórákat fogyasztanak. Az alcsaládot mindössze 5 nem képviseli, az ismert fajok száma pedig 50 körül van. A Kárpát-medencében 10 faj fordul elő, közülük 6 Magyarországon is megtalálható. A zempléni tájakon 2 faj előfordulása bizonyított.

Micropeplus marietti Jacquelin du Val, 1857 [*Nitidula staphylinoides* auct., nec Marsham, 1802] (közönséges bordásholyva) – Gávavencsellő: Lomos, 2001. VI. 11., HG. – Sátoraljaújhely (Kuthy 1897); Bárczykert (Biró 1883); Esztáva, 2001. IV. 8., HG.; Gyalmos, 1993. X. 23., HG.; (Szénégető-völgy), 1994. VII. 20., HG. – Elterjedt az alacsonyabb hegyvidék, a dombvidék és a síkság erdős tájain. Zárt erdőkben, különösen tölgyesekben gyakori; elvétve gyepekben is előfordul. Avarban és más növényi eredetű törmelékben él. [0,45%]

Micropeplus porcatus (Paykull, 1789) [*Staphylinus porcatus* Fabricius, 1793, nec Paykull, 1789] (érdes bordásholyva [bordás holyvácska]) – Sárospatak: Baksa-homok, 1999. V. 16., HG. – Sátoraljaújhely (Biró 1883; Kuthy 1897; Székessy 1938*a*). – Szórványosan fordul elő a zárt erdők övében, az alacsonyabb hegyvidéki régiókban, a dombvidéken és a síkságon. Az Alföldön és a Kisalföldön (az erdős puszták övében) csak a hűvösebb, csapadékosabb éghajlatú peremvidékeken, illetve a nagyobb folyók árterületén ismert egy-két lelőhelye. Elsősorban nedves-üde erdők lakója, megtalálható azonban vizes-nedves, illetve üde-száraz erdőkben, néha nedves-üde gyepekben is. Bomló növényi anyagokon (avarban, elhalt fák nedves korhadékában stb.) él. [0,15%]

[**Micropeplus staphylinoides** (Marsham, 1802) (vöröses bordásholyva) – Ez a faj elsősorban Nyugat- és Délnyugat-Európa lakója, elterjedési területe azonban eléri a Kárpát-medence nyugati peremvidékeit is. Faunaterületünkön Ausztriában (a Kőszegi-hegységben és a Lajta-hegységben) gyűjtötték. Előkerülésére valószínűleg Magyarországon is számíthatunk. Környezeti igénye és életmódja az előző fajéhoz hasonló. Sátoraljaújhelyről közölt adata (Biró 1883; Kuthy 1897), csakúgy mint a hazánk területéről közölt adatok többsége, minden bizonnyal a *Micropeplus marietti* fajra vonatkozik, és a *Nitidula staphylinoides* név téves alkalmazására vezethető vissza.]

Köszönetnyilvánítás

Köszönetet mondunk a Zempléni Környezetvédelmi Egyesületnek, az Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítványnak kiadványunk anyagi támogatásáért.

Hálával tartozunk mindazoknak – Éble Edének, Gulyás Attilának, Kiss Andrásnak, Kiss Lászlónak, Kovács Tibornak, Kutasi Csabának, Makranczy Györgynek, Nagy Dezsőnek, Rozner Istvánnak, Rudner Józsefnek –, akik a gyűjtésben részt vettek, illetve gyűjteményüket, adataikat rendelkezésünkre bocsátották. Makranczy Györgynek – idehaza nem hozzáférhető közlemények felkutatásában és megszerzésében nyújtott segítségéért – ezen túlmenően is lekötelezettjei vagyunk.

Illesse külön köszönet ezen kívül Hámori Sándornét és Hegyessy Sándort, akik fűhálózással, rostálással gyűjtöttek, illetve a talajcsapdák kezelésében segítettek. Itt mondunk köszönetet családtagjainknak is, akik munkánkat támogatták, segítették.

Summary

Locality data of 679 species of the families Staphylinidae, Stenidae, Aleocharidae, Phloeocharidae, Tachinidae, Oxyporidae and Micropeplidae collected in the territory of Zempléni-hegység, Hernád-völgy, Bodrogköz, Rétköz and Taktaköz (North-east Hungary) are listed. Twenty species, *Bisnius corvinus*, *B. pseudoparcus*, *B. rufimanus*, *Astenus rutilipennis*, *Polychara lygaea*, *Demosoma brachypterum*, *D. soror*, *Ilyobates mech*, *Atheta subquadrata*, *Philhygra tmolosensis*, *Plataraea nigriceps*, *Anopleta corvina*, *A. strupiana*, *Taxicera sericophila*, *Calischnopoda exarata*, *Pisalia flavicornis*, *Euryusa optabilis*, *Schinomosa gracilis*, *Tachyporus caucasicus* and *Deliphrosoma prolongatum* are reported as new to the Hungarian fauna. (Twenty species, also new to the fauna, are mentioned from other regions of Hungary: *Kenonthus laevicollis*, *Gabrius toxotes*, *Parerichsonius signaticornis*, *Raphirus semiaeneus*, *Typhlolinus azuganus*, *Hemistenus carpathicus*, *Maurachelia roubali*, *Derocala longitarsis*, *Platyola austriaca*, *Actophylla varendorffiana*, *Philhygra scotica*, *Liogluta pagana*, *Brundinia meridionalis*, *Trichiusa immigrata*, *Pleurotobia magnifica*, *Phymatura brevicollis*, *Placusa incompleta*, *Tachyporus quadriscopulatus*, *Hesperophilus baudii*, *Acidota crenata*.) In addition, four new tribes, Sepedophilini, Blediini, Aploderini and Phloeonomini, as well as a new genus, *Teratobledius* are described. A new name, *Metatesnus* nom. n. is proposed for *Metastenus* Ádám, 1987 (Coleoptera), a junior primary homonym of *Metastenus* Walker, 1834 (Hymenoptera). Two new synonymies are established: *Chilomorpha* Krása, 1914 is a junior subjective synonym of *Derocala* Mulsant et Rey, 1875 and *Nehemitropia* Lohse, 1971 is a junior objective synonym of *Hemitropia* Mulsant et Rey, 1874. A key is given (in Hungarian) to the determination of the staphylinid families and subfamilies occurring in the Carpathian Basin.

The text concerning the history of the research, system, distribution, characteristic species, prehistory, nature protection, as well as the habitats and bionomy was written by László Ádám. The collecting data were compiled by both authors. The description of the localities and the collecting methods was written by Gábor Hegyessy.

Irodalom

Ádám, L. (1994): A new Ceritaxa species from Hungary (Coleoptera: Staphylinidae). *Folia Entomologica Hungarica* **55**: 19–20.

Biró, L. (1883): Adatok Zemplén megye természetrajzi ismeretéhez. (II. Dr. Chyzer Kornél gyűjteményének bogarai.) *A magyar orvosok és természetvizsgálók 1882. aug. 23-tól aug. 27-ig Debreczenben tartott XXII. vándorgyűlésének történeti vázlata és munkálatai*. Budapest, pp. 195–232.

Bordoni, A. (1973): Note sugli Xantholinus dell'Ungheria (Col. Staphylinidae) e descrizione di due Nuove Specie. *Bolletino dell' Associazione Romana di Entomologia* **27** (3–4): 44–51.

Chaney, R. W. (1940): Tertiary forests and continental history. *Bull. Geol. Soc. Am*. **51**: 469–488.

Chyzer, K. (1885*a*): Ujabb adatok Zemplénmegye bogárfaunájához I. *Rovartani Lapok* **2** (5): 100–106.
Chyzer, K. (1885*b*): Ujabb adatok Zemplénmegye bogárfaunájához II. *Rovartani Lapok* **2** (6): 122–125.
Chyzer, K. (1885*c*): Pótló adatok Zemplénmegye bogárfaunájához. *Rovartani Lapok* **2** (12): 251.
Csiki, E. (1942): Data ad cognitionem faunae Coleopterorum Comitatus Abaúj-Torna. *Fragmenta Faunistica Hungarica* **5**: 82–86.
Deevey, E. S. (1949): Biogeography of the Pleistocene. I. Europe and North America. *Bull. Geol. Soc. Am*. **60**: 1315–1416.
Eppelsheim, [E.] (1883): Neue Staphylinen der österreichisch–ungarischen Monarchie und der angrenzenden Länder. (Fortsetzung.) *Wiener Entomologische Zeitung* **2**: 270–272.
Firbas, F. (1949): Spät- und nacheiszeitliche Waldgeschichte Mitteleuropas. Vol. I. Jena, 480 pp.
Firbas, F. (1952): Spät- und nacheiszeitliche Waldgeschichte Mitteleuropas. Vol. II. Jena, 256 pp.
Freitag, H. (1962): Einführung in die Biogeographie von Mitteleuropa. Stuttgart, xiv + 214 pp.
Földi, E. (szerk.) (1980): *Magyarország Földrajzinév-tára II. Borsod-Abaúj-Zemplén megye*. Kartográfiai Vállalat, Budapest, 71 pp., 1 t.
Földi, E. (szerk.) (1981): *Magyarország Földrajzinév-tára II. Szabolcs-Szatmár megye*. Kartográfiai Vállalat, Budapest, 56 pp., 1 t.
Gildenkov, M. Yu. (1995): Some little-known and new species for Russia of the genus Carpelimus Leach (Coleoptera Staphylinidae). *Russian Entomological Journal* **4** (1–4): 11–14.
Gozmány, L. (1994): A magyar állatnevek helyesírási szabályai. *Folia Entomologica Hungarica* **55**: 429–445.
Kuthy, D. (1896 (1897)): Ordo: Coleoptera. *In*: Paszlawszky, J. (ed.): *A Magyar Birodalom Állatvilága (Fauna Regni Hungariae)*. A Királyi Magyar Természettudományi Társulat, Budapest, pp. 1–213, t. 1.
Lohse, G. A. (1971): Über gattungsfremde Arten und Artenkreise innerhalb der „Großgattung" Atheta Thomson. *Verh. Ver. naturw. Heimatforsch. Hamburg* **38**: 67–83.
Makranczy, Gy. (1998): Holyvák III.–Staphylinidae III. *Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae)*, VII, 7. Kézirat, 109 pp.
Mocsáry, S. (1875): Adatok Zemplén- és Ungmegyék faunájához. *Mathematikai és Természettudományi Közlemények* **13**: 131–185.
Székessy, V. (1938*a*): Die Staphyliniden des historischen Ungarn. I. *Fragmenta Faunistica Hungarica* **1** (2–3): 37–42.
Székessy, V. (1938*b*): Die Staphyliniden des historischen Ungarn. II. *Fragmenta Faunistica Hungarica* **1** (4): 75–78.
Székessy, V. (1939*a*): Die Staphyliniden des historischen Ungarn. III. *Fragmenta Faunistica Hungarica* **2** (1): 1–4.
Székessy, V. (1939*b*): Die Staphyliniden des historischen Ungarn. IV. *Fragmenta Faunistica Hungarica* **2** (2): 17–20.
Székessy, V. (1939*c*): Die Staphyliniden des historischen Ungarn. V. *Fragmenta Faunistica Hungarica* **2** (3): 33–36.
Székessy, V. (1939*d*): Die Staphyliniden des historischen Ungarn. VI. *Fragmenta Faunistica Hungarica* **2** (4): 49–52.
Székessy, V. (1940): Die Staphyliniden Ungarns. VII. *Fragmenta Faunistica Hungarica* **3** (3): 49–59.
Székessy, V. (1943): Die Staphyliniden Ungarns. VIII. *Fragmenta Faunistica Hungarica* **6** (3): 101–112.
Székessy, V. (1963): Holyvák I. Staphylinidae I. *Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae)*, VII, 5. Akadémiai Kiadó, Budapest, 117 pp.

Tóth, L. (1982): Holyvák II–Staphylinidae II. *Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae)*, VII, 6. Akadémiai Kiadó, Budapest, 110 pp.
Tóth, L. (1983): Holyvák V.–Staphylinidae V. *Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae)*, VII, 9. Akadémiai Kiadó, Budapest, 69 pp.
Tóth, L. (1984): Holyvák VII.–Staphylinidae VII. *Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae)*, VII, 11. Akadémiai Kiadó, Budapest, 142 pp.
Tóth, L. (1989): Holyvák VI.–Staphylinidae VI. *Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae)*, VII, 10. Akadémiai Kiadó, Budapest, 41 pp.
Tóth, L. (1993): Holyvák VIII–Staphylinidae VIII. *Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae)*, VII, 12/a. Akadémiai Kiadó, Budapest, 68 pp.
Wachsmann, F. (1906): Adatok a Magyar Birodalom bogárfaunája ismeretének bővitéséhez. *In*: *A magyar orvosok és természetvizsgálók 1905-ben Szegeden tartott XXXIII. vándorgyülésének történeti vázlata és munkálatai*. Budapest, pp. 298–333.
Wright, H. E. (1961): Late Pleistocene climate of Europe: a review. *Bull. Geol. Soc. Am*. **72**: 933–984.

A tudományos nevek mutatója

Abemus 69
Achenium 116
Acidota 237
Acrulia 230
Acylophorini 94
Acylophorus 94
Agaricochara 183
Alaobia 159
Alapsodus 75
Aleochara 130
Aleocharidae 129
Aleocharinae 130
Aleocharini 130
Alianta 164
Aloconota 168
Amisammus 210
Amischa 166
Amischini 165
Anaulacaspis 175
Anomognathus 179
Anopleta 163
Anotylus 221
Anthobium 235
Anthophagini 234
Anthophagus 237
Aploderini 218
Aploderus 218
Arybodma 131
Astenini 105
Astenognathus 105
Astenus 105
Astrapaeus 89
Atanygnathus 96
Atheta 155
Athetini 153
Atrecini 96
Autalia 177
Autaliini 177

Baeoglena 138
Baptolinus 98
Baryodma 132
Bessobia 163
Bisnius 76
Blediini 216
Bledius 216
Bobitobus 193
Bolitobiini 189
Bolitobius 193
Bolitochara 146
Brachida 190
Brachyusa 174
Bryoporus 192

Calischnopoda 173
Calodera 143
Caloderini 142
Carpalimus 212
Carphacis 192
Ceranota 134
Ceritaxa 160
Chaetida 153
Chyusata 173
Coproceramius 153
Coprochara 133
Coprophilini 208
Coprophilus 208
Coprothassa 150
Cordalia 174
Craetopycrus 224
Crataraea 135
Cryptobiini 117
Cypha 205
Cyphea 180

Dadobia 165
Dadobiini 164
Dasygnypeta 172
Datomicra 154
Deinopsini 184
Deinopsis 184
Deleaster 210
Deleasterini 209
Deliphrosoma 236
Demosoma 138
Deropoda 137
Deubelia 140
Devia 139
Dexiogyia 135
Dianous 129
Dilacra 170
Dinaraea 164
Dinardini 134

Dinothenarus 68
Disopora 169
Distichalius 91
Ditropalia 176
Ditroposipalia 167
Dochmonota 170
Dralica 170
Dropephylla 230
Drusilla 145

Elonium 230
Emus 68
Enalodroma 167
Encephalus 191
Epomotylus 223
Erchomus 204
Erichsonius 88
Euaesthetinae 117
Euaesthetini 118
Euaesthetus 118
Euryodma 131
Euryusa 177
Euryusini 175
Eusphalerini 232
Eusphalerum 232
Evanystes 167

Falagria 175
Falagriini 174
Falagrioma 175

Gabrius 86
Gefyrobius 85
Geostibini 166
Gnathymenini 115
Gnypeta 172
Gymnusa 184
Gymnusini 184
Gyrohypninae 96
Gyrohypnini 98
Gyrophaena 191
Gyrophaenini 190

Habrocerinae 204
Habrocerus 204
Hapalaraea 230
Haploglossa 135
Helicophallus 99
Hemistenus 127
Hemitropia 149
Hesperophilus 216
Heterochara 131
Heterothopini 94
Heterothops 94
Holobus 186
Homalota 179
Homalotini 179
Homoeusa 135
Hydrosmecta 170
Hydrosmectini 169
Hygronoma 183
Hygronomini 183
Hypnogyra 99
Hypocyphtinae 204
Hyponygrus 98
Hypostenus 125

Ilyobates 143
Ischnopoda 150

Lamprinodes 199
Lathrobiini 112
Lathrobium 112
Leptacinus 101
Leptobium 115
Leptusa 176
Lestevella 237
Lestevidia 238
Leucoparyphus 202
Liogluta 168
Lioglutosipalia 168
Lithocharini 109
Lithocharis 110
Lordithon 192
Lyprocorrhe 155

Manda 208
Medon 108
Medonini 108
Megarthrinae 238
Megarthrini 238
Megarthrus 238
Meneidophallus 100
Meotica 141
Meoticini 140
Metatesnus 126
Metoponcini 101
Microdota 159
Micropeplidae 206
Micropeplinae 240
Micropeplus 240
Microsaurus 89
Milichilinus 99

Mniobates 144
Mocyta 151
Mycetodrepa 138
Mycetoporus 191
Mycetota 151
Myllaena 184
Myllaenini 184
Myopinus 214
Myrmedoniini 145
Myrmoecia 149

Neobisnius 88
Nestus 122
Notothecta 155

Ocalea 141
Ocaleini 141
Ochthephilum 117
Ochthephilus 210
Ocypus 72
Ocyusini 139
Oligota 186
Oligotinae 186
Olophrum 236
Omaliinae 226
Omaliini 227
Omalium 227
Ontholestes 68
Onychophilonthus 85
Othiellus 97
Ouchemus 70
Oxypoda 136
Oxypodini 135
Oxyporidae 206
Oxyporus 206
Oxytelinae 207
Oxytelini 219
Oxytelops 222
Oxytelus 223

Pachnida 164
Paederidus 102
Paederinae 102
Paederini 102
Paederus 103
Palporus 198
Parabemus 70
Paraboopinus 213
Paragabrius 84
Paralionthus 85
Parameotica 170
Paraphallus 100
Paratrogophloeus 211
Pareusphalerum 234
Parocyusa 142
Pella 147
Pellochromonia 148
Phacophallus 101
Phaenogyra 183
Phaganthus 237
Philhygra 160
Philonthini 76
Philonthus 76
Phloeocharidae 188
Phloeocharinae 188
Phloeocharis 188
Phloeonomini 231
Phloeonomodes 231
Phloeonomus 231
Phloeopora 144
Phloeoporini 144
Phloeostiba 232
Phyllodrepa 229
Phyllodrepoidea 235
Piestinae 225
Pisalia 177
Pischnopoda 172
Placusa 180
Placusini 180
Planeustomini 208
Planeustomus 208
Plataraea 162
Platycnemidini 89
Platydracus 69
Platystethus 224
Podoxya 137
Polychara 132
Pronomaea 183
Pronomaeini 183
Pseudocypus 71
Pseudomedon 110
Pseudosemiris 169
Pteronius 239
Purrolinus 99
Pycnota 166

Quedionthus 92
Quedius 91

Rabigus 85
Raphirus 92
Rugilus 106

Schinomosa 189
Schistoglossa 167
Scopaeini 110
Scopaeus 110
Sepedophilini 199
Sepedophilus 199
Siagonium 226
Silusa 178
Silusini 178
Spatulonthus 83
Sphenoma 136
Staphylinidae 67
Staphylininae 67
Staphylinini 67
Staphylinus 68
Stenidae 118
Stenus 119
Stilicini 106
Strigota 150
Strigotini 149
Styloxys 219
Sunius 109

Tachinidae 189
Tachininae 189
Tachinini 201
Tachinus 202
Tachyporini 194
Tachyporus 194
Tachyusa 172
Tachyusini 171
Tanygnathinini 96
Tasgius 74
Taxicera 171
Taxicerini 171
Teratobledius 218
Tesnus 125
Tetartopeus 115
Thamiaraea 149
Thamiaraeini 149
Thinobiini 215
Thinobius 216
Thinodromus 210
Tinotus 134
Trichophya 188
Trichophyinae 188
Troginus 214
Trogophloeini 210
Trogophloeus 213

Xylodromus 234
Xylostiba 231

Zoosetha 140

A magyar nevek mutatója

aknászholyvák 208
ásóholyvák 216
avarholyvák 96
avarholyvák 189
avarholyvák 194
barázdásholyvák 226
bibircsesholyvák 164
bordásholyvák 206
borzasholyvák 178
cérnanyakúholyvák 106
cingárholyvák 171
cingolányholyva 118
csermelyholyvák 209
csőrösholyvák 183
egérholyvák 94
fanedvholyvák 149
felemásholyvák 234
fenyérholyvák 139
fövenyholyvák 215
fürgeholyvák 189
fürkészholyvák 129
ganajholyvák 76
gombaholyvák 206
gombaholyvák 189
gombászholyvák 189
gödörkésholyvák 177
gömböcholyvák 204
hangyászholyvák 145
hegyiholyvák 171
holyvácskák 240
holyvák 67
hordalékholyvák 169
humuszholyvák 166
iszapholyvák 210
karcsúholyvák 174
kéregholyvák 231
kérgészholyvák 179
komposztholyvák 149

korhadékholyvák 218
korhóholyvák 207
korhóholyvák 89
kószaholyvák 194
köviholyvák 105
lapholyvák 225
lápholyvák 94
laposholyvák 180
lombholyvák 108
mocsárholyvák 112
mocsárholyvák 208
mohaholyvák 89
moszatholyvák 184
nádiholyvák 183
pajzsosholyvák 134
parányholyvák 186
partfutóholyvák 141
partiholyvák 102
peceholyvák 208
penészevőholyvák 187
penészholyvák 153
pihésholyvák 199
pillászcsápúholyvák 188
pocsolyaholyvák 115
posványholyvák 117
pudvaholyvák 135
recésholyvák 184
rétiholyvák 109
rovátkásholyvák 96
rovátkoltholyvák 101
sörtecsápúholyvák 204
sutaholyvák 238
szemesholyvák 118
szúvadászholyvák 144
taplóholyvák 180
tapogatósholyvák 117
tarkaholyvák 175
televényholyvák 140
tőrösholyvák 184
tőzegholyvák 96
trágyaholyvák 130
trapézfejűholyvák 165
túróholyvák 216
turzásholyvák 110
turzásholyvák 115
vastagcsápúholyvák 142
virágholyvák 232
virágholyvák 234

Tartalom

Bevezetés 5
A holyvafauna kutatásának áttekintése 5
A holyvák gyűjtési módszerei, gyűjtőhelyei 6
A holyvák rendszerezéséről, elterjedéséről és életmódjáról 21
A vizsgált terület jellemző holyvái 37
A Kárpát-medence holyvafaunájának kialakulása 53
Természetvédelmi vonatkozások 62
A lelőhelyadatok felsorolása 65
Köszönetnyilvánítás 240
Summary 241
Irodalom 241
A tudományos nevek mutatója 244
A magyar nevek mutatója 247

A *sátoraljaújhelyi Kazinczy Ferenc Múzeum füzetei* sorozatban
eddig megjelent munkák:

Détshy Mihály: Újhely várának története. 1994.

Frank Tamás és Hegyessy Gábor: A madarak világa. Kiállításvezető. 1995.

Kováts Dániel (szerk.): Sárospatak és Sátoraljaújhely környéke Pesty Frigyes helynévtárában. 1998.

Kováts Dániel: Az abaúji Hegyköz helynevei. 2000.

Kiadta a sátoraljaújhelyi Kazinczy Ferenc Múzeum. Felelős kiadó: Fehér József.
A tipográfiai tervezés és a tördelés Ádám László munkája.
A kiadványt támogatta: Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósága.
A nyomdai munkákat a B.-A.-Z. Megyei Önkormányzat nyomdája végezte.